

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

Péri Márton

Samuel P. Huntington és az Egyesült Államok Haditengerészete
Huntington az amerikai haditengerészeti stratégiáról a hidegháború korai
szakaszában

Doktori (PhD) disszertáció

Témavezető:

Professzor Dr. Molnár Anna

.....

Budapest, 2021

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS – AZ ISMERETLEN KLASSZIKUS	6
I.1. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS, A KUTATÁSI PROBLÉMA AZONÍTÁSA, A KUTATÁS AKTUALITÁSA.....	9
I.1.1. A TANULMÁNY MÁS HUNTINGTON MŰVEKHEZ VALÓ KAPCSOLÓDÁSÁNAK KÉRDÉSE	11
I.1.2. AZ ÍRÁS SZÖVEGÉT ÉS TARTAMÁT ÖVEZŐ KÉRDÉSEK.	14
I.1.3. A JÖVŐ PARADIGMÁJA	18
I.1.4. SHERMAN STRATÉGIAI KONCEPCIÓJÁNAK VISZONYA HUNTINGTON ÍRÁSÁHOZ	20
I.2. ELMÉLETI KERETRENDSZER.....	22
I.2.1. AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÜLPOLITIKÁJA A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ALATT ÉS UTÁN – PASVOLSKY SZEREPE	24
I.2.2. A U.S. NAVY ÉS HAGYOMÁNYAI A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉIG	28
I.2.3. A VILÁGHÁBORÚ UTÁNI TENGERI STRATÉGIAI KONCEPCIÓ	32
I.2.4. HUNTINGTON TANULMÁNYÁNAK FORRÁSAI.....	36
I.2.5. HUNTINGTON ÍRÁSÁNAK KUTATÁSI SZINTJEI.....	37
I.2.6. A KUTATÁS PROBLEMATIKÁJA, A MULTIDISZCIPLINÁRIS MEGKÖZELÍTÉS SZÜKSÉGESSÉGE	38
I.3. MULTIDISZCIPLINÁRIS KUTATÁSI CÉLOK, HIPOTÉZIS AND KUTATÁSMÓDSZERTAN.....	40
I.3.1. A DISSZERTÁCIÓ CÉLKITŰZÉSEI:	40
I.3.2. HIPOTÉZIS	43
I.3.3. KUTATÁSI MÓDSZEREK	46
II. HUNTINGTON TANULMÁNYÁNAK KÖZVETLEN FORRÁSAI	51
II.1. NIMITZ ADMIRÁLIS BŰCSŰBESZÉDE	51
II.2. WALTER MILLIS	55
II.3. HADERŐNEMEK KÖZÖTTI VITA EURÓPAI SZEMMEL	58
II.4. JAMES D. HITTLE TÁBORNOK	63
II.5. RALPH E. WILLIAMS KORVETTKAPITÁNY	69
II.6. JOHN HAYES SORHAJÓKAPITÁNY	76
II.7. JOSEPH WYLIE ELLENTENGERNAGY	80
III. NEMZETI POLITIKA ÉS A TRANSZÓCEÁNI HADITENGERÉSZET, 1954	85
III.1. A HUNTINGTONI TANULMÁNY	87
III.1.1. A KATONA ÉS AZ ÁLLAM	90

III.1.2.STRATÉGIAI KONCEPCIÓ	93
III.1.3.A HADERŐNEMEK HÁROM JELLEMZŐJE	100
III.2. A NAVY KRÍZISE	104
III.3. AZ AMERIKAI TÖRTÉNELEM FÁZISAI.....	108
III.4. AZ ÚJ DOKTRÍNA: A TRANSZÓCEÁNI HADITENGERÉSZET	112
III.5. AZ ÚJ TAKTIKA ÉS A KÖZVÉLEMÉNY SZEREPE.....	118
III.6. „NEMZETI POLITIKA ÉS AZ ÚJ TENGERÉSZETI DOKTRÍNA”	121
III.6.1. A KEFELEVONAT VERZIÓ ÉS AZ ELTŰNT LÁBJEGYZETEK	125
III.7. 1954 MÁJUS – NAVAL WARFARE NWP 10.....	127
IV. BROOKINGS INTÉZET	140
IV.1. LEO PASVOLSKY ÉS A HÁBORÚ UTÁNI TERVEZÉS	144
IV.2. AZ <i>INTERNATIONAL STUDY GROUP</i> MEGALKAKÍTÁSA – INTÉZMÉNYI MÉRFOŁDKŐ	147
IV.2.1. ISG PUBLIKÁCIÓK	151
IV.2.2. PASVOLSKY ELŐADÁSA A NAVAL WAR COLLEGE-BEN, 1951-BEN	154
IV.2.3. CHARLES J. MOORE ELLENTENGERNAGY.....	156
IV.2.4. WILLIAM A REITZEL	162
V. AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZETI STRATÉGIA ELEMEL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ELŐTT	166
V.1. AZ ELSŐ SZÁZAD.....	166
V.2. MAHAN	167
V.3. A XX. SZÁZAD.....	170
V.4. A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ÉS A TRUMAN ELNÖKSÉG.....	172
V.5. JAMES FORRESTAL KÜZDELMEI AZ ÖNÁLLÓ HADITENGERÉSZETÉRT	175
VI. EGY ÚJ TENGERÉSZETI STRATÉGIA FELÉ	181
VI.1. AZ EGYESÍTETT VÉZÉRKAR (JCS)	182
VI.2. A KÉNYELMETLEN BÉKE	186
VI.3. A HADITENGERÉSZET ÉS AZ ÚJ ELLENSÉG	189
VI.4. AZ ÚJ STRATÉGIA KERESÉSE	193
VI.5. PINCHER	196
VI.6. SHERMAN ALTENGERNAGY ÉS STRATÉGIAI KONCEPCIÓJA.....	202
VI.7. ELSŐ TRUMAN ÉVEK – A HADERŐNEMEK KÖZTI VERSENGÉS	206
VI.8. A STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA.....	213
VI.9. A KOREAI HÁBORÚ ÉS HADITENGERÉSZETI STRATÉGIA.....	218
VI.10. A KATONAI ÖSSZECSAPÁS ÉS STRATÉGIAI TANULSÁGAI A <i>US NAVY</i> SZÁMÁRA	222
VI.11. MÁSHOGYAN MEGFOGALMAZOTT STRATÉGIA.....	225

VII. HUNTINGTON TENGERI STRATÉGIÁJÁNAK TOVÁBBÉLÉSE	229
VII.1. "NEMZETI POLITIKA ÉS A POSZT-SZISZTEMIKUS HADITENGERÉSZET."	231
VII.2. AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZET ERŐKIVETÍTÉSE MA, NOC 2010.....	241
VII.3. NDP-1 (2020) TENGERI HADVISELÉS (NAVAL WARFARE).....	247
VIII. ÖSSZEFOGLALÁS: A KUTATÁS EREDMÉNYE	253
VIII.1.A KUTATÁS EREDMÉNYE	254
VIII.2.ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	258
VIII.3.A TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK ALKALMAZHATÓSÁGA	260
VIII.4.AJÁNLÁSOK	261
VIII.4.1.AJÁNLÁSOK AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZETI STRATÉGIA ÉS NEMZETI BIZTONSÁG KÉRDÉSÉNEK KUTATÁSÁHOZ.....	262
VIII.4.2.AJÁNLÁSOK A HIDEGHÁBORÚ KUTATÁSÁVAL KAPCSOLATBAN	263
VIII.4.3.AJÁNLÁS A MAGYAR KUTATÓI HÁLÓZAT KIBŐVÍTÉSÉRE, A FEGYVERES ERŐKNÉL FELGYŰLEMLETT TAPASZTALAT INTEGRÁLÁSÁRA A CIVIL IRÁNYÍTÁSÚ KUTATÁSOK TERÜLETÉRE	264
IX. FÜGGELÉK I. TÉRKÉPEK, TÁBLÁZATOK	266
X. FÜGGELÉK II. RÖVIDÍTÉSEK.....	271
XI. FÜGGELÉK III. A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓI A TÉMAKÖRBEN:	272
XII. FÜGGELÉK IV.	273
XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM	295

In Memoriam Dr Szabó A. Ferenc

„...conteret...”

Köszönetnyilvánítás

A szerző szeretne köszönetet mondani mindazoknak, akik közreműködtek a dolgozat megszületésében. Először is Dr. Szabó A. Ferencnek a megfelelő kutatási téma megtalálásáért, majd Dr Molnár Anna professzor asszonynak, valamint Dr Szenes Zoltán professzor úrnak a sok gyakorlati segítségért, és a rendkívül sok és sokrétű elméleti iránymutatásért.

Külön köszönettel tartozom a disszertáció bírálójának, Dr Frank Tibor professzor úrnak és Dr Kaiser Ferenc docens úrnak a bátorításért, a jobbító kritikáért és a sok szakmai segítségért.

Köszönettel tartozom a néhai Dr Roska Tamás professzor úrnak, hogy a PPKE ITK egyetlen nem műszaki végzettségű oktatójaként részese lehettem egy különleges multidiszciplináris kalandnak, és Dr Csurgay Árpád professzor úrnak, aki ezt a szemléletet ma is sikeresen tudja átadni a fiatalabb kollégáknak, még egy bölcsésznek is. Továbbá köszönet a különleges szellemi inspirációkért Dr Prószéky Gábor professzor úrnak.

Lekötelezettje vagyok Peter Swartz-nak, aki rendkívül sok szakmai és személyes élményét osztotta meg az Amerikai Haditengerészettről, a segítsége nélkül a dolgozat valószínűleg meg sem születhetett volna, és aki megtisztelt azzal, hogy a mentoromnak tartja magát. Hasonlóképpen szeretném kifejezni köszönetemet John B. Hattendorf, és David Rosenberg professzor uraknak a kor jeles kutatóinak, John F. Lehman-nak volt Navy miniszternek, valamint Ms Sarah Chilton a Brookings Intézet vezető könyvtárosának tanácsaikért, megosztott tudásukért. Nagyon köszönöm a levéltári anyagok másolását Elsa Hardy, Erica Sterling, Selma Koroglu, Emre Can és Frank Arre-nak és a számtalan más könyvtári és levéltári munkatársnak a Navy Department-ben, a Harvard, és a Stanford Egyetemeken, illetve az USA több intézményében és könyvtárában.

Köszönöm Mandácskó Zoltán szövegszerkesztésben nyújtott segítségét.

Természetesen a dolgozatban található mindennemű tárgyi, vagy következtetésbeli tévedés, illetve személyes vélemény a szerzőé, ezekért minden felelősség engem terhel.

Végül szeretnék köszönetet mondani a családomnak a türelmükért.

I. BEVEZETÉS – AZ ISMERETLEN KLASSZIKUS

A *US Naval Institute* az ún. *Wheel Books* sorozatában lényeges ismereteket ad ki olyan zsebkönyv formátumban, mely pont belefér a tengerész kadétok és altisztek egyenruhájának zsebébe, innen is a neve. Annak idején ezekbe a könyvecskékbe jegyezték fel a tengerészek mindazt a számukra fontos információt, amit feladatuk végrehajtásához szükségesnek vélték. Az újoncok életében ezek a kötetek helyettesítették a tapasztalatot, az idősebb tisztek számára pedig a nehezen megszerzett ismeretek tárházai voltak. A kiadó célja a sorozattal, az, hogy a jelenkor tengerésztisztjei számára a feladatuk elvégzéséhez szükséges információt biztosítsa és olyan témákról is tájékoztatást adjon, amelyek valamennyi tengerész ismereteit is bővítik. A *Naval Institute* hatalmas információs bázisából merítve a válogatás írásokat tartalmaz, egyrészt az intézet legfontosabb folyóiratából a *Navy Proceedings*-ből, másrészt az kiadó "szóbeli visszaemlékezések" (oral history) gyűjteményéből és egyéb általuk publikált könyvekből, hogy valóban sokrétűen tudják segíteni a tiszti állományt.

A „*Naval Strategy: The U.S. Naval Institute Wheel*”¹ című kötetben a szerkesztő tizenöt mérföldkőnek tekintett írást válogatott ki a tengeri stratégia témakörében a haditengerészet történetéből, amelyek a 21. század tengerészeinek fontos támpontul szolgálhat. A szerkesztő Thomas J. Cutler előszavában úgy indokolja a szerteágazó területekről vett tanulmányok kiválasztását, hogy ez a sokszínűség jól példázza azt a különleges széles spektrumú tudást és műveltséget, amely ahhoz szükséges, hogy az így tájékozódó tisztek meg tudják nyerni az összecsapásokat, illetve, ami talán még ennél is fontosabb, el tudják kerülni őket.

Az antológia első írása is Cutler² korvettkapitány tollából származik, aki az „előretolt jelenlét”-tel (forward presence) foglalkozik tanulmányában. Ez a képesség fontos eleme az amerikai haditengerészet 2007-ben kiadott stratégiájának³, mely az összevont tengeri haderőnem számára készült. A második írást Stansfield Turner⁴ admirális jegyzi, 1974-ből. Ebben a második amerikai flotta akkori parancsnoka, és

¹ Thomas Cutler, *The US Naval Institute on Naval Strategy: The US Naval Institute Wheel Book Series* (Naval Institute Press, 2015).

² Thomas Cutler, "Presence," in *The US Naval Institute on Naval Strategy: The US Naval Institute Wheel Book Series*, ed. Thomas Cutler (Naval Institute Press, 2015).

³ US Navy, US Marine Corps, and US Coast Guard, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower," *Washington, DC: Government Printing Office. Retrieved January 3 (2007)*. Ahogy majd bemutatásra kerül, a képesség a XXI. század harmadik évtizedében kevésbé hangsúlyozott, bár a fontossága továbbra sem csökken.

⁴ Stansfield Turner, "Missions of the US Navy," *Naval War College Review* (1974).

elismert stratégia, a tengeri stratégia négy aspektusát elemzi: a stratégiai elrettentést, a tenger feletti uralmat, partvidékre való erőkitetést, és a tengeri jelenlétet, mely elemek az amerikai haditengerészet 21. századi misszióját is jellemzik.

A kötet harmadik tanulmánya, jelen esetben a sorrendiség is a szerkesztők ítélete szerinti fontosságot tükrözi, az az írás, ami a jelen dolgozat egyik fókuszpontját képezi, és amely az előző két írás számos fogalmi elemét (előretolt jelenlét, erőkitetés a szárazföld felé, stratégiai koncepció, stb.) először használta rendszerré fejlesztve és a *US Navy* viszonyaira alkalmazva. A szerzője egy akkor 26 éves fiatal kutató, aki 1951-ben doktorált Harvard egyetemen, majd annak *Government* tanszékének lett tanársegéde, hogy aztán egy pár évvel később első kötetével, a „*The Soldier and the State*”-tel⁵ közismertté váljon és később a 20. század második felének egyik kiemelkedő szerzője legyen a katonai stratégia, szociológia és politológia területén.⁶ Ezért is különösen érdekes, hogy a kötet harmadik munkája a korai hidegháború idején az amerikai haditengerészet számára kidolgozott stratégiai koncepció a mai napig különös becsben áll a haditengerészet berkein belül és a tiszti kar egy tekintélyes része a haderőnem klasszikusának tekinti, ezért is kerülhetett a fent említett válogatásba. A fiatal Samuel P. Huntingtonnak ez a korai írása azt a haditengerészetet szólította meg, amely éppen csak magához tért a világháború utáni leszerelés és az haderőnemek egységesítésének viharai után. Az írás sikerét jól mutatja, hogy rendkívül gyakran említik, vagy hivatkoznak rá haditengerészeti írók, vagy stratégák, sőt egyesek az igazi tengerészeti klasszikusok, Mahan és Corbett munkáival együtt emlegetik.⁷

A fiatal Samuel P. Huntington tudományos felkészültségét bizonyítva már harvardi tanársegédként részt vett kongresszusi meghallgatásokon, majd 1952 és 1953 között a Brookings Intézet munkatársa lett, de alapvetően 2008-as haláig nem hagyta el a Harvard Egyetemet, azt a négy évet kivéve, amit a Columbia Egyetemen, mintegy száműzetésben töltött. Nagy munkabírású és sokat publikáló szerzőként tizenhét könyv

⁵ Samuel P Huntington, *The Soldier and the State* (Harvard University Press, 1957). A kötet magyarul is napvilágot látott 1994-ben. Samuel P Huntington, "A katona és az állam," *A civil és a katonai szféra viszonyának elmélete és politikája. Zrínyi Kiadó–Atlanti Kiadó. Budapest* (1994).

⁶ Annak ellenére, hogy számos szakterületen publikált, alapvetően társadalomtudósnak tartotta magát. Stephen Rosen, "SAM HUNTINGTON," *PS: Political Science & Politics* 42, no. 2 (2009).

⁷ Sebastian Bruns, "The U.S. Navy's Role in National Strategy, Especially Between 1980 and Today" (Needs and opportunities in the modern history of the U.S. Navy, Washington, Naval History and Heritage Command 2019). Bruns véleménye nagyon jól mutatja a tanulmányt övező tiszteletet bizonyos tengerészeti körökben. Olyan időszakokban, amikor a tengerészet új utakat keresett, például az 1980-as és 90-es évek alatt a Szovjetunió összeomlása után, vagy éppen az Obama adminisztráció időszakában, az írást újra és újra felfedezték.

és legalább száz tanulmány fűződik nevéhez, de számos olyan írása is található levéltári anyagai között, amiknek színvonalával nem volt elégedett, ezért sosem publikálta őket. Sikereit számon tartotta, a megjelent visszhangokat gondosan gyűjtötte, ezért is érdekes, hogy a tengerészeti körökben rendkívül népszerű 1954-es tanulmánya: “National Policy and the Transoceanic Navy” (Nemzeti politika és a transzóceáni haditengerészet) gyakorlatilag ismeretlen maradt a *Navy* körein kívül és ő maga sem hivatkozott rá sosem egyetlen kivétellel.⁸

Samuel P. Huntington 1927-ben született, és már gyermekként kitűnt különleges tehetségével. 17 éves korában kezdte egyetemi tanulmányait a Yale-en, a BSc fokozatot Chicago-ban, PhD-ját a Harvardon szerezte. 1962-től professzori pozíciót kapott, és 2008-as haláláig aktívan részt vett a kutatásban és az oktatásban. A már említett *The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil–Military Relations* (1957) kötet volt első kimagasló, nemzetközi sikere, melyet számos más hasonló követett, a legfontosabbak: *Political Order in Changing Societies* (1968)⁹, *American Politics: The Promise of Disharmony* (1981)¹⁰, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (1991)¹¹, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order* (1996)¹², and *Who Are We? The Challenges to America’s National Identity* (2004)¹³. Kutatói tevékenységét jellemezték a provokatív, szinte a paradox állításokat tartalmazó stílus és a tagadhatatlanul eredeti módon levont konklúziók. Jól ismert tanulmánya a „Clash of Civilizations?”¹⁴ 1993-ban a *Foreign Affairs* folyóirat történetének egyik legnagyobb vitáját kavarta, mely aztán a nemzetközi tudományban is tovább terjedt és a mai napig is hullámokat kelt.

⁸ Samuel P Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," *US Naval Institute Proceedings* 80 (1954).

⁹ Samuel P Huntington, *Political order in changing societies* (Yale University Press, 1969).

¹⁰ Samuel P Huntington, *American politics: The promise of disharmony* (Harvard University Press, 1981).

¹¹ Samuel P Huntington, *The third wave: Democratization in the late 20th century*, vol. 4 (London: Univ. of Oklahoma Press, 2012, 1991).

¹² Samuel P Huntington, *The clash of civilizations and the remaking of world order* (New York: Simon and Schuster, 1996). Ez a kötet magyarul is megjelent 1997-ben Samuel P Huntington, "A civilizációk összecsapása," *Európa Kiadó. Budapest* (1997).

¹³ Samuel P Huntington, *Huntington, Who Are We? The Challenges to America’s National Identity*, New York: Simon and Schuster, (2004). Az előző kötet sikerén felbuzdulva az Európa Kiadó ezt a könyvet is megjelentette magyarul 2005-ben. Samuel P Huntington, "Kik vagyunk mi," *Az amerikai nemzeti identitás dilemmái* (2005).

¹⁴ Samuel P Huntington, "The Clash of Civilizations?," *Foreign Affairs* 72, no. 3 (1993). A tanulmány meglepően élénk fogadtatásra talált Magyarországon ennek részleteiről lásd: Péri Márton, "Adalékok Samuel Huntington „A Civilizációk összecsapása?” elnevezésű teóriájának 2001. szeptember 11-e előtti magyarországi recepciójához," *Hadtudományi Szemle* 6, no. 1 (2013). Frappáns összefoglalása az írás globális hatásainak Szabó A. Ferenc tanulmányában található: Szabó A Ferenc, "Világpolitika a hidegháború után," *Hadtudományi Szemle* IX, no. június (1999), <http://mhht.eu/hadtudomany/1999/ht-1999-2-18.html>.

Annak ellenére, hogy a Columbia Egyetemen együtt eltöltött négy év közeli barátokká tette a három fiatal kutatót, Brzezinski és Kissinger a politikai karriert választotta, míg Huntington megmaradt a tudományos pályán.¹⁵ A töretlen kutatói és oktatói élet mellett elvállalt nagyobb jelentőségű adminisztratív szerepeket, elsősorban az egyetemi életben: volt a Columbia Egyetem *War and Peace Studies* központjának vezetője (1958–59), a Nemzetbiztonsági Bizottság tervezési koordinátora a Carter adminisztráció alatt (1977–78), a Harvard Nemzetközi Tanulmányok Központjának igazgatója (1975–76, 1978–79), valamint a John M. Olin Stratégiai Tanulmányok Intézet igazgatója a Harvard-on (1989–2000). Ezen pozíciók során kivételes kutatói, oktatói és adminisztratív tapasztalatra tett szert, mely egyesítette az elméleti, és gyakorlati tudást is. Ennek hatására kristályosodott ki az a nézőpontja, melyet az Egyesült Államok huszadik század végén alkalmazott stratégiai gyakorlatának kritikájául szánt, ami szerint a leginkább gyakorlati módon alkalmazott stratégiai lépések is mindig megfelelően megalapozott elméleti talajon kell álljanak.

I.1. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS, A KUTATÁSI PROBLÉMA AZONÍTÁSA, A KUTATÁS AKTUALITÁSA

A fiatal harvard-i kutató 1954-es tanulmánya több szempontból is különleges. Egyrészt, mert Huntington később sosem foglalkozott kizárólagosan a haditengerészet által alkalmazandó stratégiával, egyetlen egyszer említette az írást más munkájában a későbbiekben, azt is csak 1961-ben, még magánlevelezésében, vagy előadásaiban sem, amennyire azt a levéltári anyagok alapján meg lehet állapítani. A civil-katonai viszonyal, katonai stratégiával, vagy nemzetbiztonsági kérdésekkel foglalkozó tanulmányaiban, illetve könyveiben pl.: *The soldier and the state*¹⁶, *The Common Defense*¹⁷, *Changing Patterns of Military Politics*¹⁸ említi a haditengerészetet, de csak,

¹⁵ Az angolul nem, csak japánul kiadott életrajzi könyvében részletezi Huntington: *The Big Picture* Samuel P Huntington, Japanese Interview [The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order., 2002], November 12. 2002, Doboz 23, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Harvard University Archives, Mappa 18: Harvard University Archives HUM 178 Huntington leírja, hogyan találkozott a Harvardon az amerikai politikai élet két meghatározó személyiségével. Fennmaradt levelezésük szintén megtalálható a gyűjteményben, bár inkább a barátságuk alakulásáról tudósít, tudományos szempontból nem tartalmaz jelentős részleteket.

¹⁶ Huntington, *The Soldier and the State*.

¹⁷ Samuel P Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics* (Columbia University Press, 1961).

¹⁸ Samuel P Huntington, *Changing patterns of military politics*, vol. 3 (Free Press, 1962). Ebben a kötetben Huntington tematikus bibliográfiát tesz közzé a különböző haderónemekre és stratégiai kérdésekre

mint az amerikai haderő egy részét, és nem önállóan fókuszálva erre a haderőnemre. A tanulmány teljes joggal tekinthető első valódi és széles körű kutatói sikerének, melyet számos másik kötet, vagy folyóirat tanulmány követett, különböző szakterületeken. A gondosan katalogizált iratanyagában mégsem szentelt külön mappát az írásnak, ahogy ezt más tanulmányokkal tette, és nem is maradtak fenn jegyzetek, vagy kéziratlapok. Pedig gyakorlatilag minden írását gondos előkészítő munka előzte meg, aminek nyomát is találjuk az archívumban. Huntington hallgatása az írásról annál is érdekesebb, mert jelentős publikációk, stratégiai dokumentumok utalnak a tanulmányra, illetve idéznek részleteket belőle.¹⁹

A szakirodalom áttekintése után úgy tűnik a kutatók, szociológusok, katonai szakértők, politológusok, stratégák, akik Huntington írásait elemezték, sosem említik a tanulmányt, mivel az gyakorlatilag nem ismert a haditengerészeti kötelékein kívül, másrészt pedig a tengerészeti témákkal foglalkozó kutatók nem érdeklődtek Huntington egyéb írásai iránt. Ezért megállapítható, hogy a 1954-es tanulmány, a tudományos „senki földjére” került, és így elkerülte a részletes elemzést. Sosem kapcsolták a szerző más munkáihoz, bár csak három évvel készült a *The Soldier and the State* előtt, amely Huntington egyik legjelentősebb műve, illetve hét évvel előzte meg a Truman és Eisenhower adminisztráció katonai és nemzetbiztonsági erőfeszítéseinek elemzését a *The Common Defense* című kötetben. Eleddig senki nem tanulmányozta az írást, és sosem vizsgálták azt sem, szerzője miért nem említette később.²⁰

vonatkozólag: „*Recent Writing in Military Politics-Foci and Corpora*”, de az általa írt 1954-es tanulmány nem kerül említésre. Samuel P Huntington, "Recent Writings in Military Politics-Foci and Corpora," *Changing Patterns of Military Politics New York* (1962).

¹⁹Lásd továbbá: <https://blog.usni.org/posts/2009/03/09/from-our-archive-national-policy-and-the-transoceanic-navy-by-samuel-p-huntington> Tom Wilkerson Major General, USMC (Ret.) U. S. Naval Institute CEO, last accessed 26th July, 2018.; Rubel, Robert C. *National policy and the post-systemic navy*. Robert C Rubel, "National policy and the post-systemic navy," *naval war college review* 66, no. 4 (2013). Hutchens, Michael E. *Towards a Balanced Fleet: Options for a 21st Century Navy*. Michael E Hutchens, *Towards a Balanced Fleet: Options for a 21st Century Navy*, ARMY COMMAND AND GENERAL STAFF COLL FORT LEAVENWORTH KS SCHOOL OF ADVANCED ... (2009).; Brown, Wesley A. *Falling out of Formation: A Look at the Navy's Search for a New Maritime Strategy*. Wesley A Brown, *Falling out of Formation: A Look at the Navy's Search for a New Maritime Strategy*, NAVAL POSTGRADUATE SCHOOL MONTEREY CA (2007).; Rexrode, Tim. *Building Corbett's Navy: The Principles of Maritime Strategy and the Functions of the Navy in Naval Policy*. Tim Rexrode, *Building Corbett's Navy: The Principles of Maritime Strategy and the Functions of the Navy in Naval Policy*, MARINE CORPS COMMAND AND STAFF COLL QUANTICO VA (2004).; Lloyd, Richmond M., and William B. Ruger. *Defense Strategy and Forces: Setting Future Directions*. Richmond M Lloyd and William B Ruger, *Defense Strategy and Forces: Setting Future Directions*, NAVAL WAR COLL NEWPORT RI (2007).

²⁰ A Harvard archívuma gyakorlatilag semmilyen 1956-nál korábbi levelezést nem őrzött meg Huntingtontól, ami talán annak tudható be, hogy oktatói státuszát nem hosszabbította meg az egyetem 1958-ban és csak 1962-ben tért vissza Cambridge-be a Columbia Egyetemen való négy évnyi tartózkodás után.

I.1.1. A tanulmány más Huntington művekhez való kapcsolódásának kérdése

Huntington karrierje az ötvenes évek végétől kezdve mind magasabbra ívelt, írásait egyre többen olvasták nemzetközi szinten is. A már fent említett katonai témájú könyveken kívül számos hasonló fókuszú tanulmányt írt az időszakban.²¹ Magánlevelezéséből tudható, hogy a hatvanas évek elején felhagyott a katonai témákkal,²² csak a nyolcvanas években foglalkozott ismét a területtel a Carter kormányzatban vállalt szerepe után.²³ A haditengerészet néhányszor az írások látókörébe kerül, azonban tanulmány említése azonban csak egyszer történt meg.²⁴ Néhány, a levéltári anyagai között talált dokumentum szerint 1971-72-ben egy gyűjteményen dolgozott, mely tíz katonai témájú rövidebb írását volt hivatva megjelentetni egyben, de amelyből végül nem született könyv. Sokáig válogatott a lehetséges tanulmányok között, de egyik variáció sem tartalmazta a *Navy*-vel foglalkozó művet²⁵.

²¹ A "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy." és a vizsgált "National policy and the Transoceanic Navy" c. írás szintén 1954-ben keletkezett, de gyakorlatilag lehetetlen megállapítani, melyik született előbb. Az archívum nem tartalmaz erre vonatkozó adatot és a *Brookings Intézet*, ahol Huntington 1952-53-ban dolgozott, semmilyen információval nem rendelkezik a szerző személyét illetőleg az adott időszakra. A későbbiekben bemutatásra kerül majd, hogy a két írás között közvetlen kapcsolat létezik. "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy" a védelempolitika különböző aspektusaival foglalkozik, amely terület teljesen új helyzetet képviselt a világháború utáni Amerikában. A "National Policy and the Transoceanic Navy" c. tanulmány a haditengerészet szerepét vizsgálja a védelempolitikán belül. Hasonló témájú tanulmányai még a korszakból: Samuel P Huntington, "Civilian control and the constitution," *American Political Science Review* 50, no. 3 (1956)., Samuel P Huntington, "To Choose Peace Or War," *Proceedings of the Navy* 83, no. 4 (1957)., Samuel P Huntington, "Logic and National Strategy" Army War College Lecture, Nov. 7, 1957, Box 38, Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178), Harvard University, Folder 41: Harvard University Archive., Samuel P Huntington, "Strategic planning and the political process," *Foreign Affairs* 38, no. 2 (1960)., Samuel P Huntington, "Equilibrium and disequilibrium in American military policy," *Political Science Quarterly* 76, no. 4 (1961)., Samuel P Huntington, "Interservice competition and the political roles of the armed services," *American Political Science Review* 55, no. 1 (1961)., Samuel P Huntington, *Instability at the Non-strategic Level of Conflict*, INSTITUTE FOR DEFENSE ANALYSES ALEXANDRIA VA (1961)., Samuel P Huntington, "Democracy fights a limited war: Korea, 1950-1953," in *Major Crises in American History: Documentary Problems*, ed. Leonard Williams Levy and Merrill D Peterson (New York: Harcourt, Brace & World, 1962)..

²² Samuel P Huntington, 25 January 1965.

²³ Samuel P Huntington, *The Strategic imperative: New policies for American security* (Ballinger Publishing Company, 1982)., Samuel P Huntington, "Defense Organization and Military Strategy," *The Public Interest* 75 (1984)., Samuel P Huntington, *American military strategy* (Univ of California Intl &, 1986)., etc.

²⁴ Huntington, "Equilibrium and disequilibrium in American military policy." A tanulmányban található utalás az 1954-es írásra meglehetősen felszínes, *per tangentem* említi az adott tengerészeti stratégiát, Mahan írásainak elemzése közben. Ugyanakkor más munkáiban, amikor pedig teljesen logikus lenne, a Navy tanulmány említése elmarad, pl.: Huntington, *Changing patterns of military politics*, 3. nem teszi meg.

²⁵ Ideas at Arms: Military Essays. Preface, Introduction Samuel P Huntington, Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays., [1954-1973], Box 40, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 6: Harvard University Archives HUM 178

Ahogy a korábbiakban említésre került, a rendszerető Huntington, minden írását külön gyűjtötte, általában az elkészülésük teljes folyamatát nyomon követhetjük a cédulákon, kézzel, majd géppel írt piszkozatokon, és végül a géppel írt változatokon keresztül egészen a különnyomatokig.²⁶ Az 1954-es *Navy*-vel foglalkozó íráshoz azonban nem találunk ilyet, a két fellelt változat két külön mappában található, nagy valószínűséggel a levéltárosok sem ismerték fel a tanulmány különböző példányait. A teljes vonatkozó anyag átvizsgálása után kijelenthető, hogy kéziratos jegyzet, vagy cédula, mely a tanulmányhoz tartozna nem található a gyűjteményben. Az egyetlen hivatalos nyom, mely a fellelhető, az a tanulmány egy lenyomata egy mappában, aminek 1950-1954 *Article Reprints* (külön lenyomatok) a címe.²⁷ Az említett két frissen megtalált tanulmány változat, mely a jelen dolgozat fő témáját adja, két olyan mappában található, melyek későbbi kötetek jegyzeteit, illetve meg nemjelent munkák kézirat lapjait, vagy vázlatait tartalmazzák.²⁸

Számos Huntingtonnal készült interjú, vagy életrajz látott napvilágot a kilencvenes években, vagy a kétezres évek elején. Nagy részük a közvélemény által ismert „Clash of Civilizations?”²⁹ tanulmánnyal kapcsolatosan készült, illetve a hasonlóan ellentmondásos *Who Are We?*³⁰ kötet nyomán. Néhányuk igyekezett összefoglalni a több, mint ötven éves Huntington életművet, de soha, egyikük sem említette az 1954-es tanulmányt, amely olyannyira tisztelt a *Navy* kötelékein belül.

1978-ban John J. Tierney egy tanulmányt jelentetett meg: “Samuel P. Huntington and the American Military Tradition”³¹ címmel, és elemezte a harvard-i tudós jelentősebb katonai témájú könyveit és tanulmányait egészen a tanulmány megjelenési idejéig, a hetvenes évek végéig. Ugyanakkor a *Navy* tanulmány nem szerepel a válogatásban és nem is kerül említésre. Hasonló módon, húsz évvel később Skelton³² kifejezetten az

²⁶ A Samuel P. Huntington archívum több, mint 183 dobozt gondoz, ami nagyjából 55 folyóméter iratot jelent. Már az irat mennyiség is érdekes. A hatásában sokkal kevésbé jelentős, egyetemen alig tanító Stephan Possony hagyatéka több, mint 300 doboz, majdnem a duplája.

²⁷ Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178) Box 38 Folder 34.

²⁸ Vannak közöttük a témába vágó jegyzetek, melyek majd később kerülnek említésre a „strategic concept” kifejezés elemzésekor.

²⁹ Angolul nem publikált könyvében a *The Big Picture*-ben Huntington utal a nagy sikerű tanulmányra és könyvre. Eszerint a kiadó ragaszkodott a cím megtartásához, neki személy szerint nem volt célja vele. Huntington, Japanese Interview [The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order., 2002]: 24.

³⁰ Huntington, *Huntington, Who Are We? The Challenges to America's National Identity*.

³¹ John J. Tierney, "Samuel P. Huntington and the American military tradition," *The Political Science Reviewer* 8 (1978).

³² William B. Skelton, "Samuel P. Huntington and the roots of the American military tradition," *The Journal of Military History* 60, no. 2 (1996).

amerikai katonai tradíció nyomait vizsgálja Huntington munkáiban, de ő sem említi a negyven évvel korábbi tanulmányt. Olyan, mintha az írás sikere és hírneve sosem érte volna el a szélesebb körű tudományos világot.³³

A tanulmányt övező rejtély akkor sem teljesen eloszlatható, ha Huntington hivatalos életrajzait tanulmányozzuk, mint például azt, amelyet a Carter adminisztráció számára készített korábbi munkáiról és mely nem említi a *Navy*-ről szóló tanulmányt.³⁴ Egy majd húsz évvel későbbi faxban, amelyet a John M Olin Intézetnek küldött a jelentős könyveit és egyéb publikációit felsorolva, a tanulmányt megint csak nem találhatjuk az említett munkái között³⁵. Az írás egyetlen hivatalos életrajzi említése ritka kivételként egy 1981-ben keletkezett felsorolásban található, amely gyakorlatilag az addig írt valamennyi könyvét és tanulmányát tartalmazza.³⁶ Az összes többi bibliográfia, mint az, amit az *American Political Scientists: A Dictionary* kiadójának küldött,³⁷ amely kötet Amerika 170 legfontosabb társadalomtudósának életével és munkásságával foglalkozik, nem tud az 1954-es tanulmányról.

Huntingtonról két interjú tanulmány jelent meg még életében, azonban sem a Putnam³⁸ sem a Kaplan³⁹ által jegyzett írás nem említi vizsgált tanulmányunkat. Hasonlóképpen nem olvashatunk róla a tulajdonképpen interjú stílusban készült és angolul ki nem adott *The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order*⁴⁰ önéletrajzi kötetben sem. A nagyjából kétszáz oldalas könyv számos érdekes részletet elárul Huntington életéről, de a színvonala messze elmarad a szerző más munkáitól és voltaképpen csak a civilizációs paradigma újratárgyalása, amit ebben a formában Huntington is gyengének érezhetett, ezért sem járult hozzá az angol közléshez, csak japán fordításban látott napvilágot.

³³ Legalábbis a vonatkozó dokumentumok a Harvard University Archives-ban nem utalnak erre, habár az irattár megőrizte a tanulmány két szövegvariánsát is, különböző mappákban

³⁴ Samuel P Huntington, SPH [Samuel P. Huntington] Article Lists,, 1980s, 1970s, Box 23, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178,, Folder 2: Harvard University Archives.

³⁵ Samuel P Huntington, SPH [Samuel P. Huntington] CV,, 1991 July, 1991 July, Box 23, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 6: Harvard University Archives.

³⁶ Box 23, Folder 3

³⁷ Glenn H Utter and Charles Lockhart, *American political scientists: A dictionary* (ABC-CLIO, 1991).

³⁸ Robert D Putnam, "Samuel P. Huntington: An Appreciation," *PS: Political Science & Politics* 19, no. 4 (1986).

³⁹ Robert D Kaplan, "Looking the World in the Eye," *The Atlantic Monthly* 288, no. 5 (2001).

⁴⁰ Huntington, Japanese Interview [The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order,, 2002].

I.1.2. Az írás szövegét és tartamát övező kérdések.

A huszonhat éves ifjú kutató, aki előzőleg a filozófia, szociológia és politológia különböző szakterületein írt, 1954-ban egy olyan tanulmányt publikált, mely a haditengerészet második világháború utáni sokat vitatott szerepével és stratégiájával foglalkozott, illetve a haderőnek a nemzetbiztonságban betöltött szerepét definiálta. Az akkor tengerészeti körökben teljesen ismeretlen fiatal próbálkozása olyannyira sikeresnek bizonyult, hogy a külvilág számára gyakorlatilag hermetikusan elzárt és a különböző haderőnemen belüli tradíciók által át-meg át szőtt *Navy*-n belül magas rangú vezetők, szakértők, stratégiák hatvanhat évvel a tanulmány megjelenése után is tökéletesen megírt gyöngyszemnek tartják. A mai napig mérföldkő, amely segítette a haditengerészet küldetésének újrafogalmazását és egyértelmű keretet adott a hidegháború hátralevő részére, egészen a nyolcvanas évek tengerészeti reformjáig, sőt azután is, mindazokban a helyzetekben, amikor egy komolyabb változás után a *Navy* új stratégiát kellett keresen, válaszul az új kihívásokra.

Mindazonáltal a tanulmány, megjelenése és üzenete olyan kérdéseket vetnek fel, melyek sosem kerültek megválaszolásra, talán éppen az írást övező tisztelet miatt. A rövid tanulmányt sosem elemezték annak ellenére, hogy a *Navy* félhivatalos lapjának tekinthető *Proceedings*⁴¹ olvasótábora jól ismeri, és gyakran hivatkozzák az írást a lapban publikáló szerzők. Sosem tettek fel kérdéseket arra vonatkozóan, hogyan lehetséges, hogy a tudományos elvárásokat mindig messzemenőig betartó Huntington olyan tanulmányt jelentetett meg, amelyből egész egyszerűen hiányoznak a jegyzetek⁴² annak ellenére, hogy a szerző számos művet, beszédet, szakértőt idéz. Az 1954-es tanulmány későbbi újraközlései is ezt *Proceedings*-ben napvilágot látott változatot közölték ismét, a jegyzetek nélkül.⁴³ A jelenségre nem hívta fel senki a figyelmet, még úgy sem, hogy Huntington több, mint ötven év alatt publikált valamennyi könyve, vagy tanulmánya, ezt az egyetlen kivéve, – a tudományos elvárásoknak megfelelően, – tartalmaz jegyzeteket.

⁴¹ A folyóirat helyzete jól illusztrálja a haditengerészeti tradíciót. A *Proceedings* tartalmát nem szemlézik a nagyobb adatbázisok, a tanulmányok gyakorlatilag egyáltalán nem kerülnek be a kutatói köztudatba, ellentétben a *Naval War College Review* lapszámaival.

⁴² Az írást övező tiszteletet jól jelzi, hogy a kéziratok, és bennük a jegyzetek felfedezésének hírére Peter Swartz, a téma elismert kutatója nagyon hamar elküldte a téma iránt érdeklődő mintegy negyven-ötven kutatónak, akik közül néhányan megjegyezték, hogy a tanulmány jegyzetek nélkül is annyira tökéletes, nincs is szükség rájuk.

⁴³ Például a már fent említett *Wheel Book*-ban.

Manapság, mintegy hetven évvel az amerikai hadsereg haderónemei között zajlott hosszú versengés után⁴⁴, számos az események időpontjában bizalmas irat vált hozzáférhetővé. Ugyanakkor még a megismert források segítségével sem feltétlenül könnyű megállapítani az események pontos menetét, vagy meghatározni a szereplők motivációit, illetve a politikai események valódi befolyását az események menetére. Huntington tanulmánya szigorúan véve a *US Navy* szerepével foglalkozik a világháború utáni időszakban, de a szöveg tanúsága szerint is, szorosan kapcsolódik érzékeny nemzetbiztonsági kérdésekhez, vagy éppen az egyesített haderónemek által alkalmazott stratégiákhoz a *Navy* stratégiáján keresztül. A hivatalosan soha nem publikált vélemény a kutatók között az, hogy Huntington valahol a témán dolgozhatott, vagy a *Brookings Intézetben*, vagy a Harvardon, és mivel nem talált megfelelő folyóiratot a közlemény publikálására, megkereste a *Proceedings* szerkesztőségét, mivel a téma amúgy is beleillett a periodika tematikájába.⁴⁵

Ugyanakkor a tanulmány két szövegverziójának felfedezése, mindkettő tartalmazza a megfelelő lábjegyzeteket, a fentiekől eltérő magyarázatokat tesz lehetővé, illetve kíván. A hosszabbik változat, amely egy kefelevonat a *Proceedings* betűkészletével és tipográfiájával, mintegy ezer szóval hosszabb, mint a végül publikált variáció. Mintha az írás már készen állt volna a nyomtatásra, aztán valamilyen okból kifolyólag visszavonásra került, bár ennek ma már semmi nyoma a szerkesztőségi iratokban. Egy ilyen lenyomat előállítás a korban komoly munkaigényű folyamat volt, sok befektetett munkaórával. Jellemzően már a gyártás utolsó előtti fázisában használták, nyomtatási beigazításra, semmiképpen nem korrektúrára. Valamilyen ok miatt, nagy valószínűséggel ennek nyomósnak kellett lennie, hiszen egyébként nem jutott volna a teljes kisedésig a szöveg, mégis úgy döntöttek, hogy a tanulmányból húzni kell, ezért mindez az erőfeszítés kárba veszett.

A rövidebb változat gyakorlatilag megfelel a végső kinyomtatott szövegnek, bár apróbb, jelentéktelen különbségek felfedezhetőek a kettő között. A lábjegyzetek ennél is megtalálhatóak, ami rögtön megcáfolja azt a nézetet, hogy a tanulmány nélkülük készült

⁴⁴ A jelenséggel Huntington egy 1961-es tanulmányában foglalkozik. Ebben leírja az 1947-es törvényjavaslatot megelőző küzdelmet a szárazföldi hadsereg, a frissen önállósult légiere és a fennmaradásért küzdő haditengerészet között a különböző jogkörök és fegyvernemek megszerzéséért. Szintén részletezi az 1947 és 1950 közötti időszakban ugyanezen szereplők között lezajlott harcot az elérhető pénzek elosztásáért. Huntington, "Interservice competition and the political roles of the armed services.":

⁴⁵ Ez a konklúzió a *Navy Proceedings* vezetőivel folytatott email kommunikáció eredménye. Ezek a vezető beosztást betöltő szakértők nem találtak vonatkozó adatot az írás közlésének körülményeire az 1954-es dokumentumok között.

volna, illetve nincs is rájuk szükség, Huntington szükségesnek gondolta őket. Már ezek a részletek is azt sugallhatják az olvasónak, hogy kételkedjen abban a narratívában, ami szerint egy fiatal kutató, aki eladdig az egyébként szövevényes amerikai választási rendszerről⁴⁶ vagy éppen a vasúti szállítmányozási problémákról⁴⁷ írt tanulmányokat egyszer csak a haditengerészeti stratégia iránt kezdett érdeklődni. A 26 éves fiatalember a *US Navy*-hez való bármilyen korábbi kapcsolódás nélkül, szabadon elérhető tanulmányokat, beszédeket, kongresszusi meghallgatásokat olvasva belemerült egy a korszakban nagyon érzékeny témába. Egyedül gondolkodva olyan megoldásra jutott, ami véletlenül egybeesett a haderőnem különösen is bizalmasan kezelt, még szinte a hadsereg más alakulatai előtt is titkolt stratégiai koncepciójával. Arról végképp nem beszélve, hogy ezek a stratégiai tervek szigorúan titkos háborús tervek részleteire épültek és csak a hidegháború végén váltak kutathatóvá.⁴⁸ Aztán ez a fiatalember állítólagosan nem talált kiadót a tanulmányára, és betoppant a *Proceedings* szerkesztőségébe, akik örömmel lehozták az írást a *Navy* félhivatalosnak tekintett folyóiratában.

Egy másik fontos dokumentum, amely nagy valószínűséggel véletlenül, de összekötötte a világháború utáni tengeri stratégiai koncepciót Huntington tanulmányával, Peter Swartz grandiózus munkája. Ebben az ismert stratégiai szakértő felhívja az olvasók figyelmét a tényre, hogy Huntington tanulmánya éppen ugyanazon év azonos hónapjában, 1954 májusában, jelent meg, mint a *Naval Warfare NWP 10*,⁴⁹ az első intézményesült formában kiadott tengerészeti stratégiai dokumentum a *Department of Navy* kiadásában, csakúgy, mint a későbbi *Capstone*⁵⁰ kiadványok.

⁴⁶ Samuel P Huntington, "The Election Tactics of the Nonpartisan League," *The Mississippi Valley Historical Review* 36, no. 4 (1950).

⁴⁷ Samuel P Huntington, "The marasmus of the ICC: The commission, the railroads, and the public interest," *Yale LJ* 61 (1952)., Samuel P Huntington, "The ICC-Re-Examined: A Colloquy," *Yale LJ* 63 (1953).

⁴⁸ Swartz említi az esetleges forrásokat, melyek részben szigorúan bizalmas minősítésűek voltak. Peter M Swartz and Karin Duggan, *US Navy Capstone Strategies & Concepts (1970-2009) With Context & Insights for the US Navy of 2009 & Beyond*, CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA (2009).

⁴⁹ *Naval Warfare NWP-10*, (Washington: Department of the Navy Office of the Chief of Naval Operations 1954). A kiadvány képviseli mindazt a nehézséget, amivel a témát vizsgáló kutató szembesül. Az "NWP-10"-t eredetileg 1954-ben publikálták, de négyszeri módosítást ért meg, olyan módon, hogy az új lapok becsatolásával automatikusan megsemmisítették a régiakat. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy nem volt lehetséges eredeti 1954-es példány megtalálása, még a *Navy Department* példánya is ilyen módosított. Természetesen nem zárható ki eredeti példány létezése, de eddig nem sikerült a nyomára akadni. A későbbiek folyamán a dokumentum elemzése során megvizsgálásra kerül esetleges kapcsolata a *Brookings Intézet* kiadványaihoz.

⁵⁰ Az ún. „*capstone*” kiadványok, amik a *US Navy* stratégiai iránymutató dokumentumai régóta foglalkoztatják a kutatást. Legutóbb például Bruns írt róluk komoly, összefoglaló munkát: Sebastian Bruns, "US Navy Strategy & American Sea Power from "The Maritime Strategy "(1982-1986) to "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower"(2007): Politics, Capstone Documents, and Major Naval Operations 1981-2011" (Christian-Albrechts Universität Kiel, 2014).

Fontos megemlíteni egy rendkívül érdekes levelet, amelyet a nagyhírű John B. Hattendorf professzor osztott meg 2019-ben egy impromptu online kommunikáció során, amely a Huntington tanulmány háttéréről szól. 2008-ban a jól ismert történész egy kiadványon dolgozott, mely a haditengerészet 1950-es⁵¹ években kiadott stratégiai dokumentumaival foglalkozott volna. Levélben arról kérdezte Huntingtonot, hogy tanulmányának írásakor állt-e kapcsolatban valamilyen módon a US Navy-vel, vagy állt-e annak befolyása alatt. Huntington szűkszavúan így válaszolt: *“Úgy hiszem, tanulmányom, a „Naval Warfare”, azt az új gondolkodást tükrözte, amely a Navy képviselői és mások között volt kialakulóban arról, hogy milyen haditengerészetre volna szükségünk a hidegháború alatt. Nem volt jelentős kapcsolatom tengerészekkel abban az időszakban emlékeim szerint.”*⁵²

Az első dolog, amit érdemes megjegyezni a tény, hogy Huntington úgy tűnik, a saját tanulmányára rossz címmel hivatkozik. *„Naval Warfare”*-t említ, azonban a *Proceedings*-ben megjelent tanulmány címe: *“National Policy And The Transoceanic Navy”* volt, még a most megtalált kefelevonat változat címe sem hasonlít, mivel az a *“National Policy and the New Naval Doctrine”*⁵³ címet kapta. Érdekes hiba, mivel a tanulmány egyáltalán nem a tengeri hadviselésről (naval warfare) szól, bár használja a terminust hét alkalommal. Hogy a dolog egy kissé bonyolultabb legyen, a fentebb említett *Naval Warfare NWP-10* szintén 1954 májusában látott napvilágot, ahogy már fentebb említésre került. A levéllel Huntington nyilvánvalóan elejét akarta venni a spekulációknak, vajon a tanulmány írása közben a haditengerészet bármilyen módon befolyásolta az írás tartalmát, de ahogy Randy Papadopoulos⁵⁴ a Navy vezető történésze fogalmazott egy magánlevélben, úgy tűnik a szerző elfelejtette saját tanulmányának címét és ezzel pont az ellenkező hatást érte el.

⁵¹ John B Hattendorf, Október 7. 2019. John Hattendorf professzor maga is tartalékos sorhajókapitány, jelenleg talán a legtekintélyesebb amerikai történész, aki a *US Navy* történetével foglalkozik.

⁵² Samuel P Huntington, Március 13. 2008.

⁵³ Samuel P Huntington, *National Policy and the New Naval Doctrine*, 1954, Box 54, Samuel P. Huntington personal archive 1905-2008, HUM 178, Folder 15: Harvard University Archive.

⁵⁴ Randy Papadopoulos, május 13. 2020.

I.1.3. A jövő paradigmája

Peter Swartz a huszadik századi amerikai haditengerészeti stratégia egyik vezető szakértője a McGrady⁵⁵-vel együtt írt munkájában a világháború utáni tengeri stratégiáról értekezve megjegyzi, hogy a veszélyek széles skálájára reagálni tudó, feladat szerint szervezett, előretolt flotta alkotta paradigmát alkalmazták a korban mindenre. Ennek a megközelítésnek alapjait Huntington vetette meg 1954-es tanulmányában és „*Annyira igaz ma, mint akkor volt.*”⁵⁶

2009-ben a *Naval War College* különleges konferenciát szervezett védelmi, stratégiai és katonai tervezési szakértőknek, hogy részletesen bemutasson új stratégiai és taktikai lehetőségeket, melyek felhasználhatóak az Egyesült Államok hadereje számára *Defense Strategy and Forces: Setting Future Directions*⁵⁷ címmel. The program foglalkozott biztonsági és stratégiai kihívásokkal, a védelmi források és kockázatok kérdésével, szárazföldi, tengeri, légi és űrben alkalmazható speciális egységekkel, valamint egyesített és ügynökségek közötti feladatokkal. A téma elsődleges fókuszában a jövőre vonatkozó stratégiai és taktikai döntések álltak.

Robert O. Work ezredes, a *Strategic Studies at the Center for Strategic and Budgetary Assessments* intézet elnökhelyettese, beszédében, melyet „The Global Era of National Policy and the Pan-Oceanic National Fleet”⁵⁸ címmel tartott igyekezett bemutatni az USA tengerészeti hadereje számára megfogalmazott jövőbeli elvárásokat és mindezt Huntington 1954-es írása alapján vázolta fel. Az előadás elején ismerteti, hogyan kell elképzelni ezeket a jövőbeli elvárásokat, amelyek az integrált nemzeti flottát: a *US Navy*-t, a *Coast Guard*-ot, és a *US Marine Corps*-ot egyéb más haderőnemekkel együtt, érintik majd az elkövetkező évtizedek kihívásainak tükrében. Work így kezdi a tanulmányát: „*Huntington 1954-es írása továbbra is befolyásolja a Navy stratégiát. Sőt, intellektuális Sarkcsillagként szolgált a közelmúlt haditengerészeti stratégiai útkeresésében*”⁵⁹ Work egyáltalán nem egyedül követi a Huntington által felállított keretrendszert. Számos más haditengerészeti szakértővel, tengerészeti szakíróval

⁵⁵ Peter M. Swartz and E. D. McGrady, *U.S. Navy forward deployment, 1801-2001* (Alexandria: Center for Naval Analyses, 2001), 18.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Lloyd and Ruger, *Defense Strategy and Forces: Setting Future Directions*.

⁵⁸ Robert O. Work, "The Global Era of National Policy and the Pan-Oceanic National Fleet," *Orbis* 52, no. 4 (2008).

⁵⁹ Ibid.

egyetemben úgy hiszi, hogy a jövő haditengerészetének kialakításakor Huntington paradigmáját mindenképpen figyelembe kell venni.

2010-ben a *Chief of Naval Operations* (CNO)(a haditengerészeti műveletekért felelős vezérkari főnök), illetve a *Marine Corps* és a *Coast Guard* parancsnokai kiadták a „Naval Operations Concept 2010” (*NOC*)⁶⁰ című dokumentumot. A stratégiai koncepció azokat az elérési utakat jelöli ki, amelyek segítségével a haditengerészet elérheti a „*Maritime Strategy*”-ben 2007⁶¹ októberében megfogalmazott célokat. Ez volt az első olyan stratégiai koncepció, amit az amerikai haditengerészet három tengerészeti haderőneme – a Navy, Marine Corps, és a Coast Guard – együttesen dolgozott ki egy egységes tengerészeti stratégia érdekében. A *NOC 2010* a modern XXI. századi jelentését vizsgálja a tengeri stratégiának, valamint igyekszik meghatározni a haderőnemek a mai korban, békeidőben és a tengeri hadviselésben betöltött küldetését. Azt definiálja az amerikai haditengerészet egységei, hol és hogyan járulhatnak hozzá a biztonság növeléséhez, előzhetik meg a konfliktusokat, és kerülhetnek ki győztesen az esetleges összecsapásokból, olyan módon, hogy mindez a nemzeti stratégia tengerészeti alkalmazásával essen egybe. Bár Huntington említést tesz olyan tengerészeti tevékenységekről, melyek szerinte nem képezik a haditengerészeti tevékenységek központi részét, manapság a tengeri stratégia alkalmazása már számos ilyen tevékenységet a haditengerészet feladatának tekint, ezért is lett a *NOC 2010* harmadik fejezetnek címe “The Sea as Maneuver Space” a 1954-es tanulmány nyomán, hogy aztán a szakasz a huntingtoni keretrendszerre építse az érvrendszerét.

A már fentebb említett tanulmányában Robert C. Rubel kapitány⁶², a *Center for Naval Warfare Studies* korábbi dékánja azokat a harvardi tudós által először kidolgozott alapvetéseket veszi sorra, amelyeket a *US Navy* a huszonegyedik században alkalmaz illetve fejleszt tovább. Rubel úgy hiszi, hogy a század második évtizedében tapasztalt paradigma váltás pont olyan, mint amit az amerikai haditengerészet kellett megéljen a világháború után. Úgy véli, a modern kihívások tárgyalása során a Huntington által felállított keretrendszer felhasználható, amennyiben az új szempontokat is beleépítik. A huntingtoni kategóriákat alkalmazza annak bemutatására, a *US Navy* hogyan biztosította az amerikai befolyást a világtengereken és ezt a keretet használva megkísérli felvázolni

⁶⁰ US Navy, *Naval Operations Concept 2010*, (2010).

⁶¹ Navy, Corps, and Guard, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower."

⁶² Rubel, "National policy and the post-systemic navy."

azokat a feladatokat, amelyek a közeljövőben nagy valószínűséggel szembesülni fog. Tehette ezt azért, mert a Huntington írás tükrében a különböző korszakokon keresztül folyamatosan fejlődő U.S. Navy az elmúlt évtizedek elfogadott stratégiai gondolata, ahogy Peter Swartz megfogalmazta: “*Huntington tézise a tanulmányban sokrétű, másrészt szintén bevezeti annak a Navy-nek a gondolatát, ami határozottan elkülönülő szakaszok folyamatain keresztül fejlődött a XVIII. századi alapításától fogva.*”.⁶³ Tehát Huntington egy olyan paradigmát hozott létre, ami kellően egyszerű és érthető ahhoz, hogy megfelelő leírást kínáljon az adott kihívásról, és egyszersmind lehetséges kiutat ajánljon belőle, bár eleddig a tanulmány részletei még sosem kerültek elemzésre, és jelentősége sem került feldolgozásra.

I.1.4. Sherman stratégiai koncepciójának viszonya Huntington írásához

Huntington tanulmányának születési körülményeit még sosem vizsgálták, annak ellenére, hogy egyes kutatók utaltak rá és szerepének fontosságára. A legfontosabb észrevételeket a kérdéssel kapcsolatban, bár csak *per tangentem*, Michael Palmer⁶⁴ tette, aki alapvető fontosságú kötetében utalt arra az elméletre, hogy a tanulmányban megfogalmazott nézetek nagyrészt egybeestek a már létező haditengerészeti stratégiával. Ez a stratégiai koncepció, Palmer szerint tengerészeti szakértők és stratégák, főként Forrest Sherman altengernagy, munkájának eredményeként jött létre. Ezek a szakértők a haderőnemet övező hagyományos diszkréció miatt nem kommunikálhatták a közvéleménnyel munkájuk eredményét, – éppen ezért nem is készült a koncepciónak írásos összefoglalása –, és nem értethették meg a politikusokkal, miért volt szükség egy nagyméretű haditengerészetre, egy olyan időpillanatban, amikor valamennyi veszélyt jelentő tengeri képességgel bíró ellenség vereséget szenvedett a második világháború során. Ezen okok miatt jöhetett létre, ahogy Palmer írja, az a helyzet, amiben a haditengerészet által kidolgozott stratégiai koncepció, bár rendelkezett jól definiált szervezeti felépítéssel, ugyanakkor teljesen nélkülözte a nyilvánosság támogatását.

⁶³ Peter M Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One," (CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA, 2009), 23.

⁶⁴ Michael A Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade* (US Dept of the Navy Naval Historical Center, 1988), 79-80. Palmer munkája alapvetően ennek a stratégiai koncepciónak a létrejöttéről szól az 1980-as évek végén a titkosítás alól frissen feloldott dokumentumok feldolgozásával.

Palmer sajnos nem részletezi, hogy ez az egybeesés hogyan jöhetett létre, de a fogalmazásából kiderül, a Huntington által leírt *US Navy* stratégia ugyanazokat az elemeket tartalmazta, mint az a haditengerészeti stratégiai koncepció, amely 1945 és 47 között készült Sherman altengernagy vezetésével, vagy legalábbis a haderőnem általános stratégiai felfogását tükrözte. Palmer szintén utal arra, hogy Huntington volt az, aki megfelelően részletezte a már létező haderőnemi stratégia harmadik lényeges alkotóelemét, más szóval, hogy az milyen célt szolgál, mi a szerepe a nemzeti biztonsági politika alakításában, és milyen szervezeti felépítéssel igyekszik elérni céljait.

Még akkor is, ha valóban ez a helyzet, sem Palmer, sem más soha nem kísérelte meg megmagyarázni, pontosan mi történt 1947, az új tengerészeti stratégiai koncepció kialakulása és megfogalmazása, illetve 1954, Huntington tanulmányának publikálása között. Volt-e specifikus oka a hét éves intervallumnak a stratégia megfogalmazása és nyilvánossá válása között?⁶⁵ Esetleg Huntington írása csak egyszerűen a véletlennek köszönhetően esett egybe a már létező stratégiai koncepcióval? A fentebb említett *Naval Warfare NWP-10* publikációjának időpontja, 1954 májusa, szintén pusztán véletlen lehetett, esetleg létezik más magyarázat? További kérdések is várnak tisztázásra. Még ha el is fogadjuk, hogy a fiatal harvardi kutató egyedül dolgozott minden kormányzati motiváció nélkül, honnan szerezte az információit? A *Navy Sherman* alatt kidolgozott stratégiai koncepciója számos szigorúan bizalmas dokumentumra épült. Hogyan juthatott hasonló eredményre egy egyedül dolgozó 26 éves fiatalember, folyóirat tanulmányokat és kongresszusi meghallgatásokat olvasva?

Ahogy már említésre került a Huntington tanulmány publikált változata minden nemű apparátus nélkül jelent meg. Még azok a szerzők sem kísérelték meg azonosítani az írás forrásait és idézeteit, akik pedig egyébként sokra tartják és idéznek belőle. Michael A. Palmer⁶⁶ távoli utalást tesz Huntington forrásaira, egyet meg is nevezve közülük, de munkájának fókuszában a világháború utáni amerikai haditengerészeti stratégia kialakulása áll. Meg is jegyzi Huntington tiszta és egyértelmű fogalmazását a stratégia közvélemény felé való kommunikációjában, azonban az írás alapvetően kívül esik tudományos érdeklődésén.

⁶⁵ Ha elfogadjuk Palmer sejtését arra vonatkozóan, hogy a koncepció és Huntington tanulmánya ugyanazokra az alapokra épült.

⁶⁶ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 79.

Huntington, hivatalos életrajza és a *Brookings Intézet*⁶⁷ feljegyzései szerint ‘*part time consultant*’⁶⁸ (részmunkaidős tanácsadó) volt az intézményben 1952-1953-ban, amikor az *International Studies Group* (ISG) munkatársaként Leo Pasvolsky⁶⁹ vezetése alatt ott dolgozott. Ugyanakkor egy másik életrajzában, mely a *State Department* magas rangú munkatársainak 1958⁷⁰ tartott külpolitikai képzés információs füzetében található, azt írta, hogy a tanácsadói megbízatása mellett a *Brookings Intézetben* „*research associate*”⁷¹-ként (tudományos kutató) is dolgozott, ami feltételezi, hogy valamilyen kutatási feladattal is megbízták. Sajnos a *Brookings* levéltárában ennek nincsen nyoma, mert minden személyi adat hiányzik a 1950 és 1956 közötti időszakból, illetve Huntington neve nem kerül említésre semmilyen projekttel, vagy kutatással, sőt fizetési íveken sem szerepel. Az apró, különböző helyekről származó információ morzsákból kell összeállítani, pontosan mivel is foglalkozott az intézetben. Az egyik nagyon ritka, az ötvenes évek első feléből fennmaradt levelezésből tudható, hogy Huntington három-négy hetet töltött 1953 augusztusában és szeptember elején Washingtonban az intézetben dolgozva, és csak utána folytatta hazaérve Carmbridge-be a harvardi szemesztert.

I.2. ELMÉLETI KERETRENDSZER

A második világháború vége nagyon komoly változásokat hozott az amerikai kül- és biztonságpolitikában. Először fordult elő az Egyesült Államok történetében, hogy a hagyományos izolacionista megközelítést a hirtelen jött szuperhatalmi pozíció és az újonnan kialakult ideológiai tömbök közötti erőegyensúly megtartása miatt a politika elhagyni kényszerült. A *State Department* és a *Department of Defense*⁷² (1947-től) volt az a két kormányzati hivatal, amik az új irányvonal formálásában fő szerepet játszottak, és amiben a *Brookings Intézet* is jelentős részt vállalt, különösen az *International Study*

⁶⁷ Brookings Institution, *The Brookings Institution Washington D. C. Directory of staff and publications, 1916-1961* (Washington: The Brookings Institution, 1963).

⁶⁸ Részmunkaidős tanácsadó. Ahogy majd a későbbiekben részletezésre kerül, az ilyen pozícióban alkalmazott munkatársak csak egy-egy projektre, tanulmányra kerültek az intézethez és fizetést sem kaptak.

⁶⁹ Sarah Chilton, a Brookings Intézet főkönyvtárosának nagyon előzékeny segítsége.

⁷⁰ Department of State, Senior Officers' Course Syllabus, 1958, Box 3, Samuel P. Huntington personal archive 1905-2008, HUM 178, Harvard University Archives, 51: Harvard University Archive.

⁷¹ Ebben a pozícióban már önálló kutatása kellett legyen, amiért ő felelt, bár az intézet hagyományai szerint az eredményeket közösen vitatták meg.

⁷² Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1951-1952* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1951).

Group Leo Pasvolsky vezetése alatt, olyan haditengerészeti szakértők közreműködésével, mint William A. Reitzel és Charles Moore ellentengernagy.

A háború végén a közvélemény által várva várt leszerelés együtt a haderőnemek egységes vezetés alá szervezésével, valamint számos más jelentős változással a haderőnem életében komolyan felkavarta az amerikai hadsereg, de annál is inkább a *US Navy* életét. A haditengerészet sajátos és erős hagyományokkal rendelkezett köszönhetően annak a ténynek, hogy 170 éves története során nagyon gyakran volt szükség a külvilág elől zárt szervezetére és a bizalmas megbízatásokat teljesíteni tudó képességére. A szárazföldi hadsereg, és benne a dinamikusan formálódó, de még nem önállósult légierő már 1942-43 folyamán elkezdte a készülődést a háború utáni évekre. A világháború utáni idők haditengerészeti stratégiájának tervezési munkálatai ezzel nagyjából egy időben, 1943-ban⁷³ kezdődtek. Erre az új helyzetre alkalmazható új gondolkodásra volt szükség, hiszen a régi tengeri ellenségek eltűntek, a háború előtti gondolkodás haditengerészeti sémáival is le kellett számolni. Ahogy Palmer leírja részletesen könyvében, köszönhetően számos kiemelkedő képességű és befolyású haditengerészeti vezető közreműködésének a *US Navy* 1947-re már birtokolt egy olyan stratégiai koncepciót, ami megfelelő válaszokat volt képes adni olyan globális kihívásokra, melyek egy alapvetően szárazföldi hatalomtól származtak.

Ez az új koncepció annak ellenére született, hogy a haditengerészet szervezeti nehézségekkel küzdött, harcolt a többi haderőnemmel az önállóságért és egyes fegyvernemeinek megtartásáért, illetve kidolgozásához teljesen új alapokra kellett helyezni a tengerészeti stratégiai gondolkodást, mégis megszületése után még hetven évvel is nagymértékben befolyásolja az amerikai haditengerészeti elméletet. Huntington írása, amely megfogalmazta és a nagyközönség elé tárta ezt a koncepciót számos elemet ötvözött magában különböző forrásokból, és mint szöveg is több ponton rendkívül érdekes. Ezekkel a szövegszintű kérdésekkel szükséges foglalkozni azért, hogy mélységében megismerhető legyen az a történelmi kontextus, amiben a tanulmány született, és maga az írás is jobban értelmezhetővé váljon. A publikálás ideje, ahogy a fiatal harvardi tudós karrierjének korai szakasza is alapvetően a hidegháború korai időszakára tehető, ezért ezen szempontok további elemzése is fontos részleltre vethet fényt az adott korszak politikai, katonai kontextust illetőleg.

⁷³ Vincent Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946* (University of North Carolina Press, 1966).

Huntington írása, ahogy 1954-ben megjelent a *Navy Proceedings* hasábjain, a tudós komoly tudományos háttere ellenére a szükséges apparátus nélkül jelent meg. Érdekes módon, a jelenség sosem keltette fel a tanulmányal foglalkozó tudósok, szakértők figyelmét. Az írás két kézirat változatának felfedezése a Harvard Egyetem *Samuel P. Huntington personal archive* nevű gyűjteményében az eddig hiányzó lábjegyzetekkel lehetőséget nyújt annak vizsgálatához, Huntington milyen nyilvánosan elérhető forrásokat használt tanulmányának megírásához. Hasonló megközelítés szükséges az esetleges bizalmas forrásokkal kapcsolatban, amelyeket a haditengerészeti stratégiai tervezők használtak a haditengerészet 1947-re elkészített stratégiai koncepciójának elkészítésére. Ezek alapján végérvényesen eldönthető az a kérdés, elképzelhető-e az, hogy Huntington magányosan dolgozva merő véletlenségből ugyanarra a koncepcióra jutott nyilvános források felhasználásával, ami a negyvenes évek második felének haditengerészeti tervezői és vezetői, akik bizalmas, esetenként szigorúan titkos háborús terveket, dokumentumokat tanulmányozhattak.

I.2.1. Az Egyesült Államok külpolitikája a második világháború alatt és után – Pasvolsky szerepe

A második világháború különleges helyzetet teremtett az amerikai történelemben. A regionális, vagy éppen világhatalomért küzdő riválisok eltűntek a történelem színpadáról (Japán, Németország) illetve az addig domináns európai gyarmatbirodalmak is, bár győztesnek számítottak, szintén a széthullás felé tartottak. A régi nemzetközi rendszer teljes mértékben átalakulóban volt, csak két számottevő hatalom maradt a porondon, a Szovjetunió és az Egyesült Államok. Annak ellenére, hogy történtek erőfeszítések, a két új vezető ország sosem talál olyan értékrendszert, amely tartósan összetartotta volna őket és a növekvő ellenségeskedés alapvetően elnyeléssel veszélyeztette az egész civilizált világot.

A nagy reményekkel várt béke semmivé foszlása fájdalommal töltött el sokakat és alapvető változásokat idézett elő az átlag amerikai életében is. A közvéleménynek időre volt szüksége, hogy elfogadja az új helyzetet, amit a folyamatos katonai készenlét jellemezett, bár az ország nem állt háborúban senkivel. Ahogy Dean Acheson, külügyminiszter fogalmazott 1947-ben *“Olyan időszakot élünk, amikor egy új hangulat van kialakulóban. Az ország egyre komolyabbá válik.”*”Kezdjük megérteni, hogy

*szerepünk a világban minden energiánkat, gondolatunkat és a teljes nyugalunkat kívánja*⁷⁴ Hosszú volt az út az 1945-ös győzelemi eufóriától a zátonyra futott tárgyalásokon, vitákon keresztül, a két blokk közötti fokozatosan romló kapcsolaton át, de 1947-re nagyjából nyilvánvalóvá vált az amerikai közvélemény számára, hogy az Acheson által említett “mood” (hangulat) még sokáig érezhető lesz.

A Yaltában megtartott békekonferencia ígéretei ellenére az örök szembenállás és a közelgő összezapás réme teljesen új típusú kötelezettségeket és korábban sosem tapasztalt feladatokat rótt különböző szinteken az amerikai intézményrendszer vállára. Daniel Yergin ennek az új viselkedésmódnak, politikának, és intézményi háttérnek a struktúráját, amin keresztül ez az új rendszer működhetett a “*national security state*” (nemzetbiztonsági állam)⁷⁵ nevezte. Ez filozófiájában ötvözte a háború utáni amerikai külpolitika már két létező felfogását: az új nemzetbiztonsági elméletet és az antikommunizmust. Az Egyesült Államok vezetői arra törekedtek, hogy megőrizzék a világ békéjét politikai eszközök segítségével: elszigeteléssel, konfrontációval és intervencióval. Állami és magán intézmények változtatták meg a felépítésüket és működésüket azért, hogy folyamatosan készülségekben lehessenek. Ezen okok miatt az amerikai állam végrehajtó hatalmi ágának hatalma jelentősen megnőtt. Charles Bohlen szerint a nemzetbiztonsági államnak szüksége volt „...*bizalomra a végrehajtó hatalmi ágban, ahol az emberi természetnek nagy teret lehet engedni.*”⁷⁶

1945-ban valamennyi lehetséges kormányzati forma közül csak nagyon kevesen jóslták volna meg azt a végül bekövetkezett helyzetet, ahol „*a mindent behálózó katonai szervezet és a domináns katonai és biztonsági megfontolások*”⁷⁷ érvényesültek. 1945-től 47-ig a haderőnemek alapvető elutasítással reagáltak az egyesítési kísérletekre és a nyilvánosság előtt zajlott hangos vitájuk azt illetőleg, hogy ki kapja az adott évi katonai költségvetés nagyobb részét, egyáltalán nem tette őket népszerűvé. Az 1947-s *National Security Act* (Nemzeti Biztonsági Törvény), tető alá hozta, legalább részben azt az *Army* által forszírozott egyesítést, mely lehetővé tette a *Navy* számára, hogy megtarthassa a

⁷⁴ Dean Acheson, “Formulation of National Policy in the U.S.,” speech, December 1947, in Daniel Yergin, *Shattered peace* (Houghton Mifflin Company Boston, 1977), 5.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Thomas G Paterson, *Meeting the communist threat: Truman to Reagan* (Oxford University Press on Demand, 1989), 84. Charles Bohlen diplomata volt, szovjet szakértő, fontos részt vállalt a Marshall terv kivitelezésében.

⁷⁷ Ernest R May, “The US Government, a Legacy of the Cold War,” *Diplomatic History* 16, no. 2 (1992): 292.

felszíni flottáját és a tengerészgyalogságot (*Marines*) a *Navy* minisztériuma alatt, valamint elismerte a légierőt (*Air Force*) mint önálló haderőnemet.⁷⁸

A kompromisszum részeként létrejött a *National Security Council*, (NSC) (Nemzetbiztonsági Tanács). Truman, aki a grémium ülésein csak nagyritkán vett részt, két cél miatt is hasznosnak találta a tanácsot. Először is lehetőséget adott a hadseregnek, hogy érvényesítse befolyását a külpolitikában, amire már az első világháború vége óta törekedtek, másrészt így az elnöknek alkalma nyílt arra, hogy olyan szakértők véleményét is meghallgathassa, akik nem rendelkeztek politikai szereppel, vagy éppen célokkal.⁷⁹ Az elnök a külügyeket külügyminiszterei számára tartotta fent és olyan személyt választott védelmi miniszternek, James J. Forrestal-t, a korábbi a *Navy*-ért felelős haditengerészeti minisztert, aki személy szerint ellenezte a haderőnemek egyesítését.⁸⁰

Rögtön a második világháború után az új amerikai kormányzat szinte csak a nemzetközi gazdasági életre látszott koncentrálni. A külügyminisztérium már sokkal szilárdabb és keményebb álláspontot képviselt a kormányzaton belül, mint a háborút megelőzőleg. Ez sokkal nyilvánvalóbbá vált az 1946-os kongresszusi választások után, amikor a szenátusi republikánus vezetők hajlandónak mutatkoztak az együttműködésre az elnök újonnan kijelölt külügyminiszterével George C Marshall tábornokkal abban, hogy a külpolitikai kapcsolatok ne bénuljanak meg az elnök és a kongresszus szembenállása miatt. Ezért Marshall és a kongresszus vezetői kidolgoztak egy megállapodást az európai gazdaság helyreállítására.⁸¹

Wilson elnök még az első világháború alatt alakított egy bizottságot a háború utáni tervezés feladatával, aminek a neve: *Inquiry*, (vizsgálat)⁸² lett, amely azonban a külügyminisztériumtól független intézményként dolgozott. Ezen ok miatt Hull

⁷⁸ Gordon Nathaniel Lederman and Sam Nunn, *Reorganizing the Joint Chiefs of Staff: The Goldwater-Nichols Act of 1986* (Greenwood Publishing Group, 1999), 17.

⁷⁹ May, "The US Government, a Legacy of the Cold War," 271.

⁸⁰ Anna Kasten Nelson, "President Truman and the evolution of the National Security Council," *The Journal of American History* 72, no. 2 (1985). A szerző leírja a Forrestal és James W. Webb, a Költségvetési Bizottság igazgatója (Bureau of Budget) által elképzelt két NSC változatot. Forrestal, Eberstadt-tal együtt azt szerette volna ha az NSC olyan tanácsadó testület lett volna, amely része a nemzetbiztonsági szervezetnek és a védelmi miniszter lett volna az elnöke, helyettesítve az elnököt, mintha a végrehajtó hatalmi ág vezetője is jelen lett volna. Webb, és későbbi utódja Harold D. Smith úgy gondolta, hogy az NSC az elnöki hatalom kiterjesztése kellene legyen, és hangsúlyozta az NSC tanácsadói jellegét. Sidney W. Souers, volt az első NSC titkár, aki, mind Forrestal, mind Webb személyes jó barátjaként valamint Truman lojális alárendeltjeként minden érintettet az NSC megfelelő felfogása felé terelgetett.

⁸¹ Az 1946-os kongresszusi választások alkalmával a Truman elnök fémjelzte kormányzat elvesztette többségét a törvényhozás mindkét házában.

⁸² Lawrence Emerson Gelfand, *The Inquiry: American Preparations for Peace, 1917-1919* (New Haven, Yale UP, 1963).

külügyminiszter el akarta kerülni, hogy ismét hasonló probléma merüljön fel. Leo Pasvolsky, a *Brookings Intézet*⁸³ veterán gazdasági és külpolitikai szakértőjének kinevezése éppen ezért megfelelő lépésnek tűnhetett, hogy a háború utáni tervezés munkája megfelelő mederben indulhasson meg. Pasvolsky előkészítő munkájának köszönhetően Hull úgy döntött, hogy egy külpolitikai tanácsadó testületet állít fel (*The Advisory Committee on Problems of Foreign Relations*) 1939 végén annak megvitatására, hogyan kellene majd kinézzen a világ a háború befejeztével. Pasvolsky a következőképpen írta le a bizottság célját: *“A fenti alapelvek és a múltbeli tapasztalatok fényében, azért, hogy eldönthessük az Egyesült Államok milyen politikát kell folytasson egy ilyen világrend létrehozása céljából, amely aztán cselekedeteink alapjául szolgál, és amelyet más országok befolyásolására használhatunk*⁸⁴

Pasvolsky, akinek különböző tevékenységei a háború utáni tervezés terén az akadémiai élet számos képviselőjét és intézményét érintették⁸⁵, 1941-ban azt tanácsolta Hull-nak, hogy terjesszék ki a tanács tevékenységét a külpolitika minden területére. Az ötletet Roosevelt elfogadta azzal a feltétellel, ha mindkét part elfogadja és egyenlő számú tagot delegálhat a grémiumba. 1942 májusától fogva a kongresszus tagjai is meghívást kaptak a tanács üléseire, mert az elnök attól tartott, hogy ugyanúgy vereséget szenvedhet a Kongresszusban, mint annak idején Wilson, amikor a törvényhozás alsó háza elutasította javaslatát a Nemzetek Ligájához való csatlakozásra.⁸⁶

Pasvolsky az évek során Hull külügyminiszter egyik legközelebbi bizalmasává vált, ő ellenőrizte Hull beszédeit és más általa kiadott fontos dokumentumokat. Hull különleges asszisztense lett, azért nem hivatalos pozíciót kapott, mert rendkívül kellemetlen lehetett volna a Fehér Háznak a Kongresszussal folytatott vitában egy orosz születésű magas rangú hivatalos tisztségviselő. Ugyanakkor Pasvolsky olyan szinten állt a külügyminisztériumban, mint az akkoriban elérhető szervezeti ábra szerinti hat miniszterhelyettes. 1941-től, mint a *Special Division* (Különleges Ügyosztály) főnöke

⁸³ Pasvolsky az 1920-as években már foglalkozott hasonló kérdésekkel: Leo Pasvolsky, "Moving toward a governed world," *Advocate of Peace through Justice* 84, no. 11 (1922).

⁸⁴ Harley A Notter, *Postwar foreign policy preparation, 1939-1945*, vol. 3580 (US Government Printing Office, 1949), 20. Notter közli a dokumentumot a függelékben.

⁸⁵ Andrew Johnstone, "Creating a "Democratic Foreign Policy": The State Department's Division of Public Liaison and Public Opinion, 1944–1953," *Diplomatic History* 35, no. 3 (2011): 487.

⁸⁶ Rudolf VA Janssens, "What Future for Japan?": *US Wartime Planning for the Postwar Era, 1942-1945*, vol. 5 (Rodopi, 1995).

lehetőséget kapott arra, hogy különféle kutatócsoportokat állítson fel Sumner Welles⁸⁷-szel és Isaiah Bowman⁸⁸-nal.

1943-ban Pasvolsky elkísérte Rooseveltnél Quebec-be a Winston Churchill-lel való találkozására. Közben Edward R. Stettinius váltotta Hull-t a külügyminiszteri székben 1944-ben és a George Washington óta legfiatalabb politikus ebben a pozícióban Pasvolsky tapasztalatát a gazdaság és a biztonsági szervezetek területén nélkülözhetetlennek érezte, különösképpen, mert a *Brookings* volt és majd leendő munkatársa sosem kereste a nyilvánosságot. Stettinius irányítása alatt Pasvolsky új szerepet kapott, és hozzá miniszteri titkári címet (*Assistant to the Secretary*), ő felügyelte a különleges politikai ügyek osztályát (*Office of Special Political Affairs*). 1944 januárjától a munka jelentősen megváltozott és kutatás centrikussá vált, ami eltávolította az osztályt a napi külpolitikai ügyektől, azonban hamarosan ez vált a bevett munkamódszerré az egész minisztériumban.⁸⁹ Az a szerep, amit ő és az osztálya játszott többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének, a Nemzetközi Bíróság-nak, a Dumbarton Oaks-i és az Egyesült Nemzetek San Francisco-i konferenciájának megszervezésében pótolhatatlanná tette a különlegesen tehetséges, fotografikus memóriájú, de mindezen sikerek ellenére rendkívül szerény Pasvolsky-t a háború utáni nemzetközi politikai életben.

I.2.2. A U.S. Navy és hagyományai a második világháború végéig

1775 október 13.-án történt, hogy a Kontinentális Kongresszus (Continental Congress) felhatalmazást adott az első amerikai haditengerészeti egység felállítására és megszervezésére, ami aztán az amerikai haditengerészet közvetlen elődje lett.⁹⁰ Az új állam alapító atyái nagyobb affinitást éreztek a haditengerészet, mint a szárazföldi katonaság iránt. Az Alkotmány ezért is biztosította az állandó flottát, míg nem rendelkezett hasonló szárazföldi hadseregről. Bár ez a kezdeti haditengerészet feloszlásra került a függetlenségi háború végével, az 1794-es *Naval Act* (Tengerészeti

⁸⁷ Külügyminiszter helyettes 1936-1943.

⁸⁸ Térképész és a Johns Hopkins Egyetem elnöke, 1935-1948.

⁸⁹ *Current Biography*, ed. Bea Joseph (New York: HW Wilson., 1946), 449.

⁹⁰ A haderőnem történetéről magyar nyelven elérhető irodalom: Kaiser Ferenc, "Az Amerikai Egyesült Államok Haditengerészete," *Nemzet és Biztonság*, no. november (2009), http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/kaiser_ferenc-az_amerikai_egyesult_illamok_haditengereszete.pdf. és John Helfers, "Kézikönyv az Egyesült Államok haditengerészetéről," *Gold Book Kiadó, Debrecen* (2005).

Törvény) létrehozta az állandó *US Navy*-t, mivel az amerikai kereskedelmi flotta folyamatosan elszenvedni volt kénytelen a Földközi Tengeren portyázó észak-afrikai kalózkodó támadásait.

Az elkövetkező húszon pár év több összecsapást is hozott a frissen létrehozott amerikai haditengerészet életébe. Kezdődött a Francia Köztársasággal folytatott Látszólagos Háborúval 1798–99, aztán folytatódott az észak-afrikai államokkal az első és a második amerikai berber háborúval⁹¹ 1801–1805, illetve 1815, ezek között pedig az angol háborúval 1812-ban. Az eseménydús kezdetek után három nyugalmas évtized következett, amit aztán a mexikói-amerikai háború szakított meg 1846-ban. A polgárháború alatt a *Navy* a nem túl nagy konföderációs hajóhad ellen vette fel a küzdelmet. A haditengerészet vitorlásaival és a forradalmian új páncélhajóival vette blokádot alá a konföderáció kikötőit és zavarta tengeri utánpótlási útvonalait, hozzájárulva ezzel a végső győzelemhez. A háború után a legtöbb hajó tartalékállományba került és 1878-ra a haderőnem pusztán csak 6000 embert számlált.

A XIX. század második felében számos változás következett be a katonai stratégiában a technológia fejlődésének köszönhetően, és ezt a modernizációs folyamatot a tengerészeti doktrína is követte. A változások folytán 1890 körül a *US Navy* is átalakult szerepében és struktúrájában, elsősorban egy amerikai tengerészeti szerző munkásságának köszönhetően. Alfred Taylor Mahan nagy hatású munkájában a „*The Influence of Sea Power upon History*”, 1660-1783⁹² felvázolta a tengeri hatalom új felfogásáról szóló elméletét. Eszerint egy versenyhelyzetben lévő tengeri hatalom erejét a támadó hadiflotta jelenti, ami biztosíthatja az országnak a tengerek feletti uralmat és ezáltal a szükséges kereskedelmi útvonalak ellenőrzését. Mahan a kötetben igyekezett megváltoztatni az amerikaiak felfogását a biztonságról. Leszögezte, hogy az USA tengeri lehetőségekkel rendelkezik, de egy olyan ellenséges világban, ahol a vetélytársak flottái erősek. Egy új stratégia szükségességét hirdette a *Navy* számára, a tengerek feletti uralmat, amit az újonnan alkalmazott tengeri erővel, a döntő pontba összevont hadiflottával lehet kivívni. A korábbi amerikai gyakorlattal ellentétben úgy vélte, az országnak szüksége van egy nagyméretű flottára, még békeidőben is. Mahan új stratégiája a haditengerészetet a nemzeti politika centrumába helyezte és olyan célokat fogalmazott meg a számára, amiket a haderőnem fel tudott használni a széleskörű

⁹¹ Tripoli, Algír és Tunisz és Marokkói Szultánság

⁹² Alfred Thayer Mahan, *The influence of sea power upon history, 1660-1783* (Read Books Ltd, 2013).

nyilvánosság támogatásának megszerzésére. Mahan úgy vélte, az Egyesült Államok jóléte és haditengerészetének sikere szorosan összefügg annak megértésével, mennyire tudják alkalmazni a tengeri uralom alapvető szabályait és milyen mértékben képesek követni egyes gyakorlati tengerészeti lépéseket.

Ezek közül legfontosabbnak a stratégiaileg fontos pontban összevont flotta újszerű alkalmazását tartotta. Ez a cirkáló kötelékek különböző földrajzi helyeken való bevetésének, valamint a hazai vizek monitorokkal való védelmének gyakorlatával való radikális szakításnak számított, mivel Mahan szerint ez a régi stílusú stratégia már nem felelt meg a kor kívánalmainak. Az ellenséges kereskedelmi hajók megtámadására használt cirkálók nem képesek megállítani egy támadó hajórajt. Blokád alá vont kikötőket nem lehet felszabadítani parti vizek védelmére szolgáló egységekkel. Az USA biztonsága alapvetően a tengereken alkalmazott erőkon múlik. Csak összevontan használt flották képesek biztosítani a tengerek feletti uralmat és szembeszállni ellenséges flottákkal döntő ütközetekben. Az tengerek feletti hatalom ezek alapján azt is jelenti, hogy a vetélytársaknál erősebb hajóhad minden az Egyesült Államok elleni külső támadást megakadályoz és megerősít az ország helyét a világpolitikában. Az új, támadó jellegű haditengerészet és a tengerek feletti uralom koncepciója megváltoztatta magát a haderőnemet is, a saját magáról alkotott képet, de azt is, a közvélemény hogyan tekintett rájuk. Egy évvel Mahan kötetének kiadása után a Kongresszus elfogadta a *Naval Act*-ot (Tengerészeti Törvény), amely felhatalmazást adott három *Indiana* osztályú csatahajó hadrendbe állítására.⁹³ Számtalan hosszú évtizednyi jelentéktelenség után az amerikai haditengerészet kilépett a világtörténelem színpadára. A támadó jellegű flotta alkalmazásával elért tengerek feletti uralom Mahan által inspirált új személete a haderőnem számára stratégiai szintű kezdeményezőkézséget, valamint eddig hiányzó műveleti és szervezeti szabadságot biztosított.

Az amerikai nemzeti biztonsági politika területén bekövetkezett hatalmas változás ráébresztette a tengerészeti vezetőket Mahantól kezdve annak fontosságára, hogy a közvélemény támogatását megnyerjék a haderőnem számára és ezzel biztosítsák annak helyzetét. Amikor ezt alkalomadtán elmulasztották, sok problémája származott a *Navy*-nek belőle. Ezen felismerés hangsúlyos ismétlése tette Huntington tanulmányát annyira fontossá hatvan évvel később. Bármely haderőnem vezetői mindig két irányba

⁹³ Ezek voltak az első olyan csatahajók, amelyek összemérhetőek voltak európai társaikkal, pl.: a brit HMS Hood-dal. Az Indiana, Massachusetts, és Oregon neveket kapták. Helfers, "Kézikönyv az Egyesült Államok haditengerészetéről," 128-31.

kell figyeljenek. Egyfelől politikai iránymutatásra van szükségük, hiszen a pénzügyi támogatás mellett az segít meghatározni az adott stratégiát, ami a nemzettől, illetve a gyakorlatban annak kormányától és törvényhozó testületétől a Kongresszustól származik. Másrészt az adott haderőnem belső életét is figyelemmel kell kísérjék, ismerniük szükséges annak belső szükségleteit, és működési módozatait, amik a haderőnem doktrínájában kerülnek kifejezésre. Mahan volt az első, akinek sikerült a két perspektívát ötvöznie a tengeri hatalomról szóló teóriájában, ahol a Navy-t azonosította a nemzettel és a haderőnemet így a nemzeti politika részévé tette. Pont, ahogy Huntington a vizsgált írásában, aki a legnagyobb valószínűséggel szándékolta követni a nagy tengeri teoretikus szellemi örökségét. Mindezek szellemében a mahan-i tétel szerint, ha a közvélemény elfogadta a tételt, hogy az Egyesült Államok tengeri nemzet, és veszély fenyegeti, akkor a haditengerészet kötelessége, hogy egy támadó jellegű stratégiát dolgozzon ki, mivel tudhatja annak anyagi szükségleteit az állam, a kormányzat támogatni fogja.

Mahan rövid idő alatt rendkívül népszerűvé vált szerte a világon, és ez a népszerűség adott lendületet a különböző országokban elkezdődött flottaépítési programoknak. Annak ellenére, hogy Mahan elméletének elfogadását meglehetősen eseménydús időszak követte a világ tengerein, tengeri flották csaptak össze ellenséges flottákkal, beleértve az első világháború tengeri összecsapásait is, az amerikai haditengerészet mégis viszonylagos nyugalmat élvezett. A XX. század második évtizedére Amerika valamennyi korábbi vetélytársa eltűnt a világ tengereiről, csak Nagy-Britannia és Japán maradt, de lényegesen kisebb tengeri erőkkkel, mint az USA. Mivel ellenségei eltűntek az óceánokról az Egyesült Államok ismét belső ügyei felé fordult és a haditengerészet központi helyzete kérdésessé vált. Sőt még az a feltételezés is időszerűtlennek látszott, hogy a tenger felől veszély fenyegetheti az országot. A támadó jellegű tengeri stratégia nem élvezett többé támogatottságot. Az 1920-as években a *US Navy* számára az is kimondottan nehéznek bizonyult, hogy az ütőképes hadiflotta fenntartása mellett érveljen. A korábbiakban működőképes megközelítés, ami lehetővé tette a haditengerészet számára, hogy a nyilvánosság előtt kifejthesse, miért is küzd, hogyan és milyen eszközökkel, ekkorra érdektelennek látszott.

Mindezen okoknak köszönhetően a második világháború küszöbén az amerikai haditengerészet teljességgel alkalmatlan állapotban volt a harcra. Ahogy King admirális írta: *“Ezért tehát olyan kedvezőtlen stratégiai helyzetbe kerültünk, amelyben*

*haditengerészetünk nem volt alkalmas egy háború alkalmával a két óceánon felmerülő kihívások kezelésére*⁹⁴ Rooseveltnél nem sokkal megelőzőleg ismerte fel a helyzet tarthatatlanságát. 1937 januárjában kihirdette két csatahajó építésének megkezdését, de a későbbiekben, mivel a 1940-es választási év volt és az elnök nem akart olyan látszatot kelteni, hogy az USA háborús későbbi hadba lépését készíti elő, nem támogatta Carl Vinson törvényjavaslatát.⁹⁵ A Kongresszus ennek ellenére elfogadta a betervezést, ami hatalmas fejlesztéseket tett lehetővé a haditengerészet számára, végeredményben megteremtve a Japán elleni háború anyagi feltételeit.⁹⁶

I.2.3. A világháború utáni tengeri stratégiai koncepció

Az Egyesült Államok hatalmas ipari gépezete 1942-43-ra került lendületbe, amely ipari teljesítmény lehetővé tette a háború menetének alapvető megfordítását először a csendes-óceáni, aztán az atlanti-óceáni hadszíntéren. Mégis, 1945 szeptemberében, az amerikai haditengerészet apoteózisának kiteljesedése idején a Kongresszusban a Navy-ért felelős miniszter azt az azóta is gyakran idézett kérdést tette fel: *“De miért is kellene fenntartsunk bármilyen haditengerészetet a háború után?”*⁹⁷

Ez a hatalmas harci gépezet, mely messze a legnagyobb volt a világon komoly problémával kellett szembenézzen. Egy olyan problémával, ami egész létét fenyegette. Valamennyi ellensége vereséget szenvedett, és a hidegháború eljövendő árnyaitól még pár évnnyire, nem tudott rámutatni egyetlen ellenségre sem, akinek az esetleges fenyegetése indokolhatta volna ennek a hatalmas haderőnek a létét.⁹⁸ A független légierő támogatói és a költségérzékeny Kongresszus tagjai azzal érveltek hogy tengeri ellenség híján az atomfegyverek elégségesnek ígérkeznek a jövő háborúinak megvívására, tehát a

⁹⁴ Ernest Joseph King, *US Navy at War, 1941-1945: Official Reports to the Secretary of the Navy* (United States Navy Department, 1946), 37.

⁹⁵ Vinson-Walsh Act. 19th July, 1940. John C Walter, "Congressman Carl Vinson and Franklin D. Roosevelt: Naval Preparedness and the Coming of World War II, 1932-40," *The Georgia Historical Quarterly* 64, no. 3 (1980). A Two-Ocean Navy Act (Két óceán törvény) már a világháború után született, a legnagyobb haditengerészeti fegyverkezési program az USA történetében, a Navy méretét 70%-al növelte.

⁹⁶ A törvény felhatalmazást adott többek között 18 repülőgép hordozó, két Iowa osztályú csatahajó, öt Montana osztályú csatahajó, hat Alaszka osztályú cirkáló, stb. építésére.

⁹⁷ United States, *Hearings before the Committee on Naval Affairs of the House of Representatives on sundry legislation affecting the naval establishment 1945-[46] Seventy-ninth Congress, First [-second session.]* (Washington: U.S. Govt. Print. Off, 1945), 1164.

⁹⁸ A V-J napon, 1945 augusztus 14.-én (Augusztus 15.-e a nyugati féltekén) ez összesen 6768 hajót jelentett. Érdekes ezt a számot összehasonlítani a 2016-os számokkal (275 hajó) "US Ship Force Levels," Ship Histories, Naval History and Heritage Command, updated Nov 17. Péntek, 2017, utolsó hozzáférés Március 30., 2020, <https://www.history.navy.mil/research/histories/ship-histories/us-ship-force-levels.html>.

US Navy küldetés nélkül maradt. Huntington a következőképpen összegezte a helyzetet a tanulmány azóta talán legtöbbet idézett szakaszaiban: *“Egy haderőnem, mely képes szembeszállni a nemzeti biztonságot fenyegető veszéllyel elveszti létezésének értelmét, amennyiben az a veszély, vagy fenyegetés elmúlik. Ha a haderőnem továbbra is létezni akar, meg kell alkossza stratégiai koncepcióját, ami egy másik, a biztonságot fenyegető veszélyre ad választ.”* A korábban alkalmazott támadó jellegű tengeri uralom elvesztette relevanciáját. Ahogy Huntington a következő módon folytatta: *“Amint megváltozik stratégiai szerepe, szükséges lehet, hogy a haderőnem is kiterjessze, redukálja, vagy megváltoztassa társadalmi támogatásának forrását, és hasonlóképpen újraformálja szervezeti felépítését is a változó szerep fényében.”*⁹⁹ A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy vagy a Mahan előtti funkciókhoz kellett visszatérni, vagy pedig teljesen új struktúrákra volt szükség.

Amint 1946 elején a Szovjetunió, mint lehetséges új ellenség szóba került, a légierőt támogató hangok jelentősen megerősödtek, mind a közvéleményben, mind a törvényhozásban. Nem volt olyan tevékenység, amit csak a *Navy* tudott volna végezni, különösen, ha az Air Force (AAF) megkapja a repülőgép hordozókat, és a szárazföldi hadsereg a tengerészgyalogságot. A jövő háborúját, különösen a nyugat-európai partraszállás tapasztalata után, úgy képzelték a szárazföldi Oroszország ellen, mint a második világháború partraszállási manővereit. A D-day alkalmával nem kaptak szerepet sem a repülőgép hordozók, sem a tengerészgyalogosok, a *Navy* csak szállítási feladatokat teljesített. A légierő tisztjei eközben magabiztosan használták ki háborús népszerűségüket, hogy igyekezzenek elérni a haderőnem szervezeti függetlenségét a *US Army*-tól. Az általuk képviselt és terjesztett stratégiai felfogás a stratégiai bombázásokat állította előtérbe. Kicsit úgy, ahogy ötven évvel korábban Mahan elmélete, egyetlen csapással akarta kiiktatni az ellenséget. Még azt az előnyt is élvezték, hogy a háborúba belefáradt közvéleménynek gyors és fájdalommentes győzelmet ígérhettek. A tenger feletti uralmat légi uralom váltotta fel, ahol a légitámadásokat olyan gyors és pontos csapásmérésre alkalmasnak tartották az ellenség hátszárnya ellen, amik nem igényelnek hosszú és drága tengeri hadjáratokat, vagy partraszállásokat, nem is beszélve a hagyományos megoldások emberi veszteségeiről. Az erőketítés egyet jelentett az olcsó és hatékony bombázásokkal.

⁹⁹ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 483.

A technológia is megváltozott, lehetőséget nyitva új, jobb és hatékonyabb fegyverrendszereknek. A levegőben mozgó fegyverek könnyebben manővereznek és gyorsabbak is. A haditengerészet is felismerte ezt a változást, és elkezdte stratégiai gondolkodásának újratervezését a hordozóról indított repülőgépekkel a középpontban, amivel egy gyakorlatilag hetvenöt éve tartó vita vette kezdetét. De a *Navy* nem csak repülőgép-hordozókat jelentett, a haderőnem alapvető tulajdonsága mindig is a sokoldalúsága volt, ami ma többek között légi képességeiben nyilvánul meg. Ugyanakkor, a sokoldalúság, amikor fegyverrendszerek és azok fizikai tulajdonságai köre szerveződést jelent a haderőnem életben és nem a tradíció, vagy a funkcionalitás határozza meg struktúráját, akkor gyengeséggé válik. Egyes próbálkozások igyekeztek mindent, ami repül a légierőhöz sorolni, és minden, ami a szárazföldre kötődik, a *US Army* kötelékébe rakni. Mindezek felett, takarékosági okokból, minden haderőnemet egy, összevont parancsnokság alá akartak vonni. A hagyományosan rejtetten dolgozó haditengerészet, – hiszen a parancsnokok megkapták parancsukat és gyakran hónapokig, esetleg évekig nem tértek vissza állomáshelyükre, a feladatukat teljesen a saját képességeikre és forrásaikra utalva kellett végrehajtsák, – most meg kellett tanuljon politikusokkal és a nyilvánossággal kommunikálni és versenyezni a többi haderőnemmel az elérhető pénzeszközökért.

A Szovjetunió eközben igyekezett minél jobban megerősített stratégiai pozíciókat elérni 1944 és '45 során Európában, nyomást gyakorolva Norvégiára a Medve-sziget (Bjørnøya) átadására valamint egy szovjet támaszpont engedélyezésére a Spitzbergákon. Hasonlóképpen az oroszok megpróbálták területeket szerezni a vereséget szenvedett olasz birodalomtól is, követelve egy támaszpontot a Dodekanészosz-szigetcsoporton, valamint szerepet igényelve Líbia megszállásában,¹⁰⁰ nem csoda, hogy a csodás győzelem feletti örömet felváltotta a kényelmetlen feszengés. Amikor Forrestal a kongresszusi bizottság előtt beszélt az új, háború utáni *Navy* stratégiáról 1945-ben, megerősítette a haditengerészet hagyományos feladatát, a tengerek feletti uralom biztosítását: *“A tenger és a fölötte elhelyezkedő levegő feletti uralom az amerikai haditengerészet küldetése, és a Navy ezt a küldetést a lehető legalkalmasabb fegyverekkel*

¹⁰⁰ 2020 szeptemberében az orosz nemzetiségű katonák jelenléte Líbiában nem előzmény nélkül való.

fogja végrehajtani.”¹⁰¹ Azonban az új ellenséget nem nevezhette meg, mivel a politikusok még mindig táplálták a reményt, hogy a nemzetközi béke fenntartható.¹⁰²

Amint a politikusok nem voltak még képesek koherens programot kínálni a háború utáni világ számára, a Navy tervezői komoly problémákkal kellett szembesüljenek, azt illetőleg, milyen szerepet kínáljanak a haderőnek. Pusztán a keretrendszer tűnt biztosnak, az hogy csökkenteni kell a kiadásokat és az aktív egységek számát, valamint az az amerikai nemzeti politika, miszerint demilitarizálni kell a korábbi tengelyhatalmakat az újonnan alakult nemzetközi szervezetek segítségével. A flotta koncentrációjáról és a döntő tengeri ütközetekről szóló elméletek teljesen idejüket múlták, de közben az a kérdés is megválaszolatlan maradt, miért van szüksége az USA-nak hatalmas haditengerészetre, ha valamennyi létező flotta baráti országok kezében van. Az új koncepció a politikai eseményekkel párhuzamosan haladt 1944 végétől kezdve, ahogy a háború utáni helyzet mind világosabbá vált mindenki számára.

A fent említett kongresszusi bizottsági meghallgatás bizonyítja, hogy Forrestal és King admirális néhány nappal a japán kapituláció után már sejtették, hogy a korábbi szövetséges Szovjetunió biztonsági problémákat okozhat majd és a jövő haditengerészeti stratégiája egy szárazföldi hatalom által támasztott biztonsági problémák elleni válaszlépéseket kell majd tartalmazzon.¹⁰³ A koncepció kialakulása mégsem volt egyértelműnek mondható és a tengerészeti tervezők számos nehézséggel kellett szembenézzenek, míg végül egy lehetséges új missziót tudtak javasolni a haditengerészet

¹⁰¹ States, *Hearings before the Committee on Naval Affairs of the House of Representatives on sundry legislation affecting the naval establishment 1945-[46] Seventy-ninth Congress, First [-second session.]*, 1164.

¹⁰² Ugyanezen meghallgatás alkalmával Forrestal úgy válaszolt a kérdésre, a Navy mely országban lenne bevetendő, ha nincsen ellenség a láthatáron: *“Szeretném, ha nem kényszerítenének ebbe az irányba. Nem vagyok sem diplomata, sem ügyvéd. Nem szeretném, ha rákényszerítenének, hogy definiáljam nemzeti politikánkat. Csak arra szorítkoznék, hogy elmondjam, erőnket és hatalmunkat fél fogjuk használni, ha a világ bármely pontján agresszió merülne fel.”* Ibid., 1175. Ahogy a beszélgetés folytatódik Mott szenátor és Forrestal között, az utóbbi összefoglalja a helyzetet ugyanazzal a konklúzióval, amit Huntington is levon egy másik nézőpontból a kilenc évvel később írt tanulmányében: *“Forrestal miniszter. Úgy hiszem, a nemzeti biztonság egyik szükséglete a teljes integráció, illetve az állandó és folyamatos együttműködés a szárazföldi hadsereg és a haditengerészeti minisztériumai, illetve a külügyminisztérium között, azzal a céllal, hogy megismerhessük a nemzeti politikát és ezért készek is legyünk alkalmazni.”* Ibid.

¹⁰³ Ezt támasztja alá Alex Wellerstein kutatása, aki 2021 áprilisában jelentette meg kötetét. Alex Wellerstein, *Restricted Data: The History of Nuclear Secrecy in the United States* (University of Chicago Press, 2021). Internetes blogján közzétette Lauris Norstrad vezérezredes memorandumát Leslie R. Groves vezérezredesnek a Manhattan Projekt vezetőjének, amely 1945 szeptember 15.-ére datálódik. A szigorúan titkos minősítésű dokumentum már konkrétan megnevezi a Szovjetuniót, mint az új ellenséget és ki is jelöli a jelentős ipari potenciállal rendelkező városokat, mint a majdani atomcsapások célpontjait. "The First Atomic Stockpile Requirements (September 1945)," The Nuclear Secrecy Blog, 2012, utolsó hozzáférés március 27., 2021, <http://blog.nuclearsecrecy.com/2012/05/09/weekly-document-the-first-atomic-stockpile-requirements-september-1945/>.

számára. Ez az új stratégiai koncepció nagyjából 1947-ra készült el véglegesen, azonban nem került alkalmazásra számos okból kifolyólag. Évek múltán aztán ismét felszínre került Huntington tanulmányában 1954-ben, már egy könnyen közérthető formában és így alapul szolgálhatott a következő évtizedek tengerészeti stratégiái számára, amikor a folytonosan változó körülmények miatt a haditengerészet új stratégiai utakat keresett.

I.2.4. Huntington tanulmányának forrásai

Samuel P. Huntington írásában két típusú forrásra utal, amiből az *“the new naval doctrine”* (új tengerészeti doktrína) származott. Egyrésztől háború utáni tengerészeti írók munkái, és másrészt közelebbről meg nem nevezett tengerészeti vezetők. Mivel a jegyzetek nélkül megjelölt tanulmány gyakorlatilag egyik típusból sem nevez meg senkit név szerint, eddig nem ismerte a szakirodalom ezeket a neveket, és nem is próbálta azonosítani őket. Az apparátussal ellátott szövegek felfedezése az első csoport szerzőit könnyen azonosíthatóvá tette, különösen mert számos szerzőt már eddig is ismert és lényegesnek tartott a tudomány pl.: John D. Hayes¹⁰⁴, Joseph C. Wylie¹⁰⁵, vagy Walter Millis¹⁰⁶, illetve a vezetők közül Chester W. Nimitz admirális¹⁰⁷ búcsúbeszéde, vagy a korban szigorúan titkos előadás, amelyet Sherman altengernagy mondott 1948-ban, a *„Presentation to the President”*¹⁰⁸. Több forrás azonosítására és elemzésére most nyílik először lehetőség, ahogy a Sherman féle stratégiai koncepcióban felhasznált *Pincher Plans*¹⁰⁹, – a JCS megbízásából a második világháború után 1946 márciusa és 1947

¹⁰⁴ John D Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today" (paper presented at the United States Naval Institute Proceedings, 1953).

¹⁰⁵ Joseph Wylie Jr, "On Maritime Strategy," *Proceedings of the Navy* 79, no. 603 (53 1953).

¹⁰⁶ Walter Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," *Foreign Affairs* 29, no. 3 (1951).

¹⁰⁷ Chester Nimitz, ed., *The Future Employment of Naval Forces* Brassey's Naval Annual 1948 (New York: Macmillan, 1948).

¹⁰⁸ Forrest Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947," in *Origins of the maritime strategy: the development of American naval strategy, 1945-1955*, ed. Michael A Palmer (Annapolis: Naval Institute Press, 1990).

¹⁰⁹ A hétkötetes facsimile sorozat Ross, Steven T., és David Alan Rosenberg szerkesztésében került kiadásra, ennek 2.,3. és 4. kötete tartalmazza a Pincher néven jegyzett tervek különböző változatait. *Design for global war Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, ed. Steven T. Ross and David Alan Rosenberg, vol. Vol. 2, *America's plans for war against the Soviet Union, 1945-1950* (New York: Garland Pub., 1989).; *Pincher Campaign Plans 1 Pincher : Campaign plans Part 1 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, ed. Steven T. Ross and David Alan Rosenberg, vol. Vol. 3, *America's plans for war against the Soviet Union, 1945-1950*, (New York: Garland Pub., 1989).; and *Pincher Campaign Plans 2 Pincher : Campaign plans Part 2 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, ed. Steven T Ross and David Alan Rosenberg, vol. Vol. 4, *America's plans for war against the Soviet Union, 1945-1950*, (New York: Garland Pub., 1989)..

szeptembere között készített tervek a Szovjetunió elleni háború esetére, – ismertetésére is most először kerül sor a Huntington írás összefüggésében.

I.2.5. Huntington írásának kutatási szintjei

Huntington tanulmányának vizsgálata három különböző szinten történik a multidiszciplináris kutatás folyamán. Az első annak összefüggéseinek és háttérének szintjén zajlik, a *US Navy* stratégiai helyzetének elemzésével a világháború előtt, alatt, illetve legfontosabb szempontból a viláégés után. A tengeri stratégia fejlődésén túl a kor külpolitikájának és hadügyeinek meglehetősen összetett és bonyolult kapcsolata is előtérbe kerül, mivel a korban a különböző katonai haderőnemek számára elsődleges fontosságúvá vált a nemzeti biztonság kérdése, illetve ekkor ért végső szakaszba integrációjuk a civil állami szervezetbe. Bár a kérdés ezen aspektusa a kutatáson kívül esik, Huntington nagymértékben hozzájárult a civil-katonai kapcsolatok fejlődéséhez és jó okkal feltételezhető, hogy a haditengerészettel foglalkozó 1954-es tanulmánya egyfajta előtanulmány lehetett a témához. Ahogy az írás konklúziója a *Navy*-re vetítve is nagyon hasonlít a „*Soldier and the State*”¹¹⁰ and „*The Common Defense*”¹¹¹ kötetek végső tanulságaihoz, melyeket persze az amerikai hadsereg egészéről von le.

Ezen kutatás fontos lehet annak a kérdésnek a megválaszolásában, miért is állt be az a hat-hét évnnyi szünet a Sherman altengernagy és más tengerészeti szakértők, tervezők és más vezetők által kidolgozott haditengerészeti stratégia koncepció befejezése és Huntington írásának 1954-es megjelenése között. Mivel az adott korból származó forrás a téma szempontjából meglehetősen ritka, gyakorlatilag semmilyen releváns dokumentum nem található Huntington Harvard Egyetemen őrzött iratai között az ötvenes évek első feléből, ezért a fent említett kérdés feloldására egy megoldást ajánl majd a dolgozat, amit egyéb kiadványok és más érvek is alátámasztani látszanak.

A kutatás második szintje magára a tanulmányra igyekszik fókuszálni elsősorban az újonnan felfedezett jegyzetek, illetve a mintegy ezer szóval hosszabb szövegvariáns segítségével. Számtalan más dokumentum kerül majd felhasználásra a harvardi *Samuel P. Huntington personal archive*, a William Yandell Elliott dokumentumok közül a *Hoover Institution Archives*-ből, mely a Stanford Egyetemen található, valamint iratok a *Brookings Intézet* levéltárából és kiadványaiból, illetve több Kongresszusi meghallgatási

¹¹⁰ Huntington, *The Soldier and the State*.

¹¹¹ Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*.

jegyzőkönyv, a *Navy Proceedings* több tanulmánya, visszaemlékezések, és egyéb dokumentum felhasználásával. A Huntington tanulmány jegyzeteiben felsorolt felhasznált irodalom és egyéb lehetséges források, illetve más kapcsolódó iratok,¹¹² valamint több Huntington által írt írás is elemzésre kerül, hogy aztán segítségükkel a haditengerészeti stratégiai koncepcióról szóló 1954-es tanulmányhoz kapcsolódó kérdések megválaszolhatók legyenek.

A vizsgálódás harmadik szintje a Huntington által használt nyelvre, kifejezésekre igyekszik koncentrálni. A tanulmány meglepően gyakran használja az angol kifejezést „*strategic concept*” (stratégiai koncepció),¹¹³ egy talán új jelentésben, ami különbözik más katonai haderőnemek terminológiájától. A *Brookings Intézetben* szakértők új nyelvi megoldásokat kerestek válaszul a külpolitika megváltozott igényeire, azért hogy létrehozhassanak egy új analitikus tudományos módszert.¹¹⁴ Huntington nagyon gyakran látszik követni hasonló, más tudományágakban, elsősorban a természettudományban használt módszereket, könnyen lehetséges, hogy hasonló okokból törekszik új terminológiára. A „*strategic concept*” kifejezés különleges használata a *US Navy*-n belül már felkeltette szakértők figyelmét,¹¹⁵ és úgy tűnik Huntingtonhoz való kötődése is elfogadott, de részletesen nem történt kutatás a témában. Más szerzők gyakorlata és Huntington más írásai is elemzésre kerülnek, hogy aztán a kifejezés haditengerészetben belüli speciális használatára vonatkozó konklúzió kerülhessen levonásra.

I.2.6. A kutatás problematikája, a multidiszciplináris megközelítés szükségessége

A rendkívül összetett biztonságpolitikai kérdéskör multidiszciplináris, – hadtudományi, történettudományi, filológiai és nyomda technikai-technológiai – megközelítést kíván. Úgy tűnik a lehetséges intézmények levéltári anyagainak megvizsgálása után, hogy Samuel P. Huntington életére és munkásságára vonatkozó kritikus fontosságú dokumentumok hiányoznak gyakorlatilag mindenhol az 1940-es évek végéről és az

¹¹² Olyanok, mint az „NWP-10” *Naval Warfare NWP-10*.

¹¹³ Összesen huszonhatszor. Egy 12 oldalas írás esetében legalábbis meglepő, különösen, ha összevetjük más, a korban született, nagyon hasonló témájú írásokkal, amik legfeljebb háromszor-négyszer.

¹¹⁴ Gross Feliks, "Foreign policy Analysis," *New York* (1954): 52.

¹¹⁵ Henry E Eccles, "Rear Admiral, USN (Ret.)," *Military Concepts and Philosophy* (1979), Mackubin Thomas Owens, "US Maritime Strategy and the Cold War," in *Mysteries of the Cold War* (1999), 151. and Peter M Swartz and Karin Duggan, *US Navy Capstone Strategies and Concepts: Introduction, Background and Analyses*, CNA CORP ALEXANDRIA VA (2011).

1950-es évek elejéről, különösen olyanok, amik a szerző a *Brookings Intézettel*, vagy a *US Navy*-vel való kapcsolatáról szolgáltatathatnának információt. Gyakorlati körülmények nem tették lehetővé a kutatás kiterjesztését sem időben, sem kutatási terület vonatkozásában. Samuel P. Huntingtonnak a Harvard-on őrzött személyes sem nyújtanak segítséget. Gyakorlatilag nem maradt fenn a személyes levelezéséből sem olyan írat, ami információval szolgálhatna, hogyan került a szerző kapcsolatba a katonai témákkal, hiszen eredetileg szociológiai és politológiai kutatásokkal kezdte pályáját, a Harvard *Government* tanszékén, és gyakorlatilag haláláig ott is maradt.

A *Brookings Intézetben* eltöltött két évével kapcsolatban sincsen olyan dokumentum, amire a kutatás támaszkodhatna, személyes levéltári anyagai között gyakorlatilag alig van valami, ami erre az időszakra vonatkozna. A már fentebb ismertetett módon három különböző forrásból származó nem egymást erősítő információ található arra vonatkozólag, mivel foglalkozott az intézményben Huntington. Ez azért fontos, mert ha valóban kutatóként is foglalkoztatták, akkor kutatásának is kellett lennie, de valamiért ennek nem maradt nyoma sem a hivatalos feljegyzésekben, sem személyes iratai között, és a tudós maga sem említette sosem.

A dolgozat igyekszik válaszokat adni számos kérdésre, mely Huntington 1954-es *“National Policy And The Transoceanic Navy”* című tanulmányával kapcsolatos, annak ellenére, hogy azok teljes körű megválaszolása minden kétséget kizárólag csak további dokumentumok felfedezésével lenne lehető, illetve Huntington teljes levelezésének feldolgozásával, de ennek egyes anyagai egészen a 2050-es évekig nem kutathatók. Számos más írat titkosítása került feloldásra, azonban sok olyan vonatkozó dokumentum lehet még, amelyek minősítését nem módosították az eltelt idő ellenére, illetve, amelyek elfeledve hevernek irattárak mélyén, mint a két szövegváltozat, amikről a levéltárosok sem tudták megállapítani, pontosan kicsodák, ezért nem kaptak külön mappát és így nem is szerepelnek a levéltár katalógusában sem. Jó példa lehet erre a *„Naval Warfare NWP-10”*, ami Huntington tanulmányával egy időben került publikációra és Huntington is, – meglepő módon, – említeni látszik a címét a fent említett, Hattendorfnak küldött levelében, de az eredeti dokumentum megszerzése lehetetlen vállalkozásnak tűnt, egyszerűen nem maradt fenn, még a Pentagonban sem.¹¹⁶

¹¹⁶ A kutatás során valamennyi szóba jöhető könyvtár és levéltár megkeresése megtörtént, de egyedül a *Navy Department* (Haditengerészeti Minisztérium) könyvtárában sikerült fellelni egy eredetileg 1954-ben kiadott, de aztán folyamatosan frissített példányt, amiből ilyen módon lényeges elemek megváltozhattak.

I.3. MULTIDISZCIPLINÁRIS KUTATÁSI CÉLOK, HIPOTÉZIS AND KUTATÁSMÓDSZERTAN

A multidiszciplináris kutatás célkitűzése három irányú. A dolgozat először is megkísérli részletesen felderíteni az írás történelmi és politikai környezetét, és igyekszik megválaszolni a kérdést, a fiatal harvard-i kutató, aki a korábbiakban az Egyesült Államok választási és kormányzati rendszerét tanulmányozta, hogyan írhatta meg ezt a 12 oldalas művét gyakorlatilag mindenféle előzetes haditengerészeti tapasztalat és ismeret nélkül, illetve milyen motivációi lehettek az írást megelőzőleg, és a folyamat alatt. Amennyiben ez tisztázásra kerül, nagy valószínűséggel megválaszolható lesz az is, Huntington miért nem idézte a tanulmányt gyakorlatilag sosem, így az teljesen ismeretlen maradhatott a haditengerészeti körein kívül.

A disszertáció szintén igyekszik részletesen elemezni a tanulmány szövegét, és annak közvetlen forrásait a vizsgálódás második szintjén. Bár a szöveg az amerikai haditengerészeti stratégiák és szakírók által gyakran idézett írás a szöveg részletes elemzésére még sosem került sor. A kutatás ezen része megpróbál választ adni arra kérdésre vajon vannak-e a tanulmánynak kimondottan huntingtoni sajátosságai, vajon használta-e, tovább fejlesztette-e a későbbiekben az itt publikált gondolatait, annak ellenére, hogy később, egyetlen kivétellel, nem idézte az írást, sőt még a címét is elfelejteni látszott.

Az kutatás harmadik része a Huntington által a tanulmányban alkalmazott analitikus tudományos módszert vizsgálja, különös tekintettel a *“strategic concept”* kifejezésre, amelynek különleges, a haditengerészetben belüli használatát hallgatólagosan többé-kevésbé a nevéhez kötik.

I.3.1. A disszertáció célkitűzései:

a. **A második világháború utáni amerikai haditengerészeti stratégiai koncepció kialakulásának és a hidegháború első tíz éve alatti fejlődésének részletes leírása a kutatás során felfedezett dokumentumok segítségével.** A világháborút követő amerikai hidegháborús haditengerészeti stratégia magyar nyelvű részletes feldolgozása eddig nem történt meg. Különösen fontos a folyamat részletes ismertetése, mert a stratégiai koncepció alapelvei a mai napig aktívan hatnak

az amerikai összhaderőnemi stratégiai felfogásra, és lényegesen befolyásolják a közeljövő stratégiai útkeresését.

b. **Annak vizsgálata, hogyan viszonyult egymáshoz a hidegháború kezdeti éveinek amerikai haditengerészeti stratégiája és Huntington tanulmánya.** Az írás biztonságpolitikai jelentőségét jól jellemzi Peter Swartz véleménye a tanulmányról: *„Miért publikál a haditengerészet capstone dokumentumokat? Jó kérdés, a legjobban ötven évvel ezelőtt a múlt század vezető társadalomtudósa, Samuel P. Huntington válaszolta meg a kérdést, aki fiatal harvardi tudósként olyan indokot fogalmazott meg, ami kiállta az idő próbáját. Kiterjedt kutatás sem talált jobbat.”* Palmer egy lábjegyzetben jelzi, hogy Huntington, mint független civil személy szabadon gondolkodhatott a Navy jövőjére vonatkozólag, nem kötötte a haditengerészet hagyományosan szoros titoktartási kötelezettsége, ugyanakkor nem vizsgálja sem ő, sem a nemzetközi szakirodalom, hogy az USA Sherman altengernagy vezetésével kialakított titkos stratégiai koncepciója és egy fiatal civil által írt 12 oldalas tanulmány hogyan kerülhetett lényegi átfedésbe. Ezen túl fontos az írás elhelyezése a szerző életművében, összehasonlítva azt egyéb munkáival, mivel az írás gyakorlatilag ismeretlen az amerikai haditengerészetén kívül. Huntington egyetlen egyszer hivatkozott erre a tanulmányra, és számos hivatalos életrajzából is kihagyta annak ellenére, hogy az, hatvan-hét évvel megírása után is nagy népszerűségnek örvend a *US Navy*-n belül.

c. **Huntington írásának, mint biztonság- és védelempolitikai szempontból is releváns dokumentum – részletes elemzése, mert ebből fontos következtetések vonhatóak le a korszak amerikai biztonság- és védelempolitikájának alakulásáról.** A tanulmány szerzője egyetemi kutató, az írás mégis hivatkozások nélkül jelent meg, sőt, azóta is ebben a formában terjed, bár Huntington nyilvánvalóan utal más szerzőkre, sőt idéz is tőlük. A disszertáció szerzője a szakirodalomban először tesz kísérletet belső és külső érveket felsorakoztatva a felhasznált források felderítésére. Néhány közvetlen forrás azonosíthatóvá és elemezhetővé vált az újonnan felfedezett jegyzetek segítségével, ahogy néhány korábban minősített és nagy valószínűséggel indirekt forrás is napjainkban már hozzáférhető.

d. **A rendkívül fontos amerikai „think tank”, a Brookings Intézet szerepének vizsgálata az USA katonai, különösképpen haditengerészeti**

stratégiái, doktrínái kialakításában, mivel az amerikai szakirodalom sem ismerte eddig az intézmény ilyen irányú tevékenységét. A hidegháború korai szakaszának stratégiai dokumentumai és levéltári anyagai és nyomtatott források felhasználásával a disszertáció igyekszik megállapítani Huntington a Brookings Intézetben eltöltött két évében betöltött szerepét és megpróbálja meghatározni az intézmény és munkatársainak befolyását az írásra. Remény szerint sikerül megválaszolnia a kérdést, hogyan kaphatott a 26 éves fiatal kutató lehetőséget arra, hogy az elfogadott haditengerészeti stratégiai koncepció összefoglalóját megírhasssa a Navy félhivatalos lapjában, nagy valószínűséggel felhasználva egy másik 26 éves kutató, John Lukacs, egy ugyancsak a Navy Proceedings-ben megjelent tanulmányát.

f. **A dolgozat bemutatja Huntington tanulmányának, illetve annak hatásának továbbélését a jelenlegi amerikai haditengerészeti dokumentumokban és tengerészeti szakértők írásaiban, bizonyítva, hogy az írás még manapság is időszerű és a benne felvonultatott szempontrendszer továbbra is stratégia formáló.** Sebastian Bruns a kiel-i *Center for Maritime Strategy and Security at the Institute for Security Policy* igazgatója a klasszikus tengerészeti szerzők, Mahan és Corbett mellett harmadikként Huntingtont említi, aki a kutatók és politikusok általi újra felfedezésre vár.¹¹⁷ A jelenleg is zajló amerikai haditengerészeti stratégiai útkeresésben a tanulmány fontos referencia pontként kerül idézésre és hivatkozásra.

g. **A fenti kérdések tisztázása mellett a szerző a disszertáció kutatási eredményein túl, ezekre alapozva egy javaslatot dolgoz ki arról, hogyan lehetne a magyar fegyveres erők berkein belül felhalmozódott humán tőkét és tapasztalatot felhasználni egy kutató intézet, vagy „think-tank” munkájának hatékonyabbá tételében.** A biztonságpolitikai kutatás színvonalához nagymértékben hozzájárulhatna, ha a fegyveres erők kötelékeiben tapasztalatot szerzett szakemberek kamatoztathatnák ismereteiket a társadalom javára egy kutatóhely munkatársaként. A disszertációban elemezni kívánt *Brookings Intézetben* a hidegháború elején már alkalmazott rendszer jó példája ennek, amikor civil és katonai szakértők egymás munkáját kiegészítve dolgoznak, ami a már létező magyar kutatóhelyeken, illetve egy a jövőben megalakítandó kutatóintézetben gyakorlatba is ültethető lenne.

¹¹⁷ Bruns, "Short The U.S. Navy's Role in National Strategy, Especially Between 1980 and Today." 9.

I.3.2. Hipotézis

1. A dolgozat egyrészt azt a hipotézist kívánja bizonyítani, hogy a Huntington tanulmány tartalma, és időzítése, valamint azt írást övező körülmények azt sugallják, hogy a fiatal kutató nem egyedül írta a publikációt, hanem kormányzati célokat fogalmazott meg a *US Navy* stratégiai koncepciójának megírásával, egyértelműen alárendelve azt a nemzeti biztonsági és politikai céloknak, alkalmazva az Eisenhower kormányzat szervezeti ajánlásait. Ebben a munkában Huntington a *Brookings Intézetben* felhalmozott komoly katonai, hírszerzői és katonai tervezői szakértelemre és tapasztalatra, valamint olyan specialisták ismeretanyagára, mint a korábbi doktori témavezetője és a hosszú ideig az NSC mellett dolgozó, Elliott Yandell támaszkodhatott.

2. A disszertáció hipotézisének másik része az, hogy Huntington tanulmányának kialakulási folyamata fontos betekintést adhat az USA katonai stratégia alkotási folyamatába, amiben a katonai és a civil szféra is összehangolt, egymásra épülő megbízásokat kapott. A felmerülő kihívásokra, kockázatokra és fenyegetésre adott stratégiai választ gondos politikai, társadalmi előkészítő munka előzte meg, ami meggyőzte a társadalom különböző rétegeit a fenyegetettség komolyságáról és méretéről, ami után a lakosság már könnyebben elfogadta a kimerítő háború után is az újabb háborús készülődést. A Huntingtonra bízott feladatnak lehettek minősített elemei, ami magyarázatot adhat arra kérdésre, hogy a harvardi kutató miért említette a *Navy Proceedings-ben* 1954-ben megjelent írását más műveiben csak egyszer, és még a címét is eltévesztette Hattendorf professzornak írt levelében, annak ellenére, hogy a tanulmány elismertsége és elfogadottsága nyilvánvaló kellett legyen a számára is.¹¹⁸

A hipotézis két részének indoklásaként fontos leszögezni, hogy Samuel P. Huntington korai karrierje még sosem képezte kutatás tárgyát. Arra vonatkozó információ, hogy pontosan milyen befolyás érte a fiatal Huntingtont egyetemi és karrierjének kezdeti éveit alatt a Harvardon és a *Brookings Intézetben* (1952-53) rendkívül

¹¹⁸ Ugyanennek a kormányzati szándéknak egy eleme volt a már fent említett „*Naval Warfare NWP-10*”, ami Hattendorf és Huntington levélváltásában is előkerült. Valamilyen okból kifolyólag Hattendorf a *US Navy* 1950-e és 1960-as években követett stratégiájáról tervezett és beharangozott kötetét, mely a sorozat negyedik darabja lett volna, végül sosem jelentette meg. John B Hattendorf, *U.S. Naval Strategy in the 1980s*, vol. 33 (Naval War College, 2008), Foreword.

hiányosan áll rendelkezésre, mivel levelezése, valamint egyéb a korszakra vonatkozó dokumentumai, melyekből kiderülhetnének a lényegi részletek, gyakorlatilag hiányoznak a levéltárakból. A kutatás azonosított személyeket a *Brookings Intézetből*, akik komoly ismeretekkel rendelkeztek a külügyek, nemzeti biztonság, hadügyek és haditengerészettel kapcsolatos kérdések terén, illetve komoly tapasztalatuk volt a stratégiai tervező munkában. Feltételezhető, hogy alkalmuk nyílhatott arra, hogy tapasztalatukból átadjanak a fiatal Huntingtonnak és ilyen formában, akár közvetve, vagy közvetlenül, akár szándékoltan, akár akaratlanul is hatással lehettek az 1954-ben megjelent *US Navy*-vel foglalkozó tanulmányra. Különösen is fontos ez a részlet, mert a *Brookings International Study Group*-ját olyan személy vezette, Leo Pasvolsky, aki komoly gyakorlattal rendelkezett a nemzeti és a nemzetközi politika alakításának terén. Rooseveltnél különleges nemzetközi tanácsadójaként, államtitkár-helyettesi pozíciót töltött be a Külügyminisztériumban 1945-ig, majd a háború végeztével visszatért a *Brookings*-ba és megalakította nemzetközi kutatócsoportját. Ennek kimondottan azt a célt szánta, hogy elősegítse a közvélemény oktatását a külügyek terén, „mert az így elérhető vélemény változás végső soron meghatározza, hogy az amerikai vezető szerep hatékony tud-e lenni a világban – más szóval az Egyesült Államok külpolitikája a katonai biztonság, a gazdasági jólét, valamint a társadalmi és kulturális fejlődés irányába tud-e hatni.”¹¹⁹ A kutatócsoport által tervezett kutatások közül az egyik a nemzetközi biztonság témakörével kívánt behatóbban foglalkozni. Az általuk több egyetem számára kidolgozott külpolitikai továbbképzések olyan sikeresnek bizonyultak, hogy a Navy és a CIA is együttműködést kezdeményeztek a *Brookings Intézettel* külpolitikai, biztonsági kérdések megvitatására.¹²⁰

Huntington MA diplomáját a Chicago Egyetemen szerezte 1948-ban és ugyanabban az évben folytatta is tanulmányait a Harvard Egyetem doktori programján, William Yandell Elliott¹²¹ témavezetése alatt. Még PhD disszertációjának 1951-es

¹¹⁹ Brookings Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, (Washington D.C.: Brookings Institution, 1947), 3.

¹²⁰ Charles J. Moore részletezi a projektet. Charles Moore, "Oral history interview with Charles Moore," interview by John T. Mason, 1967, 1233-34.

¹²¹ William Yandell Elliott egyike volt azoknak, akik a korai hidegháború amerikai intellektuális háterszágát biztosították. Oxfordban szerzett doktorátust (1923) aztán a Harvard Egyetem, Kormányzat tanszékére került (1925-től 1963-ig). Hat elnök alatt töltött be tanácsadói funkciót, leginkább Henry Kissinger mentoraként ismert. Huntington említést tesz róla a *The Big Picture* (A nagy kép) című önéletrajzi jellegű könyvében, de több levél is található a levéltári gyűjteményében, amelyet Elliott-nak írt. Huntington, Japanese Interview [The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order., 2002]. Elliott maga is számos könyvet publikált, többek közt egyet a nemzeti biztonságról 1935-ben: William Yandell Elliott, "Need for Constitutional Reform," (1935). Ebben amellezt érvel, hogy erősebb szövetségi ellenőrzésre van szükség,

megvédése előtt instruktorként a *Government* tanszéken, amit ugyanaz az Elliott vezetett. A fiatal kutató szükségszerűen témavezetője intellektuális hatása alá kerülhetett a nemzeti biztonság kérdésében,¹²² mivel a nemzeti politika primátusa a haderőnem szükségletei felett erősen hangsúlyos az írásban. Huntington tanulmányának időzítése jelezheti ugyanezt a tényt, mert egy évvel a Rockefeller Bizottság¹²³ jelentésének közzététele után és egy pár héttel azután jelent meg, hogy a *Committee on Organization of the Department of the Navy*¹²⁴ jelentése napvilágot látott, hiszen mindkét dokumentum a fegyveres erők szorosabb civil kontroll alá helyezésének kérdésével foglalkozott, ami értelemszerűen közelről érintette a *US Navy*-t.

Huntington írása viszonylag korán talált követőkre, aminek nyomait találjuk a *Proceedings*¹²⁵ hasábjain már a hatvanas évektől kezdődőleg. Ugyanakkor igazán a nyolcvanas évek haditengerészeti stratégiai reformjai után vált szélesebb körben ismertté és azóta idézik gyakran. Az írás népszerűsége ellenére Huntington pusztán egyszer hivatkozott rá, még akkor sem tette, amikor pedig kimondottan célszerű lett volna.¹²⁶

James G. Prout,¹²⁷ az 1995-ben tragikus hirtelenséggel elhunyt ellentengernagy 1982-ben a Harvard Egyetemen *Government* tanszékén tanult Huntington közvetett témavezetése mellett, mielőtt visszatért volna a Pentagonba, hogy a haditengerészeti reform részletein dolgozzon. Prout „The Mission of the Navy – The Doctrinal Roots” (A haditengerészet küldetése – a doktrinális gyökerek) címmel írt szemináriumi (120

valamint erősebb végrehajtó hatalomra. Ibid., 30. Elliott szakértője volt megalakulásától a Nemzetbiztonsági Tanácsnak.

¹²² Elliott, "Need for Constitutional Reform."; William Yandell Elliott, *Mobilization Planning and the National Security, 1950-1960: Problems and Issues*, vol. 81 (US Government Printing Office, 1950).; William Yandell Elliott, *United States foreign policy: its organization and control; report* (Columbia University Press, 1952).; etc.

¹²³ United States, *Report of the Rockefeller Committee on Department of Defense Organization* (Washington: U.S. Govt. Print. Off., 1953).

¹²⁴ United States, *Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy* ([Washington], 1954). <http://hdl.handle.net/2027/mdp.39015073736517>.

¹²⁵ Wayne Hughes, Jr., "Missiles and Missions," *Proceedings of the Navy* 90, no. 12 (1964).

¹²⁶ Fentebb említés történt a hetvenes években katonai tanulmányaiból összeállított antológiáról, aminek egyetlen tervezett változatában sem találjuk a tanulmányt. Huntington, *Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays*, [1954-1973]., Samuel P Huntington, *Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays*, [1956-1974], 1956-1974, Box 40, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 7: Harvard University Archives HUM 178, Huntington, *Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays*, [1956-1974]., Samuel P Huntington, *Ideas at Arms*, see *Military Essays*, 1954-1976, 1954-1976, Box 40, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 9: Harvard University Archives HUM 178 Hasonló alkalom lehetett volna a Whale (SSN 638) tengeralattjáró vízrebocsátási ünnepe, ahol Huntington mondott beszédet 1968-ban. Samuel P Huntington, *Address, Commissioning of USS Whale (SSN 638)*, 1968, Box 4, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, University Harvard, Folder 1: Harvard University Archive.

¹²⁷ "JAMES G. PROUT, III, RADM, USN," US Naval Academy, utolsó hozzáférés március 27., 2021, https://usnamemorialhall.org/index.php/JAMES_G._PROUT,_III,_RADM,_USN.

oldalal!) dolgozatot.¹²⁸ Logikusan azt lehetne várni, hogy a tengerésztiszt, aki ezt megelőzőleg már megfordult a haditengerészet stratégiai tervezési részlegénél és a tanulmány szerzőjének, legalábbis közvetett, vezetése mellett foglalkozik a haditengerészet stratégiájával, megemlíti majd Huntington *Navy Proceedings*-ben megjelent munkáját az írásban, hiszen pont ugyanarról a témáról szólt, azonban erre nem kerül sor. A tanulmányt övező kérdéseket Huntington 2008-es, Hattendorf professzossal való levélváltásában röviden és egyszerűen megválaszolhatta volna, azonban diszkrétan kitér a direkt érdeklődés elől, és ezt úgy teszi, hogy a tanulmányra való hivatkozásban eltéveszti annak címét.

I.3.3. Kutatási módszerek

a. A szöveg mikro and makro analízise

A kutatás fő célja Huntington tanulmányának mélyreható vizsgálata, forrásainak azonosítása azért, hogy a szöveg minél szélesebb kontextusba helyezhető legyen, megvilágítva keletkezésének történelmi, politikai, politológiai hátterét. Eközben fontos szerepet kap a nemrégiben felfedezett szövegvariánsok integrálása a kutatásba, hogy így felderíthető legyen a szöveget övező számos összetett és eddig meg nem válaszolt kérdés. Mivel a feladat kimondottan sokrétű multidiszciplináris megközelítésre van szükség a vizsgálat során.

Korábbi kutatások, ha egyáltalán említik Huntington 1954-es tanulmányát kizárólag a szerző két különleges eredményére koncentrálnak az írás kapcsán, egyrészt kiemelik a stratégiai koncepció három, a szerző által először azonosított aspektusát, másrészt felhívják a figyelmet arra a módra, ahogy Huntington korszakokra osztotta az amerikai történelmet a haditengerészet abban betöltött funkciója és stratégiája szerint. Érdekes módon sosem kísérelte meg egyetlen kutató sem a tanulmány mélyebb szintű elemzését. Mivel az írás még nem vált kutatás tárgyává, részletes szövegkritikai elemzése segíthet azonosítani közvetlen és közvetett forrásait egyaránt. Mivel Huntington nagy valószínűséggel felhasználhatott, vagy legalábbis olvashatott olyan minősített dokumentumokat, melyek megnevezésére nem volt lehetősége, illetve idézésére, ez a tudományos módszer nagy valószínűséggel eredményes lehet ezen

¹²⁸ Prout szenimáriumi dolgozatáért hálás köszönet Peter Swartz-nak. James G. Prout, "The Mission of the Navy – The Doctrinal Roots" (Harvard University, 1982).

források azonosításában. Ez a mikro analízis a tanulmány szövegének szintjére koncentrál és a remények szerint segíthet annak egészében való értelmezésben, olyan mélységben, ahogy erre még nem történt kísérlet.

A szöveg teljes és átfogó kritikai elemzése ki fog terjedni az újonnan felfedezett szövegvariánsra, ami minden bizonnyal egy kefelevonat, és a hasonlóképpen eddig ismeretlen jegyzetekre. A tervek szerint ezek az újonnan megtalált dokumentumrészek, illetve szövegvariáns a dolgozat Függelékében kapnak majd helyet. Az első a Samuel P. Huntington személyes levéltár 54. dobozának 16. mappájában található. Ez a géppel írt szövegvariáns a publikált változattal 99,9%-ban megegyezik,¹²⁹ és tartalmazza azokat az annotációkat, amelyek hiányoznak a *Navy Proceedings*-ben megjelent tanulmányból. A másik Függelékben közölni kívánt tanulmány a "*National Policy and the New Naval Doctrine*"¹³⁰ címmel bír és ugyanabban az iratdobozban a 15. mappában található. Körülbelül 85%-ban azonos a később megjelent változattal, mintegy ezer szóval hosszabb annál. Ilyen módon a disszertáció ezen szövegeket és a publikált változattal való összevetésüket, illetve az ebből az összehasonlításból származó tanulságok levonását és elemzését kívánja elvégezni a tanulmány szövegének szintjén.

Lényeges különbség látszik a fentebb említett szövegek stílusa között, a hosszabb, kefelevonat változat sokkal kevésbé kidolgozott.¹³¹ Részletes diskurzuselemzés készül a szövegekről arra vonatkozólag, Huntington hogyan tekintett az amerikai haditengerészet részvételére a haderőnemek közti vitában az 1947-es *Unification Act*-ot megelőző és követő időszakban. A dolgozat igyekszik bizonyítani azt az elméletet, hogy Huntington valószínűleg túl kritikus véleményt fogalmazott meg a haditengerészettel szemben a szöveg kefelevonatban fennmaradt változatában, amit finomítani kellett. Fontos lenne annak tisztázása, vajon a referenciák eltűnése kapcsolatba hozható-e ezzel a ténnyel.

A szövegvizsgálat eredményességének feltétele az Egyesült Államok háború utáni kormányzati és hadügyi fejlődésének szisztematikus és strukturális elemzése, ebbe

¹²⁹ Samuel P Huntington, American Strategy History - Programs, "Manuscript of the 'The National Strategy and the Transoceanic Navy' with references and handwritten corrections," 1954 1950s-1990s, Box 54, Samuel P. Huntington personal archives, Harvard University, Folder 16: Harvard University Archive.

¹³⁰ Samuel P Huntington, General, "Proof version of the article titled "National Policy and the New Naval Doctrine", " pre 1954 1953-61, Folder 15, Samuel P. Huntington personal archive, Hum 178, Box 54: Harvard University Archives.

¹³¹ A kefelevonat szövegének rosszabb minőségére hívta fel a figyelmet Péter Swartz a szerzővel folytatott magánlevelezésében.

beleértve a *Brookings Intézet* vizsgálatát is, ami nélkül a tanulmány komplex környezete nem érhető meg adekvát módon. Huntington írása az amerikai intézményrendszer több szinten lezajlott paradigmaváltása idején született, amikor az állam kormányzási, nemzeti biztonsági, külpolitikai és katonai struktúrája alapvetően átalakult. Valamennyi, az íráshoz közvetlenül kapcsolódó, vagy sejthetően kapcsolódó szöveg részletes és kiterjedt diskurzuselemzése elengedhetetlen fontosságú a korszak megértéséhez, amiben az írás született. Hasonlóképpen ez a vizsgálat segíthet feltárni a tanulmány valódi értékeit, mivel az gyakorlatilag egyáltalán nem ismert a haditengerészet körein kívül. Ez annak ellenére igaz, hogy a hosszú haderőnemek közötti viták formális lezárásaként is tekinthetünk az írásra, amely először meghatározta a tengeri stratégiai koncepció fogalmát. A munkára vezérfonálként tekintenek azóta is a haditengerészet meghatározó személyiségei mindazokban a pillanatokban, amikor a haderőnem stratégiai jövőjéről kellett döntenie, mint például az 1980-as évek haditengerészeti reformja idején az ún. "600 ship Navy"¹³² koncepciójának megalkotásakor,¹³³ vagy éppen napjainkban.¹³⁴

Hasonló megközelítést használva a dolgozat igyekszik meghatározni azokat a projekteket, amiken Huntington *Brookings Intézet*-beli tartózkodása, 1952-53 alatt dolgozhatott. Fontos továbbá a *Brookings International Study Group*-jának és Huntington csoporton belüli kollégáinak kutatása, mivel a team deklarált munkastílusa garantálta, hogy minden projekteredmény, még akkor is, ha egy adott személy munkájához kötődött, a csoport közös együttműködésének az eredménye, ezért ha a tanulmány erre a periódusra datálható, akkor szükségszerűen közreműködtek benne mások is. A *Brookings Intézet* szerepét vizsgálva az amerikai bel- és külügyek alakulásában annak magyarázatára is kísérletet tesz a dolgozat, hogyan mentek végbe funkcionális változások az Amerikai Külügyminisztériumban és a Védelmi Minisztériumban az adott időszakban, amik aztán éreztették hatásukat a fegyveres szervezetek életében, így a *US Navy*-ben is.

¹³² A hajók száma ugyanakkor sosem érte el a hatszázat: "1990-re a Navy nem érte el a 600-as hajó számot, ugyanakkor a földgolyó legerősebb flottáját működtette, 15 hordozó csoporttal, 4 felszíni csatahajó csoporttal, 100 támadó tengeralattjáróval, és számos cirkálóval, rombolóval, fregattal, partraszálló hajóval, és kiszolgáló járművekkel." Edward J Marolda, *The US Navy in the Cold War Era, 1945-1991* (Naval Historical Center, 2003). <https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/the-navy-in-the-cold-war-era-1945-1991.html> (.)

¹³³ A koncepció szellemi atyja, John F. Lehman, a repülőgép-hordozók fontosságáról szóló kötetében kétszer is hivatkozik a tanulmányra: John F. Lehman, *Aircraft carriers: the real choices*, vol. 52 (Sage Publications (CA), 1978), 15, 35.

¹³⁴ "Rep Luria Letter to President Biden on Maritime-centric National Defense Strategy," USNI News, US Naval Institute, 2021, utolsó hozzáférés 2021 április 15, <https://news.usni.org/2021/04/01/rep-luria-letter-to-president-biden-on-maritime-centric-national-defense-strategy>.

Palmer¹³⁵ említi a már fentebb idézett munkájában röviden, hogy Huntington már meglevő terveket használt fel írásában, azonban ezek azonosítása nem történik meg. Ezért körültekintő kutatásra van szükség annak elemzésére, Huntington milyen részleteket vett át külső forrásokból és a stratégiai koncepció mely elemeit dolgozta ki saját kútfőből. Az újonnan felfedezett annotált szövegvariánsok megfelelő és lényegi segítséget nyújthat, ezért ezek is az elemzés részét képezik majd. Hasonló módon elemzésre vár a mű szövegének belső felépítése, logikája, a Huntington által más írásokban alkalmazott logikai konstrukcióval összevetve.

b. Összehasonlító elemzés

Huntington 1954-es haditengerészettel foglalkozó tanulmányának részletes elemzése azt is kell jelentse, hogy az írást összehasonlító analízis alá veti a dolgozat Huntington más műveivel, a tanulmány forrásaival, illetve a *Brookings Intézet International Study Group*-jában foglalkoztatott szakértők írásaival. Ez a vizsgálat még sosem került elvégzésre Huntingtonnak az 1950-es években írt munkáin, különösen nem a dolgozat által vizsgált tanulmányán. Egy ilyen analízis segíthet meghatározni azt, hogy a *US Navy* stratégiai koncepciójáról szóló írás hogyan kapcsolódik a szerző többi művéhez, esetlegesen milyen elemeket alkalmazott a tanulmányból későbbi írásaiban. A kutatásnak ez a része azért is tűnik indokoltnak, mivel a harvardi kutató gyakorlatilag nem idézte az írást a későbbiekben, bár annak hírneve megkérdőjelezhetetlen a haditengerészetben belül. Hasonló metodológiai megközelítés kerül alkalmazásra mindazon írásművek esetében, amelyek Huntington tanulmányának forrásaként kerülhetnek szóba, az esetleges felhasznált terminológiai és logikai elemek azonosítására.

c. Terminológiai kutatás

Swartz¹³⁶ foglalkozik a „*strategic concept*” fogalmával, ami a haditengerészet használatában különleges jelentéssel bír, eltérve más haderőnemek alkalmazási módjától. Szembetűnő, hogy Huntington az 1954-es írásában szokatlanul sokszor fordul elő a kifejezés, és már ebben az unikális értelemben. Emiatt a dolgozat terminológiai kutatást

¹³⁵ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 112.

¹³⁶ Swartz and Duggan, *US Navy Capstone Strategies and Concepts: Introduction, Background and Analyses*, 31. Swartz ebben a munkájában részletezi a stratégiához kapcsolódó kifejezések meglehetősen inkonzisztens használatát a *US Navy*-n belül.

kezdeményez először más, Huntington előtt publikáló tengerészeti szerzők, aztán magának Huntingtonnak a korszakból datálódó katonai témájú műveiben azért, hogy a kifejezés esetleges evolúcióját fel lehessen térképezni, illetve, az is kimondottan informatívnak bizonyulhat, a szerző másutt, más kontextusban hogyan használta a terminust. Hasonló nyelvi kutatás végrehajtása látszik indokoltnak a *Navy Proceedings* című folyóirat a témáról szóló tanulmányain is 1946 és 1956 között, annak megállapítására, vajon a kifejezés bevezetése a haditengerészet szóhasználatába valóban Huntington írásához köthető-e.

d. Technikai analízis

Huntington tanulmányának nemrégiben, a kutatás részeként megtalált kefelevonat változata számos technikai kérdést vet fel, ami az írás születésének körülményeiről is szolgáltathat információt. Ezt a technológiát jellemzően írásművek végső változatának kinyomtatására használták, munka és költség intenzív technológia révén ebben a stádiumban már csak kisebb, egy adott soron belüli javításokra volt lehetőség, mivel egy jelentősebb korrekció az egész nyomtatási tükröt átrendezhette, ezzel a teljes anyag kárba veszhett, és újraszedés válhatott szükségessé. A végső, gyártási folyamatok ellenőrzését szolgálta egy ilyen másolat, közvetlenül a tömegnyomtatás megkezdése előtt. A tanulmány nem végleges változata, amely nem szerepelteti a szerző nevét, de a *Navy Proceedings* betűtípusát és szedési formáját használja, nem csak tartalmában, hanem formájában is magyarázatot igényel. A kérdéskör megfelelő felderítésére a használt technika és technológia részleteinek tanulmányozására is szükség van. Olyan nyomdaipari mérnök szakértő tervezett bevonása segíthet tisztázni a kefelevonathoz kapcsolódó kérdéseket, aki még dolgozott ezzel a nagyjából huszonöt évvel ezelőtt elavulttá vált technológiával.

II. HUNTINGTON TANULMÁNYÁNAK KÖZVETLEN FORRÁSAI

Huntington írásának kéziratában¹³⁷ a harmadik lábjegyzetben felsorolja azokat a szerzőket, akik, véleménye szerint, leginkább befolyásolták az új tengerészeti doktrína létrejöttét, és akiket név szerint is említeni szeretne. A lista nem szükségszerűen esik egybe a Palmer által a tengerészeti stratégia forrásaiként összeállított listával, de ez nem feltétlenül jelenti, hogy ezeket nem használta Huntington, vagy az általa idézett szerző. Sokkal inkább azt jelentheti, hogy Huntington teljes írása sosem volt ismert a nagyközönség előtt, ezért tudósok, vagy haditengerészeti szakértők sosem vizsgálták az említett írásokat ebből a szempontból. A felsorolás után Huntington a következő magyarázatot adja: *„ezek, természetesen, nem az egyedüli kifejezései ennek az új hozzáállásnak, de a megjelenítők ezeknek a kifejeződéseknek és felhasználásra kerülnek majd az esszében.”*¹³⁸ A mondat azt is jelzi, hogy nem tartja magát a stratégiai koncepció szerzőjének, amit már sokan megfogalmaztak, ő az, aki lejegyzi.¹³⁹

II.1. NIMITZ ADMIRÁLIS BÚCSÚBESZÉDE

Az első közvetlen forrás, amit Huntington említ, a már korábbiakban érintett Nimitz, a *Navy* főparancsnokának beszéde, ami 1947 decemberében hangzott el.¹⁴⁰ Az admirális a *Navy*-t érintő előnytelen változások miatt mondott le és ez alkalomból beszélt a haditengerészet jövőjéről, egy kissé szabadabban a tőle megszokottól.¹⁴¹ Jelentős a beszéd dokumentum értéke is, tulajdonképpen az első nyilvánosabb megjelenése a *Navy* háború utáni stratégiai elképzeléseinek. A távozó főparancsnok síkra száll a légierő önálló

¹³⁷Huntington, *American Strategy History - Programs*.

¹³⁸ Admiral C. W. Nimitz, "Future Employment of Naval Forces," *Vital Speeches*, vol. 14 (January 15, 1948), pp. 214-17; Walter Millis; "Sea Power: Abstraction or Asset?" *Foreign Affairs*, vol. 29 (April, 1951), pp. 371-384; Lt. Col. J. D. Hittle, *op. cit.*; Lt. Com. Ralph Williams, "National Security and Military Policy, PROCEEDINGS, vol. 77 (March, 1951), pp. 235-245; Capt. J. C. Wylie, "On Maritime Strategy," *ibid.*, vol. 79 (May, 1953), pp. 467-77; Capt. John D. Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," *ibid.*, vol. 79 (November, 1953), pp. 1185-93.

¹³⁹ Esetleg ezt is jelezheti az a tény, hogy Huntington egyetlen egyszer említette a tanulmányt karrierje során.

¹⁴⁰ Nimitz, *The Future Employment of Naval Forces* 533-38.

¹⁴¹ David Kohnen, "21st Century Knox: Influence, Sea Power, and History for the Modern Era (Annapolis, MD)," (Naval Institute Press, 2016), 234.

haderőnémmé válása ellen a haditengerészet rovására. Megerősíti, hogy a hagyományos tengerészeti szerepek tovább élnek, még akkor is, ha a stratégiai szükségletek változnak. Szintén megemlíti a stratégiai bombázásokban való lehetőséget, a feladatot, amit légi erők képviselői olyan nagy igyekezettel próbáltak saját haderőnemiük számára fenntartani. Ezen a ponton Nimitz vállalta az *Air Force*-szal való nyílt konfrontációt, de politikai szempontból a leköszönő főparancsnok már megengedhette magának ezt a véleményt annak következményeivel együtt.

A beszéd hatásáról tanúskodik a tény, hogy 1960-ban a Kongresszusban úgy emlékeztek meg róla¹⁴², Nimitz 75. születésnapján, mint prófétai dokumentumról, ami Sir Arthur Raleigh¹⁴³, Mahan XVII. századi előfutárának híres mondását bizonyította, és amely másfél évtizeddel később is igaznak bizonyult. A szöveg hasonló eszköztárat használ, mint Huntington, történeti kitekintéssel veszi sorra a haditengerészet kihívásait a múltban és ezeken a múltbeli példákon keresztül illusztrálja a haderőnem új céljait.

Nimitz azzal az érveléssel kezdi a viszonylag rövid, – hét oldalas, – beszédét, hogy az USA importra szorul olaj termékekből olyan mennyiségben, amit már csak tengeren lehet szállítani. Az ország gyakorlatilag korlátlan úr a világ tengerein, és ezt a tényt kötelező módon a világbéke céljára kell felhasználni. A korlátlan tengeri hatalom azt a hamis biztonságérzetet adhatja, hogy a jövőben nem is lehet olyan ellenség, aki ezt a fölényt megkérdőjelezné, de éppen ezért nem is szabad a haditengerészetet másodlagos szerepre kényszeríteni, vagy pusztán a tengeralattjárók elleni küzdelemre használni. Nimitz azzal folytatja, hogy a vitathatatlan tengeri uralom megszerzése a haditengerészeti repülőerők erőfeszítéseinek köszönhető szárazföldi alakulatok ellen. Csak a fegyveres erők összetételének megfelelő aránya garantálhatja, hogy az ország stratégiai szükségleteit adekvát módon kezeljék, illetve a folyamatosan változó fegyverekre és technológiai kihívásokra odaillesztett katonai válaszok szülessenek. A hadviselés alapvető céljai nem változtak a történelem folyamán, ami az ellenség harcra való képességének és akaratának elpusztítása. Az ellenségre kifejtett optimális nyomás elérhető megszállás útján abszolút kontrollal, de ez csak szárazföldön valósítható meg, ahol a megszállás megszilárdítható. Nem nélkülözhetetlenül alapvető fontosságú ezt a megszállást kiterjeszteni az ellenség központjaira, vagy fővárosára, de szükségszerűen meg kell szállni az ellenfél szárazföldi

¹⁴² United States Congress, Birthday Anniversary of Admiral Nimitz, (86th Cong., 2nd sess, 1960).

¹⁴³ "Bárki, aki uralja a tengert, uralja a kereskedelmet, bárki, aki uralja a világ kereskedelmét következképpen uralja magát a világot is." Sir Walter Raleigh, "A Discourse of the Invention of Ships, Anchors, Compass,," in *The Works of Sir Walter Raleigh, Kt.* (1829).

és tengeri területeit, azért hogy a helyzete reménytelenné váljon, mert az végül vereséghez vezet. A haditengerészet mindig döntő szerepet játszott a hadviselésben, erő szárazföldre való kivetítésével más az ókori görög időktől kezdve, példának Gibraltár esetét hozza, amit 1704-ben a brit tengerészek és tengerészgyalogosok együtt foglaltak el, miután hajóik lerombolták az erődítményt.

Az amerikai polgárháború Nimitz szerint tökéletesen mutatja, haditengerészet hogyan használható szárazföldi hatalom ellen, amely jó összeköttetésű belső transzport hálózattal, illetve nagy tengeri és folyami kikötőkkel rendelkezik, ez utóbbiakkal tartva a kapcsolatot más országokkal. A szövetségi haditengerészet a háborúban három szintű feladatot kapott, egyrészt a kikötők és a partvonal blokádját, az erődítések támadását az atlanti óceán partján és a Mexikói öbölben az *Army*-val karöltve, végül ellenőrizni a Mississippit és mellékfolyóit. A valóban komplex küldetést a *Navy* kevesebb, mint hat hónap alatt teljesítette, ami nélkül a déliek sikerrel tudták volna visszaverni a szövetségi támadásait és megalakíthatták volna konföderációs államukat.

A technológia fejlődésének köszönhetően a haditengerészeti repülés rendkívül jól alkalmazható támadó fegyvert adott a haditengerészetnek, és az a mód, ahogy az amerikai *Navy* használta ezt az eszközt szárazföldi, és tengeri célpontok ellen a modern hadviselés egyik nagy eredménye Nimitz szerint. A csendes-óceáni fronton egyrészt az ellenség tengeri egységeit semmisítették meg, aztán elfoglalták a tengeri bázisokat, ahonnan utána a bombázók felszállhattak küldetéseikre a szárazföld belsejében levő célpontjaik lerombolására Okinaván, vagy a Japán szárazföldön. Ezek a műveletek bizonyítják a lemondott főparancsnok szerint a haderőnem azon képességét, hogy összpontosítsa a légi csapásmérést egy pontra, hogy az adott hely védelmét leküzdhesse. Ezek az eredmények bizonyítják a hordozókról indított repülők nagymértékű rugalmasságát és erőkoncentráló képességüket, amik kivételesek a hadseregben. Nimitz szerint a *Navy* szerepe a jövőben hasonló feladatokból fog állni, tehát a hagyományos defenzív szerepet a támadó alapállás váltja majd fel, pontosan úgy, ahogy azt Huntington hét évvel később leírja.

Nimitz bőven teret szentel a jövő haditengerészetének, nem véletlenül nevezték prófétainak beszédét. Úgy látja, hogy a jövőben a haditengerészetek felszíni hajókról, és tengeralattjárókról tudnak majd csapást mérni, és hordozók is indíthatnak majd atomfegyverrel végrehajtott támadásokat. Elképzelhetőnek tartja, a jövő konfliktusaiban nem lesz szükség felszíni hajók elpusztítására, tehát a haditengerészet egységei fontos szárazföldi célpontok ellen fordulhatnak és igyekezhetnek erőt kivetíteni a szárazföld

belseje felé. Az ilyen típusú háborúk esetleg azt is jelenthetik, hogy az amerikai kontinens is légitámadások célpontjává válhat több irányból is akár. Ezeket a betöréseket megelőzendő vadász és elfogó-vadász egységek felállítására is szükség lesz a hosszú hatótávolságú bombázók mellett. A támadó jellegű műveletek terén közös képességekre van szükség a szárazföldi hadsereg és a haditengerészeti repülők összehangolt részvételével, szárazföldről vagy hordozókról indítva, illetve célzott rakéta támadásokra fontos ellenséges szárazföldi célpontok ellen. Ezen jövőbeli célok eléréséig egyedül a hordozóról indított bombázók képesek eljutni a szárazföld belsejében található ellenséges ipari, vagy katonai célpontokig.¹⁴⁴

Nimitz a beszéd végén hangsúlyozza, hogy támadás esetén a védelem első vonala a haditengerészet. Ezen oknál fogva új haditengerészeti radar rendszer építésére van szükség, aminek segítségével a hordozóról indított repülő egységek megvédhetik az országot a támadásokkal szemben. Hasonlóképpen kis méretű, a partvonal mentén járőröző hordozók és rombolók kell biztosítsák a védelmet ellenséges rakétákkal szemben. Offenzív szempontból a *Navy* feladata, hogy soha ne érhesse támadás amerikai földet, hanem a háború az ellenség „küszöbére” kerüljön, bombázások és rakéták segítségével. A tengeri műveletek természetéből fakadóan természetesen a hosszú küldetések, amikor a *Navy* önmaga kell gondoskodjon magáról. Ez azt jelenti, hogy nagyon komoly erő koncentráció válik lehetségessé, gyakorlatilag a világ bármely pontján, az ellenség hatókörén belül, diplomáciai erőfeszítések nélkül. Az ilyen leszállópályák mindennel fel vannak szerelve és létesítésükhöz nincsen szükség harci cselekményekre, támadásra, meghódításra.¹⁴⁵ A beszéd végén a leköszönő főparancsnok a politikusokat szólítja meg az erős *Navy* védelmében: *“Így hát olyan politikát kellene erőteljesen keresni, ami a kiegyensúlyozott fejlődést és a haditengerészeti erő összehangolt felhasználását segíti elő, azért hogy az közeljövőben hirtelen lecsapó háborúban helytállhassunk.”*¹⁴⁶

¹⁴⁴ A beszéd több ponton erős hasonlóságot mutat Huntington tanulmányának végével, amikor a harvard-i fiatal tudós a jövő haditengerészeti feladatait részletezi.

¹⁴⁵ Ezek az úszó támaszpontok szintén előkerülnek Huntington tanulmányában.

¹⁴⁶ Nimitz, *The Future Employment of Naval Forces* .

II.2. WALTER MILLIS

Huntington második forrása a már említett harmadik lábjegyzetében Walter Millis tanulmánya: „*Sea power: abstraction or asset?*”¹⁴⁷ 1951-ben került publikációra a *Foreign Affairs* hasábjain. A *Forrestal Diaries* című kötet kiadója összesen nyolc kötetet publikált, nagyrészt amerikai történelmi témákkal foglalkozva.¹⁴⁸ Ebben az írásában már felhasználja a koreai háború tapasztalatait, és az amerikai stratégiai tervezés újraértékeléséért száll síkra. Különösen a tengeri uralommal kapcsolatos témákra koncentrálnak és a különböző haderőnemek szárazföldi célpontok elleni bevetését állítja előtérbe. Huntington választása tökéletes a kimondottan tapasztalt hadtörténész és első világháborús *Army* veterán Millis ugyanis megerősíti írásaiban, hogy a támadó jellegű műveletek mindenképpen szárazföldi cél ellen kell irányuljanak ahhoz, hogy tartós célt érhessenek el. Millis nézőpontja azért is érdekes, mert Forrestal naplói ő adta ki, érdekes lehetne annak vizsgálata, az első védelmi miniszter nézetei milyen formában hatottak a szerző nézőpontjára.

Millis a tanulmányban tulajdonképpen a Navy létezését és szerepét védi a légierővel szemben, a hagyományos hadviselést állítja szembe a stratégiai bombázásokkal, ez utóbbiakat gyakorlatilag hatástalannak tartva. Szerinte ugyanis Mahan felfogása a tengeri uralomról túlértékelt és már idejétmúlt, olyannyira, hogy már független életet kezdett élni. Bármely, a tengeri uralomra vonatkozó koncepció addig érvényes, ameddig eredményezni képes a szárazföldön a nyersanyagok birtoklását, vagy a lakosság feletti kontrollt. Mahan nézeteinek elfogadottsága megváltozott a repülés megjelenésével. A légierő a saját haderőnemére alkalmazta a tengeri uralom doktrínáját, és úgy gondolta, ezáltal a tengeri és a szárazföldi haderő is elavulttá vált. Az ellenség elegendő számú repülőgéppel bárhol elérhető, ezért a légi uralom megszerzése, ahogy Mahan stratégiájában a tenger birtoklása, automatikusan jelenti a győzelmet. Millis szerint az analógia közeli, de ugyanakkor félrevezető, mert az eredeti modell hibáit felnagyította. Úgy véli, az összehasonlítás leggyengébb pontja az, hogy Mahannál létezik egy fizikai határ a tengeri és a szárazföldi hatalom között, – a hajók nyilvánvalóan nem közlekedhetnek a szárazföldön és a szárazföldi hadseregek a tengeren; – sőt ez az elválasztás adja magát a teóriát. Ezzel ellentétben a légierő elválaszthatatlan része a

¹⁴⁷ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?."

¹⁴⁸ A leghíresebb talán *Arms and men: A study in American military history* Walter Millis, *Arms and men: A study in American military history* (Rutgers University Press, 1956).

modern katonai akcióknak és második világháború bebizonyította, hogy felszíni műveletek nélkül a légierő nem arathatna sikereket. A haditengerészet jogosan állíthatja, hogy független és teljes uralmat gyakorol a tengeri műveletek felett, de ugyanaz nem állítható a légierőről. Még a tenger feletti uralom meglétét is nehéz biztosítani a technológia fejlődése miatt, pl.: a tengeralattjárók elterjedése. Még ha a teljes légi uralom megszerzését állítaná valaki, ennek hatékonyságát nehéz lenne bizonyítani és viszonylag könnyen alkalmazható védekezéssel megvédhetők a katonai célpontok, illetve a polgári és ipari célpontok is megdöbbenően ellenállónak bizonyultak komoly támadásokkal szemben. Legtöbbször, ha ilyen támadások végül is sikerre vezetnek, az inkább köszönhető az egyszerre alkalmazott szárazföldi erőknek, mintsem a stratégiai légitámadásoknak. A három haderőnem elkülönülése az amerikai katonai rendszer sajátossága, ami pont egy olyan háború után alakult ki, ahol a három haderőnem szoros egységben érte el a sikereket. Minden katonai cél végső soron politikusok által kerül kijelölésre és csak a három haderőnem összefogásával érhető el, de pusztán a szárazföldön, mert a valódi uralom csak szárazföldi lehet.

Amikor a második világháború befejeződött ezt a következtetést már le kellett volna vonni Millis szerint, de ehelyett a haderőnemek közötti vita kezdődött és egy új kultúra, amit a szerző szarkasztikusan az illuzórikus *“gombnyomogató és kutyü hadviselés”*-nek nevez, a stratégiai bombázásokat. A koreai háború mindenkit visszarántott a realitások talajára, amikor a légi uralom megtört *„makacs parasztokból lett katonákon, akik sosem olvasták Billy Mitchell munkáit, de jól alkalmazkodtak a primitív kiképzési és utánpótlási rendszerükkel és ellenálltak a légi háború legdrágább fegyvereinek”*¹⁴⁹. Millis megerősíti, csak úgy, mint Huntington teszi majd pár év múlva, hogy teljesen új stratégiai felfogásra van szükség. Azt kell szerinte felismerni, hogy nincsen külön légi uralom, vagy tengeri uralom, hanem egyedül uralom, ami aztán képes politikai eredményeket is szülni. Az USA esetében az időpontjában ez a politikai cél a Szovjetunió feltartóztatása volt. A feltartóztatás két módon valósulhat meg, az egyik fizikai úton, katonai eszközökkel meggátolni a kommunista előrehaladást. A másik, félelmet keltve a döntéshozókban és így elrettenteni őket a terjeszkedéstől. 1950 júniusa óta az USA ez utóbbit alkalmazta, fenyegetve a Szovjetuniót az atomtámadással, nem azért mert ez megállíthatta volna őket, hanem mert így túszként tudták kezelni a szovjet városokat és ipari centrumokat. Itt Millis nagy valószínűséggel a már fentebb tárgyalt

¹⁴⁹ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," 374.

háborús tervekre utalt, természetesen ennél nyíltabb utalás nem volt lehetséges a szigorúan titkos tervekkel kapcsolatban.¹⁵⁰

A korlátozott háború teóriája feltűnik az írásban, ahogy Millis kifejti,¹⁵¹ hogy a koreai háború idején az atomfegyver értéke jelentőse leértékelődött. Az egyik ok nyilvánvalóan az, hogy a Szovjetunió is kifejlesztette a maga atomfegyverét és ez egyértelműen egy amerikai támadás megtorlását hordozta magában. Másrészt pedig a szovjetek időközben az agresszió olyan formáit dolgozták ki, ami ellen nem használható atomfegyver, mint például Korea esetében, hogyan az atombomba alkalmazása egy kínai, vagy szovjet város ellen egyáltalán nem befolyásolta volna jelentősen a katonai helyzetet. A megfélemlítés helyett, szárazföldi csapatokra volt szükség, akik útját állják a kommunista előnyomulásnak, olyan rögtöni cselekvésre, aminek során a három haderőnem összehangoltan cselekszik. Ezért Korea tanulsága az, hogy katonákra van szükség a szárazföldön, akik tengeri szállításra szorulhatnak, ami megkívánja a tengeri uralom megteremtését. Szintén szükségük lehet taktikai légi segítségre, ami érkezik a földi telepítésű *Air Force*-tól, ahogy Koreában, vagy hordozóról felszálló haditengerészeti repülőktől, mivel „küldetésüket nem a haderőnemek politikája diktálja, hanem a harci körülmények.”¹⁵²

„Ezért az új irányelv a szárazföldi csapatok körül formálódik,”¹⁵³ ami azt jelenti, hogy minden „gép”, – az *Air Force* vagy a *Navy* – a harcoló katonák képességeit kell szolgálja. Millis szerint szükséges lenne egy olyan brit-amerikai szervezet felállítása, amely bárhol alkalmazható és képes biztosítani az ellátást, a tüzérségi és a légi támogatást szárazföldi csapatok számára, mert így lehetséges lenne létrehozni egy olyan szárazföldi uralmat, ami fel tudja tartóztatni a szovjet fenyegetést Nyugat-Európában. Korea példát szolgáltatott az ilyen szárazföldi uralomra, ami képes feltartóztatni a kommunista veszélyt, így aztán alkalmazható lenne Skandináviában, Olaszországban, vagy Jugoszláviában, stb. Úgy véli: „Az egyszerű következménye mindennek az, hogy nem szabad a tengeri uralmat ismét bálványozni, hanem sokkal jobban kell hangsúlyozni a

¹⁵⁰ Jogosan felmerülhet a kérdés, Millis hogyan értesülhetett a titkos tervekről. A legegyszerűbb magyarázat az, ahogy az 1951-ben kiadott *Forrestal Diaries* előszavában Millis leírja, hogy Forrestal naplói sok bizalmas információt tartalmaztak, ezért is került Forrestal betegségének súlyosbodásakor magának Forrestalnak a kérésére a Fehér Házba. James Forrestal and Walter Millis, *The Forrestal Diaries* (London: Cassell, 1952, 1952), ix.

¹⁵¹ Monroe „*Limited War and Political Conflict*” című tanulmányában úgy tekint a tanulmányra, mint fontos korai példája, a korlátozott háború gondolata hogyan jelent meg az amerikai katonai gondolkodásban. Robert R. Monroe, "Limited War and Political Conflict," *Military Review* 42 (1962).

¹⁵² Millis összefoglalja az inshon-i partraszállás tanulságait.

¹⁵³ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," 379.

tengeri kommunikációt, a tengeri fegyvereket (ebbe beleértve a kétéltű tengerészgyalogságot) és a tengeri alapú kombinált műveleteket.”¹⁵⁴ Az „uralom” végső felhasználása a szárazföldön történik, ezért jobb is ott tartani, pontosan, ahogy a britek tették a két világháború között, amikor az angol flotta rugalmasságát és tüzérségi képességeit kihasználva, együtt páncélozott járműveikkel és légierejükkel sikerrel tartották ellenőrzésük alatt az európai kontinenst, anélkül, hogy szükségtelenül nagy erőket kötöttek volna le a feladattal. Egy általános háború esetén a szovjet erők az Odessza Königsberg (mai Kalinyingrád) vonalon keresztül kell támadjanak, egy „szűkületen” keresztül ahogy egy John Lukacs tanulmány¹⁵⁵ idéz Millis a *Proceedings*-ből. Ez egy olyan óhajtott, de ugyanakkor elérhető határvonal, ami mögé a Szovjetunió visszakényszeríthető és a támadás megfojtható, amennyiben a Balti- és a Fekete-tenger felől is megtámadják kétéltű műveletek keretében.¹⁵⁶

Ahogy Millis végül összefoglalja: a tenger háborús haszna továbbra is felbecsülhetetlen, de a tengeri uralom elmélete már a múlté. A tenger a második világháború után olyan platformmá és bázissá változott, ahogy csapatok manőverezhetnek, és ahonnan a szárazföld egyes helyei elérhetőek halálos pontossággal. Európa legtöbb part menti területe nyugati kézben van, de hogy ez az előny valóban kiaknázható legyen, valamennyi haderőnem együtt és összehangoltan kell működjön. Millis végül a következő mondattal zárja írását: *“A nyugati hatalmak számára kötelező az a kombináció, amiben a tenger fontos helyet foglal el, de nem, mint a tenger feletti uralom, hanem mint a nemzeti hatalom egy eszköze, ami a legjobban hasznosítja azokat az előnyöket, amiket az óceán ajánlani tud.”*¹⁵⁷

II.3. HADERŐNEMEK KÖZÖTTI VITA EURÓPAI SZEMMEL

Lukacs kevésbé ismert tanulmányát ugyan nem említi Huntington, mint közvetlen forrást, azonban tartalmaz néhány elemet, amik relevánssá tehetik a téma számára. Huntingtonhoz hasonlóan egy nagyon fiatal kutató írja, Lukács is 26 éves a tanulmány megjelenésekor, akárcsak Huntington 1954-ben. Mivel Lukács tanulmányát Hayes is

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ John Lukacs, "The Inter-Service Dispute Viewed with European Eyes," *Proceedings of the Navy* Vol. 76/11, no. 573 (1950): 1243.

¹⁵⁶ Érdekes lehetne a stratégia gondolat továbbélésének elemzése, hiszen a NATO Ukrajnai szerepvállalásában ez a szemlélet is tetten érhető lehet.

¹⁵⁷ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," 381.

említi 1953-ban, aki szintén Huntington forrása és majd tanulmánya a későbbiekben elemzésre kerül, kijelenthető, hogy Huntingtonnak ismernie kellett a Budapesten született, majd Amerikába emigrált történész tanulmányát.

Lukács 1946-ban hagyta el Magyarországot, és 1947-től már a Pennsylvániai Chestnut College professzoraként élt és tanított majdnem ötven éven keresztül. Philadelphia különleges szellemi életnek adott otthont a korban, számos európai emigráns talált itt otthonra, de itt volt a társadalmi élet részese James Forrestal a korábbi Navy miniszter, illetve első védelmi miniszter is. Lukács könyvet is írt később erről az itt zajló pezsgő szellemi életről.¹⁵⁸ Komolyabb kutatást igényel majd a jövőben, ezen társadalmi élet kapcsolatainak feltérképezése és ezek hatása az amerikai katonai stratégiai alakulására. Az előbb említett Forrestal mellett a témához kapcsolható Robert Strausz-Hupé, Stefan T. Possony, George Kennan, illetve a Princeton Egyetem, azon belül a Strausz-Hupé által alapított *Foreign Policy Research Institute* számos más oktatója is.¹⁵⁹

A tanulmányban Lukács a tőle később megszokott hűvös és távolságtartó hangnem helyett szenvedélyesebb tónust használ. Vehemensen védi a haditengerészet álláspontját a haderőnemek közötti vitában, ugyanakkor a tanulmány gyakorlatilag teljesen ismeretlen. Egyáltalán nem leplezett apológiát kíván a szerző a *Navy* pártját fogva publikálni, mintegy egy, másfél évvel Millis tanulmánya előtt. A korai háború már zajlik, de csak egy bizonytalan utalás történik a szembenállásra, és egyáltalán nem említi az incshon-i partraszállást ezért vélhetően előtte született, ugyanakkor megkísérli kiaknázni a korlátozott háború témájában rejlő lehetőségeket. Mint európai történész vehemensen győzködi az amerikai közvéleményt, hogy a szovjet veszélyt nem lehet teljesen leküzdeni, ezért a totális háború értelmetlen lenne, ezzel együtt a korlátozott célok elérhetőek, amennyiben az USA felismeri a haditengerészet jelentőségét. A kormányzat, az ország meg kéne adja a *Navy*-nek az őt megillető helyet a haderőnemek közötti vitában és nem szabadna visszahúzódnia az elszigetelődésbe, a stratégiai bombázások Maginot-vonala mögé.

Lukács erős történelmi példákkal igyekszik igazolni azt a tételét, hogy Oroszország a korábbi évszázadok során is mindig félt a tengertől. Meglehetősen nehéz nem a szenvedélyes hangú *Navy* melletti apológiát látni az írásban érdekes történelmi és

¹⁵⁸ John Lukacs, *Philadelphia: Patricians and Philistines, 1900-1950* (Routledge, 2017).

¹⁵⁹ A Princeton kéziratában őrzött Forrestal iratok között találunk levelet Strausz-Hupé-tól, aki kéri Forrestal-t, hogy mutassa be Kennan-nak, illetve egy másikban kéri Forrestal-t, segítsen neki elhelyezkedni a CIA-nál, mint külpolitikai tanácsadó. James Forrestal, 1940-1948.

stratégiai meglátásai ellenére az európai történésztől. Lukács részletezi, hogy Oroszország hogyan viszonyult története során a tengerhez, különösen a Szovjetunió hogyan igyekszik elejét venni egy jövőbeli támadásnak, és kicserélik a part menti területek lakóit megbízható orosz családokkal, valamint megerősítik a part menti védőműveket. Huntington tanulmányának szempontjából Lukács elmélete fontos lehet, mivel hangsúlyozza az európai-orosz határ létrehozását az Odessza-Narva vonal mentén. Mivel mind a Balti-, mind a Fekete-tenger partvidéke széles és éppen ezért lehetetlen megfelelően védeni partraszálló műveletekkel szemben, éppen ezért Európa legjobb partraszállási övezetének tekinthetőek. Lukács úgy gondolja, hogy egy ilyen művelet arra kényszerítené az oroszokat, hogy visszahúzódjanak Kelet-Európából és lerövidítsék az utánpótlási vonalaikat. A nyugati hatalmak nyernének legalább száz millió kelet-európaít a jövő Szovjetunió ellenes kampányaikhoz és ezzel rákényszeríthetnék Sztálint a békére, ahogy ez a történelem folyamán már bekövetkezett.

Emiatt Oroszország fél a tengeri támadástól, Lukács ugyanakkor furcsának találja, hogy az USA nem tudja megfelelően alkalmazni haditengerészetét. Szinte egyoldalúan a légitámadások és a stratégiai bombázások kerültek előtérbe az amerikai katonai stratégiában, amiket Lukács meglepő módon az izolacionizmus és a xenofóbia új formájának gondol. A Kongresszusban ezt támogatják a politikusok, akik az USA tengertől elzárt államaiból származnak. Talán ez az a pont, ahol a tanulmány ideológiai traktátussá válik, egy kicsit pont olyanná, mint amilyenek elől Lukács távozott a kommunizmustól megterhelt hazájából. Annál is érdekesebb ez, mivel a szerző korábbi, vagy éppen későbbi művei sem ezt a hangnemet tükrözik, sőt pont távolságtartásukról ismertek.¹⁶⁰

Lukács abban is a növekvő elszigetelődést látja, hogy Görög- és Törökország NATO csatlakozása lelassult és ez a tény szerinte a Szovjetunió felé tolta a két államot. Úgy véli, hogy a kormányzat nem látja a lehetőséget a haditengerészetben, a fejlesztések igazi hasznélvezője az *Air Force*, ami végső soron jó hír a szovjeteknek. A repülés erősítése által a *Navy* ellenében Washington szűkíti a NATO spektrumát, jelezve azt, hogy

¹⁶⁰ John Lehman volt haditengerészeti miniszter szerint, aki Strausz-Hupé-t tekinti mentorának Lukács az ötvenes évek elejétől kezdve eltávolodott a korábbi éles szovjet ellenességétől és inkább George Kennan véleményével értett egyet, akivel egyébként 1952-től kezdve levelezett. John Lehman, 2020. John F. Lehman kezdeményezte a 600-ship Navy (600 hajós haditengerészet) tervét a Reagan kormányzat lett, mint Navy miniszter. Teoretikus munkát is végzett a témában, 1978-as kötetében a repülőgép-hordozók fontossága mellett érvelt és idézi Huntington tanulmányát kétszer is. John F. Lehman, *Aircraft carriers: the real choices*, Washington papers 52, (Beverly Hills, Calif.: Sage Publications, 1978), 15, 35.

az USA elfogadja Európa megosztottságát és *“Oroszország magabiztos lehet, hogy az előrelátható jövőben nincs mitől tartson.”*¹⁶¹ Ez az a pont, ahol Hitler a legkomolyabb hibáját elkövette a második világháború során, amikor megtámadta Sztálint és kivérezte a német katonákat a hatalmas kontinensen, és stratégiaileg nézve egy első világháborús háborút kellett harcoljon. Ehelyett megpróbálhatta volna megszerezni a tenger feletti uralmat, ami a megakadályozhatta volna a szövetségesek győzelmét Németország felett. A világháború Lukács szerint bizonyította, hogy a flottával bíró tengeri államok, még akkor is, ha kivetik őket Európából, és a hatalmas eurázsiai területekről, a világsziget két állama, a két szárazföldi hatalom, Németország és Oroszország kételtű műveletek sorozatával megtámadható a permvidékről indított korlátozott célú korlátozott háborúkban.”¹⁶²

A szerző a továbbiakban elmagyarázza, hogy a modern hadviselés nem az ellenséges erők frontális megtámadását jelenti, sokkal inkább a törekvés felőrölni és lecsökkenti az ellenfél képességeit. A modern technológia felhasználása a csapatok szállítására és támogatásuk taktikai légierővel, illetve a *“kiegyensúlyozott haditengerészet felülmúlhatatlan stratégiai mobilitásával”*¹⁶³ lehetővé teszi a relatíve kisméretű egységek alkalmazását a második világháború döntő csatáiban. Utána Lukács hozzáteszi még, hogy a világháború orosz frontjától eltekintve minden összecsapása kis háborúnak vehető, amikhez a haditengerészet hozzájárulása nélkülözhetetlen. Számos példát hoz a világháború történetéből, hogy ezek a kis háborúk hogyan kerültek megtervezésre és arra következtetésre jut, hogy a nagyobb létszámú szárazföldi hadseregek erőinek feldarabolására szolgáltak. Ez szerinte szembe megy a háborúk ideológiai szemléletével, ami általában szükségessé teszi a korlátlan megtorlást és a stratégiai bombázást preferálja az eszközei között.

Ez utóbbit kimondottan bírálja európai szemszögből nézve a kérdést, és kifejti, hogy a világháború legnagyobb frontján, Európában, Németország és a Szovjetunió között nem voltak stratégiai légitámadások, illetve, amikor ilyenekre sor került, az USA és a RAF által, akkor azok nem lettek döntő jelentőségűek.¹⁶⁴ Lukács azzal folytatja, hogy

¹⁶¹ Lukacs, "The Inter-Service Dispute Viewed with European Eyes," 1244.

¹⁶² Ibid., 1245.

¹⁶³ Ibid., 1246.

¹⁶⁴ Érdekes módon itt egybeesik véleménye Devanéval: Arthur S. Devan, "Planning National Defense 1950-1970," *Public Affairs Bulletin* (1949): 53-, <http://hdl.handle.net/2027/uc1.31158004189790> (no.69-75 yr.1949). Ugyanakkor személyes emlékekkel is rendelkezett, amik alapján hasonló véleményen maradt évtizedekkel később is: John Lukacs, *Confessions of an original sinner* (St Augustine PressInc, 1990), 55-.

elemzi a légierő sikereit a nyugat-európai közvélemény szemében, ami szerinte a pszichológiai következménye a technológiai újszerűségnek illetve egy újfajta mitikus heroizmus, egy újfajta huszár (sic) virtus kialakulásának. Szembeállítja ezt a romantikus képet a haditengerészet liberális hagyományával, ami gyakorlatilag ismeretlen Európában, és szerinte ez lehet az oka annak, hogy Európában nem ismerték fel a repülőgép-hordozók jelentőségét, illetve nem tekintik az Egyesült Államokat tengeri hatalomnak. A haderőnemek közötti vita nagyon sok kárt okoz, elhomályosítja a haderőnem küldetését és szerepét, amit az amerikai tengeri hatalom fenntartásában és az európai háború megakadályozásában kellene játszania. Az európai demokrácia nagyon közeli módon kapcsolódik a tengeri hagyományokhoz, csak a tengerhez kötődő országok voltak képesek demokratikus társadalmak kifermálására. Az érvelésből végső konklúzió viszonylag egyszerű, ha az USA útját kívánja állni a szovjet fenyegetésnek, mivel az oroszok félnek a tengertől, a *Navy* elengedhetetlenül szükséges és egyenlő módon kell kezelni a légierővel a haderőnemek közötti vitában. Lukacs, mint európai, jól tudja, hogy csak korlátozott eredményeket lehet elérni a szovjetekkel szemben, mint például az orosz-európai határ visszaállítását a korábbi Curzon¹⁶⁵ vonalon. Ilyen reális cél eléréséhez az USA fel kell ismerje haditengerészetének erejét és nem szabad, hogy a haderőnemet másodrendű szerepre kárhóztassa.

Lukacs tanulmánya esetleg választ adhat egyes kérdésekre Huntington írásával kapcsolatban is. Huntington, mint fiatal egyetemi kutató, aki korábban amerikai pártpolitikai és választási kérdésekről publikált, tanulmányt jelentetett meg a *Navy Proceedings*-ben, a haditengerészethez rendkívül közel álló folyóiratban, ami a *Navy* jövőjét tárgyalja alapvető fontosságú kérdésekben. Ahogy Palmer már említett lábjegyzete¹⁶⁶ utalt rá, Huntingtont nem kötötte a haditengerészet nyilvánosságát kerülő hagyománya és művelési titoktartási kötelezettsége, ezért kívülálló személyként szabadon tehetett közzé bármit. Ha a gondolatmenetet tovább akarnánk vinni, hozzátehetnénk, hogy egy ilyen fiatal sokak által nem ismert kutató, mint amilyen Lukács, vagy Huntington 26 évesen volt, tökéletesen alkalmas lehetett arra, hogy esetleg irányított elképzeléseket adjon közre. Huntington tanulmányának szövegvariánsa legalábbis ezt támaszthatja alá, ahogy majd bemutatásra kerül a későbbiekben.

¹⁶⁵ James R Hooker, "Lord Curzon and the" Curzon Line", *The Journal of Modern History* 30, no. 2 (1958).

¹⁶⁶ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 112.

Ebből a tekintetből talán Lukács tanulmánya is szolgálhatott hasonló célokat. Nem túlságosan leplezett kísérlet arra, hogy az amerikai közvéleményt meggyőzze a *Navy* megerősítésnek fontosságáról, mint fontos, szinte egyetlen módjáról annak, hogyan lehet megállítani a szovjet fenyegetést. Ilyen értelemben ellentmond Millis írásának. Ugyanakkor kétségtelenül érdekes, hogy egy 26 éves magyar származású, sőt a tanulmány írásakor még mindig egyedül magyar állampolgár,¹⁶⁷ menekült négy évvel az USA-ba való érkezése után megjelentet egy tanulmányt a *Navy Proceedings*-ben, amit ugyan említ bibliográfiájában, de ami nagyon eltér minden más munkájától, és az írás tartalmaz olyan részleteket, amik egybeesni látszanak szigorúan titkos a Szovjetunió ellen készült háborús tervekkel.¹⁶⁸ Az írás nem utolsósorban azzal a konklúzióval záródik, hogy az európai demokráciák komolyan kapcsolódnak a tengerészethez és annak hagyományaihoz, így az amerikai haderőnemek közötti vita nem szabadna az *Air Force* győzelmével végződjön a *Navy* rovására. Természetesen lehetséges, hogy pusztán egybeesés, hogy Lukács és Huntington, mint fiatal és ezért a szélesebb tudományos közvélemény előtt ismeretlen tudósok tanulmányokat publikáltak a *Navy Proceedings*-ben a korabeli haditengerészeti stratégiáról, ami egyébként később is kívül esett kutatási területükön, de mindenképpen érdekes egybeesés.¹⁶⁹

II.4. JAMES D. HITTLE TÁBORNOK

A Huntington által említett harmadik direkt forrás szintén a *Navy Proceedings*-ből származó írás, James D. Hittle ezredes tollából: „*All Issues Korea—Back to the Facts of Life*”¹⁷⁰ címmel. Hittle, maga is a *Navy*-ben szolgált, tulajdonképpen védelmébe veszi a

¹⁶⁷ 1953-ban szerte csak meg az amerikai állampolgárságot. Lukacs, *Confessions of an original sinner*, 111.

¹⁶⁸ A Lukács által említett Narva és Odessa vonal két végpontján való partraszállás és támadás nagymértékben hasonló ahhoz a javaslatához, amit a Pincher tervekben olvashatunk. Ott is nagyjából ezt a két lokációt jelölik meg a tervezők, mint esetleges támadási pontokat. Az is igaz, hogy nem egyszerre való támadásokat javasolnak és nem is hangsúlyozzák a haditengerészet szerepét ezekben a támadásokban. *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 2, 432/7 p 16-17.

¹⁶⁹ Elméletben lehetséges, hogy Lukács is részt vett a *Brookings Intézet International Study Group*-jának külpolitikai kurzusán. Egy későbbi kutatás azt a lehetőséget is igazolhatná, vagy éppen kizárhatná, hogy a Lukács a philadelphiai szellemi élet köreiben keresztül került közel a *Proceeding*-hez. Az mindenképpen igazolható levéltári adatokból, hogy 1948-ban ismerkedett meg Stefan Possony-nyal, és Strusz-Hupé-val.

¹⁷⁰ Lieutenant Colonel J. D. Hittle, "All Issues Korea—Back to the Facts of Life," *Navy Proceedings* 76/12, no. 574 (1950). Hittle 1937-ben került a tengerészgyalogsághoz. Legfőképpen a tengerészgyalogság főparancsnoka mellett betöltött jogi asszisztensi szolgálatáról ismert 1952 és 1960 között. Nyugállományba

haditengerészetet, ami súlyos anyagi elvonásokkal kellett megküzdjön a katonai források csökkentése során az egyesítés következményeképpen. Az 1947-es *National Security Act* teljes jogú haderőnemmé tette a légierőt, hasonlóan a szárazföldi hadsereghez és a haditengerészethez. Bár a jog szavatolta, hogy a haditengerészet megtartsa a tengerészgyalogságot és a haditengerészeti repülést a küzdelem a két haderőnem között tovább folytatódott a források folyamatos szűkülése miatt. Amikor Forrestal kénytelen volt lemondani, légüres teret hagyott maga mögött, különösen azért, mert Truman azt a Louis Johnstont, az elnöki kampányának fontos adománygyűjtőjét, nevezte ki a helyére, akinek nyíltan előítéletei voltak a haditengerészet ellen. Johnson fejeket akart a haditengerészetben belül a stratégiai bombázások mellőzése miatt, át akarta adni a haditengerészeti repülést az *Air Force*-nak, illetve tervezte a tengerészgyalogság hadseregbe való integrálását.¹⁷¹ Ezért a következő három évben az Egyesült Államok légierije megpróbálta bekebelezni a haditengerészeti repülést, amely addigra a haditengerészet központi részét képezte, és helyzete a légi atomtámadások kérdésével együtt megoldatlan probléma maradt.¹⁷²

A tanulmány elején vehemensen támadja az aktuális katonai vezetést, mert szerinte túlhangsúlyozza az „egy fegyver, könnyű háború koncepciót”,¹⁷³ és mert támogatta a légierőt a stratégiai bombázási képességek növelésében, illetve megerősítette az *Air Force*-ot abban a hitében, hogy az atombomba az „abszolút fegyver”. Hittle védi a *Navy* álláspontját ezekben a kérdésekben, amik a kongresszusi vizsgálat során kerültek kifejtésre¹⁷⁴ 1949 október 6.-tól 21.-ig.¹⁷⁵ A teljes tanulmány a vizsgálat jelentése nyomán íródik, amint Hittle pontról pontra végigveszi, ahogy a koreai összecsapás, hogyan bizonyította az új légi stratégia teljes kudarcát. A konfliktus során, bár a teljes légi fölényt elérték a félsziget felett, a légierő nem tudta megfelelően ellensúlyozni és

vonulása után, Hittle az USA haditengerészeti miniszterhelyettese lett 1969-ben. A koreai háborúban alezredesként szolgált.

¹⁷¹ Robert L Love Jr, "The History of the US Navy, Volume II. Harrisburg," *Pennsylvania: Stackpole Books* (1992): 319.

¹⁷² Paolo E. Coletta, *The United States Navy And Defense Unification, 1947–1953*, The American Historical Review, (Newark: University of Delaware Press, 1982), 39; 54-..

¹⁷³ Radford Truman-t és Marshall-t vádolja, hogy túl nagy fontosságot tulajdonítanak az atomfegyvernek. Arthur William Radford, *From Pearl Harbor to Vietnam: The Memoirs of Admiral Arthur W. Radford*, ed. Stephen Jurika, vol. 221 (Hoover Institution Press, 1980), 127. <https://archive.org/details/frompearlharbort00arth>. "one-weapon easy-war concept"

¹⁷⁴ United States Congress, *Unification and Strategy: A Report of Investigation*, 81st Congress (Washington, D.C., 1950).

¹⁷⁵ Love Jr, "The History of the US Navy, Volume II. Harrisburg," 320-23. Jeffrey G. Barlow egy egész kötetet szentelt a haditengerészeti repülésért való küzdelemnek 1945 és 1950 között, beleértve az a fentebb már említett incidenst, amit az „admirálisok lázadása”-ként ismert a történettudomány. Jeffrey G Barlow, *Revolt of the Admirals: The fight for naval aviation, 1945-1950* (Potomac Books, 1998)..

megsemmisíteni az ellenséges erőket. A repülő és a haditengerészeti haderőnek által támogatott szárazföldi erőknek kellett megállítaniuk az előrenyomuló észak-koreai csapatokat. Tehát összefoglalva a konfliktus tapasztalatait, Hittle néhány következtetést kíván levonni az *Air Force* tényleges gyakorlati képességeivel kapcsolatban.

Először is biztos abban, hogy a légierő önmagában nem képes megállítani az elszánt ellenség támadásait. Másodszor, a stratégiai légierő segíthet a szárazföldi erőknek az ellenséges ellátó és kommunikációs vonalak megtámadásával, végül a légierő az általános támadási erőfeszítések elengedhetetlen része, de önmagában nem mindig meghatározó. Hittle ezt követően hozzáteszi, hogy Korea bebizonyította, hogy az atombomba nem minden konfliktus megoldására alkalmas fegyver. Sok amerikai számára sokkot jelentett, amikor a nyilvánosság előtt is beismerték felismerték, hogy atomfegyverek és a szállításukhoz szükséges technológia birtokában a különféle haderőnek egységeinek továbbra is közös erőfeszítésekre van szükségük az észak-koreaiak megállításához. Komoly jelentőséget lát abban, hogy az elrettentésnek ezt a rendkívül hatékony formáját nem lehetett felhasználni a konfliktusban, mert ez megmutathatta, hogy hasonló esetekben, például: Nyugat-Európában egy szovjet offenzíva esetén hasonló helyzet állna elő. Ott is túl kockázatos lenne az atomfegyverekhez fordulni a szövetséges országok és lakosságuk biztonsága miatt.¹⁷⁶ Hittle jó esélyt lát arra, hogy a konfliktus tanulságai miatt a stratégiai bombázás elveszíti vonzerejét, ahogy el is kellene.

Ezután a szerző megvédi a haditengerészet taktikai repülési gyakorlatát. A haderőnemet kritizálták a túl intenzív légi támogatás miatt, de a koreai forgatókönyv szerint ez a megközelítés megalapozottnak tekinthető, mivel megfelelő szárazföldi támogatást nyújtott a szárazföldi csapatoknak céljaik eléréséhez.¹⁷⁷ Hittle is úgy véli, hogy a konfliktus segített visszatérni ahhoz a felfogáshoz, hogy a tengeri uralom a háború legfőbb eszköze. A világháború után elterjedt volt az a nézet, hogy nincs szükség erős tengeri haderőre, mivel nincs ellenség a láthatáron, mivel az ellenségnek nincs haditengerészeti katonai ereje. A szerző emlékezteti olvasóit, hogy az USA-nak, Pearl Harbortól függetlenül, Japán ellen lépnie kellett, mert Kína ellenőrzése révén veszélyeztetették volna az amerikai érdekeket a Csendes-óceán nyugati peremén, tehát az egész csendes-óceáni medencében. Ugyanígy, a kommunista Kínán keresztül a

¹⁷⁶ Hittle véleménye tükrözi a Navy álláspontját az atombombát illetően.

¹⁷⁷ Congress, *Unification and Strategy: A Report of Investigation*, 37.

Szovjetunió hozzáférhet a Csendes-óceánhoz, ami veszélyezteti az amerikai befolyást a régióban, és elérheti a Csendes-óceán partjának irányítását az Északi-sarktól Indokináig. Abban az esetben, ha ezt sikerülne véghezvinni, már mindegy, hogy rendelkeznek-e kék vízi képességekkel, amely megfelel az amerikaiaknak, vagy sem - érvel Hittle.

Korea az egész amerikai hadsereg és a közvélemény számára nagyon fontos tanulsággal szolgált, nagyon erősen tanácsolt, hogy erős haditengerészeti jelenlét legyen olyan konfliktusokban is, amelyeknek nincsenek tengeri vonatkozásai - állítja a szerző. A tengeri haderő segítette a földi erőkhez juttatni az életfontosságú készleteket, és „*a tengeri haderő repülőgép-hordozói szállították a koreai hadszíntérre a sürgősen szükséges szárazföldi harcoló erőket - ideértve az Egyesült Államok Légierőjét is*”.¹⁷⁸

A tanulmány második részében Hittle elemzi a tengeri haderő azon összetevőit, amelyeket ellentmondásosnak ítélt meg, vagy amelyekről az egyesítési folyamat során viták folytak, és amelyek a háború utáni korszak sok kritikája ellenére létfontosságúnak bizonyultak a modern hadviselésben. A lista első része a kiegyensúlyozott flotta fogalma. Maga a gondolat, amint azt Hittle magyarázza, az amerikai haditengerészeti haderő szervezési elmélete, a teória és annak megvalósítása együttesen alkalmazva annak érdekében, hogy a haditengerészeti parancsnoknak minden szükséges eszközt megadhassanak a harci célok teljesítéséhez. Először a spanyol-amerikai háború után alkalmazták, ahol a kiegyensúlyozott flotta a tengerészgyalogságot és a felszíni flottát jelentette. Később, a technika fejlődésével, a tanulmány írásakor ennek eszközei változatosabbá váltak, részeivé lettek a tengeralattjárók, felszíni hajók, tengerészgyalogos erők és repülőgép-hordozók is.

Bár ez az elv egyszerű, de egyértelműen az európai tengeri doktrínától való eltérést és egy teljesen új, amerikai megközelítés megszületését jelentette. Valójában a haditengerészet követelményeinek újszerű elméletre volt szükségük, de ezt a kontinentális koncepció hívei Európában, illetve a hadsereg túlnyomó, nem tengerészeti módon gondolkodó része és USA kormánya nem értette. Éppen ezért történhetett, hogy számos döntéshozó nem értette, hogy a haditengerészet miért szerveződött a kiegyensúlyozott flotta elmélete szerint, és nem követte a háromelemű koncepciót, ahol csak a légi erő repül, minden, ami úszik, az haditengerészet és bármi, ami a földön működik földi erő. A két fogalom közötti antagonistikus ellentét a két teljesen eltérő

¹⁷⁸ Hittle, "All Issues Korea—Back to the Facts of Life," 1293.

megközelítésből származik, és érthető, hogy az európai elmélet elfogadásához a kiegyensúlyozott flotta-koncepciót teljesen ki kellett volna iktatni.

A haditengerészeti vezetők számára egyértelmű volt, hogy tengeri erő kivetítése szárazföldi haderő ellen kiegyensúlyozott haditengerészeti erőket igényel, de a haderőnemek közötti vita során sok bírálat érte őket - panaszkodik Hittle -, mert „szárazföldi célpontokat akarnak megtámadni és korlátozott területeken akarnak szembeszállni az ellenséges légerővel, korlátozott időkeretben.”¹⁷⁹ Ekkor következett be a koreai háború és az ott tapasztaltak megmutatták a haditengerészet álláspontjának jelentőségét. A japán támaszpontokról repülő gépek korlátozott oda-vissza hatótávolságuk miatt nem tudták megfelelően támogatni a szárazföldi csapatokat a konfliktusban. Az alacsony létszámú repülőgép-hordozó hagyományos szerepében a part közelében működött, így nem kellett ilyen nehézségekkel megküzdenie, és folyamatosan támogatni tudta a szárazföldi erőket. Hittle szerint nagy valószínűséggel, a csatában megfáradt szárazföldi csapatok nem panaszkodtak, hogy a szoros támogatást olyan hordozókról származott, amiket nem a „haditengerészet elsődleges küldetésének aktuális értelmezése” szerint alkalmaztak¹⁸⁰.

Hittle továbbra is azzal érvel, hogy a haditengerészet partraszálló és kétéltű erőit alkotó tengeri erő radikális csökkentése a kiegyensúlyozott flotta-koncepcióban jelentős veszteséget jelentene az ország biztonsága szempontjából. A haditengerészeti repülés megszüntetésével együtt minden bizonnyal az USA hatékony tengeri hatalmának végét jelentené. Az 1947-es nemzeti biztonsági törvény ragaszkodott egy erős tengerészgyalogos erőhöz és nem volt hajlandó meghatározni a harci képességeik felső határát, bár voltak, akik erős kritikát fogalmaztak meg ellene. Az incshon-i partraszállás, amely csodálatos győzelmet eredményezett, amikor „a haditengerészet és tengerészgyalogosok...még soha nem ragyogtak fényesebben”¹⁸¹, Hittle szerint bebizonyította a törvényhozók bölcsességét, amikor nem korlátozták a tengerészgyalogság képességeit, és a háború eseményei a haderőnem sikerei által igazolták is ezt az előrelátást.¹⁸²

¹⁷⁹ Armed Services Committee *Statement of Gen. Omar N. Bradley* Chairman, Joint Chiefs of Staff 81st Congress, 1st Session, House of Representatives, 528 (1949); *ibid.*

¹⁸⁰ Hittle, "All Issues Korea—Back to the Facts of Life," 1294.

¹⁸¹ Edward J Marolda and Kenneth P Hansen, "The US Navy in the Korean War," *International Journal of Maritime History* 20, no. 1 (2008): 173, https://www.scribd.com/read/362571994/The-United-States-Navy-in-the-Korean-War#n_search-menu_393923.

¹⁸² Lásd: Térképek és táblázatok: 6. és 7. ábra.

A tengeri erő másik összetevője, amelyet a szerző ebben a második részben szándékozik elemezni, az „egy ellenség, egyfajta háborús koncepció”. A kongresszusi meghallgatások során számos nem haditengerészeti háttérbizottság fejezte ki azt az elképzelést, hogy a katonai képességeket a lehetséges fenyegetések által meghatározott igényeknek megfelelően alakítsák ki, – magyarázza Hittle.¹⁸³ A megközelítés főleg arról szólt, hogy a tényleges szoros költségvetési helyzetben a katonaság nem engedheti meg magának, hogy több fegyverrendszert használjon, ha csak egy, szárazföldi ellenség látható a láthatáron, akivel a jövőben konfliktusba keveredhet. Hittle megpróbálja cáfolni ezt az elméletet, rámutatva annak tévedésére, miszerint amikor a történelem nagyhatalmai vereséget szenvednek, nem feltétlenül egyetlen csapástól, hanem a korlátozott háborúknak köszönhetően, amik hosszú távon könnyen destabilizálhatják az egyébként erős államokat.¹⁸⁴ A korlátozott háborús koncepció másik változata a háború egy proxy útján történő folytatása, ami gyors, sőt azonnali intézkedést igényel a támadás alá eső országtól. Egy ilyen gyors válasznak könnyen mozognak kell lennie felszíni, légi és partraszálló képességek formájában, amik aztán el tudnak érni a földgömb távoli sarkaiba. Pontosan olyannak, érvel Hittle, mint az USA kiegyensúlyozott haditengerészete a maga különféle képességeivel.

A variálható, rugalmas haderőt támogatja, amikor kifejti, hogy ha egy ország támadást akar indítani, az egyetlen biztonságos megoldás, ha egyfajta konfliktusra készül és csak egyetlen ellenséggel szemben. Eltekintve attól, hogy egy ilyen cselekedet erkölcsileg téves, meg kell állapítani, hogy tartalmilag is hamis a megállapítás, írja Hittle, mert ma egyetlen ellenséget sem lehet pusztán egy csapással térdre kényszeríteni, hanem csak háborús felőrléssel. Egy ilyen cselekedet politikailag is helytelen lenne, mert az amerikai kormányzati formában csak a kongresszus hirdethet háborút, és háború indítása a kongresszus jóváhagyása nélkül alkotmány megsértése. Erkölcsileg is helytelen, mert az agresszió háború bűncselekmény az emberiség ellen, és a nemzetek, az egyénekhez hasonlóan, büntetlenül nem sérthetik meg a megváltoztathatatlan erkölcsi törvényeket, amelyekre az emberi civilizációnk épül. Mivel Amerika olyan nemzet, ami katonailag, politikailag vagy erkölcsileg is kezdeményezhet háborút, „*úgy tűnik, hogy elég vékony*

¹⁸³ Hittle Vanderberg tábornok meghallgatására utal *Statement of Gen. Omar N. Bradley Cairman, Joint Chiefs of Staff* 472.

¹⁸⁴ Hittle Róma példáját hozza fel és az ellene indított barbár támadásokat évtizedeken, évszázadokon keresztül.

*jégen vagyunk, amikor háborús terveinkben egyetlen ellenség ellen, csak egyfajta háború terveünk."*¹⁸⁵

A tanulmány végén Hittle összegzi a koreai konfliktus tanulságait pontokba szedve.¹⁸⁶ Az első három az atombomba szempontjaival foglalkozik, amelyekről a haderőnem közötti vita szólt. Kifejti a haditengerészet pontjait az újonnan kifejlesztett fegyver stratégiai használatával kapcsolatban. A következő két pont a tengerészgyalogságra összpontosít, arra a haderőnemre, amelyet a hadsereg a haditengerészetből akart megszerezni. Az utolsó két pont pedig a korlátozott háborúk új valóságával foglalkozik és leszögezi, hogy a háborúk új kora kezdődött a koreai összecsapással, amik célja már korlátozott. Ebben az új valóságban a stratégiai célokat is újra kell kalibrálni és olyanokat kitűzni, amik elérhetőek. Hittle tanulmánya fontos részletekkel segíti Huntington munkájának megértését elsősorban az egységes és kiegyensúlyozott Navy fontosságának szempontjából. A tapasztalt tengerészgyalogos tiszt írásának érzelmi töltete ellenére ezeket a tanulságokat Huntington relevánsnak találta a háború utáni amerikai haditengerészet jellemzőinek leírása szempontjából négy évvel később.

II.5. RALPH E. WILLIAMS KORVETTKAPITÁNY

A következő forrás, amelyet Huntington a tanulmányához használt, szintén a *Proceedings* című folyóiratban jelent meg, annak 1951 márciusi számában, Ralph E. Williams korvettkapitány tollából.¹⁸⁷ Az írás megjelenési ideje átfedésben van azzal a kongresszusi döntéssel, amely szerint a koreai háború következtében mintegy negyvenötmilliárd dollár költségvetési többletet szánunk katonai előirányzatokra, és lezárják a háború utáni szigorú költségvetési éveket,¹⁸⁸ amely határozathoz Truman aztán hozzátette, „*A ma benyújtott előirányzat kérelem nem háborús költségvetés. Ahhoz nyilván sokkal több pénzre lenne szükség.*”¹⁸⁹ Az enyhén propagandisztikus hangulatú írás a katonai kiadások hirtelen és exponenciális növekedését magyarázza, ami a kormányzat válaszáként

¹⁸⁵ Hittle, "All Issues Korea—Back to the Facts of Life," 1297.

¹⁸⁶ Ibid.

¹⁸⁷ Ralph E. Williams, "National Security And Military Policy," *ibid.* 77/3, no. 577 (1951).

¹⁸⁸ Coletta lényeges részleteket közöl a költségvetési vitából. Coletta, *The United States Navy And Defense Unification, 1947–1953*, 297-99.

¹⁸⁹ "Special Message to the Congress Requesting Additional Appropriations for Defense," 1950, utolsó hozzáférés július 27., 2019, <https://www.trumanlibrary.gov/library/public-papers/296/special-message-congress-requesting-additional-appropriations-defense>.

született amerikai nemzetbiztonságot fenyegető észak-koreai offenzíva veszélyére. Mindazonáltal, magyarázza Williams, az előző évek alacsony költségvetési előirányzatai csak a mélyen félreértett *"történelmileg célt vesztett védelempolitika tünetei voltak, amelyek a nemzeti biztonság természetét és azt életképessé tevő elemeket illető általános érdektelenségéből nőnek ki"*.¹⁹⁰ Tehát Williams azért írja tanulmányát, hogy meghatározza a nemzeti biztonságot, ami az 1947-es törvénnyel került be az amerikai köztudatba, annak legfontosabb jellemzőivel azért, hogy megkülönböztesse azt a többi nemzeti feladattól.

Williams kijelenti, hogy a nemzeti biztonság mindenekelőtt társadalmi feltétel. Ez egy olyan állapot, ami az amerikai ideológia jellemzőivel rendelkezik, és amiben az állampolgárok a legjobban profitálhatnak lehetőségeikből korlátozások nélkül. Legfőképpen jellemzi az Alkotmányban megfogalmazott személyi szabadság, a szuverén függetlenség, a képviseleti kormányzat rendszere, a szabad gazdaság, amelyet a közérdek szerint szabályoznak. Ezen értékek bármelyikének veszélyeztetése esetén a nemzeti biztonság kerül veszélybe. A történelem során leginkább a katonai kockázatok jelentették a fenyegetések fő formáját, de Williams most egy új fenyegetést lát az új ideológiában, amely kevésbé nyilvánvaló, de ugyanúgy veszélyes, mint a fegyveres ellenség.

A nemzeti biztonság második aspektusa Williams szerint az, hogy ez egy állandó folyamat, szünet nélkül, tehát nem egy bizonyos célt kell elérni, hanem ez egy állapot, amit fenn kell tartani. A két háború után az Egyesült Államoknak meg kellett értenie azt a tanulságot, hogy a konfrontációk megnyerése nem feltétlenül jelenti azt, hogy a nemzeti biztonság fenntartása automatikusan szavatolt. Valójában a győzelem egy konfrontációban csak másodlagos, a zavartalan biztonság elsődleges célja után.

A Williams által felsorolt harmadik fontos pont a nemzeti biztonság azon tulajdonsága, hogy sikeres nemzeti politika eredménye, amely egy komplex cselekvéscsoport a politika, a hadügyek és a gazdaság területén, belföldön, vagy nemzetközileg. Alapvetően magában foglalja egy nemzet tevékenységének irányítását a világban, illetve meghatározott intézkedések meghatározását adott szempontokból, például a nemzeti biztonság fenntartása. Más államok felé a nemzeti politikának négy alapvető hozzáállása lehet: egyeduralom, kollektív biztonság, kiegyensúlyozottság, és elszigeteltség. Különböző, egymást kiegyensúlyozó elemeket hangsúlyozó

¹⁹⁰ Williams, "National Security And Military Policy," 262.

változatosságuk megfogalmazza az ország nemzeti politikájának orientációját. A Williams által szolgáltatott példa a XIX. századi USA, amely földrajzi helyzetének és az európai kontinensen hatalmi egyensúlyt biztosító brit haditengerészeti elsőségnek köszönhetően továbbra is elszigetelődött. Ezután elmagyarázza, hogy az amerikai elszigetelődés az I. világháború előtt és alatt hogyan tolódott el a kollektív biztonság felé a központi hatalmak fenyegetésének köszönhetően, hogy aztán az ellenségeskedések után az ország ismét elszigeteltségre kerüljön.

Ezzel a témával foglalkozott Walter Lippmann híres tanulmányában az amerikai külpolitika változásai kapcsán. Sokkal kritikusabb szemszögből tekintett az amerikai külpolitikára, mint Williams, amikor azt mondja: „*politika csak akkor alakul ki, amikor az elkötelezettségek és a hatalom egyensúlyba kerülnek*”.¹⁹¹ Huntington még 1987-ben, több mint negyven évvel később, a *Foreign Affairs* hasábjain visszatért Lippmann tanulmányához, és megfogalmazta a „*Lippmann rés*”¹⁹² kifejezést.

Williams azzal folytatja a tanulmányát, hogy az USA csaknem két évtizedes ismételt elszigeteltség után rájött, az amerikai nemzeti biztonság fenntartása érdekében meg kell küzdeni a növekvő japán katonai hatalmával. Más szóval a védelempolitikát úgy kell alkalmazni, hogy az megfelelően szolgálhassa a nemzeti biztonságot¹⁹³. Amikor az Egyesült Államok 1932-ben felemelte szavát a japán terjeszkedés ellen Mandzsúriában, Washington katonai képességei korántsem voltak egy szinten Tokióéval, és Amerikának nagyjából tíz évbe telt, hogy utolérje a japánokat ebben a vonatkozásban. Hasonló folyamatok motiválták az Egyesült Államok aggodalmait Európában néhány évvel későbbi a megfordulóban lévő erőviszonyok kapcsán, és ezek a félelmek végül újabb fegyveres konfliktushoz vezettek mindkét helyszínen, mivel az USA úgy érezte, hogy az eredeti hatalmi egyensúly kell megmaradjon az amerikai nemzeti biztonság érdekében. Williams e folyamatokból azt a helyes következtetést vonja le, hogy a japán és a német terjeszkedés egyre növekvő kockázata Pearl Harbour nélkül is háborút eredményezett volna az amerikai nemzeti biztonsági veszélyeztetése miatt.

Visszatekintve Williams olyan hibának látja e két hatalom teljes megsemmisítését, mint az amerikai izolacionizmust a második világháború előtt. E jelentős államok elpusztítása megnyitotta az ajtót egy új ellenség előtt. Az aktuális

¹⁹¹ Walter Lippmann, *US foreign policy: Shield of the republic* (Little Brown, 1943), 7.

¹⁹² Samuel P Huntington, "Coping with the Lippman Gap," *Foreign Aff.* 66 (1987).

¹⁹³ Ez olyan elem lesz majd, amit Huntington felhasznál, sőt híres, azóta oly sokat idézett diktumának részévé tesz, mely egy haderőnem nemzeti politikában betöltött szerepéről szól.

eseményekről szólva a tanulmány ismét ideológiai érvelésre vált, ugyanakkor fájdalmasan őszinte. Szerinte a védelempolitika túlreagálása volt, hogy nem csak visszanyesték a német és japán katonai hatalmat, hanem megsemmisítették őket, és ezáltal épphogy ártottak a nemzeti biztonságoknak, mert a két ország teljes elpusztítása megnyitotta az ajtót „*egy hatalmasabb, könyörtelenebb és ugyanolyan gonosz harmadik ellenség előtt, mint az előbbi kettő, amelyet éppen legyőztünk*”. A nemzeti biztonsági érdekek figyelmen kívül hagyása arra készítette az USA-t, hogy teljesen felforgassa a hatalmi struktúrát e két helyen, és ennek következtében, úgy véli a szerző, Németország és Japán hiánya nagyban hozzájárult ennek az új ellenségnek a megjelenéséhez.

Williams a nemzeti biztonság fontosságának félreértésének nevezi azt, hogy az európai és a kelet-ázsiai hatalmi egyensúly eltűnését követően az USA „*belemerült*” a kollektív biztonságba, anélkül, hogy megbizonyosodott volna arról, hogy partnere, a Szovjetunió, valóban készen áll-e egy ilyen együttműködésre. A szerző az önkéntes leszerelés lépését hasonlóan károsnak tartja, mivel ez eltávolította az egyensúlyt a globális hatalmi struktúrából, ami Williams megfogalmazása szerint, „*nagy megaláztatásokat*” eredményezett. Nem részletezi, hogy az USA ebben a két forgatókönyvben milyen eseményeket érezhetett hírnévre nézve becsmélőnek, valószínűleg a kelet-európai szovjet terjeszkedésre és a távol-keleti kommunista „*reneszánszra*” utal, ideértve a koreai háborút is. Tehát Williams úgy véli, hogy az egyetlen gyógymód az újrafegyverkezés, egy olyan folyamat, amelyben Amerika nem számíthat szövetségeseinek támogatására, ezért saját erőforrásaikra kell támaszkodniuk.

Williams idézi Malin Craig tábornokot, aki 1935 és 1939 között az Egyesült Államok hadseregének vezérkari főnöke volt, és aki azt mondta, hogy „*a békés idők csábító hamis biztonságában*”¹⁹⁴ az idő a legértékesebb tényező, mert örökre elveszik. A hadseregre költött összegeket csak két évvel később érezhetjük teljes mértékben, amint a szerző Korea példájával mutatja, ahol a hadügyekre költött milliárdok ellenére az amerikai erők csak az első év végére voltak képesek változtatni a katonai helyzeten. Úgy véli azonban, hogy a polgári és katonai vezetők megtalálták a helyes utat a fegyveres erők ügyeinek megfelelő kezelésében, persze ha nem téríti el őket a „*szerkentyűk iránt rajongás*”¹⁹⁵, ami egyáltalán nem rejtett utalás a légierő katonai stratégia építési terveire az atombomba körül.

¹⁹⁴ Malin Craig, *Annual Report of Chief of Staff* (1939, 30th June).

¹⁹⁵ Williams, "National Security And Military Policy," 240.

A tanulmány fennmaradó részében Williams azokat a régi, de releváns igazságokat tárgyalja, amelyek segítséget nyújthatnak a nemzeti biztonság jelenlegi helyzetében. Az első ilyen voltaképpen a stratégiai bombázás elleni érvelés, amikor azt állítja, hogy a fő katonai cél az ellenség legyőzése, az ellenség háborús egységeinek semlegesítése a túlélés biztosítása érdekében, nem pedig az ellenség háborús létesítményeinek lerombolása. Az ellenséges katonák semlegesítése, gépeik megsemmisítése azt eredményezi, hogy azok a katonák és az a technika már nem fognak tudni ártani a későbbiekben. Williams szerint a stratégiai bombázás elmélete pont ezért tévedés, mert az ellenség teljes potenciálját meg kell semmisíteni, de ennek az esélye, mint Williams állítja, legalábbis kétséges, az eredmények csak hónapok múlva lesznek kézzelfoghatóak, ha egyáltalán lesznek ilyenek. Mert eközben az ellenségnek továbbra is szinte ugyanolyan lehetőségei lesznek támadásának folytatására és károkozásra. Williams álláspontját igazolására a Japánnal folytatott konfliktust hozza fel példának, ahol két év elteltével az amerikai erőfeszítéseknek köszönhetően Japánban nem voltak megfelelően képzett pilóták, és a tapasztalatlan, fiatal repülőkkel feltöltött egységek már jelentettek problémát az amerikai vadászok számára. Nagyon hasonló volt a helyzet 1943-ban Európában, ahol a német tengeralattjáró-személyzet minőségileg már egyáltalán nem hasonlított a háború elején hasonló hajókon szolgálatot teljesítő személyzetre. Ezután Williams ismét stratégiai bombázásokra célozva megjegyzi, hogy az ellenség termelő létesítményei elleni támadások, bár kétség kívül növelik a lakosság szenvedését, de nem feltétlenül befolyásolják az ellenséges vezetés döntéseit.¹⁹⁶ A katonai harc igazi célpontja a katona, a harcokosi, a harcos, nem pedig az ellenfél népe, mert a jövőben új szövetségesek lehetnek egy új ellenség ellen, az új, kissé orwelli körülmények között ahol Niebuhr erkölcsi iránytűjét már nem használják, vannak fontosabb érdekek is. Williams gyakorlatilag részletezi egy korlátozott háború szabályait, ahol a fegyveres harc nem jelenti az ellenség teljes megsemmisítését, amint azt Huntington tanulmányával kapcsolatban fent megjegyeztük, néhány évvel a gonosz totális megsemmisítéséért vívott világháború után a nyilvánosságnak meg kellett magyarázni, hogy ennek a hatalmas ideológiai változásnak miért kell megtörténnie.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Rendkívül hasonló következtetésre jutott a stratégiai bombázások hatékonyságát illetően a *U.S. Strategic Bombing Survey* Secretary of War, *The United States Strategic Bombing Survey: over-all report (European war)*, Its Reports. European war, 2, (Washington: U.S. Government printing office, 1945), 108.

¹⁹⁷ Huntington, "Democracy fights a limited war: Korea, 1950-1953."

A következő lényeges pont, amelyet Williams aláhúz az, hogy a fegyvereket a stratégia szerint kell megválasztani. Kifejti, hogy az amerikaiak minden téren hajlamosak hinni a csodákban, többek közt a katonai ügyekben is. Az atombomba megnevezése nélkül a stratégiai bombázások elméletének tévedései jelennek meg ezzel az új fegyverrel kapcsolatban, ami a negyvenes évek végén tematizálta a haderőnemek közötti küzdelmeket, olyannyira, hogy a vita végül a haditengerészet költségvetési előirányzatainak jelentős csökkentéséhez vezetett. Williams részletezi, hogy a nyugati és a kommunista blokk közötti tényleges ellentétnek három kimenetele lehet. Első eshetőség, hogy a nyugat nem tesz semmit, a második, hogy megelőző háborút indít atomfegyverekkel, aminek azonban nem lenne erkölcsi igazolása, és végül a harmadik az, hogy másodlagos jelentőségű színtereken „kis háborúk” zajlanak. Korea bebizonyította, hogy az atomfegyver bevetését behatárolja a politikai környezet és a megfelelő célpontra elérhetősége, ugyanakkor a hagyományos tengerészeti stratégia alkotó elemei tökéletesen alkalmazhatóak voltak a konfliktus keretei között. Vagyis, vonja le a következtetést a szerző, a stratégiáról a nemzeti biztonsági követelmények alapján kell dönteni, és nem fordítva.

Williams folytatja a nemzeti biztonsággal kapcsolatos gondolatmenetét, a következő alapelvvel, az egységgel. Az óriási kommunista együttműködés ellen Amerikának hatalmas erőforrásokat kell mozgósítania, mivel szerinte az USA egy „feltartóztatás ellenes” kampány célpontja. A tanulmány itt ismét némi ideológiai töltetet kap, amikor a Nyugat és a kommunista országok közötti fogalmi különbségeket tárgyalja. Williams szerint, mivel a háborúban két tömb küzd egymással, a harc az élet minden területén zajlik nemcsak a fizikai, hanem társadalmi és szellemi téren is. A törésvonalat nem a nemzetek, hanem azokon belül húzzák meg, és a harc végső nyeresége Nyugat-Európa. Ha a kommunistáknak sikerül elkülöníteniük Amerikát Európa nyugati részétől, a kommunizmus annyira elsőprő erejű lenne, hogy győzelmük visszavonhatatlanná válik. Williams itt érkezik el arra a pontra, ami gyakran felbukkan az amerikai stratégiai írók írásaiban, és eredetileg Mackinderhez nyúlik vissza. A brit szerző azt jósolta, hogy az angolszász világot fenyegető valós veszély egy hatalmi központ születése lesz a pivot területen, a kontinens centrumában, Eurázsia északi részein és Belső-Ázsiában. „Az erőviszonyok felborulása a pivot állam javára, azt eredményezi majd, hogy ez a hatalmi centrum kiterjeszti határait az euro-ázsiai határvidékekre, és ez lehetővé teszi majd számára hatalmas kontinentális erőforrások felhasználását a flottaépítéshez, ami után a

világuralom már látótávolságon belülre kerül."¹⁹⁸ Mackinder szerint az orosz német szövetség tölti majd be ezt a szerepet.

Az USA-nak meg kell értenie, hogy az újonnan alapított szövetség, NATO, partnerei gyanakvóan tekintenek arra a stratégiára, ami eltúlozta légi fölény és a bombázások jelentőségét, mert rájöttek, hogy, ha a támadó ipari potenciálja meg is megsemmisült, akkor is könnyen elérheti nyugat-európai célpontjait. Biztosítani kell tehát a szövetséges országok területét, „mint egy fellegvárat”, amelynek integritása garantált, és minden érintett felet megfelelő tájékoztatásban kell részesíteni e kötelezettségvállalásokról.¹⁹⁹ Egy ilyen szilárd védelempolitika érdekében a haditengerészet fegyvernemeinek meg kell kapniuk a tengerek ellenőrzéséhez szükséges összes erőforrást, amely összetett felelősségük teljesítéséhez szükséges előfeltétel. Williams hangsúlyozza, hogy az ellenséges tengeralattjárók veszélyt jelenthetnek a part menti területekre. Az ilyen fenyegetésekre való készültségnek magasnak kell lennie, mert a következő háborút egy ilyen kampánnyal kell megkezdeni, mivel az egyes tengeralattjárók megtalálása a nyílt tengeren rendkívül nehéz lehet. Tehát a konfrontáció kezdetén a tengeralattjárók számára nagy nyomást szükséges gyakorolni, valószínűleg saját bázisukon, a haditengerészet hordozói kapacitását felhasználva. Hasonló műveletekre, például a szigeteken található bázisok védelmekor is szükség lesz.

Hasonlóképpen a haditengerészetnek támogatnia kell a „testvér-haderőnemeket”, az érkező bombázók elfogására és a saját bombázó erők vadászfedezetének biztosítására. A Koreában már használt képességekre ismét szükség lesz majd, a szárazföldi műveletek és a partraszállási manőverek közvetlen légi támogatásakor, valamint a szárazföldi egységek tűztámogatásának biztosításához. *"Csak a haditengerészet képes megalapozni azt a szilárd kapcsolatot, amely biztosítja, hogy mi és szövetségeseink egyként küzdjünk, életet és értelmet adva a túlélésünk szempontjából oly elengedhetetlen egységnek."*²⁰⁰ Mindezen feladatokhoz és képességek használatához a haditengerészetnek szabadságra van szüksége annak eldöntésére, hogy milyen fegyvereket használ, és milyen kiképzéseket nyújt. Ez az utolsó pont egyértelműen a haderőnemek közötti vitára és a

¹⁹⁸ Halford John Mackinder, "The geographical pivot of history" (1904), 436. Sempa Mackinder elméletét helyezi tágabb kontextusba: Francis P Sempa, "Mackinder's World," *American Diplomacy* 5, no. 1 (2000), <http://americandiplomacy.web.unc.edu/2000/02/mackinders-world/>. Mackinderről magyarul: Szilágyi István, "A földrajz a történelem kulcsa," *Magyar Tudomány* (2011).

¹⁹⁹ Egyértelmű a változás a fentebb ismertetett *Pincher* tervéhez képest, amik még gondolkodás nélkül feladták volna Nyugat-Európa területét, egyedül Nagy-Britanniát védték volna.

²⁰⁰ Williams, "National Security And Military Policy," 245.

United States óriás repülőgép-hordozó építésének leállítására utal, amikor a kormányzat tagjai megpróbálták meghatározni, hogy a *Navy* milyen fegyvereket használhat, illetve azokat hogyan kell alkalmazza.

Williams tanulmánya ideológiai töltete ellenére fontos elemeket tisztáz Huntington írása számára. Részletezi a nemzeti biztonság és a védelempolitika viszonyát, megállapítja az adott helyzetre alkalmazandó stratégia kiválasztásának módját. A tanulmány Millis és Lukács írásával összhangban megerősíti a korlátozott háborúk létjogosultságát és azokon belül a *Navy* szerepének fontosságát, ugyanakkor az ilyen konfliktusokban akárcsak a két említett tanulmány megkérdőjelezi a stratégiai bombázások ésszerűségét.

II.6. JOHN HAYES SORHAJÓKAPITÁNY

A tanulmányt²⁰¹ John Hayes írta, 1951-ben sorhajókapitány, majd karrierje végén ellentengernagyként vonult nyugállományba. Az írás Henry Stimson hadügyminiszter idézetével kezdődik, aki a haditengerészet Mahannal való kapcsolatát és elméletét állította pellengérré. Hayes elismeri, hogy Mahan jó hírneve nagyon hasonlít egy komoly tiszteletnek örvendő szentre a Katolikus Egyházban, talán ez az őszinteség is közrejátszhatott abban, hogy Huntington az írást egyik forrásának választotta. A háború utáni világban a szárazföldi hatalom ellen Mahan tézise már nem érvényes, és Hayes nem fél megmagyarázni az okokat. Szorosan kapcsolódik Millishez, mint az egyik első szakértőhöz, aki felismerte a Mahan elméletével kapcsolatos téves értelmezéseket, és teoretikus háttérrel adott a nagy tengeri gondolkodó életművének átértékeléséhez.

Hayes annak részletezésével kezdi az érvelését, hogy Mahan hogyan lett a huszadik század fordulóján ünnepezt haditengerészeti gondolkodó, aki történelmi példákat keresett arra nézve, hogy egy szigeten elterülő ország hogyan tudja teljes mértékben kiaknázni földrajzi adottságai előnyeit és növelni jólétét. Hayes három pontban foglalja össze az úgynevezett Mahan doktrínát: *(1) az Egyesült Államoknak világhatalomnak kell lennie; (2) a tengerek ellenőrzése szükséges a világhatalmi státuszhoz; és (3) az ilyen ellenőrzés fenntartása egy hatalmas csatahajó flottával*

²⁰¹ Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today."

történik.”²⁰² Bár a tézis korábban, a második világháború előtt volt releváns, a háború után azonban, ahogy Hayes egyenesen állítja, ebben a formájában már „elavult”, újraértelmezésére van szükség.

Hayes elmagyarázza, hogy Mahan elméletének központi tétele a „tengeri hatalom”, ahogy Mahan egy levélben kifejti: „A tengeri hatalom, legalábbis angolul, úgy tűnik, hogy megmaradt abban az értelemben, ahogyan azt használtam. A „tengeri hatalmakról” gyakran beszéltek korábban, de egészen más módon - nem azért, hogy kifejezzék azt, amire én gondoltam, egyszerre egy absztrakt koncepciót és egy konkrét tény.”²⁰³ Mahan az epigrammatikus, "tengeri hatalom" elnevezést adta elméletének, ami azonban tág és sok szempontot magában foglal, ugyanakkor akaratlanul kizárta alkalmazását a még nem létező új közegre, a levegőre. A repülőgép megjelenése forradalmasította a hadviselést, de a hadviselés alapelveit illetően megzavarta a katonai gondolkodást. A fegyverek ereje egyszerűen meghaladta az egyértelmű elmélet fontosságát. A repülőgép vált a fegyverek *non plus ultrájává* és a második világháború stratégiai bombázásai során elérte apoteózisát. A háború utáni évek már kiegyensúlyozottabb képet mutattak a repülőgépek használatáról, de a megközelítés, miszerint a *levegő, mint a hadviselés önálló közege* megmaradt. A háború utáni hivatalos katonai doktrína a „tengeri hatalom” utáni analógiával élve a „szárazföldi hatalomról” és a „légi hatalomról” kezdett beszélni.

Hayes hangsúlyozza, hogy Millis volt az, aki először rámutatott a mahani „tengeri hatalom” és „légi hatalom” közötti következetlenségre, mivel a Mahan által használt „tenger feletti uralom” nem tekinthető analógnak a „levegő feletti uralom” kifejezéssel. Mahan koncepciójának koherens része a tengeri hajók fizikai korlátja, e határ nélkül nincs elmélet. „A katonai repülőgép viszont természetesen elválaszthatatlanul kapcsolódik a katonai fellépés minden formájához. Nem csak nélkülözhetetlen mindenféle felszíni műveletben; a második világháború többször bizonyította, hogy a felszíni műveletek elengedhetetlenek a „független” légi hatalom” előrenyomulásához és sikeréhez.”²⁰⁴

Hayes hangsúlyozza, hogy a szárazföldön kell elérni a hadviselés végső célját. A katonák bakancsai kell elfoglalják a szárazföldet.²⁰⁵ „A katonai erő egységes” - folytatja a szerző, amely egységben a haditengerészeti erők részvétele mobilitásuk,

²⁰² Ibid., 1185.

²⁰³ Charles Carlisle Taylor, *The Life of Admiral Mahan, Naval Philosopher* (John Murray, 1920), 42.

²⁰⁴ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," 372-73.

²⁰⁵ Úgy tűnik ezt a tanulságot új és újra fel kell fedezni.

hatótávolságuk és szállítási kapacitásuk miatt stratégiai jelentőségű, míg a légi egységek gyors sebességüknek és ütőerejüknek köszönhetően meglehetősen taktikai jellegűek. Hayes szerint a stabil katonai rendszerhez szükség van e kettő integrálására, emellett a szárazföldi erők „*megtartó erejével*” kiegészítve, és ebben a formában a haderőknek ez a rendszere példát kínál a célok teljes integrációjára.

Hayes ennek megfelelően kétféle hadviselést határoz meg Mackinder „*Heartland*” és „*World Island*” elméletét követve, az első a „*kontinentális*”,²⁰⁶ tipikusan jellemzi Napóleon és Clausewitz kodifikálta. A másik a „*tengeri*”, amelyet Nagy-Britannia alkalmazott és Mahan foglalta írásba. Franciaország, Németország és Oroszország esetében adott a kontinentális stratégia alkalmazása, mivel földrajzi elhelyezkedésük miatt nincs más gyakorlati lehetőségük. Az ellenkezője igaz Nagy-Britanniára, mivel néhány kivételtől eltekintve főleg tengerészeti stratégiával próbálták megvívni háborúikat, és az a tény, hogy a Brit Birodalmat végül legyűrték a különféle kihívások, ami azért történt, mert Anglia a két világháború alatt kontinentális háborút vívott Európában. Sorsuknak arra kellene megtanítania az USA-t, hogy kerülje el ezt a hibát, figyelmeztet Hayes. Noha Amerika kontinentális háborúkat vívott, és a hadsereg és a légierő számára természetes is, hogy a kontinentális megközelítést részesítik előnyben, Japánt azonban csak azért győzték le, mert az USA a tengeri stratégiát alkalmazta. Mivel a források szűkösek, indokolja okfejtését Hayes, egyetlen ország sem engedheti meg magának, hogy mindkét koncepciót kövesse.²⁰⁷

A szerző új „*kifejezés keretrendszer*” szorgalmaz a Mahan által levont tanulságok megvalósításához, és mindenekelőtt azt javasolja, hogy a tengeri hatalom kifejezést helyettesítsék a „*perifériális*” kifejezéssel, és néhány további terminust ennek megfelelően definiáljanak a háború utáni forгатókönyvre. A „*háború*” kifejezést a clausewitz-i értelemben kívánja használni, mint a nemzeti politika kiterjesztését. A „*totális háború*”-t arra a törekvésre érti, amikor az ellenség teljes behódolására, vagy az annihilációjára törekszik a hadviselő fél. A „*korlátozott háború*” definíciója Hstratégia” kifejezést nemzeti értelemben használja.²⁰⁸

²⁰⁶ Előfordulhat, hogy a hasonlóságok eközött és a korai amerikai hadviselés jellemvonásai között motiválták Huntingtonot, arra, hogy az amerikai történelem első periódusát 'kontinentális'-nak nevezze.

²⁰⁷ Ezt az állítást támogatandó Hayes ismét idézi Mahan-t. Alfred Thayer Mahan, *The interest of America in sea power, present and future* (Ayer Company Pub, 1918), 176.

²⁰⁸ Az új kifejezések használata egybeesik a *Brookings Intézet* erőfeszítéseivel és sok hasonló próbálkozással, új terminológia használatára. Lásd Wylie admirális beszámolója a Laswell-el és von Neumann-al folytatott megbeszéléseiről. Joseph Wylie Jr, "The Reminiscences of Rear Admiral Joseph C.

A terminológiát magyarázva a szerző kifejti, hogy az amerikai gondolkodásmód hozzászólt a totális háború fogalmához, és ami a legfontosabb: rendelkeztek minden szükséges eszközzel ehhez a típusú hadviseléshez. A 'légi uralom' látszólag azt az egyszerű módszert kínálta, hogy elérje az ellenség teljes leigázását egy totális háborúban. De a koreai háború arra kényszerítette az USA-t, hogy fogadja el a korlátozott háborús koncepciót és a feltartóztatás gondolatát, amelyet George Kennan javasolt. A hidegháborús magatartás „*a folyamatos és elismert ellentét kifejezésével*” elfogadottá vált. „*Egy nemzet nem korlátozhatja a háború mértékét, hacsak nem képes az általános háború megvívására, és egy általános háborút csak akkor lehet megnyerni, ha az ellenség, csakúgy, mint a japánok, meg vannak győződve arról, hogy a totális háború, a megsemmisítés háborúja, lesz az alternatíva.*”²⁰⁹

Hayes ezt követően tovább magyarázza, miért kell az USA-nak választania a periférikus és a kontinentális stratégia között. A kontinentális stratégia szerinte csak totális háborúval működhet. Másrészt a periférikus stratégia használata, ami az „*ellenséget képes megfékezni, sarokba szorítani és kimeríteni, feltéve, hogy türelmesek vagyunk - nem jellemző amerikai tulajdonság*”. Az eurázsiai szárazföldre képest Európa egy félsziget, ezért szigetként kell kezelni, nem pedig mint a szárazföld belsejét (heartland). Az, hogy az USA mennyire ellenőrzi ezt a perifériát, az Amerika választásának, vagy képességének kérdése, de ezzel a stratégiával az Egyesült Államok nem kényszerül általános vagy teljes háborúba. A tanulmány elején említett három állítás közül az első kettő kétségtelenül igaz. Az USA világhatalom lett és a világ tengereinek is gyakorlatilag korlátlan ura. A harmadik, Hayes szerint, annyiban igaz, hogy a világháború utáni kor hadiflottájának két meghatározó hajótípusa a repülőgép-hordozó és a tengeralattjáró. A repülőgép hordozó az elsődleges taktikai eszköz a tenger feletti uralom és a tengeri kommunikáció ellenőrzésére. Ezt az ellenőrzést teheti a tengeralattjáró és a szárazföldi bázisú repülés problematikussá, bár valószínűleg meg nem tudja akadályozni. Mahan elmélete tehát érvényes.

Huntington tanulmányának egyik legfontosabb forrása, azzal a gondolattal fejezi be a tanulmányát, hogy Mahan hagyományos értelmezése elavult, de újra fel kell fedezni a korabeli tengerészeti gondolkodásmódban. Az amerikai stratégia munkáit, és nem pedig

Wylie, Jr," (Annapolis, Md.: US Naval Institute Press, 2003), 88. További kutatás kell majd tisztázza, hogy ezek a terminológiai egységesítési erőfeszítések mennyire szervesen zajlottak.

²⁰⁹ Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," 1191.

a hozzájuk fűzött kommentárokat kell olvasni, hogy elkerülhetők legyenek a hibák. Az erős, csatahajókból álló brit flotta mahan-i leírásának téves értelmezése okozta, hogy az USA nem készült fel a második világháború alatt a tengeralattjárók elleni küzdelemre és a kételtű műveletekre, illetve erre vezethető vissza, hogy a tengeri ellenőrzés biztosítását és gyakorlását a koreai háborúig nem ismerték el két különálló feladatnak.²¹⁰ *"A partraszálló műveletek tekintetében az Egyesült Államok szerencsés abban, hogy a tengerészgyalogos haderő partraszállási doktrínákat és technikákat dolgozott ki, és biztosította az összeköttetést a szárazföldi és a tengeri erők között, és amikor szükség volt rájuk mindig készen álltak."*²¹¹ Hayes tanulmánya nagyban hozzásegíti az olvasót Huntington írásának megértéséhez, de komoly segítséget nyújt a tengerészeti, jobban mondva a perifériális stratégia alkalmazásának értelmezéséhez is, ami azóta is időnként működni látszik az USA egyes külpolitikai lépéseinek esetében.

II.7. JOSEPH WYLIE ELLENTENGERNAGY

Joseph Wylie ellentengernagy Huntington tanulmányának forrásaként kerül szóba, bár ő saját jogán is ismert és elismert stratégia. Az elemezni kívánt 1953-as tanulmány²¹² a haditengerészeti stratégiával foglalkozik, amit rendszerint két irányból közelítenek meg, egyrészt annak elemei felől, pl.: földrajzi elhelyezkedés, tengeri hatalom, kereskedelmi flotta, stb. másrészt pedig a stratégiában alkalmazott műveletek oldaláról pl.: hordozókról végrehajtott csapások, tengeralattjáró elhárító műveletek, vagy szervezett tengeri szállítás. Wylie szerint mindkét megközelítés akadályozza azt, hogy koherens módon szemléljük a stratégia alapvető formáját, ezért írása témáját a kettő közé pozicionálja, és meg kívánja vizsgálni *„azt a stratégiát, amely az összetevőkből származik, és folytonosságot, illetve irányt ad a műveleteknek. Ezt a középutat fogom feltárni, azt a területet, ahol az erő alapvető elemét egy ötlet pozitív cselekvéssé alakítja."*²¹³

²¹⁰ Ahogy majd látjuk, pont ez a vélemény kerül elő az NWP-10 szövegében, ami legalábbis érdekes egybeesés.

²¹¹ Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," 1193.

²¹² Wylie Jr, "On Maritime Strategy." Palmer szerint Huntington tanulmányáig nem jelent meg ennél jobb összefoglalása a haditengerészeti stratégiának. Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 80.

²¹³ Lásd: Joseph Wylie Jr, *Military strategy: a general theory of power control* (Naval Institute Press, 2014). Különösen John Hattendorf professzornak a kötethez írt előszava miatt. Peter Swartz kapitány ír Wylie intellektuális teljesítményéről a stratégia területén: *"A Navy vezető stratégiája az 1950-es '60-as években. Különösen is hasonlít ahhoz a hozzáálláshoz, ami a Tengerészeti Stratégiában fejeződött ki egy generációval később."* Peter M Swartz, "Addendum to Contemporary U. S. Naval Strategy: A Bibliography," *Proceedings of the Navy* 112, *The Maritime Strategy*, no. 1 (1986): 53.

Az írás első része a kontinentális és a légi stratégiától megkülönböztetett tengeri stratégia elméletével foglalkozik, amely szemlélet a stratégia mesterséges megosztásának eredménye, de megkönnyíti az elemzést. Wylie a tengeri stratégiát a tengeri kommunikációs rendszerek használatának nevezi az erő alkalmazásának eszközeként az ellenfél leküzdésére. Két aspektusa van: először a tenger ellenőrzése, a második ennek az ellenőrzésnek a kihasználása azért, hogy az erőt a szárazföld belseje felé vetíthesse ki. A szerző elmagyarázza, hogy az első fázist valójában tovább kell osztani annak biztosítása érdekében, hogy a tengeri feletti ellenőrzés megvalósuljon, a másik része pedig ugyanezek megtagadása az ellenségtől. A haditengerészeti stratégiákat gyakran ez az irányítási harc határozza meg, amikor az szemben álló felek erői meglehetősen egyenlők. Ha az egyik ellenfél gyengébb, akkor speciális eszközökkel próbálhatja megzavarni az erősebb tengeri feletti ellenőrzését, mint Németország tette a világháborúban, és ennek eredményeként sikerült bizonyos területeken helyi időbeli kontrollt elérniük.

Abban az esetben, ha a tenger ellenőrzése hatékony, ennek a sikernek a kiaknázása különféle formákban valósulhat meg. Általában az erő legalább egy „*elemét az ellenséges szárazföld felé*” kivetítve, ami ennek megfelelően bármilyen formájú lehet: katonai, gazdasági, stb. A tengeri erőforrások kiaknázása általában lassú folyamat, „*kevés kritikus csapással*”. Ezek általában látványosak, és sikereik felülmúlják a rendszer csiszolásának unalmas és hosszú folyamatát, amely nélkül ugyanakkor a stratégia nem működne.

Az elméleti bevezetés után Wylie a második fejezetben meg kívánja vizsgálni azt a konkrét problémát, hogy milyen érvényes stratégiát kellene kidolgozni az USA számára. Az elszigetelt Japán elleni győztes háború példája nyilván nem szolgálhat illusztrációként egy hatalmas kontinentális hatalom ellen. Történelmi példát választ, a Napóleon elleni brit hadjáratot, ahol hasonló forgatókönyv szerint egy tengeri stratégia vezetett sikerhez. A harc egy hosszú versengéssel kezdődött a tenger ellenőrzéséért Franciaország és Anglia között. Ezt az irányítást Trafalgar-nál nyerték meg a britek, ezzel kezdetét vette a második szakasz, ami egészen a waterlooi csatáig tartott. Tíz viharos évet ölel fel ez a periódus politikailag, katonailag és gazdaságilag, amiben a szerző három fontos jellemzőt azonosít. Először is, Nagy-Britannia soha nem enyhítette a perifériákról Franciaországra gyakorolt gazdasági nyomását. Másodsor, valahányszor gyenge pont jelent meg a Francia Birodalomban, a britek gyors támadást indítottak ellene a tengeren, így Napóleon soha nem lehetett biztonságban. Harmadszor, a britek nem ragaszkodtak

egyetlen mestertervhez, rugalmasan alkalmazták a legmegfelelőbb megoldásokat, ugyanakkor soha nem tévesztették szem elől végső céljukat, a franciák legyőzését. Sikerült a tenger ellenőrzését teljes körűen kihasználniuk, bárhol, bármikor, ahogy ez a legcélravezetőbbnek tűnt. Napóleon soha nem vette észre, hogy voltaképpen a mindenütt jelen lévő brit tengeri ellenőrzéssel állt harcban.

A harmadik fejezetben Wylie azt vizsgálja, hogy a napóleoni korszak és a hidegháború közötti hasonlóságok ellenére miért nehéz bármilyen stratégiát adaptálni a modern hadviselési módokhoz. Hat nehézséget azonosít, amelyek a technikai fejlődés következményei, és amelyek miatt a korábbi tapasztalatok ma nehezen alkalmazhatók. Az első a *háború gépesítése*. A technikailag fejlett amerikai erők hasonló ellenfelet kerestek és hasonló stratégiákat dolgoztak ki, de egy olyan ellenséggel szemben, amelynek ereje a katonák munkaerejében²¹⁴ rejlik, nem biztos, hogy hatékony. A haditengerészet szempontjából a fejlett kék-vízi flotta túlságosan kifinomult, és nem feltétlenül alkalmas a part menti vizeken való műveletekre, amelyek következményei kellene legyenek a stratégiai koncepcióban és a technológiában.

A második nehézség, ami Wylie szerint akadályozhatja a múltbeli tapasztalatok alkalmazását a stratégiában, az a *nagy hatású robbanóanyagok* megjelenése, ami miatt a háborút a pusztítással társítják. A tengeri uralom kiaknázása koncentrált erő kivetítésekkel érhető el, hogy a lehető legkisebb pusztítással maximális irányítás legyen elérhető. A harmadik ilyen ok, amely módosítja a klasszikus stratégiából tanultakat, a *fegyverek és a forradalom*, mivel a kifinomult fegyverrendszereknek köszönhetően a korábban olyan könnyen előforduló forradalmak szinte lehetetlenné váltak, így a támadó csak akkor számíthat a szárazföldi hatalom ilyen gyengeségére, ha a támadó szárazföldi erőket elég közel lehet mozgatni azokhoz a területekhez, ahol az ilyen akciók bekövetkezhetnek. Wylie szerint a negyedik ilyen elem a *háborús logisztika*. A modern háborúban mindenfajta erő logisztikai függősége jelentősen megnőtt az elmúlt két évszázadban. Ez a logisztikai szükséglet a modern tengeri stratégia esetében egyre nagyobb lett, de ennek a logisztikai támogatásnak az alkalmazása sokkal könnyebb a

²¹⁴ Elgondolkodtató, hogy ha léteztek ilyen egyértelmű és átfogó stratégiai irányelvek, miért nem használták őket Vietnámban vagy másutt, mivel aktualitásukat nem lehet vitatni: „Abba a csapdába estünk, hogy az ellenséget saját képünkre formáljuk. Konkrét illusztráció: a megelőző bombázásokat azzal a feltételezéssel hajtottuk végre, hogy ha az erőfeszítések megfelelő mértékűek lesznek, elérik a kívánt sikert. Az erősen gépesített földi erőkkel szemben ez igaz lehet; az ilyen szárazföldi erők a leginkább érzékeny célpontok. Úgy gondolom, hogy ez a feltételezés nem igaz egy olyan hadsereggel szemben, amely felszerelését a hátán cipeli, alapvetően emberi és állati erőre támaszkodva.” Wylie Jr, "On Maritime Strategy."

korábbi tengeri erőfeszítésekhez képest, és sokkal egyszerűbb adaptálni, mint a modern gépesített kontinentális erő logisztikai követelményeit.

A *repülés* az ötödik jelenség, ami megváltoztathatja a korábbi stratégiai tanulságok alkalmazhatóságát. Megjelenése kibővítette a megfigyelés hatókörét és minőségét, a megsemmisítés lehetőségeit és felhasználását, végül a szállítás egy teljesen új aspektusát hozta. A Wylie által említett utolsó, hatodik nehézség az *atomenergia* a háborúban. Úgy véli, hogy a nukleáris fegyverek taktikai alkalmazása katonai célpontok ellen megváltoztatja az „*atom előtti technikákat*” is. Stratégiai szinten nem tartja feltétlenül szükségesnek az atomfegyverek alkalmazását, de, úgy véli, a jövő majd pontosan megmutatja az atomfegyverek megfelelő helyét a hadviselésben.

Wylie írása azzal a kijelentéssel zárul, hogy bár ezek a nehézségek fennállnak, a tengeri stratégiát annak alkalmazkodó képessége miatt, az Egyesült Államok által alkalmazott elsődleges stratégiává kellene tenni a hidegháború adott időszakában. A tanulmány Huntington írása szempontjából fontos része itt kezdődik, mivel a szerző azt elemzi, hogy ezt a tengeri stratégiát hogyan használták a második világháború vége óta. 1946-ban Törökország és Görögország gazdasági segítséget kapott, és így sikeresen eltávolodhattak a szovjet orosz gravitációs erőterétől, köszönhetően az alkalmazott hatékony tengeri kommunikációs rendszernek. Számos kelet-európai ország megpróbált kitörni a kommunista szorításból a negyvenes évek végén, azonban csak Jugoszláviának sikerült ez sikeresen, és Wylie megjegyzése szerint Lengyelország sem bukott volna el, ha az Egyesült Államoknak hozzáférése lett volna a Balti-tengerhez.

Hozzáteszi, hogy a NATO „*tengeri nemzetek szövetsége*”, és az őket összekötő kapcsolat a „*tengeri kommunikációs rendszer*”, megjegyezve, hogy Törökország a szervezet tagja, és a Földközi-tenger partján fekszik, amely az USA ellenőrzése alatt áll. A Baltikumot nem a biztonsági szövetség és Amerika irányítja, így Svédország nem lépett be a NATO-ba. Wylie folytatja az Észak-Atlanti Szerződés strukturális elemzésével, amely véleménye szerint, a tanulmány írásakor, tengeri stratégiai hozzáállást tükröz. Miután a tengeri uralmat létrehozta, az atlanti főparancsnok, aki haditengerészeti vezető, biztosítja a kommunikációt, és utána vagy nyomást gyakorol közvetlenül a kontinensre, ahol a szövetséges erők főparancsnoka a szárazföldi haderő egy főtisztje, vagy használhatja a szárnyakat, ahol az Északon és Délen haditengerészeti főparancsnokok vannak. Ez utóbbiak felelősek a tenger irányításának kiaknázásához szükséges

szárazföldi és légi erőkért is, így Nyugat-Európa biztonsága alapvetően a megfelelően alkalmazott tengeri stratégiától függ.

Összefoglalás

A vázlatos áttekintése azoknak a főképpen a *Navy Proceedings* hasábjain megjelent tanulmányoknak, amelyeket Huntington megemlíttet a „National Policy And The Transoceanic Navy” című munkájában forrásként, azt mutatja, hogy a stratégiai koncepció számos fontos gondolata már korábban is létezett, amint azt Huntington őszintén meg is jegyezte. Néhány írás saját érdemei alapján elismert hírnevet szerzett a stratégiák és a tengerészeti szakértők körében, mások felfedezése most folyik²¹⁵, vagy esetleg várat magára. Most először kerültek áttekintésre ezek az írások Huntington tanulmányával kapcsolatban, remélhető, hogy jelentős mértékben hozzájárulhatnak a tengeri stratégia megértéséhez anélkül, hogy csökkentenék Huntington jelentőségét, aki képes volt ezeket a forrásokat felhasználva összefüggő, jól szerkesztett és kiegyensúlyozott tanulmányt írni, amely még mindig széles nagy népszerűségnek örvend. Ez a népszerűség nem utolsósorban a harvard-i tudós egyszerű nyelvezetének is betudható, aminek köszönhetően írása érthető és könnyen követhető a haditengerészetben belüli és kívüli olvasótábor számára. A források megnevezése és elemzése előreláthatólag komoly előrelépést jelenthet abban a folyamatban, aminek végén Huntington írása elnyerheti méltó helyét a tengeri stratégiai szakirodalmon és a Huntington korpuszon belül is.

²¹⁵ Hattendorf professzor a dolgozat írásakor, 2020 szeptember, készít elő egy John D Hayes ellentengernagyról szóló kötetet.

III. NEMZETI POLITIKA ÉS A TRANSZÓCEÁNI HADITENGERÉSZET, 1954

Huntington tanulmánya eredetileg a *United States Naval Institute Proceedings* folyóiratában jelent meg: *Proceedings*, 1954. május, Vol. 80/5/615. Ahogy Hegmann kifejti a folyóirat jelentőségét: „Annak ellenére, hogy az intézet szigorúan magán kezdeményezés és nem része a hivatalos haditengerészetnek, a szerkesztőbizottság és szinte az összes szerző aktív és nyugalmazott tengerésztiszt.”²¹⁶ A folyóirat, amely az egyik legrégebbi az USA-ban, gyakran közli védelmi és haditengerészeti miniszterek, közös vezérkari főnökök, valamint a haditengerészet, a tengerészgyalogság és a parti őrség legfőbb vezetőinek írásait. Ezeknek a tényezőknek köszönhetően - ahogy Hegmann folytatja - „a tanulmányok gyakran nem titkosított formában mutatják be azt a stratégiai gondolkodást, amely az adott időszakban zárt ajtók mögött zajlik - és egyébként jelenleg hozzáférhetetlenek, éppen titkosságuk miatt, a kutatók számára az archívumokban”.²¹⁷

Ma a *Proceedings* folyóirat weboldalán elérhető szöveges változatok biztosítják²¹⁸ a tanulmányt mind az eredeti szkennelt, mind az elektronikus, modern formátumban, de az írás nyilvánvalóan hivatkozások nélkül érkezik. Nincs magyarázat arra, hogy miért nem szerepelnek az publikációban, bár úgy tűnt, egyik kommentátor sem hiányolta őket.²¹⁹ Mivel két szövegváltozat került elő, az egyik ebből egy kefelevonat a hivatkozásokkal, úgy tűnik, valószínűtlen, hogy elfelejtették volna őket berakni a végleges, nyomtatott változatba. Sajnos a levéltár kevés információt nyújt az ügyről, sőt, úgy tűnik, hogy nincsenek dokumentumok a kérdésről, legalábbis azokban a dobozokban és mappákban, amelyekben címük szerint kellene lenniük. A tanulmány későbbi publikációi ugyanazt a hivatalos verziót használják, és hasonlóan nem tartalmazzák a hivatkozásokat sem.²²⁰ Az írást az *U.S. Naval Institute on Naval Strategy: The U.S.*

²¹⁶ Richard E Hegmann, "In search of strategy: The Navy and the depths of the maritime strategy," (1992): 30.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1954/may/national-policy-and-transoceanic-navy> last accessed July, 09, 2019.

²¹⁹ Peter Swartz véleménye szerint, a szerkesztők egyszerűen nem szeretik a lábjegyzeteket.

²²⁰ <https://blog.usni.org/posts/2009/03/09/from-our-archive-national-policy-and-the-transoceanic-navy-by-samuel-p-huntington> utolsó hozzáférés: 2019, 09 13. A folyóirat szkennel változata elérhető: https://www.scribd.com/doc/251844027/Huntington-Samuel-1954-80-5-615-pdf?secret_password=6ZTCOL6ZFV6MGsohR3NR#from_embed utolsó hozzáférés: 2019, 09 13.

*Naval Institute Wheel Book Series*²²¹ sorozatának egyik kötetében is megjelent, amely minden idők egyik legfontosabb írásaként emlegeti a haditengerészet tagjai számára, de a hivatkozások hiányoznak ebből a verzióból is, akárcsak a többi kiadványból, könyvből vagy folyóiratból, ahol a tanulmány egyes részeit idézik.

Úgy tűnik, hogy csak két mappa van a *Samuel P. Huntington personal archive*-ban,²²² amelyek valamilyen kapcsolatban állnak az 1954-es tanulmánnyal: az 58. doboz 15. mappája „*General-Oceanic*” (Általános-óceáni) és a 16. mappája „*Military Strategy History – Programs*” (Katonai stratégiák története – programok) elnevezésűek. Az első címe „*Oceanic*”, de tartalmaz máshová nem sorolható írásokat, jegyzeteket és vázlatos oldalakat, amelyek „*A Katona és az Állam*”-hoz köthetőek, főleg annak kilencedik fejezetéhez, a fegyveres haderőnemek, a hadsereg és a haditengerészet szervezeti történetével foglalkozó szakaszhoz, valamint Huntington egy másik 1954-ben megjelent tanulmányához az „*Equilibrium and Disequilibrium in American Military Policy*”²²³ című íráshoz. Valójában Huntington mindkét munkájában a nemzeti biztonság adott aspektusaival foglalkozott, csakúgy, mint a „*National Policy and the Transoceanic Navy*” című tanulmányban, mivel 1954-től nagyjából 1965-ig²²⁴ érdeklődött a tágabb téma iránt, és a szakterület különböző aspektusairól szóló tanulmányokat publikált.

A 15. mappában több feljegyzés és más jegyzet között található a fent említett, keltezés nélküli nyomtatott tanulmány, amelynek címe: „*National Policy and the New Naval Doctrine*”, kézzel írt sorral az első oldal alján: „*United States Naval Institute Proceedings*”. Lényeges eltérése a megjelent tanulmányhoz képest, hogy hivatkozásokat tartalmaz, amint a disszertáció függelékében csatolt dokumentumban is látható. Dátum nélküli, nem tartalmazza a szerző nevét, és nagyjából ezer szóval hosszabb a publikált változatnál. A tanulmány legvalószínűbben egy korábbi verziójának ismertetését a

²²¹ Cutler, *The US Naval Institute on Naval Strategy: The US Naval Institute Wheel Book Series*.

²²² Majdnem 160 köbláb, kb 50 folyóméter.

https://hollisarchives.lib.harvard.edu/repositories/4/resources/4386/collection_organization utolsó hozzáférés: 2019 július, 09.

²²³ Huntington, "Equilibrium and disequilibrium in American military policy." Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy Huntington levéltári anyagainak fellelése nem egyszerű. A katalógus, amely az alábbi linken érhető el: https://hollisarchives.lib.harvard.edu/repositories/4/resources/4386/collection_organization meglehetősen nehezen kezelhető. Nem teljesen egyértelmű a levéltár milyen logika alapján osztályozza az adott dokumentumokat, különösen a kéziratok esetében. A mappák sorrendje logikus, de a katalógus nem feltétlenül könnyíti meg az iratok megtalálását. Az adott tanulmány két változatának megtalálása tulajdonképpen a véletlennek köszönhető.

²²⁴ 1954-ben már a civil katonai kapcsolatok problémakörével foglalkozott. Harvard University, *The behavioral sciences at Harvard ; report* (Cambridge, 1954), 168. [http://hdl.handle.net/2027/uc1.\\$b86630](http://hdl.handle.net/2027/uc1.$b86630). Ugyanez szűrhető le Eric de Dampierre-rel való levelezéséből. Eric De Dampierre, 20 December 1965.

véglegesen közzétett változat elemzése után igyekszik adni a disszertáció. Abban a reményben történik majd, hogy arra a kérdésre teljes bizonyossággal válasz legyen adható, vajon az írás ezen átmeneti változata megerősíti-e azt a feltevést, miszerint Huntington tanulmánya, bevallottan már létező elemekre építve, elsősorban a haditengerészet új stratégiai felfogásának a haderőnemen belüli és kívüli terjesztésére készült, ezért sem történtek erőfeszítések szélesebb körű népszerűsítésére, és maga Huntington sem tartotta igazából sajátjának, ezért sem idézte később sem egyetlen kivétellel.

III.1. A HUNTINGTONI TANULMÁNY

Amint az bemutatásra került, az 1950-es évek közepére a haditengerészet olyan valósággal nézett szembe, amely 180 éves története során soha nem fordult elő. Az Egyesült Államok ellensége egy szárazföldi hatalom volt, nagy szárazföldi hadsereggel, de meglehetősen korlátozott haditengerészettel, többnyire csak a parti vizeken tevékenykedő szovjetek pusztán néhány évvel azelőtt szereztek nukleáris képességeket. Az Egyesült Államok haditengerészete végül nem került másodlagos szállítási szerepbe, küzdött az egyesítési vitákban, kivért a leszerelési folyamat során, de fontos kompromisszumokat kötött, így képes volt megtartani a tengerészeti repülést és partraszálló képességeit. Ez az új helyzet lehetővé tette, hogy a haderőnem története során először tudott válaszolni arra kihívásra, hogy erőt kivetítsen ki „*az eurázsiai kontinenst körülvevő part menti döntő fontosságú sávra*”.²²⁵

Huntington gondolatmenete szerint a haditengerészetnek nem volt feladata megkérdőjelezni, miért kérnek egy adott feladatot, elég, ha az Egyesült Államok feloldhatatlan ellentétbe keveredett a Szovjetunióval. Úgy tűnik, hogy követi azt az elvet, amelyet Posen néhány évtizeddel később összefoglalt: „*Békében vagy háborúban a politikai-katonai integráció alapvető kérdése az, hogy az államférfiaknak áll-e rendelkezésükre olyan katonai eszköz, ami szükséges azon politikai célok eléréséhez, amiket az állam biztonságának eléréséhez szükségesnek gondolnak.*”²²⁶ Az Egyesült Államok, mint tengeri hatalom, haditengerészetének stratégiai koncepciója az, hogy erejét az ellenség által birtokolt partra vetítse. A helyzet maga a magyarázat, ahogy a

²²⁵ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 491.

²²⁶ Barry Posen, *The sources of military doctrine: France, Britain, and Germany between the world wars* (Cornell University Press, 1986), 28.

fiatal szerző hangsúlyozza: küldetése biztosítja a haderőnem létjogosultságát, valójában az ellenséges szárazföldi hatalom megléte igazolja az erő kivetítés szükségességének ezt a módját.

Az amerikai haditengerészet létezése az Alkotmányban gyökerezik, amely felhatalmazást ad: „*hajóhad felállítására és fenntartására*”²²⁷, míg a hadsereg, mivel az alapító atyák amerikai földön sokat küzdöttek egy reguláris hadsereggel, ezért igyekeztek óvatosak lenni, így csak annak: „*szervezéséről*” tesz említést az alaptörvény.²²⁸ Bár a geopolitikai szükségletek régóta meghaladják ezt a kitétel, és a hadsereget nem az egyes kérdések vagy viták rendezésére állítják fel, hanem folyamatosan fenntartják, a szerzők logikája még mindig nyilvánvaló. A haditengerészet, amint az a kialakuló köztársaság kezdetétől fogva nyilvánvaló volt, az ország alapvető szükségleteinek kielégítéséhez nélkülözhetetlen háborúban, és békeidőben, ezért költségeit semmilyen körülmények között nem szabad megkérdőjelezni.

Azok, akik ismerik Huntington előadásmódját, biztosan felismerik az írás első soraiban a szerző tipikus stílusbeli és szerkesztésbeli jellemzőit. Szokás szerint „*in medias res*” kezd, rögtön a kérdésre és az elméletre összpontosítva, amivel aztán az írás során foglalkozni fog. 2011 januárjában Fareed Zakaria, a Huntington egykori hallgatója visszaemlékezést készített néhai mentoráról, amely különös betekintést nyújt Huntington elméletalkotási megközelítésébe. „*Sam gyakran mondogatta: „Kell találni egy nagy független változót és egy nagy függő változót” [;] ...valami nagy magyarázatával kell kezdened*” ... „*Az a feladatod, hogy leegyszerűsítsed, és így az olvasók megértsék, mi az egyetlen, vagy mi az a pár erőteljes ok, ami megmagyarázza az adott fontos jelenséget.*”²²⁹ Huntington saját szavaival: „*egy jó elmélet pontos, mértéktartó, elegáns, és kiemeli néhány fogalmi változó kapcsolatát. Szükségszerű, hogy egyetlen elmélet nem magyaráz meg teljesen egy eseményt vagy eseménycsoportot. Ezzel szemben egy magyarázat elkerülhetetlenül összetett, összefüggéstelen, zavaros és intellektuálisan sem kielégítő. Sikere nem abban rejlik, hogy mértéktartó, hanem abban, hogy átfogó. A jó*

²²⁷ United States Congress, "Constitution of the United States," ed. United States Congress (1789). Érdekes, hogy az *NWP-10* is hasonló dolgot jegyez meg.

²²⁸ A fogalmazásbeli különbségtétel egyértelműsíti, hogy az alapítók állandó hajóhadat akartak és a szárazföldi hadsereget csak veszély esetén kívánták összehívni, egyébként veszélyesnek látták az államra, egy brit hatalom átvételi kísérlettől tartva.

²²⁹ Fareed Zakaria, "Remembering Samuel Huntington," *Foreign Policy. com* 5 (2011), <https://foreignpolicy.com/2011/01/06/remembering-samuel-huntington/>. 2020 szeptember 19.

*történelmi leírás időrendi sorrendbe van szedve, és meggyőzően elemzi az események sorozatát, illetve megmutatja, miért vezetett egyik esemény a másikhoz.”*²³⁰

A publikálás helye azt jelzi, hogy főleg haditengerészeti közönségnek szól, ahogy ezt Hegmann véleményével már előkerült, és ez minden bizonnyal hozzájárulhatott ahhoz, hogy soha nem jutott el a szélesebb közönséghez. A *Navy Proceedings* tartalmát még ma sem vette fel tartalmai közé egyetlen adatbázis sem, még a legnagyobb keresőmotorok sem látnak a folyóirat előfizetőknek fenntartott oldalaira. Ugyanakkor ez sem teljesen magyarázza azt a tényt, hogy Huntington miért nem említette gyakrabban a tanulmányt interjúiban vagy életrajzaiban. A hatvanas és hetvenes évekre még igaz is lehetne, hogy nem volt tisztában az írás haditengerészetben belüli népszerűségével,²³¹ bár a Reagan kormányzat haditengerészeti reformjai után ez már kevésbé hihető. A szerző a személyes stílusának megfelelő struktúrát követ, gyakorlatilag nincs bevezetés, nincs magyarázat arra vonatkozóan, hogy a szerző mire akar összpontosítani, kezdi fő üzenetével. A stílus nagyon huntingtoni abban, ahogy a szűkszavú és nagyon koncentrált kezdés aláhúzza azt a feltételezést, hogy a közönségnek ismernie kell a körülményeket, és bizonyára osztja azt a nézetet, miszerint a téma figyelmet érdemel.

A tanulmány címe minden további magyarázat nélkül összekapcsolja a haderőnem mibenlétét és létezését az ország, az állam legfontosabb kérdésével, azaz a nemzeti biztonsággal, ugyanakkor jelzi, hogy bár az írás a haditengerészet küldetésével foglalkozik, ezt egy nemzeti jelentőségű kérdés indokolja. Arra is utal, hogy a téma a nemzeti biztonság területéhez és a haditengerészet új formájához kapcsolódik, amely eltér a korábban ismert, a Mahan által leírt „óceáni” formától. Egy szélesebb körnek szóló médium esetén a címet talán magyarázni kellene, de a *Proceedings* olvasótáborát adó aktív, vagy veterán tengerészek számára egyértelmű a kontextus, és a jelzés, hogy már a Mahan utáni időkről fog szólni az írás.

²³⁰ Huntington, *The third wave: Democratization in the late 20th century*, 4, xiii. Pontosan úgy, ahogy természettudományok alkalmazzák a leírásokat. A *Brookings Intézet* egy kiadványa 1954-ben már igyekezett a nemzetközi kapcsolatok terminológiáját meghatározni, a kiadvány a nemzeti érdeket a következőképpen határozza meg: “*a nemzetközi kapcsolatok állandója inkább, mint változója.*”. Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1954), 399.

²³¹ Még ez is kérdéses. John Lehman visszaemlékezése szerint a hetvenes évek elején olvasta először a tanulmányt és nem sokkal ezután személyesen is találkozott Huntingtonnal, akivel jól beszélgettek stratégiai kérdésekről. Lehman gyakorlatilag kikerülte a feltett kérdést, és nem nyilatkozott a tanulmányt övező kérdésekről. John Lehman, F., március 30. 2021.

Huntington egyértelműen összeköti a nemzet biztonságának témáját a haderőnemmel, valójában a haditengerészet szövegekörnyezete nem kevésbé fontos, mint az ország védelme az alkotmányában meghatározottak szerint. A címet megerősíti az első mondat, ami szerint minden haderőnem küldetésében a nemzeti politikának alapvető szerepet kell játszania, amit valamennyi haderőnem „*stratégiai koncepciójának*” neveznek. A szerző éppen ebben az első néhány sorban említi a haderőnemek több aspektusát és azok kapcsolatát az Egyesült Államok civil politikai rendszerével, amelyeket későbbi könyveiben és tanulmányaiban kutatott, illetve feltárt.

III.1.1. A katona és az állam

A tanulmány első nagyon tömör mondatait sokkal jobban meg lehet érteni, ha ismertetésre kerülnek a szerző ugyanazon a területen írt másik írásában feltárt szempontok is. Huntington 1953-tól²³² a Harvard Egyetemen a katonai hivatás témájával foglalkozott, amit aztán *A Soldier and the State*²³³ címet viselő kötetében adott ki 1957-ban, csak három évvel később,²³⁴ mint a *Proceedings*-ben megjelent tanulmány. Ebben az egyik legismertebb kötetében bőségesen foglalkozott a tisztikar egészének, valamint a haderőnemek, a hadsereg és a haditengerészet történetével külön-külön, bár a nemzeti politika ugyanazon fókuszpontjából indul ki: „*A civil-katonai kapcsolatok a nemzeti biztonsági politika egyik aspektusa.*”²³⁵

Kijelenti, hogy mivel a társadalom a polgárháború után elkezdett egyre liberálisabbá válni, a tisztek inkább a konzervativizmus felé hajlottak. A jelenséget azzal az inherens tapasztalattal magyarázza, amellyel a katonáknak napi szinten szembe kellett nézniük, hogy a háború legvalószínűbb oka az emberi természet „*jelentősen romlott karaktere*” és „*a katonai lét felerősíti az emberben rejlő gonoszt, az ember természetes büszkeségét, nyereségvágyát és mohóságát*”²³⁶. Az amerikai tisztek számára a jó és a rossz kettőssége az emberi természetben elkerülhetetlenné tette a háborút.²³⁷ Huntington

²³² A Ford Alapítvány fentebb említett beszámolója 1954-ből említi Huntington-t, mint adjunktust, aki a civil-katonai kapcsolatokat kutatja. University, *The behavioral sciences at Harvard ; report*, 168.

²³³ Huntington, *The Soldier and the State*.

²³⁴ Az előszóban a munka befejezéséeként megadott datum 1956, bár a könyv publikációjára csak a következő évben került sor. Ibid., ix.

²³⁵ Ibid., 1. “*Civil-military relations is one aspect of national security policy.*”

²³⁶ Ibid., 257.

²³⁷ Valóban Niebuhr-i gondolat. Reinhold Niebuhr, *Beyond Tragedy Essays on the Christian Interpretation of History* (New York: Scribner's Son, 1937), 278-79. és Reinhold Niebuhr, *The nature and destiny of man: a Christian interpretation*, vol. 1 (Westminster John Knox Press, 1996), 272.

aztán tovább kutatja az elhangzott pontot, és felsorolja azoknak a szerzőknek a bizonyítékait, akiknek véleménye alátámasztja nézetét. Ezek egyike D. H. Mahan,²³⁸ aki hangsúlyozta a történelem szerepét az emberi viselkedéssel kapcsolatos általánosítások felismerésében, mivel csak ezek a következtetések használhatók feltételezések kidolgozására a jövő iránymutatásainak megfogalmazása érdekében. Ahogy Huntington idézi Wheelert²³⁹ egy 19. századi katonai teoretikust, tankönyvszerzőt és professzort, aki osztja azt a meggyőződést, hogy a fejlődés csak a technológiában megy végbe, de „*az erkölcsstudományban... ezernyolcszáz év alatt nem történt előrelépés*”.²⁴⁰

A hadsereg politikai alárendeltsége a katonai erők társadalomból történő intézményi elválasztásához kapcsolódik, és a XIX. század vége felé történt. A hadsereg és a haditengerészet tisztjei hangsúlyozták alárendeltségüket az állam végrehajtó hatalmi ágának, de Huntington ezt a kötetben egy kissé más szemszögből mutatja be. A kormányzat szerepe nagyobb mértékben tűnt korlátozottnak a nemzet akaratának érvényesítésére a külügyekben, mint a hadseregé. Az ország földrajzi elhelyezkedése miatt a haditengerészetet gondolták az első védelmi vonalnak, és következésképpen a haderőnem tisztjei hangsúlyozták is, hogy alá vannak rendelve a kormányzatnak, aláhúzva felelősségüket az ország biztonságáért. Valószínűleg ugyanez a felfogás tükröződik Huntington 1954-es tanulmányában, amikor a haderőnem felelősségét említi. Ahogy Fiske²⁴¹ fogalmaz: „*az a hivatásunk, hazánkat védjük a tengeren, és nem a kongresszust*”.²⁴² A haditengerészetnek lehetőséget kell biztosítani a saját „*stratégiai, taktikai és fegyelmi szabályaik*” kidolgozására, de a végén természetesen mindannyian a „*polgári hatóság általános ellenőrzése alá tartoztak, amely iránt teljes engedelmességgel kell lenniük*”.²⁴³

²³⁸ Alfred Thayer Mahan apja, híres amerikai stratégiai szerző, építómérnök és a *West Point* katonai akadémia professzora.

²³⁹ Junius Brutus Wheeler, *A Course of Instruction in the Elements of the Art and Science of War: For the Use of the Cadets of the United States Military Academy* (D. Van Nostrand, 1889), v.

²⁴⁰ Huntington, *The Soldier and the State*, 258. Az amerikai társadalom jellegzetességei a gyors ipari és kereskedelmi fejlődés éveitől a harcias nacionalizmus, individualizmus, és a kereskedelmi szemlélet. Ahogy növekedett a jólét a gazdasági fejlődéssel együtt a tisztikar szemében az amerikai nacionalizmus veszélyt jelentett a nemzeti biztonságra. A civilek túlzott magabiztossága élesen szemben állt a hivatásos katonáktól elvárt fegyelmekkel és engedelmességgel.

²⁴¹ Tengerésztiszt és feltaláló (1854–1942). Számos könyvet írt annak szükségességéről, hogy a nyilvánosság támogatását meg kell nyerni a haditengerészet számára.

²⁴² Bradley Allen Fiske, *The Art of Fighting: Its Evolution and Progress, with Illustrations from Campaigns of Great Commanders* (Century Company, 1920), 365. A kijelentés második fele Huntington szerint arra vonatkozik, hogy a hadsereg számára a parancsnoki láncolat értelmezhető volt az elnöktől, mint a főparancsnoktól lefelé, de a Kongresszus nem illett sehová ebben az alá és fölrendeltségi viszonyban.

²⁴³ Alfred Thayer Mahan, *Naval Administration and Warfare: Some General Principles, with Other Essays* (Boston, Little, Brown, 1908), 137-38.

Mivel Huntington a haditengerészetet a hadsereggel együtt mutatja be, ebben az időben a stratégia és a nemzeti politika kapcsolatát a politikai döntéshozók kötelességének tekintette. Feladatuk volt meghatározni a nemzeti politika célkitűzéseit, és biztosítani az összes erőforrást, amire a haderőnemeknek szüksége lehet e feladatok megvalósításához. Következésképpen a hadsereg feladata volt megpróbálni ezeket az erőforrásokat felhasználni a korábban kitűzött célok elérésére. Ennek az alkalmazásnak a tervezési folyamata alkotja a stratégiát.²⁴⁴ Huntington idézi azokat a tiszteket, akik megerősítik, hogy a katonai stratégia az államférfi szolgálja, és a nemzet céljainak meghatározása elsőbbséget élvezett a stratégiai döntésekkel szemben. Mint az egyik citált tengerésztiszt állítja: „*a politika háborút indít; majd a háború további politikákhoz vezet, és a szerződések folytatják ezeket a politikákat, amikor a háború a javukra dönt*”.²⁴⁵ Nyilvánvalóan Clausewitz-féle felfogás az amerikai haderőnemekről, ahogy ezt Huntington is megjegyzi.

Amint a harvard-i tudós folytatja a katonai hivatás történetének feltárását a huszadik század első évtizede után, elmagyarázza, hogy a tisztek nemzeti politikához való hozzáállása tükrözte ezt a hagyományos konzervativizmust az első világháború előtti és alatti időszakban. A katonák folyamatosan hangsúlyozták a háború elkerülhetetlenségét. A katonai konfrontációkat el lehet odázni, lehet azokat korlátozni, de végső soron nem lehet őket teljesen elkerülni. A haderőnemek a kor fokozódó nemzetközi feszültsége elleni megoldást nem a szerződésekben és az intézményi eszközökben keresték, hanem a nagyobb katonai erőben. Azt állították, hogy a katonai felkészültség meghatározza a háború kimenetelét, és az ehhez szükséges ipari fejlődés a gazdaságot is szolgálja. Az erős katonaság az ellenséges agresszió elrettentését is szolgálhatja.

Hasonló elképzelések befolyásolták a háború utáni elképzeléseket a biztonságról, illetve tükröződnek az 1954-es tanulmányban. Huntington feltárja a haderőnemek szerepét, és fő céljukat a nemzeti politika végrehajtásában látja, a felállított stratégiai koncepció követelményei mentén. Ezek határozzák meg, egy haderőnem hogyan, mikor és hol kell megvédje a nemzetet a jelentkező fenyegetésektől. Amikor Huntington a haderőnem stratégiai koncepciójának megvalósításához szükséges erőforrásokat elemzi,

²⁴⁴ Huntington, *The Soldier and the State*, 263.

²⁴⁵ *Ibid.*, 260.

a haderőnek és a társadalom viszonyához a kormányzat szemszögéből közeledik²⁴⁶, amit osztott a *Brookings Intézet*²⁴⁷ vagy éppen PhD témavezetője, Elliott Yandell²⁴⁸ is, aki a Harvardon a Kormányzat tanszék vezetője volt egyben. A hidegháborúnak ez az instabil szakasza arra készítette Huntingtont, hogy két évvel később arra a következtetésre jusson, hogy „*a biztonság most a politika végső célja*” a technológia és a nemzetközi politika változása miatt „*és nem annak kiindulási alapként való feltételezése*”.²⁴⁹

Itt meg kell említeni pár iratot, amelyek a Samuel P. Huntington személyes archívumban²⁵⁰ találhatóak és *A Katona és az Állam* című könyv előzetes tervezetének tűnnek. Az egyik vázlatos oldal: „A hadsereg és a nemzetpolitika”, a hadsereg történetét rendező a haditengerészet tanulmányában használt címsorok szerint: kontinentális, óceáni és eurázsiai fázis. A következő, kézzel írott lapok részletesen bemutatják ezeket a szakaszokat, valószínűleg Huntington ugyanezen elvek alapján tervezte a civil katonai kapcsolatokról szóló tanulmány vagy könyv szerkezetét.

III.1.2. Stratégiai koncepció

A tanulmány első sora: „*Egy haderőnem alapvető eleme a nemzeti politika végrehajtásában betöltött célja, vagy szerepe*” – voltaképpen Clausewitz híres sorának parafrázisa: „*A háború a politika folytatása más eszközökkel*”²⁵¹. Huntington számára természetes, hogy az államhatalmat érvényesítő szervezet aktív szerepet játszik a politika döntéshozó testületeinek életében. Bevallottan realista, aki magát „*Niebuhr*

²⁴⁶ States, *Report of the Rockefeller Committee on Department of Defense Organization*. and States, *Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy*

²⁴⁷ Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954*, 156. A Brookings szerzői számára egyértelmű, hogy a biztonság megteremtése sokrétű erőfeszítéseket kíván: „*Nincsen olyan katonai biztonsági kérdés, amit csak katonai szempontból lehet megoldani, ehhez hasonlóan a politikai, gazdasági, és társadalmi problémáknak is szinte mindig van katonai biztonsági vetülete*”

²⁴⁸ Elliott, *Mobilization Planning and the National Security, 1950-1960: Problems and Issues*, 81. and

²⁴⁹ Huntington, *The Soldier and the State*, 3.

²⁵⁰ Samuel P Huntington, Continental, 1950's, Box 54, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, Harvard University, Folder 22: Harvard University Archive.

²⁵¹ Carl von Clausewitz, "In Michael Howard & Peter Paret, eds, *On War*," (Princeton, NJ: Princeton University Press.[Originally published in 1832/34.], 1984), 87. Magyarul: Carl von Clausewitz, *A Háborúról*, trans. Szabó Julia (Budapest: Zrínyi, 2013).

gyermekének”²⁵² tartotta, természetesnek találja, hogy a nemzetnek védelemre van szüksége a bukott emberi természet fenyegetése ellen.

Egy katonai haderőnemet a stratégiai koncepció,²⁵³ az általa felhasznált nemzeti erőforrások és a szervezeti felépítése határoz meg²⁵⁴, három jellemző, amely megfelel a tiszt három jellemzőjének *A Katona és az Állam*-ban²⁵⁵: a szakértelem, a felelősség és a testületi jelleg. Ugyanazon szakma különféle elméleti, társadalmi és szervezeti vonatkozásaival foglalkoznak, a tanulmány a haderőnem szemszögéből, a három évvel később írt könyv pedig az egyén szempontjából. A második világháború után a hadsereg kapcsolatát a társadalommal a kötelesség jellemezte, a katonák felelősek a működésükhöz szükséges erőforrások felhasználásának biztonságáért és módjáért. A haderőnem egyértelműen alá van vetve a nemzeti politikának, és szerepe idealista szempontból is egyértelmű: a köztársaság védelme. Az amerikai eszmék és intézmények harmonikusan illeszkednek egymásba, kiegészítve egymást.

Közelebbről szemügyre véve a kifejezést fontos megjegyezni, hogy a stratégiákra vonatkozó terminológia a haditengerészetnél több mint tág. Bruns²⁵⁶ is elismeri ugyanezt, hozzátéve, hogy fontos szemantikai különbségek vannak a tengeri, haditengerészeti és az amerikai haditengerészet stratégiai között.²⁵⁷ Swartz egyedülálló módon közelítette meg a témát²⁵⁸: „Az USN soha nem volt szigorú a szakpolitikai / stratégiai / fogalmi terminológiában. A definíciókat unalmas, lényegtelen, egyénieskedő megközelítéseknek tartották.” Bruns megjegyzi, hogy a hallgatóságtól függően a terminológia megváltozhat az ilyen dokumentumokban: „Valójában nincsenek különösebb sorrendbe állítva; stratégiák, doktrínák, koncepciók, tengeri műveletek koncepciói, jövőképek, haditengerészeti műveletek, filozófiák, politika, útmutatás, elemzés és PR-írások”²⁵⁹ formájában használják a fogalmat a szerzők. Ugyanebben a tanulmányban Bruns megjegyzi a Huntington által használt a stratégiai koncepcióról: „Samuel Huntington,

²⁵² Kaplan, "Looking the World in the Eye." Eredetileg: "Ahogy Arthur Schlesinger mondaná, Niebuhr gyermeke vagyok."

²⁵³ Swartz részletezi a nagystratégia és a stratégiai koncepció közötti különbséget. Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One," 25-26.

²⁵⁴ Huntington tanulmányának talán legtöbbet idézett megállapítása ez a hármas identitás.

²⁵⁵ Huntington, *The Soldier and the State*, 8-10.

²⁵⁶ Bruns, "US Navy Strategy & American Sea Power from "The Maritime Strategy "(1982-1986) to "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower"(2007): Politics, Capstone Documents, and Major Naval Operations 1981-2011," 71.

²⁵⁷ Ugyanezt olvashatjuk már az NWP-10-ben majd később Hegmann-nál is.

²⁵⁸ Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One."

²⁵⁹ Bruns, "Short The U.S. Navy's Role in National Strategy, Especially Between 1980 and Today." 9.

akinek a stratégiai koncepció szükségességéről szóló gondolatai egyaránt várják a tudósok és a politikai döntéshozók újrafelfedezését.”²⁶⁰

Huntington felfogásában a stratégiai koncepció definiálja a haderőnem szerepét a nemzeti politikában. Egy ilyen koncepció leírja, hogy hol, hogyan, milyen körülmények között, és mikor kell a nemzetet védelmezni a veszélyekkel szemben. A stratégiai koncepció kritikus a haderőnem életében, mert ez segít meghatározni azoknak a forrásoknak a felhasználási módját, amiket a Kongresszus bocsátott a haderőnem rendelkezésére. Enélkül a haderőnem elveszne a különböző egymással ellentétes célok között és végül fizikai és morális hanyatlásához vezetne.²⁶¹ A XX. század első négy és fél évtizede alatt Mahan a döntő tengeri ütközetet szülő doktrínája játszotta a vezető szerepet a *US Navy* felfogásában, annak ellenére, hogy ilyen döntő ütközetre egyszer sem került sor. Most a második világháború végeztével, a tengeri vetélytársak eltűnésével új stratégiai koncepció kellett szülessen, vagy ahogy Huntington írja, a Navy eltűnik.

A tanulmány olyan mély nyomot hagyott a szakirodalomban és a szakértők gondolkodásában, hogy a kifejezésnek a haditengerészetben belüli használata 1954-et követően, ebben a jelentésben Huntingtonhoz kapcsolódik, bár azt korábban illetve később is használták mások széles körben.²⁶² Meglepő módon a „stratégiai koncepció” kifejezést a szerző 1954-ben írt tanulmányában 24-szer használja, ami messze kimagaslik minden más hasonló, a korban kiadott írások közül,²⁶³ míg a másik ebben az évben kiadott írásában csak egyszer.²⁶⁴ A tanulmány után három évvel megjelent híres könyvében, a *Katona és az Állam*-ban²⁶⁵ nem használta fel, és csak háromszor fordul elő a szófordulat az 1961-ben írt könyvben, a *Common Defense*-ben²⁶⁶. Swartz úgy véli, hogy

²⁶⁰ *Ibid.* Huntington Mahannal és Corbettel kerül említésre, mint klasszikus szerző. Ugyanakkor ez az elismerés nem teljes körű, Peter Haynes úgy gondolja, hogy Huntington népszerű volt a hidegháborút követő időszakban egyes vezető US Navy tisztek körében, de nem érdemel több figyelmet. Peter D Haynes, *American naval thinking in the post-Cold War era: the US Navy and the emergence of a maritime strategy, 1989-2007*, Naval Postgraduate School Monterey CA (2013). Ezzel együtt ez a népszerűség a mai napig tetten érhető. Több írás is született meghatározó szakértőktől, akik egyenesen Huntington írásának mintáját követik. Andrew Krepinevich and Robert O Work, "A new global defense posture for the Second Transoceanic Era," *Center for Strategic and Budgetary Assessments, Washington DC* (2007). vagy Rubel, "National policy and the post-systemic navy."

²⁶¹ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 488, 91-92.

²⁶² Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One," 21.

²⁶³ Mintha jelezni kívánná, hogy nem tengerészként milyen fontosnak tartja a kifejezést, és a kor terminológiai célkitűzésinek megfelelően szeretne egy ilyen kifejezést különleges tartalommal megtölteni.

²⁶⁴ Samuel P Huntington, "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy," *Journal of International Affairs* (1954).

²⁶⁵ Huntington, *The Soldier and the State*.

²⁶⁶ Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*.

a kifejezés haditengerészeti használata különleges, és egyes stratégiai dokumentumok a valóságban stratégiai koncepciók, de más kifejezést használnak valamire, ami valójában stratégiai koncepció. Amint Swartz megjegyzi, Huntington magát a kifejezést nem következetesen használja „a terminológia alkalmazásában a legtöbb mai haditengerészeti dokumentumhoz hasonlóan: a „stratégiai koncepció”, „doktrína”, „elmélet”, „szerep” és „funkció” egymással egyenértékűek.”²⁶⁷

Egy jó példa arra, hogy ezt a kifejezést a háborús tervezők széles körben használták a második világháború előtt és alatt olyan magas szintű tervekre, amelyek összefoglalják az adott katonai erőfeszítéseket a korábban kitűzött stratégiai célok elérése érdekében. A híres CCS135 az 1943-as stratégiai alapkoncepciót így határozza meg: „A stratégiai offenzívát maximális erővel kell végrehajtani az atlanti-nyugat-európai színtéren közvetlenül Németország ellen, a maximális erők alkalmazásával, összhangban a más színterek elfogadott stratégiai koncepcióinak fenntartásával.”²⁶⁸ Néhány évvel később Horne admirális az általános világháborús haditengerészeti stratégia tényleges megvalósításához használja ezt a kifejezést.²⁶⁹ Morton L. Ring ellentengernagy a *Naval War College*-ben 1950-ben tartott előadásában így fogalmazott: „A ciklus egy JCS stratégiai tervvel kezdődik, amely felvázolja a hadsereg, a haditengerészet és a légierő erőit és küldetéseit. A haderőnemek minisztériumai utána a stratégiai koncepcióban kijelölt missziókat operatív tervekké alakítják, hozzáadva a szükséges támogató és szolgáltató csapatokat.”²⁷⁰

A *Naval War College Global Strategy Discussions* címmel ötödik éves összejövetelét 1953. május 4–8-án tartották. A sorozat igyekezett felhívni a figyelmet azokra a problémákra, amelyekkel az Egyesült Államok háborús veszély idején szembesülhet. Az egyik központi probléma egy globális stratégiai koncepció és a szükséges kiegészítő lépések meghatározása volt, amelyek segítséget nyújthatnak a nemzeti célok eléréséhez. Négy csoportos beszélgetés foglalkozott a stratégiai koncepciók különböző aspektusával. A kiscsoportos munkában „a haditengerészeti tisztjei, valamint a Haditengerészeti Főiskola rendes és tartalékos osztályai, illetve civil

²⁶⁷ Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One," 24.

²⁶⁸ Joint Chiefs of Staff, Basic Strategic Concept for 1943 (CCS 135), 26 December 1942.

²⁶⁹ FJ Horne, "Naval Logistics Administration," *Public Administration Review* 5, no. 4 (1945).

²⁷⁰ Morton L Ring, "The Munitions Board and National Strategy," *Naval War College Information Service for Officers* 2, no. 10 (1950): 29.

és katonai vendégek voltak jelen”.²⁷¹ Conolly admirális²⁷² a következőképpen használja a kifejezést a program bevezetőjében: „Egy ilyen jellegű tanulmány elkészítése során egy olyan stratégiai koncepció elérése érdekében, amely reálisan tervezett cselekvést és határozott politikát vázol fel, az általánostól a specifikusig, az absztrakttól a konkrétig kell érni. A céltól kell haladnunk a politika felé, és végül stratégiai koncepciót és programot kell kidolgoznunk a tényleges katonai felkészültség számára.”²⁷³ Tehát Conolly számára a stratégiai koncepció a politikából származik, és határozott, tényleges katonai fellépést eredményez.

Reitzel, aki az ICG igazgatóhelyettese volt, és mint ilyen közvetlen hatással lehetett Huntingtonra, a következőképpen határozza meg a kifejezést: „Engem csak az érdekel, hogy meghatározzam a háború magasabb stratégiai irányításának különféle módjait. Itt átfogó stratégiai koncepciókkal kell kezdenünk, hogy megértsük a végrehajtásukhoz kialakított rendszereket és szervezeteket.”²⁷⁴ Majd később így folytatja: "Hivatkoztam kulcsfontosságú stratégiai döntésekre – ami egy stratégiai koncepció kifejtése alapvető cselekvési mintákban."²⁷⁵ Reitzel, aki a háború alatt a Haditengerészet európai haderejének pszichológiai hadviselési egységénél,²⁷⁶ majd aztán a CIA felállításában játszott jelentős szerepet,²⁷⁷ 1956-ban a *Naval War College*-en tartott előadást „*The Strategic Plan*” címmel. Ebben egy ideális helyzetet felvázolva a stratégiai koncepciót a stratégiai tervezés egy hierarchikusan felépített rendszerébe helyezi: a legmagasabb szintű alapvető nemzeti célokból alakul ki a nemzeti biztonsági politika, amiket alapvető katonai célokká alakítanak. Ezen célok elérési módja a stratégiai koncepció. Ezek regionális háborús tervekké alakulnak, amiket küldetési/feladat tervek segítenek.²⁷⁸ Leírásából az is kiderül, hogy a koncepciókért a JCS a felelős, míg a politikát az NSC jelöli ki. További kutatás remélhetőleg tudja majd tisztázni Reitzel és

²⁷¹ "Report of fifth Annual session of the naval war college global strategy discussions", *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953): 5. Azt mindenképpen érdekes megjegyezni, hogy Huntington *Brookings*-beli kollégája, Charles J Moore jelen volt az eseményen. "Civilians," *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953), <http://www.jstor.org/stable/44640760>.

²⁷² Richard Lansing Conolly (1892–1962) Az első és a második világháborúban is szolgált nagy híri tengerésztiszt, 1950 és '53 között a Haditengerészeti Főiskola vezetője.

²⁷³ Richard L Conolly, "Introductory Remarks and Welcome," *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953).

²⁷⁴ William A Reitzel, "The National Higher Strategic Direction of War," *ibid.* 7, no. 7 (1955): 37.

²⁷⁵ *Ibid.*, 41.

²⁷⁶ William A Reitzel, "The cause of war: A lecture delivered at the Naval War College on 11 October 1954," *Naval War College Review* 7, no. 8 (1955).

²⁷⁷ Arthur Burr Darling, *The Central Intelligence Agency: An Instrument of Government, to 1950* (Penn State Press, 1990), 375-76.

²⁷⁸ Egy hadi játék felépítését írja le, ahol ilyen módon épülnek fel a hierarchikus szintek, azonban aláhúzza, hogy a valós élet teljesen más.

Huntington munkakapcsolatát, és arra kérdésre is választ tud majd adni a kevésbé ismert szerző milyen mértékben kapcsolódhatott terminológiai szempontból Huntington tanulmányához.

A manapság leginkább használatos és elfogadott definíciót a fogalomra Eccles admirálisnál találjuk. Szerinte a stratégiai koncepció gyakorlati alkalmazása megegyezik azokkal a konkrét taktikai műveletekkel, amelyeket logisztikai tevékenység előz meg.²⁷⁹ Ahogy későbbi definíciójában írja: „*A stratégiai koncepció a következő: verbális kijelentése annak, hogy:*

Mi célból,

Milyen mértékben,

Mikor kell elindítani az irányítást,

Meddig kell irányítani,

Általában hogyan kell irányítani,

*akkor az ilyen stratégiai koncepció gyakorlati alkalmazása konkrét taktikai műveletek formájában történik, amelyeket logisztikai cselekvésnek kell megelőznie.”*²⁸⁰ Ezt a definíciót tekinti jelenleg a szakirodalom a leginkább érvényesnek és a *US Navy*-re alkalmazhatónak, illetve ezt idézik a szerzők.²⁸¹

A legnagyobb kötetállománnyal rendelkező internetes adatbázis a <https://babel.hathitrust.org/>²⁸² a kifejezés előfordulási gyakoriságára vonatkozó keresés eredményei természetesen nem jelentenek reprezentatív és részletes kutatást,²⁸³ de jelezhetik a kifejezés használatának gyakoriságát az évtizedek során. Azt mutatják, hogy az adatbázisban szereplő ötvenes évekbeli dokumentumok az évtized során minden évben egyenletesen használták a kifejezést, és azóta sem történt jelentős változás a gyakorlatban, bár egy dokumentumon belül általában csak néhányszor fordul elő. A

²⁷⁹ Henry E Eccles, "Logistics and Strategy," *Naval War College Review* 10, no. 5 (1958): 27.

²⁸⁰ Henry E. Eccles, *Military concepts and philosophy* (Rutgers University Press, 1965), 48. Később megismétli gyakorlatilag ugyanezt a definíciót: Henry E. Eccles, *Military Power in a Free Society* (Newport, R.I. : Washington: Naval War College Press, 1979), 63.

²⁸¹ John B Hattendorf, "The Evolution of the Maritime Strategy: 1977-1987," *Naval War College Review* 41, no. 3 (1988). Owens, "US Maritime Strategy and the Cold War."

²⁸² A HathiTrust <https://babel.hathitrust.org/> website több, mint 13 M digitalizált dokumentumot tartalmaz a világ minden részéről Utolsó hozzáférés: 20. július, 2020.

²⁸³ A katonai témákhoz köthető minősített anyagok, mint például a JCS iratok nem szerepelnek közöttük, bár a terminust gyakran megtaláljuk különböző iratokban. Staff, Basic Strategic Concept for 1943 (CCS 135).

*Proceedings*²⁸⁴ folyóirat 1874-től elérhető tanulmányain elvégzett hasonló egyszerű keresés azt jelzi, hogy a kifejezést a tengerészeti szerzők mindig is használták, bár Huntingtonnak ebben a tanulmányében szereplő magas előfordulási arány (24x) teljesen egyedi. Még azok a szerzők is, akik gyakran alkalmazzák ezt a szófordulatot írásaikban, mint például Scott C. Truver, csak néhányszor teszik meg egy művön belül.

Még ezek után a nagyon kezdetleges felmérések után is kijelenthető, hogy a kifejezést Huntington a tanulmányban arányosan sokkal-sokkal gyakrabban használja, mint bármely más hasonló írásban, vagy más szerzők ugyanabban az időben és ugyanazon a területen, annak ellenére, hogy egyes írások témája éppen a haditengerészet stratégiai koncepciója.²⁸⁵ Ez igaz Huntingtonra is, aki néhányszor használta a kifejezést más műveiben, de jóval ritkábban, mint az egy dokumentumon belüli két tucat.

Néhány olyan jegyzetet érdemes itt megemlíteni, amelyek Samuel P. Huntington személyes archívumának 54. dobozában találhatóak. Az egyik a „*The Navy its Political Position and Strategic Concepts*” címet viseli, és az 1800-as évek közepétől a II. Világháborúig terjedő haditengerészeti stratégiai koncepcióval foglalkozik, részletesen ismertetve a tengeri haderő megerősödését, majd Japánnal folytatott küzdelmeit. A második világháborút egy álom megvalósulásának nevezi, mivel a csendes-óceáni győzelem negyven év előkészület után főként tengeri sikernek tekinthető. A jegyzet többször utal a győzelmét teljes mértékben élvezni akaró haditengerészet és a hadsereg közötti küzdelemre is. A vázlatos szöveg a japán megadással fejeződik be, amely alá valószínűleg Huntington írta a kézzel írott megjegyzést: „*Navy Armageddon*”.²⁸⁶ Az irat formátuma bár nagyon hasonlít a „*The Soldier and the State*” fentebb említett tervezetéhez, tartalma egyedi, Huntington egyetlen könyvében vagy tanulmányában sem található meg.

Huntington a „*The Common Defense*” című. 1961-ben írt kötetében a katonai politikát stratégiára és struktúrára osztva elemzi. Ezt követően a stratégiát részletezve stratégiaiainak tartja azokat a döntéseket, amelyek a nemzetközi politika kategóriájába tartoznak. Mint ilyenek, két csoportba sorolhatók: a „*program*” típusú döntések és a „*felhasználási*” típusú döntések. Az első az adott katonai erő erejével, összetételével és

²⁸⁴ <https://www.usni.org/magazines/proceedings> Utolsó hozzáférés: 20. július, 2020.

²⁸⁵ Sam J Tangredi, "The Fall & Rise of Naval Forward Presence," *PROCEEDINGS-UNITED STATES NAVAL INSTITUTE* 126, no. 5 (2000).

²⁸⁶ Samuel P Huntington, Oceanic, 1950s, Box 54, Samuel P. Huntington personal archives HUM 178, Harvard University, Folder 14: Harvard University Archive.

felkészültségével, valamint fegyverzetével, típusával és fejlettségi szintjével foglalkozik. Az utóbbi a katonai erők alkalmazására, bevetésére és elkötelezettségére vonatkozik, és „*katonai szövetségekben, háborús tervekben és hadüzenetekben, haderő mozgalmakban és hasonlókban nyilvánul meg*”. Ezután folytatja a definícióval: „*egy stratégiai koncepció meghatároz egy adott szükségletet, és implicit vagy explicit módon előírja a fegyveres haderőnek felhasználására, erősségeire és fegyvereire vonatkozó döntéseket*”.²⁸⁷

Ebben az alfejezetben az került bemutatásra, hogy a haditengerészet keretein belül a jól definiált kategorikus stratégiai gondolkodás hiányának történelmi hagyományai miatt idegen egy terminus jól behatárolt következetes használata, mégis a Huntington tanulmányában alkalmazott ‘stratégiai koncepció’ kifejezés haditengerészetben belüli tudatosabb használatát a szakirodalom is Huntingtonhoz köti. A tanulmány megjelenésének időpontjához közel több olyan próbálkozás is történt, testületi és egyéni szinteken is, amik a stratégiai tervezés, és a stratégiai koncepció részleteinek megvilágítására irányultak.

III.1.3. A haderőnemek három jellemzője

Az 1954-es tanulmány első fejezete a haderőnemek működéséhez szükséges három alapvető tényezőt fejt ki bővebben, a szerzőtől később megszokott tömörséggel, mégis közérthetően. Ez a hármas kritérium nemcsak a haditengerészetben belül ismert és idézett, hanem az *Army* és *Air Force*-hoz köthető írásokban is találkozhatunk vele. Ahogy a fentebb említésre került, az Egyesült Államok alapító atyái szerint általános fenyegetések indokolták a haditengerészet életre hívását, és úgy gondolták, hogy ez olyan komoly kihívás, hogy állandó haderőnemre van szükség megválaszolásához. A haderőnem küldetése megváltozhatott a történelem során, különböző kihívásokban új válaszokra volt szükség, de a haditengerészet létezésével kapcsolatban soha nem merült fel kétség, mivel az Alkotmány megerősítette, hogy fontos az állam életében. A haderőnem a személyi állományból, a fegyverekből, az épületekből, a hagyományból és számos más elemből áll, de nem tudják betölteni a szerepüket, sem külön-külön, sem együtt, ha cselekedeteikben nincs olyan mögöttes cél, amely minden erőfeszítést a nemzeti célok felé irányítana.

²⁸⁷ Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*, 3-4.

Az írás elején a szerző figyelmezteti az olvasót a stratégiai koncepcióval kapcsolatban. A haderőnem adott szerepét meghatározó koncepció egyben azt is biztosítja, hogy a haderőnem katonai jellegű. Ugyanakkor más célokra is fel lehet használni, „*a külső biztonságtól független funkciókat is elláthat, mint például a belső rendfenntartás, katasztrófavédelem és állampolgársági képzés, de ez az eredeti cél*”. Ezzel együtt azonban a katonai erőt nem másodlagos feladatokra hozták létre, a „*haderőnem nem ezeknek a funkcióknak az ellátásáért létezik; sokkal inkább azért láthatja el ezeket a funkciókat, mert már létrehozták, éppen a nemzeti biztonságot fenyegető veszélyek elhárítására.*” A fiatal harvardi-tudós egyszerű, szűkszavú stílusában, ami majd jellemzője lesz jövőbeni munkáiban, leírja azokat a mondatokat, amelyeket Swartz az összes haditengerészeti „*capstone*” dokumentum mögött megtalálható vezérfonálnak nevez: miért is szükséges a stratégiai koncepció és mi történik egy haderőnemmél, ha híján van ennek a koncepciónak. Ahogy Swartz hozzáteszi, a tanulmány csak néhány évvel az „*admirálisok lázadása*” után született, amikor a haditengerészeti vezetők közül többen kiálltak haderőnemük jövője mellett, ami a szerepét és funkcióját kereső haditengerészet szempontjából fordulópontnak bizonyult. „*A valóságban ez az időszak nemcsak Huntington [tanulmánybeli] gondolkodásmódjának alapja lett, hanem azóta az összes amerikai haditengerészeti capstone dokumentumé is.*”²⁸⁸

Swartz megjegyzése más szempontból is fontos. Amit Huntington említ, az lényegi, de amit nem említ, az ugyanolyan jelentős lehet. Huntington egy szót sem szól a haderőnemek közötti küzdelemről²⁸⁹, ellentétben a *Proceedings*-beli forrásaival. Még Lukács is védi a haditengerészetet a többi haderőnemmél szemben. Huntington a tanulmányban kiemeli a haderőnem stratégiájának pozitív aspektusait, a tényt, hogy a tengerészeti stratégiai koncepció létfontosságú módon hozzájárulhat a nemzeti stratégiához, de a szerző nyilván nem akarja feltépni a haditengerészet frissen gyógyult sebeit.²⁹⁰ A tanulmány új időzítést jelez, amikor a régi sérüléseket elfelejtik, miután a Koreai háborúnak köszönhetően a költségvetés hadi előirányzatai jelentősen megnöttek, és a haderőnemek a nemzet érdekében dolgoznak. Ami meglepő, az a tekintély és önbizalom, amellyel Huntington kifejezi egy új korszak kezdetét. Úgy tűnik, hogy a

²⁸⁸ Swartz, "US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One," 24.

²⁸⁹ Egy külön tanulmányban foglalkozik majd a témával, lásd: Huntington, "Interservice competition and the political roles of the armed services."

²⁹⁰ Legalábbis nem az írás végső verziójában.

haderőnemek közötti viták rendeződtek, és ez a haditengerészet, a többi haderőnem és a nyilvánosság számára azt üzeni, hogy ez a haditengerészet új kötelessége. Így igaz, a következő húsz év igazolja majd ezt a megközelítést.²⁹¹

A haderőnem második fontos eleme Huntington véleménye szerint azok az anyagi vagy emberi erőforrások, amelyek lehetővé teszik a stratégiai koncepció megvalósítását. Amennyiben ezeket az erőforrásokat alternatív célokra is fel lehetne használni, olyanokra, amik nem az adott haderőnem alapvető feladatai, akkor a társadalomnak joga van megérteni, hogy ezeket az erőforrásokat miért különítik el az adott haderőnem használatára. Mindezek az erőforrások felelősséget jelentenek a haderőnem számára, és azokat a társadalom érdekében kell felhasználni, másrészt pedig a közvélemény nyíltan megjelenő támogatását jelentik a demokratikus társadalomban. Huntington, aki egész életében hűséges támogatója a Demokrata Pártnak,²⁹² de teljes mértékben elkötelezett a konzervativizmus mellett²⁹³ az alapító atyák demokratikus eszméinek és értékeinek megőrzése érdekében, hangsúlyozza a katonai haderőnem kötelezettségeit a nyilvánosság felé. A haderőnem felelőssége, hogy a támogatásban megnyilvánuló társadalmi támogatást fejlessze, ami csak abban az esetben tehető meg, ha létezik olyan stratégiai koncepció, amely meghatározza, hogy a haderőnem hogyan kapcsolódik a nemzeti biztonsághoz. Tehát az állami támogatás ezen aspektusa a stratégiai koncepciótól is függ. *„Ha egy haderőnemnek nincs jól meghatározott stratégiai koncepciója, a nyilvánosság és a politikai vezetők összezavarodnak a haderőnem szerepét illetően, bizonytalanok lesznek létezésének szükségességében, és apatikusak vagy ellenségesek a haderőnem társadalom erőforrásaira vonatkozó igényei iránt.”*²⁹⁴

Bár a nyilvánossággal való kommunikáció szükségességét a tanulmány alapvetően hangsúlyozza, sőt ez az egyik forradalmian új meglátása, sem a haderőnem, sem a szerző, Huntington, soha nem tett erőfeszítéseket annak érdekében, hogy ezt az írást az amerikai közvélemény számára jobban hozzáférhetővé tegye, annak ellenére, hogy az írás a haditengerészetben belül széleskörű elfogadottságnak örvendett. Ugyanakkor ez a társadalommal való viszony definíciója, illetve annak rendszerbe

²⁹¹ Az újonnan felfedezett szövegvariáns kapcsán majd bemutatásra kerül, ami alátámasztja ezt a feltételezést.

²⁹² Robert D Kaplan, *The Return of Marco Polo's World: War, Strategy, and American Interests in the Twenty-first Century* (Random House Trade Paperbacks, 2019), 165.

²⁹³ *„Ehelyett a rendhez és a változáshoz való általános hozzáállást testesíti meg, védvé az előbbit és korlátozva az utóbbit. A konzervativizmus célja a létező szociális, gazdasági és politikai kultúra és intézményrendszer megőrzése, megóvása és védelme”* Samuel P Huntington, "Robust nationalism," *The National Interest*, no. 58 (1999).

²⁹⁴ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy."

helyezése a stratégiai koncepcióhoz való kapcsolással azelőtt hiányzott a Navy fogalomtárából. Ezt erősíti meg Ernst M Eller²⁹⁵ véleménye is, aki a *Proceedings*-ben megjelent két tanulmányában (1947 és 1950) is megjegyezte, hogy az amerikai közvéleményt oktatni kell a haditengerészet szerepéről. Palmer szerint éppen ez a hiány, a közvélemény támogatásának elmaradása okozta a Sherman féle koncepció háttérbe szorulását,²⁹⁶

Huntington szerint a katonai haderőnem harmadik lényegi aspektusa a szervezeti felépítés. Amennyiben rendelkezésre állnak a források, azokat csoportosítani kell, hogy felhasználhatók legyenek az ország biztonságának megfelelő megvédésére. Így a stratégiai koncepció befolyásolni fogja az adott haderőnem szervezetét. Éppen ezért nem létezik ideális szervezeti felépítés, hiszen egy adott szervezet struktúrája nem megfelelő egy másik haderőnem számára, ha stratégiai koncepciójuk különbözik, álljanak bármely hierarchikus szintjén a fegyveres haderőnemeknek. Röviden, tehát a tanulmány megfogalmazásában egy haderőnem egy stratégiai koncepció, ami meghatározza a haderőnem szerepét a nemzeti politikában, állami támogatás, amely biztosítja a forrásokat ennek végrehajtásához, és végül szervezeti felépítés, ami a stratégiai koncepció leghatékonyabb megvalósítása érdekében csoportosítja az erőforrásokat.

Ezután Huntington folytatja a tanulmány indoklását, és amint az a fentiekben bemutatásra került, hallgatóságának bizonyára ismernie kellett a haditengerészet összes nehézségét, amelyeken átment a *USS Missouri* fedélzetén Japánnal való békeszerződés aláírása óta. Kifejti, hogy abban az esetben, ha a nemzetközi rendszer megváltozik, az adott haderőnem stratégiai koncepciójának is változnia kell. Ha a korábban fennálló fenyegetés csökken, a haderőnemnek új stratégiai koncepciót kell találnia, amely megfelel egy új fenyegetésnek. Ha a haderőnem stratégiai szerepe megváltozik, át kell alakítania a társadalomtól kapott támogatását és szervezetét, úgy, hogy azok tükrözzék küldetésének változását. Huntington már előrevetítve a következő fejezet tartalmát kijelenti, hogy amennyiben a haderőnem nem járul hozzá a nemzeti biztonsághoz, szerepe nem tisztázott a nemzetet érintő biztonság vonatkozásában, nincs joga az ország erőforrásainak felhasználására. Miután nagyon tömör stílusban lefektette az elméleti

²⁹⁵ Commodore Ernest M. Eller, "Sea Power and Peace," *Proceedings of the Navy* 73, no. 10 (1947), <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1947/october>; Commodore Ernest M. Eller, "Will We Need A Navy To Win?," *Proceedings of the Navy* 76, no. 3 (1950), <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1950/march/will-we-need-navy-win>. 2020 szeptember 18.

²⁹⁶ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*.

alapokat és meghatározta az írás látókörét, a haditengerészetre összpontosít, a következő fejezetben elemezi annak majdnem egy évtizedes válságát. A disszertáció későbbi fejezeteiben részletes bemutatásra kerül majd, mi okozta a haditengerészet nehézségeit a háború utáni évtizedben: az erőletett leszerelési folyamat, majd a viharos haderőnemek közötti vita és az egyesítés problémás időszaka benne az „*admirálisok lázadásával*”, a zsugorodó költségvetési keret és ezzel együtt az elérhető pénzüsszegekért való küzdelem, majd a koreai háború alatt hirtelen felszabaduló források miatt kialakuló új környezet. Huntington mégsem ezekben keresi a probléma gyökerét, hanem a *Navy* stratégiai koncepciójának hiányában.

III.2. A NAVY KRÍZISE

A tanulmány ezen része azért különleges, mert a szerző nyíltan beszél a haditengerészet nehéz időszakáról, ami ritka jelenség a haditengerészeti írók körében, főleg, hogy a haderőnem sok kritikát kapott. Ha a haditengerészetben belül ilyen vélemények fel is merültek, azok a haderőnemen belül maradtak.²⁹⁷ Ennek az őszinte hangvételű összefoglalásnak a részletei hasonlóak a *Brookings Intézetben* alkalmazott ún. „*problem paper*” technikához, amely a probléma felvázolása után különböző szempontokból közelítette meg a problémás területet. Mivel a dokumentumok a csoportos beszélgetés bevezetéséhez és segítéséhez készültek, nem kínáltak meghatározott megoldásokat, mivel a probléma mélyreható elemzése volt a cél, amelyből aztán a megoldás a csapat munkájának eredményeként fogalmazódott meg.²⁹⁸ Ezzel a megközelítéssel kapcsolatban fontos megemlíteni egy Huntington által 1957-ben tartott előadást az *Army War College*-ben. A stratégiai és koncepcionális gondolkodásmód különbségeinek ismertetésekor példákat említ, hogyan azonosult az előbbi megközelítés a katonai gondolkodással, és aztán később, a második világháború után más területeken is elkezdtek használni. Példaként említi *Brookings*-t és a probléma alapú témafeldolgozást, amelyek szerinte egyszerűen a klasszikus katonai probléma meghatározások voltak.²⁹⁹

²⁹⁷ Érdekes, de nem bizonyító erejű, azonban nagy mennyiségű áttekintett iratanyagból egyedül Charles J. Moore véleménye volt kritikus a Navy-vel szemben, a Navy aktív, vagy nyugállományú tagjainak írásaiból.

²⁹⁸ Mint a már korábban említett „*Problem of United States Shipping Policy*” Brookings Institution, Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy, 1 April 1948, Box 1, Overview of the Brookings Institution Seminar on Problems of U.S. Foreign Policy records, Brookings Institution, Hoovers Institution.

²⁹⁹ Huntington, "Logic and National Strategy" Army War College Lecture, Nov. 7: 9. A példányok számozottak voltak, összesen 23db készült. Az előadás után a példányokat vissza kellett adni a szerzőnek.

Ezt a nézetet támogatja. Moore altengernagy is, aki a „*problem paper*”-ekről beszélve megjegyzi, hogy alapvetően katonai módszerről van szó, sőt az ő dolga pont katonai témájú ilyen dokumentumok elkészítése volt a Brookings-on belül.³⁰⁰ A tanulmányban Huntington nagy valószínűséggel hasonló technikát használ, a válság leírása az ‘igazság pillanata’, ami sokkal nyersebben hangzik a korábbi szövegváltozatban,³⁰¹ de ami után a megoldást, a haditengerészet új küldetését könnyebb elfogadni. A szerkesztés briliáns és tudatos módját bizonyítja, hogy a válság leírását a haderőnem elemei, stratégiai koncepció, közvélemény támogatása és a szervezeti felépítés, szerint elemzi, megvizsgálja, hogy ezek hogyan torzultak az időszakban.

Néhány hónappal az úgynevezett „*admirálisok lázadása*” után, 1950. április 13-án Vannevar Bush, a washingtoni Carnegie Intézet elnöke, aki a második világháború idején az *Office of Scientific Research and Development* igazgatója volt, levelet küldött az összevont vezérkari főnököknek, Bradley tábornoknak.³⁰² Bush megemlíti a Gordon Gray miniszter által felállított bizottság jelentését (NSC 68) Európa védelemével kapcsolatban majd hozzáteszi, hogy nagyon súlyos következtetéseket kellett levonjon a hadsereg egészével kapcsolatban. Ezeket a rendkívül kritikus feltételezéseket részletezi Bradley-nek a három katonai haderőnemről és számos egyéb kérdéstről, de amit a haditengerészetről ír, valóban érdekes. „*Miután a haditengerészet, mint az nemzet első védelmi vonala generációk óta védte az országot, néha önmaga ellen is, egy olyan háború megvívása után, amelyben megbecsülést szerzett, a haditengerészet a nyugtalan béke időszakába lépett, amelyben már nem az első vonal, és amelyben egy olyan ellenféllel áll szemben, akinek az adott pillanatban nincs is felszíni tengeri ereje.*” Biztosnak tűnik, hogy a levél akkor íródott, amikor a haditengerészet a legmélyebb válságát élte, és ez lehet a tiszta véletlen műve is, de ugyanúgy utal a háború utáni forgatókönyvre, mint Huntington, amikor a haditengerészeti haderőnemnek nem maradt felszíni ellensége, és így ez már nem „*az első védelmi vonal*”.³⁰³

Bush ezután folytatja kritikáját, megemlítve a haditengerészet sikertelen álláspontját a stratégiai bombázások terén, ez a rész kihagyásra került Huntington

³⁰⁰ Moore, interview.

³⁰¹ A hosszabb szövegvariáns ebben a fejezetben majdnem egy oldallal hosszabb és a hangneme is sokkal kevésbé elnéző a *Navy*-vel kapcsolatban. Huntington, National Policy and the New Naval Doctrine.

³⁰² United States, "Foreign Relations of the United States: diplomatic papers," I (1950): 227.

³⁰³ Bush alapvetően megismétli azokat a kritikákat, amiket egy évvel korábban megjelent könyvében már leírt: Vannevar Bush, *Modern arms and free men: A discussion of the role of science in preserving democracy* (1949), 41-47.

publikált tanulmányából, csak a szöveg korábbi változatában található meg. Ezután „*a haditengerészet elsődleges küldetéséről*” beszél, ami szerinte csak a tengeri uralom fenntartása, illetve a transzport feladatok, a csapatok és az ellátás szállítása terén nyilvánulhat meg. A hordozók hasznosak lehetnek, véli Bush, de csak abban az esetben, ha a védelmük biztosítható a légitámadásokkal szemben. „*A legbiztatóbb tényező egy új szellem és a kemény valósággal való újfajta szembenézés a haditengerészetten belül. De pusztán a Navy-n belüli elszántság és eltökéltség nem lesz elég.*” Abban az esetben, ha a haditengerészet megteszi, amit kell, akkor a kormányzat, a kongresszus és az elnök támogatásával „*pár év kemény munka után*”,³⁰⁴ megfelelően fog működni. Érdekes kérdés, vajon, ennek az említett támogatásnak része-e Huntington stratégiai koncepciója, amely elmélet megmagyarázhatja a tanulmánnyal kapcsolatos fontos kérdéseket.

Bush véleménye a haditengerészet háború utáni missziójáról jól alátámasztja Huntington nézetét a háború utáni hadügyekről, amelyet a „*The Common Defense*” című könyvében dolgozott ki. Itt elmagyarázza, hogy az amerikai honvédelmi politika megpróbálta folytatni a háború előtti sikeres stratégiai irányvonalat, illetve igyekezett kijavítani a háború előtt vagy alatt elkövetett hibákat. Némelyikük megfelelő volt, néhányuk egyáltalán nem, csakúgy, mint Bush ragaszkodása a tenger ellenőrzéséhez. Mindazonáltal a megfigyelés valóban helytálló volt, hogy mivel a háború véget ért, és a haditengerészetnek nem volt jelentős ellensége, nem tűnt ésszerűnek, ha valódi ok nélkül nagy és nagyon drága haderőnemet tartanak fenn. Bernard Brodie híres tanulmányának kérdését,³⁰⁵ amelyben a szerző részletesen bemutatja a tengeri hadviselés változását a csendes-óceáni csatákban és a haditengerészeti csapásmérő erő koncepciójának megszületését, jogosan vetették fel abban az időben, és ahogy a válság kibontakozott, és egyre inkább nyilvánvalóbb, hogy a kérdést meg kellett oldani, ha a haditengerészet túl akart élni. Brodie felszólít a haditengerészet stratégiájának és taktikájának felülvizsgálatára a pénzeszközök hatékony felhasználása érdekében, és így zárja az írást: „*A katonai biztonság hagyományos koncepciói, amelyeket ez az ország az elmúlt ötven évben fejlesztett ki, és amelyekben a haditengerészet helyesen vallotta magáról, hogy ők az első védelmi vonal, át kell gondolni. A haditengerészet vitathatatlanul kiváló teljesítménye a tengeri háborúk legnagyobbikában nem fogja megkönnyíteni a kérdést,*

³⁰⁴ States, "Foreign Relations of the United States: diplomatic papers," 230.

³⁰⁵ Bernard Brodie, "New Tactics in Naval Warfare," *Foreign Affairs* 24, no. 2 (1946).

*átveheti-e a Navy a vezető szerepet a nemzeti biztonságban betöltött saját szerepének értékelésére vonatkozólag”*³⁰⁶

Huntington a haditengerészet nehézségeinek ismertetésénél ragaszkodik ahhoz, hogy a haderőnem valódi válsága nem a fent említett események következtében következett be. Úgy véli, hogy a nehézség valódi oka a stratégiai koncepció hiánya volt, így fogalmazva: „*Milyen funkciót tölt be, ami arra kötelezi a társadalmat, hogy vállaljon felelősséget a fenntartásért?*”³⁰⁷ A kérdésre adott válasz hagyományos, de elavult, így az alkalmazni kívánt stratégiai koncepció is téves lett. A nyilvánosság bevonása és támogatása nélkül született, így a haderőnem szempontjából haszontalan és a közösség is kételkedve fogadta. A háború megnyerése, a jelentős tengeri ellenségek elpusztítása teljesen haszontalanná tette a történelem legnagyobb flottáját. A hatalmas és drága haditengerészet fenntartása abban az esetben, ha nincsenek ellenségek logikusan ostobaságnak tartható. Mint majd alább bemutatásra kerül, az atombombákat alkalmazó új stratégiai bombázási koncepció,³⁰⁸ bár a katonák és a technológia kímélése szempontjából a legbiztonságosabbnak tűnt, még rosszabbá tette a haditengerészet helyzetét. Huntington ismét a pártatlan kommentátor, konstatálja, hogy a probléma igazi mibenléte abban rejlett, hogy a haditengerészetnek nem volt megfelelő stratégiai koncepciója, amely válasz lett volna az állam tényleges szükségleteire.

A haditengerészet nem rendelkezett a közvélemény támogatásával, ennek az állításnak a megerősítésére Huntington a légierő tisztjét idézi, aki szerint a haditengerészet megléte csupán a közpénzek teljes pazarlása, ha a japán és német haditengerészeti erőket legyőzték, és Oroszországnak egyáltalán nincs kék-vízi flottája. Az tanulmány újonnan megtalált kézirat³⁰⁹ referenciáiból tudni lehet, hogy a szavak Carl Spaatz tábornoktól származnak, aki 1947-ben lett az újonnan alakult Egyesült Államok Légierőjének vezérkari főnöke, éppen abban az időszakban, amikor a haderőnemeket érintő vita a haditengerészet és a légierő között tombolt,³¹⁰ ezért egy ilyen üzenetnek egészen különleges jelentése volt. A háború utáni közhangulat bemutatására, ami

³⁰⁶ Ibid., 223.

³⁰⁷ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 484.

³⁰⁸ Devan a már említett tanulmányában elemezte a lehetséges opciókat, köztük a stratégiai bombázást és azt találta, hogy a teljes biztonságot nem tudja garantálni, ezért a hagyományos fegyver rendszerek fejlesztése, a modernnek mellett párhuzamosan kell haladjon. Devan, "Planning National Defense 1950-1970."

³⁰⁹ Huntington, American Strategy History - Programs.

³¹⁰ Az idézet Louis Smith könyvében található, innen idézi Huntington: Louis Smith, *American democracy and military power : a study of civil control of the military power in the United States* (Chicago: Univ. of Chicago, 1951), 145.

rendkívül kívánatosnak találta a nagy haditengerészeti flotta csökkentését, Huntington egy Gallup közvélemény-kutatás eredményeit idézi, ami teljes mértékben támogatja a Spaatz nézetét.³¹¹ Ráadásul a lakosság túlnyomórészt azt gondolta, hogy a légierőnek fontos szerepe lesz egy jövőbeli háborúban, miközben csak 4%-a vélekedett úgy az embereknek, hogy a haditengerészetre hasonló funkció vár majd egy következő konfrontációban.

Huntington véleménye szerint a mindenre kiterjedő válság a haditengerészeti haderőnemek szervezeti felépítésében is megmutatkozott. Stratégiai koncepció hiányában a haditengerészet megpróbálta megőrizni szervezeti függetlenségét az egyesítési folyamatban,³¹² ami hosszú távon meglehetősen kontra-produktívnek bizonyult. Ennek eredményeként a flotta úgy tűnt, csak másodlagos szerepet kap, pusztán a közlekedési vonalak biztosításában működhetett volna közre, amennyiben nem találnak új stratégiai koncepciót.³¹³

Huntington úgy véli, hogy a haderőnem vezetői és más haditengerészeti írók együttműködtek ezekben a háború utáni években, és sikeresen kidolgozták egy új tengeri doktrína fő szempontjait. Hozzáteszi, ha a koncepció kidolgozása megfelelő, megszerzi a hiányzó közéleti támogatást és hatással lesz a haderőnem szervezeti felépítésére is. A tanulmány fő feladata ezért elsősorban a tengeri gondolkodás gyökeres megváltoztatása ezen elmélet mentén. Ennek érdekében összefoglalja a nemzeti politika és a haditengerészet történetét az Egyesült Államok elmúlt két évszázadában, majd bemutatja az új doktrína részleteit.

III.3. AZ AMERIKAI TÖRTÉNELEM FÁZISAI

A következő három fejezetben Huntington meghatározza az amerikai történelem különböző szakaszait, amely felosztást, vagy azok elnevezését más szerzők is gyakran alkalmaznak, valószínűleg anélkül, hogy az realizálnák, hogy a kifejezés a *Proceedings* tanulmányából származik. Forrásainak részletes elemzése igyekezett és a továbbiakban is megkísérel majd rámutatni, hogy írása mely elemeit kölcsönözhetette más szakértőktől

³¹¹ Mildred Strunk, "The Quarter's Polls " *The Public Opinion Quarterly* Vol. 13 no. No. 4, Winter, 1949-1950 (1950).

³¹² A szövegösszefüggésből kitalálható, hogy Huntington az „*admirálisok lázadására*” gondol.

³¹³ Ahogy az előbb említett Bradley tábornoknak szóló Bush levél fogalmaz: „*A Navy elsődleges küldetése a tenger ellenőrzése és háborúban a hadsereg, és a velünk szimpatizáló lakosság szállítási szükségleteinek ellátása.*” ”States, "Foreign Relations of the United States: diplomatic papers," 231.

vagy, adott esetben, bizalmas haditengerészeti dokumentumokból. Ezek elrendezése önmagában nem feltétlenül egyedülálló szellemi teljesítmény,³¹⁴ de az amerikai haditengerészet történetének alapos vizsgálata, valamint annak a legfontosabb szakaszok vonásainak azonosítása mindenképpen különlegesnek bizonyult, ahogy az írás azóta is tartó hat és fél évtizedes népszerűsége is bizonyítja. Huntington rendszert hozott létre, mint oly sokszor más írásaiban, amelyet ma is széles körben alkalmaznak, sőt különböző szakértők még ki is egészítik az azóta eltelt hatvan évre vonatkozó struktúrával. Valószínűleg ezért is emeli Bruns a tengeri irodalom klasszikusai közé.

Az amerikai nemzeti biztonság történetében az első „kontinentális” időszak Huntington szerint az ország megalapításától az 1890-es évekig tartott. A szakaszban az államot érő fenyegetések nagy része az amerikai kontinensen keletkezett, pl.: indián, mexikói háborúk, amikor a nemzetnek nem volt elégséges katonai hatalma erejét a nyugati féltekén túlra kivetíteni. Ebben az időszakban a fiatal USA minden kísértésnek ellenállt, hogy bekapcsolódjon az európai hatalmi harcokba, de ugyanakkor sikerült betartatnia Monroe doktrínáját. A haditengerészet alárendelt szerepet játszott a korszakban az amerikai haza védelmében. Először is, a parti védelemben vett részt ágyúszázad és monitor flottájával. Másodszor, a haderőnek kötelessége volt megvédeni az amerikai kereskedelmet, és háborúban az ellenség kereskedelmi érdekeit támadni, ezért gyors fregatt-cirkáló típusú hajószázadokat telepítettek több helyre, főleg kereskedelmi útvonalak mentén. Harmadszor, az olyan ellenségek elleni harcokban, akik nem rendelkeztek haditengerészeti erővel, mint Mexikó vagy a polgárháborúban Dél, a haditengerészet blokádot állított fel.

Valójában ezek a feladatok mind másodlagos természetűek voltak, ezért a haderőnek számos olyan polgári vagy katonai szerepet is el kellett látnia, amelyek nem voltak közvetlen kapcsolatban a háborús képességekkel. Mivel a haditengerészeti haderő nem vett részt olyan tevékenységekben, amelyek az országot fenyegető veszélyekkel kapcsolatosak, a rendelkezésre álló létesítményeket diplomáciai missziókban, kutatásokban vagy tudományos célokra használták fel. Ezt az alárendelt szerepet jól tükrözi az a tény, hogy a haditengerészet állami támogatása gyorsan lecsökkent az Alkotmány megszületésének idejéhez képest, amikor még úgy döntöttek az alapító atyák, hogy fontossága miatt állandóan kell létezzen. Az 1800-as évek kormányai

³¹⁴ A haderőnek a stratégia koncepcióval való leírása és ez a tematika végigvitele az egész tanulmányon ugyanakkor még így is kimagasló írói teljesítmény.

semlegesek vagy ellenségesek voltak a haditengerészeti haderőnemmel szemben, és mivel a nemzet az ország nyugati terjeszkedésére összpontosított, a haditengerészet egyre inkább elhanyagoltta vált. A szervezeti felépítés a stratégiai koncepció hiányát is tükrözte, a polgári és katonai szerepeket alig lehetett megkülönböztetni annak ellenére, hogy a rendszer az időszakban kisebb változásokon ment át.

Az 1890-es évektől Huntington úgy véli, új korszak kezdődött, az „óceáni”, azzal hogy az ország tengerentúli területeket szerzett, és aktívabban kezdett részt venni az európai és ázsiai hatalmi egyensúly fenntartásában. Az időszak során a Csendes-óceán és az Atlanti-óceán felől érkező biztonsági fenyegetésekre számítottak. A változó biztonsági környezetet jól példázza a spanyol háború, amikor egy legyengült európai hatalommal került szembe az USA annak amerikai befolyása miatt. A rövid összecsapás az Egyesült Államok győzelmével zárult, és ennek következtében érdekeik bővítésére nyílt lehetőség. A haditengerészetnek kellett biztosítania ezen új feladatok biztonságát, a haderőnem lett az ‘első védelmi vonal’, miközben a hadsereg csak másodlagos szerepet kapott az új környezetben, mivel az új fenyegetéseket kizárólag a tengeren várták. Az Egyesült Államok húsz év alatt a világ 12. legnagyobb haditengerészeti hatalmából a második lett, és ezt a növekedést a tengeri gondolkodásmód változásának is követnie kellett.

Ezt az elméleti változást, amit Huntington forradalomnak nevez, Alfred Thayer Mahan művei váltották ki. Ahogy fentebb bemutatjuk, Mahan azzal érvelt, hogy a haditengerészet küldetése a tengerek biztosítása és az ellenséges flották elpusztítása, nem pedig a rendészeti funkciók, mint az előző időszakban. Huntington elismerésével együtt úgy véli, hogy Mahan nem ismerte fel a két különböző korszak jellemzőit. A partvonalak védelme a tengerészet számára a kontinentális szakaszban kiszabott feladatokhoz tartozott, nem pedig a stratégiai koncepció hiánya miatt lett a Navy felelőssége.

A tengeri uralom megszerzéséhez és biztosításához az óceáni fázisban, Mahan írásai szerint, nagy flottákra volt szükség, amik nagyobb számú hajóval és nagyobb tüzerővel rendelkeztek, mint az ellenfél, hogy annak flottáját legyőzhessék. Mivel az elméletet minden tengerjáró nemzet gyorsan elfogadta, egyértelműen tengerészeti fegyverkezési versenyt eredményezett, amelyben a nagy csatahajók játszották a fő szerepet. Az amerikai haditengerészet az I. világháború előtt tartott a japán és német haditengerészet erősödésétől, a flotta helye az Atlanti-óceánon volt, mivel a közvélemény támogatását és a hajógyártó lehetőségeket a keleti parton találták meg. Amikor a német

flotta elpusztult, az amerikai haditengerészeti gondolkodást a következő húsz évre a Japánnal folytatott tengeri háború kötötte le, és a flottát a Csendes-óceánra helyezték át.

A haditengerészet jelentőségének növekedésével, a nyilvánosság általi elfogadottsága is együtt nőtt, a *Navy* szimbóluma lett az ország növekvő nemzetközi súlyának. A haditengerészeti beszerzésekben érdekelt üzleti körök befolyásosabbak lettek, mint a hadsereget előnyben részesítő agrárcsoportok. Ezeket a megfigyeléseket használja Huntington a „*The Soldier and the State*” című kötetében is, amikor elemzi az amerikai katonai hivatás részleteit.³¹⁵

A szervezeti struktúrát a változó környezethez kellett igazítani, a haditengerészetnek kettős, polgári és katonai felelősségét koordináló hivatalokra volt szükség, így először létrehozták a *General Board*-ot, pár évvel később pedig az *Office for Naval Operations*-t hívták életre. Utóbbi vezetői voltak felelősek a haditengerészet katonai műveleteiért, míg az előbbi maradt polgári célú és irányítású, és közvetlenül a haderőnem miniszterének számolt be. A katonai hivatás fejlődéséhez szükséges változások hatással voltak a tisztikar identitásának alakulására is.

A második világháború végén a Csendes-óceán felszíni flottáinak veszélye megszűnt, de hamarosan új veszély merült fel egy szárazföldi ellenség képében. Egy teljesen új biztonsági kihívás kezdetét jelentette, ahogy Huntington nevezi, az eurázsiai fázist, amikor a szovjet szárazföldi hatalom ellensúlyozására az amerikai stratégia az erőt Eurázsia központi területeire kívánta kivetíteni. Ebben a stratégiai felfogásban a légiereő és a hadsereg stratégiai szerepe a nemzeti politika végrehajtásában részben a hosszú távú bombázás lett volna, amit végül interkontinentális bombázók és atombombák hajtottak volna végre, részben pedig egy szövetségi rendszer felépítése és az amerikai befolyás fenntartása a kontinensen katonai jelenlét révén. A haditengerészet problémáinak oka – ahogy, Huntington folytatja – az volt, hogy a haderőnem számára nem látszott nyilvánvalónak, hogyan járulhatna hozzá az USA jelenlétéhez az eurázsiai kontinensen. Ahogy Huntington tanulmányának újabb fontos részéhez ér az ismertetés, érdekes megjegyezni azt a pártatlanságot, amelyet a szerzőnek sikerül fenntartania. Az eseményeket a haditengerészet szempontjából figyeli, de elkerüli az ideológiai érvelés és az érzelmi tévedések csapdáját.

³¹⁵ Huntington, *The Soldier and the State*.

III.4. AZ ÚJ DOKTRÍNA: A TRANSZÓCEÁNI HADITENGERÉSZET

Huntington megismétli, hogy az új korszakban alkalmazandó új doktrínát a haditengerészeti írók és vezetők írásaiban találta meg, bár nem határozza meg, hogy pontosan kinek a műveire gondol. Nyilvánvaló, hogy a hivatkozások, különösen ebben a fejezetben, amikor a doktrína részleteivel foglalkozik, utalást nyújthatnak, de mint korábban említettük, ezek a hivatkozások hiányoznak a tanulmány nyomtatott változatából. Minden bizonnyal érdekes, hogy a tanulmányt a jelenlegi formátumában már hatvanöt éve olvassák, és úgy tűnik, senki sem hiányolta az annotációkat.

A világháború utáni haditengerészeti szcenárió a nemzetközi hatalmi átrendeződést mutatott – magyarázza a szerző.³¹⁶ Az új helyzet azt jelentette, hogy nem két vagy több tengeri hatalom versenyzett egymással, hanem egy ország és szövetségesei uralják a föld szárazföldi területének nagy részét egy másik állammal és szövetségeseivel szemben, akik pedig az óceánok felett gyakorolnak irányítást. Ebben a kétpólusú világban a mahan-i megközelítés már nyilvánvalóan nem volt képes működni, mivel pusztán a tengerekre koncentrált. Huntington szerint a haditengerészetnek meg kellett küzdenie Mahan elméletével ebben az új korszakban, mert az korábban annyira sikeresnek bizonyult, és azt gondolták az Egyesült Államok haditengerészetén belül sokan, hogy örök is marad, ahogy erre már láttunk utalást forrásaiban, Millis és Hayes tanulmányaiban.

Huntington elemzi Mahan elméletét, egyértelmű, hogy részletesen tanulmányozta az ellentengernagy írásait, így pontosan meghatározza, miért tévedett teoretikus elődje, amikor azt gondolta, hogy modellje állandó lesz, és minden jövőbeli forgatókönyvre érvényes. Huntington szerint Mahan valójában az al-fázisokat hasonlította össze, és következtetéseket vont le az elsőből, az 1648-tól nagyjából 1810-ig terjedőből a másodikra, és a továbbiakra. Mindazonáltal ez a két időszak egyedülálló volt hasonló tulajdonságaik terén abban az értelemben, hogy valamennyi nagy világhatalom erős haditengerészettel rendelkezett, mely flották a gyarmatosítás folyamatában kerültek alkalmazásra, az első időszakban Amerikában, a másodikban pedig Afrikában és Ázsiában. Mahan tisztában volt azzal, hogy „*a haditengerészeti történelemnek számos*

³¹⁶ A téma rendkívül sokszor kerül elő a *Brookings* publikációiban és persze másutt is.

*fázisa van*³¹⁷ – idézi Huntington a klasszikus elődöt,³¹⁸ aki elmagyarázza, hogy szándékosan választotta a vesztfáliai béke utáni időszakot, mivel a legtöbb európai nemzetállam akkor született, és ezzel el is kezdődött harcuk egymással. Huntington ezután azt fejtegeti, hogy Mahan elméletének alkalmazhatatlanságának bevallása a háború utáni helyzetben még nem jelenti azt, hogy nem ismerik el zsenialitását. Ennek az új globális környezetnek köszönhetően, amikor egy tengeri és egy szárazföldi hatalom verseng az elsőbbségért, ahelyett, hogy rivális tengeri hatalmak osztanak fel a világot közöttük, „*a harc területe máshová tolodott, a keskeny szorosokra és a szűk tengerekre, amelyek egyrészt e nagy óceánok, másrészt a hasonlóan végtelen kiterjedésű az eurázsiai szárazföldi területek között fekszenek.*”³¹⁹ Más szavakkal: Spykman „*Rimland*” elméletét a gyakorlatba ülteti.³²⁰ A Föld óceánjait korlátlanul irányító tengeri erővel rendelkező hatalom az új környezetben egy roppant szárazföldi erőforrásokkal rendelkező szárazföldi hatalommal áll szemben, ami monopolisztikus tengeri erőszervezetet eredményez, a hatalmas óceánok megszűnnek senki földje lenni.

Elképzelhető, hogy az alfejezet két bekezdése a kritikát kerülő stílusával és dicsérő megjegyzéseivel, amik Mahan zsenialitására utalnak, azért születtek, hogy a haditengerészet azon tisztjeit, akik alapvetően nem voltak hajlandók elfogadni semmilyen új, Mahanétól eltérő tengeri doktrínát, megnyugtassa. Ez, a Mahannal és szellemi örökségével kapcsolatos óvatosabb hangnem az egész tanulmányban megmarad.

Huntington folytatja tanulmányát az új tengeri doktrína második vonásának magyarázatával, ami megkülönbözteti azt az előzőtől. Mahan rendszerében a tenger adta a teret a harcnak, az volt a csatatér, mivel minden fél azonos dimenzióval rendelkezett, a döntést ott kellett megvívni. A nagy tengeri csaták nagyban befolyásolták a történelmet, folytatja a szerző, ilyen volt 1588-ban, a Nagy Armada pusztulása és 1944-ben a Fülöp-szigeteki tengeri csata. Mahan nem tagadta a nagyobb szárazföldi csaták következményeit vagy a technológiai fejlődés szerepét, de számára a tengeren vívott nagy tengeri csaták voltak döntő jelentőségűek.

³¹⁷ William Dilworth Puleston, *The Life and Work of Captain Alfred Thayer Mahan, USN* (Jonathan Cape, 1939), 75-76. Puleston úgy látja, hogy ez a levél jelentős, mert csak egy héttel azelőtt írta, hogy elkezdte volna tanulmányozni Jomini írásait, ezért „*nem a nagy francia írótól kölcsönözte a háborúról alkotott nézetét*” (Puleston, *ibid.*)

³¹⁸ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 489.

³¹⁹ *Ibid.*, 490.

³²⁰ Colin S Gray, Geoffrey Sloan, and Geoffrey R Sloan, *Geopolitics, Geography, and Strategy* (Psychology Press, 1999), 110. A témáról lásd még magyarul: Nicholas John Spykman, "Eurázsia politikai térképe," *Cszimadia et al.: Geopolitikai szöveggyűjtemény. Budapest, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet* (2006).

Az amerikai haditengerészet történetének eurázsiai fázisában Huntington szerint a nagy flották már a múlthoz tartoznak. A döntő ütközet helyszíne a tengerről a szárazföldre tevődött át. Mindazonáltal nem a földterület közepére, hanem a partvonalra, amelyet „*Rimlandnak, a perifériának vagy a tengermelléknek*”³²¹ neveznek a különböző szakírók. A változás szükségszerűen azt jelenti, hogy a tengeri erők hangsúlya is áthelyeződik, és most a szárazföldi hadseregeknek van elsődleges jelentősége. Huntington Nimitz érvét használja, aki a szárazföldi célok csökkentéséről beszélt: „*ez a hadviselés alapvető célja*”³²². Huntington folytatja, ismét nagyon óvatosan bírálva Mahant, az új helyzetben a tengeri hatalom elmélete már nem kezelhető önálló célként, majd az állítást Walter Millis szavaival igazolja, miszerint Korea új tanulságra kényszerítette az Egyesült Államok haditengerészetét és így az egész hadsereget. Ez az új tanulság pedig nevezetesen az, hogy „*minden katonai hatalom szárazföldi hatalom*”, és valamennyi haderőnem és technika harmonikus összehangolása szükséges a „*a kívánt politikai célok [elérésére] mindazon különleges körülmény között, ami csak felmerülhet.*”

323

Akövetkező fejezetben a szerző kifejti, hogy a fent említett változtatások drasztikusan átalakítják a haditengerészet küldetését. A mahan-i időszakban az óceánok ellenőrzése a tengerek feletti ellenőrzést szolgálta, mert az ellenséget ott kell legyőzni, ha a végső cél, vagyis az ellenséges haditengerészet felszámolása, elérhető. Ahogy Mahan a Huntington által is felhasznált idézetben megfogalmazza: „*Nem az egyes hajók vagy konvojok elvesztése, legyen kevés vagy sok, sújtja egy nemzet pénzhatalmát. A tengert uraló hatalom birtoklása úzi ki róla az ellenséges lobogót, vagy csak szökevényként engedi megjelenni. Ez az uralom a nagy közös [tengeri] irányításával lezárja azokat az utakat, amiken a kereskedelem az ellenség partjaira érkezik, és onnan kiindul. Ezt a fölényes hatalmat csak nagy flották gyakorolhatják...*”³²⁴

A második világháború után, mivel egy tengeri hatalom áll szemben egy szárazföldi hatalommal, nincs értelme a mahan-i elmélet szerinti célok kitűzésének - magyarázza Huntington, mert a tenger ellenőrzése vitathatatlan, valószínűleg néhány helyi tenger kivételével, mint például a Fekete- vagy a Balti-tenger. Az új felfogásban

³²¹ Huntington Spykman-re, Haynes-re and Wylie-re hivatkozik, akik ezeket a terminusokat használják ugyanarra a lényegre.

³²² Nimitz, *The Future Employment of Naval Forces* 536.

³²³ Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?," 374.

³²⁴ Mahan, *The influence of sea power upon history, 1660-1783*, 138.

sokkal inkább a tenger gyakorlatilag korlátlan ellenőrzését kell kihasználni. Itt Huntington Wylie konklúzióját alkalmazza a szárazföldi fölény elérése érdekében. *"Pontosabban, haditengerészeti erőt kell alkalmazni az eurázsiai kontinenst körülvevő parti, küzdelmet eldöntő sávra."* Az előző korszakban a haditengerészet az óceánon kényszerítette ki a döntést, most a döntő összecsapás helyszíne már a szárazföldön található. A haditengerészetnek be kell nyomulnia a szárazföld belsejébe, miután a tenger teljes uralmát elérte, éppúgy, mint a brit haditengerészet. Huntington az állítást egy Nimitz idézettel erősíti meg: *„nyugodtan mondhatjuk, hogy a Királyi Haditengerészet legalább annyi harcot folytatott a parti célok ellen, mint a nyílt tengeren.”*³²⁵ A fontos kijelentés után Huntington ismét megdicséri a haditengerészetet rugalmasságáért és erejéért, mert ennek a változásnak a szükségességét a haditengerészeti írók és haditengerészeti vezetők már felismerték, sőt a haditengerészet elméletében és gyakorlatában fel is építették azt.³²⁶

Az új stratégiai célkitűzések teljesen új struktúrát és új fegyvereket igényelnek a haditengerészettől, ami segítségével a szükséges erő kivetíthető a szárazföld belseje felé. Az első ilyen fegyver a hordozó alapú légierő, aminek segítségével a haderőnem szükség esetén akár az atombomba használatával is képes a légcsapások végrehajtására mélyen a szárazföld belsejében. A második azok a flottaalapú partraszálló képességek, amelyek alkalmassá teszik a haditengerészetet a part menti területek elfoglalására, és a hordozó alapú légi szállítási képességekkel katonákat szállíthatnak a szárazföldre, végül pedig a haditengerészeti tüzérségek, amelyek fegyvereikkel vagy irányított rakétáikkal a szárazföldön lévő célpontokba tarthatnak tűz alatt.³²⁷ Abban az esetben, erősíti meg Huntington, ha a haditengerészet ezeket az eszközöket használja, támadó jellegű küldetésre tehet szert, és így elkerülheti, hogy a konvojok védelemére vagy a szállítási feladatokra, háttér feladatokra alkalmazzák, amint azt a haderőnemek közötti küzdelem idején a légierő igyekezett elérni. Huntington írásának mai *„hívei”*, ezt az offenzív típusú stratégiát emelik ki, és ehhez a motívumhoz nyúltak vissza az 1980-es tengerészeti haderőreform idején is a teoretikusok.³²⁸

A haditengerészet óceáni szakaszában a tengeren működött, de természetesen vissza kellett térnie szárazföldi kikötőikbe, hogy feltöltse tartalékait és elvégezze a

³²⁵ Nimitz, *The Future Employment of Naval Forces* 534.

³²⁶ A gyakorlaton nyilván Sherman stratégiai koncepcióját érti.

³²⁷ Vannevar Bush letter to General Bradley

³²⁸ Peter Swartz személyes emléke.

szükséges karbantartásokat. Az új transzocéáni korszakban a haditengerészet sokkal tovább bővítette működésének körét, mint az Egyesült Államok kontinentális része vagy tengerentúli területei. Így a haditengerészet bázisa, miközben a szárazföldre vetíti erejét, maga a tenger. A hordozó alapú repülés, a tengerészgyalogság és a haditengerészeti tűzéréség mind tengeri alapú képesség, bár célpontjaik a szárazföldön találhatóak. Huntington kifejti, hogy a második világháború alatt kifejlesztett úszó bázisok³²⁹ rendszere kiterjeszhető és szélesebb körben alkalmazható, a tenger alaptulajdonságainak kiterjesztésére, amely tengert az Egyesült Államok haditengerészete gyakorlatilag korlátlan módon ellenőrzése alatt tart. Abban az esetben, ha ez megvalósul, az ellenséges terület kivételével minden haditengerészeti támaszpontnak tekinthető, ami bármely a tengertől elzárt ország lehetőségeit messze felülmúló rugalmasságot biztosít az USA-nak. Huntington itt ismét Nimitz admirális beszédét idézi a hordozók képességeivel és a légi bázisként való felhasználásukkal kapcsolatban.³³⁰ E tengeri platformoknak az admirális által hangsúlyozott fő előnye, hogy diplomáciai lépések nélkül bárhol a világon alkalmazhatók, és képesek biztosítani egy teljes értékű repülőter összes funkcionalitását, valamennyi szükséges ellátási lehetőséggel. Ennek köszönhetően bármilyen hódítás szükségtelenné válik, hiszen ezek platformok védelmi és támadó műveletekhez egyaránt rendelkezésre állnak.

Huntington elismeri, hogy a tengeralattjárók fenyegetése valós, és ezek a támadó jellegű hajók veszélyeztethetik az amerikai haditengerészeti terveket, ha nem tudnak ellenük megfelelő módszereket kidolgozni, de a tengeralattjárók elleni hadviselés nem tekinthető a haditengerészet elsődleges felelősségének, mivel ezt védelmi műveletnek kell tekinteni,³³¹ bár a haditengerészeti létesítmények bizonyos védelmére az ilyen hajókkal szemben nyilvánvalóan szükség van. Mindazonáltal, igaz az is, hogy amennyiben a haditengerészet elsődleges küldetését hajtja végre „*ami az amerikai hatalom fenntartása a partvonal mentén*”, akkor maga a feladat elvégzése lesz a legfontosabb jellemzője egy ilyen védekező jellegű szemléletnek, mivel a tengerszorosok lezárása nagyban korlátozza majd a szovjet tengeralattjárók hozzáférését az óceánokhoz.

³²⁹ Alan Gropman, *The BIG'L American Logistics in World War II*, NATIONAL DEFENSE UNIV WASHINGTON DC INST FOR NATIONAL STRATEGIC STUDIES (1997), 324.

³³⁰ Nimitz, *The Future Employment of Naval Forces* 537-38.

³³¹ A két évvel későbbi memorandum, mely az 1956-os választásokra készült, már igazán fenyegetőnek írja le a tengeralattjáró veszélyt. Samuel P Huntington, 1955-1959 Miscellaneous Writings (National Defense and the 1956 elections), 1956, Box 38, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, University Harvard, Folder 45: Harvard University Archive.

Huntington úgy véli, hogy bár Mahan elméletét számos haditengerészeti alkalmazta, mivel minden tengerészeti hatalomra törekvő nemzet legalább megkísérelte a mahan-i megközelítés alkalmazását, az új transzocéáni doktrína csak egy országra alkalmazható. Kizárólag az Egyesült Államok képes irányítani az eurázsiai partvidéket Kamcsatkától North-Cape-ig, de az elmélet legjobban alkalmazható a Földközi-tengeren, ahol a tenger messze a szárazföld belsejébe nyúlik, hozzáférést nyújtva az eurázsiai földrész belseje felé. A Balkán, Ukrajna, a Kaukázus olajmezői, de Nyugat-Európa, Törökország és a Közel-Kelet is elérhető és erő vetíthető ki felénk, így könnyen érthetővé válik, Huntington miért látja logikus lépésnek a Csendes-óceán felváltását a Földközi-tenger medencéjével.

Huntington ezután ismerteti, hogy a Földközi-tenger stratégiai helyzetének egyik első hivatalos elismerése James Forrestalhoz, a haditengerészeti miniszteréhez köthető³³², aki 1946 szeptember 30-án naplójában ezt írta: *„Ma este kiadtunk egy közleményt, amelyet kedden reggel tettünk közzé, [október 1-jén] és ami megadta a kapcsolódó [releváns?] haditengerészeti politikát az amerikai egységek földközi-tengeri jelenléte tekintetében. „Ennek lényege a következő volt: Az amerikai flotta egységei a Földközi-tengeren állomásoznak egy ideje, és a jövőben is ott lesznek, hogy (1) támogassák az amerikai erőket Európában, (2) amerikai politikát és diplomáciát folytassanak, és (3) a flotta személyi állományának tapasztalata, morálja és oktatása céljából. ”*³³³

Amint fentebb bemutatásra kerül majd, a Földközi-tenger a *Pincher*-tervekben vagy Sherman admirális Truman elnöknek tartott előadásában már egyértelműen a kiemelt cselekvési területként szerepelt. *„Számunkra a Földközi-tengeren keresztül egy Oroszország elleni ellentámadás előnyösebb, mint Nyugat-Európán keresztül, mert lehetővé teszi tengeri, légi és kételtű képességeink kiaknázását, amely területeken rendkívüli erőfőlényre tudunk szert tenni”.*³³⁴ Később azonban ez a szemlélet eltűnt a haditengerészeti terveiből, vagy inkább másodlagos lett, amikor Sherman elhagyta Washington-t és átvette a hatodik flotta vezetését. A frissen létrehozott NATO terveiben a Földközi-tenger nem játszott elsődleges szerepet, mivel elsősorban Nyugat-Európa

³³² Huntington utal Forrestal-ra, de nem idéz a naplójából. A térség jelentőségéről magyarul lásd: Siposné dr. Kecskeméthy Klára, "A Földközi-tenger geopolitikai szerepe és jelentősége a múltban és napjainkban," *Mediterrán és Balkán Fórum* IX., no. 3-4 (2015).

³³³ Forrestal and Millis, *The Forrestal Diaries*, 209-10.

³³⁴ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 87 Appendix.

területének védelmével foglalkoztak. Az *Offtackle* és a *Dropshot* haditervek, amint az majd bemutatásra kerül, többnyire védekezőek voltak. Huntington ezeket téves fókuszoknak nevezi, majd megerősíti, hogy a Földközi-tenger a „*sors által rendelt tenger*”. Ezt a kifejezést használta Anthony Talerico parancsnok a Csendes-óceánra 1950-es tanulmányában³³⁵, most azonban a transzocéáni korszakban már átveszi helyét a Mediterráneum, ahol az új képességeket a Szovjetunióval szemben lehet majd a legjobban felhasználni. A Földközi-tengerrel kapcsolatban meg kell még említeni Reitzel, Huntington későbbi munkatársa illetve főnöke a *Brookings Intézetben*, 1948-ban megjelent és már bemutatott munkáját, ami azt az explicite célt tűzte ki, hogy a Mediterráneum vidékéről bebizonyítsa az amerikai közvéleménynek, hogy a terület biztonságának felelőse az USA kell legyen.

III.5. AZ ÚJ TAKTIKA ÉS A KÖZVÉLEMÉNY SZEREPE

Ebben az alfejezetben Huntington a haditengerészet ellen a haderőnemek közötti vitában használt népszerű érveléssel foglalkozik, nevezetesen azzal, hogy a felszíni tengeri flotta elavult és túlságosan kiszolgáltatott az atomfegyverrel intézett támadásokkal szemben. Az 1940-es évek végén a vita még eldöntetlen maradt, mivel semmilyen gyakorlati bizonyíték nem támasztotta alá a haditengerészet álláspontját, csak annak sebezhetőségét dokumentálták bizonyos tesztbombázások során.³³⁶ Huntington sikeresen felhasználja a koreai háború tapasztalatait, bár nem nevezi meg a helyszínt. Az incshon-i partraszállás nagyon jól szemléltette a közvetlen légi támogatás és a partraszálló műveletek életképességét hordozók vagy haditengerészeti tüzérség segítségével.³³⁷ Az óceáni fázisban alkalmazott doktrínában a flotta koncentrációja volt az egyetlen módja a megfelelő eredmény elérésének, ami a tengeri uralom kialakítása, és ez nagy csatahajó flottákat eredményezett. A mostani transzocéáni fázisban a szárazföldi célpontok megtámadásakor a haditengerészetnek nincs szüksége nagy erők koncentrációjára, vagy csak a célpont felett és a légi fölény megszerzéséhez, így nagyarányú flottakoncentrációra sincsen szükség, ami sebezhetővé tenné a hajókat az atomtámadásokkal szemben. A

³³⁵ Anthony Talerico, "Sea of Decision," *Navy Proceedings* 76, no. 9 (1950). Talerico, mint sorhajókapitány először Izlandhoz közel szolgált, majd részt vett a csendes-óceáni közdelmekben. 1950-ben, a tanulmány írásának idején a newport-i tengerészeti főiskolán szolgált. Az írás a Földközi-tengerre fókuszál, arra szerezre, amit e térségnek szolgálnia kell a második világháborút követően. Gyakorlatilag megismétli Sherman érvrendszerét, miért esett a választás a Földközi-tengerre a Szovjetunió elleni stratégia kialakításában.

³³⁶ Jonathan M Weisgall, *Operation crossroads: The atomic tests at Bikini Atoll* (Naval Inst Press, 1994).

³³⁷ Lásd 5. és 6 ábra.

védekezési műveletek szempontjából a diszperzió még előnyösebb, ezért Huntington sikeresen cáfolja azt az érvet, miszerint „*az atombombák hatékonysága egy koncentrált flotta ellen véget vetett a haditengerészet hasznosságának*”, azzal, hogy a transzóceáni korban már nincs is szükség a hajóhad folyamatos koncentrációjára: „*szétszórtság, rugalmasság és mobilitás - nem koncentráció - az új haditengerészet alapvető taktikai doktrínái.*”³³⁸

Látszólag nincs nyoma annak a keserű hangnemnek, amit Huntington két évvel később a „*National Defense and the 1956 elections*” című publikálatlan tanulmányában használ majd.³³⁹ Az új választásokra való felkészülés során a szerző egyértelműen a republikánus Eisenhower kormányzatot okolja az amerikai katonai és technológiai fölény elvesztéséért: „*Az amerikai képesség korlátozott háború ellen drasztikusan csökkent*”; valamint a korábban létező tengeri komparatív előny: „*A szovjet haditengerészeti terjeszkedés csökkenti a szövetséges flották képességét a tengerek ellenőrzésének fenntartására.*” Úgy véli 1956-ban már, hogy az USA nem fog felkészülni olyan helyzetek megoldására, amelyek a meglévő problémás területeken robbanhatnak ki.

A drámai elemzésben Huntington részletezi a három haderőnemet és azt, hogy miként veszítették el korábbi erejüket az Eisenhower adminisztráció védelmi politikája miatt. A haditengerészet kapcsán Carney admirálist idézi, hogy alátámaszta a tengeri irányítás viszonylagos elvesztésével kapcsolatos érvelését. Utal továbbá Robert P. Briscoe altengernagy jóslatára, miszerint a haditengerészet 1958-ig el fogja veszíteni minden előnyét az oroszokkal szemben, hacsak nem indul el nagyszabású hajóépítési program. A Huntingtontól szokatlan Cassandra stílusú hangnem végig megmarad a negyven egynéhány gépelt oldalon, és elsősorban a védelem politikában megjelenő üzleti érdekeket okolja a kormányzat hibás döntéseiért.³⁴⁰ Bizonyos szempontból nem meglepő egy heves választási kampányban készült írástól, de a Harvard tudósától minden bizonnyal ritka.

Huntingtona következő fejezetben ismételten emlékezteti az olvasót a tanulmány nyitó megállapítására, hogy a stratégiai koncepció, ha megfelelően megfogalmazzák és

³³⁸ Egyértelmű utalás Wylie tanulmányára. Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 493.

³³⁹ Huntington, 1955-1959 Miscellaneous Writings (National Defense and the 1956 elections).

³⁴⁰ Huntington gyakran idézi Eisenhower búcsúbeszédét, amiben a leköszönő elnök az „*összefonódó hatalmas katonai szervezet és a fegyvergyártó ipar*” jelentette veszélyről tesz említést. Samuel P Huntington, *The Defense Establishment: Vested Interests and the Public Interest* (1969), 1.

integrálják, befolyásolni fogja az adott haderőnem közvélemény általi elfogadását illetve szervezeti felépítését, bár nem fejt ki világosan, hogy ez utóbbi hogyan fog bekövetkezni. Peter Swartz Huntington tanulmányával kapcsolatban megjegyzi, hogy az a stratégiai koncepció, amelyhez „nehéz hozzátenni Dr. Huntington éleslátása és receptjének világossága miatt;” magával a haderőnemmél, ugyanakkor a közvéleménnyel is foglalkozik. A kapcsolat Huntington logikája szerint egyértelmű. A stratégiai koncepcióra a haderőnem nyilvános elismeréséhez van szükség. Ha a haditengerészet új szerepét elfogadják a társadalomban, ez lehetővé teszi, hogy a haderőnem rugalmasabb álláspontot engedjen meg a haderőnemek közötti vitában. Érdekes módon sok forrásával ellentétben Huntington nem támogatja egyoldalúan a haditengerészet álláspontját az egyesítési folyamatban. Elismeri a három haderőnem egyesítésének szükségességét, ugyanakkor tiszteletben tartja a haditengerészet álláspontját. Ha elfogadjuk azt a későbbiekben kifejtendő magyarázatot, hogy Huntington kormányzati szándékok mentén írta tanulmányát, a három haderőnem közötti vita elsimítása, illetve hivatalos lezárása is, legalábbis részben, a céljai között szerepelhetett.

Huntington úgy véli, hogy ha a stratégiai koncepciót elfogadják, és a szervezet ennek megfelelően változik, akkor ennek végül meg kell mutatkoznia a jogi környezetben is, mert az 1947-es *National Security Act*³⁴¹ szerinte még mindig a régi felfogást tükrözi a gyakorlatban, ami változatlan maradt a megelőző hetvenvalahány évben. A szerző ennek ellenére kijelenti, hogy a közvélemény elfogadása fontosabb, mint a szervezeti változás. Utána egyértelműen megszólítja a haderőnemet. A haditengerészetnek elsősorban azt a tényt kell elfogadnia, hogy nem ők az első védelmi vonal, tehát nem fontosabbak a hadseregnél és a légierőnél, a három ugyanolyan fontos haderőnem közül ők csak az egyik, és a végső cél az amerikai nemzeti biztonsági politika végrehajtása. Igaz, hogy a haditengerészet nem fontosabb, mint a másik két haderőnem, de nem is alacsonyabb szintű. Ez a második figyelmeztetés, amelyet Huntington aláhúz. A helyzet fenntartása érdekében a nyilvánosságnak teljes mértékben meg kell értenie a haditengerészet missziójának transzocéáni jellegét.

³⁴¹ Huntington idézi a US Navy-re vonatkozó törvényt, 10 U.S. Code § 5062 – összetétel, funkciók: “egyszeri és folyamatos tengeri hadműveletek végzése.”

III.6. „NEMZETI POLITIKA ÉS AZ ÚJ TENGERÉSZETI DOKTRÍNA”

Amint az fentebb megjegyzésre került, a tanulmány hosszabb változatának kefelevonata a Harvard Egyetem Samuel P. Huntington személyes archívumának 54. dobozának 16. mappájában található. Általánosságban elmondható, hogy a végleges és a rövidebb változat sokkal jobb stílusát és egyenletes nyelvezetét tekintve. A szöveg nagyobb változásokon ment keresztül egyes helyeken, nagyrészt a bevezetőben, a második fejezetben, ahol 5-6 hosszabb bekezdés maradt ki, amik a haditengerészet válságát részletezték, illetve végül egy záró bekezdés sem került bele a végleges verzióba.

Úgy tűnik, hogy a szöveg első, nagyjából 150 szóból álló bekezdését kihagyták a nyomtatott tanulmányból. Az írás e változatának kezdő két mondata akár egy realista kiáltvány is lehetne: *„A független szuverenitás világában minden nemzet folyamatosan szembesül a biztonságát fenyegető tényleges vagy potenciális fenyegetések sorozatával. Ezek a fenyegetések koordinálatlan hatalmi egységek létezésében rejlenek, amik kölcsönös módon sérelmeket okozhatnak egymásnak.”* Aztán Huntington folytatva a meglehetősen pesszimista hangnemet a biztonsággal kapcsolatban azt állítja, hogy a nemzeti politika célja az, hogy megvédje a nemzet biztonságát minden fenyegetéstől. Az ilyen *„fenyegető nemzet”* ellensúlyozására egy ország politikai eszközökhöz folyamodhat, vagy kiépítheti védekezését, ehhez katonai eszközöket használva. Bizonyos mértékben ez a kihagyott bekezdés hasonlít az *NWP-10* nyitó szakaszához. A *„Naval Warfare”* című kiadvány is a nemzeti biztonság nemzetközi környezetben történő meghatározásával kezdődik, bár kevésbé drámai vagy komor módon közelíti meg azt. Huntington a *Brookings Intézet International Study Group*-jában dolgozott, így nem meglepő, hogy a nemzeti biztonságot automatikusan a nemzetközi fenyegetések szemszögéből közelíti meg. Az érdekes tény inkább az, hogy ezt a szempont miéért hagyták el később, megváltoztatva az egész tanulmány hangsúlyát.

A tanulmány következő pontja, ahol eltér a végül kinyomtatott változattól, a második fejezet: A haditengerészet válsága. Ebből az eredeti rész több mint fele kihagyásra került a nyomtatott változathoz képest. Az első bekezdés gyakorlatilag megegyezik a két szövegben, kisebb eltérésekkel, az egyetlen változás, hogy a *„stratégiai eszmék”*³⁴² kifejezés a végső változatban *„stratégiai koncepciókra”* változik, kissé mintha

³⁴² *“strategic ideas”* a kifejezés egyébként nem fordul elő a tanulmányban.

egy haditengerészeti szerkesztő javította volna egy polgári szerző elhanyagolható lazaságát. A második fejezet is tartalmaz egy hosszú bevezető mondatot, amely hiányzik a végleges szövegből. Foglalkozik „*a második világháború idején bekövetkezett nemzetközi hatalom újraelosztásával, az amerikai nemzeti biztonságot fenyegető új fenyegetésekkel*” és az Egyesült Államok külpolitikájának változásával, hogy megfeleljen ezeknek a veszélyeknek, amelyek mind új kihívások elé állították a haditengerészetet.

Néhány változatlan mondat után valószínűleg a szöveg legnagyobb szakasza következik, ami kimaradt a végleges kiadásból. A haditengerészet válságának ismertetése során Huntington elmagyarázza, hogy az új forgatókönyvben, ahol a haditengerészetnek „*meg kellett indokolnia ennek a hatalmas flottának a fenntartását*”, nem született megállapodás arról, hogy milyen stratégiai koncepciót kell követni, ezért bizonyos értelemben a haderőnemet okolja azért, hogy nem találta a helyzetben a megfelelő stratégiai megoldást. Ezt a problémát a haditengerészetben belül két példával szemlélteti, ami mindkettő meglehetősen komoly vitát váltott ki akkoriban. Az első a stratégiai bombázások kérdése, itt Huntington szerint a haderőnem hivatalos nézete kissé ellentmondásos volt, és kívülállóknak arra a következtetésre juthattak, hogy „*a bombázás erkölcsös volta vagy erkölcstelensége, hatékonysága vagy hatástalansága attól függ, hogy érintett repülőgépek az USN vagy az USAF jelölését viselték.*” A második kérdés, amiben a haditengerészet véleményében zavart látott a szerző, a *USS United States* szuper repülőgép-hordozó (CVA-58)³⁴³ esete. Szerinte ellentmondásos a haderőnem indoklása, hogy miért volt szükség a szuper hordozóra. A hivatalosan adott ok szerint a tengeri uralom biztosításához volt rá szükség, ugyanakkor a szovjet haditengerészetnek nem volt jelentős felszíni flottája, csupán tengeralattjárói, bár az amerikai haditengerészet valóban nem akart e felszín alatti hajók elhárításának szerepébe kényszerülni.

Huntington összefoglalja mindazokat a kérdéseket, amelyek „*a haditengerészetet rendkívül kiszolgáltatott helyzetbe hozták*” – ezek a stratégiai koncepcióval kapcsolatos zavarok eredményei voltak. Huntington folytatja: „*Kritikusainak nem engedték meg,*

³⁴³ Az incidens részleteitől lásd: Barlow, *Revolt of the Admirals: The fight for naval aviation, 1945-1950*. p130. Az újraválasztott Truman igyekezett bevezetni a megígért költségvetési szigorításokat és felmentette Forrestalt a pozíciójából, mivel nem kívánta végrehajtani a kért csökkentéseket. Az új védelmi miniszter Louis A. Johnson úgy gondolta, hogy a felszíni flották elavultak, és alig egy hónappal hivatalba lépése után, a Kongresszus véleményének megkérdezése nélkül bejelentette a *USS United States* hordozó építésének megállítását 1949 április 23.-án. Válaszképpen 1949 májusában dokumentumok kezdtek terjedni a sajtóban Johnson-ról és összeférhetlenségéről az új B-36-os bombázók beszerzésével kapcsolatban. Hogy a helyzet még rosszabb legyen Daniel V. Gallery ellentengernagy publikálta leveleit, amik rendkívül rossz színben tüntették fel a kormányzatot.

hogy a nyilvánosság elé tárják ezt a sérülékenységet”³⁴⁴. Nem teljesen világos, hogy kikre utal pontosan. Feltételezhető esetleg, hogy a haditengerészet azon tagjaira gondol, akik nem értettek egyet a haditengerészet hivatalos állításával ezekben a zaklatott időkben. Ez azt sugallja, hogy a haderőnemek közötti vita során jelentős ellenzék alakulhatott ki a haderőnemen belül, akiknek nem volt szabad felszólalniuk vagy megfélemlítették őket és nem merték véleményüket kifejezni.³⁴⁵

Huntington a következő bekezdésben, amely szintén kimaradt a végleges változatból, elmagyarázza, hogy a haditengerészet ragaszkodása szervezeti függetlenségéhez szintén a stratégiai koncepció hiányának is az eredménye. Stratégiai küldetés nélkül a haderőnemet fenyegette az egyesítési törekvés, és ellenzékük tovább rontotta a közvélemény már amúgy is gyenge támogatását, mert a nyilvánosság látta a magas rangú tisztek csoportját, akik haditengerészet nevében állnak ki, bár Huntington értelmezése szerint „*kizárólag saját érdekeik védelmében jártak el.*”³⁴⁶ Huntington ismét durvább hangnemet használ, és olyan témákat használ fel meg, amelyeket a már említett két évvel későbbi érzelemtől fűtött választási feljegyzésében³⁴⁷ használni fog az Eisenhower-adminisztrációval szemben, amelyet a hatvanas évek végén teljes tanulmányá is fejlesztett bár az indulatos hangnem megváltozott.³⁴⁸

A megjelent szövegvariánsban az írás háttérének leírása nagyon tömör, szinte rejtélyes, csak a lábjegyzetek adnának információt arról, milyen forrásokat is használt pontosan Huntington, de ezek szándékoltan vagy véletlenül hiányoznak. A kefelevonat változatban Huntington nem takarékoskodik a forrásokra vonatkozó részletekkel, és kijelenti, hogy ezeket szándékoltan az írás három fő célja érdekében kívánja felhasználni. Ezek közül az első az új haditengerészeti stratégiával kapcsolatos elképzelések koherens szöveggé történő megfogalmazása, másodsor a korábbi és az új stratégiai koncepció közötti különbségek hangsúlyozása, végül az új stratégiai koncepció révén a Navy jobban megérthesse közvélemény szerepét, és eszerint változtathassanak a Haditengerészeti Minisztérium szervezetén. Hozzáteszi még Huntington, hogy ez csak akkor valósulhat meg, ha a haderőnem megérti azt a fontos küldetését, amit a nemzeti politikában kell játszson. Ez az utolsó pont arra utalhat, hogy összefüggés van a tanulmány és a Gates

³⁴⁴ “Its critics were not allow (sic) in exposing this vulnerability to the public” Nyelvtani hiba a szövegben! Huntington, National Policy and the New Naval Doctrine.

³⁴⁵ Ilyen véleményekről nem nagyon tud a szakirodalom, legalábbis nem szervezett formában jelentkeztek.

³⁴⁶ Huntington, National Policy and the New Naval Doctrine.

³⁴⁷ Huntington, 1955-1959 Miscellaneous Writings (National Defense and the 1956 elections).

³⁴⁸ Huntington, *The Defense Establishment: Vested Interests and the Public Interest*.

Bizottság, a „*Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy*”³⁴⁹ című jelentése között, amely néhány héttel jelent meg Huntington írásának 1954 májusában való napvilágot látása előtt. Továbbá alátámasztja azt a korábbi feltételezést, hogy Huntington írása elsősorban a haderőnemnek magának szólt, vagyis még valószínűtlenebb, hogy a 26 éves fiatalember, mindenféle haditengerészeti ismeret, vagy gyakorlat nélkül, csak úgy magától ír egy tanulmányt, amivel megszólítani kívánja a haderőnemet és felhívja a hatalmas és tekintélyes szervezetet a szerinte szükséges változások elvégzésére. Arról már nem is beszélve, hogy egy kimondottan tekintélyelvű haderőnem tisztikara, különösen vezetősége, mennyire venné komolyan egy fiatal civil kutató megállapításait, ha azok csak saját meglátásai.

Ezt alátámaszthatja Hammond³⁵⁰, aki részletezi a *Rockefeller Bizottság* javaslatainak hatásait a minisztériumok adminisztrációjára. Ezek mindhárom haderőnemet érintették, aminek eredményeképpen valamennyi haderőnem esetében a központi irányítás fontosságát hangsúlyozta, bár szervezeti szinten eltérő módon reagáltak. Eisenhower elnök a „*Reorganization Plan 6*”³⁵¹ bevezető levelében a jelentés megállapításainak megvalósításáról azt mondta: „*Harmadik átfogó célunk a nemzetbiztonsági stratégiai tervezés gépezetének javítása. Bizonyos intézkedéseket e célból adminisztratív úton meg lehet tenni a Védelmi Minisztérium szervezetének és eljárásainak javítása érdekében.*”³⁵² Bejelentette az egyes minisztériumokban lefolytatandó vizsgálatokat is. A folyamat eredményeként az *Army Department*-ben elkészült a Davies jelentés, a Légierő Minisztériumában a White jelentés, illetve a Gates jelentés pedig a Haditengerészeti Minisztériumban.

Összességében a fejezet kihagyott szakaszainak hossza meghaladja a fennmaradó részt, amint azt korábban említettük. A kihagyással a szöveg jellege is megváltozott. Megelőzőleg, a válság számos aspektusának bemutatásával a szerző megvizsgálta a nem megfelelő stratégiai koncepciót, vagy inkább azokat a hatásokat és tüneteket, amiket annak hiánya okozott haditengerészeti életében. Kissé, mintha a szöveg a *Brookings*

³⁴⁹ States, *Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy*

³⁵⁰ Paul Y Hammond, *Organizing for defense: The American military establishment in the 20th century* (Princeton University Press, 2015), 274-.

³⁵¹ 1953 április 23.-án bejelentett átszervezés, ami nagyrészt a fegyveres erőket érintette, gyakorlatilag megerősítette a civil kontrollt a fegyveres erők felett, elkülönítette a civil és katonai feladatokat, az addig függetlenül létező különböző bizottságokat a védelmi miniszter alá rendelte. United States, *Reorganization plan no. 6 of 1953 ; message from the President of the United States transmitting Reorganization plan no. 6 of 1953, relating to the Department of Defense*, 83d Cong., 1st sess. House of Representatives. Document ;no. 136, (Washington: U.S. G.P.O., 1953).

³⁵² *Ibid.*, 7.

Intézetben készített egy „*problem paper*” rövidebb, módosított változata lett volna.³⁵³ A kefelevonat verzióinak van még egy többlet paragrafusa, amely nem része a végül közzétett szövegnek. Ez a szöveg utolsó része, amely összefoglalja a tanulmányt azzal a következtetéssel, hogy a jelenlegi helyzet és az új haditengerészeti doktrína rendszerezése új Mahant igényel majd, hogy tovább javítsa a haditengerészet viszonyát a nemzeti politikához és a nyilvánossághoz. Valójában a vége nagyon hasonlít Hayes tanulmányáéhoz, aki szintén új Mahant hiányol egy új haditengerészeti elmélet kodifikálásához.

III.6.1. A kefelevonat verzió és az eltűnt lábjegyzetek

A kefelevonat változat formátumához szintén magyarázatra lenne szükség. Az dokumentum a *US Naval Institute Navy Proceedings* című folyóiratának szokásos tipográfiáját használja, de a szerző nevét ceruzával írták alá, és hiányzik minden adat arra folyóirat számra vonatkozólag, amelyben meg kellett volna jelennie. A szöveg már tartalmazza a hivatkozásokat, ezért nem logikus, miért hagyták ki a hivatkozásokat a végleges verzióból. Egy, a már elavult nyomtatási technológiát jól ismerő nyomdamérnök szerint a kefelevonatokat csak a nyomtatási szakasz előtt állították elő pusztán technikai okokból, a szövegjavításokat korábban, a munkafolyamat előző szakaszaiban hajtottak végre. Egy tanulmány kefelevonatának elkészítéséhez az egész folyóiratot, – összesen körülbelül 128 oldalt, az 1954. májusi számban, – be kellett állítani a nyomtatásra, abban az esetben, ha megváltozna, kivéve azokat a kisebb változtatásokat, amelyek nem eredményezték a sor csökkenését, az egész lapszámot újra kellett szedni, vagyis teljesen előről kezdve kellett előkészíteni a nyomtatásra. Tehát e szakember tapasztalata szerint a kefelevonatokat csak nagyon ritkán változtatták meg. Megjegyezte, hogy ez a gyakorlat szokásos volt a kommunista országokban, ahol az írásokat akár a nyomtatása előtti utolsó pillanatban is visszavonták. Olyan emberek véleménye is megkérdezésre került, akiknek közvetlen tapasztalata vagy ismerete lehet az adott

³⁵³ Pasvolsky így jellemzi ezeket a “*problem paper*”-eket: „*Minden tanulmány tartalmaz egy tömör leírást a problémáról, valamint annak természetének és eredetének rövid elemzését. Ezt követi a fejlődésének megvitatása, különös hangsúlyt fektetve a vele kapcsolatos meglévő hivatalos politika jellegére és okaira. Végül ismertetjük azokat a különféle kérdéseket, amelyeket meg kell oldani a meglévő politika végrehajtása érdekében. Mindegyik ügy alatt számos alternatív cselekvési mód van feltüntetve, amely az Egyesült Államok számára nyitva áll a kérdés kezelésében, együtt az egyes megoldási utak várható következményeinek elemzésével.*” Leo Pasvolsky, "The Brookings Institution Program of International Studies," *World Politics* 2, no. 2 (1950): 300.

folyóirat gyakorlatával kapcsolatban, de határozottan és kimondottan nyomatékosan kifejezték, hogy inkább elfogadják a tanulmány „hivatalos” történetét, és semmilyen kutatást nem kívánnak kommentálni.³⁵⁴

A megkérdezett nyomdamérnök azt is megjegyezte, hogy valószínűleg az Egyesült Államokban léteztek kisebb nyomdagépek egyedi tanulmányok készítésére, de ez még mindig költséges és időigényes módszer volt, a szöveg megírása írógépen sokkal egyszerűbb és olcsóbb lett volna. A kefelevonat változat meglétét nehéz beilleszteni a tanulmány „hivatalos” narratívájába, mivel valószínűtlen, hogy egy fiatal kutató munka- és költségigényes sokszorosítási technikát alkalmazott anélkül, hogy a saját nevét ráírta volna a tanulmányra, majd így adja át a kiadónak. A válasznak nagy valószínűséggel valami más ok lehet, például egy intézmény esetleg néhány fontos információ terjesztésére használhatta az anyagot egy jól meghatározott csoporton belül, például szakértők vagy vezetők tájékoztatására, ahol már nagyobb példányszámra lehetett szükség és esetleg a költségek is számítottak. Ezt esetleg alátámaszthatja a szöveg első lapján található ceruzával írt 37-es szám, ami más, Huntington által használt kézirat esetében azt jelentette, hogy az előadás után a számozott példányokat vissza kellett juttatni az előadónak.³⁵⁵ Semmi fellelhető információ nem utal arra, hogy miért változtatták meg a kefelevonat szövegét. Megfogalmazása bonyolult, néha nehezebben követhető, esetenként nyelvtani hibákat tartalmaz. Nem ezt a minőséget szokták meg Huntington olvasói az évtizedek folyamán. Végleges válasz, ha valahol, akkor valószínűleg a *State Department*, a Védelmi Minisztérium vagy a *Brookings Intézet* archívumaiban lehet.

A másik kérdés a felfedezett szövegekkel kapcsolatban az annotációk kérdése. Mindkét felfedezett szövegváltozat tartalmazza az eredeti hivatkozásokat, bár a végül kinyomtatott tanulmány nélkülük jelent meg. Valójában senki sem gondolta, hogy léteznek. Minden lehetséges scenárió megfontolása után, még a véletlen kihagyás esetét is, vagy a Peter Swartz által említett szándékolt elhagyás esetét is, a kutatásnak ebben a szakaszában nem lehet koherens és értelmes magyarázatot ajánlani a kérdésre. Pusztá találgatás, hogy esetleg nagyobb tekintélyt kívántak adni a szövegnek a haditengerészet tisztjei előtt, akik tisztában voltak a már létező tengeri stratégiával, mert a közvetlen

³⁵⁴ Az illető jelenleg a *Navy Proceedings* folyóirat szerkesztőségének tagja, korábban az amerikai katonai hírszerzés különböző vezető pozícióit töltötte be. Nem járult hozzá nevének és véleményének konkrét közléséhez.

³⁵⁵ Huntington, 1955-1959 *Miscellaneous Writings* (National Defense and the 1956 elections). Jelen esetben a 37-es szám megerősítheti ezt a feltevést, ekkora példányszám esetén a gépeléssel való sokszorosítás már problematikus lenne, a fénymásolás pedig csak a hatvanas évek elején kezd elterjedni.

források felsorolása nélkül inkább az a benyomása lehet az olvasónak, hogy az írás mindent sikeresen integrált. Így a tanulmány minden bizonnyal meggyőzőbb, mint egy tucatnyi forrásból származó szöveg. Az is igaz, hogy Huntington soha nem tette szóvá, hogy hiányoznak a hivatkozások, illetve annak sincsen nyoma, hogy újra megpróbálta volna kiadni a teljes tanulmányt, bár egyébként mindig ügyelt a magas szintű tudományos színvonal megtartására.

Egy másik magyarázat lehet, ha valamelyik megnevezett forrást kívánta akár a szerző, akár a szerkesztőség elfelejteni. Az egyik ezek közül Walter Millis, aki Forrestal naplóját rendezte sajtó alá, és korábban Eberstadt mellett dolgozott³⁵⁶. Pusztán találgatás, de mindenképpen tisztázandó kérdése a lehet a későbbi kutatásnak Millis sarkos véleményének viszonyulása a Forrestal által képviselt, a *Navy*-ről alkotott véleményéhez és ezek megjelenéséhez Huntington cikkében.

III.7. 1954 MÁJUS – NAVAL WARFARE NWP 10

Samuel P. Huntington John Hattendorf professzorhoz írt levele már korábban említésre került.³⁵⁷ A levélben a harvardi-tudós arra a kérdésre válaszolt, hogy kapcsolatban állt-e a haditengerészettel, az 1954 májusában a *Proceedings*-ben megjelent tanulmány írása folyamán. Huntington gyakorlatilag megismétli, amit 54 évvel korábban a tanulmányban írt, olyan stratégiát jegyzett le, ami „*a haditengerészet képviselői és mások körében*” jelent meg. Érdekessé teszi ezt a rövid levelet a már említett tény, hogy a tanulmányra utalva a „*Naval Warfare*” címet használja, ami egy haditengerészeti stratégiai dokumentum, a „*Naval Warfare NWP-10*”, címe, amelyet szintén 1954 májusában tettek közzé. Ugyanakkor az nem ismert, hogy Huntington közreműködött volna-e ebben a dokumentumban. Valójában az „*NWP-10*” nagyon kevéssé ismert,³⁵⁸ a 160 oldalas „capstone” dokumentumot ritkán emlegetik, úgy tűnik, elemzése soha nem történt meg. Érdeemes egy pillantást vetni arra a nemzeti biztonsági környezetre, amikor a két

³⁵⁶ A Hoover Bizottság egyik albizottságát vezette Eberstadt, az 1947-es *National Security Act* egyik megalkotója, a róla elnevezett jelentés tárgyalta az amerikai védelmi minisztérium és a hírszerzés működését. Háttéréről lásd: Jeffery M Dorwart, *Eberstadt and Forrestal: A national security partnership, 1909-1949*, vol. 21 (Texas A&M University Press, 1991).

³⁵⁷ Huntington.

³⁵⁸ Peter Swartz ad arról információt, miért léteztek doktrinális dokumentumok: „*US Navy büszke alkalmi, műveleti rugalmas gondolkodására. A tengerésztisztek számára rutinszerű, hogy lenézzék az unalmas feladatokat, ne becsüljék sokra a szabály szerinti megoldásokat.*” Swartz, „*US Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider Before You Write One,*” 14.

dokumentumot megírták abban a reményben, hogy ez fényt deríthet a velük kapcsolatos fontos részletekre.

Az alkotmány ratifikálása után az amerikai katonai vezetők elfogadták az amerikai polgári-katonai kapcsolatok legalapvetőbb elvét, a katonai szervezetek alávetését a polgári ellenőrzésnek, és ezt gyakorlatilag soha nem is vitatták. A második világháborút követően alapvetően két működőképes modell jelent meg lehetséges irányként az Egyesült Államok számára. A passzív kontroll megközelítés, ahol a civilek végrehajtó pozícióban vannak a fontos döntések meghozatalában, de a döntés tényleges tartalmát a katonai vezetők határozzák meg, akik valóban megértik és ellenőrzik a katonai ügyeket. Amint azt H. Struve Hensel megfigyelte,³⁵⁹ aki a *Rockefeller Bizottság* tanácsadójaként dolgozott, ez a rendszer csak úgy működhet, hogy egyetlen, minden a témára vonatkozó létfontosságú információt ismerő katonai irányító vezesse a hálózat közepén, bár a hivatalos döntéseket a civil vezetők hozzák és ők is írják alá őket.³⁶⁰

A bizottság hosszas mérlegelés után végül úgy döntött, hogy az aktív megközelítést választja, amelyet a Forrestal korábban már alkalmazott, mert a katonai szempontok mellett „a háborúban a legfelsőbb döntéseknek a tudós, a mérnök, a termelési szakértő, a szállítási szakértő, a pszichológus, a pénzügyi szakértő vagy akár az ügyvéd is tapasztalatain és tudásán kell alapulniuk.”³⁶¹ akinek a véleményét felhasználva olyan általános döntéshozó kell meghozza a végső döntést, akit nem zavar katonai, vagy bármely más speciális tudás állásfoglalásának megtételekor.

A *Rockefeller Bizottság* jelentése, amely 1953. április 11-én látott napvilágot, a Védelmi Minisztérium szervezetével foglalkozott.³⁶² Tanulmányozva a közös vezérkari főnökök helyzetét (JCS) a bizottság javasolta az elnöknek az 1947-es nemzeti biztonsági törvény ajánlásainak felülvizsgálatát. Úgy vélték a grémiumot tervezési és tanácsadó csoporttá kell tenni, ezért minden parancsnoki funkciót meg kell vonni tőlük annak érdekében, hogy a JCS hatékonyabban működhessen egységes tervező ügynökségként. „Kívánatos, hogy legfelső szintű tervező testületként továbbra is vonja be a felelős katonai vezetőket, akiknek így hangjuk lesz a JCS tervezési feladataiban, csakúgy, mint

³⁵⁹ H Struve Hensel, "Changes inside the Pentagon," *Harvard Business Review* 32 (1954).

³⁶⁰ Ez az új megközelítés új üzleti modellek bevezetését jelentette a biztonságpolitikába, amiket rendkívül hevesen kritizált 1956-os írásában. Huntington, 1955-1959 *Miscellaneous Writings* (National Defense and the 1956 elections).

³⁶¹ Hensel, "Changes inside the Pentagon," 4.

³⁶² States, *Report of the Rockefeller Committee on Department of Defense Organization*.

hasonló tervezés végrehajtásában saját katonai minisztériumaikban.”³⁶³ A bizottság, aminek Nimitz admirális is tagja volt, a Védelmi Minisztérium munkájának javítását javasolta számos ponton, az egyik ezek közül: „*A hadügyminiszternek képesnek kell lennie tisztázni a haderőnemek szerepét és küldetését.*”³⁶⁴ Ez a téma egyértelmű átfedésben van Huntington tanulmányának témájával.

Az 1953-as „*Reorganization Plan No. 6*”-t a kongresszusi elfogadás biztosítása után adták ki, és ez megváltoztatta a védelmi minisztérium teljes hivatali struktúráját, a JCS-t és a teljes parancsnoki láncot. Megerősítette a polgári kontrollt és a gazdaságosság hatékonyságát, valamint javította a stratégiai tervezést: „*A lehető legjobb katonai terveket kell kidolgoznunk. Ezeknek a terveknek hathatós útmutatásként kell szolgálniuk a háború esetén. Be kell építeniük katonai, tudományos, ipari és gazdasági szempontból is a legmegfelelőbb és legjobb gondolkodást.*”³⁶⁵

A harmadik dokumentum, amely könnyen összekapcsolható Huntington tanulmányával, a „*Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy*”, vagy ahogy gyakran hivatkoznak rá a Gates jelentés,³⁶⁶ amely 1954 április 16-án jelent meg. Tagjai a megelőző 6 hónapban húszszor ültek össze, és a Haditengerészeti Minisztérium és a Védelmi Minisztérium 58 katonai és polgári vezetőjét hallgatták meg, illetve ennek kapcsán megvitatták a szervezeti kapcsolatokat és problémákat.³⁶⁷

A bizottságot a két fent említett dokumentum kapcsán hívták össze, és munkája során elemezte a civil kontrol minden aspektusát a Védelmi Minisztérium vonatkozásában. A grémium arra a következtetésre jutott, hogy a Haditengerészeti Minisztérium funkcionáló szervezete alapvetően megbízható, és bebizonyosodott, hogy képes reagálni a kért változásra.³⁶⁸ Jelentés többek között a következőket javasolta: „*A haditengerészet közönségkapcsolati érdekeit a legjobban az szolgálhatja, ha megfelelő személyi állományú szervezetet tartanak fenn, közvetlenül a haditengerészeti miniszter irányítása alatt,*”³⁶⁹ annak biztosítása érdekében, hogy a haditengerészet nyilvánossággal

³⁶³ Ibid., 5.

³⁶⁴ Ibid., 21.

³⁶⁵ States, *Reorganization plan no. 6 of 1953 ; message from the President of the United States transmitting Reorganization plan no. 6 of 1953, relating to the Department of Defense.*

³⁶⁶ Thomas S. Gates a Navy helyettes államtitkáráról kapta a nevét, aki a bizottságot vezette.

³⁶⁷ Julius Augustus Furer, *Administration of the Navy Department in World War II* (US Government Printing Office, 1960), 929-35.

³⁶⁸ Edwin Bickford Hooper, Dean C Allard, and Oscar P Fitzgerald, *The United States Navy and the Vietnam Conflict*, vol. 1 (Naval History Division, Department of the Navy, 1977).

³⁶⁹ States, *Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy* .

való kapcsolata, aminek fontossága mellett Huntington a haderőnem harmadik elemeként érvelt, megfelelő lehessen.

A kevésbé ismert „*Naval Warfare NWP-10*” is foglalkozik a Védelmi Minisztérium felépítésével azt a nemzeti biztonság, nemzeti hatalom, nemzeti politika struktúrájába ágyazva.³⁷⁰ Szándéka szerint a tengeri uralom, a tengeri hadviselés alapelveivel, illetve tág értelemben véve a tengeri műveletek azon aspektusaival foglalkozik, amik szükségesek a tengeri hadviselés gyakorlatához azzal a céllal, hogy leírja, a *US Navy* hogyan tudja az Egyesült Államok nemzeti célkitűzéseit szolgálni. A Reitzel által ismertetett³⁷¹ hierarchia szempontjából tehát a stratégiai koncepció megvalósítási lehetőségeire és módjaira fókuszál.

Első fejezete, nemzeti biztonság címmel, definiálja a kifejezést, majd meghatározza, hogy mely tényezők szükségesek bármely állam biztonságának fenntartásához általában. Beszél a nemzetközi intézmények rendszeréről, amik a nemzetállamok közötti viták rendezése érdekében a nemzetközi jog alapján működnek.³⁷² Érdeemes megjegyezni a dokumentum nemzeti hatalomra való hivatkozását. A nemzeti törekvések - ahogyan fogalmaz - a nemzeti hatalom használatával valósulhatnak meg, „*a civilizáció 20. századi szakaszában*”³⁷³, ezért az USA erre a célra használja katonai erejét. Az amerikai nemzeti katonai hatalom felkészültsége garantálja, hogy az USA sikeresen alakítja külpolitikáját az érdekei szerint, elrettentve az agressziót, ösztönözve más államokat függetlenségük megőrzésére és végül biztosítva a gyors mozgósítás követelményeit háború esetén. Az e területeken elért siker három módon kínál lehetőséget: az amerikai hatalom kivetítése a tengerentúlon, a kommunikáció biztosítása a tengerentúli szövetségesekkel, valamint az amerikai szükségletek kielégítésére szolgáló nyersanyagok megszakítás nélküli beáramlása. Ezen eredmények védelme érdekében az országnak szüksége van a tengeri haderőnemekre. A Gates Bizottság jelentésével

³⁷⁰ Mint korábban megjegyeztük, a dokumentum új verziókkal történő frissítésének gyakorlata az új szöveg hozzáadását és a régi elvetését jelentette, ami megváltoztatta a szöveget (az eredeti 1954-es kiadást négyszer átdolgozták), így nehéz megállapítani, hogy milyen lehetett az eredeti, mivel az eredeti 1954-es verzió nem tűnik elérhetőnek. Ha hasonló dokumentumot veszünk figyelembe, mint például a Joint Action Armed Forces (JAAF, 1951. szeptember 19.), ahol a módosítás nem változtatta meg jelentősen a szöveget, gyanítható, hogy az NWP-10 eredeti szövegét nem változtatták meg lényegileg.

³⁷¹ William A Reitzel, "THE STRATEGIC PLAN," *Naval War College Review* 8, no. 8 (1956): 41-, <http://www.jstor.org/stable/45117732>.

³⁷² Ez a beállítás meglehetősen illik a Brookings Intézet profiljához és az általuk használt megközelítésekhez.

³⁷³ *Naval Warfare NWP-10*, 1-3. Nem világos, hogy a dokumentum írói ezt a szakaszt fejlettnak tekintik-e, vagy a jövőben várhatóan más formák lesznek jellemzők. Nagyon hasonló mondatok jelennek meg az A-3 oldalon, hasonló jelentéssel. Mintha az olvasónak számítania kellene a civilizáció további javulására, amikor egyáltalán nem lesznek háborúk.

egybecsengően, az NWP-10 az amerikai kormány legrégebbi hagyományaként hangsúlyozza a civil kontrol fontosságát a katonai haderőnemek felett.³⁷⁴

Az NWP-10 ezután az 1947-es nemzeti biztonsági törvényből közöl részleteket, amik biztosítják a jogi hátteret az USA katonai haderőneinek megszervezéséhez. Egy bekezdés a 206. pontból (e) utal a hadseregére és egy másik a 208. pontból (f) pedig a légierővel kapcsolatban kerül elő. A 207. pont teljes egészében szerepel. Mivel a 207. pont (c) szakasza a tengerészgyalogsággal foglalkozik, az itt való szereplése valószínűleg nem csupán véletlen a Gates jelentés közzététele után néhány héttel, azé a dokumentumé, ami a tengerészgyalogság haditengerészen belüli helyzetével is komolyan foglalkozott.³⁷⁵

Az *NWP-10* második fejezete „*National Power, Sea Power and Naval Power*”³⁷⁶ (nemzeti hatalom, tengeri hatalom és haditengerészeti erő) címet viseli. Az első bekezdések meghatározzák a nemzeti hatalom négy alapkomponensét, majd a másodikban néhány mondatban összefoglalják a tengeri uralom elméletét. A „*tengeri hatalmak és szárazföldi hatalmak*” szakasz összefoglalja a háború utáni globális stratégiai helyzetet, amelyben a haditengerészetnek újra kellett definiálnia önmagát, bár az USA-t mint tengeri hatalmat vagy a Szovjetuniót mint szárazföldi hatalmat nem nevezi meg. Mindazonáltal az *NWP-10* egyszerű kifejezéseket használó szerzőinek sikerül megmagyarázniuk a kétféle hatalom közötti különbség és a tengeri erő szárazföldi erővel szembeni előnyének fő szempontjait. A következő történelmi elemzés a tengeri uralom lényegéről hangsúlyozza az összefüggést a tenger ellenőrzése és a történelmi szerep között, amit az adott országok tengeri befolyásuk miatt játszhattak. A következő mondat: „*A tengeri uralom történelemre gyakorolt befolyásának elismeréséhez szükséges a tengerek mostani és a jövőbeni használatának megfelelő megértése és mérlegelése*”³⁷⁷; gyönyörűen foglalja össze a kiadvány üzenetét. Az első rész Mahan munkájára utal, *Influence of Sea Power Upon History*,³⁷⁸ de a mondat második része azt jelzi, hogy Mahan elmélete a tenger feletti uralomról már nem érvényes egy korban, amikor egy tengeri hatalom és egy szárazföldi hatalom állnak szemben. A szöveg így folytatódik:

³⁷⁴ Ezt az aspektust Huntington egy külön tanulmányban elemzi, ami aztán a „*The Soldier and the State*” kötet része lett. Huntington, "Civilian control and the constitution."

³⁷⁵ *Naval Warfare NWP-10*, 1-6.

³⁷⁶ Terminológiai kérdés a 'sea power' és 'naval power' megkülönböztetése lásd: Hegmann, "In search of strategy: The Navy and the depths of the maritime strategy," 35-.

³⁷⁷ *Naval Warfare NWP-10*, 2-5.

³⁷⁸ Alfred Thayer Mahan, *The influence of sea power upon the French Revolution and Empire: 1793-1812*, vol. 2 (Little, Brown, and company, 1905).

„Bár értékes tanulságok vonhatók le a múltból, ezeket nem mindig lehet megváltoztathatatlan elvekknek tekinteni. Ahhoz, hogy megérjék a tanulmányozásukra fordított időt, értékelni kell őket a változó világ viszonyai között illetve a technológiai trendek fényében.”³⁷⁹

Az időrendi áttekintés rövid összefoglalást nyújt arról, hogy a nyugati civilizáció története hogyan kapcsolódott a tengeri tevékenység fejlődéséhez. A kétségtelenül részletes történelem ismerettel rendelkező szerző vagy szerzők beszámolnak a kereskedelmi hajózás időbeli előrehaladásáról, ami felpezsdítette a kulturális cserét, másrészt megkövetelte a hajózási utak védelmét, így hatással volt a haditengerészet fejlődésére. Az európai kereskedő országok és tengeri erejük, Portugália, Hollandia, Spanyolország, Franciaország és végül Anglia térnyerése az európai civilizáció világméretű terjeszkedését eredményezte a gyarmatosítási folyamat következtében.³⁸⁰ Ahogy láttuk, Huntington is alkalmazta ezt a technikát tanulmányában, ahogy Pasvolsky is³⁸¹. A rendelkezésre álló adatok nem elégségesek hangsúlyosabb párhuzam meghúzására, de mindenképpen érdemes megjegyezni annak meglétét.

Ezek után a dokumentum a Brit Birodalomról beszél, ami haditengerészeti erejének köszönhetően képes volt élni a lehetőséggel és felépített egy világbirodalmat. A huszadik század első felében Németország és Japán felemelkedésének és bukásának tárgyalása után az írás az amerikai tengeri hatalomra összpontosít. A történelmi perspektíva jól érthető, mert az a szerep, amit Róma játszott Földközi-tenger térségének életében az ókorban, ugyanazt jelentette Anglia a XVIII. században az akkori világ számára. Az analógia alapján a huszadik századi, világháború utáni világban Amerika is hasonló helyzetben van. Földrajzi helyzete, technológiai fejlettség szintje és a jelenlegi politikai konstelláció mind a modern világ tengeri urának predesztinálja az USA-t és vetélytársai elé helyezi. A fejlesztés alatt álló új fegyverek és a fejlődő technológia mind befolyásolhatják a tengeri fölényt, ezért Amerikának különös erőfeszítéseket kell tennie helyzetének fenntartása és a tengeri hatalom alapvető elemeinek megőrzése érdekében.

Az írás a tengeri hatalom katonai elemeként határozza meg a haditengerészeti erőt, aminek tárgyalása a dokumentumban főként az USA-ra összpontosít. Az amerikai

³⁷⁹ *Naval Warfare NWP-10*, 2-5.

³⁸⁰ Huntingtonnal ellentétben az NWP-10 nem beszél a Földközi-tengerről stratégiai fontosság szempontjából, csak a történelmi áttekintésben kerül elő. Ugyanakkor a dokumentum egyáltalán nem említi a Szovjetuniót.

³⁸¹ Leo Pasvolsky, "The Development of US Foreign Policies and Their Objectives," *Naval War College Information Service for Officers* 3, no. 5 (1951).

haditengerészet célja, hogy hozzájáruljon az ország biztonságához, és az amerikai nemzeti politikát szolgálja a világ minden táján. A tenger ellenőrzésének megszerzése és annak megtagadása az ellenfelektől az elsődleges eszköz ahhoz, hogy az amerikai haditengerészet el tudja látni feladatát. A dokumentum finoman tájékoztatja az olvasót arról, hogy a mahan-i korszak befejeződött, és az új kihívások új megoldásokat igényelnek, bár a tenger ellenőrzése továbbra is alapvető előfeltétel. A háború idején az amerikai stratégia új alapelveit hasonló, egyszerű módon magyarázza: "*Háború idején a nemzeti érdek és az előretekintő stratégia megköveteli, hogy a háborút a tengerentúlon kell megvívni.*" A haderőnem hagyományos védekező magatartását tehát az új koncepcióban offenzív szemlélet váltja fel, és ezzel magyarázzák: "*Az a kívánatos, hogy a pusztítás és a háború következményei az ellenség területén és ne az Egyesült Államokban történjenek.*"³⁸² Ki kell használni a tengerentúli bázisok hálózatát, és a haditengerészet feladata ennek a rendszernek a folyamatos karbantartása, mivel a létfontosságú támogatás ezeknek a tengerentúli létesítményeknek illetve az itt található stratégiai szövetségeseeknek, csak a tengeren vihető át.

Az *NWP-10* íróinak figyelme ezután a haditengerészet jövőbeli követelményei felé fordul. Egy atomfegyverekkel történő összecsapás elhúzódásának lehetőségét elemzik, ahol a haditengerészetnek szerepe lehet az interkontinentális termonukleáris fegyverek első hulláma után. A dokumentum szerint az ellenségeskedés ezen a ponton nem ér véget, egy ilyen háború második szakaszában a haditengerészetnek kiemelt feladata lesz, vagy az első szakaszban elért nyereség kihasználásában, vagy az ellenség sikerének semlegesítésében. Ezután három különböző okot olvashatunk arra, hogy a jövőbeni konfrontáció miért lesz hagyományos konfliktus, és mindkét fél miért próbálja majd elkerülni a nukleáris fegyverek használatát. Ezért az Egyesült Államok Haditengerészetének fel kell készülnie arra, hogy betöltse a nemzeti biztonsági követelmények teljesítésében betöltött szerepét, és elrettentse az agresszió valamennyi lehetséges formáját.

Érdeemes megnézni a három magyarázatot, hogy miért és hogyan kerülhető el a nukleáris konfliktus. Az első kijelenti, hogy az Egyesült Államok külön erőfeszítéseket tesz a hirtelen termonukleáris támadások megakadályozására és erőteljes megtorlások megtervezésére, ha azok bekövetkeznének. Ha ez az elrettentés hatékony, állítja a második pont, az Egyesült Államok szabadon választhatja meg a megtorlás eszközeit és

³⁸² *Naval Warfare NWP-10*, 2-7.

mértékét az agresszió nagyságától és hatásától függően. A nukleáris háború valószínűtlen harmadik oka az, hogy a meg nem nevezett ellenség gyors flottaépítési programot indított, amely valószínűleg azt jelzi, hogy nem hajlandók átfogó atomháborút kezdeni, de meglepetésszerű támadásra készülnek annak érdekében, hogy megakadályozzák az USA-t, hogy mindenre reagáljon.

A harmadik fejezet az erő alkalmazásával és a nemzeti politika támogatásával foglalkozik. Összefoglalja azokat a feltételeket, amelyekre a katonai vezetésnek szüksége van a politikai döntések hatékony támogatásához, valamint azokat a tényezőket, amelyek befolyásolhatják a hatékony tervezést. Ezek, valamint a végrehajtás megfelelő eszközei elengedhetetlenek a katonai parancsnokság minden szintjén. Az erő közvetett és közvetlen alkalmazásainak módozatai is elemzésre kerülnek, azokkal a helyzetekkel együtt, amikor az erőszak alkalmazásával, de az esemény nem szükségszerűen vezet nyílt háborúhoz. Az előző fejezetben szó esett egy átfogó termonukleáris háború lehetőségéről, itt, amikor az erő alkalmazásáról és annak formáiról van szó, a szerző vagy szerzők egy hagyományos összecsapás lehetséges forgatókönyveit vizsgálják meg.

A „*Stratégia*” című negyedik fejezet szisztematikusan végigveszi a katonai stratégia azon szintjeit, amelyek béke vagy háború idején az Egyesült Államok haditengerészetére vonatkozhatnak. Miután megadta a hierarchikus kifejezések definícióját: stratégia, tengeri stratégia, haditengerészeti stratégia; elmagyarázza a tenger ellenőrzésének mibenlétét. A dokumentum tengerészeti stratégiára vonatkozó meghatározása érdekes módon átfedésben van azzal a definícióval, amelyet Wylie a kifejezésre használ.³⁸³

A tenger ellenőrzésének alkalmazási módjával kapcsolatban világossá válik, hogy ez a kifejezés már nem a nyílt tengeri térségek ellenőrzésére vonatkozik, „*hanem a szorosok és parti menti területek, valamint a tenger ellenőrzéséhez elengedhetetlen a parttal szomszédos szárazföldi területek ellenőrzése. Ez magában foglalja a tenger feletti a levegő ellenőrzését.*”³⁸⁴ Amint azt a dokumentum korábban megjegyezte, a mahan-i koncepció megváltozott, és a nemzeti biztonsági okokból kifolyólag úgy gondolják, hogy

³⁸³ Wylie: „A tengeri stratégia az, amelyben a világ tengeri kommunikációs rendszereit használják ki olyan fő közlekedési utakként, amelyeken keresztül erő alkalmazható az adott ellenségek feletti ellenőrzés megteremtésére.” “Wylie Jr, "On Maritime Strategy," 468.; NWP-10: „A tengeri stratégia...a tengeri kommunikáció ellenőrzésének létrehozásával és kiaknázásával foglalkozik” *Naval Warfare NWP-10*, 4-3. Egyébként sok más terminust is bevezet ehhez hasonlóan a haditengerészeti stratégia 1953-as tanulmányában, valószínűleg a jövőbeni kutatások feltárhatják hozzájárulását vagy ötleteinek felhasználását a témához.

³⁸⁴ *Naval Warfare NWP-10*, 4-4.

a tenger feletti uralom világméretű kiterjesztésére van szükség, illetve azt folyamatosan fenn is kell tartani, hogy kiaknázható legyen a nemzeti célkitűzések elérésének szempontjából. Ezt a forgatókönyvet írja le Huntington: „*A monopolisztikus tengeri hatalom stratégiája eltér a vetélkedő tengeri hatalom stratégiájától. A nagy óceánok már nem a senki földje a versengő hatalmak között.*”³⁸⁵

Ennek a fázisnak a megvalósítási módja már felsorolja azokat az elemeket, amelyek jelen vannak mind a Sherman admirális által Truman elnöknek tartott előadásában, mind Huntington tanulmányában. Kimondja, hogy a tenger feletti uralom kiaknázása háromféleképpen érhető el: partraszállási akciók során erőt vetítenek ki partra az ellenséges területek kulcsfontosságú helyszínein, azok ellenőrzés alá vonására; kiterjedt hozzáférhetőséget biztosítanak a fontos területek számára utánpótlás és katonai támogatás formájában, végül a tengerhasználat megtagadása az ellenféltől, az ellenség gazdaságának gyengítésére és a harc feladásának kikényszerítésére. Az *NWP-10* azt is megjegyzi, hogy ebben a szakaszban fontos tényezővé válik az „*ellenséges partszakasz mentén elhelyezkedő sekély és korlátozott hozzáférésű vizek, valamint az ellenség területére benyúló vizek ellenőrzése*”.³⁸⁶ Azt is hozzáteszi, hogy a tengeri feletti uralom kiaknázásának lényege a koncentrált erő, – speciális haditengerészeti, szárazföldi és a légi egységek, – meghatározó helyekre vetítése, mivel ezek az erőfeszítések a legkisebb pusztítással maximális uralmat eredményezhetnek.

Ha ezeket az elemeket összehasonlítjuk azokkal a legfontosabb haditengerészeti feladatokkal, amiket Sherman admirális a Truman elnöknek adott előadásában említett a Szovjetunióval való összecsapás esetére, néhányuk átfedésben lesz az *NWP-10*-zel. Ilyenek például: a nélkülözhetetlen tengeri kommunikáció ellenőrzése, az Egyesült Királyság védelmének elősegítése, a hadsereg légierjének olyan helyzetbe hozása, amiből a légi offenzívát a lehető leghamarabb megkezdhetik, megakadályozzák a tengeri kommunikáció szovjet használatát, valamint olyan pozíciók megragadása és megvédése, amelyekből később támadásokat lehet indítani.³⁸⁷ Igaz ugyan, hogy az *NWP-10* nem a Földközi-tengert tárgyalja, mint egy ilyen akció legelőnyösebb forgatókönyvét. Bár az új haditengerészeti stratégia diszkrétan ismertetésre kerül a brosúrában, a tengeri uralom kiaknázásának fontossága is kihangsúlyozásra kerül³⁸⁸, a dokumentum gondosan kerüli

³⁸⁵ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 490.

³⁸⁶ *Naval Warfare NWP-10*, 4-6.

³⁸⁷ Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947," 98.

³⁸⁸ *Naval Warfare NWP-10*, ch 4, 4-5.

az USA ellenségének vagy szövetségeseinek kilétére vonatkozó minden szorosabb hivatkozást, ezért lehetséges, hogy valamilyen oknál fogva a munka írója vagy írói megpróbáltak elkerülni bármilyen közvetlen kapcsolatot a korábban kifejezett stratégiai koncepcióval, vagy azt a benyomást akarták kelteni, hogy a mahan-i koncepció nem változott olyan nagy mértékben.³⁸⁹

Huntington arra a következtetésre jut, hogy Mahan elmélete már nem érvényes, a nemzetközi erőegyensúly változásának köszönhetően, mivel a háború utáni rendszer két pólusát egy tengeri hatalom és egy szárazföldi hatalom alkotja a több egymással versengő tengeri hatalom helyett. A döntő csata helyszíne Huntington szerint ebben az új forgatókönyvben áthelyeződött „*arra, amit a különféle írók különbözőképpen neveztek Rimland-nak, a perifériának*³⁹⁰ *vagy a tengermelléknek*”³⁹¹; pontosan úgy, mint ahogy a fent bemutatott NWP-10 fogalmaz. Huntington az NWP-10-zel teljesen egybehangzóan kifejti, hogy a tenger feletti uralmat már sikerült elérni, és azt állítja, hogy ennek eredményeként a haditengerészet küldetése a tengerészeti hatalom szárazföldi célpontok felé történő alkalmazásának offenzív koncepciójára változott. Az NWP-10 kevésbé egyértelmű az új haditengerészeti misszióval kapcsolatban, mivel nem nevezi meg a lehetséges új ellenséget, bár olyan előretolt stratégiáról beszél egy háború esetén, amely már támadó jelleggel bír. A világháború utáni haditengerészeti tervekben és Huntington tanulmányában a Földközi-tenger jelenik meg, mint az a hely, ahonnan meg kell kezdeni az erő kivetítését a „World Island” irányába. Mivel az NWP-10 nem nevezi meg az ellenséget, ilyen lokalizációt nem is tartalmaz, bár a Földközi-tenger térségét a nyugati civilizáció bölcsőjeként említi.

Az ötödik fejezet a tengeri hadviselésről szól, ami a definíció szerint a tengeri uralom megszerzése, megtartása és kiaknázása, illetve annak megtagadása az ellenségtől. Tengeri műveletekből, vagy azok sorából, hadjáratokból áll. A tengeri művelet haditengerészeti tevékenység, vagy haditengerészeti küldetés végrehajtása, ami lehet stratégiai, taktikai, logisztikai, illetve kiképzési célú. A fejezet ebből a műveleti szempontból közelíti meg a haditengerészeti tevékenységeket, ebből a szempontból

³⁸⁹ Sherman kifejezését követve: „*exploitation of our sea, ... strength*” Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947," 98. NWP-10 három bekezdést szentel a tenger feletti uralom kiaknázásának. Biztosnak tűnik, hogy további kutatás szükséges az NWP-10 háttérének felderítésére.

³⁹⁰ A kifejezést, illetve a tenger feletti uralom kiaknázásának fontosságát is nagyon hasonló módon találjuk meg Hayes írásában Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," 1191.

³⁹¹ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 490.

tárgyalja a haditengerészeti erőket, jól illusztrálva a Navy műveleti központúságát.³⁹² A dokumentum érdekes módom kiterjeszti a haditengerészeti műveletek értelmezését minden olyan műveletre, ami befolyással lehet a tengeri uralom megszerzésére, megtartásra, vagy kiaknázásra.

Az *NWP-10* függelékében négy leírást tartalmaz, amik azzal a környezettel foglalkoznak, amiben az Egyesült Államok haditengerészetének cselekednie és léteznie kell. Az első kettő a nemzetközi környezettel kapcsolatos, az első a nemzetközi kapcsolatokról szól, a második az Észak-Atlanti Szerződés Szervezetéről. A harmadik a haditengerészeti hadviselésre alkalmazandó elveket foglalja össze, részletezve a hadviseléssel kapcsolatos alapvető definíciókat. A negyedik egy meglehetősen egyszerű olvasmány lista, rajta alaplámpákkal, mint Mahan és Mackinder kötetei.

Az A. függelék Nemzetközi Kapcsolatok címmel összefoglalja az Egyesült Államok nemzetközi környezetét egy olyan nézőpont felhasználásával, amely nagyon hasonló ahhoz a véleményhez, amelyet a Leo Pasvolsky vezetése alatt álló ICG képviselt a Brookings intézetben 1945-53 között. A szöveg kifejti, hogy a civilizáció jelenlegi állapotában a nemzetközi együttműködés lehet az eszköz, amely garantálja a világbékét. A nagy nemzeteknek meg kell őrizniük a katonai fölényt a béke érdekében, de nem a gyengébb, kisebb nemzetek rovására. A dokumentum a Népszövetség rövid elemzésével folytatódik, mint az 1919-1920-ban létrehozott első világszervezet, amely „*az új világrend megteremtésére tett kísérletében a legszélesebb körű erőfeszítéseket és a legmagasabb célokat képviselte addig az időpontig.*”³⁹³ A megközelítés érdekes módon átfedésben van azzal a leírással, amelyet Leo Pasvolsky adott a Népszövetségen belüli interakcióról a nagy és kis nemzetekkel között, valamint az egész szervezet céljáról az I. világháború után „*úgy tűnt, hogy ez egyfajta kísérlet a világ sérült civilizációs alapjainak helyreállítására és újra működőképessé tételére.*”³⁹⁴

A következő bekezdésben az *NWP-10* összefoglalja azokat a főbb nemzetközi erőfeszítéseket a második világháború alatt és után a világbéke megőrzése céljából, amelyek végül az Egyesült Nemzetek Szervezetének létrehozásához vezettek. A leírás hangsúlyt fektet ennek a kemény munkának a végső céljára, a tartós békére. A hangsúlyt a nemzetközi béke felé vezető folyamat ugyanazokra a pillanataira helyezi a Brookings

³⁹² Swartz több levelében ezt a műveleti központúságot látja a stratégiától való idegenkedésben.

³⁹³ *Naval Warfare NWP-10, A-3.* „*az új világrend megteremtésére tett kísérletében a legszélesebb körű erőfeszítéseket és a legmagasabb célokat képviselte addig az időpontig.*”

³⁹⁴ Pasvolsky, "Moving toward a governed world," 382-83.

Intézet, „*Major Problems in American Foreign Policy*” 1954-es kiadásának ugyanezen időszakra vonatkozó jelentése.³⁹⁵

Huntington tanulmánya ugyanabban a hónapban jelent meg, mint az NWP-10, Huntington tanulmányának a kefelevonat változata említ egy okot, amiért a tanulmány megíródott: „*ennek az új stratégiai koncepciónak felhasználása a Navy megújult megértésének fejlesztésére nyilvánosság felé, illetve ezt alapként kezelve a Haditengerészeti minisztérium szervezetének felülvizsgálatára*”, amely úgy tűnik, hogy teljesen összhangban áll a Gates Bizottság jelentése és ebben az értelemben az NWP-10 céljaival.

Az NWP-10 alapvetően nem került be a hivatalosan számon tartott haditengerészeti „*capstone*” dokumentumok közé, bár műfajában kétségkívül az,³⁹⁶ a fenti ismeretese az első részletesebb elemzés, még a Huntington tanulmány mellett mindenképpen érdekes kordokumentum, amiből további vizsgálódások hasznos információkat nyerhetnek ki. Egy 1956-os nagyon ritka kritika szerint: „*Az NWP-10 nem fejt ki semmilyen lényeges új elméletet a tengeri erőről, inkább összefoglal néhány tényt a tengeri uralomról, amik segítenek elképzelni az Egyesült Államok haditengerészeti erőinek miliójét. Ha figyelembe vesszük Nemzetünk haderejének egyéb fontos tényezőit is értékelhetővé válik a tengeri hatalom funkciója és alkalmazása a nemzeti célok érdekében.*”³⁹⁷

Összefoglalás

Huntington tanulmányának részletes elemzése után az újonnan megtalált kefelevonat verzió szövegének ismertetése is megtörtént. Nagy valószínűséggel ennek a hosszabb, és részletekben gazdag szövegvariánsnak segítségével sikerült az írás politikai és történelmi hátterét tisztázni. Az elmondottak alapján biztosra vehető, hogy politikai események is motiválhatták a tanulmány megírását, annál is inkább, mert a szerző nagysikerű, a civil-

³⁹⁵ Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954*. Pasvolsky amint az ismertetésre került a korábbiakban a második világháború alatt a *State Department* munkatársa volt különböző beosztásokban, aminek köszönhetően alapvetően befolyásolhatta bizonyos nagy jelentőségű testületek, dokumentumok létrejöttét.

³⁹⁶ A téma egyik legjobb ismerője, Peter Swartz nem igazán tudja, hogy miért, a másik szakértő Sebastian Bruns, pedig nem is ismeri a dokumentumot. (Mindketten személyes levelezésükben közölték ezt a szerzővel.)

³⁹⁷ S. A. Bobczynsky, "NAVAL WARFARE (NWP-10) Washing-ton. Department of the Navy, Office of the Chief of Naval Operations, 1955.," *Navy Proceedings* 8, no. 82 (1956).

katonai kapcsolatokat tárgyaló kötete nagyon is kapcsolódik a *Rockefeller* és *Gates Bizottság* által érintett témákhoz. Sikertisztázni, hogy a tanulmány tartalma egyértelműen kapcsolódik a haditengerészetben belül a második világháború után kidolgozott tengeri stratégiához. Hasonlóképpen bemutatásra került, hogy több olyan érv található az újonnan megtalált szövegvariánsokban, amik nagyon is elképzelhetővé teszik a *Brookings Intézetben* zajló munka konkrét hatását Huntington szövegében. Az *ISG*-ben zajló munka, Reitzel, Moore és Pasvolsky munka tapasztalata, és ismeretanyaga bőven átfedésbe hozható a Huntington által leírtakkal.

Az NWP-10 első elemzése lehetséges hasonlóságokat tart fel a *Brookings* kutatási területei és stílusa között, és tartalma könnyen összefüggésben állhat egy Huntington által használt forrással. Úgy tűnik, hogy a harvard-i tudós tanulmányának és a „*Naval Warfare*”-nek publikálási dátuma sem véletlen, mindkét dokumentum összekapcsolható az Eisenhower-kormány erőfeszítéseivel a katonai létesítmény reformja és újraszervezése érdekében az 1950-es években. Mindenképpen további kutatást igényelnek a bemutatott írások, de talán megkockáztatható az a kijelentés, hogy Huntington Hattendorf professzornak írt levele nem teljes tévedés, inkább „elszólás”, és az akkor fiatal kutató valamilyen módon részt vehetett az NWP-10 megfogalmazásában is.

IV. BROOKINGS INTÉZET

Az intézet aktív és fontos szerepet játszott az amerikai kormányzati politika – szövetségi, adott állami, illetve helyi szintű - alakításában már az 1916-os alakításától fogva. Az intézmény széles körű tapasztalata, és korszerű szakértelme számtalanszor, számtalan formában elismerésre került. A *Brookings* sok szakértője került fontos amerikai kormányzati pozícióba az idők során, mint például a gazdasági szakember Leo Pasvolsky, aki a külügyminisztérium számos fontos posztján teljesített haderőnemet már a második világháború előtt, hogy aztán a háború utáni tervezés egyik vezető alakja legyen 1939-től 1945-ig. Pasvolsky-nak a *Brookings*-hoz való visszatérése a békekötés után új fejezetet kezdett az intézmény életében, mivel a frissen alakult *International Study Group (ISG)* vezetője lett, azé a munkacsoporté, amely az amerikai külügyek megújításának céljával jött létre. Ez volt az a szervezeti egység, ahol Huntington is dolgozott 1952-53 között. Az alábbi fejezetben ennek a munkacsoportnak a szervezetét térképezi fel a dolgozat a haditengerészeti kérdések szempontjából, kitérve az egyes tengerészeti múlttal és tapasztalattal rendelkező munkatársak ismertetésére is, akik hatással lehettek Huntingtonra tanulmány megírásában.

A *Brookings Intézet* Robert S. Brookings-ról kapta nevét, aki először sikeres üzleti karriert futott be, és később, 48 évesen visszavonult és megalapította a Washington Egyetemet St Louise-ban. A közügyekben való aktív részvétele már az első világháború alatt elkezdődött, a *Price Fixing Committee* vezetője lett más feladatok mellett. Háború alatti tapasztalata a bonyolult kapcsolatokat illetőleg kormányzati szereplők és magánvállalatok között arra ösztönözte, hogy különböző szervezeteket hozzon létre ezen szereplők kommunikációjának megkönnyítésére, és aztán ezeket egyesítette a nevét is viselő intézményben 1916-ban. Előzetesen három szervezetet hozott létre: *Institute for Government Research*, *Institute of Economics*, és a *Robert Brookings Graduate School*. Azután a három egyesült Brookings Intézetté 1927 december 8.-án. „Az intézmény két fő céllal rendelkezik: az első, hogy konstruktív módon közreműködjön egy szilárd nemzeti politika kialakításában, a második pedig, hogy különlegesen magas képzést nyújtson posztgraduális hallgatóknak a társadalomtudományok területén”³⁹⁸

Brookings és az intézmény többi alapítója a kutatói függetlenséget különösen is sokra tartották ezért alapító okmányában le is szögezték az intézmény vezetési alapelvét:

³⁹⁸ Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, ii.

“...a politikai élet mindennemű csoport érdekétől függetlenül, legyen az politikai, gazdasági, vagy szociális”³⁹⁹ Ezt az iránymutatást szem előtt tartva a *Brookings* sosem fogadott el üzleti megbízásokat, és munkatársainak sem tette lehetővé, hogy üzleti természetű tanácsadásban részt vegyenek. Az intézmény mindig hangsúlyozta kutatásainak politikai érdekektől független természetét, még akkor is, ha időnként a tanulmányaikban közzétett eredmények időről időre sértették egyes csoportok érdekeit, akár politikai, akár gazdasági területeken, akár mindkettőben.

Az Intézet személyi állománya a második világháború alatt és után két féle szakértőkből állt. Az első csoport többé-kevésbé állandó státuszban került alkalmazásba, a második tagjait egy adott feladat végrehatására szerződtették. Az állandó státuszú munkatársak teljes alkalmazásban álltak, másutt nem is vállalhattak párhuzamosan munkát. Az intézményben született publikációk nem pusztán az őket szerző kutatók munkájának tekinthetők. Bár a kutatásokat a munkatársak egyedül, vagy kis csoportban végezték, és ezt a munkát a kiadványok szerzőségével el is ismerték, az intézményben született műveket az intézet által használt különleges munkastílus miatt óhatatlanul a kutató közösség által kiadott publikációknak tartották. Ez az ok, amiatt a *Brookings* mindig igyekezett biztosítani az általuk jegyzett munkák magas tudományos színvonalát. Erre szolgált a publikációk elbírálási kritérium rendszere, aminek minden mű meg kellett feleljen, ezért garantálhatóan magas színvonalat tudtak elérni a tudományos eredményesség terén.

Kutatásaikban két célkitűzést igyekeztek szem előtt tartani: egyrészt az aktuális gazdasági, vagy politikai problémák megoldásának tisztázását, illetve megoldását, másrésztől pedig igyekeztek hozzájárulni a gazdasági és politikai kultúra gazdagodásához, színesedéséhez. Ezen cél elérése érdekében egy sor kutatás sorozatot kezdeményeztek, amelyben minden résztvevő egység megpróbálta az adott problémákra megoldási javaslatot nyújtani, míg a kutatás egésze igyekezett általános, és tartós legfőképpen, lényegi válaszokat találni az adott kérdésekre. Egy másik tulajdonság, ami a *Brookings* kutatási tevékenységét jellemezte az az időszerűség, amit úgy sikerült biztosítani, hogy az újonnan megjelenő trendek megkülönböztetésével, és a kutatás összpontosításával a frissen felmerülő problémákra azonnal képesek voltak valós válaszokkal reagálni.

³⁹⁹ Brookings Institution, *The Brookings Institution: Thirty Years of Achievement: a Program of Development* (The Brookings Institution, 1946), 3.

A *Brookings* földrajzi elhelyezkedése okán, mivel a fővárosban kapott helyet, számtalan esetben kérték fel a munkatársakat tanácsadásra és különleges tanulmányok elkészítésére különböző minisztériumok, vagy kormányzati intézmények pl.: Külügyminisztérium, Kongresszus, szervezeti és adminisztratív folyamataival kapcsolatban már az 1920-as évektől kezdve.⁴⁰⁰ A második világháború vége arra sarkallta a *Brookings*-t, hogy értékelje át addigi tevékenységét és belpolitikai irányultsága mellett forduljon az amerikai külpolitikai kérdések felé, hiszen a tradicionális amerikai elszigetelődés a szuperhatalmi státusszal egyre kevésbé volt összeegyeztethető. Az Egyesült Államok a háborúból, mint a legnagyobb katonai, ipari és technológiai hatalom került ki. Az a nézet vált uralkodóvá a kormányzat közeli körökben, hogy hatékony külpolitika alakítása és kivitelezése akkor lehetséges, ha a közvélemény jól informált és rendelkezik a megfelelően háttér tudással a kérdésekben. Ezért a *Brookings* feladata egyrészt további kutatások irányítása a külpolitika, és belpolitika kapcsolatában, illetve az eredmények disszeminációja lett. Az intézet másik, újonnan kijelölt szerepe az oktatás és képzés területén nyert formát, a külügyi szakterület számára kellett képezzenek specialistákat, akik a kormányzati, illetve a magánszektor ilyen irányú megnövekedett feladatait voltak hivatva elvégezni, bel- és külföldön egyaránt.

Ahogy már említésre került a korábbiakban, nem teljesen tisztázott Huntington milyen pozíciót töltött be a *Brookings Intézetben*. A tanulmánnyal együtt publikált életrajz más forrásokkal egyetemben úgy tudósítanak, hogy a fiatal kutató konzultánsként dolgozott.⁴⁰¹ Másutt Huntington úgy nyilatkozik, hogy kutatási asszisztensi pozíciót is betöltött.⁴⁰² A *Brookings Intézet* hivatalos kiadványa, ami az 1965 előtt az intézményben dolgozott valamennyi munkatárs pozícióját felsorolja, ezt jegyzi meg Huntingtonra vonatkozólag: „*részmunkaidős, vagy egy évnél kevesebb ideig alkalmazott, vagy konzultáns.*”⁴⁰³ A már korábban idézett email Sarah Chilton-tól, az intézet fő könyvtárosától sem feltétlenül segít a helyzet tisztázásában. Chilton azt szűri le, hogy Huntington konzultáns kellett legyen, mert egyébként hivatalos dokumentumokon

⁴⁰⁰ Jászi Oszkár is dolgozott itt 1928-ban. György Litvan, *Twentieth Century Prophet: Oscar Jaszi, 1875-1957* (Central European University Press, 2006), 333.

⁴⁰¹ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 484.; Az 1874 decembere óta megszakítatlanul megjelenő folyóirat hagyományosan életrajzokat is közöl a szerzőkről.

⁴⁰² Samuel P Huntington, SPH Article List, 1983, Box 23, Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178), University Harvard, Folder 2: Harvard University Archive.; Samuel P Huntington, Who's Who, 2005, Box 23, Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178), Harvard University, Folder 14: Harvard University Archive.

⁴⁰³ Institution, *The Brookings Institution Washington D. C. Directory of staff and publications, 1916-1961*, 35.

kellene szerepeljen a neve és a feladata.⁴⁰⁴ Mégis, egy az Amerikai Külügyminisztérium számára 1958-ban tartott külpolitikai kurzus tematikájához illesztett életrajzában⁴⁰⁵ Huntington megerősíti, hogy a *Brookings Intézetben* nem csak konzultánsként, hanem kutatási asszisztensként is dolgozott. Az intézet nyilvántartásában nincsen erre utaló nyom, de talán éppen a feladat bizalmas volta lehet a források hiányának oka. Abban az esetben, ha Huntington fontosnak tartotta a két feladat megkülönböztetését egy a Külügyminisztériumnak írt életrajzában, különösen az események után csak öt évvel, nincs okunk kételkedni az információ valóságában. Sarah Chilton leveléből egyértelműnek tűnik, hogy nyilvánvaló eltérés van már Huntington saját közlései között is a *Brookings*-ban töltött időszakot tekintve.

Egy másik levelezést is meg kell említeni a témával kapcsolatban. Huntington és a Princeton Egyetem történésze Heussler között zajlott. Heussler azt kérdezte harvard-i kollégájától, milyen katonai tapasztalattal rendelkezett, nyilván a *Katona és az Állam* című kötet kapcsán. Huntington válasza nagyon jó humorát tükrözi és ugyanakkor bizonyos információt is közöl a *Brookings Intézetben* eltöltött időszakáról is. Ezt írja: „1952-ben részt vettem egy hadügyi és költségvetési tanulmány megírásában a *Brookings* számára.”⁴⁰⁶ Először is ezt mondat ellentmond Sarah Chilton közlésének, ami a védelmi projekteket illeti az időszakot tekintve, talán éppen a téma érzékenysége miatt nem dokumentálták. Ugyanakkor az a kérdést is nyitva hagyja, vajon mit csinálhatott Huntington 1953-ban a *Brookings*-ban, ha hangsúlyozottan 1952-re datálta ez a fent említett munkát.

Pár apró indirekt információ morzsa található Huntingtonnak egy francia kutatóval folytatott levelezésében a *Brookings*-ban töltött éveiről Eric de Dampierre, levelében⁴⁰⁷ utal 1954-es levélváltásukra, amikor Huntington segített neki civil-katonai témában folytatott kutatásában. Hasonló információ található egy Harvard Egyetemről származó évkönyvben⁴⁰⁸ 1954 júniusából, ahol szintén Huntington civil-katonai kutatásáról olvashatunk. Talán ez azt jelentheti, hogy a fiatal tudós civil-katonai témájú

⁴⁰⁴ “Kutatási asszisztensként ott lenne a fizetési papírokon, és találnék róla alkalmazási iratokat is, ezért a bejegyzés hibás kell legyen. Másrészt *Brookings* abban az időben nem rendelkezett védelmi témájú kutatással. Megnéztem egy intézményi meghívói listát ebből az időszakból, és azt találtam, hogy Huntington, mint rész munkaidős konzultáns szerepelt 1952-53-ban.” Sarah Chilton, Október 17. 2019.

⁴⁰⁵ State, Senior Officers' Course Syllabus.

⁴⁰⁶ Samuel P Huntington, 11 April 1959. Huntingtonnak egyetlen tanulmánya létezik, amire ráillik a leírás: Huntington, "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy."

⁴⁰⁷ Dampierre.

⁴⁰⁸ University, *The behavioral sciences at Harvard ; report*, 168. Utolsó hozzáférés 2020 szeptember 12.

kutatásai arra az időre tehető, amikor 1953-ban még az intézet kötelékében dolgozott, – hiszen a hosszabb szövegvariáns utalásokat tesz a civil-katonai kérdéseket boncolgató Rockefeller és Gates jelentésekre,⁴⁰⁹ – és azt utána terjesztette ki a katonai kapcsolatok teljes spektrumára? Esetleg Pasvolsky 1953-as halála befolyásolhatta a munkát, és hozzájárult Huntington távozásához az intézetből, hiszen ezután az *International Study Group* is megszűnt? További kutatás, különösképpen Huntington jelenleg is zárt levelezésének vizsgálata⁴¹⁰ a Harvard Egyetem archívumában esetleg megadhatná a választ. Sajnos azonban számos mappa egészen a 2050-es évekig nem lesz elérhető a kutatók számára.

IV.1. LEO PASVOLSKY ÉS A HÁBORÚ UTÁNI TERVEZÉS

Pasvolsky közreműködése az amerikai külpolitikában a világháború előtt és alatt már említésre került, szerepe a háború utáni tervezésben és vezetői szerepe a *Brookings International Study Group*-jában további tisztázásra szorul. Szülei, mint a cári rendszerrel szembenálló politikai gondolkodók a XX. század elején emigráltak az Egyesült Államokba. Pasvolsky az első világháború után újságíróként dolgozott, tudósított a Párizsi Békekonferenciáról a *New York Tribune*, a *Brooklyn Eagle* és egyéb más lapoknak. 1921-ben washingtoni egyezményeket megelőző tárgyalásokról számolt be a *Baltimore Sun*-nak. A *Brookings Intézet*hez 1922-ben csatlakozott, mint közgazdász és egészen 1953-as haláláig ott dolgozott, a második világháború alatti külügyminisztériumi kiterőt nem számítva. Ahogy Richard Holbrook megjegyezte róla: „...egy megbízható bürokrata, egyetlen célt követett, hatalmas örökséget hagyott hátra, mégis gyakorlatilag eltűnt a történelemből.”⁴¹¹

Az orosz forradalom hírére Pasvolsky először optimista hangulatban reagált, Boris Bakhmeteff, a Kerenszkij kormány utolsó amerikai nagykövetének titkáráként dolgozott.⁴¹² Előbb szilárdan antibolsevik lett, majd a wilsoni internacionalizmus hívévé vált. Írásaiban az 1920-as években elismerte, hogy a szovjet rezsim a Harmadik

⁴⁰⁹ A két bizottsági jelentés részletes elemzésére a hosszabb szövegvariáns elemzésekor kerül sor.

⁴¹⁰ Az elérhető levelezése nagyrészt a 4, 5 and 6-os dobozokban található, míg a minősített levelek a 137-es doboz 28-32 mappáiban.

⁴¹¹ Richard Holbrook, "Last Best Hope," *a Review of Schlesinger's The Founding of the United Nations*. *New York Times*, September 28 (2003).

⁴¹² Drew Pearson, "Russian Policy, Peace, were Hull-Welles Stumbling blocks," *St. Petersburg Times*, 28th August 1943.

Internacionáléval egy nemzetek fölötti rendszert kívánt létrehozni, ami hasonló célokat tűzött ki, mint a Népszövetség, „*a világkormány két változata*”⁴¹³, az első világháborút követő törekeny béke megőrzésére.

Már a Rooseveltt adminisztráció idején Pasvolsky Corden Hull külügyminiszter személyi titkára lett. Párhuzamosan a dolgozott a *Brookings Intézetben* és a Külügyminisztériumban különböző pozíciókban. Alapvetően sosem szakadt el teljesen egy olyan egész világra kiterjedő szervezet gondolatától, ami megakadályozhatja háborúk kitörését és kezdeményezheti a világbéke beköszöntét. Pasvolsky és Harold Moulton, a két összeszokott kolléga a *Brookings*-ból, ahogy Craufurd D. Goodwin nevezte őket, ők voltak azok a látnokok akik: „*Akik megalkották az együttműködő nemzetállamok által koordinált integrált világgazdaság elméletét, ami segít majd megakadályozni a világválságokat és eltörli a háborúkat.*”⁴¹⁴

Pasvolsky (és Moulton) érdeklődése a nemzetközi szervezetek iránt abból a törekvésből származott, hogy a nemzetközi kereskedelem és együttműködés eszközeivel megelőzzék a konfliktusokat és létrehozzák a békét. Goodwin szerint, a két befolyásos barát azon dolgozott a „*tartós béke és gazdagság*”⁴¹⁵ hogyan érhető el a világháború után. A szabad kereskedelem nyilvánvalóan az egyik eszköz volt ennek elérésében, azonban sokan kételkedtek abban, hogy egy nagy világégés után a demokráciák szövetsége valóban időszerű lehet. Sokkal inkább vélték, hogy a Népszövetség utódjára lenne szükség, ami fel van vértézve nemzetközi rendfenntartói hatalommal egy a tagországok között erőteljesen végrehajtott lefegyverzési program után. Ezért, míg a gazdasági tervek a politikai eszközrendszer kiterjesztésére vártak, Pasvolsky és Moulton felismerték, hogy a jelentősen megnőtt amerikai gazdasági potenciál nemsokára hatalmas nyersanyag szükséglettel lesz kénytelen szembesülni.

Ugyanakkor, amikor a nemzetközi kapcsolatok ezen új alapelvei bemutatásra kerültek, a *Brookings* vezetői és mecénásai megvonták támogatásukat nemcsak Pasvolsky új külügyi modelljétől, hanem gazdasági megközelítésétől is. Ennek ellenére az ötlet lényegi része megmaradt és Pasvolsky, mint Cordell Hull külügyminiszter különleges megbízottja igyekezett is napirenden tartani. Így aztán, amikor a *Brookings* átszervezése megvitatásra került, egy új nemzetközi tanulmányok központ felállítására is

⁴¹³ Pasvolsky, "Moving toward a governed world," 384.

⁴¹⁴ Craufurd D Goodwin, "Vision Accomplished: Harold Moulton and Leo Pasvolsky of the Brookings Institution as champions of a new world order," in *The Economic Mind in America* (Routledge, 1998), 81.

⁴¹⁵ *Ibid.*, 90-91.

javaslatot tettek, ami a háború utáni újjáépítés, nemzetközi kereskedelem, monetáris kérdések, valamint „különböző országok lényeges problémáinak összehasonlító tanulmányai”⁴¹⁶ és a különböző országok együttműködésének problematikája témájában is folytatni kívánt kutatásokat.

Hull külügyminiszter Pasvolsky-t nevezte ki a háború utáni tervezésért felelős pozícióba, amikor a munka elkezdődött 1940-ben⁴¹⁷ és 1941 februárjában Pasvolsky, ahogy Acheson nevezte “Hull jobb keze”⁴¹⁸, a *Division of Special Research* vezetője lett, ahol a háború alatti nemzetközi kapcsolatok elemzése és értékelése volt a csoport feladata.⁴¹⁹ 1942-ben Pasvolsky az *Advisory Committee on Postwar Foreign Policy* kutatási igazgatójának nevezték ki. A következő évben az *International Organization and Security Affairs* igazgatója lett a Külügyminisztériumban és arra kapott különleges megbízást, hogy készítse el az ENSZ Alapokmányának előzetes szövegét. Ezen megbízatásának köszönhetően jelen volt a Bretton Woods-i, Dumbarton Oaks-i és a San Francisco-i konferenciákon. Mindezen feladatok alatt Pasvolsky a *Brookings* aktív támogatását élvezte: „Ha Pasvolsky volt a háború utáni nemzetközi szervezetek egyik szülőatyja, akkor a Brookings volt az óvodájuk.”⁴²⁰

A második világháború gyakorlatilag mindent megváltoztatott a világban, az Egyesült Államok szuperhatalommá vált új feladatokkal és felelőségekkel, ezzel egy időben új szükségletekkel és célokkal. A megváltozott helyzet a nemzetközi porondon innovatív és eddig nem használt megközelítéseket és válaszokat kívánt. Ahogy a régi rendszer, gazdasági és politikai, a háború következtében működésképtelenné vált, a *Brookings Intézet* az 1920-as és 30-as években kialakított szakértelmének köszönhetően, és személy szerint Leo Pasvolsky is az események kellős közepén találta magát, ez utóbbi kulcspozíciókat kapva a háború utáni tervezés folyamatában. Az 1945 utáni amerikai békefolyamat számos vonatkozásban magán viselte a jellemvonásait ennek az új megközelítésnek, ami igyekezett megerősíteni a gazdasági kapcsolatokat a

⁴¹⁶ Ibid., 92.

⁴¹⁷ Department of State, Department of State Bulletin, 32 (Washington: U.S. Government Printing Office, 8th January, 1944).

⁴¹⁸ Acheson Dean, "Present at the Creation," (New American Library Incorporated, 1969), 64. Meglehetősen szarkasztikus megjegyzés, ami azt mutatja, hogy Pasvolsky-t korántsem mindenki kedvelte a State Department-en belül.

⁴¹⁹ Inderjeet Parmar, *Think tanks and power in foreign policy: a comparative study of the role and influence of the Council on Foreign Relations and the Royal Institute of International Affairs, 1939-1945* (Springer, 2004), 204-05. Describes Pasvolsky's negotiation with Toynbee.

⁴²⁰ Goodwin, "Vision Accomplished: Harold Moulton and Leo Pasvolsky of the Brookings Institution as champions of a new world order," 94.

nemzetállamok között és ezzel erősíteni a békét, ahogy a Marshall Terv és a *Point Four Program*⁴²¹ is ezt a célt szolgálták.

IV.2. AZ INTERNATIONAL STUDY GROUP MEGALAKÍTÁSA – INTÉZMÉNYI MÉRFÖLDKŐ

1946-ban Pasvolsky elhagyta a Külügyminisztériumot és visszatért a *Brookings Intézet*be, hogy az *International Study Group* vezetését átvegye. Az intézmény vezetői, nagyon sok munkatárssal és más értelmiségiekkel egyetemben úgy vélték, hogy a világháború után a tradicionális amerikai izolacionizmus sem a politikai, sem a gazdasági életben nem tartható tovább. Ahogy fogalmaztak az 1946-ban napvilágot látott brosurában: „Az ország a legnagyobb katonai, ipari és technológiai hatalomként került ki a világháborúból, ezért a létező legfontosabb tényező a külpolitikában. Az előrelátható jövőben az Egyesült Államok külpolitikája, bármely más országnál nagyobb mértékben domináns lesz...”⁴²² Ezt a szerepet erősítette Washington részvétele a formálódó nemzetközi együttműködésben a háború vége előtt és után. Az írás folytatódik azzal, hogy az új felelősséget a közvélemény elfogadta. Hangsúlyozásra kerül, hogy a koherens és következetes külpolitika kialakításának és fenntartásának előfeltétele a jól informált és kiművelt közvélemény. Az intézmény célja ebben a kontextusban egyrészt megbízható és kiterjedt kutatás irányítása azért, hogy elegendő információ állhasson rendelkezésére azoknak, akik “*mould public opinion*” (végső alakra gyúrnák a köz vélekedését). Másrészt nagyszámú specialista és szakember képzése a feladatuk, akiknek a száma “*lamentably insufficient*” (sajnálatosan elégtelen), hogy az élet számos területén, betöltsék az ország jelentkező, üzleti és kormányzati igényeit.

Az *International Studies Group* (ISG) életre hívását még ma is, mint fontos, történelmi mérföldkőnek tekintik az intézmény életében. Pasvolsky a Külügyminisztériumból visszatérve folytatta munkáját az új projekten, ahol ő „és az ISG képzési programokat szervezett egyetemi, katonai, kormányzati és üzleti vezetők számára.”⁴²³ A „*Program of Research and Education in the Field of International*

⁴²¹ Technológiai segélyprogram fejlődő országok számára 1949-től. Nevét onnan kapta, hogy a megkezdését bejelentő Truman beszédben említett negyedik célkitűzés adta a témáját. Thomas G Paterson, "Foreign aid under wraps: the point four program," *The Wisconsin Magazine of History* (1972).

⁴²² Institution, *The Brookings Institution: Thirty Years of Achievement: a Program of Development*, 24. ()

⁴²³ "A century of Ideas," utolsó hozzáférés Január 25., 2020, <https://www.brookings.edu/a-century-of-ideas/>.

*Relations*⁴²⁴ című kiadvány előszavában Pasvolsky kijelenti, hogy hűséges tudott maradni a húszas és harmincas évek ideáihoz. „Az új nagy hatótávolságú fegyverek ismert hatékonyságának fényében az események meg fogják mutatni, hogy a világ országai megragadják-e a számukra adott utolsó esélyt a béke és biztonság kieszközlésére és lefektessék a hosszú távú jólét alapjait.”⁴²⁵ Aztán folytatja hasonló szellemben, azt állítva, az új fegyverek miatt a hagyományos nemzeti biztonság fogalmát újra kell értékelni, az autarkia, mint nemzeti politika nem gyakorolható a második világháború utáni világban. A választás, ami előtt az országok állnak az, hogy csatlakoznak-e a hatékony nemzetközi összefogáshoz a béke érdekében, vagy kockáztatják a teljes „pusztulást egy lehetséges harmadik világháborúban”. Pasvolsky azt állítja, a helyzet tette az USA-t különleges politikai, gazdasági, és katonai hatalommá, ami nagy lehetőségeket és hatalmas felelősséget is jelent. Az ország vezetése, ami lehetővé tette a Tengelyhatalmak feletti győzelmet, most a nemzetközi együttműködési intézmények felé kell forduljanak. Ezt a modern idők „*manifest destiny*”⁴²⁶-jét azzal a kijelentéssel zárja, hogy Amerika vezető szerepe a világban elengedhetetlen.

A helyzet következményeképpen az USA kormányzatának felelőssége olyan nemzetközi kapcsolatok kialakítása, amik mindig „*függenek egy jól informált, intelligens, éber és éppen ezért felelős, amerikai közvélemény létezésétől.*”⁴²⁷ Ez a közvélekedés hosszú távon adott célok felé kell forduljon azért, hogy az adminisztráció programja gyümölcsöző lehessen, más szavakkal a közvéleményt oktatni szükséges és az ISG pont ezt szeretné tenni. A másik feladat, aminek elvégzésére a *Brookings*-t szemelték ki, az a megfelelően képzett specialisták a nemzetközi kapcsolatok területén, akik a kormányzat rendelkezésére állhatnak.⁴²⁸ A növekvő követelmények sokkal több szakértőt kívántak, mint rendelkezésre állt a kormányzati és üzleti igények betöltésére. Ezért Pasvolsky meggyőződésének ad hangot, hogy a *Brookings* be tudja tölteni ezt a szerepet, és az *ISG* is sikeres lehet.

Az *ISG* tréning programja igyekezett feloldani a túl-specializáció problémáját, ezért megalkották az ösztöndíj programot, ami nem annyira formális képzést nyújtott, inkább intenzív, az intézményben töltött idő, legalább hat hónap. Résztevők dolgozatot

⁴²⁴ Institution, *Program of research and education in the field of international relations*.

⁴²⁵ Ibid., 1.

⁴²⁶ A 19. század amerikai kultúrájának egyfajta eszmei terméke, ami az amerikai kiválasztottság tudatban nyilvánult meg, azt tartotta, hogy a telepesek feladata, szinte végzete volt Észak-Amerika meghódítása.

⁴²⁷ Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, 2.

⁴²⁸ Ibid., 3.

kellett írjanak specializációjuk területén, amit a nemzetpolitika szemszögéből kellett megvédjenek. A másik típusú tréninget asszisztenseknek ajánlották, évente megújított jelleggel, olyan már diplomás fiataloknak, akik két- három évnyi posztgraduális oktatásban vettek részt. Ezek a résztvevők intézményi feladatokat is kaptak és együttműködtek az intézmény munkatársaival. Ezen felül részt kellett veyenek a szemináriumi megbeszéléseken, amiket az ösztöndíjasoknak szerveztek. Így egyrészt felügyelt módon dogozhattak szakterületeket átfogó projekteken, illetve részt vehettek nagyobb nemzeti, vagy nemzetközi problémákat megvitató beszélgetéseken.⁴²⁹

A képzés két publikáció segítségével folyt. Az egyik az évenként kiadott kötet a Pasvolsky által előszeretettel alkalmazott különleges módszer a *“problem paper”* szerint készült. Az ilyen tanulmányok egy problémából, a helyzet leírásából, és a javasolt alternatívákból álltak.⁴³⁰ A bemutatott probléma részletezésre került, ahogy az USA számára kihívást jelentett, illetve helyet kapott még az általános, szociális, politikai és gazdasági háttere. Következésképpen a probléma első fele egy tulajdonképpeni tudományos igényű helyzetleírás, gondosan megválogatott és ellenőrzött adatokkal alátámasztva. Ez a megközelítés az oktatásban is jól használható, mert kiadható egy csoport hallgatónak. A probléma megállapításával kezdhetik a gyakorlatot, aztán folytatják a kérdéssel *“Mit tehetek?”* Egy politikai kérdés kutatása esetében ajánlott még a *“Mi mást tehetek még?”* kérdés is. Az elemzők annyi választ igyekeznek felsorolni, amennyit lehet, és nem engedik, hogy személyes meggyőződésük befolyásolja őket. Az eredmény számos alternatív sorozat, amikből a legjobb kiválasztható.⁴³¹ Pasvolsky hangsúlyozza, hogy a program nem helyettesítheti az egyetemi képzéseket, sokkal inkább kiegészíti azokat. Ezt a rendszeres, gondosan szervezett találkozók⁴³² biztosítják, ahol a különböző háttérű tanárok, kutatók, kormányzati szakértők, vagy üzletemberek is jelen vannak, szakszervezeti vezetőkkel, írókkal és oktatási szakemberekkel együtt.⁴³³ A megbeszélések szintén fontos részét képezték a programnak, stimulálva és gazdagítva a résztvevőket, akik gyakran saját kutatási tevékenységgel is rendelkeztek eredeti munkájukban.

⁴²⁹ Institution, *The Brookings Institution: Thirty Years of Achievement: a Program of Development*, 30.

⁴³⁰ Feliks, "Foreign policy Analysis," 135.

⁴³¹ Ibid., 137.

⁴³² Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, 9.

⁴³³ Pasvolsky, "The Brookings Institution Program of International Studies," 300.

Ahogy már korábban említésre került sem a Harvard levéltárában, sem a *Brookings Intézetben* nincsenek iratok, amelyek Huntington részvételét bizonyítanák ezekben a kutatásokban, ahogy bármilyen említés a „*National Policy and the Transoceanic Navy*” tanulmányról is hiányzik. Ugyanakkor nagyon könnyedén elképzelhető, hogy a fiatal kutató, illetve doktori hallgató részt vett ilyen ösztöndíjas képzésen, és aztán ilyen módon kaphatott kutatói pozíciót.⁴³⁴ Bár a *Brookings* brosúra említi a kötelező kutatási témákat a kutatók számára, Huntington esetében nincsen feljegyzés konkrét projektről, könnyen lehet, hogy azért katonai témák jelentek meg érdeklődési körében⁴³⁵ 1954-ben, mert a *Brookings*-ban töltött idő alatt ezzel a nagyobb témakörrel foglalkozott.

Itt kell megemlíteni, hogy a *Brookings Intézet* munkatársai szintén részt vettek a külpolitika terminológiájának újra definiálásában, esetleg Huntington ezt a tapasztalatot is beleszőhette írásába. Feliks Gross azt állítja könyvében,⁴³⁶ hogy az egyértelmű terminológia fontos lépés a tudományos elemzés fejlődésében. A *Brookings* szerzői szerint: *“A kifejezések nemzeti érdekek, célok, irányelvek, elkötelezettségek, és alapelvek folyamatosan használatban vannak a nemzetközi kapcsolatok területén az elemzés, leírás, rábeszélés és a vitatkozás céljával. Változó jelentésük az első között van, ha a cél elemzési. Aztán, mint a társadalomtudományokban általánosan, a nem pontos terminológia hátrányai gyorsan érződnek. Ugyanakkor a nagyobb precizitás iránti igényt ki kell egyensúlyozza a hatékony kommunikáció olyan témákban, amik nem csak a szakértőket, hanem mindenkit érdekelnék.”*⁴³⁷ Fontos információ, mivel Huntington írásában különös módon bánik a *“strategic concept”* kifejezéssel, szignifikánsan többször használja, mint a korban bárki, ami arra utalhat, hogy új szerepben, vagy új jelentéssel kívánta használni a fordulatot, ahogy ez már kifejtésre került.

Pasvolsky pontos leírását adja, a kutatócsoportban, hogyan történt a munka. Amennyiben Huntington a *Brookings Intézetben* dolgozott a tanulmányon, ami nagyon is valószínű lehet, akkor neki is követnie kellett a csoport irányelveit. A csoport magját a teljes állású specialisták adták, akik mellett kutatási segédek és asszisztensek működtek. Mindenki szoros együttműködésben dolgozott azért, hogy valamennyien

⁴³⁴ State, Senior Officers' Course Syllabus.

⁴³⁵ Huntington két katonai témájú tanulmányt publikált 1954-ben Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy." and Huntington, "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy." Ugyanakkor sokkal szélesebb körben foglalkozott a témával az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején.

⁴³⁶ Feliks, "Foreign policy Analysis," 52.

⁴³⁷ Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954*, 399.

profitálhassanak a közös munka tapasztalatából, annak ellenére, hogy esetleg más volt felelős az adott tanulmányért.⁴³⁸ Ez azt jelentheti, hogy Huntington, ha a *Brookings*-ban írta, vagy ott kezdte írni tanulmányát másokkal együtt kellett működnie.

IV.2.1. ISG PUBLIKÁCIÓK

A csoport publikációinak áttekintése segítséget nyújthat azon szakterületek meghatározására, amelyek Huntington tapasztalata az intézet szolgálatára lehetett. Az első publikáció, amit a kutatócsoport közzétett egy folyóirat volt 1946-tól, évente tíz megjelenéssel: *Current Developments in United States Foreign Policy*⁴³⁹ címmel. Az általában 60-80 oldalas periodika a mai elvárások szerint inkább egy hír bulletinre hasonlít, mint tudományos igénnyel írt folyóiratra. A témák széles spektrumot fednek le, azonban a beszámolók szükséztűek, és rövidek. A katonai hírek minden lapszámban szerepelnek, de nem hosszabbak egy fél oldalas beszámolónál és csak általánosságokra szorítkoznak. A hírek forrásai általában hivatalosan is elérhető hivatalos dokumentumok, illetve amerikai, vagy külföldi újságok. Az összefoglaló vezértanulmány általában a fő eseményeket emeli ki az eltelt időszakban, amit aztán az országokénti fejezetek tovább magyaráznak. Általánosságban megjegyezhető, hogy kommentárokat nem kínál a folyóirat, hogy a tanításban a diákok, oktatók munkáját semmi ne befolyásolja. A munkatársak között látjuk Mason Harlow-t, aki számos tanulmányt jegyzett a *Navy Proceedings*-ben is 1947 és 1950 között. Ő az egyik munkatárs az ISG állandó tagjai között, aki számos módon kötődött a haditengerészethez, mutatva, hogy a kutatócsoportban a *US Navy* leszerelt tagjai felülreprezentáltak, ellenben más haderőnemektől nem találunk képviselőket. A folyóirat hat évfolyamot élt meg, 1952 májusában egyszerűen megszűnt. Láthatóan nem tervezte a kiadó a lépést, bár a későbbiekben sem került elő releváns részlet, a lapszámban egy befűzött papír tudatja az olvasókkal a megszűnést, és tájékoztatja őket, hogy fennmaradó előfizetéseket visszatérítik.

A csoport másik fő publikációja az évente kiadott, és hét kötetet megért „*Major Problems of United States Foreign Policy*” 1947-től 1954-ig. Pasvolsky interpretációjában a köteteknek két célja van, egyrészt általános képed adni a

⁴³⁸ Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, 18.

⁴³⁹ Brookings Institution, *Current Developments in United States Foreign Policy: Summary of Events* (Brookings Institution., 1947-52).

külpolitikáról az USA-ban és a világon, másrészt pedig megvizsgálni a legjelentősebb problémákat, amiket a jövőben sürgősen orvosolni kell. A kötetek szövege rendkívül tömény, néhol szinte érthetlenségig tömörített, a személyes beszélgetések tudták biztosítani az értelmezés helyességét. Felépítésük hasonlít az imént említett folyóiratéhoz, a témák logikus sorrendben következnek, kezdve az USA-val, aztán a világ többi országával folytatva. A harmadik fejezet témája változó, attól függően, a szerkesztők mit tartottak lényegesnek, általában “*problem papers*” formátumban, bevallottan követve a kormányzati szervezetek által használt probléma-megoldási formát évente változtatva a külpolitika⁴⁴⁰: Európai integráció⁴⁴¹, Délkelet Ázsia biztonsága⁴⁴², kollektív biztonsági politika⁴⁴³, nyersanyagok problémaköre és a nemzeti politika⁴⁴⁴ témaköreiben. A szigorúan vett katonai témakörök nem hosszabbak 20-25 oldalnál, annak ellenére, hogy a hadügyek relevánsak lehetnek volna más problémák szempontjából is. Általános szempontból kerülnek megközelítésre a kérdések, ahogy egy kormányzati hivatalnok kezelne egy ilyen helyzetet. Ezek az évenkénti külpolitikai összefoglalások, a már fent említett “*problem papers*” megbeszéléseken aztán szeminárium sorozatokon kerültek megvitatásra. A projekt célját Pasvolksy szavai teszik érthetővé: “*A találkozó megvalósíthatósági tesztként is funkcionált, vajon a kormányzati körökön kívül is megismételhetőek-e azok a megbeszélések, amik az egyes kormányzati politikai döntéseket megelőzik.*”⁴⁴⁵

A Hoover Intézet levéltára megőrzött néhány tanulmányt, amik az ISG által tartott amerikai külpolitikai kurzusra készültek.⁴⁴⁶ A gyűjtemény első darabja az amerikai kereskedelmi hajózásról szóló “*problem paper*”⁴⁴⁷. A munka a kérdés katonai vonatkozásával kezdődik, majd módszeresen megvizsgálja a kereskedelmi flotta helyzetét⁴⁴⁸ illetve viszonyát az USA tengeri katonai hatalmához a világháború utáni

⁴⁴⁰ Pasvolksy, "The Brookings Institution Program of International Studies," 298.

⁴⁴¹ Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1949-1950* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1949).

⁴⁴² Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1950-1951* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1950).

⁴⁴³ Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1951-1952*.

⁴⁴⁴ Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1952-1953* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1952).

⁴⁴⁵ Ibid.

⁴⁴⁶ Overview of the Brookings Institution Seminar on Problems of U.S. Foreign Policy records, Collection XX215

⁴⁴⁷ Institution, Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy.

⁴⁴⁸ Gorskov magyar nyelven is megjelent munkájában megerősíti ezt a megközelítést, és egy egész fejezetet szentel a” szállító és halászflotának, (amelyek) az állam tengeri hatalmának alkotórészei.” Szergej Gorskov, *Az állam tengeri hatalma* (Budapest: Zrínyi Katonai Kiadó, 1983).

világban.⁴⁴⁹ A dolgozat szempontjából a tanulmány egyik, a jövő konfliktusaira utaló megállapítása lehet érdekes: „*Bármely megjósolható karakterű háború a jövőben azt fogja követelni, hogy sürgősen kereskedelmi flottát kell építsünk (beleértve a már megkezdett hajókat is) mert minden ilyen háború hatalmas létszámú embert és mennyiségű hadianyag szállítását fogja igényelni a tengeren, valamint nagyobb flottára lesz szükség, mint béke idején a kereskedelem kívánna.*”⁴⁵⁰ Bár hasonló tanulmány nem került napvilágra a *US Navy*-ről, ilyen és ehhez hasonló a külpolitika és hadügyek témakörében dokumentumok bizonyíthatják, hogy Pasvolsky és teamje reálisan mérték fel a helyzetet 1948-ban. Charles J. Moore megjegyzi a vele készült interjúban, hogy katonai témájú “*problem paper*”-ek is készültek⁴⁵¹, tehát nagyon is lehetséges, hogy a *Navy*-vel kapcsolatos “*problem paper*” készülhetett a negyvenes évek végén, vagy éppen már a Koreai háború alatt.⁴⁵² A tengerészeti kérdések területén az *ISG* berkein belül meglevő komoly szakmai háttér tetten érhető a tanulmányban, minden bizonnyal ez Huntington rendelkezésére is állhatott pár évvel később, hiszen ugyanezek a kollégák még a csoportban dolgoztak.

Charles J Moore, az *ISG* katonai szakértője úgy emlékezett a hatvan évek végén készült interjújában, hogy ezekkel a szemináriumokkal 1021 embert sikerült elérni “*295 főiskola és egyetem and kilenc katonai főiskola*”-ról.⁴⁵³ A számadat mutatja, hogy nyilvánvalóan rendelkezésre álltak listák a résztvevő neveivel, mert a Moore-ral folytatott interjú a *Brookings*-ban került sorra. Sarah Chilton egyik személyes emailjéből tudható, hogy Huntington nem volt a Harvard-on tartott szeminárium résztvevői között, talán más helyszínen igen. Az sem volna meglepő, ha egy későbbi kutatás John Lukacs nevét találná az 1021 név között... Amennyiben mindazt az időt, pénzt, és energiát a projekt megvalósítására fordították, a szervezők nyilván tudták, hogyan tudják majd “használni” az ott kiképzett személyeket.

Nem áll rendelkezésre bizonyíték azt illetően, hogy a projektet hivatalosan értékelték volna bár további levéltári kutatás nélkül is leszűrhető két lényeges konklúzió.

⁴⁴⁹ A kereskedelmi flotta elégtelen nagyságát évtizedekkel később Eric Grove vizsgálta. Eric Grove, *The future of sea power* (Naval Inst Pr, 1990), 31-.

⁴⁵⁰ Institution, Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy: 2. Az állítás azt is bizonyítja, hogy Pasvolsky és csapata számolt egy nagyméretű háború lehetőségével, amiben a *U.S. Navy* elsődleges szerepet töltene be.

⁴⁵¹ Moore, interview.1230.

⁴⁵² Sarah Chilton szerint az időszakban nem volt a *Brookings*-nak katonai projekt-je, de ahogy már láttuk Huntington pozíciójával kapcsolatban, az intézet feljegyzései nem biztos, hogy mindig megbízhatóak. Chilton.

⁴⁵³ Moore, interview.1231.

Egyrészt a szervezők könnyedén értékelhették a résztvevőket a programokon való aktivitásuk alapján, egyszerűen kiszűrhatték a legtehetségesebbeket, akik ilyen, vagy olyan módon alkalmasak lehettek egy adott feladatra. Másrészt pedig kormányzati lépések visszhangját “tesztelhatték” a társadalom egy rendkívül művelt és jól képzett szejletén, akik véleményükkel könnyen befolyásolhatnak másokat egy adott intézkedés nyomán.

IV.2.2. PASVOLSKY ELŐADÁSA A NAVAL WAR COLLEGE-BEN, 1951-BEN

1951-ben, az ISG vezetője Leo Pasvolsky előadást tartott a *Naval War College*⁴⁵⁴-ban, amit aztán írásban is publikált. Hangsúlyozza az okokat, amiért az USA részt kell vegyen a nemzetközi életben és súlyánál és jelentőségénél fogva az együttműködés motorjává kellene váljon. Ahogy bemutatja az okokat, bepillantást enged az ISG belső működésébe. A csoport számára a motivációt az ország erkölcsi kötelessége jelenti, a már említett “*manifest destiny*”, ami arra predesztinálja az USA-t, hogy a világbéke eléréséért dolgozzon. Pasvolsky amúgy komplex és bonyolult személyes stílusa itt egyszerűvé válik, rövid és egyértelmű mondatokat használ. A tőle szokatlan stílus ellenére az írás fontos, mert segíthet megérteni a Pasvolsky által használt logikát és bemutat egy megközelítést, amit, talán nem véletlenül, Huntington is alkalmazott három évvel későbbi tanulmányében.

Az írás elején Pasvolsky az amerikai külpolitika fejlődését vázolja fel a 18. századi alapítástól fogva. Amerika történelmét három részre osztja fel, az első a függetlenségi háborútól a polgárháborúig terjedt, ez volt a konszolidáció kora; a második a 1945-ig tartott, amely periódus vége felé intenzív vita folyt arról, az ország milyen szerepet is töltsön be a nemzetközi világban; míg a harmadik a világháború végétől vette kezdetét, amikor az USA tudatosan vállalta vezető szerepét a világban. Bár az ilyen típusú korszakokra osztás nyilvánvalóan ismert és egyszerű technika folyamatok elemzésére, Huntington tanulmányát olvasva óhatatlanul felmerül a gondolat, vajon Pasvolsky nem volt-e hatással a harvardi fiatal tudósra, aki ugyanígy tárgyalja az amerikai haditengerészet történelmét.

⁴⁵⁴ Pasvolsky, "The Development of US Foreign Policies and Their Objectives."

Pasvolsky aprólékosan részletezi az első periódus leírásában az ország területi, politikai és gazdasági életre hívását. Ezért az 1853-as *Gadsden Purchase*-szel lezárva a területi gyarapodást áttért a politikai fejlődés taglalására. Úgy tartja, a korszak fő politikai kihívása függetlenség kérdése és a tizenhárom állam közötti kapcsolat, milyen jogok kerüljenek a központi kormányzathoz és melyek maradjanak az államok kezelésében. Kiemeli az alapító atyák előrelátását, illetve a szerencsét, mivel mind a kettő közrejátszhatott abban, hogy a fiatal állam távol tudott maradni az európai kontinens hatalmi küzdelmeitől és zavartalanul fejlődhetett. A fontos eseményekre koncentrált, amelyek befolyásolták az USA 1945 utáni helyzetét, ahogy Huntington is, nyilván a tanulmányok fókuszja természetesen különbözik.

A következő fázis Pasvolsky tanulmányában a polgárháborútól 1945-ig terjed, és az USA nemzetközi nyilvánosság felé való nyitása kezdődött meg benne, kezdve az Alaszka vásárlással, majd folytatódva a Midway Szigetek megszerzésével, a Pán-Amerikai Unióval, Az Amerikai Spanyol háborúval, stb. miközben az ország végig megtartotta a távolságot Európával. A két világháború európai konfliktusokkal kezdődött, amelyek kiszélesedtek és a világra kiterjedővé váltak. Pasvolsky elidőzik Wilson döntésénél az első világháborúba való belépés mellett: *„nem pusztán morális okokból, hanem az ország érdekei miatt is, mivel komolyan törődni kell a világgal, amiben élni vagyunk hivatva”*⁴⁵⁵ Ez a motívum tetten érhető a szerző számos művében, amikor elkötelezettségekre és felelősségre hivatkozik, és így próbálja ösztökélni a washingtoni kormányzatot a nemzetközi külpolitikai részvételre. Mindezek ellenére az első világháború után az USA kilépett a Népszövetségből, panaszolja Pasvolsky és az ország visszatért a tradicionális semlegességhez.

Pasvolsky szerint a morálisan erősen vitatható amerikai távolságtartás okozta az agresszor országok felemelkedését, akik aztán a világ békéjét veszélyeztették. Végül ez a feszültség vezetett a második világháborúhoz, ahol az USA már nem tehetett a beavatkozáson kívül mást.⁴⁵⁶ Pasvolsky logikája szerint a morális kötelezettség az az összefüggés, ami a történelem eseményei közötti kapcsolatot biztosítja. Huntington számára a szervező erő a nemzeti politika, amihez a történelmi eseményeket mérni szükséges.

⁴⁵⁵ Ibid., 8.

⁴⁵⁶ Ibid., 12.

Pasvolsky számára az Egyesült Nemzetek Szervezete nem a béke garanciája, ahogy sokan gondolják és nem is vezet az egyoldalú leszerelés felé, hanem egy eszköz, egy útjelző, ami az általános béke irányába mutat. Szerinte a Népszövetségből való kilépés az első világháború után súlyos hiba volt, és azt hinni, hogy az ENSZ elégséges eszköz lehet a világbéke elérésére, azt jelentené, hogy az USA már másodjára „eldobta a fegyvert”.

Végül a szerző felsorol olyan alapelveket, amelyek Amerika nemzetközi szerepvállalását lehetővé teszik. Az ENSZ alapokmányában előkerülő alapelvek köszönnek itt vissza, pl.: az önrendelkezési a támadással szembeni védekezés joga, a kormányzati rendszer szabad megválasztásának joga, de felsorol új kötelezettségeket is, mint például a nézeteltérések békés rendezésének, vagy éppen a más nemzetek egyenlőként való kezelésének kötelezettsége. Az utolsó ilyen alapelv, amit Pasvolsky a leglényegesebbnek tart, a nemzetközi kapcsolatok rendszere, ami alapján az egyes nemzetek intézkedései harmonizálhatóak lehetnek.

Huntington nagyon hasonlóan strukturálja tanulmányát. Az írás utolsó harmadában fejti ki következtetéseit, egy stratégia formájában, ami a korábbiakban felvázolt három történelmi kor eredménye. Ez a stratégia megfelel a haditengerészet aktuális feladatainak és kötelezettségeinek. Levéltári bizonyítékok nélkül természetesen nem állítható biztonsággal, hogy a két tanulmány közvetlenül is kapcsolódik, különösen, mivel Pasvolsky írása egy előadás rögzített változata. Mégis megjegyezhető, hogy a két mű egymáshoz meglehetősen közel került publikálásra és logikai struktúrájuk is hasonló elveket követ. Pasvolsky előadása, illetve tanulmánya nagy valószínűséggel olyan módon készülhetett, mint más írások a *Brookings ISG* csoportjában, közösen megvitatta a tanulságokat. Huntington esetében is mérlegelni kell annak az esélyét, hogy az írás, legalábbis részben, a *Brookings* intézményi keretein belül készült, és így más az *ISG* szakértőivel kooperációban került értékelésre, megvitatásra, *horribile dictu* magával Pasvolskyval együttműködve, annak 1953-ban bekövetkezett hirtelen halálát megelőzőleg.

IV.2.3. CHARLES J. MOORE ELLENTENGERNAGY

Charles J. Moore olyan családból származott, amely sok szállal kötődött az amerikai haditengerészethez. Apja, felesége édesapja, nagyapja, dédnagyapja, mind magas rangú

tengerésztisztek voltak. A vele készült interjú elején az egyik még élő “*tombstone*“ (sírkő) admirálisnak nevezi magát. Gyerekkorától kezdve tengerésztisztek vették körül, ők jelentették számára a családot. Már korán úgy döntött, hogy nem csatlakozik a népszerű tengerészeti repülőkhöz, hanem hajókon szolgálva szeretne karriert csinálni. Nagyrészt csatahajókon szolgált mégis “*destroyerman*”-nak (rombolón szolgáló) hívta magát. A haditengerészetnél eltöltött idő, stratégiai ismeretei, mint stratégiai tervező különböző posztokon, a britekkel és más szövetségesekkel való jó együttműködése a háború alatt, a háború utáni tervezésben való részvétele, háborús tapasztalata, mint egy romboló kapitánya, a Spruance admirális mellett eltöltött idő, mind-mind ideális munkatársá tették Pasvolsky *International Study Group*-jában.

1939 augusztusától a *Chief of Naval Operations* hivatalában dolgozott, a *War Planning* részlegén. Részt vett különböző háborús tervek kialakításában, mint pl.: *Rainbow I-V*⁴⁵⁷, vagy *Golden Pot*⁴⁵⁸, *ABC 1* és *2*⁴⁵⁹, illetve olyan tervekben, amelyek francia és angol Karib tengeri szigetek felségjogát igyekeztek megszerezni, amennyiben ezek az országok elbuktak volna a németek ellenében.⁴⁶⁰ Moore megemlíti olyan helyzetet is, amikor 1940 elején Rooseveltnél a nyugati esélyeket rendkívül borúsán látta a német támadás ellenében, és az elnök a legrosszabbra készült⁴⁶¹, de a tervezési szakemberek, köztük Moore is, realistán megítélve a helyzetet figyelmeztették, hogy az USA 1940 vége előtt nem lehet kész a konfrontációra. Moore személy szerint a tervezett utasításokon dolgozott, amiket Marshall tábornok és Stark admirális külön-külön javasoltak az elnöknek.

A *War Plans Division*-on Moore az ellen volt, hogy elfoglalják Truk szigetét a *Plan Orange*⁴⁶² részeként és megpróbálják a Japán elleni támadás központjává tenni, illetve a „*destroyers-for-bases*” (rombolót-támaszpontért) tervet is helytelenítette⁴⁶³.

⁴⁵⁷ Mark Skinner Watson, *Chief of Staff: Prewar Plans and Preparations* (Historical Division, Department of the Army, 1950), 106. Moore, interview. 638-640. Moore leírja, hogy hozzájárult a *Rainbow III*-hoz.

⁴⁵⁸ Stetson Conn and Byron Fairchild, *The framework of hemisphere defense*, vol. 1 (Office of the Chief of Military History, Department of the Army, 1960), 33-34. Ahogy Moore elmagyarázza a terv sosem vált komoly megfontolás tárgyává. Technikailag sem lett volna lehetséges nagy méretű erőket Latin-Amerikába szállítani. A hadsereg nem támogatta ezért mindvégig *Navy* erőfeszítés maradt.

⁴⁵⁹ Moore, interview. 646

⁴⁶⁰ *Ibid.*, 617.

⁴⁶¹ *Ibid.*, 622.; Maurice Matloff and Edwin Marion Snell, *Strategic Planning for Coalition Warfare* (Office of the Chief of Military History, Department of the Army, 1953), 14-15. A 14. oldal utal Charles J. Moore-ra

⁴⁶² Edward S Miller, *War Plan Orange: the US strategy to defeat Japan, 1897-1945* (Naval Institute Press, 2013), 410.

⁴⁶³ William H Langenberg, "Destroyers for Naval Bases: Highlights of an Unprecedented Trade," *Naval War College Review* (1970).

Ennek ellenére a Fehér Házban részt vett ez utóbbi terveinek megbeszélésén. Leírja, Roosevelttel hogyan viselkedett, és hogyan hasonlította a megállapodást a 19. századi Louisiana Vásárláshoz.⁴⁶⁴

Ezekben a pozíciókban Moore mindig a *Navy* szemszögéből igyekezett a feladatokat megoldani, de ennek ellenére szorosan együtt tudott működni az *Army* szakértőivel. Amikor Cooke admirálist Turner admirális váltotta, aki nyers modoráról volt ismert, ő arra kötelezte Moore-t, hogy csak a Haditengerészeti Minisztérium-hoz tartozó ügyeket intézhetett, a Hadsereg Minisztériumával nem tarthatott kapcsolatot. Ez alatt az időszak alatt, a *Rainbow 5*-öt kivéve, Moore így csak a *Navy* azon szállítói feladataival foglalkozott, amit a haderőnem szárazföldi hadseregnek végzett, ezért a tengerésztiszt tökéletesen tisztában volt a közelgő háború nagyon sok aspektusával.

Moore egy kissé később elmesél egy epizódot, ami 1942-ben történt, nem sokkal azután, hogy nem kapta meg admirálissá való előléptetését. Hátra kellett hagyja a *Philadelphia* nevű hajó parancsnoki posztját, és időlegesen abbahagyni kényszerült tengeri karrierjét, adminisztratív pozíciót vállalva Washingtonban. A *Navy* képviselőinek vezetője lett a *Joint US Strategic Planning Group*-ban. A bizottságban nyolc tag dolgozott, akik a három későbbi haderőnemtől érkeztek. Mivel mindig más elnökölt az üléseken, a grémium működése is nagyon problematikusá vált. Ezért Moore a megérkezése után átvette ezt a szerepet, sokat könnyítve a bizottság munkáját. Ugyanakkor a grémium még így is híján maradt az érdekérvényesítéshez szükséges tekintélynek. Bár közreműködtek a casablanca-i konferencia előkészítésében 1942-ben, de aztán nem vittek tagjaik közül senkit Észak-Afrikába. A bizottság egyik feladata, amit Moore kapitány odakerülése után kaptak az a Japán legyőzésére kidolgozott terveik⁴⁶⁵ voltak.

Később Moore Spruance admirális személyzeti főnöke lett, azé a Spruance, aki a csendes óceáni hadszíntér talán két legjelentősebb ütközetében az amerikai erők főparancsnokaként teljesített haderőnemet, a Midway-szigeteki és a Filippínó-tengeri csatákban. Bár útjaik aztán elváltak, utána is tartották a kapcsolatot és az interjúban Moore utal Spruance előadására 1947. január 8.-án a National War College-ban, amit kimondottan jónak és fontosnak talál. Két lényeges pontot is kiemel Spruance

⁴⁶⁴ Moore hozzáteszi, hogy Roosevelttel jelölte ki a szigetet a Bahamákon, ahol a tengerészeti bázist ki kellett alakítani, mert egy horgászkiránduláson nagyon jól érezte magát ott. Moore, interview.638.

⁴⁶⁵ *Ibid.*, 763.

beszédéből, ami arról szólt, milyen tanulságot vont le a *US Navy* a második világháború során. Említi egyrészt a repülőgép hordozói kapacitás nagyarányú növelését, másrészt pedig az erős ellenállással szembeni partraszállási képességek nagyarányú fejlesztését.⁴⁶⁶ Spruance mindkét megjegyzése, nem meglepő módon, egybeesik a többi tengerészeti szakértő véleményével, ami a *Navy* stratégiai koncepciójában öltött testet 1947 végére, nyilván ezért is említi meg őket Moore.

1944-ben, az *Office of Chief of Naval Operations Postwar Plans*-ba helyezték, ahol 1945 márciusáig maradt. Moore egyáltalán nem szeretett itt dolgozni, mivel nem értett egyet a munka tartalmával és azokkal az alapelvekkel, amiket követnie kellett. A feladatokat, amiket teljesíteni kellett eközben „mérhetetlen problémának”⁴⁶⁷ nevezi. Különösen panaszkolt a tervezési munkát körülvevő titkolózást, mivel még a másik két haderőnem elől is próbálták elrejteni a tengerészeti terveit, bár kifejti, hogy hathatós védekezés nem képzelhető el a megfelelő koordináció nélkül a haderőnemek között, főnökeiktől direkt utasításokat kapott, hogy az *Army* képviselőivel semmilyen információt nem oszthatott meg, ami a tervekhez vonatkozott volna.⁴⁶⁸ Majd azzal folytatja, hogy a *Joint War Plans Committee*-ban, illetve a csendes-óceáni hadszíntéren a haditengerészet és a szárazföldi hadsereg megfelelően tudott együttműködni.

November 13.-án King admirális a háború utáni tervezés alapelveiről és menetéről adott ki egy levelet, amely létrehozta többek között azt a pozíciót, amit Moore is betöltött, a háború utáni tervezésért felelős Edward admirális asszisztenseként, két tervezési szervezet munkájának koordinálására.⁴⁶⁹ Következő év márciusáig igyekezett is a legjobban végrehajtani a kapott utasításokat, de rendre kudarcot vallott, mivel az egyik szervezet, a Duncan admirális alá tartozó, alapvető tervek elkészítéséért felelős egység nem fejezte be a munkát, ezért a másik egység sem haladhatott a kiegészítő tervekkel. Moore erre egy levelet fogalmazott a háború utáni tervezés problémájáról a haditengerészetnél. Az interjúban hosszan idézett írás konkrét javaslatokat is tartalmazott, hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a tervezés munkáját és milyen szervezeti változtatásokra lenne szükség a jobb kommunikáció kialakítására az *Army*-val, és más kormányzati szervekkel.⁴⁷⁰ Az epizód jól bizonyítja Moore tapasztalatát a

⁴⁶⁶ Ibid., 1157. A két pont egybeesik a haditengerészet által az 1940-es évek végén kialakított tengerészeti stratégia fő tanulságaival.

⁴⁶⁷ Ibid., 1171.

⁴⁶⁸ Ibid., 1172.

⁴⁶⁹ Ibid., 1175. Ezt támasztja alá Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 103-05.

⁴⁷⁰ Moore, interview.1180

haditengerészeti tervezés terén, ugyanakkor jól átható az is, hogy kritikusan és önállóan próbálta végezni a munkáját, a cél elérése motiválta, nem a befolyásolta a félreértelmezett csoport érdek. Előjárói ugyanakkor nem értékelték feltétlenül pozitívan igyekezetét és javasolták számára az áthelyezést, amit csalódottan el is fogadott. Új haderőnemi helyén azonban már nem tudott beilleszkedni, májusban kérte nyugdíjazását.

Pasvolsky Russel T. Wilson ellentengernaggyal az ENSZ alapokmányának szövegezése kapcsán találkozott. A Brookings frissen alakult *International Study Group*-jába keresett katonai szakértőt, az éppen nyugállományba vonult Moore tökéletes választás volt számára. Évi 8000 dolláros fizetést tudott ajánlani,⁴⁷¹ amit a tengerésztiszt rövidebb gondolkodás után el is fogadott és 1947 márciusában, mint szakértő munkába is állt. Stratégiai tapasztalata és korábbi együttműködése az *Army*-val biztosította az *ISG* számára a katonai szervezetek működésének azt a szakértelmét, amire Pasvolsky csoportjának szüksége volt. Öt évig maradt ebben a pozícióban, 1952-től konzultánsként dolgozott tovább, egészen 1955-ig, bár Pasvolsky halálával az *ISG* működése már jelentősen akadozott 1953-tól fogva.

Az *ISG*-n belül Moore volt felelős minden olyan kérdésért, ami valamilyen formában kapcsolódott a nemzeti biztonság és a stratégia kérdéseire. A pozícióhoz kapcsolódóan gyakran kellett tárgyaljon, immár civil alkalmazottként a *Navy* képviselőivel, ezért a haditengerészetért felelős miniszter engedélyét kérte az esetlegesen bizalmas jellegű kérdések megvitatásához a haditengerészet hivatalos képviselőivel. Mivel nem kapott kérésére választ az elkövetkezendő hónapokban Forrest Sherman-tól, DCNO-tól kért találkozót, aminek nyomán 1947 május 22.-én meg is kapta a kért engedélyt.⁴⁷²

Sherman levele felhatalmazta Moore-t, hogy megvitassa az adott kérdéseket pl.: Admiral Burke-vel⁴⁷³ de ahogy hozzáteszi „mindenki mással is”.⁴⁷⁴ Beszámol arról, hogy levelezett többek között Ridgeway tábornokkal, Radford admirálissal, és Spaatz

⁴⁷¹ Kb. 1500 dollárba került a korban egy autó és 13000-ba egy ház az USA-ban.

⁴⁷² Moore, interview. Moore idézi a levelet: „*Kedves Moore-om, Ahogy a haditengerészet hírszerzése 1947 április 22.-én, kelt levelében jelzik, hogy megfontolás tárgyává tették 1947 március 20.-án kelt leveledet, ami közötted és a haditengerészet bizonyos tisztjei között zajlana a megjelölt tárgykörben. Úgy tűnik ilyen irányú megbeszélések intézményed és a Haditengerészeti Minisztérium kölcsönös javára történének és a nemzeti érdeket szolgálják. Ezért engedélyezésük megtörtént. Természetesen kötelességed a minősített információ megőrzése. Legmélyebb tisztelettel, Forrest Sherman, a Haditengerészet Helyettes Főparancsnoka.*”

⁴⁷³ Abban az időben még Captain Burke.

⁴⁷⁴ Ha Moore bárkivel tárgyalhatott 1947-ben, az azt jelenti, hogy tökéletesen tisztában lehetett a Sherman vezetésével összeállított stratégiai koncepció tartalmával már 1947-ben.

tábornokkal is. Moore arról is ír, mennyire élvezte a munkát Leo Pasvolsky-val, az ISG vezetőjével a *Brookings Intézetben*, aki ebben az időszakban az elnök *Advisory Committee on Postwar Foreign Policies* igazgatója volt. „A munkánk az volt, hogy „problem paper”-eket készítettünk különböző katonai témákban,⁴⁷⁵ mindegyik az abban az időben a *Department of State*-ben használt formát követte, ami annyira hasonlított az általunk használt katonai helyzetértékelő formátumunkra, hogy gyakorlatilag azonosak voltak;⁴⁷⁶ emlékszik Moore a *Brookings*-beli munkára. A „problem paper”-eket azután számos helyszínen használtak szerte az országban a két hetes a szemináriumokon. Moore úgy számol be ezekről a programokról, hogy összegyűjtötték a kulcsfontosságú embereket egyetemekről, kormányzati szervektől, szakszervezetektől, és válogatott értelmiségiekkel együtt továbbképzést nyújtottak nekik külpolitikai témákban. Szerinte a legfontosabb eredménye a szemináriumoknak az volt, hogy ezek a magasan képzett szakemberek, illetve a fegyveres erők és a kormányzati szervek képviselői – katonák, civilek, – megismerték egymást. Az ellentengernagy aztán hozzáteszi, hogy ez a program nyilvánvalóan szerepet játszott abban, hogy a fegyveres erők és a Külügyminisztérium közvélemény számára elfogadhatóbb, közelebb lett, ebből a szempontból Moore visszaemlékezése nagyban megerősíti Pasvolsky fentebb közölt beszámolóját a szemináriumról.

Moore-nak még egy megjegyzését érdekes említeni, amikor utal az akkor még korvettkapitányi rangban dolgozó Burke-re, aki a külpolitikai szeminárium sikerén felbuzdulva javasolta, hogy a *Brookings* és a *General Board*⁴⁷⁷ vitassa meg a külpolitikai kérdéseket együtt és ajánlott is néhány témát. Ezek a nagyjából négy hétig tartó találkozások őszinte hangnemben folytak, mindenféle előzetes napirend nélkül, érintve minden lényeges témát a világháború esélyétől az atomenergiáig. A projekt olyan sikeresnek bizonyult, hogy a CIA szintén elhatározta, hogy hasonló programba kezd a *Brookings*-al. Talán éppen ennek során került az intézmény kapcsolatba William A. Reitzellel, aki ekkoriban éppen a CIA-nál volt alkalmazásban.

⁴⁷⁵ Huntington szintén beszél a *Brookings*-ban használt problem paper-ekről, amik szerinte is katonai mintát követnek. Huntington, "Logic and National Strategy" Army War College Lecture, Nov. 7.

⁴⁷⁶ Moore, interview.1230.

⁴⁷⁷ A Navy 1900-ban alapított magas rangú tanácsadó testülete volt, a világháború után elvesztette jelentőségét, 1951-ben feloszlatták.

IV.2.4. WILLIAM A REITZEL

William Reitzel,⁴⁷⁸ volt Pasvolsky helyettese az ISG-ben, 1949-ben csatlakozott a *Brookings Intézet*hez, mint szakértő és négy évig, 1951-1954 között, az ő szakmai vezetésével készültek az intézet „*Major Problems in American Foreign Policy*” című kötetei. Őt magát is sikeres szerzőnek tekinthetjük, mert más munkák mellett 1947-ban publikálta a Földközi Tenger szerepét az amerikai külpolitikában tárgyaló művét.⁴⁷⁹ A könyvet sokat forgatták a korban, de még a hetvenes években is kiadták, legalább tucadjára is.⁴⁸⁰ Az elsők között ismerteti meg az amerikai közvéleménnyel a térség történelmét és ugyanakkor próbálja meggyőzni Amerikát arról, hogy a terület a nagyhatalommá vált ország számára stratégiai jelentőséggel bír. Reitzel szerepe⁴⁸¹ szintén fontosnak tekinthető a *Naval War College* életében is, ahol, Hattendorf professzor szerint⁴⁸², együttműködött kevésbé ismert specialistákkal pl.: Henry E. Eccles ellentengernaggyal és Herbert Rosinski-val. Az ő közreműködésük segítségével sikerült definiálni a modern tengerészeti stratégia alapelveit és meghatározni pontosan azt a tudást, amit tengerésztiszteknek ösztönösen kell tudniuk, illetve milyen gyakorlati képességeket szükséges fejlesszenek magukban.

A Mediterráneumról szóló könyvében Reitzel igyekszik tisztázni a régió szerepét a világháború utáni világban. A térség korábban egyáltalán nem játszott szerepet az USA életében, azonban a *Pincher* tervezői, köztük a *Navy* szakértői, már felismerték jelentőségét. Ugyanakkor a közvélemény előtt igazolni kellett a lépések relevanciáját. Különösen is érdekes, hogyan indokolja az amerikai jelenlétet a térségben a szerző, aki

⁴⁷⁸ 1942-ben Reitzel, aki Oxford-an tanult, és több, mint egy évtizedig tanított angol irodalmat, csatlakozott a *Navy*-hez, és különböző pozíciókban szolgált, többek között a *Psychological Warfare Section of U. S. Naval Forces Europe*-nél.

⁴⁷⁹ William A Reitzel, *The Mediterranean: its role, in American's foreign policy* (Harcourt, Brace, 1948). A *Navy* pont ebben az időben alakította ki a világháború utáni stratégiai koncepcióját a Földközi-tengerrel a központban.

⁴⁸⁰ The Worldcat.org adatbázis 18 kiadásról tud: <https://www.worldcat.org/title/mediterranean-its-role-in-americas-foreign-policy/oclc/254541470/editions?referer=di&editionsView=true> Utolsó hozzáférés 2020 február 1.

⁴⁸¹ Reitzel Haverfort College-ban és Oxford-ban tanult. Az angol irodalom professzoraként dolgozott Haverford College-ban 1926-tól 1940-ig. 1942-ben csatlakozott a haditengerészethez aztán az európai parancsnokságra került a haditengerészet pszichológiai hadviselés ügyosztályára. Fregattkapitányi rendfokozatot szerzett. 1947-ben leszerelt és a Yale Egyetemen a Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék, illetve a *Naval War College* vezetője lett. 1948-tól 1950-ig a CIA munkatársa, illetve elkezd dolgozni a *Brookings Intézet*ben, mint az ISG helyettes vezetője. Reitzel, "The cause of war: A lecture delivered at the Naval War College on 11 October 1954," 46; William A Reitzel, "Seapower in the Mediterranean," *Naval War College Review* 19, no. 2 (1966): 18.

⁴⁸² John B Hattendorf, *The evolution of the US Navy's maritime strategy, 1977-1986*, vol. 19 (Naval War College, 2004), 5.

az könyv írásakor már a CIA munkatársa, egy év múlva csatlakozik majd a *Brookings*-hoz, és komoly haditengerészeti tapasztalattal is rendelkezik. Minden bizonnyal ismerte a fiatal Huntington-t, hiszen az ISG helyettes vezetőjeként mindenkit ismernie kellett a 8-10 főt foglalkoztató csoportból. Ahogy Reitzel ismerteti a világháború végét megelőző és követő eseményeket bepillantást nyújt a háború utáni tervezők munkájába. Számos magyarázat létezik, miért volt szüksége Amerikának a Földközi-tenger térségére, de a szerző egyiket sem érzi megfelelőnek. A történelemben Amerika nem rendelkezett élő kapcsolattal a Földközi-tengerrel, de ahogy a szerző fogalmaz: létezett egy „*kényelmetlen érzés, hogy a Mediterráneum kapcsolódik az USA jövőjéhez*”⁴⁸³. A 18. század brit gyarmati háborúi lerombolták az évezredek határvonalát a keresztény és a terület viszonylag laza gyarmati felügyelet alá került. Az első világháború ugyanakkor jelentős változásokat hozott ebbe a helyzetbe. A hagyományos francia-angol szembenállás egyensúlya a térségben megváltozott egy új hatalom, Olaszország megjelenésével.

Az észak-amerikai beavatkozás 1942-ben egy új korszak eljövételét jelentette, ezután az USA jelenléte mind szignifikánsabb lett a térségben. Ahogy Morrison⁴⁸⁴ megjegyzi, katonai jelenlét nélkül kezdődött, de Washington el kellett fogadja, hogy London már nem képes ellátni a gyarmati múltból származó feladatokat. A háború végére Amerika hatalmi pozícióba került a térségben és ezt a helyzetét másutt is hasznosítani kívánta. Reitzel szerint életbevágó a régiónak a nemzeti politikában betöltött szerepét meghatározni azért, hogy ne ártsanak a nemzeti céloknak. Hangsúlyozza, hogy a hagyományos amerikai be nem avatkozási politika nagymértékben behatárolta az USA cselekvőképességét a növekvő szovjet befolyással szemben elsősorban Jugoszláviában, Görögországban, Bulgáriában, és Romániában. A fordulópontot az amerikai álláspontban az olasz helyzet hozta el, ahol az ideológiai és stratégiai előrenyomulással már szembe kellett Washington szálljon.⁴⁸⁵

A térség olajkincsének vonatkozásában az Amerikai Külügyminisztériumnak konstatálnia kellett, hogy az ország érdekei védelemre szorulnak a térségben.⁴⁸⁶ Az írás idejére esik az első állandóan a térségben állomásoztatott komolyabb amerikai haderő⁴⁸⁷

⁴⁸³ Reitzel, *The Mediterranean: its role, in American's foreign policy*, 3.

⁴⁸⁴ Samuel Eliot Morison, *History of United States naval operations in World War II Vol. 2, Operations in North African waters, October 1942-June 1943* (Little, Brown, 1947), 254.

⁴⁸⁵ Reitzel, *The Mediterranean: its role, in American's foreign policy*, 45.

⁴⁸⁶ Hetven év múltán még mindig vannak amerikai érdekek a térségben.

⁴⁸⁷ 1946-tól kezdve a USS Franklin D. Rooseveltt és kísérőhajói, amely 1948-ban a *US Naval Forces, Mediterranean* nevet kapta, 1950-ben alakult meg belőle a 6. Flotta.

életre hívása. Reitzel hasonló érvelést használ az amerikai részvételre a világ nemzetközi eseményeiben. Számára ez kötelezettség, ami az ország történelméből következik. A nyolc hónapot 1945-ben a háború után úgy írja le, mint amikor a hagyományos brit érdekek összeütközésbe kerültek az egyre erősödő orosz befolyással Gibraltártól egészen Azerbajdzsánig. Az USA ekkorra már komoly mértékben elköteleződött a nemzetközi alapelvek tekintetében, ugyanakkor a helyi szintű felelősségvállalás nyomán számtalan helyzetben kellett felismerniük a legegyszerűbb kérdések különféle érdektől való megterhelődését, úgy, hogy a térségben jelen levő haditengerészeti erők nem rendelkeztek átfogó stratégiai megközelítéssel a Földközi tengerre vonatkozóan. Ebben az időszakban érzékelték a *Navy* háború utáni tervezői a feszültséget a régióban és azonosították az új lehetséges ellenséget, erre a felismerésre felfűzve stratégiai koncepciójukat.

Az egyre nyilvánvalóbb brit gyengeség érdekeik megvédésére és a növekvő amerikai szerepvállalás, de egyelőre még konkrét célok nélkül összekovácsolta a két országot. A felmerülő konfliktusokban, görög, jugoszláv, stb, egymást támogatva igyekeztek visszaszorítani a szovjet érdekszféra megerősödését. Reitzel két fő indokot különböztet meg, miért is volt szükség a váltásra, miért kellett az USA Nagy Britannia helyére lépjen a hatalmi vákuumban. Először is, mert a London már nem volt képes fenntartani jelenlétét a térségben az egyre szűkülő források miatt, másrészt pedig a régió arab nemzetséggű népei, az Arab Liga, egyre komolyan nyomást helyeztek a szigetországra. Szükségessé vált az angol-amerikai érdekek védelme, egy politikai megoldás formájában foglalkozni kellett a kérdéssel. A brit beismerés, hogy már nem képesek megbirkózni a görög, illetve a török eseményekkel⁴⁸⁸ csak siettették a lépést. Reitzel hangsúlyozza a politikai szerepvállalás logikus következménye az ország elkötelezettségének, hiszen az orosz terjeszkedésnek útját kell állni és erre a közvélemény is felhatalmazást adott. Ahogy Pasvolsky indokolta, a hagyományos amerikai be nem avatkozást a teljes szerepvállalás kell felváltsa a háború utáni világban, és erre a közvéleményt is szükséges rávezetni, könnyen elképzelhető, hogy Reitzel szándéka az ideológiai és politikai keretrendszer megadása a Földközi-tenger térségének stratégiai tervéhez.

⁴⁸⁸ Reitzel, *The Mediterranean: its role, in American's foreign policy*, 89.

Reitzel Földközi-tengerrel kapcsolatos munkásságához szükséges még megemlíteni egy kiadványt a „*The Security of the Middle East*”⁴⁸⁹ című „problem paper”-t, amit 1950-ben adott ki az intézet, és amiért szintén Reitzel volt a felelős, bár mások is közreműködtek benne. A fő üzenete a teljes „problem paper” formában megjelent kiadványban, hogy már egyértelmű tényként kezeli az amerikai érdekeket és azok védelmét a térségben, az alapvető kérdés, hogy multilaterális, vagy unilaterális lépéseket tegyen-e ezen érdekek védelmére. Az is egyértelmű a számára, hogy logisztikai okok miatt a térséget a brit-amerikai erők nem tudják szárazföldi erőkkel védeni egy szovjet támadás esetén, illetve, hogy a koreai konfliktushoz hasonló összecsapásra számíton a földrész más pontjain, így a Földközi-tenger mentén is.

Összefoglalás

A fejezet egy eddig a nemzetközi szakirodalom számára is ismeretlen aspektusát kívánta bemutatni azoknak az amerikai erőfeszítéseknek, amelyek a háború után keletkezett új külpolitikai igényeket akarták kielégíteni az új irányelvek és a megfelelően képzett személyi állomány terén. A *Brookings Intézet* aktívan közreműködött 1945-től a feladatban és a külpolitika részeként foglalkoztak a hadügyekkel is. Bemutatásra került, hogy az intézmény, illetve annak *Internation Study Group* részlege bizonyosan felhalmozott olyan különleges tudást és tapasztalatot, illetve alkalmazott olyan haditengerészeti kapcsolatokkal és múlttal rendelkező szakértőket, akik nagyon könnyen segítségére lehettek Huntingtonnak tanulmánya megírásában. Részben a *Brookingsnak* és munkatársainak köszönhetően a Földközi-tenger térsége az amerikai külpolitikában hamarosan megkapta az intenzív figyelmet és ez azóta sem változott. Bebizonyításra került, hogy a *Brookings*-ban használt munkamenet, a „*problem papers*” és az őket követő kollektív viták alakították ki a végül kiadott munkát, ami így a kutatók közös erőfeszítésének tekinthető, annak ellenére, hogy adott esetben egyikük, vagy másikuk neve alatt jelent meg. Huntington szerepe és feladata az intézetben további kutatást igényel, abból a szempontból, miért is nem szerepel a hivatalos nyilvántartásban és pontosan milyen projekt keretében végezte munkáját, illetve a *Brookings* és szakértői milyen mértékben járultak hozzá az 1954-es *Navy* tanulmány létrejöttéhez.

⁴⁸⁹ Brookings Institution, *The Security of the Middle East: A Problem Paper* (Washington: Brookings Institution, 1950).

V. AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZETI STRATÉGIA ELEMELI A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ELŐTT

Ha az amerikai haditengerészeti stratégiáról akar írni valaki, ami mindig is nehezen megragadható volt Torst admirális⁴⁹⁰ *bon mots*-ját érdemes szem előtt tartani: „Az idők folyamán haditengerészeti stratégiánk olyanná vált, mint az angol alkotmány, – íratlan, de tökéletesen értették mindazok, akik gyakorolták”⁴⁹¹. Az amerikai tengeri stratégia két fontos aspektusa vezethető le ebből az idézetből, egyrészt ritkán részletezett, másrészt kívülállók általában nem foglalkoznak a témával.

Az amerikai államot alapító atyák, akik kiharcolták az ország függetlenségét, azt akarták, hogy soha semmilyen külső erő ne fenyegethesse azt még egyszer. Személyes tapasztalatuk és a történelem alapján tudták, hogy a zsarnokok általában a szárazföldi hadseregeket preferálják és nem a flottákat személyes céljaik elérésére. Szintén jól ismerték a klasszikus irodalmat, olvasták Thuküdidészt, így tudták, hogy a haditengerészet jól összeegyeztethető fegyvernem a demokratikus intézményrendszerekkel. Mivel ilyen természetű agresszió lehetségesnek tűnt ebben a korban – főként Nagy Britannia vagy Franciaország látszott jöhetett szóba, az első amerikai államférfiak úgy gondolták, hogy a védelem első vonala az ilyen agresszióval szemben a haditengerészet kell legyen. Azt is jól tudták, hogy a frissen alakult állam gazdasági túlélése múlott a tengeri kereskedelem fenntartásán. Következésképpen, úgy döntöttek az alkotmányban, hogy *“A Kongresszusnak hatalmában áll haditengerészetet felállítani és fenntartani”*.⁴⁹²

V.1. AZ ELSŐ SZÁZAD

Mégis, a Függetlenségi Háború után a haditengerészetet feloszlatták, és a hajókat eladták. Alexander Hamilton, a föderalisták egyik képviselője esszéjében úgy érvelt, hogy még ha nem is tudnának szembeszállni az erős tengeri hatalmakkal, legalább valamilyen tekintélyük lehetne, majd hozzáteszi, hogy haditengerészet nélkül olyan gyengék, a

⁴⁹⁰ Carlisle Albert Herman Trost az amerikai haditengerészet 23. parancsnoka 1986-tól 1990-ig.

⁴⁹¹ Admiral Carlisle AH Trost, "Looking Beyond the Maritime Strategy" (paper presented at the US Naval Institute Proceedings, 1987).

⁴⁹² Congress, "Constitution of the United States."

nemzet még a semlegességét is kockára teszi.⁴⁹³ Anti-föderalisták azt vetették közbe, hogy egy az amerikai tengeri erő éppen provokálná az európai hatalmakat, ami aztán háborút szülne. A függetlenség kivívását követő két évtized aztán bizonyította minden szereplő számára, hogy a haditengerészet fenntartása a fiatal állam legegységesebb érdekeit szolgálja és az amerikai flotta léte a későbbiekben már nem képezte vita tárgyát.

Az 1790-es évek első felében berber kalózkodás tették lehetetlenné az amerikai kereskedelmet, ezért a Kongresszus felhatalmazást adott hat fregatt építésére 1794-ben, majd a Haditengerészeti Minisztérium felállítására 1798-ban. A francia háború sikere és az amerikai sikerek Tripoli ellenében nemzeti megbecsülést szereztek olyan tengerészeti vezetők számára, mint Truxtun, Edward Preble, és Stephen Decatur, illetve tapasztalatot és magabiztosságot adtak az éppen csak létrejött haditengerészetnek.

A Nagy-Britanniával folytatott háború során, 1812-ben, a túlnyomó angol fölény lehetővé tette valamennyi lényeges amerikai kikötő blokádját. A brit csapatok elfoglalhatták és felégethették Washington, ostrom alá tudták venni számos part menti várost, illetve lehetetlenné tették az amerikai kereskedelmi flotta tevékenységét. A későbbi amerikai fregatt sikerek⁴⁹⁴ a háború során hozzájárultak a nemzeti büszkeség megmentéséhez és növelték a Navy reputációját. Az ezt követő, 1816 és 1865 közötti időszakban a *US Navy* elért gyakorlatilag minden kikötőt a világon, elősegítette a kereskedelmet, megállapodásokat kötött a Közel- és a Távols-Keleten, számos kutatásban vett részt, és komoly szerepet vállalt a kalózkodás végleges felszámolásában. A Tengerészeti Akadémiát George Bancroft alapította Annapolis-ban, 1845-ben.

V.2. MAHAN

A második világháború előtt alkalmazott tengerészeti stratégia nagyrészt Alfred Taylor Mahan munkásságán nyugodott, ahogy már a bevezetőben szó esett róla. Mahan, akinek apja professzor volt a *West Point*-on az amerikai katonai tradícióban nőtt fel, mégis, mintegy lázadásból a tengerészi pályát választotta.⁴⁹⁵ Haderőnemi ideje azonban nem bővelkedett a sikerekben, majd az aktív tengerjáró szolgálatot követően katedrát kapott a

⁴⁹³ Alexander Hamilton, James Madison, and John Jay, *The Federalist: a collection of essays, written in favour of the new Constitution, as agreed upon by the Federal Convention, September 17, 1787*, vol. 2 (J. and A. M'Lean, 1788).

⁴⁹⁴ Pl.: USS Constitution vs. HMS Guerriere; vagy USS United States vs. HMS Macedonian.

⁴⁹⁵ Taylor, *The Life of Admiral Mahan, Naval Philosopher*.

Naval War College-ben 1885-től, ahol előbb haditengerészeti történelmet és stratégiát tanított, majd 1886-89 között ő lett az intézmény vezetője. Ahogy már fentebb említés történt róla, 1890-ban összegyűjtötte előadásait és egyben kiadta őket *Influence of Sea Power upon History, 1660–1783*⁴⁹⁶ címmel. A kötet, Jomini katonai elméletét felhasználva azt állította, hogy tengeri uralom nélkül egyetlen nemzet sem építhet ki történelmi szintű birodalmat. Hangsúlyozta többek között a lényeges helyek (kikötők, szorosok, stb.) és a flották számszerűsíthető haderejének jelentőségét. Más szavakkal, egy ország, hogy megszerezhesse a tenger feletti uralmat, nagy flottát kell építsen, csatahajókkal megerősítve, amiket más országok flottái ellen bevethet. A stratégia ezen megközelítése a tengeri flottaösszevonások fontosságát hangsúlyozta, olyan flottákét, amelyeket csatahajók⁴⁹⁷ alkotnak, minél nagyobb számban, legénységük jól képzett, és azt az alapelvet követik, hogy leghatékonyabb védekezés az agresszív támadás.⁴⁹⁸

A kötet gyorsan nagy népszerűsége tett szert, és nemzetközi hírnevet szerzett írójának. Két évvel később második könyve, *1793–1812*⁴⁹⁹ „*The influence of sea power upon the French Revolution and Empire: 1793-1812*” is megjelent. Ez utóbbiban hangsúlyozza a tengeri hatalom és a tengeri kereskedelem közötti kölcsönös kapcsolatot, és hogy ez utóbbi szerepe döntő lehet háborúk végeredményét tekintve. Véleménye szerint a tengeri hatalom garantálhatja a demokratikus szabadságot, mivel Mahan jól látta, hogy Amerika természetes tehetséggel rendelkezik ahhoz, hogy a kereskedelemből gazdagodjon meg. Egyetért Hamiltonnal, hogy a tengeri árucseré is nemzetközi versenyt szül, azonban ez előnyösebb, mint a katonai versengés. Ugyanakkor, a kereskedelemmel szerzett vagyon lehetővé teszi a technológiailag fejlettebb fegyverzet kifejlesztését, ezért Mahan számára a tengeri feletti uralom, ami a kereskedelmi utak felügyeletét is jelenti, gazdasági előnyt és biztonságot szerez a demokráciának.

A két könyv a későbbiekkel együtt nagy népszerűsége tett szert mindazokban az országokban, ahol az erőkivetítésnek ez az elmélete az adott időszakban relevánsnak számított: Nagy-Britannia, Németország, Franciaország, Japán és komolyan hozzájárult

⁴⁹⁶ Mahan, *The influence of sea power upon history, 1660-1783*.

⁴⁹⁷ Mahan 'csatahajó'-ként határozza meg azt a hajót, ami a flottát kell alkossa, de a méretét nem definiálja explicit módon, a fontos számára az, hogy flottát alkotva funkcionáljon és nem cirkálóként. Alfred Thayer Mahan, *Lessons of the War with Spain: And Other Articles* (Little, Brown, 1899), 36-38. A későbbi alkalmazásokban azonban megfelelőbb lenne a 'flotta legfontosabb hajója' terminust használni Gary Hart and William S Lind, *America Can Win: The Case for Military Reform* (Adler & Adler Pub, 1986), 90. Mahan idejében egyértelműen a csatahajó volt a „capital ship”, Hart már a tengeralttjárót tartja annak.

⁴⁹⁸ Philip A Crowl, "Alfred Thayer Mahan: the naval historian," *Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age* (1986): 444-47.

⁴⁹⁹ Mahan, *The influence of sea power upon the French Revolution and Empire: 1793-1812*, 2.

a tengeri képességek jelentős megnövekedéséhez az első világháború előtt. 1914-ben, nem sokkal halála előtt Mahan helyesen megjósolta a Központi Hatalmak vereségét,⁵⁰⁰ ami nézete szerint azért következett be, mert az Antant erői sikerrel uralták a tengereket.

Bár főként másodlagos forrásokat használt művei számára élénk stílusa és tiszta logikája széles körben elfogadtatta munkáit és népszerűvé tette őket a tengerészeti stratégiák körében. Szintén fontos megjegyezni, hogy elmélete a csatahajókról és a tengeri uralomról abban az alkalmas pillanatban vált ismertté, amikor a szükséges technikai feltételek is adottá váltak, pl.: meghajtás, fegyverek, páncélzat, valamint új hajótípusok pl.: rombolók és tengeralattjárók.

A Mahan által ajánlott stratégia relatíve egyszerűnek mondható, mivel a szerző nagyra értékelte a haditengerészet történelmének hasznosságát, azért, hogy állandó stratégiát nyerhessen belőle, ami azt jelenti, hogy a technológia változásával is érvényes tudott maradni. Ugyanakkor annak is tudatában volt, hogy léteznek taktikai állandók is, különösen az olyanok, mint az összevont flotta ereje, a meglepetés, az elsőként való támadás előnye, vagy a különleges szerep, amit az időzítés és a jó alkalom kihasználása jelent.

Mahan nézeteinek hatását egyszerűen nem lehet túlbecsülni kora tengerészeti gondolkodásában. Németországban széles körben olvasták, II Vilmos ajánlotta a tengerésztisztek figyelmébe, és Tirpitz admirális Mahan érvelését felhasználva finanszírozta flottáját.⁵⁰¹ Japánban Mahan első könyvét fordították japánra és nagyon komoly olvasótáborra tett szert. Egyik tanulmányében a szerző az orosz-japán háborúról értekezve azt jegyzi meg, hogy a japán győzelem a csatahajók megfelelő alkalmazásának tudható be.⁵⁰² A francia haditengerészeti gondolkodásra is hatással volt az amerikai stratégia, írásait elsősorban Raoul Castex⁵⁰³ admirális adaptálta.

Az 1880-as évektől kezdve az USA, Mahan alapelveit követve hangsúlyozottan fogott egy ütőképes flotta kiépítésébe, bár ez a *Naval War College* megalapításáig meglehetősen koncepció nélkülinek nevezhető, csak a képző és kutatási szerepet betöltő

⁵⁰⁰ Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének első világháborús szerepéről lásd: Kaiser Ferenc, "A Császári és Királyi Haditengerészet „csatahajói” az első világháborúban," *AETAS-Történettudományi folyóirat*, no. 3 (2014).

⁵⁰¹ Holger H Herwig, "The Failure of German Sea Power, 1914–1945: Mahan, Tirpitz, and Raeder Reconsidered," *The International History Review* 10, no. 1 (1988).

⁵⁰² Alfred Thayer Mahan, "Reflections, historic and other, suggested by the Battle of the Japan Sea," *Royal United Services Institution. Journal* 50, no. 345 (1906).

⁵⁰³ Martin Motte, "L'épreuve des Faits: ou la Pensee Navale Française face a la Grande Guerre," *Revue Historique Des Armées* 2 (1996).

intézmény megalakulásával kapott a terjeszkedés stratégiai fókuszot. Nem úgy, mint a szárazföldi hadsereg, amely az indián háborúk végeztével, nagyjából ebben az időszakban, elvesztette célját és koncepcióját.

V.3. A XX. SZÁZAD

A spanyol amerikai háború 1898-ban jelentette egy új időszak kezdetét az első tengeren túli támaszpontok megszerzésével, és a Navy erőketítő képességével, ezáltal növekvő jelentőségével ebben az egyre nagyobb birodalomban. Az első világháború, 1917-től már amerikai részvétellel, nyilvánvalóvá tette, hogy egy új szereplő lépett a nagyhatalmak sorába. Az USA azért lépett be a konfliktusba, hogy megakadályozza a német előretörést, és ezáltal a hatalmi egyensúly eltolódását, valamint hogy így biztosítsa a tengeren túli amerikai érdekek biztonságát és a zavartalan nemzetközi tengeri kereskedelmet.

A hadba lépést megelőzőleg Wilson elnök elindított egy hajóépítési programot, ami azt tűzte ki célul, hogy nagyobb flotta jöjjön létre, mint az angol.⁵⁰⁴ Ahogy a Németországgal való kapcsolat egyre feszültebbé vált, az USA tengeri vállalkozásokba fogott 1916-17 folyamán, ami fokozott kiadásokhoz vezetett, elsősorban azért, mert ez volt az első nagyobb mérvű hajóépítési program az Egyesült Államok történetében. Az első évben négy csatahajó, négy cirkáló, 30 tengeralattjáró, és 20 romboló épült,⁵⁰⁵ amiket aztán hat másik csatahajó, két cirkáló és számos kisebb hajó követett. A háborúba lépés idejére a program nagymértékben megnövelte a flotta méretét, 787 különféle hajó állt rendelkezésre, nagyméretű tengeralattjáró-vadászok is.⁵⁰⁶ Ennek eredményeképpen a Navy tervei szerint a második legnagyobb haditengerészet jött volna létre, egyedül Nagy-Britannia rendelkezett erősebb flottával. Az 1916-ban megkezdett flottaépítkezés hatására 1924-re az angol tengeri erőhöz mérhető flotta jött volna létre. Bár ez évi két csatahajó és kiszolgáló hajóik vízrebocsátását jelentette volna, a háború hatására a csatahajó program lényegesen lelassult és a romboló és tengeralattjáró építésekre került a hangsúly.

⁵⁰⁴ Norman Friedman, "How Promise Turned to DISAPPOINTMENT," *Naval History* 30, no. 4 (2016).

⁵⁰⁵ Komoly dilemmát jelentett, vajon csatahajókat, vagy rombolókat kell-e előnyben részesíteni. A kérdéstről részletesen: William J Williams, "Shipbuilding and the Wilson administration: the development of policy, 1914-1917" (Doctoral Dissertation University of Washington, 1989), 297-.

⁵⁰⁶ James Ciment and Thaddeus Russell, *The Home Front Encyclopedia: United States, Britain, and Canada in World Wars I and II*, vol. 1 (ABC-CLIO, 2007), 1116.

Az első világháború befejeztével nem meglepő, hogy az amerikai haditengerészet vált, a Royal Navy mellett, a legnagyobb tengeri erővé az óceánokon. Mégis, ha Mahan gondolatmenetét akarjuk követni, aki a történelmen mutatta be a tengeri hatalom alapelveit, a U.S. Navy még nem élte át a saját Trafalgar-ját. A nagymértékű hajóépítési program, bár elkezdődött, a háború és a politikai közbeszól, nem sikerült a tervezett számú hajó megépítése. 1921-ban Warren G. Harding elnök, aki mellesleg nem osztotta elődje lelkesedését a létező legnagyobb flotta megépítésére, elfogadta a Navy korlátozására irányuló érvelést. A washingtoni nemzetközi konferencián, 1921 novemberében, a megmaradt három tengeri hatalom a béke érdekében korlátozásokat fogadott el flottájuk mérete tekintetében. Az USA, Nagy-Britannia és Japán úgy állapodtak meg, hogy mérsékelik csatahajóik számát 5-5-3 arányban.⁵⁰⁷ A megegyezés eredménye legalábbis megkérdőjelezhető a következő évtizedek eseményeinek fényében, mivel a megegyezés nem terjedt ki a repülőgép-hordozókra és más segédhajókra.⁵⁰⁸

Japán közvetlenül a megegyezés aláírása után hozzáfogott a kiszolgáló hajó flotta építésének, ami egy új fegyverkezési versenyhez vezetett Nagy-Britanniával és Franciaországgal. A problémával az 1930-ban szervezett konferencia foglalkozott, Londonban. Ennek kapcsán Washington egy újabb korlátozást fogadott el a közvélemény jóindulatának elnyerése érdekében, ami csökkentette a kiszolgáló hajók számát 10-10-7 arányban. Ugyanakkor a megállapodása következő évben el is veszítette érvényét, amikor Japán megtámadta Mandzsúriát és ettől a ponttól kezdve nem tekintett magára vonatkozólag semmilyen korlátozást kötelezőnek.⁵⁰⁹

A változás, azonban néhányak számára már látható volt. A *Naval War College* elnöke, William S. Sims admirális, a barátai között terjesztett egy tanulmányt, ami már repülőgép-hordozókból álló flottát vizionált és azt kérdezte, vajon a jövő legfontosabb hajója a csatahajó helyett nem a repülőgép-hordozó lesz-e.⁵¹⁰ Langley, a Navy első hordozója, amit 1922-ben bocsátottak vízre egy szénszállító uszályból került átalakításra, meghajtásáról elektromos motorok gondoskodtak. A következő két amerikai hordozó

⁵⁰⁷ "Washington Conference," in *Britannica*, ed. T. Editors of Encyclopaedia (október 30 2019). <https://www.britannica.com/event/Washington-Conference-1921-1922>.

⁵⁰⁸ Edward Latimer Beach, *The United States Navy: A 200-Year History* (Mariner Books, 1990), 417. Francia- és Olaszország is a megegyezés részese volt, de nem lényeges mértékben.

⁵⁰⁹ Richard W Fanning, *Peace and Disarmament: Naval Rivalry and Arms Control, 1922–1933* Lexington (Lexington: University Press of Kentucky, 1995), 145-. és Kenneth J. Hagan, *This people's navy: The making of American sea power* (Simon and Schuster, 1992), 278-.

⁵¹⁰ Eugene M Emme, "The American Dimension" (paper presented at the Air Power and Warfare: The Proceedings of the 8th Military History Symposium, United States Air Force Academy, 1978), 68.

(Lexington osztályú hordozók) eredetileg csatacirkálók számára készült hajótestre épült, azonban ezek befejezését a washingtoni tengerészeti szerződés már megtiltotta, ezért átalakították őket hordozóvá.⁵¹¹ 1936-ban két újabb hordozó készült el, a *Yorktown* és az *Enterprise*. A *Long Island*, az első kísérő hordozó, egy komoly sikereket elérő osztály első példánya, 1940-ben készült el. Ez a típusú hajó bizonyult a legmegfelelőbb amerikai válasznak a Kína elleni japán invázióra, amit elsősorban hordozók segítségével hajtottak végre.

Amerika az első világháborút követően ismerte fel az erőketítésben rejlő előnyöket, amit aztán előszeretettel alkalmazott is a későbbiekben. Ahogy Robert W. Komer írja gyakran idézett könyvében az amerikai nem-nukleáris stratégiáról a nukleáris patthelyzet idején, ez az erőketítés szerinte azért volt előnyös, mivel a háborúk más „telkén” zajlottak és Amerika érdekeltségei egyáltalán nem sérültek. Ezért ez határozta meg Amerika stratégiáját a jövőben, mégpedig annyira, hogy végül békeidőben is ez lett alap magatartássá.⁵¹² Komer szintén hozzáteszi, hogy a váratlan japán támadás az amerikai csendes óceáni flotta ellen segített az USA-nak realizálni, a nemzetközi béke egyensúlyának megtartása megkerülhetetlen feladat. Ezért is tekinthető a második világháborúba való amerikai belépés egyszersmind a világpolitikába való belépésnek is. Szintén ez volt az első alkalom, amikor komolyabb nézeteltérés alakult ki a *Navy* és az *Army* között a források elosztása miatt. Az európai stratégia, amit amúgy is alapvetően amerikai-brit ügyként könyvelt el mindenki, az *Army* befolyása alatt állt, különösen mert Rooseveltnél jelentősen Churchill befolyása alá került. Ugyanakkor a bizonytalanság, a Nagy-Britanniából indított európai partraszállás idejét és helyét illetően, lehetőséget adott a *Navy* számára, hogy erőforrásokat szerezzen a csendes óceáni hadszíntér számára, ami főleg tengeri jelleggel bírt, így a *Navy* befolyása alatt állt.⁵¹³

V.4. A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ÉS A TRUMAN ELNÖKSÉG

Ahogy már bemutatásra került, a második világháború kitörése készületlenül érte az USA-t, ami elsősorban a belpolitikai okokra visszavezethető semlegességének volt köszönhető. Az atlanti hadszíntéren a *Navy* nem volt képes semmilyen módon befolyásolni a német korlátlan tengeralattjáró háborút. Ahogy King admirális fogalmazott

⁵¹¹ Clark Reynolds, *The Fast Carriers: The Forging of an Air Navy* (Naval Institute Press, 2015), 16-18.

⁵¹² Robert W. Komer, "Maritime Strategy or Coalition Defense," *The Wilson Quarterly* (1984): 2.

⁵¹³ *Ibid.*, 2-3.

az amerikai erők elégtelennek bizonyultak minkét hadszíntéren a kezdeményezéshez, az Atlanti óceánon a kommunikáció fenntartására és a majdani Európa elleni bázisok kiépítésére próbáltak törekedni.⁵¹⁴ Ez az amerikai hozzáállás nem is változott 1942 végéig, amikorra sikerült a stratégiai szükségletek kiépítése a csapatok odaszállítására és ellátására a Csendes és az Atlanti-óceánokon, hogy aztán megkezdődhessen egy kezdeményező amerikai magatartás.

1940-ben a *Two Oceans Navy Act* komoly változást hozott a Navy életébe, 70%-al megnövelve annak méretét, hogy aztán a legnagyobb haditengerészetet finanszírozó törvényként vonuljon be a történelembe. 1943 végére már több, mint ötven repülőgéphordozó készült el, 257 egyéb hajót adva Navy haderejéhez, ami ilyen formában már sikerrel szembeszállhatott a német U-hajókkal az Atlanti-óceánon, biztonságosabbá téve az áruszállítást a két földrész között. A Csendes-óceánon az elsődleges bázisok kiépítése történt meg, azután a guadalcanal-i győzelem hatását a hadszíntér minden pontján sikerült a javukra fordítani. A háború alatt az amerikai bruttó nemzeti termék 60%-kal nőtt és 1943 végére Amerika ipari termelése felülmúlta a tengelyhatalmak összesített termelését. 1945-re pedig az Egyesült Államok birtokolta a világ aranytartalékának kétharmadát, ő adta a világ ipari kapacitásának felét, és az amerikai felszíni hajóállomány nagyjából megfelelt a világ összesített hajóállományának.⁵¹⁵

A két háború közötti időszak problémáiból tanulva Washington biztosítani szeretete volna, hogy sem Európa, sem Ázsia egyetlen ellenséges hatalma sem kerülhet olyan helyzetbe, hogy az ezeken a földrészeken található nyersanyagokat felhasználva akkora katonai potenciált fejlesszen ki, amekkorával veszélyeztetheti a nyugati világ biztonságát, vagy háborút indítson az USA ellen. Ugyanakkor azt is szerették volna elkerülni, hogy Amerika, Roosevelttel szavaival egy magányos szigetté váljon, amit az erő filozófiája irányít.⁵¹⁶ Bár az USA nagypolitikai céljai letisztulóban voltak, Truman számára, aki egyáltalán nem várta, hogy elfoglalja majd egykor az elnöki széket, a

⁵¹⁴ King, *US Navy at War, 1941-1945: Official Reports to the Secretary of the Navy*, 37.

⁵¹⁵ Norman Naimark, Melvin P Leffler, and Odd Arne Westad, "The Cambridge History of the Cold War: Volume 1: Origins," (2010): 67.

⁵¹⁶ Samuel Irving Rosenman, *The public papers and addresses of Franklin D. Roosevelt*, vol. 11 (Random House, 1938), 261.

hirtelen kihívás okozta első megrázkódtatás után⁵¹⁷ korántsem volt egyértelmű, milyen irányba vezesse az országot.

Ez a bizonytalanság a külpolitikai döntésekben is megmutatkozott. Az új elnök első és talán legsürgetőbb feladata a háború befejezése és a béketárgyalások megkezdése volt. Truman nem kápráztatta el Churchill és Sztálinnal szemben pedig nem voltak fenntartásai, inkább tartott a szovjet vezetőtől. Potsdamból büszkén írta a feleségének az egyik nappalról beszámolva, hogy Sztálin őt bízta meg a napi program levezetésével, amit ő jól meg is oldott, de nagyon tartott a feladattól.⁵¹⁸ Az elnök közvetlen környezete sem tudta eldönteni, hogyan vélekedjenek az oroszokról. Számos kulcsfigura az adminisztrációból, Leahy admirális, elnöki katonai tanácsadó, és James Forrestal, haditengerészeti miniszter, sürgette az elnököt, hogy keményebben lépjen fel a szovjetekkel szemben. Ugyanakkor többen, mint például Joseph C. Davies, a korábbi moszkvai amerikai nagykövet, arra bízta az elnököt, hogy keressen megegyezést az oroszokkal.

1945 júliusának közepén egy másik esemény történt, ami alapvetően befolyásolta a történelem menetét. Truman lenyűgözte a gyors technológiai fejlődés, ami az atombombát eredményezte és most azzal kecsegtetett, hogy újra tudja rajzolni az erővonalakat a világban. A fent említett Davies feljegyzi naplójában, hogy az elnök újonnan kinevezett külügyminisztere, James F. Byrnes megjegyezte: „*A bomba nagy hatalmat adott nekünk...és minden számítás szerint ez mindent visz*”.⁵¹⁹ Potsdamban a hírek nagyon megörülők Truman említette az eseményt Sztálinnak, de szándékosan nem akarta még inkább mélyíteni a két ország közötti szakadékot, inkább abban reménykedett, hogy ettől az orosz vezető kompromisszum készebbnek fog mutatkozni a kelet-európai országokkal és Kelet-Németországgal kapcsolatban.

⁵¹⁷ Roosevelt halála után, sietve végrehajtott beiktatása után, odasúgta az ott álló újságíróknak: „Imádkozzanak értem” Alonzo L Hamby, *Man of the people: a life of Harry S. Truman* (Oxford University Press on Demand, 1995), 293.

⁵¹⁸ Harry S Truman, *Dear Bess: The Letters from Harry to Bess Truman, 1910-1959*, vol. 1 (University of Missouri Press, 1998), 519. „Amint leültünk Sztálin engem kért meg, hogy legyek a levezető elnök, Churchill egyetértett. A Szenátust vezetni ehhez képest gyerekjáték. A fiúk azt mondják, hogy jól csináltam. Remélem is. Leahy admirális szerint még senki nem csinálta ilyen jól, Byrnes és a többiek is repültek a boldogságtól. Annyira félttem, nem tudtam, hogy vajon Hoyle szerint jól megy-e.”

⁵¹⁹ James F. Byrnes szavai, amikor megtudta az első atomrobbantás eredményét a béketárgyaláson Potsdamban. Olav Njølstad, *The last decade of the Cold War: from conflict escalation to conflict transformation*, vol. 5 (Psychology Press, 2004), 30.

V.5. JAMES FORRESTAL KÜZDELMEI AZ ÖNÁLLÓ HADITENGERÉSZETÉRT

1941-ben az Egyesült Államok belépett a második világháborúba és haditengerészete, ahogy Carney admirális, főparancsnok évekkel később egy beszédben megjegyezte, „teljes mértékben felkészületlen, mind anyagiakban, mind lelkiileg”.⁵²⁰ Ezért a *Navy-t* megfelelően „méretre kellett igazítani” az adott ellenséghez és helyszínhez alkalmazkodva. Ugyanakkor ez az ad hoc adaptáció nem jelentett automatikusan felkészültséget a háború utáni helyzetre. Ezért 1943 augusztusában, amikor a győzelem már elképzelhetőnek tűnt, bár még meglehetősen távolinak, a *Department of Navy* elérkezettnek látta az időt a jövőre való felkészülés elkezdésére, azt remélve, hogy ez a folyamat majd hozzájárul a haditengerészeti háború utáni szerepének egyértelmű megértéséhez.⁵²¹

Az nyilvánvaló volt mindenki számára, hogy ez a hatalmas flotta azt öt kiszolgáló ipari háttérrel és mérhetetlen nyersanyag szükséglettel békeidőben már fenntarthatatlan,⁵²² ezért logikusnak és érthetőnek tűnt, ha a *Navy* igyekezett a háborút követő leszerelés folyamatát irányítani azért, hogy kedvezőbb feltételekkel vághasson neki. Nyilván tudható volt, hogy ez sokkal előnyösebb lehet a végkifejletet nézve, mintha civil, vagy katonai hatóságok döntései nyomán kerülne sor rá. Különösen is időszerű volt ez a lépés, mert a *Navy* igazi ellenfele az egyesítési folyamatban, az *Army* már 1943 elején elkezdte a leszerelésre való felkészülést, a főparancsnok Marshall tábornok vezetésével.⁵²³ Ezen oknál fogva a haditengerészeti főparancsnoka King admirális kinevezte Harry E. Yarnell admirálist a haditengerészeti tervezés vezetőjévé és megbízta, hogy fogalmazzon meg ajánlásokat a *Navy* háború utáni stratégiájáról szóló előkészítő tanulmányra vonatkozólag.⁵²⁴

Yarnell csapata 1943-ban kezdte a tervezési munkát, azonban a feladat megközelítése nagyon is háború előtti maradt. Úgy vélték az USA ellenfele egy óceánon

⁵²⁰ S. M. Barnes, *The United States Naval War College: A Staff Study* (Naval War College, February 1954), 14-15.

⁵²¹ Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 10-20.

⁵²² Truman egy beszédben adott konkrét számokat: “A flotta a háború befejezésekor 1200 hadihajóból, több mint 50000 kiszolgáló és partraszálló vízijárműből, és több, mint 40000 repülőgépből állt.” Harry S Truman, “Address on Foreign Policy at the Navy Day Celebration in New York City,” (October, 1945).

⁵²³ Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 276.

⁵²⁴ Jeffrey G. Barlow, *From hot war to cold: the US Navy and national security affairs, 1945-1955* (Stanford University Press, 2009), 89-90. <https://www.scribd.com/book/348516796/From-Hot-War-to-Cold-The-U-S-Navy-and-National-Security-Affairs-1945-1955>. Utolsó hozzáférés 2020 szeptember 12.

túli ellenség lehet majd, és flotta ellen köztudottan csak egy másik flotta küzdhetett. Horne admirális, a haditengerészet helyettes főparancsnoka már akkor javasolta, hogy fontolják meg, esetleg a Szovjetunió lehet majd az új ellenfél, nem azért mert az érdekeik ellentétesek lettek volna az USA-val, hanem mert a flottaépítésre képesnek gondolta őket. Úgy gondolta, hogy a technikai fejlődést is tekintetbe kell venni, ugyanakkor a repülés fejlődését ellensúlyozva látta a léghárítás tökéletesedésével, ezért a felszíni hajózás, azon belül is a csatahajók szerepét egyáltalán nem tartotta elavultnak. Az általa kidolgozott terv nem tartható stratégiai koncepciónak, inkább csak a haditengerészeti minisztérium egyes hivatalainak és hivatalnokainak igényeit vetítette ki a háború utáni helyzetre. Ennek a meglehetősen szigorú ítéletnek több oka is van. Az egyik, hogy nem tudott felvázolni egyetlen tisztázott feladatot sem a háborút követő Navy számára. A tervezők ismételen Mahan-hoz nyúltak vissza, és ahhoz a felfogáshoz, hogy a haditengerészet feladata a tengerek békéjének megőrzése jelenlétének erejével. Nyilván az vezetett ehhez a megközelítéshez, hogy a háborúnak ebben a szakaszában nem tudtak egyetlen lehetséges jövőbeli tengeri ellenséget sem elképzelni. Ezért aztán igyekeztek a háború előtti képességek megőrzésére, legalább egy támaszpont megtartására nagyobb földrajzi egységenként, ahol a Navy működött. Az egyetlen vonás, amiben az a vázlatos stratégiai koncepció eltért a többi háború előtti elképzeléstől az a kisebb bevetési egységek alkalmazása a világ különböző helyszínein a nagyobb egységek állomásoztatása helyett, ahogy a 1940-es évek előtti felfogás tette volna.

A Navy egyáltalán nem vette komolyan az egyesítési kezdeményezéseket, úgy vélték, hogy a Woodrum Bizottság⁵²⁵ jelentése alapján a Hadsereg Minisztériuma végleg vereséget szenvedett. A két fél, a *Navy* és az *Army*, közötti szakadék egyszerűen túl mély volt, hogy bármilyen megegyezésben lehetett volna reménykedni, ezért az tűnt a legjobb megoldásnak közvetlenül a normandiai partraszállás előtt, ha elhalasztják a meghallgatásokat határozatlan időre. James Forrestal, a *Navy*-ért felelős miniszter volt talán az egyetlen, aki a haditengerészet pártján állt és a helyzet valós veszélyét felmérte. Az összes többi tengerészeti vezető úgy hitte, a haderőnemnek még bőven van ideje felkészülni a háború utáni helyzetre.

⁵²⁵ Clifton A. Woodrum, demokrata párti politikus vezetésével 1944 április 22-én összeült bizottság, ami az Egyesült Államok háború utáni katonai kérdéseit vizsgálta, gyakorlatilag a haderőnemek összevonásának lehetőségével foglalkozott. *Ibid.*, 144.

A Richardson admirális vezette bizottság⁵²⁶ szerepét nem szabad lebecsülni, bár a grémiumot csak tanácsadói szereppel ruházták fel, még a Woodrum bizottság megalakulása előtt. A haditengerészet a Woodrum 'siker' következtében nem tulajdonított neki elég figyelmet illetve már összeállításában is taktikai hibát vétettek, amik aztán döntőnek bizonyultak az egyesítési folyamatban. A bizottság jelentése 1945 áprilisában látott napvilágot és tartalmában teljesen váratlanul érte a *Navy*-t. A többségi jelentés (Richardson megtagadta az aláírását) sürgette az egyesítés törvényi háttérének azonnali megteremtését, ami egybeesett a *War Department*-nek a Woodrum Bizottság kudarca előtti céljával.

A jelentés sürgette a) egy független légierő létrehozását b) egyetlen hadügyminisztérium létrehozását civil vezetéssel c) egyetlen katonai vezető kinevezését valamennyi katonai haderőnem élére d) és a védelmi miniszter mellé beosztott, tervezési és tanácsadó szerepet betöltő *General Staff* (vezérkar) kinevezését. Ugyanakkor a *Navy* egyáltalán nem kívánta elfogadni a javaslatot. Forrestal, a *U.S.S. Franklin D. Roosevelt* vízrebocsátásakor⁵²⁷ kijelentette, hogy a haditengerészet meg kell kapja a lehetőséget a repülőgép, mint tengerészeti harceszköz felhasználására és teljes kiaknázására.⁵²⁸ Egy héttel később a Szenátus vizsgálóbizottsága előtt megerősítette, hogy a haditengerészet megújítása nem képzelhető el tengerészeti légierő nélkül.⁵²⁹ Nem explicit módon, de ez a kijelentés jelenthetett egy új háború utáni stratégiát, amiben a légierő majd fontos szerepet fog játszani. Forrestal hozzáfűzi, hogy a Csendes-óceáni hadszíntéren a haditengerészeti repülőgépek állnak hadban a japán szárazföldi légierővel, egészen egyszerűen azért, mert nem áll rendelkezésre elég földi bázis a hagyományos légierő bevetésére, ezzel igazoltnak látja a haditengerészeti repülés jogosságát.

⁵²⁶ J. O. Richardson admirális bizottsága, hivatalos nevén „Joint Chiefs of Staff Special Committee on Reorganization” egy ad hoc grémium volt, amit az JCS hívott össze, hogy megtudja az összes érintett véleményét a fegyveres erők háború utáni szervezeti formájáról. Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 138-45. Davis leírja részletesen, hogy a War Department sikeresen a bizottságban többségben voltak az Army véleményét képviselők. Végső jelentése egyértelműen az Army törekvéseit támogatta, különösen mert a haditengerészet által delegált tagja, Shoeffel admirális is a Navy álláspont ellen szavazott.

⁵²⁷ United States Congress, Appendix - Congressional Record, A2161 (79th Congress, 1st Session, 1945).

⁵²⁸ Brit példa alapján, ahol a haditengerészet légierejét beolvasztották az első világháború után a légierő kötelékébe, a Navy félelmei reálisak voltak azt illetően, hogy elvesztheti a haditengerészeti légierőt.

⁵²⁹ *Navy department appropriation bill for 1947. Hearings before the subcommittee of the Committee on Appropriations, United States Senate, Seventy-ninth Congress, second session, on H. R. 6496, a bill making appropriations for the Navy department and the naval service for the fiscal year ending June 30, 1947, and for other purposes*, ii, 292 p., 5 (1946). Utolsó hozzáférés 2020 szeptember 12.

A *Navy* mereven elutasította az egységes, civil irányítású parancsnokság ötletét, több ok miatt is. A haditengerészet haderőnemen belüli hagyományai a diszkréciót részesítették előnyben, a tengerészek számára a nyilvánosság előtt zajló vita teljesen idegen volt. A vitorlás hajók korában, amikor szerte a világban vezettek haditengerészeti küldetéseket, a hosszú távú kommunikáció teljesen ismeretlen volt, technikai értelemben nem lehetett hosszú és részletes parancssal ellátni a hajókat. Annak biztosítására, hogy a kitérített célok elérésre kerülnek, időről időre kiadtak levél formájú utasításokat, viszonylag tág cselekvési arzenált lehetővé téve, az adott küldetés sikerét azonban a kapitány, vagy a küldetés parancsnokának találékonyságára bízták. Ez a rendszer decentralizált irányítást eredményezett, ami tiszteletben tartotta az alárendeltek független döntési kezdeményezéseit, és sok más haditengerészet is sikerrel alkalmazta. A tengerészek jogosan tartottak attól, hogy egy egységes parancsnokság alatt elvesztenék függetlenségüket, az *Army*, vagy éppen a formálódó *Air Force* befolyása alá kerülnének, akik a haditengerészetnél sokkal nagyobb politikai és nyilvánosság előtti befolyással bírtak.

James Forrestal, a haditengerészeti miniszter azon felismerése fontosnak bizonyult az egyesítési vitában, hogy a *Navy* alapvetően nem kerülheti meg teljesen a szervezeti változtatásokat. Ehelyett régi munkatársával és barátjával Ferdinand Eberstadt-tal Forrestal kidolgozta a saját reform tervét, majd 1945 októberében nyilvánosságra hozta. A Forrestal-Eberstadt javaslat⁵³⁰ alapvetően tengerészeti központú volt, és hangsúlyozta a decentralizált átalakítást, ahol a nemzeti biztonságot érintő tervek nemzeti forrásokká való átalakítása képezte a háború utáni tervezés teljes keretét. Ez azt jelentette, hogy a nemzeti biztonság *Army* által használt szűk katonai definíciója sokkal tágabb értelmet nyert, magában foglalva a releváns diplomáciai és a gazdasági aspektusokat⁵³¹. Ezen célok elérésére az elnök tanácsadó testülete szolgált leginkább, ami az 1947-es törvényben végül a *National Security Council (NSC)* (Nemzetbiztonsági Tanács) nevet kapta, és ami a fegyveres erők, külügyminisztérium, és más ügynökségek képviselőiből állt. Eberstadt javaslata hamar magával ragadta a Szenátust, és még az *Army Air Force (AAF)* képviselői is el kellett ismerjék, új alapokra helyezte a háború utáni nemzeti biztonság kérdését.⁵³²

⁵³⁰ Robert Cuff, "Ferdinand Eberstadt, the National Security Resources Board, and the Search for Integrated Mobilization Planning, 1947-1948," *The Public Historian* 7, no. 4 (1985): 39.

⁵³¹ Pont egybeesve a Brookings által vizsgált területekkel.

⁵³² Dorwart, *Eberstadt and Forrestal: A national security partnership, 1909-1949*, 21, 112-.

Forrestal, első világháborús haditengerészeti pilóta, majd utána lélegzet elállítóan sikeres befektetési bankár, előbb haditengerészeti miniszterhelyettes, majd miniszter lett 1940-től kezdve. Népszerű politikus, a háború alatti és utáni *Navy*-val kapcsolatos politika egyik legismertebb alakítója volt, a Rooseveltt és Truman adminisztrációk nagy befolyású kiszolgálója, már a hidegháború kitörése előtt annak hirdetője.⁵³³ Rooseveltt elnök nevezte ki első miniszterhelyettesi pozíciójába, ahol a haditengerészet ipari szükségleteinek biztosításáért volt felelős. 1944-ben kapta kinevezését, amikortól már az egész terület a feladata lett. A pozícióban eszközt látott arra, hogy a *Navy*-t a nemzeti biztonság fontos elemévé tegye. 1943-ben egy beszédében úgy fogalmazott, hogy a haditengerészet feladata a világ törvényen kívüli elemeinek a megregulázása.⁵³⁴ Határozott elképzelése a haderőnem önállóságának megóvásáért fontos szerepet játszott a *Navy* háború utáni történetében. 1944 június 7.-én Annapolis-ban elmondott beszédében így nyilatkozott a *Navy*-ról: „A nemzeti politika eszköze, egy eszköz, amit inkább a béke, mint a háború céljából kell használni”⁵³⁵, és figyelmeztette a fiatal tiszteket arra, hogy ne kövessék a haditengerészet szokásos elzárkózását a nemzeti és nemzetközi ügyektől.

Forrestal legfontosabb hozzájárulása a haditengerészet háború utáni stratégiai koncepciójához az állhatatos szovjet ellenesessége volt, mivel a korábbi szövetségesben látta az USA lehetséges ellenségét annak ellenére, hogy a Szovjetunió az időszakban nem rendelkezett „kék vizi” flottával. A haditengerészetet olyan erővé akarta tenni, ami meg tudja állítani az orosz veszélyt, így ő volt az első fontos kormánytag, aki a Yalta axióma légkörében, be merte vallani a Riga axiómát és kimondta a szovjet rendszerről, hogy hasonlóképpen totalitáriánus, mint a náci rezsim.⁵³⁶ Szerette volna ötvözni ezt az anti-szovjet nézőpontot, a nagyméretű haditengerészet megőrzésével, hogy így támogassa a kormányzat nemzetközi politikáját, bár ehhez a *Navy* vezetésének több tagját is meg kellett nyernie.⁵³⁷

Összefoglalás

⁵³³ Hagan, *This people's navy: The making of American sea power*, 335.

⁵³⁴ Michael S. Sherry, *Preparing for the Next War: American Plans for Postwar Defense, 1941-1945* (1977), 33.

⁵³⁵ Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 85.

⁵³⁶ Yergin, *Shattered peace*, 11.

⁵³⁷ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 6.

Az Amerikai haditengerészet megalapításától kezdve 1945-ig méret és stratégiai beállítottságát tekintve igyekezett megfelelni azoknak a követelményeknek, amik az Egyesült Államok biztonsági kihívásaiból az adott korszakban következtek. Ahogy a Samuel P. Huntington personal archive-ben található, nagy valószínűséggel a „*The soldier and the State*” kötethez készült egy vázlata szerint⁵³⁸ a második világháború ideális konfliktusnak bizonyult az amerikai haditengerészet számára, amire negyven éven keresztül készült a haderőnem. Számos szempontból Japán volt az ideális ellenség, és a *Navy* jól felkészült. Ugyanakkor a japán és a lényegesen kisebb német haditengerészet legyőzése után az amerikai haditengerészet elvesztette létezésének értelmét, hiszen az Egyesült Államok minden tengeri ellensége vereséget szenvedett, a szóba jöhető ellenség pedig nem rendelkezett óceáni képességekkel. A *Navy* sürgősen új ellenséget kellett találjon, aki ellen új stratégia kifejlesztésére is szükség volt.

A *Navy* ugyanakkor az amerikai fegyveres erőkon belül is új kihívások elé nézett a világháború után. A közvélemény és a politikai erők nem látták igazoltnak egy nagyméretű tengeri haderőnem fenntartását, a szárazföldi hadsereg és a függetlenedni kívánó légierő pedig ellenséget látott a haditengerészetben, amelynek egyes elemeit szerették volna megszerezni. A haditengerészet vezetői többnyire rossz taktikai érzékkel próbálták védelmezni a *Navy* érdekeit, így kimondható, hogy bizonyos szempontból a haderőnem a létéért kellett küzdjön. Ez az erőfeszítés nem lett volna eredményes James Forrestal tengerészeti miniszter tevékenysége nélkül, aki politikai éleslátásával és stratégiai érzékével kijelölte az az irányt, aminek mentén a *Navy* sikeresen ki tudta dolgozni stratégiai koncepcióját, és így biztosíthatta szerepét a kialakuló nemzeti biztonság új rendszerében.

⁵³⁸ Huntington, *Oceanic*.

VI. EGY ÚJ TENGERÉSZETI STRATÉGIA FELÉ

A haditengerészet 1943-ban kezdte felkészülését a háború utáni időszakra, de az első próbálkozások meglehetősen határozatlannak és erőtlennek bizonyultak, ahogy ez már korábban bemutatásra került.⁵³⁹ Ezek az előzetes tervek teljes titoktartás mellett születtek, az *Army*, és főképp *Army Air Force*⁵⁴⁰ nem tudhatott meg részleteket belőlük, annak ellenére, hogy a tengerészeti vezetők az egyesített vezérkarban együttműködtek más haderőnemek vezetőivel, és az itt szerzett benyomásaik adott esetben visszatükröződtek ezekben a kezdeti tervekben. Ezért a háború utáni tengerészeti stratégia szükségszerűen magán viselhette a legmagasabb szintű vezetők által leszűrt tanulságok és következtetések nyomait.

A *Navy* vezetői, más katonai haderőnemek vezetőivel egyetemben jól látták, hogy a győzelmes szövetség tagjai nem maradnak barátságosak egymással a Japán felett aratott győzelem után, ugyanakkor a politikai megfontolások felülírták az óvatok külpolitikai megfigyeléseket. Mégis a józanész és a tapasztalat megadta a haditengerészet vezetőinek és politikai szövetségeseiknek, elsősorban James Forrestal-nak, azt a különleges előrelátást, aminek a segítségével elkezdhették az haditengerészeti stratégia megformálását. Emellett lassanként az új ellenség kiléte nyilvánvalóvá vált a politikai elit számára és a közvélemény is kénytelen-kelletlen belátta, hogy az eddigi ‘forró’ háborút egy hideg váltja majd fel.

Ez a fejezet azokat a háborús terveket mutatja be, amelyek *Pincher* néven ismertek, és amelyek Amerika első reakciói a nemzetközi élet drasztikus változásaira, és amelyekben a haditengerészet szakemberei is részt vettek. A *Pincher* tervek bemutatása után az haditengerészeti stratégiai terv kerül részletezésre, amit a *Navy* készített Sherman altengernagy vezetésével 1947-re. Azután ismertetésre kerül, a terv hogyan kérdőjeleződött meg és hogyan került veszélybe 1949-50 körül. Ahogy a stratégiai koncepció egyre halványodni látszott, háttérbe szorította számos ok, melyek a haderőnemek közti egyre mélyülő vitától a haditengerészet hagyományos titoktartó magatartásáig terjedtek,⁵⁴¹ váratlan támogatást kapott a történelemtől, mivel a *Navy*-re

⁵³⁹ Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 9.

⁵⁴⁰ Ahogy Charles J. Moore altengernagy jelzi interjújában Moore, interview.

⁵⁴¹ Ahogy Joseph Caldwell Wylie altengernagy írt erről egy Sherman admirálisnak címzett levelében 1951-ben: „A hivatásunk és a mindig is életbevágó fontosságú tengeri uralom értelmezése és másokkal való megismertetése veszélyesen felszínes és primitív.” James Holmes, "Naval Integration Strategy Needs to Be Written in Plain English," *Proceedings of the Navy* Vol. 146/2, no. 1,406 (2020).

különleges szerep hárult a Koreai Háború során és a stratégiai koncepció több eleme a gyakorlatban is kipróbálásra került

VI.1. AZ EGYESÍTETT VÉZÉRKAR (JCS)

A *Joint Chiefs of Staff (JCS)* eredetileg egy ad-hoc jelleggel összehívott testület volt, amit az angol-amerikai háborús erőfeszítések koordinálására hoztak létre. Első ülésére 1942 február 9.-én került sor. A háború végéig ebben a formában folyt a munka, sőt még utána is egyes stratégiai kérdésekben a bizottság háború alatti alapokmánya értelmében egészen a *National Security Act* megszületéséig 1947 július 26.-ig, ami törvény által szabályozott státuszt adott a bizottságnak. A *National Security Act* 211. fejezetében a vezérkart az elnök és a védelmi miniszter elsődleges katonai tanácsadó testületének nevezi. A *JCS* feladata még szintén a háborúra való felkészülés, mozgósítás, logisztikai tervek elkészítése, valamint a fegyveres erők stratégiai irányítása háború esetén. Az 1947-es nemzeti biztonsági törvény előtt és után a *JCS* alatt különböző bizottságok működtek ezek között volt olyan, ami a stratégiai tervezésért volt felelős *Joint Strategic Plans Committee*-t vagy olyan, ami nemzeti politikai és nagystratégiai kérdésekben adott tanácsot, *Joint Strategic Survey Committee*.⁵⁴²

A rendszeren belül magas rangú tisztek felügyelték a háborús terveket előkészítő különböző munkacsoportok eredményeit, amiket ellenőrzés után a csoportokat vezető tisztek juttattak el a *JCS*-nek. Amennyiben egy tervet a vezérkar kidolgozásra érdemesnek talált, azt elküldték a *Joint Strategic Plans Committee*-nek további részletezésre. Ahogy korábban már bemutatásra került, közvetlenül a háború után nem létezett politikai iránymutatás arra vonatkozólag, az Egyesült Államok hogyan válaszoljon a növekvő szovjet terjeszkedésre. 1945-ben Marshall és Arnold tábornokok, valamint King és Leahy admirálisok voltak azok a katonai vezetők, akiket Eisenhower és Spaatz tábornokok, illetve Nimitz admirális követtek, mindannyian rendkívül tapasztalt katonák. Jól ismerték a háború és a háborús gépezet bonyolultságát, mindemellett jó kapcsolatokkal rendelkeztek vezető politikusokkal, és megbízható forrásokból szereztek információikat, ezért sikeresen tudták tompítani az amerikai külpolitikai és

⁵⁴² Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff, *Organizational Development of the Joint Chiefs of Staff, 1942-2013* (Joint History Office, 2013).; James F. Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, vol. 1 (Office of Joint History, Office of the Chairman of the Joint Chiefs of State, 1996, 1996), 2-3.

védelempolitikai irányvonal tisztázatlansága miatt a fegyveres erőket érő negatív hatásokat.

A *JCS* háború utáni tevékenysége 1944 május 16.-én kezdődött, amikor a grémium egy jelentést küldött a külügyminiszternek, hogy a Szovjetunió, mint világhatalom kerül majd ki a háborúból és feszültségek léphetnek fel Nagy-Britannia és a Sztálin között közel-keleti kérdéseken, és az ellentét elsimítására az USA kell majd vállalkozzon.⁵⁴³ Valamivel később az is nyilvánvalóvá vált a *JCS* tagjai számára, hogy Moszkva határozott célokat igyekszik elérni a háború utáni világban és az egyre jobban megerősödő orosz hatalom végső soron az amerikai érdekekkel is szembekerülhet.⁵⁴⁴

A legmagasabb szintű politikai megítélésben a Szovjetuniót illetően, akkor állt be változás, amikor Henry Truman foglalta el a Roosevelttel halálával megüresedett elnöki széket 1945 április 12.-én. Az új elnök már a hónap 22.-én fogadta a szovjet külügyminisztert, Molotov-ot, és az addigi tárgyalási hangnemet megváltoztatva figyelmeztette a diplomatát országa Yaltá-ban vállalt kötelezettségeire.⁵⁴⁵ Ugyanakkor a harc befejeződése az európai hadszíntéren és a diplomáciai erőfeszítések, hogy a Szovjetunió is háborúba lépjen Japán ellen elég motivációt jelentettek a diplomatáknak ahhoz, hogy ne akarják észrevenni a baljós jeleket, amelyek megjelenni látszottak a szövetségesek együttműködésében. A szovjetek hozzáállása az osztrák rendezés kérdéséhez rendkívül problematikusnak tűnt, ugyanakkor a potsdami konferencián Sztálin elfogadni látszott minden brit és amerikai javaslatot, ezért Churchill figyelmeztetése ellenére Truman elnök Roosevelttel minden korábbi, a szovjeteknek tett ígéretét megerősítette.⁵⁴⁶

A későbbi értékelések⁵⁴⁷ a *JCS*-től mind komorabbakká váltak, ahogy az orosz terv mindinkább kirajzolódott arról, hogy Kelet-Európát egyfajta szovjet puffer zónaként képelték el⁵⁴⁸ a nyugat és az orosz határ között, sőt nem hagytak fel próbálkozásaikkal, hogy hozzáférést szerezzenek törökországi⁵⁴⁹ tengeri kikötőkhöz⁵⁵⁰, illetve támaszpontot

⁵⁴³ Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 14-15.

⁵⁴⁴ *Ibid.*, 28.

⁵⁴⁵ *Ibid.*, 15.

⁵⁴⁶ *Ibid.*, 19.

⁵⁴⁷ Ross részletezi az ilyen értelmű értékeléseket a különböző *JCS*-hez köthető forrásokból 1945 őszéről, teléről. Steven T Ross, "American War Plans 1945-1950," (2013): 4-8.

⁵⁴⁸ 1946 közepétől kezdve a *JCS* már hajlott arra a véleményre, hogy a szovjetek világhatalomra törnek. *Ibid.*, 18.

⁵⁴⁹ Lásd: Térképek, táblázatok: 3. ábra.

⁵⁵⁰ Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 26-28.

létesíthessenek norvég felségvizeken⁵⁵¹ biztosítva kijutásukat ezzel az Atlanti-óceánra. Az orosz lépések a JCS szakértői számra még problémásabbak voltak, mivel az amerikai közvélemény és a politikusok által annyira óhajtott leszerelés éppen gőzerővel zajlott. A szovjetekről kialakuló negatív kép nyilván nem hagyta érintetlenül a JCS-ben vezető pozíciót betöltő haditengerészeti vezetőket, King és Nimitz admirálisokat vagy éppen Sherman altengernagyot sem.

A korabeli számítások szerint, bár a Szovjetunió is elkezdte a háború utáni leszerelést, a megmaradt katonai ereje is elégséges lehetett volna arra, hogy egy kirobbanó háború esetén lerohanja Nyugat-Európát, beleértve Skandináviát és elvágja Nagy-Britanniát a kontinens többi részétől. Ugyanez a riport arról számolt be, hogy a szovjetek hadereje elég lenne egy ilyen háború esetén Törökország és Irán lerohanására is. A JCS szerint a Szovjetunió európai dominanciára valamint a keleti mediterráneum, a Perzsa öböl, Mandzsúria, Észak Kína és Korea megszerzésére tör.⁵⁵² A szárazföldi USA-t nem látták még veszélyben, mivel a Szovjetunió még nem rendelkezett óceáni flottával és légereje még a szárazföldi alakulatok támogatására szolgált, valamint az atombombához szükséges technológia sem volt még a kezükben, így nem gondolhattak még a nagy hatótávolságú támadásokban, a kommentátorok sem valószínűsítették ezt az elkövetkező néhány évre.⁵⁵³

1946 áprilisában a JCS már Kennan *Long Telegram*-jának alapvető véleményét osztotta és annak a véleménynek adott hangot, hogy az Egyesült Államok békéjét csak úgy lehet megőrizni, ha erővel válaszolnak az agresszióra.⁵⁵⁴ Ugyanakkor háború esetén csak Nagy-Britanniát tartották védhetőnek, Nyugat-Európát nem is akarták védeni, a kiürítését tervezték.⁵⁵⁵ Augusztusra az amúgy sem derűlátó előrejelzés még pesszimistábbra fordult, úgy ítélték, az orosz előrenyomulást Olaszország és Spanyolország sem tudja megállítani, és a teljes Földközi-tenger is elveszhet az angol-amerikai szövetség számára. Novemberben a *Joint Intelligence Services (JIS)* 1956-ra jóslta a háborút, amiben a szovjetek már 150 atombombával rendelkeznek majd, és nagy

⁵⁵¹ Ibid., 11.

⁵⁵² Walter S Poole, "From conciliation to containment: The Joint Chiefs of Staff and the Coming of the Cold War, 1945-1946," *The Journal of Military History* 42, no. 1 (1978): 13.

⁵⁵³ Ross, "American War Plans 1945-1950," 4. Elterjedt nézet volt, hogy a Szovjetunió nem tervezi a támadást rövid távon. Melvyn P Leffler, *Safeguarding democratic capitalism: US foreign policy and national security, 1920-2015* (Princeton University Press, 2017), 134-35.

⁵⁵⁴ 1946 februárjában a Newsweek magazin már így látta a formálódó hidegháborút: Térképek, táblázatok, 4. ábra.

⁵⁵⁵ Ross, "American War Plans 1945-1950," 8.

valószínűséggel el tudják majd foglalni Nyugat Európát. Ugyanebben a hónapban egy másik jelentés már feltételezte, hogy 1949-re a szovjetek elég *V1* és *V2*-es támadó képességgel rendelkeznek majd Nagy-Britannia semlegesítéséhez egy konfliktusban.

Ámbár a katonai szakértők szerint az oroszok nem készültek kimondottan egy összecsapásra, és a *JCS* szerint Amerika nehézségekbe ütközött volna, ha meg akarja állítani az előrenyomulásukat, ezért mindenképpen azon a véleményen voltak, hogy a feszültségek eszkalálódása esetén az USA kellene először támadjon. Ross⁵⁵⁶ közli a leszerelés pontos adatait, amik egyértelműen bizonyítják, hogy ez az „*első csapás*” elmélet lehetetlen volt az adott körülmények között az amerikai csapatok, de ide értve az angol, és francia erőket is, jelentősen csökkent harcértéke miatt szerte a világon. Az egyetlen valós súllyal bíró tényező, ami az amerikaiak oldalára billentette a mérleget az atombomba volt, de ennek alkalmazása mindenképpen problematikusnak tűnt.

Az akkoriban alkalmazott bomba a *Mark III*-as volt, súlya több, mint öt tonna, kezelése technikailag rendkívül nehezen feladat elé állította a fegyveres erőket. Összeszerelési és karbantartási technológiája annyira bonyolulttá tette, hogy a *JCS* katonai tervezői egyszerűen nem tudták, hány példány áll rendelkezésre.⁵⁵⁷ A súlya miatt akármilyen hatósugárral rendelkező repülőgép nem is bírta el, a megfelelő, előretolt légi bázisok hiányáról, ahonnan a Szovjetunió belseje elérhető lett volna, nem is beszélve. Az elérhető repülőgép típusok, B-29, B-36 és később B-50 változtatáson kellett átessenek, hogy szállíthassák a hatalmas bombát, és ha át is verekedték magukat az orosz léghárítás tűzén és vadászokon, egyszerűen nem állt rendelkezésre megfelelő hírszerzési bázis a megfelelő célzás megoldására, hiszen a kisebb erejű bombákat pontosabban kellett célba juttatni.⁵⁵⁸ Az atomfegyverek használatának felhatalmazási rendszere is kialakításra várt, nem volt kidolgozva, ki adhat utasítást ilyen fegyverek bevetésére.

Az atombomba bevetési nehézségeinek ellenére a *JCS* számára nyilvánvalónak tűnt, hogy stratégiai előnyt jelent az USA számára, és ha a szovjetek hasonló képességet szereznének, akkor a két blokk közötti stratégiai egyensúly felborulna, mert az Egyesült Államokat sérülékenyebbnek gondolták egy atomtámadás esetén, mint az USSR-t.⁵⁵⁹ Egy

⁵⁵⁶ (Ross, 2013, p. 11)

⁵⁵⁷ JIC 329/1 Larry A Valero, "The American Joint Intelligence Committee and Estimates of the Soviet Union, 1945–1947," *Studies in Intelligence* 9 (2000).

⁵⁵⁸ Ross, "American War Plans 1945-1950," 15.

⁵⁵⁹ Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 134.

atomháború esetén az atomfegyverek nem taktikai céllal kerülnek bevetésre, hanem stratégiai fegyverként az ellenfél ipari és lakossági központjai ellen. Ezért az USA-nak egy sor olyan bázisra volt szüksége, ahonnan atomcsapást lehet indítani, és a *JCS* logikája szerint, ennek megelőző csapásnak kellett lennie, mivel nem létezett védekezés az atomfegyverek ellen.⁵⁶⁰ Ugyanez a dokumentum említi, hogy a konvencionális fegyverek továbbra is szükségesek, a fontos bázisok védelmére, vagy az esetleges hagyományos orosz fegyverzetű támadás visszaverésére. Ross részletesen elemzi a *JCS*, illetve munkacsoportjainak soron következő terveit, amelyek az előzetes atomcsapások fontosságát hangsúlyozták. Ezeket hagyományos katonai erőfeszítésekkel ötvözve elegendőnek tartották az erőegyensúly megőrzésére.⁵⁶¹ A stratégiai bombázások ilyen természetű használata, szemben a légierő felfogásával, ami a stratégia bombázásokat az egyedüli és tökéletes megoldásnak tartotta, a haditengerészet háború utáni stratégiai koncepciójának is fundamentális eleme lett.⁵⁶²

VI.2. A KÉNYELMETLEN BÉKE

Ahogy már bemutatásra került a második világháború végén az egyes érintett államok és politikusaik megfáradva és kimerülve a hosszú évekig tartó ellenségeskedésben el akarták hinni, hogy létezhet béke a korábban győztes szövetségesek között. Az amerikai közvélemény békét akart és ez volt az oka, hogy túlnyomó többségben támogatták a leszerelést, egyszerűen nem voltak készek egy újabb ellenségeskedésre. Ez a leszerelés érintette a *Navy* nagy részét is. Haditengerészeti szempontból Európa másodlagos fontosságúvá vált, ha nem harmadlagossá, mivel mindenféle ellenállás megszűnt az Atlanti óceánon és mivel Washingtonban úgy tekintettek rá, mint elsősorban brit problémára. Érdekes módon, ahogy a nehezen kiharcolt béke elkezdődött a haditengerészet, köszönhetően elsősorban Forrestal miniszternek, már el is kezdett

⁵⁶⁰ Joint Task Force One, "Bombs at bikini: the official report of operation crossroads (Ed. WA Shurcliff), New York: William H" (1947), 199.

⁵⁶¹ Az egyesítési folyamat során, 1947-re két különböző nézet terjedt el a fegyveres erők körében: Az *Army* és a *Navy* úgy gondolta, hogy a stratégiai bombázások fontos részét alkotják majd azoknak az erőfeszítéseknek, amik majd az orosz előrenyomulást meg tudják állítani, de ezeket ki kell egészítsék hagyományos fegyverek alkalmazásával történő erőfeszítések. Ezzel szemben a népszerű és függetlenedni kívánó légierő azt a nézetet vallotta magáénak, hogy az atombombával végrehajtott stratégiai bombázások egyedül is döntőek lehetnek és ezekben a többi haderőnem csak kiszolgáló feladatot kapna az *Air Force* mellett.

⁵⁶² Ross, "American War Plans 1945-1950," 18.

készülni egy új krízisre, majd egy azt követő háborúra egy olyan ellenféllel szemben, aki erősebb lenne minden eddiginél.⁵⁶³

1945 szeptember 19.-én Forrestal egy Kongresszusi meghallgatáson aláhúzta az érveket egy nagy és erős Navy mellett a háború utáni időszakban azért, hogy az USA és az egész nyugati félteke védelme biztosított lehessen: „Az elmúlt negyed évszázad nagyon fontos tanulsága, hogy a háború indításának kiváltsága azok kezében kell nyugodjon, akik gyűlölik a háborút. Az Egyesült Államok erős kell maradjon.”⁵⁶⁴ Forrestal szintén elmondta, hogy az előző összecsapáshoz hasonlóan a tengerek feletti uralom elengedhetetlen és az atombomba, ugyan valóban versenyelőny, de nem jelentheti a Navy számára az egyértelmű és kommunikálható küldetés hiányát. Azért is tűnhetett anakronizmusnak az állítás ezen a meghallgatáson, mert diplomáciai okok miatt Forrestal sem merte megnevezni a Szovjetuniót, mint a valószínű új ellenséget. A meghallgatáson James W. Mott képviselő, aki egyébként támogatta a nagyméretű haditengerészet fenntartását, megkérdezte Forrestal-t, hogy a korábbi ellenségek vereségével, milyen jövőbeli agresszor ellenében lehet szükséges a hatalmas haditengerészeti erő, a miniszter így válaszolt: „Ezt megtartanám magamnak, Mr Mott”.⁵⁶⁵ Ugyanezen a meghallgatáson King Admirális is osztotta Forrestal félelmeit a szovjet célokkal kapcsolatban, de szintén tartózkodott attól, hogy megnevezze a korábbi szövetségest, mint jövőbeli ellenséget. Ugyanakkor a veszély egyértelmű megnevezése nélkül a politikusok számára érthetően nehezen volt támogatható a kiadások rendkívül magas tartása, hiszen a szovjet veszély 1945-ben, a győzelem boldog hónapjaiban teljesen elképzelhetetlennek tűnt.⁵⁶⁶

1946 február 14.-én egy másik meghallgatáson többet árult el a Navy ezen küldetéséről a jövőben, ami majd egyértelműen túllép a haderőnem által betöltött szerepkörökön. Úgy vélte, az ország biztonságát úgy is lehet biztosítani, hogy a potenciális ellenséges légitámadásokhoz szükséges bázisok használatát akadályozzák meg. Ez a fellépés magában foglalt egy olyan, minden célra felhasználható hadsereget,

⁵⁶³ Davis, *Postwar Defense Policy and the US Navy: 1943-1946*, 101. Davis megerősíti azt a meglátást, hogy 1944-ben Forrestal volt az egyetlen magas rangú amerikai tisztségviselő, aki nem titkolta a kétségeit a Szovjetunió jószándékával kapcsolatban *ibid.*, 295.

⁵⁶⁴ Committee on Naval Affairs, *House of Congress Resolution 80*, First, 79 House of Representatives 1164, 66-67, 74-75, 1164 (1945 (79th Congress)).

⁵⁶⁵ *Ibid.*

⁵⁶⁶ Ez az időszak nagyon jól kerül összefoglalásra a Navy szempontjából: *The History of the Navy II*. Love Jr, "The History of the US Navy, Volume II. Harrisburg," 278-.

ami képes az amerikai erő kivetítésére a tengerentúlon a megfelelő gyorsasággal és határozottsággal. Ez az erő lenne Forrestal szerint a háború után a Navy.⁵⁶⁷

Nimitz admirális,⁵⁶⁸ aki Forrestalhoz hasonlóan úgy vélte, hogy a Szovjetunió ugyan szárazföldi hatalom, de az USA későbbi ellenfele lehet, amikor a Szenátus tengerészeti bizottságában beszélt. Tulajdonképpen a Navy új stratégiai koncepciójának lényegi elemeit tisztázta. Kifejtette, hogy a flották nem csak azért létezhetnek, hogy más flottákat semmisítsenek meg a tengeri uralomért, mivel ez csak egy eszköz. Háborúk nem nyerhetőek meg pusztán tengeri vagy pusztán légi manőverekkel, hanem tengeri, szárazföldi, légi, és diplomáciai erőfeszítések együttes alkalmazásával. A mahan-i gondolon felnőtt főtisztól nagyon is rugalmasan kifejti, hogy egy flotta fő célja természetesen az ellenséges flotta megsemmisítése, de emellett támogatja az ország külpolitikáját, háború esetén megakadályozza az ellenfél tengeri kereskedelmét és védelmezi a saját áruforgalmát, és végül részt vesz partraszállási akciókban, illetve támogatja a szárazföldi egységek működését.⁵⁶⁹

Később az admirális folytatja a Navy háború utáni helyzetben való feladatainak felvázolását és olyan elemeket említ, amik majd Huntington 1954-es tanulmányában kerülnek elő ismét. Nimitz szerint ezen új feladatok a következőek: „(a) Partraszálló egységek, amelyek segítségével csapatok a tengeren túlra szállíthatóak és partra tehetőek az ellenfél ellenállásának leküzdésére. (b) Repülőgép-hordozókon állomásoztatott repülőgépek, amik az egyedüli hatékony eszközül szolgálnak felkészített légi bázisainktól távol található tengeri és parti területeken – és amelyek mint támadó egységek adott célpontokat semmisíthetnek meg.”⁵⁷⁰

⁵⁶⁷ Committee on Appropriations, *Navy Department Appropriation Bill for 1947. Hearings before the subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, Seventy-ninth Congress, second session, on the Navy Department Appropriation Bill for 1947, including United States Maritime Commission and War Shipping Administration*, v., 65 (1946).

⁵⁶⁸ Nimitz szintén szolgált a JCS-ben, ezért nem meglepő, hogy a szovjet ellenes él megjelenik a dokumentumaikban.

⁵⁶⁹ *Authorizing permanent officer and enlisted strength of the United States Navy and the United States Marine Corps. Hearings before the Committee on Naval Affairs, United States Senate, Seventy-ninth Congress, first [-second] session, on H.R. 4421, a bill to increase the permanent authorized enlisted strength of the active list of the regular Navy and Marine Corps, to increase the permanent authorized number of commissioned officers of the active list of the line of the regular Navy, and to authorize permanent appointments in the regular Navy and Marine Corps, and for other purposes*, v., 76 (1946).

⁵⁷⁰ *Ibid.*, 77.

VI.3. A HADITENGERÉSZET ÉS AZ ÚJ ELLENSÉG

Washingtonban a politikusok közül eleinte nagyon kevesen osztották Forrestal nézeteit, illetve, ha valakinek fenntartásai is voltak az oroszbarátsággal szemben, Rooseveltt és kezdetben Truman is úgy gondolta, hogy a szövetségesek eltérő érdekeit jobban lehet rendezni kooperáción, mint ellenségeskedésen keresztül.⁵⁷¹ Harry Hopkins, aki mindkét említett elnök közvetlen közelében is dolgozott 1946-ban még reménykedett, hogy a két szuperhatalom közötti viszony még rendezhető. Forrestalról úgy vélekedett, hogy veszélyes a kormányzatban olyan emberekkel dolgozni, akik már előre eldöntötték, hogy a Szovjetunióval való kapcsolat nem fog működni, és akik érdekeltek a konfrontáció kiéleződésében.⁵⁷² Nagyjából egy időben Forrestal and King megjelenésével a kongresszusi vizsgálóbizottság előtt a *Joint Staff Planners* éppen befejezték előzetes jelentésüket, a JCS 1518-at, ami már súlyosbodó nemzetközi feszültségekkel számolt,⁵⁷³ és már felvetette annak a lehetőségét, hogy az USA olyan konfliktusba keveredhet egy ellenséges hatalommal, amit az ENSZ nem képes megoldani.⁵⁷⁴ King admirális miután ezt a jelentést elolvasta, a *Joint Chiefs of Staff* titkárának üzenetet küldött kihangsúlyozva, hogy egyetlen hatalom sem gondolhat az USA megtámadására megfelelő haditengerészeti és szállító flotta nélkül, egy majdan kialakítandó stratégiai koncepció pont ezek korai megsemmisítésére kell majd törekedjen. A megjegyzés hatására a tervet módosították, úgy hogy, az ellenséges erőket azelőtt kell semlegesíteni, mielőtt hatékonyan meg tudnák erősíteni tengerentúli bázisaikat, vagy támadást tudnának indítani az amerikai partok felé.⁵⁷⁵

Következésképpen a Japán felett aratott győzelem után pár héttel a vezérkari tervezők már sikerrel mutattak rá az új lehetséges ellenségre, és King hatásaképpen belevették a terveikbe azt, hogy egy lehetséges konfliktus esetén a *Navy* offenzív, támadó jellegű szerepet játszik majd egy ilyen összeütközésben.⁵⁷⁶ Egyértelmű ugyanakkor, hogy részletes katonai tervek nem készültek, ezek előtt koordináció kellett történnjen a

⁵⁷¹ John Lewis Gaddis, *The long peace: Inquiries into the history of the cold war* (Oxford University Press on Demand, 1987, 1987), 26.

⁵⁷² Robert Emmet Sherwood, *Roosevelt and Hopkins: An intimate history* (Pickle Partners Publishing, 2017, 2017), 923.

⁵⁷³ James F. Schnabel, *History of the Joint Chiefs of Staff. The Joint Chiefs of Staff and National Policy 1947-1949. Volume II.*, JOINT CHIEFS OF STAFF WASHINGTON DC JOINT HISTORY OFFICE (1996 1996), 68. "Strategic Concept and Plan for the Employment of United States Armed Forces" (Stratégiai koncepció és terv az Egyesült Államok fegyveres erői számára)

⁵⁷⁴ James Forrestal, "Keep the Navy to Keep the Peace.," *Sea Power* 5 (1945).

⁵⁷⁵ Yergin, *Shattered peace*, 204-05.

⁵⁷⁶ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 12.

kormányzati döntéshozók és a katonai tervezők között, illetve az adminisztráció előzőleg meg kellett határozza a nemzeti prioritásokat, mielőtt stratégiai döntésre került volna sor. Még akkor is, ha a felelős döntéshozók el is fogadták volna az akkor távolinak tűnő kockázatot, a haditengerészet képességei a már megkezdődött leszerelés hatására nem lettek volna elégségesek a Szovjetunió jelentette kihívás megfelelő kezelésére.⁵⁷⁷

Ahogy a szovjet kapcsolatok egyre romlottak 1945 vége felé, a washingtoni külpolitika igyekezett több figyelmet fordítani Görögország, Törökország és Irán felé, de a flotta nagyobbik része a komolyabb tapasztalattal rendelkező tengerészeti főtisztekkel még a Csendes-óceánon tartózkodtak. Nagy-Britannia, akinek direkt érdekeltségei voltak a Közel-Keleten, ezekben az országokban különösen is, 1918 után másodszor is az anyagi összeomlás szélére került, illetve flottájának nagy részét elvesztette a harcokban⁵⁷⁸ már nem volt képes hathatósan fellépni a térségben, az U.S. Navy tengerészeti erői pedig csak egy könnyű cirkálót és két rombolót tudtak mozgósítani.⁵⁷⁹ A fekete-tengeri szorosokkal kapcsolatos feszültség növekedett, a kormányzat és a fegyveres erők nagy többségének is konstatálnia kellett, hogy a baráti kapcsolatok az agresszív és határozottan terjeszkedő Szovjetunióval egyre problémásabb.⁵⁸⁰ Ugyanakkor a közvélemény nagyarányú leszerelést várt el az *Army* és a *Navy*, illetve a kormányzati is erősíteni akarta a békét kereső állam képét a háborús hadsereg leépítésével. Természetesen a demilitarizációt az elnök, vagy az adminisztráció leállíthatta volna, de egy ilyen lépés a maradék reményt is eloszlatta volna a két hatalom közötti békés megegyezésre. Huntington később így írt erről a dilemmáról: *“A megegyezés lehetetlennek látszott kényszerítő erő nélkül. A szóvá tétel a katonai gyengeségünk beismerése lett volna. A hallgatás pedig annak meghosszabbítása lenne”*⁵⁸¹

Még a haditengerészeti stratégiai tervezők is a *Joint Strategic Survey Committee*-ben azt a konklúziót vonták le a maguk számára 1945 október 9.-én, hogy a Szovjetunió a háború nyereségei ellenére nem elégedett. A folyamatos követelések: az afrikai gondnokságok, a török szorosok felügyeletének, a Spitzbergák és a Medve sziget megragadásának kísérlete, mind-mind megerősítette a bizottság számára, hogy a

⁵⁷⁷ A leszerelés számadatait lásd: Térképek, táblázatok, 2. ábra.

⁵⁷⁸ Lisle A. Rose, *Power at Sea: A violent peace, 1946-2006*, vol. 3 (University of Missouri Press, 2007, 2007), 4.

⁵⁷⁹ Robert E. Fisher, "The US Navy's Search for a Strategy, 1945-1947," *Naval War College Review* 48, no. 3 (1995).

⁵⁸⁰ Jonathan Knight, "American Statecraft and the 1946 Black Sea Straits Controversy," *Political Science Quarterly* 90, no. 3 (1975 1975).

⁵⁸¹ Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*, 37.

leszerelés elnapolását javasolják a JCS számára és így az USA felkészülhessen az orosz fenyegetésre.⁵⁸²

Jelentős lépést képviselt néhány hónappal később az azonosítás, koordináció és tervezés terén James F. Byrnes külügyminiszter, Truman elnök megbízásából feltette a kérdést a katonai elemzőknek, milyen következménnyel járna a szovjet követelések teljesítése a keleti Mediterráneumban. Kérdése arra irányult, hogy a JCS elemezze helyzetet, egy ilyen lépés hogyan befolyásolná az USA nemzetközi biztonsági helyzetét, illetve milyen nyomást gyakorolna a Brit Nemzetközösségre és ezen keresztül a nyugati szövetségesekre.⁵⁸³

Ilyen formában a Navy vezetése, a JCS-el együtt értesült Byrnes, és az elnök, gyanakvásáról és okkal oszthatta azt az oroszokat illetőleg, bár a bizalmatlanságukat nem tárhatták a közvélemény elé. Először Potsdamban, aztán a londoni konferenciákon tettek említést a szovjet küldöttek követeléseikről a korábbi olasz gyarmatokkal, egyes égei-tengeri szigetekkel kapcsolatban, a háborúban az olasz és német csapatok miatt elszenvedett veszteségek fejében kárpótlásként.⁵⁸⁴ Az amerikai vezérkar kifejtette félelmét ezzel kapcsolatban, mert a követelések teljesítése veszélybe sodorta volna az angol és amerikai hajózási útvonalak biztonságát. Egy fegyveres konfliktus esetén a Líbiánál, vagy a Dodekán szigeteknél állomásozó orosz hajók egyszerűen le tudták volna zárni a Földközi-tenger keleti medencéjét és így minden a Szovjetunió elleni tengeri támadást megakadályozhattak volna. A haditengerészet tervezői átlátták a szovjet követelések jelentőségét, annak ellenére, hogy a döntéshozók még sokáig nem vették tudomásul a térség fontosságát.⁵⁸⁵

Nagyjából ebben az időben a Külügyminisztérium a *Missouri* (BB-63) csatahajót arra utasította, hogy az időközben elhunyt Mehmed Minir Ertegun, török nagykövet földi maradványait szállítsa vissza Isztambulba, az egyre növekvő szovjet jelenlét elleni demonstrációképpen. Természetesen egy repülőgép is alkalmas lehetett volna a feladatra normális esetben, de Forrestal és további kormányzati felelősök úgy gondolták, hogy ez a helyzet nem az általános, különleges eljárásra van szükség. Forrestal szándékosan

⁵⁸² Ross, "American War Plans 1945-1950," 9.

⁵⁸³ Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 51-52.

⁵⁸⁴ Poole, "From conciliation to containment: The Joint Chiefs of Staff and the Coming of the Cold War, 1945-1946," 14.

⁵⁸⁵ Dennis M Pricolo, *Naval Presence and Cold War Foreign Policy. A Study of the Decision to Station the 6th Fleet in the Mediterranean, 1945-1958*, NAVAL ACADEMY ANNAPOLIS MD (1978), 35.

választotta ezt a hajót, amelynek a fedélzetén írta alá Japán a háború végét jelentő kapitulációt. Churchill fultoni beszédével egyetemben, ami az előző nap került sorra, Forrestal szándékoltan küldte a *Missourit*, Truman nyilvánvaló tudtával, mivel a lépés az amerikai adminisztráció egyértelműen keményebb fellépését jelezte a térségben a szovjeteknek.⁵⁸⁶

A tervezők, *JPS*, elküldték értékelésüket a szituációról a vezérkarnak 1946 március 10.-én. Arra a véleményre jutottak, hogy engedékenység és a szovjet követelések teljesítése azt eredményezné, hogy a britek elveszítik vezető szerepüket és következésképpen az amerikai érdekek és kommunista terjeszkedés között nem lesz ütköző zóna. Az ajánlás kérte a Külügyminisztériumot a Szovjetunióval való jövőbeli politika tisztázására és annak részletezésére, a hadsereg erre hogyan kell készülnön. A Külügyminisztérium válasza már tartalmazza Kennan 'hosszú távirat'-ára való utalást, mint egy olyan dokumentumot, ami leírja a szovjetek viselkedését. A memorandum szintén hangsúlyozta a diplomáciai válaszok fontosságát a szovjetekkel kapcsolatban és csak a végső esetben tartja lehetségesnek a fegyveres konfliktus vállalását, de azt is csak az ENSZ égisze alatt.⁵⁸⁷

Ha előbb nem is, 1946 kora nyarán, a vezérkar Truman elnöknek küldött memorandumában, amit a szárazföldi és tengeri haderők főparancsnoka Leahy admirális írt alá, nyilvánvalóvá tette, hogy a szovjetekkel mindennemű együttműködést meg kell szüntetni, amennyiben az USA feltételeit nem fogadják el. A levél ajánlotta, hogy amíg a szovjetek nem bizonyítják hajlandóságukat az együttműködésre, addig az Egyesült Államok fel kellene függesse a leszerelést.⁵⁸⁸ Más szavakkal: a hidegháború elkezdődött. A későbbiekben ez a dokumentum szolgált a Clifford-Elsey jelentés⁵⁸⁹ alapjául, ami egy évvel később a Truman doktrína alappillére lett. Az amerikai-orosz együttműködés megszűnt a tengelyhatalmak legyőzésével, ahogy a *Navy* létezésének indoka is, mert a legyőzött ellenségek után az új ellenfél egyáltalán nem rendelkezett óceáni hadiflottával. A *JCS* hozzá kellett fogjon egy új tengeri alapú stratégia

⁵⁸⁶ Arnold A. Rogow, *James Forrestal: A study of personality, politics, and policy* (New York: Macmillan, 1963), 179.

⁵⁸⁷ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 14.

⁵⁸⁸ "Memorandum to Harry S. Truman," Subject File, Clifford Papers, 1946, utolsó hozzáférés május 26., 2019.

⁵⁸⁹ George M. Elsey, *An Unplanned Life: A Memoir* (University of Missouri Press, 2005, 2005), 142-44.

kidolgozásához, amiben a *Navy* is szerepet kaphatott, hogy ezzel is igazolást szerezzen létezésére.

VI.4. AZ ÚJ STRATÉGIA KERESÉSE

Peter Swartz nagyléptékű munkájában, amiben az 1970 és 2009⁵⁹⁰ közötti ‘capstone’ (zárókő) iratokat tekinti át, egy rövid összefoglalásban említi a huszadik század 40-es éveiben keletkezett jelentős dokumentumokat, amik befolyásolhatták a tengeri stratégia tartamát, azonban csak négy ilyen talál, és egyik sem rendszerezett, analitikus írás, ami a közvéleménnyel megosztható lett volna. A *Navy*, köszönhetően történetének és hagyományainak, nem szokta meg, hogy a közvéleménnyel kommunikáljon, különösen nem stratégiai kérdésekben. Erre nem is volt szükség, ameddig a technológia nem tette azt lehetségessé, hogy egy adott misszió alatt egy hajóval kapcsolatot lehessen tartani. Ezért aztán egy feladat részletei nem is feltétlenül kerültek kifejtésre, az adott parancsnok legjobb belátása szerint próbálhatta teljesíteni azt. Ugyanakkor a háború utáni új helyzet arra kényszerítette a *Navy* vezetését, hogy új irányvonalat próbáljanak keresni fellépő politikai vákuumban, mivel a politikusok a háború vége és a lassanként kibontakozó hidegháború között nem voltak képesek egyértelmű útmutatásra, különösen nem tudtak instrukciókat adni arra vonatkozólag, a gyorsan változó szituációra, mi is lehetne az új katonai válasz.

A *Navy* tervezői számára nyilvánvaló volt, hogy bármilyen stratégia valódi amerikai jelenlét nélkül Földközi-tenger térségében lehetetlenség, de a Truman által erőltetett pénzügyi megszorítások jelentősen megnehezítették a stratégiaileg megfigyelt terület kiterjesztését, a folyamatosan zajló leszerelésről nem is beszélve. Az elnök kidolgozott egy új ún. „*remainder system*”-et (maradványrendszert) a fegyveres erők finanszírozására.⁵⁹¹ Ez azt jelentette, hogy először a kormányügynökségek jutottak pénzhez, aztán pedig a maradék összeget osztották szét a fegyveres erők között, ezért aztán az 1946-os pénzügyi év sokkal kevesebb pénzt jelentett, mint a megelőző. De nem csak a pénzügyi megszorítások jelentettek problémát a *Navy* számára. A katonai

⁵⁹⁰ Swartz and Duggan, *US Navy Capstone Strategies & Concepts (1970-2009) With Context & Insights for the US Navy of 2009 & Beyond*, 33.

⁵⁹¹ Anand Toprani, "Budgets and Strategy: The Enduring Legacy of the Revolt of the Admirals," *Political Science Quarterly* 134, no. 1 (2019): 127.

haderőnemek egyesítésével kapcsolatos tárgyalások és a párhuzamos képességek megszüntetésének igénye rendkívüli nehézségek elé állították a haditengerészetet.

A *Navy* nagy és gyakorta kérérelhetetlen versenytársa ebben az egyesítési vitában a *US Air Force* volt, az a haderőnem, amely a saját identitását kereste a harcban, jobban tudott alkalmazkodni az idők elvárásaihoz és a háború tanulságai is jobban fel tudta használni. A légielő minden repülő szerkezet feletti rendelkezést magának követelt, ahogy az *Army* is minden szárazföldi egységet. Ezzel szemben a *Navy* nem akart megválni légierejétől és a tengerészgyalogságtól. Az atombomba megjelenése az *Air Force* szerint a haditengerészet teljes egészét elavulttá tette, csak szállítási feladatokra tartották alkalmasnak. Úgy gondolták, hogy a rövid hatótávolságú bombázók és egyéb szállítógépekkel megoldhatóak a háború utáni stratégiai feladatok, köszönhetően a földrajzilag nagyjából egyenlően elosztott légi bázisnak a világ minden pontján.⁵⁹²

1946 elején a *Navy* tervezők ismételten megkísérelték a washingtoni döntéshozók figyelmét Európa felé fordítani, Forrestal közreműködésével, amikor *Navy* hadihajók látogattak a kontinens kikötőibe. Forrestal meg is jegyezte egy Bierl admirálisnak írt levelében, hogy reményei szerint ez lesz a gyakorlat a jövőben, az amerikai politikát a *Navy* fogja képviselni szerte a világon.⁵⁹³ Forrestal 1946 közepére, felhasználva kapcsolatait és befolyását sikerült meggyőzze a kormányzatot és a haditengerészetet, hogy az akkorra már elismert szovjet veszély leküzdésére és a világbéke megőrzésére, ha nem is a háborús méretű, de az elég nagy *Navy* lesz a legalkalmasabb. A miniszter új embereket is sikerült integráljon a tervezési rendszerbe tapasztalt háborús veterán tengerésztisztek közül, akik előzőleg tértek vissza a háborúból.⁵⁹⁴ Ennek hatására a csapatok kivonása a Csendes-óceán nyugati vidékéről lelassul és a haditengerészet vezérkara kifejtette ismételt elkötelezettségét, hogy a Földközi-tenger térségében a lecsökkenő brit szerepvállalást felváltsa.⁵⁹⁵

⁵⁹² Raphael S. Cohen, *Air force strategic planning: past, present, and future*, RAND PROJECT AIR FORCE SANTA MONICA CA SANTA MONICA United States (2017 2017), 10-13.

⁵⁹³ Walter Millis, *The Forrestal Diaries*, <https://www.scribd.com/read/293579622/The-Forrestal-Diaries#> ed. (Pickle Partners Publishing, 2015, 2015), 278.

⁵⁹⁴ Thomas Hone, *Power and change: the administrative history of the Office of the Chief of Naval Operations, 1946-1986* (Naval Historical Center, 1989, 1989), 12.

⁵⁹⁵ Alapvetően ez a török szorosokhoz kapcsolódó krízis ideje. A brit diplomácia nyilvánvalóvá tette, hogy nem képes megbirkózni a kérdéssel. Pricolo bőven nyújt részleteket a folyamatokról. Pricolo, *Naval Presence and Cold War Foreign Policy. A Study of the Decision to Station the 6th Fleet in the Mediterranean, 1945-1958*.

1946 szeptember 30.-án Forrestal azt jegyezte fel naplójában, hogy másnap hivatalos állásfoglalás jelenik meg Amerika földközi-tengeri szerepvállalásáról, ami a *Navy*-t is érinteni fogja.⁵⁹⁶ Ezek az egyszerű szavak alapvető fontosságú pillanatról emlékeztetnek meg a haditengerészet életében, ahogy azt Huntington is megjegyezte.⁵⁹⁷ A *New York Herald Tribune* másnapi vezércikkében már úgy jelentette a hírt, hogy Forrestal bejelentése először kapcsolta össze az amerikai külpolitikát a haditengerészeti tevékenységgel, pontosan úgy, ahogy a miniszter azt szeretne volna.⁵⁹⁸ Néhány hónap múlva Forrestal engedélyt kapott arra, hogy felállítson egy cirkálókból, rombolókból és egy hordozóból álló erőt, ami 1950-ben aztán a hatodik flotta lett hivatalosan.

Áprilisban, a *JCS* benyújtotta az első *Joint Basic Outline War Plan*, amit *Pincher*-nek neveztek, és ami a későbbiekben egy egész terv sorozattá vált.⁵⁹⁹ Sherman altengernagy, aki komolyan közreműködött a háború utáni tengeri stratégia kialakításában, a *Pincher* tervek tengerészeti részében vállalt részt.⁶⁰⁰ Sherman úgy gondolta, hogy a szovjetekkel bekövetkező konfliktus világméretűvé válik majd és hosszú ideig tart. Az atombombák korlátozott száma miatt az USA a hagyományos erőkre is kell támaszkodjon a harcban, a tengereket a *Navy* fogja majd biztosítsa, hogy aztán támadásokat indítson az ellenség bázisai ellen. Ezekben a küldetésekben a hordozó alapú tengeri bombázók különlegesen fontos szerepet kapnak majd, hiszen az USA csak kisszámú szárazföldi bázissal rendelkezett, ahonnan hatékony támadások indíthatók, amik el tudják érni a Szovjetunió katonai központjait.⁶⁰¹ Egy ilyen konfliktusban a nyolcadik flotta az Atlanti-óceánról taktikai célpontokat támadott volna a Szovjetunióon belül, míg a csendes-óceáni flotta Japán és Korea térségében aktivizálódva igyekezne a periférián megsemmisíteni a szovjet vadászokat.⁶⁰² A következőkben a *Pincher* tervek stratégiai megoldásainak részletesebb bemutatása történik, hogy bemutatható legyen a tervek egyes elemei aztán hogyan jelennek meg szisztematikus rendszerbe szedve Huntington 1954-es tanulmányában.

⁵⁹⁶ Millis, *The Forrestal Diaries*, 316.

⁵⁹⁷ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy."

⁵⁹⁸ Millis, *The Forrestal Diaries*, 317; Townsend Hoopes and Douglas Brinkley, *Driven patriot: The life and times of James Forrestal* (Naval Institute Press, 2012, 2012), 496.

⁵⁹⁹ Részletes leírás: Ross, "American War Plans 1945-1950." II. Fejezet, illetve *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 2.

⁶⁰⁰ Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 74-.

⁶⁰¹ Claire Scammell, "Anglo-American strategic cooperation: the role of carrier aviation in Western strategy, 1945-1955" (University of London, 2002), 91-92.

⁶⁰² NSPS-3, Study of Carrier Attack Force Offensive Capabilities, March 7, 1947, Doboz 497, Strategic Plans Division Records OAB.

VI.5. PINCHER

1946. március 2.-án⁶⁰³ a *Joint War Plans Committee (JWPC)* a “*Concept of Operations for Pincher*” című iratot tett közzé, ami az első ilyen terv volt a sorban a *JCS* szervezetétől. A céljuk egy széles spektrumú terv összeállítása, ami egy közös háborús terv alapjául szolgálhatott volna, kiegészítve az *Army* és a *Navy* alap háborús terveit, illetve, hogy elkészítsék a szükséges kiegészítő és támogató terveket a szovjetek elleni háború Amerikai katonai erőinek koordinálására. A *JWPC* nem kimondottan számolt atombombákkal a stratégiai légi támadásokhoz, a hiányukra fel is hívták a figyelmet.⁶⁰⁴ A *Pincher* többszöri változtatása után, a *JPS* elfogadta azt, mint a további tervezés alapját 1946 június 18.-án. A tervezők júliusban ismételten foglalkoztak a *Pincher*-rel, és úgy találták, hogy a tervezési munka az adott fennálló helyzetre kellene fókuszáljon, a tervben meghatározott műveletek koncepciójának finomítására. Ennek értelmében megkérték a *JWPC*-t, hogy folyamatosan frissítse a terveket a változó feltételek függvényében és készítsen el minden további kiegészítő tanulmányt a világ többi részére vonatkozólag.⁶⁰⁵

1946 márciusától további változatok kerültek kidolgozásra, illetve változtatásra az igényeknek megfelelően, illetve a regionális tervek is elkészültek. Ross könyvében legalább hat alap tervet és öt regionális változatot dolgoz fel. A legtöbb ugyanazzal a hiányossággal küzdött, kidolgozták az összecsapás elejét, de aztán nem folytatták a tervezést, és soha nem került tisztázásra, a szovjet ipari és lakossági központok bombázását atomfegyverrel, vagy hagyományos robbanó szerkezetekkel akarták lebonyolítani. Ross közvetett bizonyítékok alapján úgy gondolja, hogy atomfegyvert szándékoztak használni. A *Navy* tervezői aktívan részt vettek a *Pincher*⁶⁰⁶ elkészítésében, a terveknek fontos jellemzőit lehet megtalálni későbbi dokumentumokban és végül Huntington tanulmányában. Fontos még hozzátenni, hogy a tervek a hadseregben

⁶⁰³ Steven T Ross and David Alan Rosenberg, *America's Plans for War Against the Soviet Union, 1945-1950*, vol. 1 (Garland Pub., 1989), 4-.

⁶⁰⁴ Schnabel, *History of the Joint Chiefs of Staff. The Joint Chiefs of Staff and National Policy 1947-1949. Volume II.*, 74.

⁶⁰⁵ Schnabel a *Pincher*-en belül egy éves időtávon belül elkészített valamennyi tervet listázza ibid., 75.

⁶⁰⁶ Az *Air Force* tervezői problémásnak találták, hogy a *Navy* tervezői erőltetik a Földközi-tenger környékének jelentőségét. George McDonald vezérőrnagy még Spaatz-ot is figyelmeztette, hogy a *Navy* azért igyekszik hangsúlyozni a Mediterráneum jelentőségét, hogy a hordozó flottája növelhető legyen. John T Greenwood, "The Emergence of the Postwar Strategic Air Force, 1945-1953" (paper presented at the Air Power and Warfare: The Proceedings of the Eighth Military History Symposium, United States Air Force Academy, 18-20 October 1978, 1978), 227.

használt „*problem paper*” megközelítést használják, amit a Külügyminisztérium és később a *Brookings Intézet*, Pasvolsky csoportja is alkalmazott.

Az 1946 március 2.-i terv⁶⁰⁷ azt feltételezte, hogy az oroszok majd megpróbálnak szatellit országokból egy védelmi övet kiépíteni határaik mentén. Sikerral teszik ezt Kelet-Európában, és Mandzsúriában, valamint ezt próbálják majd megtenni a Földközi-tenger mentén. Ezért nagy nyomást fejtenek ki Görögországra, Iránra és Törökországra. Ez utóbbi a közel-keleti politikájuk sarokköve lett, mivel jelentős hadsereggel rendelkezik, mely bár elavult fegyverekkel van felszerelve, mégis az országon keresztül vezet az út az olajmezők felé. Ez az expanzió veszélyeztetné a brit uralmat a térségben, akik háborút robbantanának ki, ha a Szuezi csatorna veszélybe kerülne. Tehát nem feltétlenül a Szovjetunió kezdené a háborút, sokkal inkább annak spontán kirobbanásától tartottak. Ez esetben a konfliktus gyorsan kiszélesedne és az USA is részesévé válna. Az szovjetek le kellene rohanják Nyugat-Európát, hogy megakadályozzák egy új szövetség létrejöttét Nagy Britannia vezetésével. A tervezők attól tartottak, hogy a nyugati országok kormányai nem vennék elég komolyan a védekezést, így a szovjet haderő probléma nélkül tudna egészen az Ibériai-félszigetig törni. Az amerikai szerepvállalás egy ilyen helyzetben a légi, tengeri és a kombinált hadműveletek terén fennálló fölény kihasználására fókuszálna, elkerülve a számbeli fölényben levő orosz egységekkel való összecsapásból eredő veszteségeket. A műveletek koncepciója megkívánja az USA és tengerentúli területeinek védelmét, annak ellenére, hogy a Szovjetunió nem rendelkezett kék vízi flottával vagy hosszú hatótávolságú légi képességekkel. Az amerikai erők ezért a Nagy Britanniában, Egyiptomban, Indiában, esetlegesen Olaszországban és Nyugat Kínában levő támaszpontjaik védelmére kell berendezkedjenek. Ezekről a bázisokról indulva a szovjet háborús infrastruktúra megsemmisíthető bombázásokkal, míg a *US Navy* elpusztítja a szovjet katonai és kereskedelmi flottát. A végső fázisban az amerikai és szövetséges erők közös kombinált műveletek során elfoglalná a Szovjetunió fontos területeit.

A tengerészeti tervezők keze nyomát viselik a Földközi tengerrel kapcsolatos részletek, amik fontos részei a tervnek. Amennyiben az oroszok el tudják foglalni az Ibériai-félszigetet a vörös tengeri útvonal felértékelődik a Földközi-tenger, a Fekete-tenger és a Kaukázus irányába. Ezért a tervezők egy két ágú támadást tartottak

⁶⁰⁷ *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg, Vol. 2, JPS 789.*

megfelelőnek a Dardanellák és a Kaukázus irányába, hogy majd innen indulhasson offenzíva a Szovjetunió belseje felé. Amint az látható a tervből, a Közel-Keletben már felfedezték a tervezők az USA érdekeit, ezek védelmét szolgálták volna az innen induló támadások, Kairó-Szuez régió, a szovjetunió deli része felé.

A *JWPC* által kiadott második *Pincher* terv 1946⁶⁰⁸ április 13.-án, a korábbi változatban nem kifejtett részleteket is tartalmazott. A stratégiai változtatások magukban foglalták a megsemmisíteni kívánt városok és ipari területek listáját, bár a tervezők bevallották, hogy az adott hírszerzési adatok nem tartalmaztak elégséges részleteket a terv pontos kidolgozásához. A célpontokat a B-29-es repülőök hatókörén belül kellett kijelölni, amelyek olyan bázisokról szálltak volna fel, ahol az utánpótlás és a védelem is teljes körűen megoldott, a brit szigetek, Kairo-Suez, Lahore-Karachi és Chengdu került kiválasztásra, illetve, ha a szovjet előrenyomulás megállítható, akkor még Olaszország, Ciprus, and Kréta került a listára. A tanulmány utolsó része foglalkozott a szövetségesek lehetőségeivel hogyan védhető a Kairó-Szuez és a Földközi-tengervonalának kommunikációja egy szovjet támadás esetén. A kérdésben ellentét támadt az *Army* és a *Navy* szakértői között, mivel előbbieket elégségesnek tartottak egy szárazföldi offenzívát, míg a haditengerészet szerint hordozóról felszálló bombázók feladata lett volna a Kairó-Szuez vonal védelme, de ezen túlmenően Szovjetunió támadása is. A vita megosztott döntést eredményezett a jelentésben.⁶⁰⁹

JWPC egy pár hét elteltével újabb tanulmányt adott ki április 27.-én, *Pincher*.⁶¹⁰ néven. Közös, ugyanakkor a haderőnemekre lebontott terveket is tartalmazott már. A szovjet támadás elől kiürítették volna Nyugat-Európát, majd a Közel-Keletről ellentámadásba lendülve a keleti szovjet régiók felé, amiben Törökországnak lett volna kulcsszerepe az egyiptomi B-29-es támaszpontok biztosításával. A következő dokumentum a *Pincher* sorozatban két hónappal későbből származik.⁶¹¹ A már nevében is stratégiai koncepció, teljes körű stratégiai tervet kíván adni az esetleges orosz támadás kezelésére, ami leginkább a brit szovjet feszültség kiéleződésével jönne létre. A terv számos részletében megegyezik a korábbi dokumentumok alkotóelemeivel, ugyanakkor

⁶⁰⁸ Ross and Rosenberg, *America's Plans for War Against the Soviet Union, 1945-1950*, 1, 6.

⁶⁰⁹ Ross, "American War Plans 1945-1950," 30.

⁶¹⁰ *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 2, JPWC 432/3. Eduard Mark, "The war scare of 1946 and its consequences," *Diplomatic History* 21, no. 3 (1997): 393.

⁶¹¹ *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 2, JWPC 432/7.

egyértelműen tanácsolja a szövetséges angol-amerikai erőknek a szárazföldi összecsapás elkerülését a háború első szakaszában a szovjet csapatok jelentős fölénye miatt. Sokkal jobbnak ítéli a meglevő tengeri, valamint légi fölényt kihasználni, az atombomba adta lehetőségekkel együtt. Ezért a valószínűsíthető szovjet támadást meg sem kísérli megállítani a szárazföldön, rögtön a háborús ipari kapacitás légi támadását és megsemmisítését tűzi ki célul, és csak utána próbálja a szovjet ipari területeket két irányból is megközelíteni és esetlegesen elfoglalni. Az egyik Nyugat-Európa és Skandinávia a másik a Földközi tenger irányából⁶¹² igyekszik betörni a kontinens belsejében található ipari körzetbe, mely terület Moszkvától egészen a ploiești-i olajmezőig nyúlik. A tervek ebben az esetben is magukban foglalták a Szovjetunió teljes tengeri blokádját, a flotta megsemmisítését a tengeralattjáró bázisokkal egyetemben. A terv szintén tartalmazott részleteket előretolt bázisok létesítéséről és védelméről, amik aztán a további támadások kiindulópontjai lehetnek az offenzíva későbbi részében, ez utóbbiak olyan elemek, amelyek majd Huntington koncepciójában is helyet kapnak.

*Broadview*⁶¹³ az első regionális tervként 1946 augusztusában került kiadásra, és az észak-amerikai kontinens védelmével foglalkozott. A megállapított feladatokat haderőnemenként igyekeztek kiosztani, azonban az egyesítési viták megakadályozták a terv végrehajtását. A *Griddle*,⁶¹⁴ elnevezésű másik regionális terv két héttel későbbi keltezésű és Törökország helyzetével foglalkozik egy szovjet támadás esetén. Mivel az ország földrajzi helyzete folytán hozzáférést biztosíthat alapvető fontosságú szovjet területekhez, előretolt amerikai légi bázis létesítése javasolt, ahonnan a fekete-tengeri célpontok is könnyen elérhetőek, a török légierő fejlesztése mellett. Egy következő regionális terv 1946 novemberében készült el, és a *Caldron*⁶¹⁵ nevet kapta. Az Alpok és a Himalája közötti terület stratégiai elemzését tartalmazta. A tervezők szerint a Szovjetunió önellátó olajtermelésben, azonban egy kirobbanó konfliktus elhúzódása a Közel-keleti kőolajkincs megszerzésére fogja ösztönözni Moszkvát. Más részről egyedül a Fekete-tenger-Kaukázus felől közelíthető meg az ország közvetlenül, nem pedig egy

⁶¹² Ehhez a megoldáshoz nagyon hasonló merül fel John Lukacs írásában. Lukacs, "The Inter-Service Dispute Viewed with European Eyes."

⁶¹³ *Design for global war : the Pincher plans / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 2, JWPC 458/1.

⁶¹⁴ *Pincher : Campaign plans Part 1 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 3, JWPC 467/1.; Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 238.

⁶¹⁵ *Pincher : Campaign plans Part 1 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 3, 475/1.; Michael Joseph Cohen, *Fighting World War Three from the Middle East: Allied Contingency Plans, 1945-1954* (Psychology Press, 1997), 19-20.

szatellit államon keresztül. Tehát Sztálin számára ennek szárnya egy konfliktus során gyorsan meghódítandó terület. Más részről a szövetségesek számára a terület elvesztése stratégiai nyersanyag elvesztését is jelentené. Ezért az USA minden áron meg kell tartsa Szicíliát, Krétát és Ciprust, és mint előretolt bázis használni az orosz erők, illetve a szovjetunió belsejének bombázásához. Szintén minden áron tartani gondolták Szuet, ami biztosítaná a tengeri kommunikáció folytonosságát, és segítené a *Navy*-t az ellentámadás felépítésével a Dardanellák, illetve a később a Szovjetunió ellen.

A *Cockspur*⁶¹⁶ nevű dokumentum 1946 decemberében keletkezett, szintén regionális terv, hasonlóan az előzőkhöz a *JWCP* 432/7-es stratégiai koncepció kiegészítő terve. Az olasz-félszigetre koncentrálni és megállapítja, hogy Jugoszlávia közelsége illetve a maradék olasz hadsereg alacsony morálja miatt egy szovjet támadás esetén a félsziget nem tartható, Szicília kivételével. Ez utóbbit az előző terv értelmében előretolt bázisként kívánták használni. Érdekes még megemlíteni a terv C függelékét, ahol a különböző partszakaszokat elemzik, és osztályozzák őket partraszállási szempontból. A következő, névvel nem jelölt 1947 májusában készült el és Nyugat-Európával, illetve Skandináviával foglalkozik.⁶¹⁷ Meglehetősen borúsan szemléli a jövőt, egy konfliktusban szerinte gyakorlatilag a térség minden állama áldozatul esne a szovjet hódításnak. Franciaország esetében még egy polgárháborút is lehetségesnek tart, de ha erre mégsem kerülne sor, az ország akkor sem fog tudni ellenállni. A tervezők az egész kontinens kiürítését tartják a legjobb megoldásnak erre az eshetőségre, majd a létesített előretolt támaszpontokról támadnák a szovjet erőket. ehhez hasonló kiegészítő tervként készült a *Drumbeat* 1947 augusztusában, és az Ibériai-félszigettel foglalkozik.⁶¹⁸ A tervezők szerint valószínűtlen a támadás a térség ellen, azonban, ha bekövetkezik, nem lehet megakadályozni, bár a Földközi-tenger kommunikációs útvonala miatt rendkívül fontos lenne a térség megőrzése. A *Moonrise*,⁶¹⁹ nevű tervrész 1947 augusztusában került kiadásra és a Távolsági-Keletre koncentrálni. Bár a szovjet támadás fő csapását Európa felé várták, azt feltételezték, hogy a konfliktus kitörése esetén az amerikaiak távoli keleti támaszpontjai is szovjet

⁶¹⁶Pincher : *Campaign plans Part 1 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 3. lásd még: Leopoldo Nuti, "Italy and the defence of NATO's Southern Flank 1949-1955," *Das Nordatlantische Bündnis* 1956 (1993): 199-200.

⁶¹⁷Pincher : *Campaign plans Part 1 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 3, JWPC 474/1. lásd még Mats R Berdal, *The United States, Norway and the Cold War, 1954-60* (Springer, 2016), 13.

⁶¹⁸ Pincher : *Campaign plans Part 2 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*, Vol. 4, JWPC 465/2.

⁶¹⁹Ibid.. Roger Dingman, "Strategic Planning and the Policy Process: American Plans for War in East Asia, 1945-1950," *Naval War College Review* (1979).

nyomás alá kerülnek. Egy szárazföldi támadás elhárítását nem tartották lehetségesnek, ugyanakkor Japán megtartását valószínűsítették, amit a konfliktus későbbi szakaszában megint csak előretolt bázisként kívántak használni, és úgy gondolták, az amerikai tengeri fölény miatt a szovjetek nem próbálkoznak majd partraszállással, csak esetlegesen felforgató, szabotázs akciókkal az országon belül. Ugyanígy elképzelhetőnek tartottak valamilyen szintű szovjet támadást Alaszka ellen.

A *Pincher* sorozat utolsó darabja a *Deerland*⁶²⁰ ami szintén a 432/7-es terv kiegészítője és Észak-Amerika védelméről szól. A számítások szerint a szovjetek nagyjából száz közepes bombázója a Medve szigetet, a Spitzbergákat, Feröer-szigeteket, Izlandot és a Jan Mayen szigetet tudta volna támadni, míg a szintén száz körüli nehézbombázó elérhette volna Grönlandot és az Azori-szigeteket Norvégiából és Spanyolországból. A terv foglalkozott a növekvő számú szovjet tengeralattjáróval és attól tart, hogy ez a szám évente ötvennel növekszik.⁶²¹ A *JWPC* szerint a szovjetek talán megpróbálják a szigetek elfoglalását korlátozott légideszant és kombinált képességük ellenére, azonban tartan úgysem tudják őket a szövetségesek támadásaival szemben. A *Pincher* tervek sosem kerültek hivatalosan elfogadásra a *JCS*-ben, azonban a *JWPC* utasítást kapott az ezeken alapuló háborús tervek elkészítésére.⁶²² Ennek alapján valamennyi későbbi háborús terv valamilyen módon a *Pincher* tervek befolyása alatt állt. A háború utáni haditengerészeti stratégia szempontjából a tervek hátteret és alkalmat kínáltak a haditengerészeti tervezők számára saját haderőnemek terveinek kidolgozásához. Itt először jelenik meg a Földközi-tenger, mint elsődleges szcenárió, ahonnan az erőketítő támadások kiindulhatnak az ellenség fontos ipari és katonai központjai ellen, a többféle képességű, feladat alapon szervezett, előretoltan alkalmazott hadiflotta alkalmazásával. Az ellenséges szárazföldi területek elleni támadásokat lehetővé teszik a bázisok, fix, vagy mobil, alkalmazása. Gyakorlatilag majd ugyanezekből az elemekből épül fel a Huntington által leírt offenzív haditengerészeti stratégiai koncepció is.

⁶²⁰ *Pincher : Campaign plans Part 2 / edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg, Vol. 4, JPWC 473/1.*

⁶²¹ Ahogy a korábbiakban említésre került, ez a szám túlzásnak bizonyult.

⁶²² Schnabel, *The Joint Chiefs of Staff and national policy, 1945-1947*, 1, 160.

VI.6. SHERMAN ALTENGERNAGY ÉS STRATÉGIAI KONCEPCIÓJA

Sherman 1947 januárjában tárta a Truman elnök elé a *Navy* tervezett szerepéről az esetleges összecsapásokban szigorúan titkos minősítésű előadáson. Ez alapján az Egyesült Államok és szövetségeseik a jövőbeli konfrontáció elején védekező stratégiát követtek volna. *“A tengeri kommunikációnk biztosítása után azonban rögtön támadásba megyünk át, a tengerentúli csapatok támogatására, az ellenséges tevékenység megzavarására és erőinek szétzilálására.”*⁶²³ A repülőgép-hordozó csoportok az előnyomuló ellenség szárnyait támadta volna a tengeren és a tengerparton. A partraszálló egységek feladata a sebezhető előretolt pozíciók biztosítása és újak kialakítása lett volna, a tengeralattjáró erők hathatós segítségével. ⁶²⁴Egyértelműen látható ebből a pár részletből is, hogy a haditengerészet Mahan által meghatározott feladatai megváltoztak, ugyanakkor nem volt sem önálló, és nem próbált önálló döntéseket hozni.

A haditengerészet főparancsnokságán (*OPNAV*) 1946 folyamán komoly munka zajlott és a fentebb említett hat oldalas előadás ezen erőfeszítés eredményeként létrejött haditengerészeti stratégiai koncepciónak az összefoglalása, ezért érdemes részletesebben elemezni. Forest Sherman altengernagy, a haditengerészet helyettes vezetője (*DCNO*) állt a munka élén és ő ismertette a koncepciót Truman elnökkel 1947 január 14.-én. Előadásában Sherman is osztja azt a nézetet, hogy a Szovjetunió agresszióra ragadtathatja magát az amerikai diplomáciai és katonai gyengeség láttán, ami totális háborúhoz vezetne. Ez olyannyira reális lehetőség, hogy a haditengerészet helyettes vezetője szerint a szárazföldi és tengeri haderőt erre a koncepcióra kell alapozni.

Sherman hírszerzési adatokat idéz, amelyek szerint a szovjetek hatalmas méretű szárazföldi hadsereget tudnak mozgósítani, akár 15 millió embert 150 napon belül. 1948 nyarára több, mint hárommillió emberük, 10000 repülőgépük és 700-800 hajójuk áll majd készen, igaz, ez utóbbiakból csak a tengeralattjárók képviselnek modern technológiát.⁶²⁵ A szovjet nagy bombázó kapacitás és a zsákmányol német irányított rakéták bevetése

⁶²³ Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947," 98.

⁶²⁴ Ibid.

⁶²⁵ A szovjetek sikerrel gyártották a XXI típusú német tengeralattjárókat, amelyek ellen az USA-nak nem volt megfelelő válasza hosszú időn keresztül. Norman Polmar and Kenneth J Moore, *Cold War submarines: the design and construction of US and Soviet submarines* (Potomac Books, Inc., 2004), 13-16.

nem valószínű a következő tíz évben, csak ha sikerül elfoglalniuk támaszpontokat Alaszkában, Izlandon, vagy Grönlandon.

Ezután Sherman részletezi az orosz haditengerészeti képességeket. A tengeralattjáró flottát kivéve nem tartja valószínűnek, hogy a szovjetek belátható időn belül óceáni flottát tudjanak építeni. A szovjetek által zsákmányolt német XXI típus teljes gyártó kapacitása háborús kárpótlásként Moszkva kezébe került, ezt kifejezetten problémásnak tartja, különösen, mert szerinte évente ötven új példány készülhet belőle.⁶²⁶ Tulajdonképpen a *Pincher* tervekkel egybehangzóan Sherman azt a nézetet képviseli, hogy a szovjetek egész Nyugat-Európát le fogják rohanni, Skandináviával és az Appennin-félszigettel együtt, majd azután megtámadják Nagy-Britanniát a levegőből. Hasonlóképpen tesznek majd a Közel-Kelettel is, ami valóban komoly veszély az USA-ra és szövetségeseire nézve. Ahogy Cato Glover ellentengernagy megjegyezte: *“Irán és Irak elvesztése a petróleum termékek iránti angol igények 46%-ának elvesztését jelentené.”*⁶²⁷

Az amerikai képességek a szovjet támadás megállítására és ellentámadás indítására nagyban függ a tervezés és a készülség minőségétől, illetve attól a támogatástól, amit szövetségeseiknek tudnak biztosítani Sherman szerint. A közös tervek a szovjetek elleni légi ellentámadások bázisait a Brit szigetekre, Szuezebe és Indiába tették. Ezzel egy időben biztosítani kell a Brit és az Azori-szigetek, valamint Izland biztonságát, hogy ezáltal a Földközi-tenger felé az út nyitva maradjon lehetővé téve a fölényben levő amerikai tengeri, légi és kételtű erőknek a Fekete-tenger térségébe való előretörést. Sherman hangsúlyozza, hogy ha a Mediterráneum feletti uralom szilárd, akkor Spanyolország és Törökország is megerősíthető és a kommunikációs csatornák is megőrizhetőek, ezért a háború döntő színtere a Földközi-tenger lesz a Navy meglátása szerint.

A haditengerészet vezetője azután felsorol kilenc alapvető feladatot, amit a Navy-nek egy háború esetén be kell töltenie. Az USA védelme és az európai megszálló erők kimentése könnyen két érthető követelmény az amerikai erőkkel szemben, ahogy az USA érdekeinek védelme Kínában és Koreában is. A hagyományos brit barátság szellemében Nagy-Britannia védelméhez való hozzájárulás stratégai megfontolásokat takar, ahogy a

⁶²⁶ A második világháború alatt hat ilyen hajó több mint kétmillió tonna szövetséges kapacitást süllyesztett el, ezért hangsúlyozza a veszélyt.

⁶²⁷ Pricolo, *Naval Presence and Cold War Foreign Policy. A Study of the Decision to Station the 6th Fleet in the Mediterranean, 1945-1958*, 48.

szovjet előnyomulás lassításának ígérete Spanyol-, Olasz- Görög- és Törökországban, valamint Norvégiában, illetve Suez irányában. A klasszikus mahan-i szerep folytatása az alapvető tengeri és légi kommunikáció biztosítása, illetve ennek magtagadása a szovjetektől. Ebből a hagyományos szerepből való kilépés a légierő olyan helyzetbe juttatása, ahonnan offenzíva indítható, már a haderőnemek együttműködését vetíti előre. Ahogyan az a szerepkör, hogy a Navy olyan pozíciókat szerezzen és védjen meg, ahonnan aztán ellentámadások indíthatóak az ellenség hátszárnya felé, már kimondottan offenzív karakterű.⁶²⁸

Könnyű belátni, hogy Mahan tengeri uralomról szóló elméletén túlmutat a lista néhány eleme, úgy, hogy a tengeri uralom tulajdonképpen feltétele a lista valamennyi feladatának betöltéséhez, ahogy ezt majd pár év múlva Huntington közvetlen forrásai is megállapítják. Azt is fontos megjegyezni, hogy a haditengerészet nem vindikál Sherman programjában jogot magának az ellenség egységei ellen végrehajtott stratégiai csapásokhoz, sokkal inkább másodlagos szerepet játszik, szállítási kapacitásával és taktikai manőverekkel az előretolt állások védelmében.

Sherman előadásában a kilenc haditengerészeti feladatból a háború lezajlásának négy fázisa következik. Az első fázis a szovjet offenzíva megállítását foglalja magában a rendelkezésre álló amerikai fegyveres erőkkel. Ezalatt az ország stratégiai defenzíva állapotába lépne, rögtöni mozgósítással, és a háborús termelésre való átállással. Ekkor a *Navy* automatikusan ellentámadási pozíciót vesz fel, a tengeri kommunikációs csatornák biztosításával, és az ellenséges műveletek megzavarásával, erőinek szétszórásával. A haditengerészet felelőssége rendkívül nagy ebben a fázisban Sherman szerint, mert az ekkor az ellenségre mért csapások nagymértékben lerövidíthetik a konfliktus teljes időtartamát. Ebben a szakaszban kerülne mozgósításra a tartalék flotta, 16 repülőgép-hordozó az Atlanti és 8 a Csendes óceánra, kiszolgáló egységeikkel együtt. Eközben a tengeralattjáró egységek igyekeznének megsemmisíteni az ellenség flottáját, katonait és kereskedelmit, felderítő és sekélyvizi tevékenységet folytatnak, fokozott járőrözési műveletekkel és beszorítják a szovjet hajóhadat kikötőibe. A partraszálló erők és a tengerészgyalogság megkísérli elfoglalni az ellenség előretolt bázisait haditengerészeti

⁶²⁸ Norman Friedman megjegyzi, hogy az offenzív és defenzív tengeri uralom egy időben is létezhet egyszerre. Norman Friedman, *The US Maritime Strategy* (Janes Information Group, 1988), 193. Az erőketvités és tengeri uralom kérdéseit Richard Hegmann tárgyalta kimerítően disszertációjában. Hegmann, "In search of strategy: The Navy and the depths of the maritime strategy." Nagyon hasonló feladatokat ad a Navy-nek Devan a tanulmányában már 1949-ben, tehát Sherman véleménye hivatalossá vált. Devan, "Planning National Defense 1950-1970," 34.

légi és tüzérségi támogatással. Tengeralattjáró elhárító tevékenység és a megfelelő transzport műveletek is megindulnak a kritikus pontoknál. Korai repülőgép-hordozó támadások fedezik az amerikai erők visszavonulását olyan területekről, mint Korea, Kína, Németország, vagy Olaszország.

A konfrontáció második fázisában a szovjet háborús potenciál progresszív csökkentése történik és ezzel egy időben épül fel az amerikai. A haditengerészet és a légierő növeli támadó jellegű műveleteinek számát, amikor lehetséges, általános előrenyomulással. Ebben a szakaszban valamennyi haderőnem a tengerentúlra települ nagy számban, amiben természetesen a *Navy* elsődleges szerepet játszik.

A harmadik fázisban megerősödnek a bombázási tevékenységek. A Dardanellák megnyitása után egyéb korlátozott pozíciók megszerzése történne Európában és a Közel-Keleten. A haditengerészet a már biztosított tengeri kommunikációs csatornák megóvásáért felel ebben a szakaszban, valamint védi a tengeri mozgásban levő egységeket. A *Navy* adja továbbá a partraszállási akciók tüzérségi támogatását, irányítja a repülőgép-hordozók támadását bármely célpont ellen, valamint koordinálja a tengeralattjárók manővereit annak megakadályozására, hogy az ellenség a parti vizeket használni tudja.

A negyedik szakasz jelenti a szovjet ipar, a belső transzport rendszer és minden más szisztematikus elpusztítását, amit általánosságban háborús potenciálnak lehet nevezni. A tengerről elérhető célpontok megsemmisülésével a haditengerészet egyre jobban integrálódik a szárazföldi és a légi műveletek sorába. A komoly repülőgép-hordozói csapásmérés aránya csökken és a csapatok és utánpótlás szállításának aránya pedig növekszik.

A prezentáció idején, 1947 első felében a tervezés a harmadik fázis részleteinél tartott. A szakértők úgy gondolták, hogy 24 hordozóra lesz szükség és hét partraszálló hadosztálynak kell majd szállítást biztosítani a támadásokban való részvételhez. Mindezekhez járulnak még a szükséges szállítói és kísérői kapacitások, tengeralattjáró elhárítás és aknamentesítés. Sherman szerint a veszteséggel és a tartalékkal számolva nagyjából 50 millió bruttó regiszter tonna szállítókapacitásra lett volna szükség.⁶²⁹ Mindezzel együtt úgy tűnik, Sherman előadásában már egy kidolgozott stratégiai

⁶²⁹ Érdekes egybeesés, ha egybeesés, hogy a *Brookings Intézet* pont ebben az időben dolgozott a fentebb már említett háborús tengeri szállítási kapacitásokkal foglalkozó „*problem paper*”-en: Institution, Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy.

konceptiót mutat be, ami megfelelő szervezeti támogatással is bír, csakúgy, mint a Huntington leírásában szereplő hét év múlva. Az egyetlen különbség kettejük között az, ahogy Sherman nem szentelt figyelmet a harmadik pontnak, ami nélkül egyetlen stratégiai koncepció sem képes funkcionálni, a közvélemény támogatásának. Az 1940-es évek végének haditengerészete nem tartotta fontosnak a civil közvélemény bevonását a haderőnem küldetésébe talán éppen évszázados tradíciói okán,⁶³⁰ illetve a tervek szigorúan titkos volta miatt a *Navy* vezetői nem is nagyon gondolhattak azok nyilvánosságra hozására.⁶³¹ A Sherman által felvázolt tengerészeti stratégiában a *Pincher* tervek elemei mellett felismerhetőek Forrestal alapvető ötletei. A haditengerészeti miniszter kezdeményezte azt a kiegyensúlyozott modellt, aminek keretében a haderőnem békében és háborúban is aktív szerepet kapott. Egyrészt a *Navy* készen állt az azonnali előretolt reakcióra egy támadás esetén, másrészt léteztek stratégiai tervek olyan műveleti parancsok kivitelezésére, melyek a *JCS*-től származtak, vagyis a haderőnem kész volt más haderőnemekkel együtt is harcolni. 1948-re tehát a *Navy* már rendelkezett egyértelmű és részletes stratégiával, ami az adott kor geopolitikai követelményeinek megfelelt és már magában ötvözte a második világháború tanulságait: a tengeralattjárók ellen harcot, a repülőgép-hordozói képességek kihasználását az ellenség fegyvereinek hatótávolságán belül is, és nem utolsósorban felismerve Európa, illetve a Földközi-tenger vidékének stratégiai fontosságát a Szovjetunió elleni küzdelemben.

VI.7. ELSŐ TRUMAN ÉVEK – A HADERŐNEMEK KÖZTI VERSENGÉS

Truman szenátor 1935-től 1945-ig volt tagja az *Appropriations and Military Affairs* szenátusi bizottságoknak, a háború alatt a nemzeti védelmi programot vizsgáló különleges tanácsa elnökeként dolgozott. Az itt szerzett tapasztalatait úgy összegezte: „az *Army* és a *Navy* képviselői csak ritkán tudják a pénz értékét”⁶³² Ugyanakkor személyes tapasztalat folytán nagyra tartja a fegyveres haderőnemek tagjait, de úgy gondolta, hogy harcolniuk kell, ne avatkozzanak politikai, vagy gazdasági kérdésekbe.⁶³³ Már alelnök

⁶³⁰ Az íratlan tradíciók fontosságát nem szabad alábecsülni.

⁶³¹ Az egyetlen szivárogtatás a közvélemény felé Fechteler admirálistól származik: BLOCH-MORHANGE, "Un rapport de l'amiral Fechteler au National Security Council," 10 mai 1952 1952.

⁶³² Harry S Truman, *Memoirs: Year of decisions*, vol. 1 (Doubleday, 1955), 88.

⁶³³ Robert Greenhalgh Albion and Robert Howe Connery, *Forrestal and the Navy* (Columbia University Press, 1962), 208-15.

jelöltként írt egy tanulmányt,⁶³⁴ a fegyveres haderőnemek egyesítésének szükségességéről, mert „a *Navy-nek megvan a kis Army-ja, ami Navy-ül beszél,*” és „*saját légiereje is van, ezzel szemben az Army-nak is megvan a saját Navy-je, zöld- és kékvízi is.*” Amikor 1945-ben elnök lett még az év decemberében megkérte a szenátust, hogy fogadjon el egy törvényt a szárazföldi haderő és a haditengerészet minisztériumának egyesítéséről. Azt is hozzátette, hogy a légierő fejlődése miatt azt külön kell már kezelni, ugyanúgy, mint a másik két haderőnemet, és mivel a két minisztériumos rendszerben nem lehet három haderőnemet kezelni, legyen egy, vagy három felügyeleti szerve a három haderőnemnek.⁶³⁵ A haditengerészet helyzete ebben az ekkor kezdődő és nagyjából 1953-ig tartó haderőnemek közötti vitában egyáltalán nem volt egyszerű. A szárazföldi hadsereg, amelynek vezetői George C. Marshall, Jr., és utána Dwight D. Eisenhower amellet érveltek, hogy a háborúban, a nemzeti és a nemzetközi színtereken, alkalmazott műveleti irányelvek kellene érvényesüljenek a jövőben is. Alapvetően azt akarták, hogy a második világháborúban használt rendszer éljen tovább. A különösen sikeres és népszerű légierő függetlenedni kívánt az *Army*-tól és ráadásul, mivel a “levegő oszthatatlan” saját haderőnemükbe kívánták integrálni a haditengerészeti repülést is.⁶³⁶ A haditengerészeti miniszter, James Forrestal azért harcolt, hogy a *Navy* egysége megmaradjon. Azt leszűrte, hogy a haderőnem teljes függetlensége már többé nem fenntartható, azonban reménykedett egy lazább rendszerben, ahol a kétéltű és a légi képességeket megtarthatja a haderőnem, ahogy az a második világháború alatt történt. A kongresszus sok tagja, köztük maga az elnök is, jól működő haderőt akart, ahol nem léteznek párhuzamos struktúrák, és ahol a közpénzek útját egyértelműen követni lehet.⁶³⁷

1947 tele meglehetősen nagy és nem pozitív változást hozott a *Navy* életében. James Forrestal-t jelölték védelmi miniszternek, Nimitz admirális, a *Navy* főparancsnoka bejelentette nyugállományba vonulását. Búcsúbeszédében, amiben elemezte a haditengerészet küldetését, tovább is ment jóval, mint Sherman Truman elnöknek tartott prezentációjában, és említést tett a *Navy* által koordinált stratégiai bombázásokról, előretolt repülőgép-hordozó csoportokról, amik már képesek rakéta és atom támadásokat

⁶³⁴ Harry S Truman, "Our Armed Forces Must Be Unified," *Collier's* 114, no. 9 (1944).

⁶³⁵ Coletta, *The United States Navy And Defense Unification, 1947–1953*, 18.

⁶³⁶ Demetrios Caraley, *The politics of military unification: A study of conflict and the policy process* (New York: Columbia University Press, 1966), 100. Spaatz tábornok valódi szavait Davis adja vissza: Richard G Davis, *Carl A. Spaatz and the air war in Europe* (Center for Air force history, 1993), 218.

⁶³⁷ Nathan Miller, *The US Navy: A History* (Naval Institute Press, 2014), 249; Richard W Stewart, "The United States Army in a Global Era, 1917-2003," *American military history* 2 (2005): 202.

indítani, ez utóbbiakat szárazföldi indítású haditengerészeti légierő segítségével.⁶³⁸ Ez érthetően felerősítette az egyesítési vitát, elsősorban a légierővel, de a még a *Navy*-n belül is. Nimitz utóda ilyen problémás időben kellett képviselje a haderőnemet, tehát alapvető fontosságú lett volna a legmegfelelőbb jelöltet megtalálni. Végül a tengerészeti repülőik közösségének támogatásával Denfeld admirális lett a jelölt, egy korábban főként rombolókon szolgált főtiszt, ⁶³⁹ aki Redford admirálist választotta helyetteséül, a tengerészeti repülőik közül. Redford meglehetősen agresszívan kereste szűkebb környezetének érdekeit a *Navy*-n belül is, majd lett annak szóvivője az egyesítés kérdésében a többi haderőnem ellenében.

A haditengerészet stratégiai koncepciója, ami Sherman altengernagy iránymutatása alatt került kidolgozásra nagyban befolyásolta és meghatározta a többi haderőnemmel folytatott tárgyalást. A terv Palmer szerint jelentősen változott Redford megbízatása alatt az elérhető dokumentumok tükrében.⁶⁴⁰ Olyan önálló stratégiai jellemvonások jelentek meg benne, ⁶⁴¹ amik nem közvetlen módon kapcsolódtak a tengerészeti műveletekhez és egy önálló stratégiai légierő létrehozását tűzték ki célul.⁶⁴² Ez számokban azt jelentette, hogy a haditengerészet az elfogadott tervek alapján hozzájárult felszíni flottájának lényeges csökkentéséhez, azért cserébe, hogy tengerészeti légierő lényegesen növekedhessen, nagyrészt a repülőgép-hordozói képességek tekintetében. Ez komoly nézeteltéréseket okozott a *Navy*-n belül, hiszen a felszíni flotta érdekei lényegesen sérültek a szovjetek jelentette fenyegetés miatt és az egységesítési tárgyalások során a frissen felálló *Air Force* pedig egyértelműen riválist látott a megerősödő haditengerészeti légierőben. Sőt 'Billy' Mitchell tábornok utódai úgy hitték, és terjesztették is nagyszámú lelkes hívők körében, hogy a többi haderőnemnek más gyakorlati haszna már nincs is a légierő mellett, mint hogy kiszolgálják az atombombát célba juttató *Air Force*-ot.⁶⁴³ Az *Air Policy Commission* kijelentette jelentésében: "Katonai szervezetet kell kiépíteni a légierő mellett. Természetesen megfelelő

⁶³⁸ Mivel a beszédet Huntington is említi tanulmánya forrásaként, részletes elemzése alább lesz található. Brayton Harris, *Admiral Nimitz: The Commander of the Pacific Ocean Theater* (St. Martin's Press, 2012), 287-89; "Nimitz Warns Nation It Must Keep Navy Strong", *All Hands*, 1948 February.

⁶³⁹ Coletta (Coletta, *The United States Navy And Defense Unification, 1947-1953*, 41.) leírja részletesen a folyamatot. Véleménye szerint Denfeld az elnök kompromisszumos jelöltje volt.

⁶⁴⁰ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 42-44.

⁶⁴¹ Önéletrajzában Radford a folyamatot a haditengerészeti repülésért való küzdelemként ábrázolja: Radford, *From Pearl Harbor to Vietnam: The Memoirs of Admiral Arthur W. Radford*, 221, 101-04.

⁶⁴² A légierő fejlődésének története: Robert F Futrell, "The Influence of the Air Power Concept on Air Force Planning, 1945-1962" (paper presented at the Military Planning in the Twentieth Century: Proceedings of the Eleventh Military History Symposium, USAF Academy, 1984).

⁶⁴³ John Andreas Olsen, *Global air power* (Potomac Books, Inc., 2011), 63-137.

haditengerészet és szárazföldi haderő szükséges, de az Air Force és a haditengerészeti légierő az, amire támaszkodnunk kell. Katonai biztonságunk a légierőn nyugszik. ⁶⁴⁴

A szakadás a Navy és a légierő között súlyosbodott John L. Sullivan, a Navy miniszterhelyettesének hatására, aki még 1946-ban levelet írt Truman elnöknek a repülőgép-hordozók jó használhatóságáról és kérte, hogy járuljon hozzá a Navy atombombával való felszereléséhez.⁶⁴⁵ A következő, már jóval erősebb próbálkozás az atomfegyver megszerzésére nagyjából egy évvel később került sor, amikor Gallery admirális, helyettes főparancsnok (rakéták), kifejtette véleményét a szuper repülőgép hordozókról a nemzeti védelem rendszerében kijelentve, hogy a Navy jobban tudná célba juttatni az atombombát, mint a légierő.⁶⁴⁶ A felhördülés olyan erős lett, hogy Denfeld admirális, főparancsnok és az akkor már Sullivan miniszter el kellett határolódjon Gallery nyílt levelétől,⁶⁴⁷ és ki kellett jelentsék, hogy a dokumentum kijelentései teljes ellentétben állnak a Navy irányvonalával és nézeteivel.⁶⁴⁸

Az egyesítési vita ezen részét végül az ún. *Key West* megállapodás zárta le⁶⁴⁹ 1948 tavaszán, ahol a haderőnemek vezetői egyetértettek, hogy az *Air Force* felelős marad a stratégiai légierő fenntartásáért és ők juttathatták célba az atomfegyvereket is. A megállapodás legfontosabb része a légi képességek szétosztása a haderőnemek között, míg a haderőnemek alapvető felelősségei nem változtak. A Navy lett felelős a tengeri harci műveletekért, az *Army* "kapta" a szárazföldi harcot, valamint ők feleltek a légvédelmi tüzérségért. A tengerészgyalogság feladata a partraszálló műveletek, míg a légierőé a stratégiai légitámadások és az Egyesült Államok légterének védelme, valamint a szárazföldi alakulatok légi és logisztikai támogatása. Később a *Newport* megállapodás 1948 augusztus 21.-én tovább finomította a haderőnemek *Key West*-ben kijelölt feladatait. Az *Air Force* kapta meg az *Armed Forces Special Weapons* című projekt ellenőrzését,

⁶⁴⁴ Thomas K. Finletter, *Survival in the Air Age: A Report*, D.C.: President's Air Policy Commission (Washington, 1947). Az idézet megmutatja, hogy az *Air Force* a repülést oszthatatlannak tartotta és igyekezett azt saját haderőnemén belül egyesíteni.

⁶⁴⁵ Norman Friedman and Arthur David Baker, *US Aircraft Carriers: an illustrated design history* (Naval Institute Press Annapolis, MD, 1983), 244.

⁶⁴⁶ Norman Polmar, *Aircraft Carriers: A History of Carrier Aviation and Its Influence on World Events, Volume II: 1945-2006*, vol. 2 (Potomac Books, Inc., 2006), 38-39.

⁶⁴⁷ A memorandum szövege az interjú utáni függelékben található. Gallery eredetileg két szöveget írt, aztán egy harmadikban összefoglalta őket Nimitz számára, aki felhasználta azt búcsúbeszédében. Lásd: Mark D Mandeles, *The Development of the B-52 and Jet Propulsion: A case study in organizational innovation* (Lulu.com, 1998), 63.

⁶⁴⁸ Daniel V. Gallery, "The Reminiscences of Daniel V. Gallery RADM, USN (RET) transcript of oral interviews," interview by John T. Mason, 1974, 141-.

⁶⁴⁹ Morton H Halperin and David Halperin, "The key west key," *Foreign Policy*, no. 53 (1983); James Forrestal, *Functions of the Armed Forces and the Joint Chiefs of Staff*, (1948).

ami gyakorlatilag az atomfegyverek kezelését jelentette, bár a légierő nem tagadhatta meg az A-bombát a *Navy*-től, illetve nem zárhatta ki a haditengerészetet a stratégiai műveletek tervezéséből. A megállapodás igyekezett megálljt parancsolni a haderőnemek közötti vitának azzal, hogy garantálta a tengerészeti légierő és a tengerészgyalogság létezését. Szintén lehetővé tette a *Navy* számára, hogy egyéb funkcióit tovább gyakorolhassa, pl.: a repülőgép hordozói képességek fejlesztése, de egyértelműen megtiltotta a haditengerészetnek a stratégiai légierő irányába tett lépéseket. A *Navy* szerepe egyértelműen elismerésre került a szárazföld belseje felé vezetett akciókban, ugyanakkor az *Air Force* kapott minden stratégiai légi képességet, illetve a taktikai és logisztikai funkciók nagy részét is.⁶⁵⁰

A következő konfliktus az egyesítés kapcsán, mely a nukleáris bombázó kapacitás nyomán tört ki, már a *Navy* létezését kérdőjelezte meg. Ahhoz, hogy ilyen ambiciózus tervekkel számolhassanak, a *Navy*-nek új hordozókra volt szüksége, olyanokra, amik a majdnem öt tonnás A-bombát is befogadni és nagy távolságot repülni képes bombázókat fogadni tudták. Forrestal, a korábbi haditengerészeti miniszter, mostanra védelmi miniszter is támogatta ezeket a korábbiaknál nagyobb platformokat, bár az egyre jobban fejlődő rakéták ellen sebezhetőnek tartotta őket méretüknél fogva, de úgy remélte a technológia fejlődése még öt-tíz évig nem fenyeget ebből a szempontból és a hajók addig is sikerrel szolgálhatják az USA érdekeit.⁶⁵¹

A hordozókról indítható bombázókkal való tesztelések mindjárt a háború után kezdődtek, még kisebb, *Midway* típusú hajókkal. Sugárhajtású gépek hiányában légcsavaros P2V *Neptun* gépeket használtak, amik egészen 11000 mérföldes hatótávolsággal rendelkeztek. 1948 szeptemberében a *Navy* egy egységet hozott létre, (*Composite Squadron, VC 5*) az eredmények értékelésére és a hordozóról bevethető atombomba használatához szükséges doktrína és taktika kialakítására. Az első 12 speciálisan felszerelt P2V leszállításra került és elkezdte szolgálatát a *Coral Sea* nevű

⁶⁵⁰Steven L Rearden, *The formative years, 1947-1950*, vol. 1 (Historical Office, Office of the Secretary of Defense, 1984), 392-403.

⁶⁵¹Forrestal and Millis, *The Forrestal Diaries*, 438.

hordozón 1949 januárjában. Az első *AJ-1 Savage* sugárhajtású gépek⁶⁵² szintén 1949-ben készültek le, de a tesztek nem kezdődtek el 1950 előtt.⁶⁵³

A bombázói képességeket erősítő stratégiai kezdeményezés nem lett népszerű a *Navy*-n belül, mivel sok felszíni hajón, vagy tengeralattjárón szolgáló tengerész úgy érezte, ez haditengerészeti repülés pozícióját erősítené a haderőnem többi ágának rovására. Radford, egyfelől támadta a légierő stratégiai bombázásba vetett hitét,⁶⁵⁴ és kétségbe vonta, hogy a B-36 gépek alkalmasak lennének precíziós bombázásokra orosz városok ellen,⁶⁵⁵ másrészt erőteljesen próbálta megnyerni a Kongresszust a repülőgép hordozói kapacitás bővítésére, pont azzal érvelve, hogy azokat bombázó bázisul használva lehet majd támadni az ellenséges célpontokat.⁶⁵⁶

A stratégiai bombázás kérdésköre nem is tűnt megoldhatónak, ezért 1948 októberében Forrestal az 1950-es költségvetési folyamat megkezdése előtt megkérte a *JCS*-t annak tanulmányozására, vajon az amerikai légierő rendelkezik-e olyan gépekkel, amik alkalmasak atomfegyverrel, nyilván a *Pincher* tervek alapján, végrehajtott stratégiai bombázásra. Forrestal egyáltalán nem volt megalégedve a frissen alakult haderőnem magabiztosságával, akik az ország biztonságát kizárólag a kíséret nélküli bombázókra bízták volna egy jól fegyverzett Szovjetunió ellenében. A védelmi miniszter le is írta naplójában, hogy nem hisz a stratégiai bombázások sikerében, nem hiszi, hogy az atomfegyver egyedül képes lesz legyőzni az ellenséget. A három haderőnem együttes erőfeszítése nélkül a Szovjetunió legyőzését egyszerűen nem tartotta lehetségesnek, ebben pedig a *Navy*-re is rendkívül fontos feladat várt.⁶⁵⁷ A *JCS* úgy döntött, hogy kérdést az *Air Force* kell megválaszolja egy előzetes jelentésben, amit Forrestal az 1948-as költségvetési meghallgatáson már használt is. A jelentés biztosította a védelmi minisztert,

⁶⁵²Ez repülőgép alapvető fontosságú volt bármely erőkitívítő képesség eléréséhez bármely szárazföldi hatalom ellen. Peter M Swartz, "The Navy's Search for a Strategy, 1945–1947," *Naval War College Review* 49, no. 2 (1996).

⁶⁵³ Polmar, *Aircraft Carriers: A History of Carrier Aviation and Its Influence on World Events, Volume II: 1945-2006*, 2, 40-43.

⁶⁵⁴"Washington Merry Go Around," *Madera Tribune*, 1948 November 24 1948, 99, <https://cdnc.ucr.edu/?a=d&d=MT19481124.2.88&e=-----en--20--1--txt-txIN-----1>. Utolsó hozzáférés 2020 szeptember 12.

⁶⁵⁵Ezt a véleményt támogatja Robert F. Futrell az ismert szerző is. Futrell, "The Influence of the Air Power Concept on Air Force Planning, 1945-1962," 253. Gyakorlatilag ezt erősíti meg szintén G. Gentile is: Gian P Gentile, *How effective is strategic bombing?: lessons learned from World War II to Kosovo* (NYU Press, 2001), 164-.

⁶⁵⁶Armed Services Committee, *Testimony by Admiral Radford, House Armed Services Committee The National Defense Program... Unification and Strategy*, 81st Congress, 1st Session, pp. 40–52 (1949).

⁶⁵⁷Forrestal and Millis, *The Forrestal Diaries*, 480. Forrestal véleménye tulajdonképpen a Huntington által leírt stratégiai koncepció foglalata.

hogy egy ilyen támadás sikeresen tudná megbénítani a szovjet gazdasági és katonai gépezetet. Az offenzívát két hullámosra tervezték, az elsőt atomfegyverekkel, a másodikat hagyományos bombázásokkal koncentrálnak az első hullámban meggyengített területekre. Bízta abban, hogy az okozott megrázkódtatás időt adna az Egyesült Államok számára a hagyományos háborúra való felkészülésre.⁶⁵⁸

Forrestal a stratégiai bombázásokról szóló kérdése után úgy gondolta, egy másikra is választ várna a JCS-től. Azt akarta tudnia vezérkartól, egy atomcsapás után szerintük a Szovjetunió jobban hajlana-e a békére az USA-val, mint anélkül. A JCS Hubert R. Harmon repülő altábornagy vezetésével egy bizottságot állított fel a kérdés megválaszolására, amely grémiumban minden haderőnem két főtiszttel képviseltette magát,⁶⁵⁹ és 1949 első felében dolgoztak. Feltételezték, hogy egyszerre hetven szovjet várost támadnának, és valamennyi célt sikerülne elérniük. Az első támadás 2,7 millió halottal számolt és 4 millió sebesülttel, ugyanakkor a maradék 28 millió számára sem lett volna egyszerű az élet. A támadás a szovjet termelési kapacitás rögtöni 30-40%-os csökkenésével számolt, ugyanakkor mégsem jelentette volna Moszkva azonnali békekötését a bizottság véleménye szerint. Harmon és kollégái úgy gondolták, a szovjet ipar magához térne viszonylag gyorsan, sőt a fegyveres erők tartalékai alapvetően lehetővé tennék a kezdeti offenzív manőverek folytatását még a hátszág összeomlása esetén is. Összességében a jelentés hatástalannak ítélte egy atomtámadást a szovjet támadói potenciálra, a kommunista propaganda ellenállásra tüzelne a szovjet lakosságot, ugyanakkor az Egyesült Államok ellen hangolná a világ közvéleményét.⁶⁶⁰

Az 1949-es év költségcsökkentései alapvetően felforgatták a teljes védelmi minisztériumot és a haderőnemeket még jobban egymás ellen fordította. A haderőnemek közötti vita a forrásokért folytatott éles harccá vált, ahol a légierő és a Navy az interkontinentális B-36-os bombázó és a szuper repülőgép-hordozó, *United States* (CVA-58), kérdésén csapott össze. A haditengerészetnél még a háború vége előtt felmerült egy nagyobb platform szükségessége, jóval a stratégiai bombázás kérdésnek felvetése előtt, de most a szuperhordozó ügye a Navy vezetésének próbatételévé vált. Amikor végül a hajó építését megszakították Radford szavai szerint ez lett az „*a szalmaszál, ami eltörte*

⁶⁵⁸Rearden, *The formative years, 1947-1950*, 1, 402-04.

⁶⁵⁹ *Selected Data Assembled for the Harmon Committee*, (1949),

<https://www.cia.gov/library/readingroom/document/cia-rdp78-01617a000300330001-8>.

⁶⁶⁰David Alan Rosenberg, "American atomic strategy and the hydrogen bomb decision," *The Journal of American History* 66, no. 1 (1979): 72.

a *teve hátát*".⁶⁶¹ Forrestal utódja a védelmi miniszteri pozícióban Louis Johnson, egy első világháborús *Army* veterán egy héttel később leállította a *Unites States* építését és Radfordot elmozdította hivatalából.

VI.8. A STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA

A szuper hordozó munkálatainak elhalasztása olyan tiltakozást indított el a haditengerészet főtiszti karában, ami gyakorlatilag a lázadásig fajult.⁶⁶² Ezért a botrányba belebukott Denfeld utódjául olyan személyt kerestek, aki nem kompromittálódott, és akiről remélték, hogy a másik két haderőnemmel normalizálhatja a kapcsolatokat. Így logikus választásnak tűnt Forrest Sherman admirális, aki akkor éppen a hatodik flotta parancsnokaként a Földközi-tengeren tartózkodott. Személyes intellektusa és intelligenciája,⁶⁶³ mély történeti ismeretei a haditengerészetről, illetve személyes tapasztalata, mint tengerészeti pilóta biztosította, hogy érteni fogja a tengerészeti repülés fontosságát egy szárazföldi ellenséggel szemben. Palmer⁶⁶⁴ bizonyítottan látja Sherman két háború közötti tanulmányaiból, hogy a későbbi főparancsnok véleményétől nem állt távol a *Navy* hagyományosabb szerepe és így könnyebben találhatott kompromisszumot a többi haderőnemmel. Sherman, bár tengerészeti pilótaként szolgált korábban, a kiegyensúlyozott *Navy*-ben látta a jövőt. Előző évben egy kongresszusi meghallgatáson védte a csatahajókat, mint a haditengerészet részeit, bár nem, mint annak elsődleges hajótípusát. Nagyon jól látta, hogy a hordozók, a légi, a felszíni, felszín alatti, valamint partraszálló képességek együtt fogják alkotni a jövő amerikai haditengerészetét.

Shermannak Washingtonba visszatérve realizálnia kellett, hogy a korábban kidolgozott stratégiai koncepció megváltozott, mivel előzetes védekezési fázisok kerültek a tervekbe, illetve a többi haderőnemmel való együttműködés is nehézkessé vált a *Navy* makacssága miatt, magyaráván elvesztette rugalmasságát. Ahogy már részletezésre került Huntington tanulmányával kapcsolatban, a különböző koncepciók a haditengerészeti tradícióban sosem voltak kész tervek, sokkal inkább irányelvek, amik

⁶⁶¹Radford, *From Pearl Harbor to Vietnam: The Memoirs of Admiral Arthur W. Radford*, 221, 147.

⁶⁶²Barlow, *Revolt of the Admirals: The fight for naval aviation, 1945-1950*. Barlow kötete az előzményekkel együtt részletesen tárgyalja az eseményeket.

⁶⁶³Burke, admirális a vele készült interjúban megjegyezte, hogy Mitcher admirális, aki nagyon nem kedvelte Sherman-t, még harminc év múltán is úgy gondolta, hogy "*too damn brilliant*" (átkozottul intelligens volt). Arleigh Burke, "On Admiral Mitscher Volume I," pdf, 1979, 512.

⁶⁶⁴Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 56.

részletes tervezést kívántak és sok felkészülést, békeidőben végzett gyakorlatok és tiszti tréningek segítségével. Az új főparancsnok azt találta, hogy a különböző tervező egységek a *Navy*-n belül, már végeztek olyan tanulmányokat, amik számoltak egy esetleges szovjet légi offenzívával az amerikai támadás előtt.⁶⁶⁵ Egy másik kutatást Arleigh Burke admirális vezetett a *General Board* számára melynek a címe: "*National Security and Navy Contributions Thereto for the Next Ten Years*", ami sok száz aktív és nyugalmazott tengerésztisztől érkezett levél és a velük készült interjú alapján került összeállításra. Ez elismerte a szovjet tengeralattjáró bázisok elleni csapások fontosságát, de megkérdőjelezte a haditengerészet képességét azok végrehajtására.⁶⁶⁶

Denfeld és Radford vezetése alatt a haditengerészeti repülés túl nagy hangsúlyt kapott, de ezzel egy időben a tengeralattjárók elleni küzdelemre nem jutott elég figyelem, úgy ahogy azt a Kongresszus megkívánta volna.⁶⁶⁷ Egy tengeralattjáró elhárító harcra szóló konferencián 1949-ben elhangzott előadás szerint a szovjet felszín alatti képességek, a világháború végén zsákmányolt német technológiának köszönhetően, képesek voltak komoly veszteségeket okozni az amerikai erőknek, de hatékonyságukat erősen korlátozta defenzív és szárazföld központú stratégiai koncepciójuk.⁶⁶⁸ Sherman két héttel hivatalának elfoglalása után utasítást adott egy tanulmány elkészítésére: "*Study of Undersea Warfare*"⁶⁶⁹ ami azt állapította meg, hogy a szovjet tengeralattjáró flotta nagyjából 225 hajóból állhat és kisebb veszélyt jelent, mint előzőleg gondolták.⁶⁷⁰ Mégis a *Navy* nem nagyon tudott hitelt adni ezeknek az adatoknak később sem, ezért az új

⁶⁶⁵Ilyen volt a CINCNELM (Commander in Chief U.S. Naval Forces, Eastern Atlantic and Mediterranean) által elvégzett tanulmány. Ibid., 58.

⁶⁶⁶Alfred F Hurley and Robert C Ehrhart, *Air Power and Warfare: The Proceedings of the 8th Military History Symposium, United States Air Force Academy, 18-20 October 1978* (Office of Air Office History, Headquarters USAF, 1979), 256; David A Rosenberg, "American Postwar Air Doctrine and Organization: The Navy Experience" (paper presented at the Air power and warfare. The Proceedings of the 8th Military Symposium, US Air force Academy, 1978).

⁶⁶⁷Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 60.

⁶⁶⁸Post, W.S.: Soviet Capabilities in Undersea Warfare in 1950 and in 1955, 1950 28 Nov 1949 1949, 11-27, Naval Historical Collection Archives.

⁶⁶⁹Gary E Weir, *Forged in War: The Naval-Industrial Complex and American Submarine Construction, 1940-1961* (US Government Printing Office, 1993), 134-.

⁶⁷⁰Scammell, "Anglo-American strategic cooperation: the role of carrier aviation in Western strategy, 1945-1955," 159. Mégis Kongresszusi meghallgatások egy évvel később már 350-400 tengeralattjáróról beszélnek. Department of Defense Appropriations for 1953, *Hearings Before the Subcommittee of the Committee On Appropriations, United States Senate, Eighty-second Congress, Second Session, On H.R. 7391, Making Appropriations for the National Security Council, the National Security Resources Board, And for Military Functions Administered by the National Military Establishment for the Fiscal Year Ending June 30, U.S. Govt.*, 1024 (1952).

Forrest Sherman osztályú rombolót 1955-ben tengeralattjáró elleni és légvédelmi platformnak szándékoztak használni.⁶⁷¹

Sherman a tengeralattjárók használatát is szerette volna kiszélesíteni, amint a második világháború alatt nagyrészt más haditengerészeti, vagy légi egységekkel együtt kerültek volna alkalmazásra, ellenséges támaszpontok bekerítésére és az utánpótlástól való elvágására illetve tengeralattjáró elhárító tengeralattjárók.⁶⁷² Ahogy Polmar részletesen leírja⁶⁷³ a legpesszimistább becsléseket fogadták el a szovjet tengeralattjáró építési potenciálról, amikor 1960-ra már 2000 modern hajót prognosztizált. Ugyanakkor arra a konklúzióra jutottak, hogy alacsonyabb tengeralattjáró vadász tengeralattjáró képességek is elégségesek lesznek a nagyobb számú szovjet felszín alatti hajók jelentette veszély kezelésére. Az új technológia, a „*nagyobb felszín alatti tolóerő*”⁶⁷⁴ a zsákmányolt német technológiák közül lehetővé tették a már szolgálatba állított hajók átalakítását sokkal nagyobb hatékonyságú meghajtásra, de a Szovjetunió amúgy sem szorult olyan mértékben a tengeri szállításra, mint annak idején Japán és így nem volt szükség ellene olyan méretű felszín alatti flottára. Ez az irányú gondolkodás vezetett el végül Sherman főparancsnoki időszakának egyik legkomolyabb és legnagyobb hatású haditengerészeti döntéséhez, az első atommeghajtású tengeralattjáró, a *Nautilus* kifejlesztéséhez.

Sherman Washingtonba való visszatérése jelentősen befolyásolta az egyesítési folyamatot, ami egyre jobban elmérgesedett és azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy a *Navy*-t kiszolgáló szerepre kárhozhatja. Sherman személyes meggyőző ereje egyszer már a Norstad tábornokkal való együttműködése sikerén az 1947-es *Security Act*-et eredményezte, most ismét kisegítette őt és a *Navy*-t bajból, és a kiegyezéshez vezetett az *Air Force*-szal. A tárgyalások sikereként a légierő megtartotta az önmaga által kiharcolt stratégiai funkcióját, míg a *Navy* a taktikai bombázási képességétől nem kellett megválnon, bár a szuperhordozó nélkül ennek jelentése nem volt egészen tisztázott.

⁶⁷¹Norman Friedman, *US Destroyers: an illustrated design history* (Naval Institute Press, 2004), 245-47.

⁶⁷²Ahogy Sherman a Kongresszusban elmondta, a tengeralattjáró elhárítás élvezte az első számú prioritást minden tekintetben.

Department of Defense appropriations for 1951. Hearings before a subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, Eighty-first Congress, second session, 5 v., 1741 (1950).

⁶⁷³Polmar and Moore, *Cold War submarines: the design and construction of US and Soviet submarines*, 14, 43-45.

⁶⁷⁴Greater Underwater Propulsive Power (GUPPY)

Ugyanakkor a hosszúra nyúlt haderőnemek közötti vitát már a kormányzat is le akarta zárni, és a haderőnemek közti együttműködés biztosítását kívánta.⁶⁷⁵

Ezzel kapcsolatosan érdekes megemlíteni egy kevésbé ismert kormányzati publikációt 1949 szeptemberéből, Arthur S. Devan⁶⁷⁶ tollából, amely írást William Yandell Elliott⁶⁷⁷ is említi 1950-ben, pont, amikor már Huntington PhD témavezetője volt. A kormányzat egy hivatalos folyóiratában megjelent tanulmányében Devan elemzi azokat kihívásokat, amik az elkövetkező húsz évben érik majd a fegyveres erőket. Szintén említi a haderőnemek közötti súlyos háborúskodást, bár nem szól az „*admirálisok lázadásáról*”. Részletesen elemzi a stratégiai bombázás és a tengerészeti légierejének kérdését. Ez utóbbiról megállapítja, hogy a *Navy* nem szabad elveszítse légierejét.⁶⁷⁸ Bár az írás nem tartalmaz bizalmas, vagy eddig nem ismert információt, bizonyíthatja, hogy a Truman kormányzat a haderőnemek közötti vita leginkább elmérgesedett szakaszában is világosan látta a haditengerészet helyzetét és jövőjét, bár a szakirodalom eddig nem figyelt fel az írásra.⁶⁷⁹

Shermannak sikerült helyreállítania a haditengerészet kapcsolatait a többi haderőnemmel és újra tisztázni, mi is a *Navy* pontos küldetése a második világháború utáni biztonsági helyzetben, azonban a kialakított stratégiai koncepció újabb nehézségbe ütközött, most már a felső hadvezetés szintjén. A *Pincher* tervek keletkezése óta komoly változás állt be a katonai tervezés felfogásában. Bekerült a tervekbe a szovjet ipari potenciál ellen végrehajtott megelőző haditengerészeti légiicsapás gondolata.⁶⁸⁰ Egy hosszú távú háborús terv a *Dropshot*, JCS 1920/5 az ellenséges tengeri képességek ellen vetette volna be a *Navy* légierejét preemptíven és bár sosem került hivatalos elfogadására, mégis híven tükrözi a stratégiai gondolkodást.⁶⁸¹ A *Dropshot* nagy ívű megoldásai már inkább ipari mozgósításnak tűnhettek és az időközben megjelent NATO kötelezettségek kapcsán kidolgozott *Offtackle*-ben a fókusz áttevődött Észak-Európára és az eredeti

⁶⁷⁵ George W. Baer, *One Hundred Years of Sea Power: The US Navy, 1890-1990* (Stanford University Press, 1996), 313.

⁶⁷⁶ Devan, "Planning National Defense 1950-1970."

⁶⁷⁷ Elliott, *Mobilization Planning and the National Security, 1950-1960: Problems and Issues*, 81, 3.

⁶⁷⁸ Devan, "Planning National Defense 1950-1970," 66-. Devan szintén említi a hordozók fontosságát és a *Navy* rugalmas alkalmazási módjairól szárazföldi célpontok ellen. Kifejezi kétségét az atombomba „mindent megoldó” funkciójával kapcsolatban.

⁶⁷⁹ Devan lelkészként szolgált és katonai egyenruhákról írt egy munkát a 1930-as években. Kissé meglepő, hogy egy ilyen fontos folyóiratban tűnik fel, nagyon alapos és lényeges tanulmányával.

⁶⁸⁰ Lori Lyn Bogle, *The Cold War: National security policy planning from Truman to Reagan and from Stalin to Gorbachev*, vol. 2 (Taylor & Francis, 2001), 56.

⁶⁸¹ "Dropshot - American Plan for War with the Soviet Union 1957."

stratégiai koncepció erőketitési vonatkozásai is háttérbe szorultak,⁶⁸² sőt a takarékosági megfontolások miatt a korábbi 16 hordozó csoport is tízre csökkent a terv keretében.⁶⁸³ Palmer a jelenségben egyértelműen az *Army* megerősödését látja 1949 után⁶⁸⁴, amit a NATO kötelezettségek csak erősítettek, mivel azok még nem terjedtek ki a Földközi-tengerre,⁶⁸⁵ ezért a Mediterráneum csak másodlagos szintérré vált. Sherman a változások során azt is nehezményezte, hogy a hordozói kapacitás az 1951-es költségvetési évre tovább csökkent és csak hét hordozó csoportot hagyott meg, abból is csak Sherman személyes közbenjárására került egy a Csendes-óceán nyugati részére,⁶⁸⁶ ami néhány hónap múlva döntő fontosságúvá vált, amikor Észak-Korea hadserege átlépte a 38.-ik szélességi fokot.

1950 áprilisában a Külügy és a Védelmi minisztérium közös munkacsoportja kiadta a felülvizsgált biztonsági politikai dokumentumot, az *NSC-68*-at, ami nyíltan bátorította az antikommunista stratégiát. Megerősítette, hogy a hidegháború valódi harc, *“amiben a szabad világ túlélése forog kockán”*⁶⁸⁷. Felhívta az amerikai kormányzatot, hogy állítsa meg az egyoldalú leszerelést és kezdje meg a gyors újrafegyverkezést. Az egyetlen kérdést az amerikai közvélemény jelentette, ami nem biztos, hogy támogatott volna egy újabb re-militarizációt. A koreai konfliktus stratégiai meglepetésként érkezett. Megmutatta az USA felkészületlenségét és megerősítette az *NSC* által megjósoltakat. Az kormányzatban mindenki egyetértett Stuart Symingtonnal,⁶⁸⁸ aki szerint az észak-koreai invázió megmutatta *“a szovjetunióknak illetve csatlósainak, Koreáknak és Kínáknak most nyilvánvalóvá váló, ambiciózus katonai erejét”* *“és a mi katonai képességeink elégtelen voltát”*, illetve, hogy az *“USA nem rendelkezik hosszú távú védelmi tervvel.”*⁶⁸⁹

⁶⁸² Ross, "American War Plans 1945-1950," 111-.

⁶⁸³ Ibid.

⁶⁸⁴ Palmer szerint Eisenhower második világháborús tervei álltak az Offtackle mögött. Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 68.

⁶⁸⁵ Török- és Görögország 1952-ben lett a NATO tagja, nagyjából három évvel az említett tervek születése után.

⁶⁸⁶ *Department of Defense appropriations for 1951. Hearings before a subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, Eighty-first Congress, second session, 1754.*

⁶⁸⁷ "NSC-68 United States Objectives and Programs for National Security," 1950, <https://fas.org/irp/offdocs/nsc-hst/nsc-68.htm>.

⁶⁸⁸ Korábbi Air Force miniszter és ebben az időszakban a National Security Resources Board elnöke.

⁶⁸⁹ Stuart Symington, *Foreign Relations of the United States, 1950, National Security Affairs; Foreign Economic Policy, Volume I - Office of the Historian*, 339 (1950).

VI.9. A KOREAI HÁBORÚ ÉS HADITENGERÉSZETI STRATÉGIA

Számos tekintetben a koreai háború teljesen új megközelítést jelentett az Egyesült Államok számára a fegyveres konfliktusok tekintetében. Egészen eddig a háború és a béke időszaka teljesen elkülönült. Korábban békében a politikusok vezették az országot és az alacsony számú katona a saját feladataért volt felelős. Ha a békét megszakította egy agresszor által indított háború, akkor Amerika morális kötelességének érezte megbüntetni a bűnöst, és eltörölni a föld színéről azt, aki tönkretette a békét, egy kicsit a fentebb ismertetett Pasvolsky által hirdetett erkölcsi kötelességhez hasonlóan. A háború csak akkor lehetett jogos, ha morális alapelveket védett immorális ellenséggel szemben. A háború alatti magatartást szabályozta a teljes győzelem iránti morális elvárás és a politika nem játszhatott szerepet benne. Amikor a második világháború végeztével Marshall tábornok indignáltan visszautasította a brit ajánlatot, hogy foglalják el Prágát és Berlint az oroszok előtt, így kommentálta az esetet Eisenhower tábornoknak: *“Személy szerint és minden logikai, taktikai, vagy stratégiai meggondolástól távol állva, gyűlölném, ha amerikai életeket kéne kockáztatnunk holmi politikai célokért.”*⁶⁹⁰ És Eisenhower meg is értette.

Ezek az erkölcsi meggondolások azonban már nem érvényesülhettek a világháború utáni időszakban, a politika végérvényesen felülírta a morális princípiumokat. Huntingtonnak egy 1962-es, a Koreai háborúval foglalkozó tanulmánya szerint⁶⁹¹ a totális háború korszaka a huszadik században véget ért Hirosimával. Kennan⁶⁹² nagyon pontosan jegyzete meg 1954-ben, talán pont Huntington Navy tanulmányának publikációja előtt *“Az emberek hozzászórtak, hogy azt mondják a korlátozott háborúk időszaka véget ért. Azt mondanám erre, hogy az ellenkezője igaz, a totális háborúk ideje járt le, és mostantól csak a korlátozott háborúk azok a katonai műveletek, amik bármilyen összetett célt képesek szolgálni.”*⁶⁹³

A koreai háború, mint helyi konfliktus kezdődött, amikor Kína, és közvetett módon aztán a Szovjetunió is belebonyolódott a következő évtizedekre. Az összecsapás

⁶⁹⁰ Ed Cray, *General of the Army: George C. Marshall, Soldier and Statesman* (First Cooper Square Press, 1990), 530.

⁶⁹¹ Huntington, "Democracy fights a limited war: Korea, 1950-1953."

⁶⁹² Kennan és Huntington ismerték egymást, de a leveleik tanúsága szerint csak későbbre datálódik ismeretségük, a legkorábbi levél 1959-ből való. Samuel P Huntington, *Personal Correspondence with Kennan, George, 1959-73*, Samuel P. Huntington personal archive, Harvard University Archives, Box 1 Folder 43: Harvard University; *ibid.*

⁶⁹³ George Frost Kennan, *Realities of American foreign policy* (Norton, 1954), 80.

aztán a nagyhatalmak közötti korlátozott háború prototípusává vált. Huntington említett tanulmányában felteszi a kérdést, az Egyesült Államok hogyan tudja hagyományával és kormányzati rendszerével feloldani a korlátozott háború morális dilemmáját. Azt vizsgálja, létezik-e középút a két véglet, a nukleáris Armageddon és a megalkuvás között. Huntington 1962-ben visszatekintve megjegyzi, hogy a koreai háború a demokráciák számára fő problematikája megmarad majd a XX. század folyamán.⁶⁹⁴ Gyakorlatilag azt is mondhatnánk, hogy a demokráciák sikerült találjanak egy tartós megoldást kognitív disszonanciájukra a korlátozott háborúk kérdésében, bár ez egyáltalán nem erősítette létük morális alapjait.

1910-ben Japán gyakorlatilag teljesen ellenőrzése alá vonta Koreát a japán–koreai annexációs törvény alapján, és a megszállás aztán három és fél évtizedig tartott, 1945-ig. 1943-ban Kairo-i konferencián Anglia, az USA és Chiang Kai Shek Kínája kijelentette, hogy *"megfelelő időben Korea ismét független lesz"*⁶⁹⁵. A Szovjetunió hadat üzent Japánnak a szövetségesekkel kötött megállapodás alapján 1945 augusztus 8.-án, majd Japán kapitulált két nappal később. Ad hoc döntések sorozata az utolsó héten vezetett ahhoz a helyzethez, hogy az oroszok a 38.-ik szélességi foktól északra fogadták el a japán csapatok megadását, míg az amerikaiak a vonaltól délre tették ugyanezt. 1945 decemberében a moszkvai konferencián a Szövetségesek egyetértettek, hogy a Szovjetunió, az USA, és a Kínai Köztársaság közös gyámsága alá helyezik Koreát öt évre, és azután elérheti a teljes függetlenséget. Számos koreai rögtöni függetlenséget követelt, mégis a Koreai Kommunista Párt, ami közel állt természetesen a Szovjet Kommunista Párthoz, támogatta a gyámságot.⁶⁹⁶ Egy szovjet-amerikai közös bizottság alakult 1946-ban egy új kormányzat megalakulásának segítésére, azonban egy év múlva a munkája ellehetetlenült, a hidegháborús frontok megmerevedése és a gyámság koreai elutasítása miatt.⁶⁹⁷ 1946-ban a Szovjetunió által javasolt vezetőt az egyesült Korea élére az USA elutasította.⁶⁹⁸ Az elkövetkező két év az egyesítés gyakorlati lépéseiről szólt, de a szovjet és amerikai megszálló erők nem tudták véglegesíteni a megegyezést. A patthelyzet miatt az USA az ENSZ-t kérte fel a helyzet rendezésére, ezért 1947-ben az

⁶⁹⁴ Huntington, "Democracy fights a limited war: Korea, 1950-1953," 482.

⁶⁹⁵ Department of State, Cairo Communiqué, (1943).

⁶⁹⁶ Christoph Bluth, "Korea. Cambridge," *Polity* (2008): 12.

⁶⁹⁷ Adrian Buzo, *The making of modern Korea* (Routledge, 2016), 59-60, 65.

⁶⁹⁸ Fyodor Tertitskiy, "Why Soviet plans for Austria-style unification in Korea did not become a reality | NK News - North Korea News," *nknews.org* (2018 Augusztus 8. 2018). <https://www.nknews.org/2018/08/why-russian-plans-for-austria-style-unification-in-korea-did-not-become-a-reality/>.

ENSZ közgyűlése egy küldöttséget bízott meg a koreai parlamenti választás felügyeletével.

Az ENSZ döntés a Szovjetunió tiltakozása ellenére született 1947 november 17.-én, kijelentve, hogy szabad választásokat kell tartani, a külföldi csapatokat ki kell vonni az országból, és egy ENSZ bizottságot kell összehívni Korea problémájának rendezésére.⁶⁹⁹ A szovjetek bojkottálták a szavazást és nem tartották a határozatot magukra nézve kötelezőnek, így a szovjet távolmaradás miatt csak a déli ország részben tartották meg az ENSZ felügyelte választásokat.⁷⁰⁰ A külön tartott választások elégedetlenséget indítottak el az országban, mert sokan attól tartottak, hogy ez az ország végeleges kettészakításához fog vezetni, így 1948 februárjában általános sztrájk kezdődött.⁷⁰¹

1948 május 10.-én megtartották az általános választást délen, amit az esélyes antikommunista jelölt, Li Szin Man ellenfelei közül több bojkottált. A választás után a létrejövő Koreai Köztársaság augusztus 15.-én átvette az ország irányítását az amerikai hadseregtől és a Li lett a miniszterelnök. Válaszképpen északon szeptember 9.-én kikiáltották a Népi Demokratikus Koreai Köztársaságot és Kim Ir Szen lett a miniszterelnök. A félsziget megosztottsága állandósult.

Az amerikai kormányzat és a JCS számára Korea nem rendelkezett stratégiai fontossággal és sürgették is az amerikai csapatok kivonását a térségből. A Truman adminisztráció költségcsökkentő erőfeszítései és a tény, hogy a szovjetek is elhagyták a térséget hozzájárult az USA csapatkivonásához 1949-ben. Li, bár jó érzékkel megsejtette a kommunista tervekkel, hiába próbálta rábírni az amerikaiakat a maradásra, vagy legalább a kötelezettségvállalásra, a Koreai Köztársaság védelme mellett. Az amerikai válasz késett, illetve meg sem érkezett. Dean G. Acheson külügyminiszter egy beszédében⁷⁰² 1950 januárjában ezt ki is fejezte azzal, hogy meghatározott egy „*védendő területet*” a Csendes-óceán térségében, mint egy vonalat, ami keresztül haladt Japánon, Rjúkjú és Fülöp-szigeteken. Ez implicite azt jelentette, hogy a Koreai Köztársaság és Tajvan már

⁶⁹⁹ United Nations Temporary Commission on Korea (UNTCOK)

⁷⁰⁰ Sheila Miyoshi Jager, *Brothers at War: The Unending Conflict in Korea* (WW Norton & Company, 2013), 47.

⁷⁰¹ Hyung Gu Lynn, *Bipolar orders: the two Koreas since 1989* (Zed Books, 2007), 20.

⁷⁰² James I Matray, "Dean Acheson's Press Club Speech Reexamined," *Journal of Conflict Studies* 22, no. 1 (2002). <https://journals.lib.unb.ca/index.php/jcs/article/view/366/578>.

nem számíthat az amerikai védelemre,⁷⁰³ Huntington ezért írhatta: “...ami meglepő az nem a kommunista támadás Dél-Korea ellen, hanem az Egyesült Államok válasza a támadásra.”⁷⁰⁴

1950 június 24.-én a külügyminiszter telefonon hívta az elnököt, aki éppen Missouri államban tartózkodott. “Elnök úr, mondta Dean Acheson, nagyon komoly híreim vannak. Észak Korea lerohanta Dél-Koreát.” Truman azután rögtön visszatért Washingtonba és közben a helyzet morális tanulságáról gondolkodott. Naplója szerint a nyilvánvaló veszély ellenére a demokratikus világra háruló felelősség sarkallta cselekvésre.⁷⁰⁵ Még azon a vasárnapon összehívták az ENSZ Biztonsági Tanácsát sürgősséggel és a jelenlevő tagok egyhangúlag elítélték az észak-koreai agressziót. A Szovjetunió, szintén a Biztonsági Tanács tagjaként vétőjoggal rendelkezett, ugyanakkor bojkottálta a Tanács üléseit 1950 januárja óta, mert így tiltakoztak a helyzet ellen, hogy Tajvan rendelkezett állandó tagsággal az ENSZ Biztonsági Tanácsában és nem a Kínai Népköztársaság.⁷⁰⁶ Miután a Biztonsági Tanács megvitatta a helyzetet június 27.-én kiadta 83. határozatát, amiben ajánlást fogalmazott meg a tagállamoknak, hogy támogassák katonai erővel a Koreai köztársaság harcát. Truman elnök még aznap utasította az amerikai hadsereg alakulatait, hogy nyújtsanak segítséget Dél-Koreának. MacArthur tábornok június 30.-án kapta felhatalmazását, hogy az első tengerészgyalogos ezredet Japánból Koreába helyezze át és használja fel az észak-koreai előrenyomulás ellen. Az amerikai politikusok nem vonták kétségbe az elnök döntését a háborúba való belépésről. A republikánus szenátusi vezető kritizálta a kormányzat távol-keleti politikáját és azt az alkotmányossági kérdést, hogy az elnök nem kért felhatalmazást a Kongresszustól lépése előtt, de nem a döntést magát. Az USA valamennyi politikai tényezője együttesen kiállt az agresszió megállításá mögött. Más nemzetek szintén részt vettek a konfliktusban az USA nem volt egyedül, mégis a Brit Nemzetközösség tagjaitól eltekintve ez csak jelképes részvétel volt inkább. Köszönhetően a soknemzetiségű erőfeszítéseknek a pusan-i hídfőt sikerült stabilizálni június végére és a kommunista előrenyomulást megállítani.

⁷⁰³ Gyakorlatilag a mai napig Acheson-t tartják felelősnek a koreai háborúért Dél-Koreában, ugyanakkor James I. Matray a tanulmányában bemutat újonnan felfedezett bizonyítékokat arra vonatkozólag, hogy a beszéd alapvetően nem befolyásolta a szovjeteket, vagy a kommunistákat a támadással kapcsolatban. Sztálin egészen 1950-ig bizonytalan volt, vajon egy ilyen lépés nem kockázatos-e egy nagyléptékű amerikai válaszcsapást.

⁷⁰⁴ Huntington, "Democracy fights a limited war: Korea, 1950-1953," 483.

⁷⁰⁵ Harry S Truman, "Memoirs: Years of trial and hope. Vol. 2," *Garden City, NY* (1956): 332-33; *ibid.*

⁷⁰⁶ Carter Malkasian, *The Korean War 1950-1953*, vol. 8 (Taylor & Francis, 2001), 16.

A korlátozott háború Koreában biztosította a *Navy*-nek azt a gyakorlati bizonyítékot, amire a haderőnek szüksége volt a part menti vizekről a szárazföld belseje felé való erőketítés offenzív stratégiájához. Az összecsapás elősegítette a korábban leírt stratégiai koncepció elemzését és megszilárdítását John Hayes szavaival: *“1945 előtt a Navy tengeri stratégia csak egyik részét hangsúlyozta, a tenger feletti uralom megszerzését, különösen a hatalmas Csendes-óceánon; A Navy szerepe azóta is ennek fenntartása és használata. A tenger feletti uralom biztosítása illetve ennek gyakorlása, ugyanakkor két teljesen különböző művelet. Teljesen eltér megközelítésük és céljuk, illetve stratégiai szempontból is különböző síkok. Az USA most realizálja ezt. Korea segített.”*⁷⁰⁷

VI.10. A KATONAI ÖSSZECSAPÁS ÉS STRATÉGIAI TANULSÁGAI A US NAVY SZÁMÁRA

Amikor Truman elnök felhatalmazást adott MacArthur tábornoknak, hogy amerikai katonákat vigyen Koreába, a tábornok négy nem teljesen feltöltött dandárját vitte magával, illetve vele együtt áttelepültek a koreai repterekre még Stratemyer tábornok távol-keleti légi parancsnoksághoz tartozó repülőszázadai is. Bár ezek a gépek hatékonyak voltak az ellenséges *MIG*-ekkel szemben, reptereiket hamarosan veszélyeztette az előrenyomuló ellenség, ezért aztán nemsokára vissza is települtek Japánba július folyamán. Ekkor azonban a légierő modern lökhajtásos gépeinek hatékony hatókörén kívül került a Koreai-félsziget. A légi fölény megőrzéséhez a *Navy* hordozóról indított vadászokat kellett bevessen az Air Force taktikai hibájának kijavítására. A feladat teljesítésére Sherman Struble altengernagyot küldte a hetedik flotta élén, kevesebb, mint száz vadással. Ennek kiegészítésére a britek a távol-keleti flottájukat amerikai zászló alá helyezték,⁷⁰⁸ és aztán ez az egyesített csapásmérő erő július 3.-án és 4.-én sikeresen támadott ellenséges célpontokat. Bár a konfliktus folytatódott, a rövid és sikeres hordozóról indított támadás lehetővé tette, hogy amerikai transzportok érkezzenek és a hídfőt meg lehessen erősíteni. Július 22.-én a haditengerészet megkezdte a földi célpontok támadását, amivel az Army hiányzó tüzérségi támogatását helyettesítették és lehetővé tették a szárazföldi erőknek, hogy sikeresen védjék Pusan körzetét.⁷⁰⁹

⁷⁰⁷ Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," 1193.

⁷⁰⁸ Love Jr, "The History of the US Navy, Volume II. Harrisburg," 333.

⁷⁰⁹ Lásd: Térképek, táblázatok: 6. ábra.

Amint az elnök kifejezte az Egyesült Államok szándékát Dél-Korea megvédelmezésére, mind a JCS, mind MacArthur egy ellentámadás indítását indítványozták. A partraszálló műveleteknek a szárnyakon való támogatása általánosnak számított a Csendes-óceánon, de Európában, ahol Bradley és Collins tábornokok, a szárazföldi hadsereg vezérkarának új tagjai, szereztek ilyen irányú tapasztalataikat az egyetlen ilyen művelet, ahol a szemben álló szárazföldi erőket a szárnyakon kellett támadni Anzio-nál történt, de kudarccal végződött. Nem meglepő módon, Bradley úgy gondolta, hogy a technológia fejlődésével a partraszálló műveletek szükségtelenek lesznek a jövőben: *“Nagy méretű partraszálló műveletek már soha nem fognak előfordulni.”*⁷¹⁰ Ennek ellenére a Navy és a tengerészgyalogság vezetői úgy vélték, hogy ezek a műveletek játszhatnak fontos szerepet modern korlátozott konfliktusokban. Ezért Sherman kezdeményezésére MacArthur javasolta azt a megoldást, hogy az észak-koreai támadás megállítására hajtsanak végre partraszállást az ellenséges vonalak mögött.⁷¹¹ Eredetileg is ilyen partraszállást tervezett július 22.-re, *Operation Bluehearts* néven, az Army egy alakulatával a 38. szélességi fokon, Incshon-nál.⁷¹² Ugyanakkor az időzítés és a hely is problémásnak tűnt, mert a Koreai-félsziget nyugati partvidéke nehezen megközelíthető, sáros, köves és zátonyos, illetve a dagály is magas, a terv nem kecsegtetett sikerrel. Augusztus elejére MacArthur felelevenítette korábbi elképzelését, bár néhány részletet megváltoztatott. Japánból frissen érkezett tengerészgyalogosok, és dél-koreai katonák alkották a tervnek azt a részét, hogy a természet és az ellenség által jól megerősített város közepén próbáljanak partra szállni. Sherman nem érezte magát nyugodtnak és elutazott Japánba a távol-kelti főparancsnokság vezetőivel tárgyalni.⁷¹³ Megérkezve látnia kellett, hogy a sem a tengerészgyalogosok sem a hetedik flotta partraszállító egységei sem pártolták MacArturt, mivel a partraszállás helye pont Incshon város központjába esett. Radford admirálisnak ugyanakkor tetszett az ötlet, így végül Sherman is beleegyezett.⁷¹⁴

MacArthur tervének sikere az erős és összehangolt tengeri, légi és szárazföldi erők együttműködésén múlt. Az incshon-i vállalkozás megmutatta, hogy a

⁷¹⁰ D Clayton James, "The Years of MacArthur, Volume II, 1941–1945," (Boston: Houghton Mifflin Company, 1975), 465. "Large scale amphibious operations will never occur again."

⁷¹¹ Lásd: Térképek, táblázatok: 7. ábra.

⁷¹² David Halberstam, *The coldest winter: America and the Korean War* (Pan Macmillan, 2009), 294-95.

⁷¹³ Clark Reynolds, "Forrest P. Sherman," in *The Chiefs of Naval Operations*, ed. Robert William Love (Annapolis: Naval Inst Pr, 1980).

⁷¹⁴ Radford, *From Pearl Harbor to Vietnam: The Memoirs of Admiral Arthur W. Radford*, 221, 234-36.

haditengerészeti erők beavatkozása döntő lehet a part menti vizeken zajló műveletekbe.⁷¹⁵ A 230 hajó Struble altengernagy hetedik egyesített haderejében (*Joint Task Force JTF 7*), a *Royal Navy* és más szövetséges hajók által támogatva, főlényt alakított ki a Sárga tengeren és annak légterében. A folyamatos amerikai és szövetséges jelenlét elrettentően hatott a szovjet és kínai erőkre. MacArthur a meglepetésre alapozva támadását, 1950 szeptember 13.-án indította az akciót. A hetedik egyesített haderő haditengerészeti egységei, földi célpontokat támadó hordozóról indított vadászokkal, valamint rombolók és cirkálók tüzével rombolták két napon keresztül az észak-koreai erődítványokat, parti védőműveket, és ellátó pontokat. Szeptember 15.-én a tengerészgyalogosok három partszakaszt rohamoztak meg egyszerre, majd vették be Incshon városát. MacArthur szavaival élve: „*a Navy és a tengerészgyalogság sosem ragyogott fényesebben,*”⁷¹⁶ mint Incshon-nál. 19.-én a tengerészgyalogosok elfoglalták a kimpo-i légi bázist, ahová az *Air Force* már tudta az utánpótlást szállítani. Az Army egységei előretörték a hídfőből és kapcsolatot létesítettek a pusan-i katlanból kitörő egységekkel. Szeptember 28.-ra *Navy*, *Army* és dél-koreai egységek elfoglalták Szöul-t.

„*Az admirálisok lázadása*” rendkívüli módon legyengítette az anyagilag már így is megtépázott *Navy*-t, a botrány komoly erkölcsi károkat okozott. A haditengerészet komoly sikerei segítettek megszilárdítani ezt a megtépázott renomét. Az orosz Gorskov admirális az 1970-es években úgy vélekedett, hogy a *US Navy* alkalmazása mentette meg az USA-t a komoly vereségtől.⁷¹⁷ A koreai háború ugyanakkor nem változtatott az amerikai katonai stratégián. A Koreai-félszigeten vívott korlátozott háború nem hozott alapvető változást a *Navy* gondolkodásában. A háború elején kivívott tengeri uralom lényegesen hozzájárult az amerikai sikerekhez, illetve ahhoz a tényhez, hogy a konfrontációt korlátozottan lehetett tartani és nem szélesedett ki Kína, vagy akár a Szovjetunió irányába és vezetett ezáltal beláthatatlan következményekhez.⁷¹⁸ A koreai konfliktus másik jelentősége a *Navy* szempontjából, hogy igazolta Sherman koncepcióját a kiegyensúlyozott fegyveres erőről, amiben a hordozók különleges jelentőséggel bírnak, vezetésükkel zajlanak a tengeralattjáró és partraszálló műveletek, illetve a célzott

⁷¹⁵ Baer, *One Hundred Years of Sea Power: The US Navy, 1890-1990*, 324.

⁷¹⁶ Curtis A Utz, *Assault from the sea: The amphibious landing at Inchon*, vol. 2 (Naval Historical Center, 1994), 49.

⁷¹⁷ Baer, *One Hundred Years of Sea Power: The US Navy, 1890-1990*, 324.

⁷¹⁸ Love Jr, "The History of the US Navy, Volume II. Harrisburg," 372-76.

légitámadások.⁷¹⁹ A kongresszus előtt érvelt a haditengerészeti erők növelése mellett, sőt még egy újabb szuper hordozó hadrendbe állításáért is, amihez végül a Truman adminisztráció hozzá is járult.⁷²⁰ Forrest Sherman sikeresen küzdött a *Navy* stratégiájának újra kalibrálásáért,⁷²¹ nagyon hasonlóan ahhoz a képhez, amit Huntington rajzol majd tanulmányában, megnövelve a szolgálatban levő hordozók számát 16-ra, ugyanakkor nem tudta a Földközi-tenger vidékét ismét a stratégia központjába állítani a JCS terveiben, csak saját haderőnemében.⁷²² Ezen dolgozott a spanyol kormánnyal tárgyalva⁷²³, amikor 1952-ban júliusában Nápolyban érte a váratlan halál.

VI.11. MÁSHOGYAN MEGFOGALMAZOTT STRATÉGIA

Az új főparancsnok, Flechterel admirális nem vett részt az *“admirálisok lázadásában”*. Nem rendelkezett túl nagy háborús tapasztalattal, sem Sherman intellektuális képességeivel.⁷²⁴ Ezen korlátozott lehetőségei és adottságai miatt, amikor a *Navy* adhatta az egyesített főparancsnokot, nem őt jelölték a pozícióra. Mégis, Fechteler nem hagyta el a Sherman által kijelölt irányvonalat, a Szenátus előtti meghallgatáson megerősítette, hogy a hordozó csoport az a képesség, ami *“az ellenséghez viszi el a háborút az összecsapás kezdeti szakaszában, lerombolja a part menti bázisait, megakadályozza, hogy külső segítséghez jusson és már a kezdetektől védekezésre kényszeríti.”*⁷²⁵ Ugyanezen a meghallgatáson hozzátette, hogy szovjetek tengeralattjáróikkal, repülőikkel és rakétákkal veszélyeztetik az USA-t és folytatta: *“rámegyünk ahol él, a tengeralattjáró bázisokon, a tengerparti reptereken, és a rakéta kilövőknél, a hordozókkal utána nyúlunk és elkapjuk.”*⁷²⁶

⁷¹⁹ Ugyanezt az alapelvet ismételte meg Kimball haditengerészeti miniszter egy évvel Sherman halála után: Subcommittee of the Committee on Appropriations, *Department of Defense Appropriations for 1953*, US Senate 1030, 1128 (1952).

⁷²⁰ Vincent Davis, *The Admirals Lobby* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1967), 321.

⁷²¹ Sundry legislation affecting the naval and military establishments, 1950, *Hearings before Committee on Armed Services of the House of Representatives on sundry legislation affecting the naval and military establishments, 1950: Eighty-first Congress, second session*, vi, 4829-7950, x p., 5960-62 (1951).

⁷²² A világ flottáinak eloszlását a korban lásd: Térképek, táblázatok: 5. ábra.

⁷²³ Robert L. Beisner, *Dean Acheson: a life in the Cold war* (Oxford University Press, 2009), 386.

⁷²⁴ Richard W. Bates, Letter, Bates to Tyson, 1951, Box 2, Richard W. Bates Papers U.S. Naval War College Archives, Folder 11: Series I: Correspondence, 1932-1973, Newport, Rhode Island.

⁷²⁵ *Department of Defense appropriations for 1953.: Hearings before the subcommittee of the Committee on Appropriations, United States Senate, Eighty-second Congress, second session, on H.R. 7391, making appropriations for the National Security Council, the National Security Resources Board, and for military functions administered by the National Military Establishment for the fiscal year ending June 30, 1953, and other purposes*, ii, 1491, xxvi pages, 1030 (1952).

⁷²⁶ *Ibid.*, 1030, 37.

Az offenzív szemlélet lassan helyet kapott a nemzetközi szinten is. Az első NATO tanács ülésén 1949 szeptemberében létrejött a *North Atlantic Ocean Regional Planning Group* Nagy Britannia, Norvégia, Dánia és az USA részvételével.⁷²⁷ Ez a csoport készített „széleskörű támadó jellegű terveket az ellenség fegyveres erői, flottája, bázisai, és kikötői ellen, beleértve ebbe az indítópontok támadását, partraszálló és légideszant műveleteket, illetve támadó jellegű aknásítást.”⁷²⁸

Ugyanakkor a Szövetség a figyelmét a Földközi-tengerről Európa peremterületei fordította. Ahogy Montgomery tábornagy 1951-ben kijelentette, hogy bizonyos hiányosságok miatt Közép-Európában a kontinens védelme kétségesnek tűnt.⁷²⁹ Egy évvel később a szárnyakról és a peremterületekről szóló diskurzus újra feléledt. A NATO ez utóbbiakon zajló műveletekkel számolt Európában, ahogy az megmutatkozott a *MainBrace* gyakorlaton 1952-ben,⁷³⁰ ami hordozóról indított légi csapásokat is tartalmazott szárazföldi csapatok támogatására tengeralattjárók és felszíni hajók elleni műveletekkel együtt. A Navy sarkkörön túli képességeinek hangsúlyozása és másrésről a szovjet összevonások északon, a Kola félszigeten a stratégiai fókuszot tovább vonta észak felé. Palmer leszögezi, levéltári kutatásaira alapozva, hogy Sherman hezitálása a sarkvidéki műveletekkel kapcsolatban még halála után is sokáig befolyásolta a haditengerészetet, hogy elkerülje ezt a területet. Palmer azt is hozzáteszi, hogy Burke admirális elégtelennek találta a megfelelő időjárás előrejelzést azokon a sarki vizeken, amik híresek a rossz időjárásokról, a hordozókkal végrehajtott műveletekhez.⁷³¹ Később azonban a „*déli szárny*” megnyitása után⁷³² a Szövetség sokkal kevésbé kezelte problematikusan a kérdést, hiszen a NATO földrajzi mérete is gyakorlatilag megduplázódott a török és a görög csatlakozással, illetve időközben az amerikai Navy nagysága is kétszeresére nőtt 1952-re. Így az amerikai haditengerészeti tervezés is számolhatott már az Atlanti-óceán északkeleti régióival és a Földközi-tenger keleti medencéjével, mint műveleti területtel.

⁷²⁷ Hastings Lionel Ismay Baron Ismay, *NATO, the first five years, 1949-1954* (1954), 74-75.

⁷²⁸ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 74. Palmer azt állítja, hogy a NAORPG dokumentumokból egyértelmű, hogy a jelentés eredetileg Sherman-tól eredt. *Ibid.*, 111.

⁷²⁹ Rolf Tamnes, "Norway's Struggle for the Northern Flank, 1950-1952," *Western Security: The Formative Years: European and Atlantic Defence 1947-1953* (1947): 218-19.

⁷³⁰ Jonathan Søborg Agger and Trine Engholm Michelsen, "How strong was the "weakest link"? Danish security policy reconsidered," in *War Plans and Alliances in the Cold War* (Routledge, 2013), 250.

⁷³¹ Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*, 76-77.

⁷³² Dionysios Chourchoulis, *The Southern Flank of NATO, 1951-1959: Military Strategy or Political Stabilization* (Lexington Books, 2014).

Bár Palmer meggyőződése, hogy az amerikai haditengerészeti stratégia az 1950-es évek elejére olyan mértékben megváltozott, hogy arculatát veszítette, Hegmann cáfolja ezt a nézetet. Rosenberg professzor témavezetettje 1989-90-ben már több titkosítás alól feloldott dokumentumhoz férhetett hozzá, mint Palmer, és az így tanulmányozott, illetve a korból származó másodlagos források alapján megállapította, hogy a *US Navy* offenzív jellegű stratégiája mindvégig létezett az 1950-es, 1960-as évek folyamán, inkább csak az egyes hangsúlyok változtak. *“A haditengerészet külső kritikákkal és új realitásokkal kellett szembenézzen, időnként a hangsúly eltolódott az offenzív stratégiáról, de a Navy, még a támadó jelleg miatti külső kritikák és belső feszültségek közepette is megtartotta offenzív stratégiáját szervezeti okok miatt;”*⁷³³ ezért amikor a Reagan adminisztráció haditengerészeti koncepciója kialakult, akkor a támadó jellegű stratégia nem a semmiből tűnt fel, hanem már egy ismert és használt megközelítés került a középpontba ismét.

Összefoglalás

Az amerikai haditengerészet íratlan tengerészeti stratégiája, ami 1946 és 1952 között alakult ki különböző küzdelmek árán, nehézségekbe ütközött a haderőnemek közötti küzdelem, a különböző bel- és külpolitikai viharok során. Huntington tanulmánya alapján ez két fő okra vezethető vissza. Az egyik szerint a stratégiai koncepció nem vált a nemzeti stratégia részévé, talán mivel az egyesítési folyamat alárendelte a Navy nézőpontját más fegyveres erők véleményének és az elveszett a kavalkádban. A másik ok az lehetett Huntington szerint, hogy a Navy, illetve stratégiai koncepciója sosem kapott támogatást a közvéleménytől, úgy, mint például a légierő. A haditengerészet stratégiai tervei legfeljebb titkosított iratokként cirkuláltak korlátozott számú szakértő, vagy döntéshozó között. A *Navy* mindig zárt világot alkotott, és Sherman admirális nem tudott eleget tenni ennek feloldásáért, bár főparancsnokként már igyekezett a közvélemény felé is hangot adni a Navy terveiről. Annak a fontosságát is realizálta, hogy a társadalmat felkészítse a háborús tervektől független haditengerészeti stratégiai koncepcióra. A már idézett levél is bizonyítja,⁷³⁴ hogy a *Navy* vezetői tudatában voltak a problémának, a haderőnem és küldetése nem érhető a közvélemény számára és figyelmeztették Shermant a helyzetre. Ezzel kapcsolatban a Navy kezdeményezett egy új kurzust a stratégiai ismeretek és

⁷³³ Hegmann, "In search of strategy: The Navy and the depths of the maritime strategy," 5.

⁷³⁴ Holmes, "Naval Integration Strategy Needs to Be Written in Plain English."

tengeri uralom terén, mert nem voltak megelégedve az elérhető képzésekkel.⁷³⁵ Wylie egyértelműen látta, hogy a tenger feletti uralom nem lehet a végső cél, inkább csak egy eszköz *“a szárazföld felé való terjeszkedés a nemzeti erő katonai, politikai gazdasági diplomáciai és pszichológiai aspektusai, békében és háborúban”*.⁷³⁶ Talán az egyik első személyes erőfeszítés a közvélemény elérésére a stratégiai koncepcióval kapcsolatban Wylie 1953-ban írt másik tanulmánya *„On Maritime Strategy”*, amiben megerősítette, hogy a tengeri uralom nem lehet a végső cél, csak egy folyamat első állomása, ahol a második lépés ennek az uralomnak a kihasználása.⁷³⁷

⁷³⁵ John B Hattendorf, Benjamin Mitchell Simpson, and John R Wadleigh, *Sailors and scholars: the centennial history of the US Naval War College* (Naval War College Press, 1984), 201-02. Charles Moore ellentengemagy, aki már a Brookings munkatársaként tárgyalt Wylie-val, mert a Brookings-ban már kipróbált tapasztalatokkal rendelkezett az ilyen kurzusokról. Moore, interview.

⁷³⁶ Az idézet Palmernek Wylie-val készített interjújából való 1989-ből: Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*. “

⁷³⁷ Wylie Jr, "On Maritime Strategy."

VII. HUNTINGTON TENGERI STRATÉGIÁJÁNAK TOVÁBBÉLÉSE

Az amerikai haditengerészet vezetői világosan látják, a XXI. század harmadik évtizede új kihívások elé állítja a haderőnemet, ez környezet a Huntington tanulmányt az egyik leggyakrabban idézett írássá teszi egy új stratégiai koncepció felé vezető úton, aminek az igénye a Biden kormányzat első pár hónapjában már több formában is megfogalmazódott. Ennek az új iránymutatásnak az igénye világosan látszik az új, 2020 decemberében kiadott többdimenziós (multidomain) tengeri haderőnemnek szóló amerikai haditengerészeti stratégiában, ami már meg is nevezi a növekvő orosz és kínai hadi potenciált, mint a „*két jelentős fenyegetést, amelyek veszélybe sodorják a jelenleg szerte a világban megtalálható békét és jólétet.*”⁷³⁸

Az értekezés utolsó fejezete arra kíván kitérni, Huntington írása milyen módon élt, él illetve hat tovább az amerikai haditengerészet stratégiai irány keresésében ebben a gyorsan változó környezetben. A haderőnem kissé befelé forduló magatartása a tanulmány utóéletében is tetten érhető a nyolcvanas évekig, mert a megjelenése utáni két és fél évtizedben sporiadikusan tűnik csak fel, elsősorban a *Navy Proceedings* hasábjain, azonban olyan jelentős szerzők írásaiban, akik nagy hatással bírtak a haderőnemen belül. Wayne P. Hughes⁷³⁹ sorhajókapitány tengerésztisztek számos generációjára volt nagy hatással és teoretikai munkája is jelentős. Michael McDevitt⁷⁴⁰ ellentengernagy a mai napig aktív elemző munkát folytat a CNA⁷⁴¹ berkein belül. John F. Lehman⁷⁴² miniszter

⁷³⁸ Department of the Navy, *Advantage at Sea*, 1 (Washington: Department of Navy, 2020).

⁷³⁹ A 2019-ben elhunyt tengerésztiszt imponáló életutat tudhatott magáénak. "Hughes, Wayne P," *Phalanx* 53, no. 1 (2020).

⁷⁴⁰ A CNA mai munkatársa az olvasói levelek rovatban méltatja Huntington tanulmányát. Egy 2021 március 18.-án keltezett, a szerzőnek címzett levelében a kor legjelentősebb stratégiai írásának nevezi és kifejti, hogy a vietnami háborúban is ezt a stratégiai koncepciót követte az amerikai haditengerészet. (lásd: Kemény János, "A második indokínai háború geostratégiai háttere," *Rubicon* 30, no. 2-3 (2019).) A disszertáció lezárásának időpontjában, 2021 március 24.-én látott napvilágot egy interjú McDevittal a '80-as évek haditengerészeti stratégiai változásairól. "MIKE MCDEVITT ON THE STRATEGIC STUDIES GROUP AND CONNECTING STRATEGY WITH PROGRAMMING," 1980S MARITIME STRATEGY SERIES, 2021, utolsó hozzáférés március 25., 2021.

⁷⁴¹ "Rear Admiral Michael McDevitt," Bibliography, Center for Naval Research, 2021, utolsó hozzáférés április 13, 2021, https://www.cna.org/experts/McDevitt_M.

⁷⁴² Lehman, *Aircraft carriers: the real choices*, 15,35. Lehman egy magánlevélben elmesélte, hogy a hetvenes évek elején olvasta először a Huntington tanulmányt és Strausz-Hupé mellett a harvard-i tudóst tekintti mentorának. Lehman. Lehman egy 2020 decemberében megjelent kötet előszavában úgy fogalmaz, hogy a jelen hatalmi versengés nagyban hasonlít a hidegháború végéhez, sőt a második világháborúhoz is. Ugyanakkor az amerikai szellem ismét felül fog kerekedni. Minden nehézség ellenére rendelkezésre áll az ismételt győzelemhez, ami kell, csak egy letisztult haditengerészeti stratégiára van szükség. Henry J Hendrix, *To Provide and Maintain a Navy: Why Naval Primacy Is America's First, Best Strategy* (Annapolis: Focsle Llp, 2020), x.

pedig a *600-ship Navy* koncepció megalkotója és végigharcolója volt a hidegháború utolsó évtizedében ő talán az első, aki külön kötetben említi az írást.⁷⁴³ A Szovjetunióval való vetélkedés végét követő korszakból három, eltérő jellemzőkkel bíró, de a maga nemében jelentős dokumentum került kiválasztásra. Szerzőik úgy döntöttek, hogy a jelenlegi tengeri stratégiát a Huntington által 1954-ben létrehozott struktúrán keresztül szemlélik. Ez utóbbi három írat reprezentatív, bár számos más dokumentum is választható lett volna a harvard-i tudós klasszikus írása időtlenségének szemléltetésére, mivel népszerűsége nem csökkent le újra-felfedezése, az 1980-as évek tengeri stratégiai reformjai óta. Ezt nagyon jól példázza, hogy a 2020 áprilisában megjelent „*Naval Doctrine Publication 1, Naval Warfare*” publikáció is Huntington tanulmányából választott idézetet.⁷⁴⁴

A disszertáció finalizálásának (2021 március vége, április eleje) idejében két lényeges eseményre is sor került Huntington írásának aktualitása szempontjából. Az egyik a fentebb már említett *The American Sea Power Project Series* (Az amerikai tengeri hatalom projekt sorozat) *US Naval Institute* honlapján. A szerkesztők a célja: „*a nagyhatalmi verseny feléledésével azonban vissza kell térni a stratégiai gondolkodáshoz arról, hogy mit jelent az Egyesült Államok számára tengeri nemzetnek lenni, és hogy a haditengerészet miként támogatja a nemzeti hatalmat. Az American Sea Power Project megtestesíti mindazt, amit a Naval Institute képvisel ebben az alapvető kérdésben*”.⁷⁴⁵ A projekt jelenlegi, kezdeti fázisában (2021 március vége) három a korábbi évtizedekből származó írás képezi részét, és ezekből az egyik Huntington tanulmánya, ami jelzi az írás fontosságát az intézmény szakértőinek szemében.

Egy másik intézmény is, *The Center for International Maritime Security*, CIMSEC (Nemzetközi Tengeri Biztonsági Központ) korábbi stratégiai válaszok segítségével igyekszik a jövő hadászati megoldásait megtalálni az újra élesedő nemzetközi környezetben. Az 1980-as haditengerészeti stratégiai sorozat a Reagan kormányzat tengerészeti haderőfejlesztésének vezető személyiségeinek interjúi segítségével azt szeretné kideríteni, a haditengerészet „*hogyan tekint a tengeri stratégiára*

⁷⁴³ Az amerikai felszíni flotta elhelyezkedése a korban: Térképek, táblázatok: 4. ábra.

⁷⁴⁴ Navy Warfare Development Command, *Naval Warfare*, vol. 1, Naval Doctrine Publication, (Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 2020).

⁷⁴⁵ "The American Sea Power Project Series," US Naval Institute, 2021, utolsó hozzáférés március 26., 2021, <https://www.usni.org/american-sea-power-project>.

a nagyhatalmi verseny összefüggésében,”⁷⁴⁶ utalva ezzel a haditengerészeti stratégia körüli újra fokozódó érdeklődésre az újra felerősödő ellentétekre Oroszország és Kína viszonylatában. A sorozat Peter Swartz és John F. Lehman visszaemlékezéseivel kezdődik, akik bevallottan Huntington írására alapozták munkájukat a hidegháború végén a stratégiai válaszok kialakítása terén.

Végezetül fontos megemlíteni Elaine Luria kongresszusi képviselő 2021 márciusának végén kelt nyílt levelét Biden elnöknek, egy új haditengerészeti fókuszú nemzeti stratégia kifejlesztése érdekében.⁷⁴⁷ Luria húsz éves haditengerészeti karrier után került be az amerikai Kongresszusba és az évszázad harmadik évtizedének kezdetén, a „nagy hatalmi versengés” („great power competition”)⁷⁴⁸ egy új fejezetéhez érkezve arra biztatja az amerikai haderő legfőbb parancsnokát, hogy erre a kihívásra a legalkalmasabb válasz egy új, haditengerészeti alapokon nyugvó stratégia kialakítása. A képviselő sürgeti a szolgálatból kivont egységek újra szolgálatba állítását és egy új hajóépítési program beindítását, amivel talán elkerülhető a Csendes-óceánon kialakulni látszó krízis.⁷⁴⁹

A levél végén Luria kéri az elnököt egy új haditengerészeti fókuszú nemzeti védelmi stratégia (National Defense Strategy) rögtön megalkotására, és a szerző Huntington szavait idézi "egy haderőnem alapvető eleme a célja vagy szerepe a nemzeti politika végrehajtásában... Ha egy haderőnemnek nincs ilyen koncepciója, céltalanná válik, különféle ellentmondó és zavaros célok között bolyong ..." ⁷⁵⁰

VII.1. "NEMZETI POLITIKA ÉS A POSZT-SZISZTEMIKUS HADITENGERÉSZET."

Egy nemrégiben megjelent tanulmány,⁷⁵¹ amelyet 2013-ban tett közzé a *Naval War College Review*-ban Robert C. Rubel, szintén Huntington írásával foglalkozik, és nagy

⁷⁴⁶ "1980's Maritime strategy series," Center for International Maritime Security, 2021, utolsó hozzáférés március 28., 2021, <https://cimsec.org/1980s-maritime-strategy-series/>. A szervezet honlapja egyébként számos stratégiai témájú sorozatot gondoz, ezek túlnyomó többsége idéz Huntington tanulmányából.

⁷⁴⁷ Luria, "Rep Luria Letter to President Biden on Maritime-centric National Defense Strategy."

⁷⁴⁸ Command, *Naval Warfare*, 1, 29.

⁷⁴⁹ A levél teljesen egybeesik Hendrix fent említett új könyvének üzenetével.

⁷⁵⁰ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 483.

⁷⁵¹ Rubel, "National policy and the post-systemic navy." Robert C. Rubel jellemző képviselője a haditengerészet szellemi "elitjének." Haditengerészeti pilótaként szolgált, majd harminc aktív év után 13 évet töltött a *Naval War College*-ban, ebből nyolcat a *Center for Naval Warfare Studies* kar dékánjaként.

tiszteletet mutat az eredeti mű iránt. Valójában nem kínál részletes elemzést, ennek ellenére ez Huntington tanulmányának mindmáig a legátfogóbb vizsgálata. Inkább az írás új megértésével próbálkozik, frissítve és átültetve Huntington üzenetét a XXI. századba majdnem hetven évvel annak megjelenése után. A haditengerészet jelenlegi és viszonylag közeli jövőbeni szerepeinek meghatározására irányuló elméleti kísérlet azért is fontos, mivel a terület egyik vezető kutatója írja, aki jelentős gyakorlati tapasztalattal is rendelkezik 30 éves szolgálata után. Huntington írásának jelentőségét az a tény jelzi, hogy Rubel teljes gondolatmenete az 1954-es tanulmány által lefektetett elméleti alapokra épül. Az írás tulajdonképpen Huntington gondolatmentének kiterjesztéseként is értékelhető, amit a következő évszázadra alkalmaznak. Azt is meg kell jegyezni, hogy Rubel egyértelműen olyan közönséggel kommunikál, akik a haditengerészethez kötődnek, mivel meg sem próbálja szélesebb keretrendszerbe állítani a tanulmányt, nem köti Huntington más műveihez, nem is próbálja a tanulmányt történelmi perspektívájába helyezni, amik nélkül annak valódi jelentősége könnyen elmulasztható.

Rubel az Alkotmányból indul ki, amely állandó haditengerészetet ír elő háborúban és békében, tehát a szerző feltételezi, hogy az Egyesült Államok alapítói úgy vélték, hogy a haditengerészet létezése elengedhetetlenül szükséges az újszülött ország hatalmának és befolyásának gyakorlásához. Azt mondja, hogy az alapító atyák szerint a haderőnem megszakítás nélküli működéséhez szükséges, ez azt jelenti, hogy létezésének elengedhetetlennek kell lennie a Köztársaság hatalomgyakorlásához. Ha igen, az utasításból három figyelmeztetést kell levezetni.

Az első Rubel szerint meglehetősen nyilvánvaló, bár a közvéleményt és magát a haditengerészetet is emlékeztetni kell. Az elmúlt nagyjából két évszázad tengeri sikerei, a két megnyert világháború, és az elmúlt száz év amerikai haditengerészeti dominanciája nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a haditengerészeti műveletek csak győzelemmel végződhetnek.⁷⁵² A második az, hogy bár a haditengerészet az ország politikájának és érdekeinek eszköze, nem precíziós, és nem helyettesíti a döntéshozók körültekintő megfontolását és tárgyalásait. A haditengerészet megléte kiszélesíti a stratégiai alternatívák spektrumát, de nem helyettesíti az politikusi egyéniséget, nem pótolja az államférfiak hiányát.⁷⁵³ Rubel tanulmányában említett harmadik figyelmeztetés a tengeri

⁷⁵² Ezzel hozható párhuzamba a haderőnemnek 2021-ben indított információs kampánya a *US Naval Institute* kezdeményezése nyomán. "The American Sea Power Project Series."

⁷⁵³ Rubel az 1996-os tajvani haditengerészeti műveleteket hozza fel példának, amik akaratlanul is egy Kínával való fegyverkezési versenyhez vezettek. "Distant horizons," *The Economist*, 2009-04-23T00:00:00Z., 2009.

haderőnem kontextusára vonatkozik, ami segít az amerikai befolyás partra vetítésében, ahol csak ez a politikusoknak szükséges, mindazonáltal a haditengerészet fegyvernemei egy nagyobb rendszer integrált részei, amik együtt egy nagyobb, összetettebb egészet alkotnak.

E bevezetés után Rubel átértékeli Huntington egész tanulmányát, megtartva az eredeti struktúráját, számos példát hoz azon fő tételének bizonyítására, hogy az amerikai haditengerészet az USA tengerentúlra történő erőketítésének eszköze. Ezután tovább bővíti az elméletet a haditengerészet új, hidegháború utáni rendszerszintű felfogásának ismertetésével, és egy lépéssel tovább vizsgálja az új XXI. századi forgatókönyveket, bevallva, hogy Huntington szándékai az 1954-es írás idején különbözőek voltak. Így Rubel azt állítja, hogy stratégiai koncepciókat kínál a lehetséges jövőbeni forgatókönyvekhez megerősítve Huntington megállapítását, miszerint egy haderőnem küldetését újra kell értékelni és át kell alakítani a változó geopolitikai valóság igényei szerint. Majd továbbviszi az 1954-es tanulmányban megfogalmazott alapok gondolatmenetét Huntington örökségének példája és szellemisége nyomán.

Rubel munkája lényeges szempontunkból, mert megmutatja, az eredeti Huntington tanulmány hogyan befolyásolja a haditengerészet mai gondolkodását. Ezért fontos a részleteinek és a következtetések elemzése, mert így felismerhető az eredeti paradigma a fejlődésben. Tehát, a bevezetés és az írás pontos fókuszának tisztázása után, – milyen módon is tér el napjainkban a környezet általános összefüggése az eredeti tanulmánytól, – Rubel leírja azokat a korszakokat, amelyeket Huntington már megkülönböztetett, de új perspektívából, és azt vizsgálja, a haditengerészet hogyan szolgálta az amerikai erőketítést a tengerek mentén.

Rubel úgy véli, hogy a Hamilton által fémjelzett korszakban az a többé-kevésbé egyértelmű felismerés uralkodott, hogy az európai hatalmak között fennálló verseny hatással lehet az újonnan alakult USA kereskedelmi kilátásaira, és az amerikai haditengerészeti bevetések még a nyugati féltekén is befolyást teremthetnek Európában. Erre a következtetésre jut, amikor Hamilton New England kereskedelmi érdekeiről szóló írását idézi, miszerint a haditengerészet felállítása kedvezően befolyásolná az európai államokat az USA irányába, mert egy jelentős méretű haditengerészet döntő lehet minden vitában, ha bármely külső hatalmat támogat: *„Könnyen érzékelhető lesz, hogy egy ilyen*

A példa még relevánsabb, ha figyelembe vesszük a növekvő, részben tengeri feszültséget az USA és Kína között.

kedvező helyzet lehetővé teszi számunkra, hogy nagy előnnyel alkudozzunk a kereskedelmi kiváltságok miatt. Az árat nemcsak a barátságunk, hanem a semlegességünk is meghatározná. Az Unióhoz való állandó csatlakozással reménykedhetünk abban, hogy egész idő alatt Európa döntőbírójává válhatunk a világ ezen részén zajló versenyeken, ahogy érdekünk diktálja."⁷⁵⁴ Amint azt a szerző magyarázza, valószínűleg nem Hamilton századában, de ez az instrumentális logika minden bizonnyal meghozta gyümölcsét, akár az 1812-es brit háborúban, vagy, amikor Nagy-Britanniát visszatartotta attól, hogy a polgárháború alatt segítse a déli államokat.

Hasonló módon ez az általános stratégiai koncepció, ami a Hamilton-korszakban keletkezett, de nem feltétlenül került megfogalmazásra, később egészen a spanyol-amerikai háborúig érvényesült. A nemzet korlátozott tengeri erejének kihasználását jelentette, főleg a nyugati féltekén, befolyásolva az európai eseményeket, valamint védelmezve és támogatva az amerikai kereskedelmi érdekeket szolgáló tengerészeti expedíciók sorát.

A mahan-i korszakban más tényezők szolgáltak a tengeren túli történések amerikai érdekeknek megfelelő befolyásolásához. Ennek a szakasznak az első lendületét Mahan 1890-ben megjelent munkája a „*The Influence of Sea Power upon History 1660–1783*” című kötet koncepciója adta, illetve annak széles körben olvasott bestsellerré válása. A könyv alapvetően megalapozta annak elméletét, hogyan hozhatók létre kék-vízi flották, és az amerikai-spanyol háború sikere már biztosította a tengerentúli javakat, amelyek olyan nemzeti érdekeket teremtettek, amiket meg kellett védeni a rivális geopolitikai figyelem ellen. Majdnem három évtizedig a Hamilton korszak maradvány jelensége megmaradt a semlegesség formájában, amiről aztán a központi hatalmak elleni hadüzenet után gyorsan meg is feledkeztek. Az első világháború befejezése után ugyanazt a *US Navy*-t használták fel az erők kiegyensúlyozására Európában, és aminek köszönhetően csak két az amerikai haditengerészettel összemérhető haditengerészet maradt az egész világon.

Rubel úgy véli, hogy a tengeri uralom az amerikai haditengerészeti eszköztár egy elemévé vált a korszakban, ami aztán a második világháborúban elérte apoteózisát. A tengeri uralom megvalósításával az Egyesült Államok képes volt legyőzni a tengelyhatalmakat az ipari termelés tekintetében, és később az európai események

⁷⁵⁴ Cynthia Clark Northrup and Elaine C Prange Turney, *Encyclopedia of Tariffs and Trade in US History: Debating the issues: selected primary documents*, vol. 2 (Greenwood Publishing Group, 2003), 29.

irányítójává is vált, de már közvetlenül a saját katonai ereje révén, nem egy európai hatalom számára biztosított erőfölény segítségével. A haditengerészeti erő által biztosított erőfölény felhasználásával az USA-nak sikerült létrehoznia a globalizáció kereteit és feltételeit megteremtő *Bretton Woods* megállapodást, aminek rendszerében az amerikai kereskedelem már könyörület nélkül ki tudta használni teljes potenciálját.⁷⁵⁵

Huntington írásában a harmadik korszakot transzocéáninak nevezi, de Rubel módosítja a nevet, és a harvardi tudós után Huntington-korszaknak hívja. Idézi az 1988-ban megjelent „*Seapower in Global Politics 1494–1993*”⁷⁵⁶ című könyv megállapítását, ami azt kutatja, hogy szoros összefüggés van-e a tengeri uralom és a nemzeti hatalom között. Az eredmények alapvetően megerősítették a szerzők elméletét, amely szerint a modern világrendszerben a világhatalmak tengeri (vagy óceáni) hatalmak voltak, és gyakorolták a tengeri uralmat. A kötet második felvetése, aminek bizonyítása a kutatásaik végén került sor, drámainak mondható: "*A világban betöltött vezető szerep változásai összefüggenek a tengeri hatalom megoszlásának váltoásaival.*"⁷⁵⁷ A kijelentés jelentőségét és következményeit valóban nem lehet túlbecsülni.

Rubel számára a kötet első bizonyított elmélete fontos, mivel megmagyarázza, hogy az USA hogyan használta a szinte korlátlan tengeri uralmat közvetlenül vagy katonai erőinek a tengeren keresztül való mozgatásával, és az egyik kimagasló hatalommá vált. Mivel ellenfeleként a Szovjetunió szárazföldi hatalom volt, ez a valóság a haditengerészet új eszközét hívta életre, befolyásának kiterjesztését az eurázsiai kontinens parti menti vizeire, vagy ahogy Spykman nevezte: a „*World Island*” peremvidékére, amik stratégiaileg fontos területek, bár politikailag többnyire instabilak. A haditengerészet ennek kapcsán különleges feladatokat kapott a koreai vagy vietnami regionális harcok megfékezésében. A hidegháború éveiben alkalmazott repülőgép-hordozók és más haditengerészeti erők a kétpólusúság eszközei voltak az Egyesült Államok és szövetségesei illetve a szovjet és kínai fenyegetés között ennek a peremterületnek különböző helyszínein. Rubel e tengeri stratégia sikerét abban látja, hogy végül a Szovjetunió összeomlott.

A következő korszakot Rubel a hidegháború után szisztemikusnak nevezi, ahol az amerikai tengeri uralom megmaradt a még létező hotspotokban és látens vagy kisebb

⁷⁵⁵ A megállapodás egyik megalkotója Leo Pasvolsky, Huntington főnöke a Brookings Intézetben.

⁷⁵⁶ George Modelski and William R. Thompson, "Seapower and Global Politics," in *Seapower in Global Politics, 1494–1993* (Springer, 1988).

⁷⁵⁷ *Ibid.*, 17.

konfliktusokban, amikben szükség volt az előretolt haditengerészet jelenlétére és interakcióra, de már a hidegháborús eszközrendszer nélkül. Az amerikai részvétel még hangsúlyosabbá vált a nemzetközi rend normáinak érvényesítésének szükségességével együtt. A szerző itt Clausewitzra és a győzelem csúcspontjának elméletére hivatkozik abban az értelemben, hogy egy győzelem esetén, legyen az bármennyire is döntő jelentőségű, kell lennie annak a pontnak, amikor az védekezővé válik, mert a siker eredményeit meg kell őrizni. Így a hidegháború utáni haditengerészeti erők átálltak az rendfenntartói feladatok ellátására, és fő szerepük a demokrácia védelme lett. A tervezés a lator államokra összpontosított, aminek következménye volt, hogy a haditengerészeti erő kivetítése még mélyebbre nyúlt a szárazföld belseje felé, sőt maga a *Navy* is szárazföldi erők támogatásának tekinthetett a konfliktusokban való részvételét, Kuvaitban, Afganisztánban, és Irakban.

Az új helyzetben, különösen a szeptember 11.-e után a *Navy*-nek és a parti őrségnek azt a következtetést kellett levonnia, hogy a rendelkezésre álló hajók száma egyszerűen nem elegendő az USA partvidékének védelméhez, ezért radikálisan új koncepciót kellett kidolgozni. A megoldás a már meglévő tengeri partnerségek létrehozása vagy megerősítése volt, valamint egy újonnan megfogalmazott egyetemes tengeri misszió kidolgozása, amelynek célja a kereskedelem és a biztonság globális rendszerének védelme.⁷⁵⁸

A hidegháború utáni helyzet kodifikációja újszerű volt, ennek ellenére olyan helyzetet írt le, amely már létezett és működött a Szovjetunió összeomlása óta. A status-quo-t egyetlen geopolitikai szereplő sem fenyegette, a nyugati liberális kereskedelmi rendszer globálissá vált. Az egymásrautaltság egyre jobban fokozta a gazdaságra gyakorolt hatását, és a haditengerészet szinte globális közbiztonsági szervezetté vált. Ezt a szerepet jól tükrözi a *Navy* toborzásában használt reklámszlogen: „*Globális erő a jóért*”⁷⁵⁹. Ebben a globalizált világban az USA érdekei bonyolultan fonódnak össze és több közvetítőn keresztül válnak egységes struktúrává, ezért állítja Rubel, hogy a jelenlegi tengeri stratégia kidolgozása tulajdonképpen egyfajta hit gyakorlása.

Ebben a korszakban a reagáló készség az új kulcsszó, amire a haditengerészetnek szüksége van, hogy a lehető leggyorsabban reagálhasson a hirtelen felmerülő igényekre

⁷⁵⁸ Navy, Corps, and Guard, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower."

⁷⁵⁹ A szlogent 2009 és 2015 között használták. "Navy Abandons 'Global Force for Good' to Broaden Appeal," Military.com, 2015. "A *Global Force for Good*." Utolsó hozzáférés 2020 szeptember 12.

vagy kihívásokra. Ezek lehetnek katonai jellegűek, például: a második öbölháború, vagy természeti katasztrófavédelmi erőfeszítések, pl.: Indonéziában vagy Japánban a szökőár következményeinek felszámolása. Az USA, mint status quo állam, érdekeit a meglévő hatalmi egyensúlyban és a napi stabilitásban találja meg, haditengerészetét az instabil világban tovább használja arra, hogy megvédje befolyását és megoltalmazhassa azokat a szövetségeseit, akiket más hatalmak veszélyeztethetnek.

Ezután Rubel folytatja a szisztemikus korszak késői szakaszának részletezését, amelyben a haditengerészet megpróbálta végrehajtani a 2007-es „*Cooperative Strategy for 21st Century Seapower*.”⁷⁶⁰ miközben a tengerészgyalogság komoly szárazföldi feladatokat kapott a „terror elleni háború” elnevezésű kampány részeként Afganisztánban és Irakban. Ez a szerző véleménye szerint új válságot okozott a haditengerészet életébe. Számos eszköz elhasználódott, elérte élettartamának végét, a haditengerészetnek ismét komoly anyagi segítségre lenne szüksége, de megint csak nem világos, hogy ezt milyen indoklással kaphatná meg. Nem egyértelmű sem a szerző, sem a haderőnem számára, milyen új irányt kell vegyen az új stratégia. Valójában nagyon hasonló helyzet alakult ki a Navy számára, mint a múlt század ötvenes éveinek elején, amikor Huntington megírta tanulmányát.

A globalizáció számos új kereskedelmi kapcsolatot, kölcsönös függőséget hozott létre, de a gazdaság földrajzi változásainak nemcsak nyertesei, hanem vesztesei is vannak. Helyenként gazdagság jött létre, másutt pedig új sebezhetőségek merültek fel, ennek ellenére a tendenciát természetesnek tekintették, amit nem lehet nagyon lehet elkerülni. Az Egyesült Államok, mint a föld legjelentősebb gazdasági hatalma és a *Bretton Woods*-i megállapodás fő megalkotója, nyilvánvalóan a meglévő rendszer szolgálatába fogja állítani a haditengerészetét. Azok az országok, amelyek sikerült csökkentsék a gazdasági és társadalmi szakadékot helyzetük és a fejlett világ között, növekvő hatalmuknak megfelelően nagyobb beleszólást igényelnek a nemzetközi ügyekbe. Rubel szerint elengedhetetlen, hogy megkíséreljék szocializálni ezeket az országokat és meggyőzzék őket arról, hogy érdekeiket akkor szolgálják a legjobban, ha a “szabályok” szerint játszanak. Ennek a szocializációs folyamatnak fontos eleme lehet a tengeri együttműködés nemcsak azáltal, hogy kibővíti a globális tengeri partnerséget, amelynek középpontjában a tengerek biztonsága áll a terroristák és bűnözők ellen, hanem a szokásos együttműködésen alapuló politikai konszenzus terén is. Ebben az

⁷⁶⁰ Navy, Corps, and Guard, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower."

összefüggésben az előretolt alkalmazást felváltja az előretolt partnerség, ahol a partnerek együtt tartják fenn a globális stabilitást.

Mindazonáltal vannak olyan jelek, amelyek arra figyelmeztetnek, hogy a globalizáció esetleg lassan a végéhez közeledik. Rubel az új tengeri együttműködés erőszakos oldalát említi, mivel mindig vannak olyan résztvevők, akiknek erős válaszokra van szükségük, és akiket meg kell győzni, hogy a szabályok nem módosulhatnak az érdekeik szerint. Az elrettentésnek hiteles katonai erőn kell alapulnia, aminek két aspektusa van. Az első szempont az ilyen erő „használhatósága”, más szóval, a tényleges használatának politikai költségei és kockázatai elég alacsonyak-e ahhoz, hogy egy amerikai elnök az adott körülmények között zöld utat adjon neki. A hitelesség második aspektusa a hatékonyság: megállapítható-e, hogy a harci erő felhasználása esetén valóban megzavarják az agresszor terveit és céljait? Rubel tovább vizsgálja a hatékonyságot, és két alkategóriára bontja, hogy képes-e behatolni a védelembe, és ha igen, tud-e bármi stratégiailag hasznosat elérni. Elmagyarázza a különbségtételt, aminek a megoldása a távoli csapásmérés, de nem csak a parti célokra, hanem hajókra és a tengeri infrastruktúrára irányozva. A fentebb említett megszorító intézkedések és a szigorú költségvetési korlátozások miatt ezt a precíziós képességet anélkül szeretné elérni, hogy nagyobb tengerentúli infrastruktúrát használnának, vagy akár fel kellene használni hozzá az anyaország hatalmas ipari tartalékait. A védelmi rendszerek folyamatos fejlesztése révén ezeknek a precíziós fegyvereknek mindenképpen élen kell járniuk a hatékonyságban. Ugyanakkor, ha a haditengerészetnek más haderőnemekkel együttműködve sikerül ilyen agresszió gátló képességet kiépítenie ezekre a fegyverekre alapozva, akkor sikeresen megakadályozhatják, hogy az elégedetlen országok katonai eszközökkel próbálják megdönteni a nemzetközi rendet.

A távoli csapásmérés másik, a szerző által említett alternatívája a „*boots on the ground*”, visszatérve a tengeri gyökerekhez, ahogyan azt a tengerészgyalogság igyekszik megvalósítani. A kifinomult precíziós fegyverek fejlődése és azok elrejtésének képessége miatt egyre nehezebb a parti területeket biztonságosnak nyilvánítani a partraszálló műveletek számára, ezért egyelőre nem világos, hogy a tengerészgyalogság milyen szerepet fog játszani hiteles harci erőként az USA befolyásának érvényesítésére. Mivel az amerikai közvélemény nagyon érzékeny az amerikai életek elvesztésére, a döntéshozók az elmúlt évtizedben kizárólag távoli csapásmérésekhez folyamodtak, de Rubel megjegyzi, hogy léteznek amerikai kezdeményezések ezek kiváltására.

Végül pedig a szerző foglalkozik az elkövetkező évek lehetséges szituációival, amikor a fennálló rendszer elemeire esik szét, a korábban demokratikus kormányok engedelmeskednek autoriterebb rezsimeknek, legyenek azok akár vallásiak, akár világiak. Egy ilyen széttagolt világban az amerikai érdekek úgy működnének, mint egy összetartó erő, amely összefogja a maradványrendszert, és ahol a haditengerészetnek hasonló szerepe lenne, mint a szisztémikus korszakban. Ez lenne a globális erő, ami biztosítja a közbiztonságot és enyhíti a transznacionális bűnözés és terrorizmus által okozott károkat. Bizonyos kulcsfontosságú pontokon elrettentést képes végrehajtani, és széles körű módon kapcsolatba léphet a barátságos nemzetekkel, biztosítva valamilyen biztonsági ernyőt, ha agresszív, tekintélyelvű szomszédai vannak. Valószínűleg az alkalmazás helyszíne nem korlátozódik az eurázsiai partvidékre, hanem epizódyszerűen magában foglalhatja a földgömböt. Az USA több mint két és fél évszázados haditengerészeti történetét tekintve, Rubel úgy véli, hogy a Navy általánosságban a kiterjedt stratégiai szétszóródást alkalmazta, kivéve a mahan-i korszakot, ami az ország küldetéstudatát tükrözte. Mivel ez hallgatólagosan jelzi a tenger uralmat, emellett a széleskörű és kitartó előtolt jelenlét a világ számára bizonyítja, hogy az amerikai részvétel a regionális ügyekben természetes, és bizonyos mértékű legitimitást hordoz vezető pozíciójából fakadóan.

Írásának összefoglalásában Rubel a haditengerészet jövőbeli stratégiai feladatait elemzi, megerősítve, hogy minden lehetséges leírt jövőbeni helyzetben a haditengerészet előretolt és szétszóró műveletei az USA aktuális érdekeit és véleményét kulcsfontosságú módon fejezhetik ki. Bár a diszperzió önmagában kockázatot hordozhat, ha az ellenfélnek sikerül az USA-nál lényegesen nagyobb erőt összpontosítania egy adott helyre, az ilyen esetekben az a tanulság, hogy a stratégiai haditengerészeti szétszóródás egy poszt-szisztémikus korszakban szükségessé teszi, hogy az egyes erők képesek legyenek sikeres harcot folytatni a tengeri helyi ellenőrzéséért a modern technológiai körülmények között, és hogy a széles körben szétszóró csoportok képesek legyenek elég gyorsan végrehajtani a koncentrációt a helyi fölény megteremtéséhez.

Rubel nem zárkózik el a flotta jelenlegi körülmények között legfontosabb hadihajóinak elméleti kérdésétől. Példákat is említ, amikor a mai kor legfontosabb hajóit, a repülőgép-hordozókat a mai „*ágyúnaszád diplomáciában*”⁷⁶¹ alkalmazzák. Ezeknek a

⁷⁶¹ Gunboat diplomacy: a külpolitikai nyomásgyakorlás egyik eszköze, amikor a haditengerészettel, illetve az azzal való fenyegetéssel érnek el diplomáciai sikereket.

hajóknak a létrehozása nagy elkötelezettséget igényel egy nemzet részéről, és alkalmazásuk mindig nagy szerepet játszik az adott ügyben, ugyanakkor nagy kockázatot is jelentenek. Abban az esetben, ha egy akna vagy torpedó komolyan károsítja, illetve tönkretesz a hajótestet, ami technikailag és anyagi tekintetben is hatalmas értéket illetve, egyszerre hatalmas hírnevet is jelent, akkor egy egész hajóosztály reputációja kerülhet veszélybe. Felhasználásuk tehát nagy felelősséget igényel. A technológia folyamatosan fejlődik, és áruk egyszerűen túl magas ahhoz, hogy egyik vagy másik jövőbeni konfrontációban kockáztassák, a poszt-szisztemikus világ még labilisabb helyzeteire ez fokozattan igaz.

Az amerikai erő kivetítés és így az amerikai érdekek gyakorlásának jövője szempontjából fel kell tenni a kérdést, hogy milyen egyéb eszközökkel lehet gyakorolni a hatalmi befolyást. Míg a szisztemikus korszakban ezt a kérdést nem lehet relevánsnak tekinteni, egy elképzelt, meglehetősen széteső, poszt-szisztemikus világban azonban már foglalkozni kell a kérdéssel. Ma Rubel úgy véli, hogy a rugalmasság, a megfizethetőség nem elegendő ahhoz, hogy a haditengerészet elforduljon a legfontosabb hajótípustól. Logikus és jól kifejtett válaszokra van szükség, hogy más alternatívák miként képesek felváltani az erőket kivetítésnek ezt a formáját.

Egy feltételezett poszt-szisztemikus korszakban, ahol az anyagi megszorítások és a pozíciók esetleges feladása egybeeshet új hatalmak térnyerésével, a haditengerészet szerepe jelentősen megváltozhat az amerikai befolyás fenntartásában. Ahogy Huntington írta a transzocéáni korszakról, poszt-szisztemikus időben hasonló módon a haditengerészet lehet olyan erő, amely előretolva összefogja Amerika szövetségeseit és szövetségei rendszereit a tekintélyelvű ellenfelek fenyegetései ellen. A történelem története során Amerika egyfajta morális küldetést teljesített gyakran távol az amerikai kontinentstől, ezért kevés esély van egy olyan stratégiai bevetési lehetőségre, amely az amerikai haditengerészeteket az otthoni vizeken tartja. Valószínűleg a poszt-szisztemikus amerikai haditengerészetnek készen kell állnia arra, hogy harcolva érje el a stratégiaileg fontos vizeket, és majd küzdjön az ottmaradásért. Akkor fogják hívni, amikor a régi hatalmi egyensúly elvész és új fenyegetések merülnek fel. Fel kell készülni arra, ami az amerikai haditengerészet történetében még soha nem történt meg, hogy nem lesznek olyan stabil területek, amelyek fókuszpontként szolgálhatnak.

Írásának végén Rubel visszatér Huntingtonhoz, mint referenciaponthoz, aki tisztázta a haditengerészet stratégiáját a hidegháború kezdetén, és ettől kezdve az

elkövetkező három és fél évtizedben a fiatal kutató által megfogalmazott tengeri stratégiai koncepció iránymutatóként szolgált a döntéshozók és a haditengerészeti haderőnemek tagjai számára egészen a korszak végéig. Nem véletlen, hogy azok a stratégiák és elméleti szakemberek, akik megpróbálják meghatározni, hogy milyen haditengerészetre lesz szüksége a világ leghatalmasabb országának az elkövetkező évtizedekben, a XXI. század első felében, Huntington tömör, de nagyon gazdag tanulmányához nyúlnak vissza, ami fókuszpontként még mindig iránymutatót tud nyújtani a haderőnem és az egész kormányzat számára.

VII.2. AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZET ERŐKIVETÍTÉSE MA, NOC 2010

A haditengerészet 2010-ben is kiadta négyévente esedékes műveleti koncepcióját a „*Naval Operations Concept 2010*” (NOC 2010)⁷⁶² kiadványban, ami a 2007-ben kiadásra került haditengerészeti stratégia⁷⁶³ voltaképpen értelmezését igyekezik elősegíteni.⁷⁶⁴ A minden addiginál hosszabb NOC a három egyenruhás tengeri haderő közösen kiadott dokumentuma, mindazokra a feladatokra, kihívásokra igyekezik kitérni, ami e három „haderőnem” egyikét érinti.⁷⁶⁵ Az irat fő célközönsége a haditengerészet maga, bár mindenképpen számot tarthatott a törvényhozás és az Obama adminisztráció érdeklődésére is. Alapvető célja, hogy tisztázza a haderőnem hozzájárulását az amerikai nemzeti biztonság kérdéséhez, vagyis céljában tulajdonképpen nagyon hasonló Huntington írásának szándékához. Ezért nem meglepő módon a haditengerészeti dokumentum harmadik fejezete Huntington tanulmányából veszi a mottóját, hogy ezzel foglalja össze a haderőnem műveleti koncepcióját, ami azóta is érvényes: *„Célként kell kitűzni, hogy azokat a funkciókat, amiket jelenleg szárazföldön látnak el, amennyiben persze ez gyakorlatban megvalósítható, olyan tengeri bázisokról tegyék, amik közelebb*

⁷⁶² Navy, Short Naval Operations Concept 2010.

⁷⁶³ Navy, Corps, and Guard, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower."

⁷⁶⁴ Az amerikai stratégiai tervezés részletes ismertetése magyar nyelven a szárazföldi hadsereg szempontjából került elemzésre elsősorban, de a tanulmány összhaderőnemi vonatkozásai miatt lényeges: Deme László József, "Felkészülés a jövő hadviselésére – az amerikai szárazföldi haderő új hadműveleti koncepciója," *Honvédségi Szemle* 145, no. 3. (2017).. Fontos részletek találhatóak a jövőre irányuló amerikai haderő fejlesztésekről Kiss Roland disszertációjában is: Kiss Roland, "Az Egyesült Államok Ázsia-csendes-óceáni stratégiája – és hatása az amerikai haderőfejlesztésre a 21. században" (PhD értekezés Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2017).

⁷⁶⁵ Bruns részletesen elemzi az adott korszakkal egyetemben. Bruns, "Short The U.S. Navy's Role in National Strategy, Especially Between 1980 and Today." 233-35.

vannak az alkalmazás színteréhez.” „Ez az amerikai hatalomnak olyan rugalmasságot és széles körű alkalmazhatóságot biztosít, és ezt szárazföldi erők által lehetetlenség elérni.”⁷⁶⁶

Az idézett szakaszban Huntington meghatározza a tenger, mint manőverezési tér fogalmát. Az óceán tengeri műveletekhez való felhasználását a XXI. század tengeri stratégiáját értelmező NOC 2010 a dokumentum központi témájának nevezi. Felhívja az olvasók figyelmét arra a fontos tényre, hogy bár az információk többnyire a kibertérben haladnak és gyakorlatilag mindenféle késleltetés nélkül, az áruk tényleges transzportja az évszázadokkal ezelőtti módon, a tengeren történik, az áruszállítás 90%-a ma is a világ óceánjain zajlik. Különösen igaz ez a távoli színterek számára szánt amerikai katonai felszerelésekre és személyekre, mivel ilyen módon kell utazniuk.

A fenti elképzelés szerint a haditengerészet olyan tengeri bázisú haderő szükségleteiről gondoskodik, aminek nem szükséges helyi kikötőkre vagy repülőterekre támaszkodnia küldetése teljesítéséhez, vagyis az erő előre történő kivetítéshez, ami az ellenség kezdeményezési lehetőségeinek megtagadását is jelenti. Ezután a fejezet áttér az amerikai erőket XX. századi történetére. Amint leírja, az USA haditengerészetének a század első felében sikerült létrehoznia a tengeri ellenőrzést és kiépíteni az erő kivetítő képességeket ott, ahol az amerikai érdekek miatt ezt szükségesnek tartották. A második világháború után ennek a felkészültségnek a jelentősége csökkent, mivel az ország gyakorlatilag egyedül ellenőrizte a tengereket, mert az 1945-ös győzelem következményeként a kiterjedt kikötői hálózatával és szárazföldi létesítményeivel képes volt uralkodni a világ valamennyi óceánján. A hidegháború vége óta ezeknek a bázisoknak a száma csökkent annak ellenére, hogy a nem állami szereplőkkel, illetve az irreguláris kihívásokkal szembeni biztonsági aggályok és a belőlük fakadó fenyegetések növekedtek. Ezeknek a nehézségeknek a leküzdése érdekében került elő ismét az erőket kivetítés. Ahogyan a „*Capstone Concept for Joint Operations*”⁷⁶⁷ megfogalmazza: „*A legvalószínűbb alkalmak, amik az egyesített erők elkötelezettségét igénylik, hasonlóan az elmúlt fél évszázadhoz, olyan helyszíneken fordulnak elő, ahol állandóan kevés vagy egyáltalán nem állomásozik haderő. Amerika azon képessége, hogy gyorsan kivetítse az erejét, és a műveleteket globálisan tudja lebonyolítani, illetve fenntartani, továbbra is*

⁷⁶⁶ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 491.

⁷⁶⁷ Michael G. Mullen, *Capstone Concept for Joint Operations* (Washington, DC: Department of Defense, 2009, 2009).

nagymértékben függ a légi és tengeri mozgás szabadságától, valamint a megfelelő stratégiai és operatív szállítástól."

A dokumentum kijelenti, hogy a haditengerészet a tengert manőverezési térként használja. Ez a jellemző, az óceánok manőverezhetősége képezi a tengeri „haderőnemek” legfontosabb tulajdonságát. Az adott összefüggésben ez azt jelenti, hogy nagy távolságokat lehet gyorsan és hatékonyan megtenni annak érdekében, hogy előnyhöz jussunk bármelyik ellenféllel szemben. Ezután a NOC 2010 folytatja a tenger, mint manőverezési tér fogalmából eredő hat tényező kifejtését, amelyek nélkülözhetetlenek az elmélet kínálta lehetőségek kiaknázásához.

Az első a listán a globális tudatosság, ami nem doktrinális értelemben használatos kifejezés és a katonai műveletek teljes spektrumában megtalálható döntéshozatalokat megelőző jól megalapozott tudásra vonatkozik. Az előretolt jelenlét folyamatosan hozzájárul az adott manőver forgatókönyvének megértéséhez. Ez azt is jelenti, hogy az adott folyamat minden résztvevője szerepet játszik az információgyűjtésben. Mindenki, aki a műveletekben részt vesz, nagy mennyiségű adattal egészíti ki a már rendelkezésre álló információkat, és képes ezeket az információkat felhasználni küldetésének sikeres megvalósításához. A tengeri terület tudatosság (MDA) javítása kulcsfontosságú, ahol az MDA „a hatékony megértése mindannak, ami a tengerhez kapcsolódik, és ami hatással lehet egy nemzet biztonságára, gazdaságára vagy környezetére”.⁷⁶⁸ Az MDA fokozása érdekében minden partnernek meg kell könnyítenie az információk megosztását, és fokoznia kell a résztvevők és a rendszerek közötti együttműködést.

A tenger, mint manőverezési tér fogalmából levezethető következő szempont a csapásmérő erők felállítása. Ez egy operatív erő, logisztikai és kiegészítő személyzet, valamint olyan felszerelések létrehozását jelenti, amelyeknek a mérete és összetétele a konkrét célhoz szükséges. Más szavakkal, a megfelelő erőt a megfelelő időben biztosítják a haditengerészeti haderőnemek által koordinált módon a szövetségesek, más partnerek vagy kormányzati szervek által biztosított egységek együttműködésében a kitűzött célok sikeres elérése érdekében. Ezeket az egységeket közösen képzik ki, azért hogy, az általuk alkotott csapásmérő egység hatékony segítséget nyújtson a haditengerészetnek a teljes körű műveleti reagálásban. Ahogyan a dokumentum megfogalmazza: „...egy hordozói csapásmérő kötelék egy repülőgép-hordozóból, a hordozó légi ezredéből, legfeljebb öt

⁷⁶⁸ Barry Leonard, *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms: As Amended Through April 2010* (DIANE Publishing, 2011), 287.

*felszíni harcoló egységből, egy ellátó hajóból és egy közvetlen támogató tengeralattjáróból áll. A partraszállító készütségi csoport általában partraszállító támadóhajóból, partraszállító transzport dokkhajóból és partraszállító dokkhajóból áll.*⁷⁶⁹ Abban az esetben, ha a helyzet megköveteli, az operatív munkacsoport kibővíthető expedíciós csapásmérő egységgé, hogy egy nagyobb vészhelyzeti műveletet támogathasson.

Békeidőben, a kötelék erőit kisebb, adott feladatokra szervezett akciócsoportokra bontják, esetenként akár egyes egységekre is, mivel a tengeri biztonság, a tenger használatának megtagadása, a biztonsági erők támogatása, valamint a humanitárius segítségnyújtás és a katasztrófa-elhárítási feladatok ezt megkívánhatják. Mint mindig, az adott parancsnok feladata, hogy megkövetelje és alkalmazza ezeket a helyzetre szabott egység kötelékeket az adott követelmények teljesítése érdekében.

A tenger manőverezési térként történő felhasználása létfontosságú kritérium a tengerészgyalogos operatív kapacitások tervezésénél. Ez az erő képes partraszálló és expedíciós akciókra, a föld-levegő kapacitások felhasználására a katonai műveletek teljes körében. Működésorientált egységeik feladatok szerint szervezettek, néhány száztól egészen 75000 főig terjedő erőt jelentve. Számától függetlenül minden ilyen egységnek négy állandó eleme van: parancsnoki, légi, szárazföldi, és végül logisztikai harci elem. Szükség esetén más erők is kapcsolódhatnak ehhez a szerkezethez.

A tengerészgyalogos légi-szárazföldi haderő műveleteinek használata magas szintű rugalmasságot kínál az összetett kérdésekre a legjobb megoldás megtalálása érdekében, amit az egységek magas alkalmazkodóképessége biztosít. Ezen képességek fokozása érdekében a folyton változó környezetben a tengerészgyalogos új lehetőségek feltárására törekszik a jelenlegi szervezeti struktúra és az alkalmazott felszerelések továbbfejlesztése terén légi-szárazföldi tengerészgyalogos műveletekké. Az cél az, hogy ezzel a továbbfejlesztett módszerrel a megközelíthetőséggel és mobilitással kapcsolatos új kihívásoknak lehessen megfelelni, valamint új feladatoknak, amelyek a szétszórt vagy alárendelt egységek alkalmazásához, támogatásához és fenntartásához kapcsolódnak nagy távolságokra vagy nehezen megközelíthető terepen, úgy, hogy el vannak választva a magasabb és a szomszédos egységektől. A továbbfejlesztett földi-szárazföldi tengerészgyalogos műveleti erő megkönnyíti a helyi lakosokkal való interakciót, azzal a

⁷⁶⁹ Navy, Short Naval Operations Concept 2010, 16.

céllal, hogy az adott helyzetet jobban megértsék és biztosíthassák a taktikai célok elérését.

A dinamikus biztonsági környezet összefüggései azon konfliktusok miatt, amik gyakran irreguláris természetűek, és amik a világ rászoruló, szegény és törvény nélküli területein tevékenykedő állami vagy nem állami szereplőktől származnak, új kihívásokat jelentenek a tengerészeti „haderőnemek” számára a partvidékeken és a tengeren. Ezek a szereplők gazdasági, politikai és nem utolsósorban pszichológiai hatásokat érnek el a bűncselekmények, lázadások és terrorista tevékenységek révén. Ezek negatív hatásait csak fokozza a kiterjedt támogató hálózat, a rendkívül ellenálló parancsnoki és ellenőrzési struktúrák, illegális finanszírozási források, illetve a modern technológiák és fegyverek.

Mindezeket a tengerészet területén felmerülő kérdéseket általában, átfogó erőfeszítésekkel kezelik. Ebben az összefüggésben a haditengerészeti haderőnemek támogatják az Egyesült Államok kormányzati kezdeményezéseit ezen konfliktus zónák normalizálása és a már elszenvedett károk enyhítése érdekében. Ebből a célból a katonai feladatok teljes spektrumát hajtják végre a tengerbiztonságot érintő misszióktól kezdve, a biztonsági együttműködésen, a biztonsági erők támogatásán és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásán át a felkelések elleni műveletekig és a tenger használatának megtagadásáig. Ilyen egyedülálló körülmények között olyan hagyományos erőkre van szükség, amelyek képességeiket újszerű módon alkalmazzák az új kihívások kezelésére, például: csapásmérő repülőgépek, amik a rendelkezésre álló fegyverrendszereket nem hagyományos módon használják a megfigyeléshez, a hírszerzéshez és a felderítéshez. A tengerészgyalogság olyan módszereket is kifejlesztett, amelyek segítségével általános erőket alkalmazhatnak az irreguláris kihívások elleni küzdelemben.

Azt, ahogyan a kijelölt és a csatolt erők felett a megfelelően kiválasztott parancsnok gyakorolja hatalmi és döntési jogkörét, vezetés és irányításnak nevezzük. Funkcióit betöltheti a módszereken, a felszerelésen, a kommunikáción, a személyi állományon és a létesítményeken keresztül azáltal, ahogy a parancsnok rendezi, irányítja, koordinálja és ellenőrzi az erőket és műveleteket a küldetés teljesítése során. A haditengerészet vezetési és irányítási kapcsolatai a központosított útmutatás, együttműködésen alapuló tervezés, valamint a decentralizált ellenőrzés és végrehajtás filozófiáján alapulnak. A terepen alkalmazott hagyományos gyakorlatok viszonylagos

előnyt kívánnak elérni a szervezet képességeinek felhasználásával a megfigyelés, az orientáció, a döntés és a cselekvés érdekében. A küldetési parancsok használatában szerzett nagy gyakorlattal a haditengerészeti vezetési és irányítási gyakorlatok szándéka az, hogy relatív előnyre tegyenek szert a megfigyelés, tájékozódás, döntés és cselekvés területén a szervezeti képességeken keresztül. Ez lehetővé teszi a műveletek folytatását olyan helyzetekben is, ha a kommunikáció nehézkes, vagy éppen lehetetlen.

A 21. század számos problémája olyan megközelítéseket tesz szükségessé, amelyek megkövetelik a nemzeti erő különböző elemeinek összehangolását, gyakran a multinacionális vagy nem kormányzati szervezetekkel együtt. Mindazonáltal ma a multinacionális szereplők és különféle ügynökségek közötti koordinációnak nincs hivatalos kerete vagy támogató szervezeti háttere. A jövőben elengedhetetlen, hogy a *US Navy* képes legyen a műveletek együttes tervezésére, előkészítésére, végrehajtására és értékelésére más szereplőkkel együtt a kapcsolódó tengeri folyamatok innovatív alkalmazásával. A fejezet végén szó esik a teljesen tengeri telepítésű haderőről, ahol a "floating base" (úszó bázis), már nem igényli a szárazföldre kötődő bázist a készletek feltöltéséhez, vagy akár javítások elvégzéséhez.⁷⁷⁰ Huntington még a repülőgéphordozóban látta ennek a lehetőségét, de a technikai fejlődésével már azt is tudta képzelni, hogy a szárazföldtől teljesen független, a bevetés helyéhez minél közelebb kerülő tengeri támaszpontok alkalmazása is elkövetkezik majd.

A NOC 2010 felfogása szerint egy haderő esetében az, hogy tengeri bázisú, azt jelenti, hogy szárazföldi központ híján erejét csak a tengerre telepíti, ott vonja össze, onnan irányítja és vetíti ki, illetve ott szervezi újra. Ennek segítségével az egyesített erő parancsnok úgy tudja irányítani a kiválasztott feladatokat, hogy teljesen független tud maradni minden szárazföldi infrastruktúrától. Ez a képesség széles körben alkalmazható katonai összecsapásokban, biztonsági és elrettentő műveletekben, válságelhárításban és kezelésben, de ugyanígy minden nagyobb szabású műveletben vagy akcióban. Egy olyan koncepció, ami akár egy, akár több az adott feladatra összeállított több hajóból álló csoport alkalmazásával képes hozzáférést biztosítani egy adott területhez a tenger irányából.

A tengerbázisú képességek tényleges lehetőségei még nem valósultak meg teljes mértékben, így a *Naval Service* folyamatosan fejlesztheti és kell is fejlessze azokat a

⁷⁷⁰ Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," 491.

képességeit, amelyek a tengerről kivetíthetők, fenntarthatók, támogathatók, védhetők, és egyes esetekben onnan irányíthatók. A jelenlegi szállítási képességek, a kereskedelmi tengeri hajók és a katonai tengeri teherszállító flották még nagyrészt nem függetlenek a biztonságos kikötőktől, amelyek adott esetben nincsenek túl messze a célzónától. Olyan tengerbázisú képességek, amiket a felszíni haderők, repülőgép hordozók és kétéltű hajók biztosítanak, elősegítik a folyamatosan megújuló erőfeszítéseket, hogy az amerikai haditengerészeti haderőnemek szakmai hozzáértésének fejlesztésére a feladat orientált egységek a tengeren, vagy tengerről történő erőkivetítésének tekintetében.

A NOC 2010 szerint a tengerbázis alapvető feltétele a helyi tengeri fölény elérésének képessége. Míg jelenleg korlátozott számú nemzet rendelkezik valós hozzáférést akadályozó képességekkel, a haditengerészeti erők képesek lehetnek a tenger feletti uralmat kivívni, illetve rugalmas tenger alapú műveleteket fenntartani bizonytalan és ellenséges körülmények közötti környezetben is.

VII.3. NDP-1 (2020) TENGERI HADVISELÉS (NAVAL WARFARE)

A Navy Department, 2020 áprilisában adta ki legújabb „capstone” dokumentumát a *Naval Doctrine Publication (NDP) 1-et*⁷⁷¹ a Navy, a tengerészgyalogság és a parti őrség számára. A publikáció a 2010-es hasonló című kiadványt váltotta fel, igazodva egy új korszak változó doktrinális kihívásaihoz, ahol a tenger már nem tekinthető biztonságosnak, illetve a tenger feletti ellenőrzés sem vélelmezhető többé automatikusan. 2010-ben az NDP 1 előző verziójának tervezetét⁷⁷² több mint 18 hónap előkészítés után visszatartották, hogy a NOC 2010 előbb láthasson napvilágot.⁷⁷³ Az NDP 1-nek ez a változata tartalmazott meglehetősen általános részleteket a haditengerészeti haderőnemek jellemzőiről, erők alkalmazásáról és a haditengerészeti műveletek lebonyolításáról (emellett szólt még a haderőnemek alapvető értékeiről, megemlítette a háború különböző szintjeit, és tartalmazott némi haditengerészeti történelmet is). Tekintettel a haditengerészet idegenkedésére az írott doktrinák iránt, a dokumentum befolyása ugyanolyan korlátozott maradt, hasonlóan 16 éves

⁷⁷¹ Command, *Naval Warfare*, 1.

⁷⁷² Navy Warfare Development Command, *Naval Warfare*, vol. 1, Naval doctrine Publication, (Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 2010).

⁷⁷³ Bruns, "Short The U.S. Navy's Role in National Strategy, Especially Between 1980 and Today." 232.

elődjéhez,⁷⁷⁴ már csak azért is, mert nem szólt a haditengerészeti erők politikai szerepéről és a jövőbeni haderő szerkezetéről.

2020 áprilisi kiadás fontos változása a disszertáció szempontjából a 2010-es változathoz képest jelzi, hogy az USA merőben máshogy tekint a tengeri hadviselésre az évszázad második évtizedének végén, mint tíz évvel korábban. A két „capstone” dokumentum különbsége is jól mutatja a haditengerészeti haderőnemek stratégiai irányváltását, amit a haditengerészeti múlt markánsabb jelenléte és az amerikai tengeri haderő stratégiai fontossága jellemez. A korábbi hat központi képességet öt lényegi funkció váltja fel, a tenger feletti ellenőrzés és a tengeri szállítás hangsúlyozásával és a korábban kiemelt előretolt jelenlét és humanitárius segítségnyújtás visszaszorulásával.

A kommentárok szerint⁷⁷⁵ a 2020-as változat sikeresen túllép elődje korlátain a nyelvezetét tekintve, és az írás valódi célközönsége által jobban érthető, egyszerű nyelvet használ, kerüli a katonai zsargont, így könnyen érthető mindazok számára, akik érdeklődésére valóban számít a dokumentum, a haderőnemek egyenruhás állománya, a polgári alkalmazottak, valamint a téma iránt érdeklődő civilek körében. Jól illusztrálja ezt a „*tenger feletti uralom*” kifejezés használata az írásban, a 2010-es változatban egyáltalán nem kapott helyet, most mintegy kijelöli a dokumentum súlypontját, azáltal, hogy így definiálja: “*nemzetünk alapvető stratégiai tartópillére, mely szükséges polgáraink biztonsága és jóléte szempontjából.*”⁷⁷⁶ Az ilyen módon kijelölt stílus, a szinte elbeszélő és könnyen olvasható narratív, leíró hang jól szolgálja a szerzők célját, az amerikai tengeri hatalom fontosságának hangsúlyozását abban a környezetben, ahol a „*a nagy hatalmi versengés szünetének vége.*”⁷⁷⁷ A szélesebb közvélemény elérésén kívül lehet még egy ok a jó és érthető fogalmazásra, az évszázad harmadik évtizedében, amikor a haderőnemek döntéshozói látják annak esélyét, hogy komoly összecsapások színtere lehet a tenger, a kongresszus meggyőzése. Egy könnyen érthető dokumentum jótékonyan befolyásolhatja a döntéshozókat, akik azonban nem feltétlenül rendelkeznek haditengerészeti tapasztalattal, de mégis az ő

⁷⁷⁴ Navy Warfare Development Command, *Naval Warfare*, vol. 1, Naval Doctrine Publication, (Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 1994).

⁷⁷⁵ Fred I. Pyle, William F. III Mullen, and Scott W. Clendenin, "New Doctrine for Sea Power," *Navy Proceedings* 146, no. 11 (2020).

⁷⁷⁶ Command, *Naval Warfare*, 1, Foreword.

⁷⁷⁷ *Ibid.*, 29.

költségvetési állásfoglalásuk dönt majd a következő évben rendelkezésre álló pénzüsszegekről.

A dokumentum történeti nézőpontja már az első oldalától szembeötlő, közvetlen kapcsolatot kíván teremteni a haditengerészet múltja és jövője között Raymond Spruance, John Adams⁷⁷⁸, and Harry E. Yarnell⁷⁷⁹ idézeteivel, illetve a Samar szigeti csata leírásával.⁷⁸⁰ Ez a szemlélet aztán folytatódik, más stratégiák és haditengerészeti vezetőktől származó idézetekkel, akik közül egyértelműen kimagaslik Alfred Taylor Mahan befolyása az egész írásra. A NDP-1 (2020) tükrözi Mahan felfogását, miszerint Amerika alapvetően tengeri állam, amelynek jóléte attól függ, sikerül-e kivívni a tenger feletti uralmat. Ahogy a dokumentum fogalmaz a tenger ellenőrzése, ami a felette való uralom időszakos, helyi megvalósítása „lehetővé tesz minden haditengerészeti funkciót.” NDP-1 (2010) összesen két idézetet tartalmazott, a dokumentum új verziója számos külföldi, az amerikai haditengerészetre nagymértékben ható szerzőtől is idéz, (Clausewitz, Churchill, Sun Tzu, stb) a sok amerikai mellett (pl.: George Washington, Samuel P. Huntington, stb).

Az NDP-1 (2020) mindjárt a harmadik oldalon egy egész oldalas kiemelés, ami Mahan tengeri paradigmáját van hivatva megerősíteni és a tengeri hatalom amerikai történelemben betöltött szerepét elemzi. Teszi ezt Huntington általunk vizsgált tanulmányával, ami történelmi kitekintésében részletesen elemzi a folyamatot, ahogy az USA a XIX században során szárazföldi háborúkat vívott, amikben a haditengerészet fontos, de különösebben el nem ismert szerepet játszott. A lényegi fordulat az ország életében a spanyol háborúval érkezett el 1898-ban, ettől kezdődően Amerika kifelé fordult és nagyobb konfliktusai kizárólag határaitól távol zajlottak, gyakran más földrészekon, szövetségesek oldalán. Ez a változás a nemzeti politikában felértékelte a tengeri hatalmat, a nemzeti stratégia gyakorlatilag tengeri stratégiává vált. A dokumentum itt idézi Huntingtont egy bekezdés erejéig, arról hogyan vált

⁷⁷⁸ Az USA második elnöke.

⁷⁷⁹ Admirális, akinek karrierje magában foglalta a spanyol háborút és a második világháborút is. Egy évtizeddel a Pearl Harbort ért támadás előtt bizonyította, hogy a kikötő rendkívül sebezhető, de felettesei nem vették komolyan.

⁷⁸⁰ A Leyte-öbölben zajlott japán-amerikai csata egyik összecsapása 1944 október 25.-én, amikor a hatalmas japán támadó csoport, köztük a Jamato csatahajó támadta a Samar szigetnél állomásozó amerikai partraszállító flottát. A támadására a USS Johnston romboló, Ernest E. Evans parancsnoksága alatt ellentámadással válaszolt és önfeláldozásával megzavarta az ellenséget. A példája nyomán az egyébként megfelelő fegyverzettel nem rendelkező támogató hajók („bádogteknők”) is csatlakoztak az ellentámadáshoz és érzékeny veszteségeket okoztak az ellenségnek. Az elszenvedett veszteségek hatására a japánok végül feladni voltak kénytelenek a támadást.

ennek hatására az Egyesült Államok haditengerészete húsz éve alatt a század végére a tizenkettedikből a második legnagyobb ilyen haderőnémmé vált a világon.

Az idézet egyáltalán nem Huntington tanulmányának legismertebb részéből származik, nem is feltétlenül a legeredetibb része, megjelenése egy a haditengerészeti múlttal foglalkozó dokumentumban mégis szinte kötelező erejű, ahogy számos más írásban is szerepet kap, és mutatja az írás fontosságát a haditengerészeti haderőnemek számára. A megemlített jeles személyekből és az idézetekből kirajzolódik az a haditengerészeti „kánon”, talán csak véletlenül kialakulva, de a céltudatos építkezést sem lehet kizárni, ami körvonalazza azt az elméleti keretrendszert, amihez inspirációért vissza tudnak nyúlni ezek a szervezetek útkeresésük idején. Ahogy Peter Swartz fogalmazott egy emailjében, mindezek eredményeképpen Huntington tanulmánya az egyik leggyakrabban idézett szöveggé válik a kor haditengerészeti irodalmában.⁷⁸¹

Az NDP-1 (2010) jól tükrözte a 2000-es évek feladatait, amikor a haditengerészeti haderőnemek szerepe nagyrészt egy nagyobb egységben való közreműködés jelentett, így számos esetben működtek közre alapvetően szárazföldi műveletekben, vagy hordozó alapú erőketitést igénylő vállalkozásokban, Irakban, Afganisztánban, illetve a szomáliai kalózkodás elleni akciókban. A tengerészgyalogság és a Navy is komoly erőfeszítéseket tett, hogy a részt vegyenek összhaderőnemi (jointness) szárazföldi alapú vállalkozásokban. Ezzel szemben NDP-1 (2020) ezt az összhaderőnemi aspektust már kevésbé tartja lényegesnek, a korábbi verzió még a többi haderőnemmel közösen végrehajtott műveletek 12 alapelvét sorolta fel, az új gyakorlatilag ugyanezeket, illetve kilencet ezekből már a háború kilenc alapelvének nevez. A másik jele, hogy a dokumentum 2020-as kiadása már nem az összhaderőnemi tevékenységre igyekszik fókuszálni, mint az 2010-es változat, ami az utolsó hét oldalon ilyen műveletek hat fázisát sorolta fel, hanem a *“folyamatos hatalmi versengést kísérő műveletek”*-ét⁷⁸². Mindez mégsem azt jelenti, hogy a haditengerészeti haderőnemek önálló stratégiai koncepcióban gondolkodnának, sokkal inkább azt, hogy az összhaderőnemi gondolkodás olyannyira részévé vált a stratégiai felfogásuknak, hogy már nem szükséges a korábbi mértékben hangsúlyozni. Ezért is

⁷⁸¹ Peter M. Swartz, április 2. 2021.

⁷⁸² Command, *Naval Warfare*, 1, 64. Ez a megfogalmazás egyébként még kétszer fordul elő a dokumentumban

közelíti meg a haditengerészeti stratégia kérdését a dokumentum a nemzeti stratégia oldaláról: *“Ezért a haditengerészeti stratégia így fogalmazható meg: Mit tehetnek a haditengerészeti haderőnemek, hogy átsegítsék a nemzetet ezen a hatalmi versengési folyamaton?”*⁷⁸³

Ugyanakkor a dokumentum két verziójának fő különbsége abban rejlik, ahogyan azt látják a haditengerészeti haderőnemek, hogyan biztosíthatják az amerikai érdekek szolgálatát. NDP-1 (2010) ezt hat központi képességen keresztül kívánja elérni, míg a 2020-as változat öt tartós funkciót nevez meg, bár az előbbi hat kategóriából megtart négyet, tenger feletti uralom, erőketvités, elrettentés, tengeri biztonság, és tengeri szállítás. Lényeges, hogy az előretolt jelenlét és a humanitárius segítségnyújtás is kikerült a listából, ahogy a haderőnemek küldetése egyre inkább a tengeri feletti uralom irányába mozdul. Ez jelzi, hogy a tengeri biztonság megmaradt, és bekerült a tengeri szállítás, logisztika. Ugyanakkor érdekes, hogy az előretolt jelenlét nem tűnik el az írás látóköréből, hiszen az írás így végződik: *„Mindig előretolva. Mindig hűségesen. Mindig készen, Mindig;”* talán így ismerve el az előretolt jelenlét fontosságát a többi funkció biztosításához.

Összefoglalás

Három fontos írás került kiválasztásra a különböző hivatalos dokumentumok, illetve haditengerészeti írók és szakértők nagyszámú rendelkezésre álló munkája közül, bár számos más művet is ki lehetett volna választani, Huntington tanulmánya olyan gyakran kerül elő stratégiák írásaiban, vagy hivatalos dokumentumokban. A három különböző írás segítségével bizonyításra került, hogy Huntington írása még mindig alkalmazható és alkalmazásra is kerül azokban a helyzetekben, amikben az amerikai haditengerészet aktívan teljesíti feladatait, szinte a hivatalos haditengerészeti „kánon” részének tekinthető. Bemutatásra került, hogy az 1954-es tanulmányt hatvanhat év után is inspirációs forrásnak tekintik a haditengerészeti szerzők és a haditengerészeti vezetők, illetve még mindig referenciapontként szolgál, amikor új irányokat keresnek a haderőnem számára. Bár a technológia alapvetően megváltozott, a stratégiai álláspontok átalakultak, a vonatkozó nemzeti politika többször módosult, még a fő ellenfél is már régen eltűnt,

⁷⁸³ Ibid., 20.

aztán újak jelentek meg a láthatáron, de Huntington írása továbbra is ösztönzést nyújt a stratégák és szakírók számára a minden körülmény között.

VIII. ÖSSZEFOGLALÁS: A KUTATÁS EREDMÉNYE

A disszertáció Samuel P. Huntingtonnak, a huszadik század második felének egyik legfontosabb amerikai társadalomtudósának, védelempolitikai teoretikusának egyik korai művével kívánt foglalkozni. Mivel Huntington életét és különösen korai írásait még nem elemezték, a kutatás „feltérképezetlen területen” kellett haladjon. Többnyire nem publikált levéltári anyagok kerületek felhasználására Samuel P. Huntington személyes archívumából a Harvard Egyetem levéltárából, a Hoover Intézet, és a Columbia Egyetem Archívumából valamint más intézmények levéltáraiból. A kutatás, különösen a tanulmány két különböző annotált változatának felfedezése felkeltette a háború utáni amerikai tengeri stratégiával foglalkozó nemzetközi kutatóközösség, elsősorban Peter Swartz és illetve más nemzetközileg elismert szakértők, mint John F. Lehman, volt Navy secretary, John Hattendorf, vagy David Rosenberg professzorok, illetve a témával foglalkozó más szakemberek figyelmét.

E két szöveg felfedezése önmagában csak a vizsgálat kezdeti szakaszát jelentette, mert a két szövegváltozatban szereplő információk elemzése olyan kérdéseket vetett fel, amelyekkel behatóan foglalkozni kellett. A tudományos közösség mindig is nyilvánvalónak tartotta a megállapítást, amit ugyanakkor csak Palmer írt le, miszerint Huntington egy már korábban is létező tengeri stratégiát jegyzett le. Mégis soha nem tették fel a nyilvánvaló kérdést, hogyan lehetséges, hogy a fiatal, 26-27 éves tudós jelentős haditengerészeti ismeretek és tapasztalatok nélkül meg tudta írni a rendkívül összetett tanulmányt, ugyanakkor miért nem beszélt gyakorlatilag soha arról az írásról, ami később a haditengerészetben belül igazi sikert ért el. Huntington megemlíthette volna számos alkalommal, és még teljesen helyénvaló is lett volna, mégsem tette.⁷⁸⁴

Annak ellenére, hogy Huntington dokumentumai és levelezése szinte teljesen hiányzik az adott időszakból, úgy tűnik, hogy a kutatásnak sikerült azonosítani a *Brookings Intézetben* töltött tartózkodásának részleteit, tisztázni, hogy több munkatársának is jelentős haditengerészeti és háborús tervezési tapasztalata volt, akik hozzájárulhattak a tanulmányhoz valamilyen módon. Kimutatatható volt továbbá azt is,

⁷⁸⁴ Például: Huntington mondta a USS Whale tengeralattjáró vízrebocsátási beszédét: Samuel P. Huntington, Address, Samuel P. Huntington, Commissioning of USS Whale (SSN 638), 1968, Box 4, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, University Harvard, Folder 1: Harvard University Archive. Illetve a hetvenes évek közepén tervezett katonai témájú tanulmányokból álló antológia Huntington, Ideas at Arms, see Military Essays, 1954-1976.

hogy a *Brookings*-ban alkalmazott „*problem paper*” megközelítés katonai eredetű volt, és a háború idején katonai tervezési feladatokhoz használták eredetileg.

Az is bemutatásra került, hogy az írás időzítése nagy valószínűséggel nem véletlen, igazodott a Gates Bizottság jelentésének közzétételéhez, és témája átfedésben volt a Rockefeller és a Gates bizottság több ajánlásával. Tehát, egyszerűen fogalmazva, Huntington írt és közzétett egy tanulmányt, amely párhuzamosan az Eisenhower kormányzat erőfeszítéseivel a katonai haderőnek struktúrájának megreformálását és a nemzeti célokat szolgáló világos és kommunikálható haderőnemi küldetések biztosítását szolgálta. A fiatal tudós tehetsége tette a valamilyen módon kormányzati bátorításra született írást olyannyira sikeressé, hogy hatvanhét évvel a megjelenése után is inspirációt tud adni a haditengerészeti tervezőknek és stratégáknak.⁷⁸⁵

VIII.1. A KUTATÁS EREDMÉNYE

A kutatás eredménye a hipotézis és a feladatok szerint a következőképpen foglalható össze:

1. A korszak biztonság- és védelempolitikai folyamatainak részletes analízise, illetve a bemutatott és elemzett levéltári, illetve más nyomtatott dokumentumok beható vizsgálatának eredményeképpen nagy bizonyossággal kijelenthető, hogy a disszertáció hipotézisének első része bizonyítást nyert abban a tekintetben, hogy a fiatal Samuel P. Huntington tanulmányának megírásakor nem rendelkezett az írás megalkotásához szükséges ismeretanyaggal, és annak ilyen színvonalú elkészítése csak külső segítség igénybevételével képzelhető el. A Harvard levéltárában megtalált hosszabb szövegvariáns alapján bizonyítottam, hogy az írás célja kimondottan a *Navy Department* népszerűsítése volt, csak ez a részlet kikerült a végleges változatból. Tehát kijelenthető, hogy Huntington mások segítségével, kormányzati célok mentén írta meg tanulmányát.

2. A hipotézis második részének igazolásához bemutatásra került a *Brookings Intézet* kül- és biztonságpolitikai oktatási tevékenysége, ami szándékoltan a társadalom szélesebb és a jövőben várhatóan nagyobb befolyással rendelkező (egyetemi,

⁷⁸⁵ Robert C. Rubel, "Count Ships Differently," *Proceedings of the Navy* 146, no. 6 (2020).

diplomás ifjúság) rétegeinek meggyőzését szolgálta az állam külpolitikai terveivel egybecsengően. A *Brookings* olyan kiadványai is elemzésre kerültek, amelyek szintén ezeket a kormányzati terveket szolgálták, pl. a Földközi-tenger politikai, gazdasági és katonai fontosságának átültetése a köztudatba. Huntington közvetlen munkatársainak bemutatásával és műveiknek ismertetésével, valamint a fiatal szerző tanulmányának és háttérének részletes analízisével bizonyításra került, hogy az írás is ebbe az intézeti profilba illeszkedett.

Ezek alapján a kutatási célkitűzések az alábbi formában teljesültek:

- 1. A disszertációban levéltári és más elsődleges források, valamint a vonatkozó magyar és nemzetközi szakirodalom alapján részletes ismertetésre került a második világháború utáni amerikai haditengerészeti stratégia, és annak történeti fejlődése.** A folyamat részletei és eredménye azért is fontos, mert a Biden kormányzat stratégiai útkeresései bevallottan ebből a korszakból igyekeznek útmutatást meríteni a jövő haditengerészeti, sőt az összhaderőnemi stratégiái és doktrínái kialakításához, ahogy ezt számos ismertetett kezdeményezés jelzi is.
- 2. Huntington írásának vizsgálata, forrásainak elemzése, összevetése a háború utáni amerikai stratégiai koncepcióval bizonyította Palmer megjegyzését, miszerint Samuel P. Huntington a már létező, azonban szigorúan titkos haditengerészeti stratégiával egybeeső stratégiai koncepciót jegyzett le tanulmányában.** A kutatás során megtalált annotált szövegek segítségével sikerült a szerző által felhasznált szabadon hozzáférhető írások azonosítása. Huntington írásának egyes elemei azonban csak a disszertáció által szintén elemzett titkos dokumentumokban találhatóak meg, pl.: Sherman előadása Truman elnöknek⁷⁸⁶. Huntington tanulmányának hosszabbik kefelevonat változata megőrizte az írás elkészítésének három fő célját, melyből az első már létező haditengerészeti elképzelések koherens szöveggé változtatása. Viszonylag könnyen belátható, ha valaki a már létező stratégiai elképzelésekből szeretne egységes és koherens szöveget alkotni, akkor gyakorlatilag kizárható, hogy egy 26 éves fiatalember mindenféle segítség nélkül pont ezeket a tanulmányokat választja forrásként, majd ezekre alapozva fogalmaz meg egy, a már létező szigorúan titkos koncepcióval összezsengő stratégiát, sőt még a kormányzati igényeknek megfelelően ki is egészíti azt.

⁷⁸⁶ Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947."

Mint kiderült, Huntington más műveiben valóban csak egyszer hivatkozott írásban, és csak néhány, inkább belső használatú életrajz található, ami megemlíti az írást. A Harvard Egyetemen található személyes archívumában nem tartozik mappa a tanulmányhoz, nincsenek hozzá köthető jegyzetek, nincs kézzel írt vázlat, mint sok más mű esetében, annak ellenére, hogy Huntington nagyon szisztematikus és rendszerető volt, és számon tartotta munkáit, még a Harvardon írt egyetemi dolgozatai is megtalálhatóak. A két felfedezett szövegváltozat két különböző mappában volt, a levéltárosok láthatólag nem ismerték fel kapcsolatukat.

Alapos és átfogó kutatás nem tudott további, magától a szerzótől, első kézből származó információt találni a tanulmányról a szerző többi írásában. Huntington pusztán egyszer említette a tanulmányt műveiben, és csak egyszer levelezésében, de akkor is rossz címmel. A kutatás azt is megerősítette, hogy a *Samuel P. Huntington personal archive*-ben nem található semmilyen jelentősebb dokumentum, vagy felismerhető jegyzet, ami kapcsolatba lenne hozható a tanulmánnyal, bár meg kell jegyezni, hogy Huntington levelezésének egy része még el van zárva a kutatás előtt a következő három-négy évtizedben. Ugyanakkor Huntington egyéb írásainak elemzése egyértelműen azt az eredményt hozta, hogy az 1954-es tanulmány mind tartalmában, mind felépítésében hordozza a harvardi tudós stílusának tipikus jellemzőit annak ellenére, hogy a szerző gyakorlatilag nem hivatkozott közvetlenül rá. Úgy tűnik, hogy a tanulmányban felbukkanó logikai mintákat, szerkesztési elveket más műveiben is felhasználta, az egyes témákat, mint a nemzeti politika, a nemzeti biztonság, a civil-katonai kapcsolatok, stb. a későbbi írásaiban továbbfejlesztette. Megkockáztatható a kijelentés, hogy a katonai témájú két könyvében, „*The Soldier and the State*”-ben, és a „*Common Defense*”-ben a „*National Policy and the Transoceanic Navy*” tanulmányban már használt alapokra épült, különösen, mivel a bizonyítékokból valószínűsíthető, hogy a civil-katonai kapcsolatok témakörén már 1953-ban elkezdhetett dolgozni.

3. A disszertáció a nemzetközi szakirodalomban először elemezte részletesen és teljes terjedelmében Huntington tanulmányát, lényeges megfigyelésekkel kiegészítve azt a hosszabb szövegvariáns valamint a felfedezett jegyzetek alapján levonható következtetésekkel. Bemutatásra kerültek olyan, a korban szigorúan titkos anyagok, valamint a tanulmánnyal egy időben kiadott „capstone” dokumentum, az *NWP-10*, illetve a korszak más kormányzati dokumentumai is, segítségükkel sikerült Huntington írását elhelyezni a kor biztonságpolitikai környezetében.

4. Részletes bemutatásra került a *Brookings Intézet*, illetve annak külpolitikai kutatócsoportja, az *ICG* ahol Huntington 1952-53 folyamán dolgozott, céljaik, feladataik és munkamódszereik szempontjából a nemzetközi szakirodalomban először. Sikerült a fiatal kutató közvetlen munkatársainak azonosítása, és életrajzuk, illetve műveiknek elemzése segítségével bizonyítottnak vehető, hogy az intézet falain belül folytak a korszakban katonai témájú kutatások,⁷⁸⁷ sőt a szakértők életútjából az is látható, hogy többen komoly haditengerészeti, vagy éppen haditengerészeti tervezési, illetve szervezési tapasztalattal is rendelkeztek, tehát teljes mértékben rendelkezésre állt az a szakértelem, ami Huntingtont a tanulmány megírásában segíthette. Huntington a Brookings-ban eltöltött idő alatt fordult a katonai témák felé, minden bizonnyal egyik főművére, a *Katona és az Állam* című munkájára is hatással volt ez az időszak. Fontos eredménye a disszertációnak egy amerikai „think-tank” működési modelljének leírása, elemzése és bemutatása magyar nyelven, ahol a civil és a katonai szakértők egymás szakértelmét és tudását kiegészítve dolgoztak a felmerülő kérdések megoldásán. William A Reitzel és Charles Moore ellentengernagy, valamint maga Leo Pasvolsky fontos résztvevői voltak a munkának. Reitzel a világháború alatt pszichológiai hadviselés szakértője lett a haditengerészetnél, 1948 és 1950 között a CIA-nál dolgozott, komolyan közreműködött annak létrehozásában. Moore az ICG katonai szakértőjeként külön engedélyt kapott Sherman tengernagytól, a Navy helyettes főparancsnokától, hogy gyakorlatilag bármilyen bizalmas témában tárgyalhatott bármilyen haditengerészeti vezetővel. A csoport igazgatója, Leo Pasvolsky szintén jelentős tervezési gyakorlattal rendelkezett, valójában többel, mint bárki az intézetben, mert korábban a Külügyminisztérium vezető beosztású munkatársaként többek között a háború utáni tervezés felelőse volt. A kutatás egy negyedik személyt is azonosított, aki ugyan nem volt a *Brookings* munkatársa, de a nemzetbiztonság különleges szakértőjeként nagy hatást gyakorolt a fiatal tudósra: William Yandell Elliott-ot, a Nemzetbiztonsági Tanács (NSC) szakértőjét, Huntington PhD témavezetőjét és közvetlen főnökét a Harvard Government tanszékén.

A Brookings Intézet az úgynevezett „problem paper” technikát alkalmazta egy adott területhez kapcsolódó kérdések megvitatására, majd a megoldások különböző szempontokból történő megközelítésére. A korban ez a bevett katonai gyakorlat részét képezte, pl.: a *Pincher* tervek is ebben a formátumban kerültek leírásra. A fiatal

⁷⁸⁷ Sarah Chilton az intézmény fő-könyvtárosának közlésével ellentétben. Sarah Chilton, July 23. 2018.

Huntington, aki nem rendelkezett haditengerészeti stratégiai tapasztalattal, 1954 májusában tette közzé a tanulmányt, csak néhány héttel a Gates Bizottság jelentésének közzététele után. A jelentés egyik legfontosabb megállapítása az, hogy a haditengerészet kapcsolatát a nyilvánossággal javítani kell. Huntington tanulmányában érdekes módon ugyanerre a következtetésre jutott, különösen a valamivel bővebb kefelevonat verzióban, bár a legárulkodóbb részek pont kimaradtak a megjelent változatból.

5. A disszertáció utolsó fejezetében Huntington tanulmányának továbbélése került bemutatásra az 1960-as évektől egészen napjainkig. **Bizonyítottam, hogy valahányszor a haditengerészet stratégiai útkeresésbe kezdett, a Huntington által rögzített offenzív stratégiai koncepció mindig megtalálható volt a stratégiák által felhasznált források között, idézték azt, sőt kiinduló pontnak tekintették a haderőnem jövőjének meghatározásakor.** A disszertáció arra is példát hozott, hogy a Biden kormányzat rövid hivatali ideje alatt máris számos szakmai erőfeszítés történt egy új stratégiai koncepció kialakításának irányába, amikben mind megtalálható valamilyen utalás Huntington tanulmányára.

6. A disszertáció ajánlásai között helyet kapott egy javaslat a Brookings Intézetben is használt „think-tank” struktúra átültetésére a magyar gyakorlatba. Javasoltam, hogy az aktív szolgálat után a fegyveres erők nyugállományba vonult szakemberei civil kutatókkal együtt keressék a válaszokat a felmerülő biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetések kezelésére. Nagyon fontos lenne, hogy a különböző hazai, vagy nemzetközi helyszíneken megszerzett aktív és gyakorlati biztonságpolitikai tapasztalat találkozhasson a szükségszerűen elméleti szinten maradó civil tudással és a kettő szinergiájából az ország és a szakterület is profitálhasson.

VIII.2. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. **Megtaláltam** Samuel P. Huntington „*National Policy And The Transoceanic Navy*” tanulmányának a nemzetközi szakirodalom számára sem ismert, jegyzetekkel ellátott változatát, **bebizonyítva**, hogy a munkához tartozó kommentárok léteznek, bár a tanulmányt 1954 óta számtalanszor publikálták, de mindig ezek nélkül. A megtalált hosszabb szövegvariánst elemezve sikerrel el tudtam helyezni az írást Huntington munkásságában, **igazoltam** azt, hogy már ez a korai írás is egy biztonság és védelempolitikai szempontú, komplex megközelítés eredménye.

2. A rendelkezésre álló külső források és Huntington levelezése alapján **bizonyítottam, hogy a fiatal szerző nem rendelkezett a tanulmány megírásához szükséges katonai, vagy biztonságpolitikai szakmai háttérrel, illetve tudással**, de közvetlen közelében számos olyan szakértő dolgozott a Brookings Intézetben és a Harvard Egyetemen, akik a témában az USA legrszakavatottabb specialistáinak számítottak a korszakban. Mindezzel **igazolva, hogy az ilyen tudományos kutatóközpontoknál, think tank-eknél, mennyire fontos, hogy több tudományterületről és a fegyveres erők állományából is legyenek szakértők**. A Brookings Intézetben használt, a disszertációban azonosított munkamódszer szükségessé tette a szintén először azonosított pozícióban, amit Huntington betöltött, hogy a munkatársak közösen dolgozzanak, még akkor is, ha azután egyikük, vagy másikuk neve alatt jelent is meg az adott anyag. A disszertáció sikeresen azonosította ezeket a szakértőket is és bemutatta a témához köthető munkásságukat.

3. Az újonnan azonosított direkt és közvetlen források elemzésével a nemzetközi irodalomban először **bebizonyítottam, hogy Palmer sejtése megalapozott volt**,⁷⁸⁸ amikor megjegyezte, hogy Huntington civilként a háború utáni amerikai tengerészeti stratégiát jegyezte le, akit ugyanakkor nem kötött a haderőnem hagyományosan nyilvánosságot kerülő öröksége.

4. A megvizsgált levéltári dokumentumok segítségével **bebizonyítottam, hogy a Brookings Intézet is részt vett az új nemzeti biztonsági, biztonságpolitikai rendszer felállításában** egyfelől az USA új külpolitikai irányvonalának megerősítésében, másrészt pedig fontos részt vállalva a haditengerészeti stratégiai koncepcióban való közreműködéssel. A korábbi nemzetközi szakirodalom az intézetet nem kapcsolata össze ezzel a tevékenységgel. Charles J. Moore ellentengernagy, William A. Reitzel és Leo Pasvolsky bemutatásra került stratégiai és katonai tervezői munkássága ezt jól szemlélteti.

5. A Rockefeller és a Gates bizottság jelentéseit és ajánlásait elemezve **elsőként állapítottam meg a nemzetközi szakirodalomban a lehetséges összefüggést e dokumentumok témája és Huntington tanulmánya között, bebizonyítva, hogy léteztek olyan konkrét kormányzati igények a fegyveres erők még markánsabb civil**

⁷⁸⁸ Michael A Palmer, *Origins of the maritime strategy: the development of American naval strategy, 1945-1955* (Annapolis: Naval Institute Press, 1990), 37-38.

kontrolljára, amelyekre témájában, időzítésében és következtetéseiben adekvátan válaszolt Huntington tanulmánya.

6. A bemutatott és elemzett dokumentumok segítségével **bizonyítottam Huntington írásának elfogadottságát és időszerűségét a XXI. század harmadik évtizedében az amerikai haditengerészet stratégiai felfogásában**. Ez különösen is időszerű, mivel az egyre inkább megélénkülő „nagy hatalmi versengés” („great power competition”) új stratégiai koncepció, sőt egy új haditengerészeti központú nemzeti védelmi, illetve nemzeti katonai stratégia felé mozdíthatja el az Egyesült Államok haderejét, amiben a bemutatott példák alapján **igazoltam, hogy Huntington tanulmánya a mai napig megfelelő háttéranyag stratégiai dokumentum megalkotásához**.

VIII.3. A tudományos eredmények alkalmazhatósága

A kutatás eredményei a következő területeken alkalmazhatók:

1. A történeti kutatás területén: A kutatás az amerikai tengeri stratégia történetének egy fontos szegmensére világít rá. Komoly tanulmányok készültek ennek a stratégiai gondolatnak a haditengerészeti haderőnemen belüli fejlődéséről, most ez és hasonló kutatások a jövőben azt jelezhetik, hogy a vizsgálatot érdemes kiterjeszteni, és elemezni a kormányzati erőfeszítéseket a katonai haderőnemek küldetésének meghatározására az adott időszakban. A *Brookings Intézet*, – ahol több nagy múltú és tapasztalatú külügyminisztériumi, vagy éppen CIA veterán is dolgozott, – gárdájának bevonása a tengeri stratégia kialakításába azt mutatja, hogy a kormányzat is nagy figyelmet fordított a haditengerészeti haderőnem stratégiai fejlődésére. A tény, hogy ezen erőfeszítések legalább egy része bizalmas jellegű volt, megerősíti az elméletet.

2. Samuel P. Huntington életéről és munkásságáról szóló további tanulmányok felhasználhatják ezeket az eredményeket a hidegháború jobb megértésének elősegítésére, az egyik legfontosabb amerikai teoretikus életén keresztül.

3. A stratégiai tervezés terén: Huntington tanulmányának népszerűsége a Reagan-kormány idején történt haditengerészeti reform óta vitathatatlan a tengerészeti szakértők és tisztek körében, egyesek még haditengerészeti klasszikusként is említik, Mahannal és Jominivel együtt. Valahányszor az Egyesült Államok haditengerészete olyan nehézségekkel szembesült az elmúlt évtizedekben, amelyek a stratégiai koncepcióval

kapcsolatos kérdést vetettek fel, számos haditengerészeti tervező újra és újra rátalált erre az írásra. Az annotációk felfedezése és elemzése, a tanulmány háttérének feltárása jelentősen hozzájárulhat az írás, valamint annak politikai és katonai környezetének jobb megértéséhez.

4. Mivel a kutatás nemzetközi szinten is felkeltette a figyelmet, új területeket nyithat meg magyar kutatók előtt, vagy elősegítheti magyar kutatóhelyek együttműködését nemzetközi intézményekkel. Sebastian Bruns, a németországi Kiel Egyetem Biztonságpolitikai Intézetének Tengerészeti Stratégiai és Biztonsági Központjának vezetője kifejezte szándékát, hogy további és szorosabb együttműködésre törekszik. Hasonlóan élő és jó kapcsolat alakult ki a kutatás nyomán Peter Swartz-cal, John Hattendorf professzorral, valamint Randy Papadpoulossal a Navy Department történéssével, illetve a területet kutató sok más szakértővel az USA-ból és Európából, amely kapcsolatokból a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, vagy a magyar tudomány is profitálhat. Egy 2021 márciusában a Naval War College-ben⁷⁸⁹ tartott webináriumon felmerült az ötlet, hogy a NATO tagországok részvételével informális szakértői hálózatot hoznának létre, ahová magyar résztvevőket is várnának, sőt a „szervezet” első, alakuló konferenciáját is Budapesten rendeznék.

A Kiel-ben 2018 óta rendezett KISS – Kiel International Seapower Symposium európai, amerikai és ausztrál szakértők részvételével aktuális hadizengerészeti témákat dolgoz fel. A 2021-ben tervezett téma a „tengeri stratégiai megoldások” (Maritime Strategy Ways)⁷⁹⁰ és a történeti szekcióba a fenti Huntington kutatás eredményéről és annak napjaink NATO stratégiához kapcsolódásáról szóló előadásra várják a szerzőt.

VIII.4. AJÁNLÁSOK

A kutatás egy kevésbé ismert periódussal foglalkozott Samuel P. Huntington életéből. A vizsgálódás a tengeri stratégián keresztül különleges betekintést nyújtott ebbe a politikailag és katonailag rendkívül intenzív korszakba. Valószínűleg a harvardi tudós életének más időszakai is hasonlóan gazdagok lennének és talán éppen ez a

⁷⁸⁹ *Bridging the Straits III: "The Maritime Strategy of the 1980s: History Looks Ahead"*, Bridging the Straits (Naval War College, 2021).

⁷⁹⁰ "Operationalizing Allied Maritime Strategy – Rule the Ways," KIEL INTERNATIONAL SEAPOWER SYMPOSIUM, 2021, utolsó hozzáférés április 20., 2021, <https://www.kielseapowerseries.com/en/kiss-2021-maritime-strategy-ways.html>.

részletgazdagság rémítette el a kutatókat eddig, hogy megkíséreljék vizsgálni életének részletei. Mindazonáltal a tudományos közösség nagy köszönettel tartozik Samuel P. Huntingtonnak a társadalomtudományokhoz, a politológiához és a katonai stratégiához való tudományos hozzájárulásáért, életének és életművének mély és részletes kutatása nagyban javíthatja a huszadik század második felének megértését ezen területek összekapcsolása által. Egy ilyen munka új összefüggéseket tárhat fel az egyetemi és a politikai élet, az ipar és a katonai haderőnemek között, hozzájárulva a kor amerikai szellemi életéről alkotott képhez.

VIII.4.1. Ajánlások az amerikai haditengerészeti stratégia és nemzeti biztonság kérdésének kutatásához

Az amerikai tengerészeti stratégia kutatói Huntington tanulmányát gyakran tekintik olyan írásnak, ami meghatározta egy katonai haderőnem működési elveit az Egyesült Államokban a második világháború után. Számos haditengerészeti szakértő és stratégia őt is tartja a háború utáni haditengerészeti stratégia első megfogalmazójának, aki egyszerű és világos nyelvezetet használva és rendszerbe szedve írta le a haderőnem működési elveit és definiálta viszonyát az államhoz. További kutatások tisztázhatják a tanulmány kapcsán még fennmaradó kérdéseket, és igazolhatják vagy cáfolhatják a dolgozatban bemutatott elméletek, vagy sejtések nagy részét. Az újonnan felfedezett levéltári dokumentumok kapcsán végzett kutatás több kérdést is felvetett a területen, amikre a jövőben további vizsgálatok adhatnak választ. A kutatások körét ki lehetne és kellene is terjeszteni, további erőfeszítésekre lenne szükség sok szempontból a hidegháború történelmének e nagyon fontos időszakának tisztázása érdekében. Rendkívül érdekes terület lehetne humán diszciplinák és természettudományok ötvöztetésének kísérlete, amire a *Brookings Intézet*-tel és Huntingtongal kapcsolatban is igyekeztünk példát mutatni.

Hattendorf professzor mindenképpen további kutatásra érdemesnek ítélte Reitzel és Huntington kapcsolatának, illetve munkásságának vizsgálati szándékát. Hasonlóképpen lényeges elemeket tartalmazhat ezen két szakember esetleges kapcsolata Strausz-Hupé-hoz és Stefan Possony-hoz, akiken keresztül John Lukács kapcsolódhatott a haditengerészeti témákhoz. Utóbbi három személy kutatása hozzájárulhat a magyar származású, vagy kötődésű biztonságpolitikai szerzők kutatásához. Huntington korai életét nem vizsgálták, bár a helyzet változik, vannak információk legalább egy

folyamatban lévő projektről. Az ilyen vállalkozások megpróbálhatnak további részleteket feltárni a fiatal tudós washingtoni tartózkodásáról, a *State Department*-tel való kapcsolatáról, vagy arról tulajdonképpen mivel foglalkozott a „Social Science Research Council” -ben⁷⁹¹ 1954-1957 között.

VIII.4.2. Ajánlások a hidegháború kutatásával kapcsolatban

A dolgozat egy olyan periódussal foglalkozott, amikor politikai szinten nagyon fontos döntések születtek, amik hosszú távon nagyban befolyásolták a nemzetközi hatalmi egyensúlyt. Sok személy, aki a kutatás látókörébe került, viszonylag ismeretlen, annak ellenére, hogy Amerika hidegháborús történelméhez igen jelentős mértékben hozzájárult. További kutatás William A. Reitzel, Charles J Moore ellentengernagy, William Yandell Elliott, vagy maga Leo Pasvolsky élete és műveit illetően minden bizonnyal fontos információkat adhat a hidegháború általános történetéhez. Magyar vonatkozású lehet John Lukacs szerepének kutatása a US Navy hidegháborús szerepében és hasonlóan érdekes irány, különösképpen mert amerikai tartózkodás elején már kapcsolatba került a magyar felmenőkkel rendelkező Robert Strausz-Hupéval⁷⁹², vagy magyar nevű Stefan Possony-nal, akik mindketten aktív résztvevői voltak a hidegháború korai szakaszának. Valamennyire kívül esik a dolgozat látókörén, de John von Neumann szintén szerepet vállalt katonai fejlesztésekben, a neve elő is került Wylie tengernaggyal való megbeszéléseivel kapcsolatban, az ő szerepe sem teljesen felderített.

A *Brookings Intézet* levéltára remélhetőleg újra megnyílik (2021 nyara) és a munka elkezdődhet az ISG-vel és projektjeikkel kapcsolatban. Kutatási és képzési tevékenységük mindenképpen jelentősnek tűnik, bár gyakorlatilag egyáltalán nem ismert. A Pasvolsky csoportban dolgozó összes szakértő nagyon speciális és széles körű szakértelmet halmozott fel számos területen, a csoport projektjeinek valódi jelentőségével még nem foglalkoztak teljes egészében.

⁷⁹¹ Egy újonnan felfedezett életrajzban található ilyen értelmű információ: State, Senior Officers' Course Syllabus.

⁷⁹² Lehman emlékei szerint Huntington kimondottan jó viszonyt ápolt Strausz-Hupé-val és Possony-nal, ezt utána levéltári anyagokkal is sikerült bizonyítani.

VIII.4.3. Ajánlás a magyar kutatói hálózat kibővítésére, a fegyveres erőknél felgyülemlett tapasztalat integrálására a civil irányítású kutatások területére

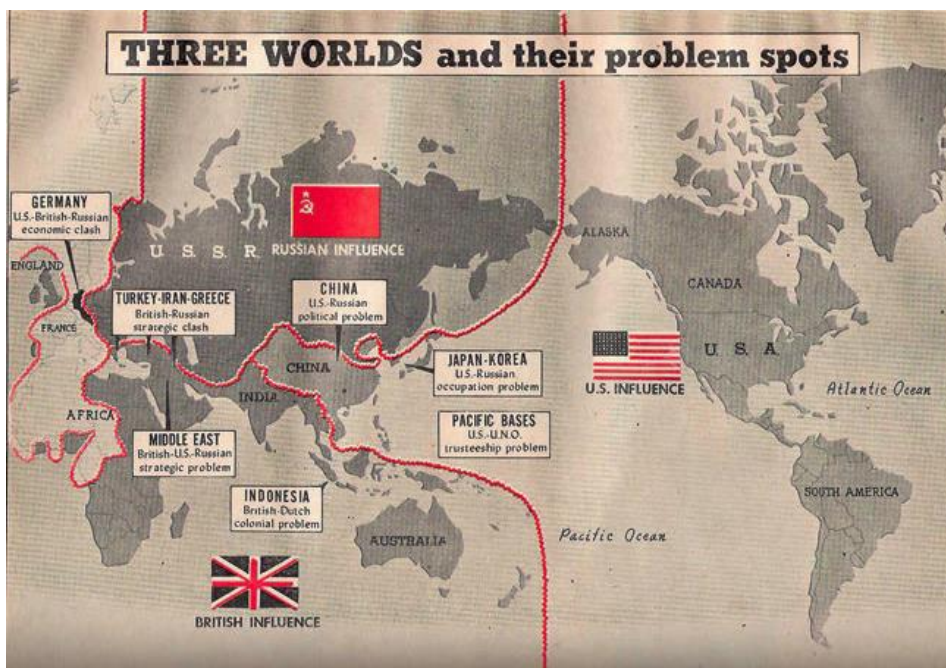
Többek között a Brookings Intézetben is alkalmazott szervezési struktúra, civil és katonai szakértők együttműködésben való alkalmazása komoly eredményekkel járhatna a magyar politikai és tudományos élet számára is, akár a már meglévő kutatóhelyek egyikén, akár egy később létrehozandó „think-tank”-nál. A politika így olyan gyakorlatorientált szakértői véleményekhez jutna, amelyek nem csak a kérdések elméleti oldalát vizsgálják, hanem a gyakorlati tapasztalatokból kiindulva tovább szélesíthetik a már eddig is magas szintű, de elsősorban elméleti fókuszú elemzéseket. Az elméletből kiinduló megoldási javaslatok szükségszerűen szűkebb spektrumúak, a fegyveres erők kötelékéből leszerelt szakértők az aktív szolgálatuknak köszönhetően nagyobb rálátással bírnak olyan konfliktushelyzetek elemzésére és megoldására, ahol a váratlan tényezők kezelése nagyobb szerepet játszik. Az egyre összetettebb nemzetközi helyzet és az így kialakuló komplex, előrelátható, vagy váratlan, konfliktusok kezelése mindenképpen megkívánna egy ilyen elemzői háttérrel.

A kutatói közösség is feltétlenül gazdagodna a gyakorlati háttérrel is rendelkező szakértők bevonásával. A kutató-elemző munka új aspektusai nyílhatnak egy ilyen gyakorlati-elméleti együttműködés által, illetve a civil-katonai együttműködés is új területeken fejlődhet. Az elmúlt történelmi időszak hazánkban talán mostohábban bánt a fegyveres erők berkein belül felhalmozott tapasztalatokkal és azok könnyebben elvesztek felhasználás híján a társadalom számára. Pont a *Brookings* hetven évvel ezelőtti példája nyomán a fegyveres erők társadalmi támogatottságát is jelentősen tudná előmozdítani egy általam javasolt kutatóhelyi együttműködés.

A *Brookings* külpolitikai képzése is érdekes kezdeményezés lehetne a magyar tudományos közélet számára. A pártpolitikától független, a nemzeti biztonság kérdésében elkötelezett képzés, a külpolitika, esetleg biztonságpolitika iránt érdeklődő fiatal diplomások számára több előnnyel is járhatna. Ahogy az a hidegháború korai szakaszában, Amerikában történt – nem terhelve a felsőoktatás kapacitását – a kül- és biztonságpolitika iránt érdeklődő fiatalok aktuális és az életből vett példákön láthatnák és gyakorolhatnák a tudományterület hasznát. Másrészt a kiemelkedő résztvevők későbbi munkába való bevonása bármilyen kereten belül lehetővé válna, a célok függvényében.

Az esetleges biztonsági scenáriók társadalmi fogadtatását is lehetne modellezni a résztvevőkön, akik később az egész társadalom jó irányban való befolyásolásában is részt vehetnek majd.

IX. FÜGGELÉK I. TÉRKÉPEK, TÁBLÁZATOK

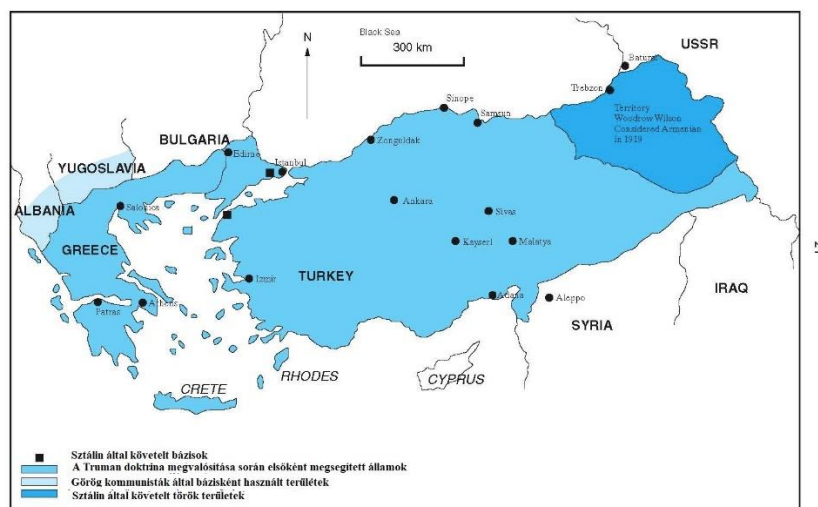
1. ábra: Térkép 1946 februárjából. A hidegháború korai ábrázolása.⁷⁹³

Dátum	8/14/45	6/30/46	6/30/47	6/30/48	6/30/49	6/30/50
Csatahajó	23	10	4	2	1	1
Hordozó	28	15	14	13	11	11
Kísérő hordozó	71	10	8	7	7	4
Cirkáló	72	36	32	32	18	13
Romboló	377	145	138	134	143	137
Fregatt	361	35	24	12	12	10
Tengeralattjáró	232	85	80	74	79	72
Aknaszedő	586	112	55	54	52	56
Járőr	1204	119	74	50	50	33
Partraszállító	2547	275	107	86	60	79
Kiszolgáló	1267	406	306	273	257	218
Felszíni hadihajó	833	226	198	180	174	161
Összes aktív	6768	1248	842	737	690	634

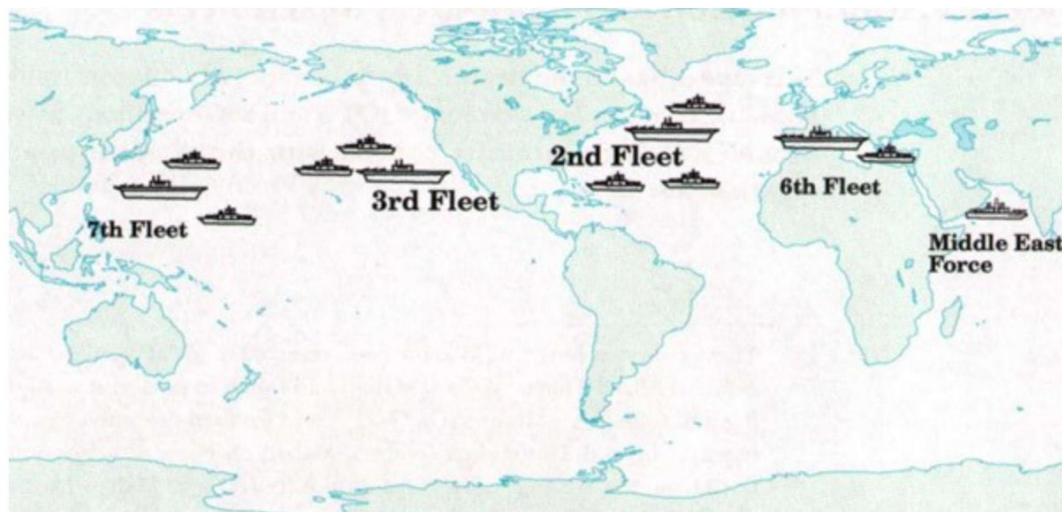
2. ábra: US Navy aktív hajói 1945 és 1950 között.⁷⁹⁴

⁷⁹³ "Three worlds and their problem spots," *Newsweek* 27, no. 5 (1946 február 4.).

⁷⁹⁴ "US Ship Force Levels," (Naval History and Heritage Command, 2015). <https://www.history.navy.mil/>.

3. ábra: A Sztálin által a második világháború után Törökországtól követelt bázisok és területek ⁷⁹⁵

4. ábra: US Navy flottáinak földrajzi elhelyezkedése a hidegháború második felében. ⁷⁹⁶

⁷⁹⁵ John Swift, *The palgrave concise historical atlas of the Cold War* (Springer, 2003), 21.

⁷⁹⁶ Swartz and McGrady, *U.S. Navy forward deployment, 1801-2001*, 16.

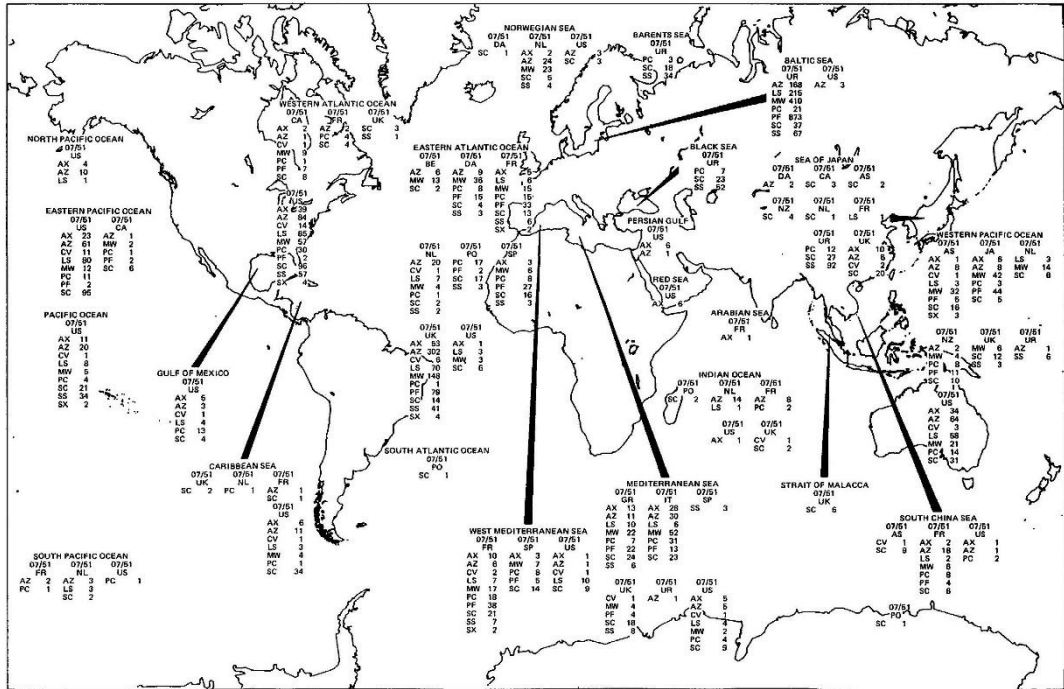
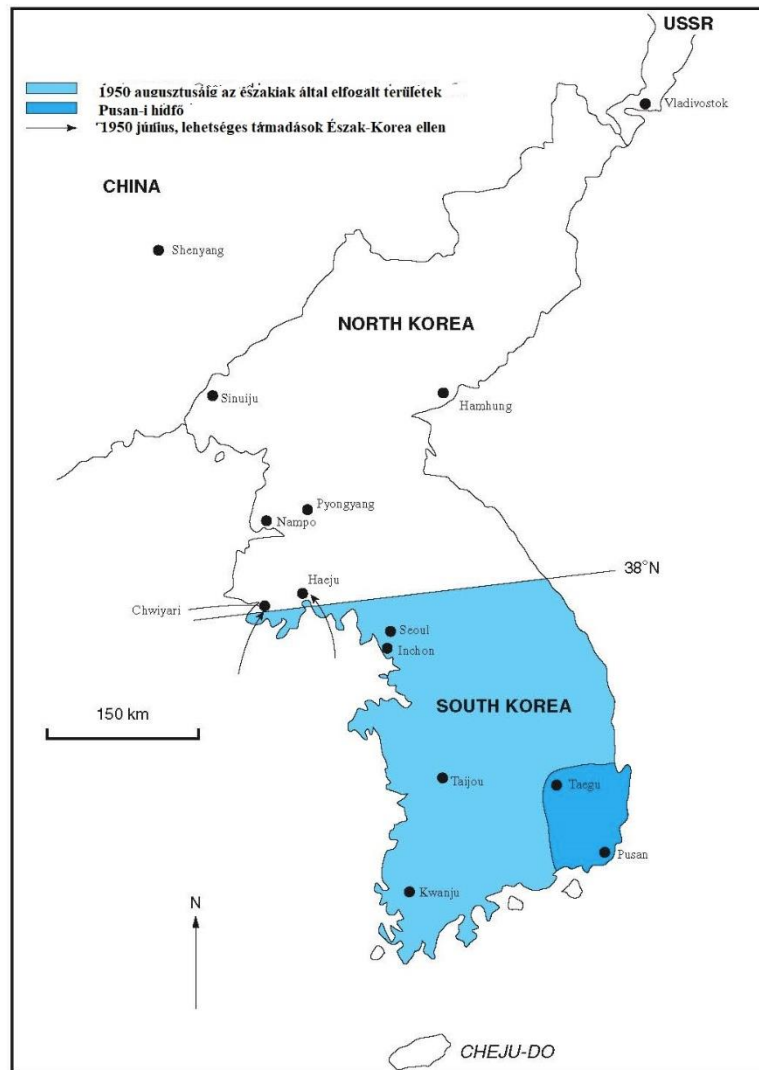

Figure E-2. 1951 deployment world

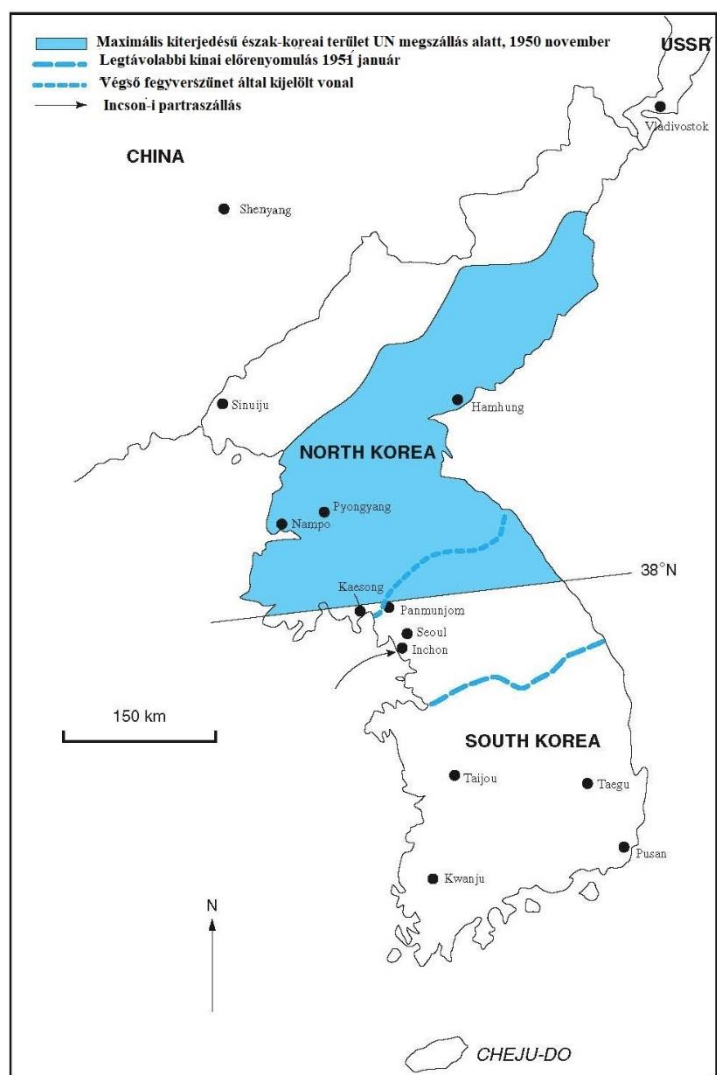
5. ábra: Nagyobb flották és alkalmazási területük 1951-ben.⁷⁹⁷

⁷⁹⁷ Floyd D Kennedy Jr et al., *Trends in Force Levels and Disposition of Major Navies Since World War II. Revision*, CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA NAVAL WARFARE OPERATIONS DIV (1989), 178.

6. ábra: Koreai háború I, az északi támadás által elfoglalt legnagyobb kiterjedésű terület 1950 augusztusában.⁷⁹⁸

⁷⁹⁸ Swift, *The palgrave concise historical atlas of the Cold War*, 37.

7. ábra: Koreai háború II. Az ENSZ erők által elfoglalt legnagyobb kiterjedésű terület 1950 novemberében.⁷⁹⁹

⁷⁹⁹ Ibid.

X. FÜGGELÉK II. Rövidítések

AAF	Army Air Forces
ASW	Anti-Submarine Warfare
CINCNELM	Commander of in Chief U.S. Naval Forces, Eastern Atlantic and Mediterranean
CNO	Chief of Naval Operations
COMINCH	Commander in Chief, United States Fleet
DCNO	Deputy Chief of Naval Operations
DWT	deadweight tonnage
ISG	International Study Group (Bookings Institution)
JCS	Joint Chiefs of Staff
JPS	Joint Planning Staff
JWPC	Joint War Plans Committee
MAGTF	marine air-ground force operations
MDA	maritime domain awareness
NSC	National Security Council
NOC	Naval Operations Concept
OPNAV	Office of the Chief of Naval Operations
OSD	Office of the Secretary of Defense
RADM	Rear Admiral
UNTCOK	United Nations Temporary Commission on Korea
USN	United States navy
VCNO	Vice Chief of Naval Operations
V-J Day	Victory over Japan Day

XI. FÜGGELÉK III. A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓI A TÉMAKÖRBEN:

Péri, Márton: “US Naval Strategy and national security: the evolution of American maritime power”. DEFENSE AND SECURITY ANALYSIS 36 : 1 pp. 127-128. , 2 p. (2020)

Péri, Márton: “Samuel P. Huntington: Chosen Peoples? Gods, Nations, and Rulers—Religion and Nation in International Politics”. PHILOSOPHY STUDY 9 : 6 pp. 318-332. , 15 p. (2019)

Péri, Márton: “Samuel P. Huntington és a Vietnami Háború” In: Orbók, Ákos (szerk.) A hadtudomány és a XXI. század. Budapest, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége, (2016) pp. 327-342. , 16 p.

Péri, Márton: “AMERICA’S WATCHMEN: Samuel P. Huntington and Reinhold Niebuhr”. HADTUDOMÁNYI SZEMLE 8 : 4 pp. 142-149. , 8 p. (2015)

Péri, Márton: “Samuel P. Huntington’s Theory of Constructing a Political Paradigm and his Maritime Strategy Concept”. HONVÉDSÉGI SZEMLE: A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA 143 pp. 97-104. , 8 p. (2015)

Péri, Márton: “ADALÉKOK SAMUEL HUNTINGTON „A CIVILIZÁCIÓK ÖSSZECSAPÁSA?” ELNEVEZÉSŰ TEÓRIÁJÁNAK 2001. SZEPTEMBER 11 - E ELŐTTI MAGYARORSZÁGI RECEPCIÓJÁHOZ”. HADTUDOMÁNYI SZEMLE 6 : 1 pp. 138-149. , 12 p. (2013)

XII. FÜGELÉK IV.

SAMUEL P. HUNTINGTON

NATIONAL POLICY AND THE NEW NAVAL DOCTRINE⁸⁰⁰

I

THE ELEMENTS OF A MILITARY SERVICE

In A WORLD of independent sovereignties every nation continuously faces a series of actual or potential threats to its security. These threats are inherent in the existence of uncoordinated power units capable of inflicting mutual injury upon each other. To protect its security, each nation implicitly or explicitly adopts a national policy designed to neutralize, balance, or eliminate the threats to that security. Such a policy normally attempts to achieve equivalent or preponderant power by isolating the threatening nation through diplomatic means, extending the strength of the threatened nation through a system of alliances, or building up the defenses of the latter by allocating more of its resources to that purpose. To aid in accomplishing this end the nation maintains military services of a size and quality which can most effectively implement its policy. When viewed from this perspective, a military service can be thought of as consisting of three major elements.

First, there is the element of purpose. The purpose behind the existence of a military service at any given time and the rationale behind its force level and composition must be its role in implementing national policy. The statement of this role may be called the strategic concept of the service. Basically, this concept is a description of how, when, and where the military service expects to protect the nation against some threat to its security. If a military service does not possess such a concept, it becomes purposeless, it wallows about amid a variety of conflicting and confusing goals, and ultimately it suffers'

⁸⁰⁰ Huntington, National Policy and the New Naval Doctrine.

both physical and moral degeneration. A military service may at times, of course, perform functions unrelated to external security such as internal policing, disaster relief, and citizenship training. These are, however, subordinate and collateral responsibilities. A military service does not exist to perform these functions; rather it performs these functions because it has already been called into existence to meet some threat to the national security. A service is many things: it is men, weapons, bases, equipment, traditions, organization. But none of these have meaning or usefulness unless there is a unifying purpose which shapes and directs their relations and activities towards the achievement of some goal of national policy.

A second element of a military service is the resources, human and material, which are required to implement its strategic concept. To secure these resources it is necessary for society to forgo the alternative uses to which these resources might be put and to acquiesce in their allocation to the military service. Thus resources which a service is able to obtain in a democratic society are a function of the public support of that service.

The Service has the responsibility to develop this necessary support, and it can only do this if it possesses a Strategic concept which clearly formulates its relationship to the national security. Hence this second element of public support is, in the long run, dependent upon the strategic concept of the service. If a service does not possess a well-defined Strategic concept, the public and the political leaders will be confused as to the role of the service, uncertain as to the necessity of its existence, and apathetic or hostile to the claims made by the service upon the resources of society.

Organizational Structure is the third element of a military service. For given these first two elements, it becomes necessary to group the resources allocated by society in such a manner as most effectively to implement the strategic concept. Thus the nature of the organization likewise is dependent upon the nature of the Strategic concept. Hence there is no such thing as the ideal form of military organization. The type of organization which may be appropriate for one military service carrying out one particular strategic concept may be quite inappropriate for another service with a different concept. This is true not only in the lower realms of tactical organization but also in the higher reaches of administrative and departmental structure.

In summary, then, a military service may be viewed as consisting of a strategic concept which defines the role of the service in national policy, public support which

furnishes it with the resources to perform this role, and organizational structure which groups the resources so as to implement most effectively the strategic concept. Shifts in the international balance of power will inevitably bring about changes in the principal threats to the security of any given nation. These must be met by shifts in national policy and corresponding changes in service strategic concepts. A military service capable of meeting one threat to the national security loses its reason for existence when the threat weakens or disappears. If the service is to continue to exist, it must develop a new Strategic concept related to some other security threat. As its strategic role changes, it may likewise be necessary for the service to expand, contract, or alter its sources of public support and also to revamp its organizational structure in the light of this changing mission.

II

THE CRISIS OF THE NAVY

That the United States Navy was faced with a major crisis at the end of World War II is a proposition which will hardly be denied. It is not as certain, however, that the real nature and extent of this crisis has been so generally understood. For this was neither a crisis of personnel nor of leadership. Nor did it have its roots in problems of organization, material, technology, or weapons. It was instead of a much more profound nature. For it was a crisis which went to the root of the Navy's being, which involved its fundamental Strategic concept and the basic reasons for its existence as an instrument of national policy. It was thus a crisis which confronted the Navy with the most ultimate question which can be asked of any man or group of men: "*What is the justification for your existence? What role or function do you perform which obligates society to assume responsibility for your maintenance?*" The crisis existed because the Navy's accustomed answers to these questions—the strategic ideas which the Navy had been expressing and the public had been accepting for well over half a century—were no longer meaningful to the Navy nor convincing to the public.

The causes of this situation were to be found in the redistribution of international power which occurred during World War II, the new threats to American national

security which emerged after the War, and the consequent shifts in American foreign policy to meet these threats. The existence of the crisis was dramatically symbolized by the paradoxical situation in which the Navy found itself in 1945: it possessed the largest fleet in its history and yet it had less reason to maintain such a fleet than ever before in its history. Previously, the needs of the nation for substantial naval forces had frequently far outrun the willingness of the nation to supply itself with such forces. Now apparently this more usual historical relationship had been reversed: the Navy was much larger than any conceivable need which it might be called upon to meet. The fifteen battleships, one hundred aircraft carriers, seventy cruisers, three hundred and fifty destroyers, and two hundred submarines of the United States Navy floated in virtually solitary splendor upon the waters of the earth. It appeared impossible if not ridiculous for the Navy still to claim the title of the Nations "first line of defense" when there was nothing for the Navy to defend the nation against.

The Navy obviously needed a new strategic concept to justify the maintenance of this tremendous fleet, and it was very evident in the early postwar years that there was no agreement within the Navy as to what this should be. This lack made it extremely difficult for the Navy to deal effectively with the specific issues of service strategy which arose during this period. What, for instance, was the Navy's view towards strategic bombing with nuclear weapons? The testimony of naval officers in the 1949 Unification and Strategy hearings before the House Armed Services Committee graphically illustrates the conflicting views within the Navy on this important issue. On the one hand, many naval officers argued that strategic bombing is "militarily unsound and of limited effect, is morally wrong, and is decidedly harmful to the stability of a postwar world."⁸⁰¹ On the other hand, respected officers also urged that strategic bombing was an effective weapon and that the Navy had an important role to play in such bombing.⁸⁰² A detached observer of these hearings might be excused if he arrived either at the conclusion that the Navy thought atomic bombing was immoral and therefore wanted to get in on it, or that the morality or immorality and effectiveness or ineffectiveness of the bombing depended upon whether the planes involved carried the markings of the USN or the USAF. A similar confusion is evident in the early attempts by the Navy to justify the construction of a large aircraft carrier. On the other hand, the Navy generally still maintained that its

⁸⁰¹ The National Defense Program—Unification and Strategy, Hearings before the Committee on the Armed Service., House of Representatives, 81st Congress, 1st session, 1949, p. 183.

⁸⁰² *Ibid.*, pp. 252-53, 351.

primary mission was to secure command of the sea.⁸⁰³ But on the other hand, it was difficult to convince either the American public or General Bradley that the U.S.S. United States was essential to the performance of such a mission.⁸⁰⁴ The Navy's estimate of the threat furnished by the naval strength of its most likely opponent also seemed cloudy and uncertain. The Soviet submarine fleet was an obvious menace, but naval officers were manifestly not happy to have their service reduced to primarily a subhunting and killing organization. Hence much was made of the postwar additions to the Soviet surface navy.⁸⁰⁵ In some segments of naval opinion there seemed to be an almost wistful longing that the Russians did possess a larger conventional fleet- it would make so much easier the task of justifying the existence of a large United States Fleet to the American public!

This confusion as to Strategic concept left unresolved the apparent discrepancy between the Navy's size and the nation's need and consequently placed the Navy in an extremely vulnerable position. Its critics were not allowed in exposing this vulnerability to the public. Every naval officer and student of military policy is familiar with the pointed and at times sarcastic but nonetheless usually telling criticisms which were leveled at the Navy during these years. Typical of these was the question raised in a speech in March, 1946, by one of the highest ranking officers of the United States Army Air Force:⁸⁰⁶

“Why should we have a Navy at all? The Russians have little or no Navy, the Japanese Navy has been sunk, the navies of the rest of the world are negligible, the Germans never did have much of a Navy. The point I am getting at is, who is this big Navy being planned to fight? There are no enemies for it to fight except apparently the army Air Force. In this day and age to talk of fighting the next war on the oceans is a ridiculous assumption. The only reason for us to have a Navy is just because someone else has a Navy and we certainly do not need to waste money on that.”

⁸⁰³ Ibid., pp. 49-51, 203, 205-209.

⁸⁰⁴ Committee on the Armed Services, House of Representatives, Unification and Strategy, H. Doc. 600, 81st Congress, 2d Session, 1949, p. 47. Significantly, in subsequent years when the Navy shifted its justification for the supercarriers to their offensive possibilities against the land, General Bradley was willing to recognize them as a necessary naval weapon. Of. Gen. Omar N. Bradley, “Soldier's Farewell,” Saturday Evening Post, August 22, 1953, p. 46.

⁸⁰⁵ Unification and Strategy, Hearings, pp. 352-53; Lt. Col. J. D. Hittle, “Korea—Back to the Facts of Life,” United States Naval INSTITUTE PROCEEDINGS, vol. 76 (December, 1950), p. 1293; Capt. George H. Miller “Sea Power of Tomorrow,” *ibid.*, vol. 78 (September, 1952), pp. 964 ff.

⁸⁰⁶ Gen. Carl Spaatz, quoted in Louis Smith, *American Democracy and Military Power* (Chicago, 1951), p. 145.

In a similar vein, other critics attacked the Navy as a “tax-eating marine behemoth,” ridiculed what was described as the Navy’s “fifty-two power standard,” and argued persuasively that “*To maintain a five-ocean navy to fight a no-ocean opponent... is foolish waste of time, men and resources.*”⁸⁰⁷

In addition to the simple logic of these arguments, their public appeal was enhanced by the widespread postwar reaction against the military, the popular desire to reduce the defense budget, and the fact that one of the Navy’s sister services possessed in intercontinental atomic bombing a strategic concept which seemed to promise a maximum of security at a minimum of cost and troublesome intervention in world politics. It is hardly surprising that as a result a 1949 Gallup Poll revealed that 76% of the American people thought that the Air Force would play the most important role in winning any future war whereas only 4% assigned this role to the Navy.⁸⁰⁸

The lack of a generally accepted strategic concept had its organizational implications also. Most important among these was the extent to which it influenced the Navy’s attitude towards the establishment of a unified Department of Defense. On the defensive in terms of both concept and public support, the Navy had to defend vigorously its organizational autonomy. For since it lacked clear identification with an accepted strategic concept, it possessed no effective means of preserving its identity and integrity in any highly unified defense system. If, on the other hand, it had possessed a clear-cut and popular strategic mission, the mere development of a more centralized organization structure would not have endangered its ability to perform that mission. The absence of such a mission, moreover, by forcing the Navy to oppose unification, also had the additional effect of further weakening its public support, since it became possible for its critics to paint in the public mind the picture of a willful group of die-hard admirals interested solely in the defense of their own vested interests.

The Navy’s unfortunate position in these early postwar years, was, of course, familiar to all informed naval officers. A period of soul-searching consequently ensued during which naval opinion attempted to describe and formulate the strategic role of the Navy in the postwar world. If the critics of the Navy were right, the Navy must of necessity be reduced to a secondary service occupied primarily with commerce

⁸⁰⁷ W. B. Leach, “Stupidity of a Big Navy,” *American Mercury*, vol. 62 (May, 1946), pp. 527-31; Maj. Gen. Hugh J. Knerr, “If We Should Fight Again,” *Military Review*, vol. 27 (December, 1947), p. 24.

⁸⁰⁸ *Public Opinion Quarterly*, Winter, 1950, pp. 712-713.

protection. If they were not right and the Navy was to be maintained on a level of equality with the other services, there must be some new role for the Navy to play in national policy. It is the principal thesis of this essay that the Navy does have such a vital role and that the substance of this role has already been described and formulated by a number of naval writers and naval leaders. This may be found in the report by Admiral Nimitz to the secretary of the Navy in December, 1947, in the article on sea power by Walter Millis in *Foreign Affairs* for April, 1951, and in a whole series of articles by naval officers which have appeared in the pages of these PROCEEDINGS.⁸⁰⁹ These writings contain all the basic elements for a New Naval Doctrine which assigns to the Navy a vital role in implementing national policy. It is not the purpose of this essay simply to repeat these ideas which have been expounded by others. rather it is the belief of this essayist that three things still remain to be done: (1) to formulate as a coherent whole these new ideas as to the Navy's function; (2) to emphasize the differences—which many naval writers have hesitated to do—between this new strategic concept and the Navy's old strategic ideas; and (3) to utilize this new strategic concept as a way of developing renewed understanding for the Navy on the part of the public and as a basis for a review of Navy Department organization. The remainder of this essay hopes to make some contribution towards the achievement of the first two of these goals. The last objective can only be achieved by an aroused naval service infused with a sense of mission as to the important role it must play in national policy.

Before proceeding to a description of this present relation between the Navy and national policy, it will first be necessary to consider briefly the nature of that relation in the past.

III

The Navy and NATIONAL Policy: CONTINENTAL PHASE

⁸⁰⁹ Admiral C. W. Nimitz, "Future Employment of Naval Forces," *Vital Speeches*, vol. 14 (January 15, 1948), pp. 214-17; Walter Millis, "Sea Power: Abstraction or Asset?" *Foreign Affairs*, vol. 29 (April, 1951), pp. 371-384; Lt. Col. J. D. Hittle, *op. cit.*; Lt. Com. Ralph Williams, "National Security and Military Policy, PROCEEDINGS, vol. 77 (March, 1951), pp. 235-245; Capt. J. C. Wylie, "On Maritime Strategy," *ibid.*, vol. 79 (May, 1953), pp. 467-77; Capt. John D. Hayes, "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today," *ibid.*, vol. 79 (November, 1953), pp. 1185-93. These are not, of course, the only expressions of this new attitude, but they are representative of such expressions, and will be used as such in this essay.

The first stage of American national security policy may best be described as the Continental Phase. This lasted approximately from the founding of the Republic down to the 1890's. During this period the threats to the national security arose primarily upon this continent and were met and disposed of on this continent. The limited capabilities of the United States during these years did not permit it to project its power beyond the Western Hemisphere. And, indeed, the history of this period may also be interpreted as the history of the gradual struggle by the United States for supremacy within the American continent. This policy manifested itself in our refusal to enter into entangling alliances with non-American powers, in our promulgation and defense of the principles of the Monroe Doctrine, and in our gradual expansion westward to the Pacific.

During these years those threats which arose to the national security were generally dealt with on land, and sea power consequently played a subordinate role in the implementation of national policy. The most persistent security threat, of course, came from the Indian tribes along the western and southern frontiers. These could only be met by the army and the militia. Similarly during the War of 1812 the American Navy was unable to prevent the British from reinforcing Canada, seizing and burning the national capitol, and landing an army at New Orleans. Instead, each of these threats had to be countered by what land forces there were available. The Mexican War was likewise primarily an army affair, although the Navy in the closing campaign of the war performed yeoman service in landing Scott's army at Vera Cruz. Still later in the century when the activities of the French in Mexico violated the Monroe Doctrine, the threat was met not by cutting the maritime communications between France and Mexico, but rather by massing Sherman's veterans along the Rio Grande. American power was thus virtually never utilized outside the American continents during this period and was confined to the gradual elimination of all potential threats to American security which might originate within that Hemisphere. This phase may be said to have come to an end with the final pacification of the Indians in the 1890s and its termination is symbolized in Olney's bold statement to the British government during the 1895 Venezuela boundary dispute, "*Today the United States is practically sovereign on this continent, and its fiat is law upon the subjects to which it confines its interposition.*"

The Navy's subordinate role during this Continental Phase of policy is well indicated by the miscellaneous nature of its military functions. These were basically threefold. First, there were the Navy's responsibilities for coastal defense. From the time of Jefferson's administration down through the 1880s this resulted in the Construction of a whole series of gunboats and monitors designed solely for this purpose. Secondly the Navy was responsible for Protecting American commerce overseas and, in the event of War, raiding the commerce of the enemy. For this purpose the Navy was deployed in half a dozen Squadrons Scattered about the world from the Mediterranean for the East Indies and was largely equipped with fast frigate-cruiser type vessels. Thirdly, during the Mexican War and the Civil War, when the United States was fighting two nations powerless at Sea, the Navy Performed valuable functions in blockading the enemy and assisting in amphibious operations. These miscellaneous military functions did not, however, exhaust the activities of the Navy during this Period. Since these military functions were of a general secondary nature, the Navy tended to acquire a wide variety of essentially civilian functions not directly related to any security threat. These included the Support of general scientific research, the organization of a number of exploring expeditions, the frequent Performance by naval officers of diplomatic functions, and the utilization of members of the naval Service to administer civilian departments of government. In general, during this Period the Navy had no clearly essential role to play in meeting any major security threats and consequently tended to dissipate its energies over this wide variety of civilian and military functions.

The subordinate role of the Navy in implementing national policy was reflected in the weak public support which it received during this period. The continuous expansion of the nation westward tended steadily to decrease the political power of those sections most sympathetic to the Navy, and after the Federalists were Swept out of office in 1800 it is not inaccurate to say that the government was generally dominated by political groups either indifferent to or actively hostile towards the Navy. The farmers of the interior tended to view the naval establishment as an unnecessary if not dangerous burden on the national economy. Consequently the Navy was frequently allowed to fall into fairly serious states of disrepair, reaching its lowest point in the post-Civil War years,

Since the Navy had no definite role to play in implementing national Policy, it was unnecessary for it to have a type of organization which emphasized a distinction between its military and Civilian functions, Consequently although there was a major

change in naval organization in 1842, when the bureau System was introduced, nonetheless the basic pattern of naval] organization remained the same throughout this entire period. Neither under the Board of Naval Commissioners nor under the bureaus was there any clear differentiation between the military and the civilian functions of the naval department under the supervision of the Secretary. When during the Civil War the Navy was called upon to perform a significant military function a special officer had to be designated to direct the military activities of the fleet. With this exception, however, naval Organization reflected the inability of the Navy to develop a strategic concept relating it to the goals of national security-policy.

THE NAVY and NATIONAL Policy: The Oceanic Phase

All this changed in the 1890s when the United States began to Project its interests and power across the oceans. The acquisition of overseas territorial possessions and the involvement of the United States in the maintenance of the balance of Power in Europe and Asia necessarily changed the nature of the security threats with which it was concerned. The threats to the United States during this Period arose not from this continent but rather from the Atlantic and Pacific oceanic areas and the nations bordering on those oceans. Hence it became essential for the security of the United States that it achieve supremacy on those oceans just as previously it had been necessary for it to achieve supremacy within the American continent. This change in our security policy was dramatically illustrated by the war with Spain. What began as an effort to dislodge a secondary European power from its precarious foothold on the American continent ended with the extension of American interests and responsibilities to the far side of the Pacific Ocean. This new position of the United States made it one of several major powers each of which was attempting to protect its security through the development of navel security

This meant dramatic changes in the forces of the Navy, and the role of the Army in implementing national Policy became secondary to that of the Navy. Instead of performing an assortment of miscellaneous duties none of them particularly crucial to the national security the Navy was how the Nation's "First line of defense." In a little over twenty years from 1886 down to 1907 the United States Navy moved from twelfth place to second place among the navies of the world. This dramatic change required a

revolution in the thinking of the Navy, the operations of the Navy, and the composition of the Navy.

The revolution in naval thinking and the development of a new Strategic concept for the Navy reached its climax of course in the work of Alfred Thayer Mahan. The writings of this naval officer accurately portrayed the new role of the Navy. Attacking the old idea that the functions of the Navy were related to coastal defense and commerce destruction, Mahan argued that the true mission of a navy was acquiring command of the sea through the destruction of the enemy fleet. Mahan vented his scorn upon the “police” functions to which the Navy had been relegated during this previous period of national strategy⁸¹⁰ Writing at a time when national strategy was undergoing a profound change, he failed to realize that these “police” functions had been just as well adapted to the achievement of national aims in this period as his “command of the sea” doctrine was in the new age which was just beginning. To secure command of the sea it was necessary to have a stronger battle-fleet than the enemy. This could only be secured by building more ships than other nations, insuring that the ships which one did build were larger and had more fire power than those of other nations, and keeping those ships grouped together in a single fleet instead of deployed all over the world in separate squadrons. The net results were naval races, big-gun battleships, and the theory of concentration as the chief aim of naval strategy.

As generalized in the preceding paragraph the Mahan doctrine was accepted by virtually all the world’s naval powers. Each country, however, also had to apply the doctrine to the threats peculiar to it. Down until World War I the United States was about equally concerned with the threats presented by the Japanese and German navies. The fleet was kept concentrated on the Atlantic coast—this was the location of most of the shipyards and the Navy’s most consistent public support—and the Isthmus canal was rushed to completion. With the destruction of German surface power the fleet was shifted to the Pacific, and throughout the following two decades American naval thought was oriented almost exclusively towards the possibility of a war with Japan. This was responsible not only for the location of the fleet but also for the development of weapons and techniques which could be effectively employed in the broad reaches of the Pacific.

⁸¹⁰ Capt. A. T. Mahan, *Naval Strategy* (London, 1912), pp. 4-5.

In the 1941-1945 naval war with Japan the Navy in effect realized the strategic concept which dominated its planning for twenty years.

The increased importance of the Navy to national security towards the end of the nineteenth century was paralleled by the increased prestige of the Navy throughout the country. Public opinion came to view the Navy as the symbol of America's new role in world affairs. Business groups which were now playing an increasingly important role in government were generally more favorably inclined towards the Navy than the agrarian groups which had previously been dominant. The Navy League of the United States was organized and played a major role in interpreting the Navy to the public. Presidents—particularly the two Roosevelts—and congressional leaders turned a more sympathetic ear to the Navy's requests for funds. Thus the Navy was able to get that public support which was necessary for it to implement its strategic concept.

The emergence of a well-defined military function for the Navy meant that the old organization of the Navy Department had to be altered also. The formation of the fleet and the development of its purely military role permitted the business of the Department to be roughly divided into the two categories of military functions and civilian functions. The reformers within the Navy hence campaigned for an organizational structure which reflected this duality of function. This campaign resulted in the creation of the General Board in 1900, the institution of the naval aids in 1909, and eventually the creation of the Office of Naval Operations in 1915. In time, the Chief of this latter office assumed the responsibility for the military aspects of the Navy while the bureau chiefs continued to report directly to the Secretary on the Performance of their civilian duties.

NATIONAL Policy IN THE EURASIAN Phase

The close of World War II marked a change in the nature of American security policy comparable to that which occurred in the 1890s. The threats which originated around the borders of the Atlantic and Pacific Oceans had been eliminated. But they had only disappeared to be replaced by a more serious threat originating in the heart of the Eurasian continent. Hence American policy moved into a third stage which involved the

projection, or the possible projection in the event of war, of American power into that continental heartland. The most obvious and easiest way by which this could be achieved was by long-range strategic bombing and consequently American military policy in the immediate postwar period tended to center on the atomic bomb and the intercontinental bomber. Subsequently the emphasis shifted to the development of a system of alliances and the continuing application of American power through the maintenance of United States forces on that continent. These two approaches furnished the Air Force and the Army with strategic roles to play in the implementation of national policy. What, however, was to be the mission of the Navy? How could the Navy play a role in applying American power to the Eurasian continent?

This was the challenge which the new dimension of American foreign policy placed before the Navy, which temporarily caused the Navy to falter and hesitate, and which finally was met by the development of a New Naval Doctrine defining the role of the Navy in the Cold War.

VI

THE New Navy Doctrine: The TRANSOCEANIC Navy

This new doctrine as it emerges from the writings of postwar naval writers and leaders basically involves what may be termed the theory of the transoceanic navy, that is a navy oriented away from the oceans and towards the land Masses on their far side. The basic elements of this new doctrine and the differences between it and the naval concept of the Oceanic phase may be summarized under the headings that follow.

1. The Distribution of International Power

The basis of the new doctrine is recognition of the obvious fact that international power is now distributed not among a number of basically naval powers but rather between one

nation and its allies which dominate the land masses of the globe and another nation and its allies which monopolize the world's oceans. This bipolarity of power around a land-sea dichotomy is the fundamental fact which makes the Mahanite concept inapplicable today. For the implicit and generally unwritten assumption as to the existence of a multi-sea power world was the foundation stone for Mahan's strategic doctrine. Like any writer Mahan grasped for the eternal verities and attempted to formulate what seemed to him the permanent elements of naval strategy. But also like every other writer his theory and outlook were conditioned by the age in which he lived. That age was one in which the decisive wars were between competing naval powers. This multi-sea power world had its origins in the rise of the European nation-state system, the discovery of the New World, and the resulting competition between the European nations for overseas colonies and trade. This period of sea power competition lasted roughly from the middle of the seventeenth century to the middle of the twentieth and is divisible into two sub-periods. The first sub-period lasting to 1815 was characterized by intense naval competition and warfare between Spain, the Netherlands, France, and Great Britain. In the end, after the series of exhausting conflicts culminating in the Napoleonic Wars and Trafalgar, Great Britain emerged as the dominant sea Power. From 1815 down to the —1890s she maintained this position without serious challenge. By the end of the century, however, a new round of competition developed as Germany, the United States and Japan arose to challenge British naval supremacy. This second period witnessed the a defeat of the German and Japanese navies in World War I and World War II respectively, and ended with Anglo-American, or, more specifically, American naval power dominant throughout the world.

In the light of this naval history it history it is important to recognize that Mahan's entire thought was geared to this sea Power stage in world history. Basically what he did was to study intensively the first sub-period in stage and then apply the principles gained from such study to the second sub-period in which he lived. This technique gave a superficial air of lasting permanence to his doctrine: for if the principles underlying seventeenth century naval warfare and sea power were applicable at the end of the nineteenth century, then surely these must be universal principles valid throughout history. In actuality, these two sub-periods were, however, unique in their similarity. The first coincided with the initial surge of European colonialism into the New World, and

the second coincided with the later surge of that colonialism into Africa and Asia. These are not situations which will be repeated again.

It should also be noted that it was not just chance which led Mahan to concentrate his historical studies on the period from 1660 to 1815. For, although he admitted in a letter to Rear Admiral Stephen A. Luce that "there are a good many phases of naval history," he nonetheless believed that he had been "*happily led to take up that period succeeding the peace of Westphalia, 1648, when the nations of Europe began clearly to enter on and occupy their modern positions, struggling for existence and predominance.*"⁸¹¹ And it was also generally characteristic of this period that, as Mahan said, except for Russia and Possibly Austria the force of every European state could "*be exerted only through a navy.*"⁸¹²

All the other facets of Mahan's thought rest upon his assumption of the existence of two or more competing naval powers. The idea that the Purpose of a navy is to secure command of the sea, that to achieve this end concentration of force in a battlefleet is necessary, and that victory will go to that fleet with the biggest ships, the biggest guns, and the thickest armor all rest logically on this premise. For obviously the concentration of force in a battlefleet is necessary only if the enemy is capable of doing the same. And, as Bernard Brodie has pointed out, the idea of developing a battlefleet to secure command of the sea originated in the Anglo-Dutch Wars of the middle seventeenth century, at the beginning of this sea power phase of history.⁸¹³

To deny the permanent validity of Mahan's theory is not to deny the brilliance of Mahan's insight. To describe and formulate the principles underlying the major developments in world history over a period of three hundred years is no mean achievement. But we must not permit the impressiveness of Mahan's accomplishment to blind us to the inapplicability of his strategic concept at the present time. A world divided into one major land power and one major sea power is different from a world divided among a number of rival sea powers. The strategy of monopolistic sea power is different from that of competitive sea power. The great oceans are no longer the no man's land between the competing powers. The locale of the struggle has shifted elsewhere, to the narrow lands and the narrow seas which lie between those great oceans on the one hand

⁸¹¹ Quoted in Capt. W. D. Puleston, Mahan (New Haven, 1939), pp. 75-76.

⁸¹² Naval Strategy, p. 112.

⁸¹³ "New Tactics in Naval Warfare," Foreign Affairs, vol. 24 (January 1946), p. 211.

and the equally immense spaces of the Eurasian heartland on the other. This leads us to the second element which distinguishes the new strategic doctrine from the old.

2. The Site of Decisive Action

The Mahan theory justly emphasized not only the influence of Sea power but also the decisiveness of naval battle. The sea was a battleground, “a wide common,” and the only avenue through which every power could strike at the interests of every other power.⁸¹⁴ Major fleet actions were the decisive events in most of the Principal wars of this period from the defeat of the Spanish Armada in 1588 to the dispersion of the remnants of the Japanese Fleet in the Battle of the Philippine Sea in 1944. Between these encounters there were a whole series of naval battles which significantly influenced the course of history: Lowestoft, The Texel, Beachy Head, Ushant, Trafalgar, Manila Bay and Santiago, Tsushima Straits, Jutland, Coral Sea, Midway. Mahan demonstrated the decisive character of the naval engagements in the first round of naval competition; and his teachings and his successors have illuminated the decisiveness of the subsequent ones. While not denying the importance of land battles, nor the significance of such techniques as naval blockade, the strategic concept of this previous age nonetheless emphasized the significance of naval engagements fought solely at sea.

In a world in which a continental power confronts a maritime power, this is no longer possible. As most recent naval writers have recognized, major fleet actions are a thing of the past. The locale of decisive action has switched from the sea to the land: not the inner heart of the land mass, to be sure, but rather to the coastal area, to what various writers have described variously as the Rimland, the Periphery, or the Littoral.⁸¹⁵ It is here rather than on the high seas that the decisive battles of the cold war and of any future hot war will be fought. Consequently, naval writers in the period since 1945 have not hesitated to admit and, indeed, to proclaim the importance of ground force. The reduction of enemy targets on land, Admiral Nimitz stated, “*is the basic objective of warfare,*”⁸¹⁶ Criticizing the Mahan doctrine for tending to erect sea Power into an independent thing-

⁸¹⁴ Capt. A. T. Mahan, *The Influence of Sea Power upon History, 1660-1783* (Boston, 1890), p. 25.

⁸¹⁵ Capt. J. C. Wylie, *op. cit.*; Capt. John D. Hayes, *op. cit.* Of Sir Halford Mackinder, *Democratic Ideals and Reality* (New York, 1919).

⁸¹⁶ Nimitz, *op. cit.*, p. 216.

in-itself (a view which was not far wrong when the conflict of sea power against sea power was the decisive event in war), Walter Millis argues that:⁸¹⁷ Korea is one long lesson in the double fact that all military power is “*land power*”; and that it can be effectively exercised, under the conditions created by modern technology, only by the most skillful combination and concentration of all available weapons, whether airborne, seaborne, or earthborne to achieve the desired political ends under the particular circumstances which may arise.

3. The Mission of the Navy

This fact that decisive actions will now take place on land means a drastic change in the mission of the Navy. During the previous period, this mission was to secure command of the sea. “(In) war,” Mahan Said, “*the proper objective of the navy is the enemy’s navy,*” and as he further remarked in another classic passage :⁸¹⁸

“It is not the taking of individual ships or convoys, be they few or many, that strikes down the money power of a nation; it is the possession of that overbearing power on the sea which drives the enemy’s flag from it, or allows it to appear only as a fugitive, and which, by controlling the great common, closes the highways by which commerce moves to and from the enemy’s shores. This overbearing power can only be exercised by great navies. ...”

Since the American navy now possesses command of the sea, however, and since the Soviet surface navy is in no position to challenge this except in struggles for local supremacy in the Baltic and Black Seas, the Navy can no longer accept this Mahanite definition of its mission. Its purpose now is not to acquire command of the sea but rather to utilize its command of the sea to achieve supremacy on the land. More specifically, it is to apply naval power to that decisive strip of littoral encircling the Eurasian continent. This means a real revolution in naval thought and operations. For decades the eyes of the Navy have been turned outward to the ocean and the blue water; now the Navy must reverse itself and look inland where its new objectives lie. This has, however, been the

⁸¹⁷ Millis, op. cit., p. 374.

⁸¹⁸ Mahan, Naval Strategy, p. 199; The Influence of Sea Power Upon History, p. 138.

historical outlook of navies which have secured uncontested control of the Seas, and as Admiral Nimitz has pointed out, during the period of British domination, “*it is safe to say that the Royal Navy fought as many engagements against shore objectives as it did on the high seas.*”⁸¹⁹ It is a sign of the vigor and flexibility of the Navy that this difficult change in orientation has been generally recognized and accepted by naval writers and the leaders of the naval profession.⁸²⁰

The application of naval power against the land requires of course an entirely different sort of Navy from that which existed during the struggles for sea supremacy. The basic weapons of the new Navy are those which make it possible to project naval power far inland. These appear to take primarily three forms:

- (1) carrier based naval air power, which will in the near future be capable of striking a thousand miles inland with atomic weapons;
- (2) fleet-based amphibious power, which can attack and seize shore targets, and which may, with the development of carrier-based air lifts, make it possible to land ground combat troops far inland; and
- (3) naval artillery, which with the development of guided missiles will be able to bombard land objectives far removed from the coast.

The navy of the future will have to be organized around these basic weapons, and it is not utopian to envision naval task forces with the primary mission of attacking, or seizing objectives far inland through the application of these techniques.

4.The Base of the Navy

In the old theory the sea was the scene of operations and navies consequently had to be based on land. In the ultimate sense that is still true since man must still draw his sustenance and materials from land. But it is also possible to argue that the base of the Navy has been extended far beyond the limits of the continental United States and its

⁸¹⁹ Nimitz, *op. cit.*, p. 215.

⁸²⁰ See the works cited above, note.

overseas territorial bases. For in a very real sense the sea is now the base from which the Navy operates in carrying out its offensive activities against the land. Carrier aviation is sea based aviation; the Fleet Marine Force is a sea based ground force; the guns and guided missiles of the fleet are sea based artillery. With its command of the sea it is now possible for the United States Navy to develop the base-characteristics of the world's oceans to a much greater degree than it has in the past, and to extend significantly the "floating base" system which it originated in World War II. The objective should be to perform as far as practical the functions now performed on land at sea bases closer to the scene of operations. The base of the United States Navy should be conceived of as including all those land areas under our control and the seas of the world right up to within a few miles of the enemy's shores. This gives American power a flexibility and a breadth impossible of achievement by land-locked powers.

The most obvious utilization of this concept involves its application to carrier aviation. In the words of Admiral Nimitz:⁸²¹

"The net result is that naval forces are able, without resorting to diplomatic channels, to establish off-shore, anywhere in the world, airfields completely equipped with machine shops, ammunition dumps, tank farms, warehouses, together with quarters and all types of accommodations for personnel. Such task forces are virtually as complete as any air base ever established. They constitute the only air bases that can be made available near enemy territory without assault and conquest, and furthermore, they are mobile offensive bases that can be employed with the unique attribute of secrecy and surprise, which contributes equally to their defensive as well as offensive effectiveness."

From this viewpoint it is possible to define the relation of the Navy's important anti-submarine responsibilities to these newer functions. Submarine warfare is fundamentally a raiding operation directed at the Navy's base. If not effectively countered, it can of course have serious results. But A.S.W., although vitally important, can never become the primary mission of the Navy. For it is a defensive Operation designed to protect the Navy's base, i.e., its control and utilization of the sea, and this base is maintained so that the Navy can perform its important offensive operations against shore targets. Antisubmarine warfare has the same relation to the Navy as guarding of depots has for the Army or the protection of its airfields and plane factories has for the

⁸²¹ Nimitz, op. cit., pp. 216-17.

Air Force. It is a secondary mission, the effective performance of which, however, is essential to the performance of its primary mission. And, indeed, the successful accomplishment of the primary mission of the Navy—the maintenance of American power along the littoral—will in itself be the most important factor in protecting the Navy's base. For holding the littoral will drastically limit the avenues of access of Soviet submarines to the high seas.

5. The Geographical Focus of Naval Operations

This new theory of the transoceanic navy differs from the old Mahanite doctrine in that its principles are applicable to only one Navy instead of several. We have seen how each nation had to adopt the old Mahanite theory to its own specific circumstances, and for the United States this eventually meant focusing its attention upon the Pacific ocean. Is there any such specific geographical area which assumes special importance in the application of the new theory? Obviously this theory applies in general to the entire littoral of the Eurasian continent from Kamchatka to the North Cape (and especially to peninsulas such as Korea). Even a superficial glance at the map of Eurasia, however, will reveal that there is one area which specially lends itself to offensive naval operations against the land. This, is, of course, the Mediterranean Basin. For in effect, the Mediterranean extends the base of American power 2500 miles inland into the Eurasian continent. From this basin naval power can be exerted over most of Western Europe, the Balkan peninsula, Turkey, and the Middle East. In the event of a major war with Russia, the Mediterranean would be the base from which the knock-out punch could be launched into the heart of Russia: the industrial-agricultural Ukraine and the Caucasus oil fields. It is consequently hardly surprising to find that the Mediterranean has now replaced the Pacific as the geographical focus of attention for the American Navy.

The recognition of the crucial role of the Mediterranean Basin in the implementation of American foreign policy can be dated from the historic announcement by Secretary Forrestal on September 30, 1946 that “*American naval forces would be maintained in that area for the support of our national policy.*”⁸²² The increase in the

⁸²² Walter Millis (ed.), *The Forrestal Diaries* (New York, 1951), p. 211.

strength of these forces and the creation of the Sixth Task Fleet on June 1, 1948, were further steps in the implementation of this policy. The carrier aviation, surface power, and amphibious forces of this fleet have been recognized as being of crucial importance in supporting American policy in this area. This key role of the Mediterranean has been reflected in the attention devoted to it in naval writings, and it has even been described as the “*sea of destiny*”—a term previously reserved for the Pacific Ocean.⁸²³ This concentration of attention upon the Mediterranean does not, of course, mean that the application of naval power will not be important at other points along the littoral. But it does mean that at least for the foreseeable future the Mediterranean offers the most fruitful area for the Navy’s performance of its new function.

6. The Aim of Naval Tactics

Under the old theory it was necessary to concentrate naval forces in order to win control of the sea. Consequently the battlefleet emerged as the main instrument of sea power. Now, however, concentration is necessary at or over the target on land, and hence for defensive purposes dispersion and deception are essential for the fleet at sea. Planes from a number of widely separated carriers can, for instance, be concentrated over their target and secure local air supremacy there. Only in amphibious landings would any large-scale concentration of naval vessels be necessary and even there new techniques may avoid the massing of a large number of ships in a small area. Since these new functions permit the Navy to avoid concentrating its ships afloat, there is consequently little basis for the argument that the effectiveness of atomic bombs against a concentrated fleet has ended the usefulness of the Navy. Dispersion, flexibility, and mobility—not concentration—are the basic tactical doctrines of the new Navy.⁸²⁴

PUBLIC SUPPORT AND NAVAL ORGANIZATION

⁸²³ Commander Anthony Talerico, “Sea of Decision,” Proceedings, vol. 76 (September, 1950), pp. 941-49.

⁸²⁴ Unification and Strategy, Hearings, pp. 238 ff.; Millis, op. cit., pp. 378, 380; Miller, op. cit., p. 154; Lt. Com. Joseph L. Howard, “The Navy and National Security,” Proceedings, vol. 77 (July, 1951) pp. 749-53.

Inevitably a new Strategic concept must have significant implications for the Navy's public support and its organizational structure. So far as the latter is concerned the implications of this concept are as yet difficult to identify. Certainly once there is general acceptance of the new role of the Navy, the Navy will be able to afford to take a more favorable attitude to further unification of the armed services. Certainly also a recognition of this new function should eventually find its way into law since the National Security Act still defines the Primary mission of the Navy as "prompt-and sustained combat incident to operations at sea." In general, it is probable that the dual basis of naval organization developed during the Oceanic phase can continue to be the basis of naval organization. In any case, it is likely that the most important implications of the new doctrine involve public support rather than organization.

Perhaps the first necessity of the Navy with respect to this is for it to recognize that it is no longer the premier service but is one of three equal services all of which are essential to the implementation of American Cold War policy. The second necessity is for the Navy to insist, however, upon this equal role. To maintain its position the Navy must develop public understanding of its new land-offensive functions. It must dramatize this new role to the public. As it is now, the experts on military affairs—columnists such as Hanson Baldwin and Walter Millis—thoroughly appreciate the Navy's role, but too often one still hears from the average American the question: "What do we need a navy for? The Russians don't have one." This attitude can only be overcome by a conscious effort to explain the theory of the transoceanic navy to the American people. Only then will the Navy have the public support necessary for it to perform this new role.

This essay has only summarized a few of the elements of the new naval doctrine. What is still required is the Systematic examination and elaboration of these elements against the broad pattern of naval history and naval technology. Sixty-seven years ago Rear Admiral Luce opened the second term of the Naval War College by stating, "We must find some one to do for naval science what Jomini did for military science." At the end of that term, he exclaimed: "He is here and his name is Mahan."⁸²⁵ What the Navy needs now is a new Mahan to further develop its relationship to national policy, to systematize its new theory, and to present these results convincingly to the American people.

⁸²⁵ Quoted in Puleston, Mahan, pp. 82-83.

XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Felhasznált Irodalom

2. "Dropshot - American Plan for War with the Soviet Union 1957." 1949.
3. Agger, Jonathan Søborg, and Trine Engholm Michelsen. "How Strong Was the "Weakest Link"? Danish Security Policy Reconsidered." In *War Plans and Alliances in the Cold War*, 246-71: Routledge, 2013.
4. Albion, Robert Greenhalgh, and Robert Howe Connery. *Forrestal and the Navy*. Columbia University Press, 1962.
5. Baer, George W. *One Hundred Years of Sea Power: The Us Navy, 1890-1990*. Stanford University Press, 1996.
6. Barlow, Jeffrey G. *Revolt of the Admirals: The Fight for Naval Aviation, 1945-1950*. Potomac Books, 1998.
7. Barlow, Jeffrey G. *From Hot War to Cold: The Us Navy and National Security Affairs, 1945-1955*. Stanford University Press, 2009.
<https://www.scribd.com/book/348516796/From-Hot-War-to-Cold-The-U-S-Navy-and-National-Security-Affairs-1945-1955>.
8. Barnes, S. M. *The United States Naval War College: A Staff Study*. Naval War College, February 1954.
9. Bates, Richard W. . Letter, Bates to Tyson. Richard W. Bates Papers Series I: Correspondence, 1932–1973, Newport, Rhode Island.
10. Beach, Edward Latimer. *The United States Navy: A 200-Year History*. Mariner Books, 1990.
11. Beisner, Robert L. *Dean Acheson: A Life in the Cold War*. Oxford University Press, 2009.
12. Berdal, Mats R. *The United States, Norway and the Cold War, 1954–60*. Springer, 2016.
13. BLOCH-MORHANGE. "Un Rapport De L'amiral Fechteler Au National Security Council." 10 mai 1952 1952.
14. Bluth, Christoph. "Korea. Cambridge." *Polity* (2008).

15. Bobczynsky, S. A. "Naval Warfare (Nwp-10) Washing-Ton. Department of the Navy, Office of the Chief of Naval Operations, 1955.". *Navy Proceedings* 8, no. 82 (1956).
16. Bogle, Lori Lyn. *The Cold War: National Security Policy Planning from Truman to Reagan and from Stalin to Gorbachev*. Vol. 2: Taylor & Francis, 2001.
17. *Bridging the Straits Iii: "The Maritime Strategy of the 1980s: History Looks Ahead"*. *Bridging the Straits*. Naval War College, 2021.
18. Brodie, Bernard. "New Tactics in Naval Warfare." *Foreign Affairs* 24, no. 2 (1946): 210-23.
19. Brown, Wesley A. *Falling out of Formation: A Look at the Navy's Search for a New Maritime Strategy*. NAVAL POSTGRADUATE SCHOOL MONTEREY CA (2007).
20. Bruns, Sebastian. "Us Navy Strategy & American Sea Power from “the Maritime Strategy “(1982-1986) to “a Cooperative Strategy for 21st Century Seapower”(2007): Politics, Capstone Documents, and Major Naval Operations 1981-2011." Christian-Albrechts Universität Kiel, 2014.
21. Bruns, Sebastian "The U.S. Navy’s Role in National Strategy, Especially between 1980 and Today." Needs and opportunities in the modern history of the U.S. Navy, Washington, Naval History and Heritage Command 2019.
22. Burke, Arleigh. "On Admiral Mitscher Volume I." U.S. Naval Institute. 1979.
23. Bush, Vannevar. *Modern Arms and Free Men: A Discussion of the Role of Science in Preserving Democracy*. 1949.
24. Buzo, Adrian. *The Making of Modern Korea*. Routledge, 2016.
25. Caraley, Demetrios. *The Politics of Military Unification: A Study of Conflict and the Policy Process*. New York: Columbia University Press, 1966.
26. Chourchoulis, Dionysios. *The Southern Flank of Nato, 1951–1959: Military Strategy or Political Stabilization*. Lexington Books, 2014.
27. Ciment, James, and Thaddeus Russell. *The Home Front Encyclopedia: United States, Britain, and Canada in World Wars I and II*. Vol. 1: ABC-CLIO, 2007.
28. "Civilians." *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953): 69-74.
<http://www.jstor.org/stable/44640760>.

29. Clausewitz, Carl von. *A Háborúról*. Translated by Szabó Julia. Budapest: Zrínyi, 2013.
30. ———. "In Michael Howard & Peter Paret, Eds, on War." Princeton, NJ: Princeton University Press.[Originally published in 1832/34.], 1984.
31. Cohen, Michael Joseph. *Fighting World War Three from the Middle East: Allied Contingency Plans, 1945-1954*. Psychology Press, 1997.
32. Cohen, Raphael S. *Air Force Strategic Planning: Past, Present, and Future*. RAND PROJECT AIR FORCE SANTA MONICA CA SANTA MONICA United States (2017 2017).
33. Coletta, Paolo E. . *The United States Navy and Defense Unification, 1947–1953*. The American Historical Review. Newark: University of Delaware Press, 1982. doi:10.1086/ahr/87.3.882-a.
34. Command, Navy Warfare Development. *Naval Warfare*. Naval Doctrine Publication. Vol. 1, Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 2020.
35. ———. *Naval Warfare*. Naval Doctrine Publication. Vol. 1, Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 1994.
36. ———. *Naval Warfare*. Naval Doctrine Publication. Vol. 1, Norfolk, VA: Navy Warfare Development Command, 2010.
37. Congress, United States. *Appendix - Congressional Record: 79th Congress, 1st Session, 1945*.
38. *Authorizing Permanent Officer and Enlisted Strength of the United States Navy and the United States Marine Corps. Hearings before the Committee on Naval Affairs, United States Senate, Seventy-Ninth Congress, First [-Second] Session, on H.R. 4421, a Bill to Increase the Permanent Authorized Enlisted Strength of the Active List of the Regular Navy and Marine Corps, to Increase the Permanent Authorized Number of Commissioned Officers of the Active List of the Line of the Regular Navy, and to Authorize Permanent Appointments in the Regular Navy and Marine Corps, and for Other Purposes*. v. (1946).
39. Congress, United States. *Birthday Anniversary of Admiral Nimitz: 86th Cong., 2nd sess, 1960*.
40. ———. "Constitution of the United States." edited by United States Congress, 1789.

41. *Department of Defense Appropriations for 1951. Hearings before a Subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, Eighty-First Congress, Second Session.* 5 v. (1950).
42. *Department of Defense Appropriations for 1953.: Hearings before the Subcommittee of the Committee on Appropriations, United States Senate, Eighty-Second Congress, Second Session, on H.R. 7391, Making Appropriations for the National Security Council, the National Security Resources Board, and for Military Functions Administered by the National Military Establishment for the Fiscal Year Ending June 30, 1953, and Other Purposes.* ii, 1491, xxvi pages (1952).
43. *Hearings before Committee on Armed Services of the House of Representatives on Sundry Legislation Affecting the Naval and Military Establishments, 1950: Eighty-First Congress, Second Session.* vi, 4829-7950, x p. (1951).
44. U.S. Govt. . *Hearings before the Subcommittee of the Committee on Appropriations, United States Senate, Eighty-Second Congress, Second Session, on H.R. 7391, Making Appropriations for the National Security Council, the National Security Resources Board, and for Military Functions Administered by the National Military Establishment for the Fiscal Year Ending June 30.* U.S. Govt. . (1952).
45. *Navy Department Appropriation Bill for 1947. Hearings before the Subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, Seventy-Ninth Congress, Second Session, on the Navy Department Appropriation Bill for 1947, Including United States Maritime Commission and War Shipping Administration.* v. (1946).
46. House of Representatives. *Statement of Gen. Omar N. Bradley Cairman, Joint Chiefs of Staff* House of Representatives. (1949).
47. *Testimony by Admiral Radford, House Armed Services Committee*
48. *the National Defense Program... Unification and Strategy.* pp. 40–52 (1949).
49. Congress, United States. *Unification and Strategy: A Report of Investigation.* 81st Congress (Washington, D.C.: 1950).

50. Conn, Stetson, and Byron Fairchild. *The Framework of Hemisphere Defense*. Vol. 1: Office of the Chief of Military History, Department of the Army, 1960.
51. Conolly, Richard L. "Introductory Remarks and Welcome." *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953): 7-16.
52. Craig, Malin *Annual Report of Chief of Staff*. (1939, 30th June).
53. Cray, Ed. *General of the Army: George C. Marshall, Soldier and Statesman*. First Cooper Square Press, 1990.
54. Crowl, Philip A. "Alfred Thayer Mahan: The Naval Historian." *Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age* (1986): 444-77.
55. Cuff, Robert. "Ferdinand Eberstadt, the National Security Resources Board, and the Search for Integrated Mobilization Planning, 1947-1948." *The Public Historian* 7, no. 4 (1985): 37-52.
56. *Current Biography*. Edited by Bea Joseph. New York: HW Wilson,, 1946.
57. Cutler, Thomas. "Presence." In *The Us Naval Institute on Naval Strategy: The Us Naval Institute Wheel Book Series*, edited by Thomas Cutler: Naval Institute Press, 2015.
58. Cutler, Thomas *The Us Naval Institute on Naval Strategy: The Us Naval Institute Wheel Book Series*. Naval Institute Press, 2015.
59. Darling, Arthur Burr. *The Central Intelligence Agency: An Instrument of Government, to 1950*. Penn State Press, 1990.
60. Davis, Richard G. *Carl A. Spaatz and the Air War in Europe*. Center for Air force history, 1993.
61. Davis, Vincent. *The Admirals Lobby*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1967.
62. ———. *Postwar Defense Policy and the Us Navy: 1943-1946*. University of North Carolina Press, 1966.
63. Dean, Acheson. "Present at the Creation." New American Library Incorporated, 1969.
64. US Senate. *Department of Defense Appropriations for 1953*. US Senate. 1030 (1952).
65. *Design for Global War : The Pincher Plans / Edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*. America's Plans for War against the Soviet Union,

- 1945-1950 Edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg. Vol. Vol. 2, New York: Garland Pub., 1989.
66. Devan, Arthur S. "Planning National Defense 1950-1970." *Public Affairs Bulletin* (1949): 47 v. <http://hdl.handle.net/2027/uc1.31158004189790> (no.69-75 yr.1949).
 67. Dingman, Roger. "Strategic Planning and the Policy Process: American Plans for War in East Asia, 1945-1950." *Naval War College Review* (1979): 4-21.
 68. Dorwart, Jeffery M. *Eberstadt and Forrestal: A National Security Partnership, 1909-1949*. Vol. 21: Texas A&M University Press, 1991.
 69. Eccles, Henry E. "Logistics and Strategy." *Naval War College Review* 10, no. 5 (1958): 17-44.
 70. ———. "Rear Admiral, Usn (Ret.)." *Military Concepts and Philosophy* (1979).
 71. Eccles, Henry E. *Military Concepts and Philosophy*. Rutgers University Press, 1965.
 72. ———. *Military Power in a Free Society*. Newport, R.I. : Washington: Naval War College Press, 1979.
 73. Eller, Commodore Ernest M. . "Sea Power and Peace." *Proceedings of the Navy* 73, no. 10 (1947).
<https://www.usni.org/magazines/proceedings/1947/october>.
 74. ———. "Will We Need a Navy to Win?". *Proceedings of the Navy* 76, no. 3 (1950). <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1950/march/will-we-need-navy-win>.
 75. Elliott, William Yandell. *Mobilization Planning and the National Security, 1950-1960: Problems and Issues*. Vol. 81: US Government Printing Office, 1950.
 76. ———. "Need for Constitutional Reform." (1935).
 77. ———. *United States Foreign Policy: Its Organization and Control; Report*. Columbia University Press, 1952.
 78. Elsey, George M. *An Unplanned Life: A Memoir*. University of Missouri Press, 2005, 2005.
 79. Emme, Eugene M. "The American Dimension." Paper presented at the Air Power and Warfare: The Proceedings of the 8th Military History Symposium, United States Air Force Academy, 1978.

80. Fanning, Richard W. *Peace and Disarmament: Naval Rivalry and Arms Control, 1922–1933* Lexington. Lexington: University Press of Kentucky, 1995.
81. Feliks, Gross. "Foreign Policy Analysis." *New York* (1954): 47-48.
82. Ferenc, Kaiser. "A Császári És Királyi Haditengerészet „Csatahajói” Az Első Világháborúban." *AETAS-Történettudományi folyóirat*, no. 3 (2014): 30-58.
83. Ferenc, Kaiser "Az Amerikai Egyesült Államok Haditengerészete." *Nemzet és Biztonság*, no. november (2009).
http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/kaiser_ferenc_az_amerikai_egyesult_allamok_haditengereszete.pdf.
84. Ferenc, Szabó A. "Világpolitika a Hidegháború Után." *Hadtudományi Szemle* IX, no. június (1999). <http://mhtt.eu/hadtudomany/1999/ht-1999-2-18.html>.
85. "1980's Maritime Strategy Series." Center for International Maritime Security, 2021, accessed március 28., 2021, <https://cimsec.org/1980s-maritime-strategy-series/>.
86. Finletter, Thomas K. . *Survival in the Air Age: A Report*. D.C.: President's Air Policy Commission (Washington: 1947).
87. Fisher, Robert E. "The Us Navy's Search for a Strategy, 1945-1947." *Naval War College Review* 48, no. 3 (1995): 73-86.
88. Fiske, Bradley Allen. *The Art of Fighting: Its Evolution and Progress, with Illustrations from Campaigns of Great Commanders*. Century Company, 1920.
89. ———. *Functions of the Armed Forces and the Joint Chiefs of Staff*, 1948.
90. ———. "Keep the Navy to Keep the Peace,." *Sea Power* 5 (1945).
91. Forrestal, James, and Walter Millis. *The Forrestal Diaries*. London: Cassell, 1952, 1952.
92. Friedman, Norman. "How Promise Turned to Disappointment." *Naval History* 30, no. 4 (2016): 26.
93. ———. *Us Destroyers: An Illustrated Design History*. Naval Institute Press, 2004.
94. ———. *The Us Maritime Strategy*. Janes Information Group, 1988.
95. Friedman, Norman, and Arthur David Baker. *Us Aircraft Carriers: An Illustrated Design History*. Naval Institute Press Annapolis, MD, 1983.

96. Furer, Julius Augustus. *Administration of the Navy Department in World War Ii*. US Government Printing Office, 1960.
97. Futrell, Robert F. "The Influence of the Air Power Concept on Air Force Planning, 1945-1962." Paper presented at the Military Planning in the Twentieth Century: Proceedings of the Eleventh Military History Symposium, USAF Academy, 1984.
98. Gaddis, John Lewis. *The Long Peace: Inquiries into the History of the Cold War*. Oxford University Press on Demand, 1987, 1987.
99. Gallery, Daniel V. . "The Reminiscences of Daniel V. Gallery Radm, Usn (Ret) Transcript of Oral Interviews." By John T. Mason. U. S. Naval Institute. 1974.
100. Gelfand, Lawrence Emerson. *The Inquiry: American Preparations for Peace, 1917-1919*. New Haven, Yale UP, 1963.
101. Gentile, Gian P. *How Effective Is Strategic Bombing?: Lessons Learned from World War Ii to Kosovo*. NYU Press, 2001.
102. Goodwin, Craufurd D. "Vision Accomplished: Harold Moulton and Leo Pasvolosky of the Brookings Institution as Champions of a New World Order." In *The Economic Mind in America*, 92-108: Routledge, 1998.
103. Gorskov, Szergej. *Az Állam Tengeri Hatalma*. Budapest: Zrínyi Katonai Kiadó, 1983.
104. Gray, Colin S, Geoffrey Sloan, and Geoffrey R Sloan. *Geopolitics, Geography, and Strategy*. Psychology Press, 1999.
105. Greenwood, John T. "The Emergence of the Postwar Strategic Air Force, 1945-1953." Paper presented at the Air Power and Warfare: The Proceedings of the Eighth Military History Symposium, United States Air Force Academy, 18-20 October 1978, 1978.
106. Gropman, Alan. *The Big'l'american Logistics in World War Ii*. NATIONAL DEFENSE UNIV WASHINGTON DC INST FOR NATIONAL STRATEGIC STUDIES (1997).
107. Grove, Eric. *The Future of Sea Power*. Naval Inst Pr, 1990.
108. Hagan, Kenneth J. *This People's Navy: The Making of American Sea Power*. Simon and Schuster, 1992.
109. Halberstam, David. *The Coldest Winter: America and the Korean War*. Pan Macmillan, 2009.

110. Halperin, Morton H, and David Halperin. "The Key West Key." *Foreign Policy*, no. 53 (1983): 114-30.
111. Hamby, Alonzo L. *Man of the People: A Life of Harry S. Truman*. Oxford University Press on Demand, 1995.
112. Hamilton, Alexander, James Madison, and John Jay. *The Federalist: A Collection of Essays, Written in Favour of the New Constitution, as Agreed Upon by the Federal Convention, September 17, 1787*. Vol. 2: J. and A. M'Lean, 1788.
113. Hammond, Paul Y. *Organizing for Defense: The American Military Establishment in the 20th Century*. Princeton University Press, 2015.
114. Harris, Brayton. *Admiral Nimitz: The Commander of the Pacific Ocean Theater*. St. Martin's Press, 2012.
115. Hart, Gary, and William S Lind. *America Can Win: The Case for Military Reform*. Adler & Adler Pub, 1986.
116. ———. *The Evolution of the Us Navy's Maritime Strategy, 1977-1986*. Vol. 19: Naval War College, 2004.
117. ———. *U.S. Naval Strategy in the 1980s*. Vol. 33: Naval War College, 2008.
118. Hattendorf, John B, Benjamin Mitchell Simpson, and John R Wadleigh. *Sailors and Scholars: The Centennial History of the Us Naval War College*. Naval War College Press, 1984.
119. Hattendorf, John B. "The Evolution of the Maritime Strategy: 1977-1987." *Naval War College Review* 41, no. 3 (1988): 3.
120. Hayes, John D. "Peripheral Strategy—Mahan's Doctrine Today." Paper presented at the United States Naval Institute Proceedings, 1953.
121. Haynes, Peter D. *American Naval Thinking in the Post-Cold War Era: The Us Navy and the Emergence of a Maritime Strategy, 1989-2007*. Naval Postgraduate School Monterey CA (2013).
122. Hegmann, Richard E. "In Search of Strategy: The Navy and the Depths of the Maritime Strategy." (1992).
123. Helfers, John. "Kézikönyv Az Egyesült Államok Haditengerészetéről." *Gold Book Kiadó, Debrecen* (2005).
124. Hendrix, Henry J *To Provide and Maintain a Navy: Why Naval Primacy Is America's First, Best Strategy*. Annapolis: Focsle Llp, 2020.

125. Hensel, H Struve. "Changes inside the Pentagon." *Harvard Business Review* 32 (1954): 98-108.
126. Herwig, Holger H. "The Failure of German Sea Power, 1914–1945: Mahan, Tirpitz, and Raeder Reconsidered." *The International History Review* 10, no. 1 (1988): 68-105.
127. Hittle, Lieutenant Colonel J. D. . "All Issues Korea—Back to the Facts of Life." *Navy Proceedings* 76/12, no. 574 (1950): 1289-97.
128. Holbrooke, Richard. "Last Best Hope." *a Review of Schlesinger's The Founding of the United Nations*. *New York Times*, September 28 (2003).
129. Holmes, James. "Naval Integration Strategy Needs to Be Written in Plain English." *Proceedings of the Navy* Vol. 146/2, no. 1,406 (2020).
130. Hone, Thomas. *Power and Change: The Administrative History of the Office of the Chief of Naval Operations, 1946-1986*. Naval Historical Center, 1989, 1989.
131. Hooker, James R. "Lord Curzon and the " Curzon Line" ." *The Journal of Modern History* 30, no. 2 (1958): 137-38.
132. Hooper, Edwin Bickford, Dean C Allard, and Oscar P Fitzgerald. *The United States Navy and the Vietnam Conflict*. Vol. 1: Naval History Division, Department of the Navy, 1977.
133. Hoopes, Townsend, and Douglas Brinkley. *Driven Patriot: The Life and Times of James Forrestal*. Naval Institute Press, 2012, 2012.
134. Horne, FJ. "Naval Logistics Administration." *Public Administration Review* 5, no. 4 (1945): 312-16.
135. House of Representatives. *House of Congress Resolution 80*. 79 House of Representatives. 1164, 66-67, 74-75 (1945 (79th Congress)).
136. Hughes, Wayne , Jr. "Missiles and Missions." *Proceedings of the Navy* 90, no. 12 (1964): 38-44.
137. "Hughes, Wayne P." *Phalanx* 53, no. 1 (2020): 24-31.
138. Huntington, Samuel P. 1955-1959 Miscellaneous Writings (National Defense and the 1956 Elections). Samuel P. Huntington personal archive HUM 178. Harvard University Archive.
139. ———. *American Military Strategy*. Univ of California Intl &, 1986.
140. ———. *American Politics: The Promise of Disharmony*. Harvard University Press, 1981.

141. ———. American Strategy History - Programs. Samuel P. Huntington personal archives. Harvard University Archive.
142. ———. *Changing Patterns of Military Politics*. Vol. 3: Free Press, 1962.
143. ———. "Civilian Control and the Constitution." *American Political Science Review* 50, no. 3 (1956): 676-99.
144. ———. "A Civilizációk Összecsapása." *Európa Kiadó. Budapest* (1997).
145. ———. *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon and Schuster, 1996.
146. ———. "The Clash of Civilizations?". *Foreign Affairs* 72, no. 3 (1993): 22-49.
147. ———. *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*. Columbia University Press, 1961.
148. ———. Continental. Samuel P. Huntington personal archive HUM 178. Harvard University Archive.
149. ———. "Coping with the Lippman Gap." *Foreign Aff.* 66 (1987): 453.
150. ———. *The Defense Establishment: Vested Interests and the Public Interest*. 1969.
151. ———. "Defense Organization and Military Strategy." *The Public Interest* 75 (1984): 20.
152. ———. "Democracy Fights a Limited War: Korea, 1950-1953." In *Major Crises in American History: Documentary Problems*, edited by Leonard Williams Levy and Merrill D Peterson, 478-544. New York: Harcourt, Brace & World, 1962.
153. ———. "The Election Tactics of the Nonpartisan League." *The Mississippi Valley Historical Review* 36, no. 4 (1950): 613-32.
154. ———. "Equilibrium and Disequilibrium in American Military Policy." *Political Science Quarterly* 76, no. 4 (1961): 481-502.
155. ———. General. Samuel P. Huntington personal archive, Hum 178. Harvard University Archives.
156. ———. *Huntington, Who Are We? The Challenges to America's National Identity*. New York: Simon and Schuster. 2004.

157. ———. "The Icc-Re-Examined: A Colloquy." *Yale LJ* 63 (1953): 44.
158. ———. Ideas at Arms, See Military Essays,, 1954-1976. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives HUM 178
159. ———. *Instability at the Non-Strategic Level of Conflict*. INSTITUTE FOR DEFENSE ANALYSES ALEXANDRIA VA (1961).
160. ———. "Interservice Competition and the Political Roles of the Armed Services." *American Political Science Review* 55, no. 1 (1961): 40-52.
161. ———. Japanese Interview [the Big Picture: Collected Thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order,, 2002]. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives HUM 178
162. ———. "A Katona És Az Állam." *A civil és a katonai szféra viszonyának elmélete és politikája. Zrínyi Kiadó–Atlanti Kiadó. Budapest* (1994).
163. ———. "Kik Vagyunk Mi." *Az amerikai nemzeti identitás dilemmái* (2005).
164. ———. "Logic and National Strategy" Army War College Lecture, Nov. 7. Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178). Harvard University Archive.
165. ———. "The Marasmus of the Icc: The Commission, the Railroads, and the Public Interest." *Yale LJ* 61 (1952): 467.
166. ———. Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays,, [1954-1973]. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives HUM 178
167. ———. Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays,, [1956-1974]. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives HUM 178
168. ———. Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays,, [1956-1974]. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives HUM 178
169. ———. National Policy and the New Naval Doctrine. Samuel P. Huntington personal archive 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archive.

170. ———. "National Policy and the Transoceanic Navy." *US Naval Institute Proceedings* 80 (1954): 483-93.
171. ———. Oceanic. Samuel P. Huntington personal archives HUM 178. Harvard University Archive.
172. ———. Personal Correspondence with Kennan, George. Samuel P. Huntington personal archive. Harvard University.
173. ———. *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press, 1969.
174. ———. "Radicalism and Conservatism in National Defense Policy." *Journal of International Affairs* (1954): 206-22.
175. ———. "Recent Writings in Military Politics-Foci and Corpora." *Changing Patterns of Military Politics New York* (1962): 235-66.
176. ———. "Robust Nationalism." *The National Interest*, no. 58 (1999): 31-40.
177. ———. *The Soldier and the State*. Harvard University Press, 1957.
178. ———. Sph [Samuel P. Huntington] Article Lists,, 1980s. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178,. Harvard University Archives.
179. ———. Sph [Samuel P. Huntington] Cv,, 1991 July. Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archives.
180. ———. Sph Article List. Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178). Harvard University Archive.
181. ———. *The Strategic Imperative: New Policies for American Security*. Ballinger Publishing Company, 1982.
182. ———. "Strategic Planning and the Political Process." *Foreign Affairs* 38, no. 2 (1960): 285-99.
183. ———. *The Third Wave: Democratization in the Late 20th Century*. Vol. 4, London: Univ. of Oklahoma Press, 2012, 1991.
184. ———. "To Choose Peace or War." *Proceedings of the Navy* 83, no. 4 (1957): 359-69.
185. ———. Who's Who. Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178). Harvard University Archive.

186. Huntington, Samuel P. Address, Samuel P. Huntington, Commissioning of Uss Whale (Ssn 638). Samuel P. Huntington personal archive HUM 178. Harvard University Archive.
187. ———. Address, Samuel P. Huntington, Commissioning of Uss Whale (Ssn 638). Samuel P. Huntington personal archive HUM 178. Harvard University Archive.
188. Hurley, Alfred F, and Robert C Ehrhart. *Air Power and Warfare: The Proceedings of the 8th Military History Symposium, United States Air Force Academy, 18-20 October 1978*. Office of Air Office History, Headquarters USAF, 1979.
189. Hutchens, Michael E. *Towards a Balanced Fleet: Options for a 21st Century Navy*. ARMY COMMAND AND GENERAL STAFF COLL FORT LEAVENWORTH KS SCHOOL OF ADVANCED ... (2009).
190. "The American Sea Power Project Series." US Naval Institute, 2021, accessed március 26., 2021, <https://www.usni.org/american-sea-power-project>.
191. Institution, Brookings. *The Brookings Institution Washington D. C. Directory of Staff and Publications, 1916-1961*. Washington: The Brookings Institution, 1963.
192. ———. *The Brookings Institution: Thirty Years of Achievement: A Program of Development*. The Brookings Institution, 1946.
193. "A Century of Ideas." accessed Január 25., 2020, <https://www.brookings.edu/a-century-of-ideas/>.
194. Institution, Brookings. *Current Developments in United States Foreign Policy: Summary of Events*. Brookings Institution., 1947-52.
195. ———. *Major Problems of United States Foreign Policy, 1949-1950*. Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1949.
196. ———. *Major Problems of United States Foreign Policy, 1950-1951*. Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1950.
197. ———. *Major Problems of United States Foreign Policy, 1951-1952*. Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1951.
198. ———. *Major Problems of United States Foreign Policy, 1952-1953*. Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1952.

199. ———. *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954*. Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1954.
200. ———. *Program of Research and Education in the Field of International Relations*. Washington D.C., Brookings Institution, 1947.
201. ———. *The Security of the Middle East: A Problem Paper*. Washington: Brookings Institution, 1950.
202. ———. Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy. Overview of the Brookings Institution Seminar on Problems of U.S. Foreign Policy records. Hoovers Institution.
203. Ismay, Hastings Lionel Ismay Baron. *Nato, the First Five Years, 1949-1954*. 1954.
204. István, Szilágyi. "A Földrajz a Történelem Kulcsa." *Magyar Tudomány* (2011): 11.
205. Jager, Sheila Miyoshi. *Brothers at War: The Unending Conflict in Korea*. WW Norton & Company, 2013.
206. James, D Clayton. "The Years of Macarthur, Volume Ii, 1941–1945." Boston: Houghton Mifflin Company, 1975.
207. "James G. Prout, Iii, Radm, Usn." US Naval Academy, accessed március 27., 2021, https://usnamemorialhall.org/index.php/JAMES_G_PROUT_III_RADM_USN.
208. János, Kemény. "A Második Indokínai Háború Geostratégiai Háttéré." *Rubicon* 30, no. 2-3 (2019): 80-85.
209. Janssens, Rudolf VA. "What Future for Japan?": *Us Wartime Planning for the Postwar Era, 1942-1945*. Vol. 5: Rodopi, 1995.
210. Johnstone, Andrew. "Creating a "Democratic Foreign Policy": The State Department's Division of Public Liaison and Public Opinion, 1944–1953." *Diplomatic History* 35, no. 3 (2011): 483-503.
211. Kaplan, Robert D. "Looking the World in the Eye." *The Atlantic Monthly* 288, no. 5 (2001): 68-82.
212. ———. *The Return of Marco Polo's World: War, Strategy, and American Interests in the Twenty-First Century*. Random House Trade Paperbacks, 2019.

213. Kennan, George Frost. *Realities of American Foreign Policy*. Norton, 1954.
214. Kennedy Jr, Floyd D, Lynn M Bell, George R Corliss, Cheryl A Dorsey, and Walter B Glenn. *Trends in Force Levels and Disposition of Major Navies since World War Ii. Revision*. CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA NAVAL WARFARE OPERATIONS DIV (1989).
215. King, Ernest Joseph. *Us Navy at War, 1941-1945: Official Reports to the Secretary of the Navy*. United States Navy Department, 1946.
216. Klára, Siposné dr Kecskeméthy. "A Földközi-Tenger Geopolitikai Szerepe És Jelentősége a Múltban És Napjainkban." *Mediterrán és Balkán Fórum IX.*, no. 3-4 (2015): 56-61.
217. Knight, Jonathan. "American Statecraft and the 1946 Black Sea Straits Controversy." *Political Science Quarterly* 90, no. 3 (1975 1975): 451-75.
218. Kohnen, David. "21st Century Knox: Influence, Sea Power, and History for the Modern Era (Annapolis, Md." Naval Institute Press, 2016.
219. Komer, Robert W. "Maritime Strategy or Coalition Defense." *The Wilson Quarterly* (1984): 43.
220. Krepinevich, Andrew, and Robert O Work. "A New Global Defense Posture for the Second Transoceanic Era." *Center for Strategic and Budgetary Assessments, Washington DC* (2007).
221. Langenberg, William H. "Destroyers for Naval Bases: Highlights of an Unprecedented Trade." *Naval War College Review* (1970): 80-92.
222. László József, Deme "Felkészülés a Jövő Hadviselésére – Az Amerikai Szárazföldi Haderő Új Hadműveleti Konceptiója." *Honvédségi Szemle* 145, no. 3. (2017).
223. "Memorandum to Harry S. Truman." Subject File, Clifford Papers, 1946, accessed május 26., 2019.
224. Lederman, Gordon Nathaniel, and Sam Nunn. *Reorganizing the Joint Chiefs of Staff: The Goldwater-Nichols Act of 1986*. Greenwood Publishing Group, 1999.
225. Leffler, Melvyn P. *Safeguarding Democratic Capitalism: Us Foreign Policy and National Security, 1920-2015*. Princeton University Press, 2017.

226. Lehman, John F. *Aircraft Carriers: The Real Choices*. Vol. 52: Sage Publications (CA), 1978.
227. Lehman, John F. *Aircraft Carriers: The Real Choices*. Washington Papers 52. Beverly Hills, Calif.: Sage Publications, 1978.
228. Leonard, Barry. *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms: As Amended through April 2010*. DIANE Publishing, 2011.
229. Lippmann, Walter. *Us Foreign Policy: Shield of the Republic*. Little Brown, 1943.
230. Litvan, Gyorgy. *Twentieth Century Prophet: Oscar Jaszi, 1875-1957*. Central European University Press, 2006.
231. Lloyd, Richmond M, and William B Ruger. *Defense Strategy and Forces: Setting Future Directions*. NAVAL WAR COLL NEWPORT RI (2007).
232. Love Jr, Robert L. "The History of the Us Navy, Volume Ii. Harrisburg." *Pennsylvania: Stackpole Books* (1992).
233. Lukacs, John. *Confessions of an Original Sinner*. St Augustine PressInc, 1990.
234. ———. "The Inter-Service Dispute Viewed with European Eyes." *Proceedings of the Navy* Vol. 76/11, no. 573 (1950): 1237-47.
235. ———. *Philadelphia: Patricians and Philistines, 1900-1950*. Routledge, 2017.
236. "Rep Luria Letter to President Biden on Maritime-Centric National Defense Strategy." USNI News, US Naval Institute, 2021, accessed 2021 április 15, <https://news.usni.org/2021/04/01/rep-luria-letter-to-president-biden-on-maritime-centric-national-defense-strategy>.
237. Lynn, Hyung Gu. *Bipolar Orders: The Two Koreas since 1989*. Zed Books, 2007.
238. Mackinder, Halford John. "The Geographical Pivot of History." 1904.
239. Mahan, Alfred Thayer. *The Influence of Sea Power Upon History, 1660-1783*. Read Books Ltd, 2013.
240. ———. *The Influence of Sea Power Upon the French Revolution and Empire: 1793-1812*. Vol. 2: Little, Brown, and company, 1905.

241. ———. *The Interest of America in Sea Power, Present and Future*. Ayer Company Pub, 1918.
242. ———. *Lessons of the War with Spain: And Other Articles*. Little, Brown, 1899.
243. ———. *Naval Administration and Warfare: Some General Principles, with Other Essays*. Boston, Little, Brown, 1908.
244. ———. "Reflections, Historic and Other, Suggested by the Battle of the Japan Sea." *Royal United Services Institution. Journal* 50, no. 345 (1906): 1327-46.
245. Malkasian, Carter. *The Korean War 1950-1953*. Vol. 8: Taylor & Francis, 2001.
246. Mandeles, Mark D. *The Development of the B-52 and Jet Propulsion: A Case Study in Organizational Innovation*. Lulu. com, 1998.
247. Mark, Eduard. "The War Scare of 1946 and Its Consequences." *Diplomatic History* 21, no. 3 (1997): 383-415.
248. Marolda, Edward J. *The Us Navy in the Cold War Era, 1945-1991*. Naval Historical Center, 2003.
<https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/the-navy-in-the-cold-war-era-1945-1991.html>
249. Marolda, Edward J, and Kenneth P Hansen. "The Us Navy in the Korean War." *International Journal of Maritime History* 20, no. 1 (2008): 452. https://www.scribd.com/read/362571994/The-United-States-Navy-in-the-Korean-War#n_search-menu_393923.
250. Márton, Péri. "Adalékok Samuel Huntington „a Civilizációk Összeapása?” Elnevezésű Teóriájának 2001. Szeptember 11-E Előtti Magyarországi Recepciójához." *Hadtudományi Szemle* 6, no. 1 (2013).
251. Matloff, Maurice, and Edwin Marion Snell. *Strategic Planning for Coalition Warfare*. Office of the Chief of Military History, Department of the Army, 1953.
252. Matray, James I. "Dean Acheson's Press Club Speech Reexamined." *Journal of Conflict Studies* 22, no. 1. (2002).
<https://journals.lib.unb.ca/index.php/jcs/article/view/366/578>.
253. May, Ernest R. "The Us Government, a Legacy of the Cold War." *Diplomatic History* 16, no. 2 (1992): 269-77.

254. Miller, Edward S. *War Plan Orange: The Us Strategy to Defeat Japan, 1897-1945*. Naval Institute Press, 2013.
255. Miller, Nathan. *The Us Navy: A History*. Naval Institute Press, 2014.
256. Millis, Walter. *Arms and Men: A Study in American Military History*. Rutgers University Press, 1956.
257. ———. *The Forrestal Diaries*.
<https://www.scribd.com/read/293579622/The-Forrestal-Diaries#> ed.: Pickle Partners Publishing, 2015, 2015.
258. ———. "Sea Power: Abstraction or Asset?". *Foreign Affairs* 29, no. 3 (1951): 371-84.
259. Modelski, George, and William R Thompson. "Seapower and Global Politics." In *Seapower in Global Politics, 1494–1993*, 3-26: Springer, 1988.
260. Monroe, Robert R. "Limited War and Political Conflict." *Military Review* 42 (1962): 2-12.
261. Moore, Charles. "Oral History Interview with Charles Moore." By John T. Mason. Columbia University. 1967.
262. Morison, Samuel Eliot. *History of United States Naval Operations in World War II Vol. 2, Operations in North African Waters, October 1942-June 1943*. Little, Brown, 1947.
263. Motte, Martin "L'épreuve Des Faits: Ou La Pensee Navale Française Face a La Grande Guerre." *Revue Historique Des Armées* 2 (1996): 96-106.
264. Mullen, Michael G. *Capstone Concept for Joint Operations*. Washington, DC: Department of Defense, 2009, 2009.
265. Naimark, Norman, Melvin P Leffler, and Odd Arne Westad. "The Cambridge History of the Cold War: Volume 1: Origins." (2010).
266. *Naval Warfare Nwp-10*. Washington: Department of the Navy Office of the Chief of Naval Operations 1954.
267. Navy, Department of the. *Advantage at Sea*. Washington: Department of Navy, 2020.
268. Navy, US. *Naval Operations Concept 2010*, 2010.
269. Navy, US, US Marine Corps, and US Coast Guard. "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower." *Washington, DC: Government Printing Office. Retrieved January 3 (2007): 2010*.

270. ———. "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower." *Washington, DC: Government Printing Office. Retrieved January 3 (2007).*
271. Nelson, Anna Kasten. "President Truman and the Evolution of the National Security Council." *The Journal of American History* 72, no. 2 (1985): 360-78.
272. Niebuhr, Reinhold. *Beyond Tragedy Essays on the Christian Interpretation of History*. New York: Scribner's Son, 1937.
273. ———. *The Nature and Destiny of Man: A Christian Interpretation*. Vol. 1: Westminster John Knox Press, 1996.
274. Nimitz, Chester ed. *The Future Employment of Naval Forces* Brassey's Naval Annual 1948. New York: Macmillan, 1948.
275. "Nimitz Warns Nation It Must Keep Navy Strong ". *All Hands*, 1948 February.
276. "Nsc-68 United States Objectives and Programs for National Security." 1950, <https://fas.org/irp/offdocs/nsc-hst/nsc-68.htm>.
277. Njølstad, Olav. *The Last Decade of the Cold War: From Conflict Escalation to Conflict Transformation*. Vol. 5: Psychology Press, 2004.
278. Northrup, Cynthia Clark, and Elaine C Prange Turney. *Encyclopedia of Tariffs and Trade in US History: Debating the Issues: Selected Primary Documents*. Vol. 2: Greenwood Publishing Group, 2003.
279. Notter, Harley A. *Postwar Foreign Policy Preparation, 1939-1945*. Vol. 3580: US Government Printing Office, 1949.
280. NSPS-3. Study of Carrier Attack Force Offensive Capabilities. Strategic Plans Division Records OAB.
281. Nuti, Leopoldo. "Italy and the Defence of Nato's Southern Flank 1949-1955." *Das Nordatlantische Bündnis* 1956 (1993): 197-212.
282. Olsen, John Andreas. *Global Air Power*. Potomac Books, Inc., 2011.
283. One, Joint Task Force. "Bombs at Bikini: The Official Report of Operation Crossroads (Ed. Wa Shurcliff), New York: William H." 1947.
284. "Operationalizing Allied Maritime Strategy – Rule the Ways." KIEL INTERNATIONAL SEAPOWER SYMPOSIUM, 2021, accessed April 20, 2021, <https://www.kielseapowerseries.com/en/kiss-2021-maritime-strategy-ways.html>.

285. Owens, Mackubin Thomas. "Us Maritime Strategy and the Cold War." In *Mysteries of the Cold War*, 167, 1999.
286. Palmer, Michael A. *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade*. US Dept of the Navy Naval Historical Center, 1988.
287. ———. *Origins of the Maritime Strategy: The Development of American Naval Strategy, 1945-1955*. Annapolis: Naval Institute Press, 1990.
288. Parmar, Inderjeet. *Think Tanks and Power in Foreign Policy: A Comparative Study of the Role and Influence of the Council on Foreign Relations and the Royal Institute of International Affairs, 1939-1945*. Springer, 2004.
289. Pasvolsky, Leo. "The Brookings Institution Program of International Studies." *World Politics* 2, no. 2 (1950): 295-303.
290. ———. "The Development of Us Foreign Policies and Their Objectives." *Naval War College Information Service for Officers* 3, no. 5 (1951): 1-18.
291. ———. "Moving toward a Governed World." *Advocate of Peace through Justice* 84, no. 11 (1922): 380-85.
292. Paterson, Thomas G. "Foreign Aid under Wraps: The Point Four Program." *The Wisconsin Magazine of History* (1972): 119-26.
293. ———. *Meeting the Communist Threat: Truman to Reagan*. Oxford University Press on Demand, 1989.
294. Pearson, Drew. "Washington Merry Go Around." *Madera Tribune*, 1948 November 24 1948, 99, 8.
<https://cdnc.ucr.edu/?a=d&d=MT19481124.2.88&e=-----en--20--1--txt-txIN-----1>.
295. Pearson, Drew "Russian Policy, Peace, Were Hull-Welles Stumbling Blocks." *St. Petersburg Times*, 28th August 1943, 4.
296. "Mike Mcdevitt on the Strategic Studies Group and Connecting Strategy with Programming." 1980S MARITIME STRATEGY SERIES, 2021, accessed március 25., 2021.
297. *Pincher : Campaign Plans Part 1 / Edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg*. America's Plans for War against the Soviet Union,

- 1945-1950. Edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg. Vol. Vol. 3, New York: Garland Pub., 1989.
298. *Pincher : Campaign Plans Part 2 / Edited by Steven T. Ross and David Alan Rosenberg. America's Plans for War against the Soviet Union, 1945-1950;* Edited by Steven T Ross and David Alan Rosenberg. Vol. Vol. 4, New York: Garland Pub., 1989.
299. Polmar, Norman. *Aircraft Carriers: A History of Carrier Aviation and Its Influence on World Events, Volume Ii: 1945-2006.* Vol. 2: Potomac Books, Inc., 2006.
300. Polmar, Norman, and Kenneth J Moore. *Cold War Submarines: The Design and Construction of Us and Soviet Submarines.* Potomac Books, Inc., 2004.
301. Poole, Walter S. "From Conciliation to Containment: The Joint Chiefs of Staff and the Coming of the Cold War, 1945-1946." *The Journal of Military History* 42, no. 1 (1978): 12.
302. Posen, Barry. *The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany between the World Wars.* Cornell University Press, 1986.
303. Post, W.S.: Soviet Capabilities in Undersea Warfare in 1950 and in 1955, 1950 Naval Historical Collection Archives.
304. Pricolo, Dennis M. *Naval Presence and Cold War Foreign Policy. A Study of the Decision to Station the 6th Fleet in the Mediterranean, 1945-1958.* NAVAL ACADEMY ANNAPOLIS MD (1978).
305. Prout, James G. . "The Mission of the Navy – the Doctrinal Roots." Harvard University, 1982.
306. Puleston, William Dilworth. *The Life and Work of Captain Alfred Thayer Mahan, Usn.* Jonathan Cape, 1939.
307. Putnam, Robert D. "Samuel P. Huntington: An Appreciation." *PS: Political Science & Politics* 19, no. 4 (1986): 837-45.
308. Pyle, Fred I. , William F. III Mullen, and Scott W. Clendenin. "New Doctrine for Sea Power." *Navy Proceedings* 146, no. 11 (2020).
309. QINGDAO. "Distant Horizons." *The Economist*, 2009-04-23T00:00:00Z,, 2009.
310. Radford, Arthur William. *From Pearl Harbor to Vietnam: The Memoirs of Admiral Arthur W. Radford.* Edited by Stephen Jurika. Vol. 221:

Hoover Institution Press, 1980.

<https://archive.org/details/frompearlharbort00arth>.

311. Raleigh, Sir Walter. "A Discourse of the Invention of Ships, Anchors, Compass,." In *The Works of Sir Walter Raleigh, Kt.*, 325, 1829.
312. "Rear Admiral Michael Mcdevitt." Bibliography, Center for Naval Research, 2021, accessed április 13, 2021, https://www.cna.org/experts/McDevitt_M.
313. Rearden, Steven L. *The Formative Years, 1947-1950*. Vol. 1: Historical Office, Office of the Secretary of Defense, 1984.
314. Reitzel, William A. "The Cause of War: A Lecture Delivered at the Naval War College on 11 October 1954." *Naval War College Review* 7, no. 8 (1955): 23-46.
315. ———. *The Mediterranean: Its Role, in American's Foreign Policy*. Harcourt, Brace, 1948.
316. ———. "The National Higher Strategic Direction of War." *Naval War College Review* 7, no. 7 (1955): 25-55.
317. ———. "Seapower in the Mediterranean." *Naval War College Review* 19, no. 2 (1966): 1-17.
318. ———. "The Strategic Plan." *Naval War College Review* 8, no. 8 (1956): 41-66. <http://www.jstor.org/stable/45117732>.
319. "Report of Firth Annual Session of the Naval War College Global Strategy Discussions ". *Naval War College Review* 6, no. 1 (1953): 1-6.
320. Rexrode, Tim. *Building Corbett's Navy: The Principles of Maritime Strategy and the Functions of the Navy in Naval Policy*. MARINE CORPS COMMAND AND STAFF COLL QUANTICO VA (2004).
321. Reynolds, Clark. *The Fast Carriers: The Forging of an Air Navy*. Naval Institute Press, 2015.
322. ———. "Forrest P. Sherman." In *The Chiefs of Naval Operations*, edited by Robert William Love. Annapolis: Naval Inst Pr, 1980.
323. Ring, Morton L. "The Munitions Board and National Strategy." *Naval War College Information Service for Officers* 2, no. 10 (1950): 17-40.
324. Rogow, Arnold A. *James Forrestal: A Study of Personality, Politics, and Policy*. New York: Macmillan, 1963.

325. Roland, Kiss. "Az Egyesült Államok Ázsia-Csendes-Óceáni Stratégiája – És Hatása Az Amerikai Haderőfejlesztésre a 21. Században." PhD értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2017.
326. Rose, Lisle A. *Power at Sea: A Violent Peace, 1946-2006*. Vol. 3: University of Missouri Press, 2007, 2007.
327. Rosen, Stephen. "Sam Huntington." *PS: Political Science & Politics* 42, no. 2 (2009): 416-16.
328. Rosenberg, David A. "American Postwar Air Doctrine and Organization: The Navy Experience." Paper presented at the Air power and warfare. The Proceedings of the 8th Military Symposium, US Air force Academy, 1978.
329. Rosenberg, David Alan. "American Atomic Strategy and the Hydrogen Bomb Decision." *The Journal of American History* 66, no. 1 (1979): 62-87.
330. Rosenman, Samuel Irving. *The Public Papers and Addresses of Franklin D. Roosevelt*. Vol. 11: Random House, 1938.
331. Ross, Steven T. "American War Plans 1945-1950." (2013).
332. Ross, Steven T, and David Alan Rosenberg. *America's Plans for War against the Soviet Union, 1945-1950*. Vol. 1: Garland Pub., 1989.
333. Rubel, Robert C. "National Policy and the Post-Systemic Navy." *naval war college review* 66, no. 4 (2013): 10-29.
334. Rubel, Robert C. "Count Ships Differently." *Proceedings of the Navy* 146, no. 6 (2020).
335. Scammell, Claire. "Anglo-American Strategic Cooperation: The Role of Carrier Aviation in Western Strategy, 1945-1955." University of London, 2002.
336. Schnabel, James F. *History of the Joint Chiefs of Staff. The Joint Chiefs of Staff and National Policy 1947-1949. Volume Ii*. JOINT CHIEFS OF STAFF WASHINGTON DC JOINT HISTORY OFFICE (1996 1996).
337. ———. *The Joint Chiefs of Staff and National Policy, 1945-1947*. Vol. 1: Office of Joint History, Office of the Chairman of the Joint Chiefs of State, 1996, 1996.

338. *Selected Data Assembled for the Harmon Committee.* (1949).
<https://www.cia.gov/library/readingroom/document/cia-rdp78-01617a000300330001-8>.
339. Sempa, Francis P. "Mackinder's World." *American Diplomacy* 5, no. 1 (2000). <http://americandiplomacy.web.unc.edu/2000/02/mackinders-world/>.
340. Sherman, Forrest "Presentation to the President, 14 January 1947." In *Origins of the Maritime Strategy: The Development of American Naval Strategy, 1945-1955*, edited by Michael A Palmer, 95-101. Annapolis: Naval Institute Press, 1990.
341. Sherry, Michael S. *Preparing for the Next War: American Plans for Postwar Defense, 1941-1945.* 1977.
342. Sherwood, Robert Emmet. *Roosevelt and Hopkins: An Intimate History.* Pickle Partners Publishing, 2017, 2017.
343. Skelton, William B. "Samuel P. Huntington and the Roots of the American Military Tradition." *The Journal of Military History* 60, no. 2 (1996): 325.
344. Smith, Louis *American Democracy and Military Power : A Study of Civil Control of the Military Power in the United States.* Chicago: Univ. of Chicago, 1951.
345. Spykman, Nicholas John. "Eurázsia Politikai Térképe." *Csizmadia et al.: Geopolitikai szöveggyűjtemény. Budapest, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet* (2006): 56-65.
346. Staff, Joint Chiefs of. Basic Strategic Concept for 1943 (Ccs 135).
347. Staff, Office of the Chairman of the Joint Chiefs of. *Organizational Development of the Joint Chiefs of Staff, 1942-2013.* Joint History Office, 2013.
348. State, Department of. *Cairo Communiqué*, 1943.
349. ———. *Department of State Bulletin.* Washington: U.S. Government Printing Office, 8th January, 1944.
350. ———. Senior Officers' Course Syllabus. Samuel P. Huntington personal archive 1905-2008, HUM 178. Harvard University Archive.
351. States, United. "Foreign Relations of the United States: Diplomatic Papers." I (1950): v.

352. ———. *Hearings before the Committee on Naval Affairs of the House of Representatives on Sundry Legislation Affecting the Naval Establishment 1945-[46] Seventy-Ninth Congress, First [-Second Session.]*. Washington: U.S. Govt. Print. Off, 1945.
353. *Navy Department Appropriation Bill for 1947. Hearings before the Subcommittee of the Committee on Appropriations, United States Senate, Seventy-Ninth Congress, Second Session, on H. R. 6496, a Bill Making Appropriations for the Navy Department and the Naval Service for the Fiscal Year Ending June 30, 1947, and for Other Purposes.* ii, 292 p. (1946).
354. States, United. *Reorganization Plan No. 6 of 1953 ; Message from the President of the United States Transmitting Reorganization Plan No. 6 of 1953, Relating to the Department of Defense.* 83d Cong., 1st Sess. House of Representatives. Document ;No. 136. Washington: U.S. G.P.O., 1953.
355. ———. *Report of the Committee on Organization of the Department of the Navy* [Washington], 1954.
<http://hdl.handle.net/2027/mdp.39015073736517>.
356. ———. *Report of the Rockefeller Committee on Department of Defense Organization.* Washington: U.S. Govt. Print. Off., 1953.
357. Stewart, Richard W. "The United States Army in a Global Era, 1917-2003." *American military history* 2 (2005).
358. Strunk, Mildred. "The Quarter's Polls ". *The Public Opinion Quarterly* Vol. 13 no. No. 4, Winter, 1949-1950 (1950): pp. 709-32.
359. Swartz, Peter M. "Addendum to Contemporary U. S. Naval Strategy: A Bibliography." *Proceedings of the Navy* 112, The Maritime Strategy, no. 1 (1986).
360. ———. "The Navy's Search for a Strategy, 1945–1947." *Naval War College Review* 49, no. 2 (1996): 102-08.
361. ———. "Us Navy Capstone Strategy Policy, Vision and Concept Documents. What to Consider before You Write One." CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA, 2009.
362. Swartz, Peter M , and E D McGrady. *U.S. Navy Forward Deployment, 1801-2001.* Alexandria: Center for Naval Analyses, 2001.

363. Swartz, Peter M, and Karin Duggan. *Us Navy Capstone Strategies & Concepts (1970-2009) with Context & Insights for the Us Navy of 2009 & Beyond*. CENTER FOR NAVAL ANALYSES ALEXANDRIA VA (2009).
364. ———. *Us Navy Capstone Strategies and Concepts: Introduction, Background and Analyses*. CNA CORP ALEXANDRIA VA (2011).
365. Swift, John. *The Palgrave Concise Historical Atlas of the Cold War*. Springer, 2003.
366. Symington, Stuart. *Foreign Relations of the United States, 1950, National Security Affairs; Foreign Economic Policy, Volume I - Office of the Historian*, 1950.
367. Talerico, Anthony. "Sea of Decision." *Navy Proceedings* 76, no. 9 (1950): 941-49.
368. Tamnes, Rolf. "Norway's Struggle for the Northern Flank, 1950-1952." *Western Security: The Formative Years: European and Atlantic Defence 1947–1953* (1947).
369. Tangredi, Sam J. "The Fall & Rise of Naval Forward Presence." *PROCEEDINGS-UNITED STATES NAVAL INSTITUTE* 126, no. 5 (2000): 28-33.
370. Taylor, Charles Carlisle. *The Life of Admiral Mahan, Naval Philosopher*. John Murray, 1920.
371. Tertitskiy, Fyodor. "Why Soviet Plans for Austria-Style Unification in Korea Did Not Become a Reality | Nk News - North Korea News." *nknews.org*. (2018 Augustus 8. 2018). Accessed 2018-08-07T22:36:26-04:00. <https://www.nknews.org/2018/08/why-russian-plans-for-austria-style-unification-in-korea-did-not-become-a-reality/>.
372. "Three Worlds and Their Problem Spots." *Newsweek* 27, no. 5 (1946 február 4.): 35.
373. Tierney, John J. "Samuel P. Huntington and the American Military Tradition." *The Political Science Reviewer* 8 (1978): 205.
374. Toprani, Anand. "Budgets and Strategy: The Enduring Legacy of the Revolt of the Admirals." *Political Science Quarterly* 134, no. 1 (2019): 117-46.
375. Trost, Admiral Carlisle AH. "Looking Beyond the Maritime Strategy." Paper presented at the US Naval Institute Proceedings, 1987.

376. Truman, Harry S. "Address on Foreign Policy at the Navy Day Celebration in New York City." October, 1945.
377. ———. *Dear Bess: The Letters from Harry to Bess Truman, 1910-1959*. Vol. 1: University of Missouri Press, 1998.
378. ———. *Memoirs: Year of Decisions*. Vol. 1: Doubleday, 1955.
379. ———. "Memoirs: Years of Trial and Hope. Vol. 2." *Garden City, NY* (1956).
380. ———. "Our Armed Forces Must Be Unified." *Collier's* 114, no. 9 (1944).
381. "Special Message to the Congress Requesting Additional Appropriations for Defense." 1950, accessed július 27., 2019, <https://www.trumanlibrary.gov/library/public-papers/296/special-message-congress-requesting-additional-appropriations-defense>.
382. Turner, Stansfield. "Missions of the Us Navy." *Naval War College Review* (1974): 2-17.
383. University, Harvard. *The Behavioral Sciences at Harvard ; Report*. Cambridge, 1954. [http://hdl.handle.net/2027/uc1.\\$b86630](http://hdl.handle.net/2027/uc1.$b86630).
384. "Us Ship Force Levels." Ship Histories, Naval History and Heritage Command, Updated Nov 17. Péntek, 2017, accessed Március 30., 2020, <https://www.history.navy.mil/research/histories/ship-histories/us-ship-force-levels.html>.
385. "Us Ship Force Levels." Naval History and Heritage Command, 2015. <https://www.history.navy.mil/>.
386. Utter, Glenn H, and Charles Lockhart. *American Political Scientists: A Dictionary*. ABC-CLIO, 1991.
387. Utz, Curtis A. *Assault from the Sea: The Amphibious Landing at Inchon*. Vol. 2: Naval Historical Center, 1994.
388. Valero, Larry A. "The American Joint Intelligence Committee and Estimates of the Soviet Union, 1945–1947." *Studies in Intelligence* 9 (2000).
389. "Navy Abandons 'Global Force for Good' to Broaden Appeal." *Military.com*, 2015.
390. Walter, John C. "Congressman Carl Vinson and Franklin D. Roosevelt: Naval Preparedness and the Coming of World War Ii, 1932-40." *The Georgia Historical Quarterly* 64, no. 3 (1980): 294-305.

391. War, Secretary of. *The United States Strategic Bombing Survey: Over-All Report (European War)*. Its Reports. European War, 2. Washington: U.S. Government printing office, 1945.
392. "Washington Conference." In *Britannica*, edited by T. Editors of Encyclopaedia, október 30 2019.
<https://www.britannica.com/event/Washington-Conference-1921-1922>.
393. Watson, Mark Skinner. *Chief of Staff: Prewar Plans and Preparations*. Historical Division, Department of the Army, 1950.
394. Weir, Gary E. *Forged in War: The Naval-Industrial Complex and American Submarine Construction, 1940-1961*. US Government Printing Office, 1993.
395. Weisgall, Jonathan M. *Operation Crossroads: The Atomic Tests at Bikini Atoll*. Naval Inst Press, 1994.
396. Wellerstein, Alex. *Restricted Data: The History of Nuclear Secrecy in the United States*. University of Chicago Press, 2021.
397. "The First Atomic Stockpile Requirements (September 1945)." The Nuclear Secrecy Blog, 2012, accessed március 27., 2021,
<http://blog.nuclearsecrecy.com/2012/05/09/weekly-document-the-first-atomic-stockpile-requirements-september-1945/>.
398. Wheeler, Junius Brutus. *A Course of Instruction in the Elements of the Art and Science of War: For the Use of the Cadets of the United States Military Academy*. D. Van Nostrand, 1889.
399. Williams, Ralph E. . "National Security and Military Policy." *Navy Proceedings* 77/3, no. 577 (1951): 235-45.
400. Williams, William J. "Shipbuilding and the Wilson Administration: The Development of Policy, 1914-1917." Doctoral Dissertation, University of Washington, 1989.
401. Work, Robert O. "The Global Era of National Policy and the Pan-Oceanic National Fleet." *Orbis* 52, no. 4 (2008): 595-612.
402. Wylie Jr, Joseph. *Military Strategy: A General Theory of Power Control*. Naval Institute Press, 2014.
403. ———. "On Maritime Strategy." *Proceedings of the Navy* 79, no. 603 (53 1953).

404. ———. "The Reminiscences of Rear Admiral Joseph C. Wylie, Jr." Annapolis, Md.: US Naval Institute Press, 2003.
405. Yergin, Daniel. *Shattered Peace*. Houghton Mifflin Company Boston, 1977.
406. Zakaria, Fareed. "Remembering Samuel Huntington." *Foreign Policy.com* 5 (2011). <https://foreignpolicy.com/2011/01/06/remembering-samuel-huntington/>.